

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY
1215 EAST 58TH STREET
CHICAGO, ILL. 60637

D. FLVDI
ANATOMIA.

Digitized by the Internet Archive
in 2010 with funding from
Research Library, The Getty Research Institute

ANATOMIÆ AMPHITHEATRVM EFFIGIE TRIPLICI, MORE ET CONDITONE VARIA, DESIGNATVM

Auhtore
Roberto Fludd. alias de Fluctibus, Armigero & in Medicina D. Ox.

HONORI, PIETATI, MEMORIAE,
OPTIMI, INTEGERRIMI, DEQUE PVBLI-
CO BONO LITTERARIO OPTIME MERITI VIRI, SVMMI QVE AR-
tificis noſtorum temporum IOHANNIS THEODORI de Bry, cuius
Francofortenſis, qui die 8. Menſis Auguſti, Anni
M. DC. XXIII. ad beatorum ſedes
translatus eſt.

Verbis accusent alij crudelia fata
Nescia praclaris parcere fata viris,
Perq; leues Elegos deducant flebile carmen,
Orba parente suo tot monumenta gemant:
Lugebunt alij iacturam & publica damna
Ingenium flebunt artificemq; manum.
O Theodore tuam Socer exoptate Bryae,
Quem tristis rapuit morbus & atra dies.
Causa mihi lacrymas vicinior exprimit vdas
Et mea tristitia pectora mole grauat,
Nam tua me pietas, amor, indulgentia, virtus,
Deserit, & luctu proximiore premit.

Heu probitas! Heu prisca fide! Heu candida mentis
Fibra iacet nulla sat lacrymanda die.
Vix ego, Sancte Senex, lectus tibi numine dextro
Sum Gener & nondum filia facta parens:
Occidis, & grata rumpi consortia mensa,
O Socer & plusquam mi venerande pater!
Sic olim pueros Solis vix lumen adeptos
Principio vita Mors inimica rapit.
Ergo cape has lacrymas, & testes sortis acerba
Versiculos, tremula lemmita postea manu:
Atq; vale, & Christus (nec erit mora longa) sepulcro
Ereptum atherei collocaet arce Poli.

Iohannes Ammonius Ambergensis Socero
meritissimo cum lacrymis posuit.

SECTIONIS PRIMÆ

PORTIO TERTIA

D E

ANATOMIA TRIPLICI

In partes tres diuisa.

*Priori, Panis; Nutrimentum facile princeps; ignis acie dissectatur, eius elementa, occulte aque eorum proprietates
discutiuntur.*

Quarum

*Duabus sequentibus Homo, Nutritu dignitate
præcellentissimum, sectione Anatomie bifaria, videlicet vel*

Vulgari seu visibili

Diuiditur.

Mystica seu inuisibili

AUTHORE

ROBERTO FLVDD, ALIAS FLVCTIBVS,
armigero & in Medicina Doctore Oxoniensi.

FRANCOFVRTI,

Ex Typographia ERASMI KEMPFERI

Sumptibus IOAN. THEODOR. DE BRT.

Anno M. DC. XXIII.

PORTIONIS HVIVS TERTIÆ SVBIECTVM.

Alimentum seu nutrimentum illud antiquissimum & aſſimilatione digniſſimum, PANEM nimirum, cuius internum ſeſſione ignea manifeſtatur, hoc eſt omnia elementa in eo occulte delieſcentia reuelantur, ab inuicem ſegregantur, rectificatione purificantur, ſimul atque occulta ipſorum virtutes & proprietates vigili artiſfici obſervatione dereguntur, ab effectu dignoſcuntur, oculiſque luculenter ſata demonſtrantur. Atque de hac parte eius prima.

Portio hæc tertia in duo diuiditur Anatomia genera, quorum vnũ verſatur circa

Alitum ſeu nutritum illud regni animalis facile princeps, HOMINEM nimirum. Atque hoc in duas ſubdiuiditur Anatomia ſpecies. Videlicet

Vulgarem, mediante qua, eius externum more vulgari diſſecatur; partesque atque organa ab inuicem diſtinguuntur, earum qualibet per ſe deſcribitur, & vſui a Natura ei deſtinato, recte applicatur. De qua pars huius ſecunda.

Mysticam, per quam tam eius externum quam internum, in portiones diſtincta, more mystico tractantur, & verborum acie equaliter pateſcunt, atque viuã quaſi ſeſſione deſcribuntur: Ac circa hanc ſpeciem pars huius tertia verſatur.

SECTIO.

SECTIONIS I.
PORTIONIS III.
PARS I.

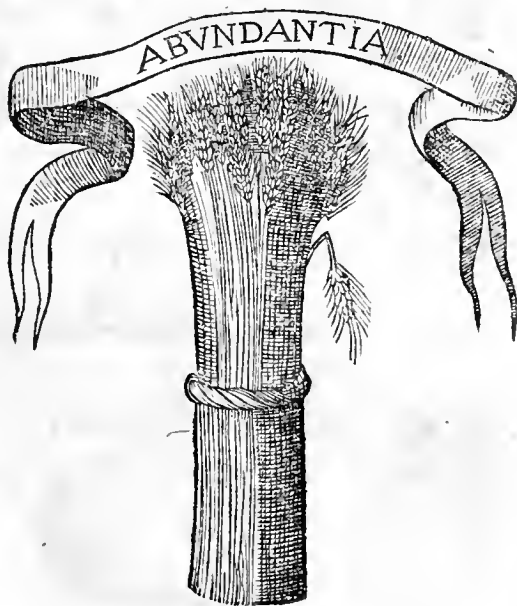
De

EXACTA ALIMENTI PANIS
SEV TRITICI ANATOMIA.

Seu

CLAVIS PHILOSOPHICA MINOR, HOC EST, DEMON-
stratio ocularis, quamplurima Naturæ mysteria partim conclusionibus viuis &
expertis, partimque speculationibus intellectus alis inniten-
tibus aperiens atque reuelans.

In libros tres diuisa.

*Jehoua cibavit eos adipe frumenti & de petra melle saturavit eos. Plal. 147. 14.
Adipe tritici satiat te. Psalm.*

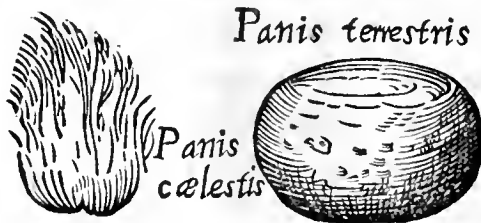

Panis Vulgaris.

*Panis cor hominis confirmat & fulsit. Psalm. 103. 15.
Panis Dei beneficio depromitur de terra. Psalm. 104.*

Panis Cælestis.

*Panis egreditur ex terra & quod sub eo est vertitur in quendam veluti ignem. Io-
han. 28.
Panis celorum satiauit eos. Psalm. 105.
Dedit panem robustissimum, seu angelorum, hoc est frumentum de celo ad comeden-
dum. Psalm. 78.
Non solo pane viuit homo sed quolibet verbo proueniente ab ore Dei. Matth. 4.*

VENERANDO ATQVE REVERENDO VIRO, ET
in accurata Naturæ mysteriorum inquisitione stu-
diosissimo;

IOANNI THORNBURGH,
EPISCOPO WIGORNIENSI AMICO
MEO SINGVLARI, IN EO IPSO QVI EST VERA
MVNDI LVX, ET THESA VRORVM THESA VRVS,
SALVTEM:

*V*i internas rerum reuelationes aut abdyta Naturæ mysteria
dedicarem, incertum vana me reddidit hominum vulgarium; in
rebus grossis, corporalibus & solummodo externis versatorum;
multitudo, ignara & profana me ancipite effecit mortalium tur-
ba, cum inter hominum mille vix vnicus Naturæ nudæ cultor aut
seipsum rite cognoscens sit inueniendus. Qui ergo circa res præ-
stigiosas & intuitu externas minime versatur, hunc mundani
in odio habent & derisione persequuntur vanâ, utpote quibus, in tenebris vagantibus,
& circa corticem (ut dicunt) seu circumferentiam plane nubilosam assidue peregrinan-
tibus, ad centrum, fixissimum virtutis, lucæ diuina coruscantis, palatium; adytus; tan-
quam profanis negatur. Hunc (inquam;) quippe lucis atque charitatis filium, more con-
temptuoso respuunt. Ab huiusmodi ergo mundanorum farinâ declinat meâ Musa veri-
tatis mercede onerata, hiscè, experienciâ instructa, omnimodo aliena est facta. Porro et-
iam margaritas porcis aut panem filiorum hominum canibus minime esse præbendum sa-
crarum literarum admonitione docemur.

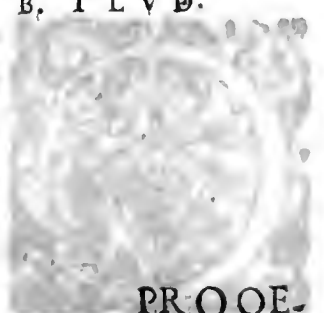
Ad quem igitur nauem hanc meam, diuitiis; chemiæ licet vulgaris; haud mediocri-
bus onustam, atque turbida opinionum mundanarum maria iam nunc sulcantè melius,
quam ad virum doctum, grauem atque in mysteriis Naturæ indagandis atque inquiren-
dis studiosum, ac denique in abstrusa rerum centra acutissimo ingenij perspicillo intro-
spicientem, dirigam? Lucis enim filij inter se exultant & letantur, quoniam similia na-
turali quodam instinctu similibus gaudere atque delectari indicauit experientia.

Vestras ergo ad oras (vir Reuerende & plurimum ob doctrinam in re chemiâ pro-
fundam colende) tendunt vela meæ nauis plena: propitio amoris & beneuolentiæ affla-
tu ad vos cursum suum dirigit ipsa, ad firmas (inquam) & faustas inditij vestri oras
appellere summâ ope nititur Historiæ huiusce meæ Cymba; idque sub securâ hâc fiducia,
quia menti vestræ Trivnius effulserunt radij, cum vobis minime delitescant sapientum
veterum Nihil, Aliquid, Omnia. Chaos enim & Tenebras ingenue in scriptis tuis a-

gnouistis: & lucem, cuiuslibet creatura vitam, ex ijs emergentem ter so orationis filo prædicastis idque luculenter satis: solem terrestrem in tenebrarum centro, miro fulgore, regnantem verbis siquidem aureis explicastis. Quare dicant nobis per Deum immortalem fatui mundani, qui istiusmodi Naturæ mysteria (vtpote ijs penitus incognita) derident, quid est iniquius quam vt oderint quod ignorant? Et iam si res mereatur odium, quid demum est futilius? quæve maior est deliratio ac vecordia quã eam damnare scientiam in quã nihil prorsus olsecerint? qui scilicet nec Naturam benedictam, nec Naturæ maiestatem, nec eiusdem proprietatem occultasve ipsius in rebus mundanis siue elementis siue elementatis, operationes didicerint? Vtcunque tamen isti momi sine inuideâ referti, seu ignorantia turgentes crocitando & blaterando pergunt, fruetur nihilo minus virtus perpetuum illo veritatis trophæo quod in æternum fixit ipsa, syncerorumque sui cultorum & familiarium tempora gloriæ coronâ tandem aliquando adornabit.

Dignitatis vestræ obseruantissimus

R O B. F L V D.

PR O O E.

P R O O E M I V M.

AM immensa erat Naturæ naturantis erga creaturas suas benevolentia, ut earum quidem nullam suæ bonitatis scintilla aut portiuncula destitutam relinquere aut permittere voluerit; utpote quæ præsentialiter, & consequenter essentialiter ubique adesse, omniaque creata tam simplicia quam composita inhabitare, usque mediante spiritu suo (cuius est virtutem, & per consequens vitam cuius rei attribueret) immediate inesse solet, cum teste scriptura sacrosancta (a) *Deus per totum mundum adest, videlicet in inferno, in extremis maris, in nocte, in tenebris,* (b)

a Ps. 139. 7
b Deut. 4. 39.

in calis superne, & in terra inferne: Nam si reuera rem perquiramus, ex totius veritatis fonte elicere atque explorare fas erit, naturam istam diuinam vniuersis mundi vestimentis, tam subtilibus quam grossis, fuisse à mundi primordio indutam: quorum omnium tenuius, & essentia suæ proximius erat lux, quam in cælo Empyreo seu angelico ipsam induisse dicitur; nam inquit Psalmista Regius (c) *Deus est amictus lumine sicut vestimento* & (d) alibi *Deus regnat indutus maiestate & celsitudine:* Vestimentum eius medium est corpus solare, quippe in quo, cælo æthereo seu stellari inhabitare traditur; vnde dixit Dauid (e) *In sole posuit Deus tabernaculum suum.* Posthæc diuina & viuificas hæc conditoris natura magis deorsum penetrans, densam nubem sibi fecit in cælo elementari tabernaculum, vnde scriptum reperimus (f) *quod Deus fecerit nubes vehiculum suum;* & alibi (g) *Densa nubes sunt latibulum Dei, ut nos aspiciat, & ambulatum caloribus obambulat.* Porro etiam ad machinæ totius centrum descendens lux hæc increata, seu spiritus sacrosanctus Iehouæ, (h) *ibi quidem vniuersum orbem implere* declaratur.

c Ps. 104. 1
d Ps. 93. 1
e Ps. 18. 2
f Ps. 104. 3
g Job. 22. 12.

Atque etiam alibi scriptum inuenimus, *quod aperietur Terra & pariet Saluatorem:* Ex quibus facti liquido constare videtur, quod Deus ubique mundi elementis simplicibus adsit, tam scilicet supernis in cælis superioribus quam infernis & sublunariis. Restat iam ut diligenti intuitu, atque inquisitione sincera perquiramus, an hic spiritus sacrosanctus cuiuslibet creaturæ compositæ in hoc mundo præsens sit nec ne? Ut ergo cum regni animalis principe, homine nempe, inchoemus, de excessu ipsius dignitate & encomiis, infinita æternis monumentis mandata inuenimus, inter quæ hæc expresse in sacris literis scripta reperiuntur (i) *Membra vestra sunt templum spiritus Sancti, qui in vobis est, quem habetis à Deo.* Et alibi (k) *Dei pars est populus eius,* Et alibi (l) *Templum Dei sanctum est, quod estis vos.* Hinc ergo est quod ut Terra, ita etiam & cælum, ad admirabilem hominis compositionem concurrat, eius enim cælum est homo internus seu spiritus, terra vero externus seu corpus; atque ut spiritus domini dicitur esse ubique in cælis & in terris macrocosmi; utpote cuius sedes est cælum, & terra scabellum pedum ipsius, nam implet orbem terrarum ut testatur sapiens; ita etiam ubique adest in microcosmo, licet maxime sit in eius cælo conspicuus. Hinc ergo tam philosophiæ quam Theosophiæ peritiores, inquisitione & speculatione tam tædiosa hominis internum, eiusque actum centales noctes atque dies haud inconsulte & inutiliter consumserunt, præeunte qua in hanc tandem positionem omnes vnanimi consensu inciderunt. Intensissimum hominis sapientis laborem fore & industriam dignissimam; *Noscere seipsum;* hoc est suum internum oculis sapientiæ seu intellectus inspicere, atque contueri sine qua quidem speculatione homo à bestia seu animali irrationali non multum discrepare obseruatur, utpote admirabili cuius visionis virtute totus in altum sublimatur homo, & totis alis euolat ad Deum, hoc est ad intimum sui ipsius medullarum penetrat, ubi Deum intuetur, & in eo, & circa eum versatur: Hac inquam visione homo tam ad inferiora, quam ad superiora sedilat, & ad cognoscendum atque contemplandum Deum supra se, seipsum in se, Angelos iuxta se, & quicquid cæli ambitu continetur infra se mirabiliter illuminatur.

h Sap. 1. 7
i 1. Cor. 6. 19.
k Deut. 32. 11.
l 1. Cor. 3. 17.

At vero, ut ad regnum seu compositum vegetabile iam perueniamus, & de facile inter vegetabilia principe agamus: quod est triticum ex quo panis noster vulgaris componi so-

let, Panis inquam illud nutrimentorum humanorum antiquissimum, de quo immediate ab egressu Adami è Paradiso facta est mentio, In hoc ergo vegetabili spiritus ille; omnia viuificans, & orbem terrarum implens, affluenter abundat; Vnde fit, quod ad vitã humanam ita sit necessarium, vt nullum inueniatur in mundo alimentum corporale quod magis frequens sit inter homines, aut ad famem ipsorum propulsandam; paratius & vtilius quam est illud panis, ex grano tritici conflatum, cuius proculdubio facultas nutritiua ab ipso spiritus diuini actu immediate procedit, qui à sole, tabernaculo suo, de vitæ radiis exuberanter in compositionem hanc quot. die impluere & influere gestit; Nam omnis vitæ virtus & bonitas à Deo in creaturas immittitur, iuxta illud Psalmistæ regii. *Verbo Domini firmati sunt celi, & spiritum ab ore eius omnis virtus eorum*: At vero nulla creaturis conceditur à creatore facultas optatior, aut perspicuior, quam est illa vitæ: & consequenter sequitur, quod actus, & per consequens essentia spiritus increati sit in nutrimento creaturæ, sine qua ad effectum suum bonum tendere minime est potens. Hinc ergo à Diuo Ioh. dictum est. *A verbo omnia facta sunt, & sine eo nihil est factum; in eo erat vita & illa vita est lux hominum*: quibus concludere videtur, quod vestigia essentialia verbi diuini sint in qualibet creatura, sed eminentius in homine in regno animalium, ac tum postea in tritico in regno vegetabili: nam dona spiritus magis in vno loco elucescunt quam in alio; sed ad granum tritici paulo arctius me accingam, vt tum postea ad panis descriptionem & dignitatem propinquius accedam. Odo Abbas ille doctissimus in *harmonia sua de trinitate* narrat quod Triticum in multis sacrorum literarum locis pro secunda in trinitate persona analogice accipiatur, & primum locum hunc producit ex Propheta Ioel. *Implebuntur area frumento, & redundabunt torcularia vino & oleo*; super locum autem hunc sic allegoricè agit. Spiritus implet torcularia vino; filius implet areas frumento, & pater implet torcularia oleo. Et quidem rem paulo accuratius perscrutando explorabimus, quod hæ tres creaturæ vegetabiles, non inepte in sua conditione tribus in sancta trinitate personis per metonymiam referri queant; si creata cum increatis comparare fas sit. Nam oleum refertur misericordię, vtpote quod dolores mitigare solet, Frumentum abundantia implet, & vinum reficere & recreare solet; Ad hunc etiam sensum quamplurima alia in sacris scriptis loca inueniemus; nam in Deut. 18. 12. *Oleum omne electum, & vinum & Triticum, tanquam primitias, offerent ad Dominum*. Et alibi: *Non poteris comedere in oppidis tuis decimam frumenti & olei & vini tui*; Deuter. 12. 17. & 18. 4. & 2. Chron. 18. 5. Et alibi, *Dabit pluuiam terræ vestræ temporaneam & serotinam, vt colligatis frumentum & oleum*. Deuter. 11. 14. Ex his ergo & multis aliis locis apparet, in quanto honore & excellentia triticum æstimatum esset inter Prophetas. Quod autem tritici balsamum internum pro maxima benedictionum terrestrium habeatur; testatur propheta regius in his verbis. *Iehoua eos ex adipe frumenti cibauit, & de petra mellis saturauit eos*; Et alibi dicit. *Adipe tritici satiat te*; Quo innuere videtur, quod in tritico insit maxima benedictio. Sic etiam in Leuit. legimus 23. 6. Sed de vltiori huius grani dignitate & excellentia infra suo loco magis opulenter verba faciemus.

Quod autem ad panis dignitatem attinet; eius quidem mentione vndique implentur Biblia sacra, in quibus vt duæ panis recensentur species, ita quidem necesse est; vt panis internus & cælestis in externo & elementari non aliter inueniatur; quam homo internus in externo, vel anima in corpore; Externi autem beneficium per internum excitatur ad nutritionem & externum per internum nutrirı solet, est enim cælum quod deficientes spiritus reficit & non terra. Vnde vbicunque de pane mentio facta est in sacris, ibi quidem internus panis per externum significatur; quod difficile est grosso vulgo intelligere, vtpote qui circa sensum externum præcipue versantur. Atque hinc est quod panis diuitiis & opulentię erat præferendus vt in Num. 15. 19. habetur, vbi reperimus, *De diuitiis illius terræ participabis, sed de pane illius comedetis*. De virtute panis sic scribit Propheta. Psal. 103. 15. *Panis cor hominis confirmat & sulcit, vt vinum illud latiscat*: Porro alibi legimus; *quod panis Dei beneficio depromitur de terra*. Psal. 104. Imo vero apud D. Matth. habemus, quanta diuinitate honorandum esset hoc alimentum, vbi legimus 26. 26. *Panem benedixit & fregit deditque discipulis & ait, Accipite & comedite hoc est corpus meum*. Et in Luca 24. 30. hoc inuenitur. *Et factum est dum accumberet eum iis, accepit panem & benedixit, & fregit, & porrigebat illis, & aperti sunt oculi eorum & cognouerunt eum*. Ex quibus sat liquido declaratur, quanta sit inter panem seu creaturam hanc terrestrem

restrem & creatorem cœlestem relatio. Hinc ergo est quod David rex Psalm 53. 5. narrare progreditur, *quam sit hominibus barbarum quamq̃, profanum, panem absque humillima gratiarum actione & ad Deum inuocatione comedere.* Porro etiam cum Deus impios & rebelles punire sibi proposuit; Panem ab iis in multis locis tollere minatus est. Vnde Psalm. 105. 16. *Panis scipionem fregit, & famem in terram duxit.* Infinita etiam alia de panis dignitate exempla ex sacro scripto proferre possumus, quibus luculentius declaremus, spiritum bonitatis ei copiose adesse & inesse ab origine, vtpote qui tanta virtute & bonitate à mundi primordio est præditus.

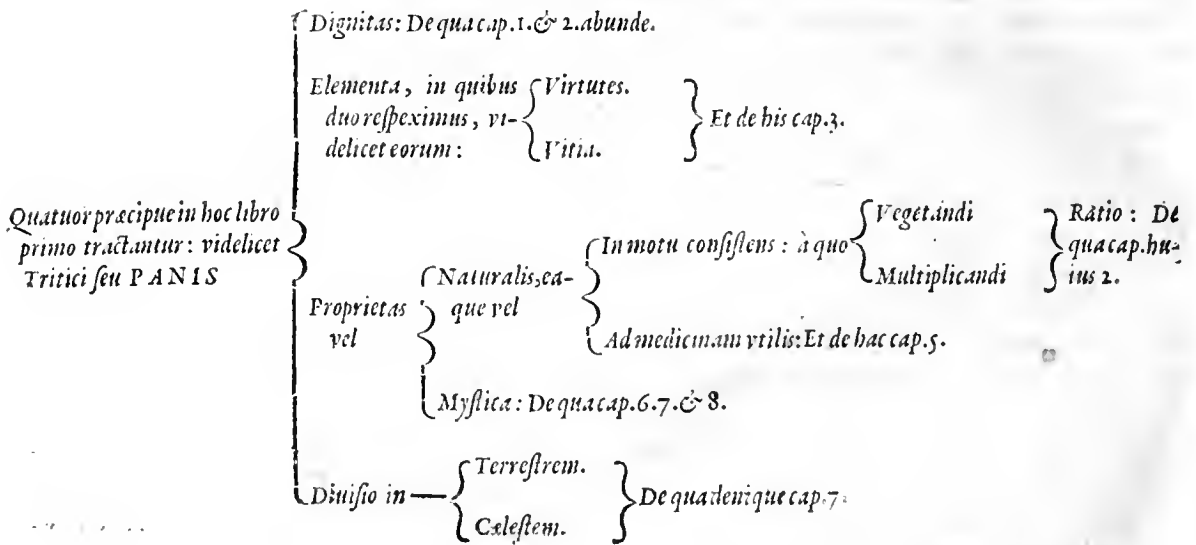
Hæc igitur est ratio, quod ad huius nobilissimæ creaturæ vegetabilis anatomiam auidem induxerit rerum occultarum cognoscendi cupido, vt interna & latentia eiusdem mysteria, pro chimix vulgaris possibilitate eliciam seu patefaciam, id quod in principe regni vegetabilis magis quam aut illo animalis homine nempe, aut mineralis auro scilicet tentare lum aggressus, quia internam hominis anatomiam via Alchimix vulgaris facere inutile & impossibile foret, quippe cuius natura est tam ignea & subtilis, vt partes in eo latentes & magis spirituales ignis vulgaris arte reuelare & sensibus subiicere aut difficillimum esset aut plane impossibile, vtpote cuius spiritus ignei tanta est subtilitas, vt ignis violentiam minus sustineat quam ille argenti viui, qui caloris violenti contactu in fumum cito euanescit. Nec certe in auri destructione (vt elementa eius interna speculari queam) operam & oleum meum perdere velim; nam licet dispositio mineralis de terra sapiat, vt illa animalis de igne, & per consequens partes eius ab inuicem diuisæ sub sensum reduci possint, & quod in hoc Sole terrestri spiritus disciplinæ sanctus posuerit tabernaculum suum, nõ aliter quam in sole cœlesti, quatenus hic spiritus implet orbem terrarum, & iuxta illud Augustini, *quantum aliquid lucis in se habet, tantum sibi Dei vendicare videtur;* nihilominus quoniam iuxta sapientissimorum philosophorum sententiam, *facilius erit aurum construere quam illud destruere,* & consequenter elementa eiusdem ab inuicem segregare, vnus erit ex laboribus Herculeis; Ideo subiectum hoc intermediũ, hoc est inter dispositionem mineralem & animalem consistentem, vtpote quæ de aqua maxime participat, ad opus hoc nostrum elegimus, quippe cuius species cum sit vegetabile, facillime ignis vulgaris vi destrui & corrumpi potest, elementaque eius interna ab inuicem distingui, sic enim occulta eius quodammodo manifestauimus, quoniam in vehiculo eius aqueo elementa melius apparent post eius corruptionem, quam aut in animali in vehiculo suo aereo, propter caliditatem suam intensam, & humiditatem nimis volatilem, aut in minerali propter extremam suam siccitatem à terrestri sua fixatione aut congelatione ortam.

Et quamuis de pane vulgari hoc in loco tractare videar, tamen me sub eius velo seu vmbra de pane mystico in regione seu subiecto sibi proprio abunde egisse, hoc est illum in typo panis communis luculenter satis demonstrasse vos ingenue cognoscatis velim: Nec quidem ob hoc me derideat Momus maleuolentia & inuidia refertus, aut me friuola in lucem produxisse ideo proclamet ignarus, quia sensum huiusce historie interiorem aut minime intelligit: aut intelligere non vult, nec me temere accuset quispiam, quod parabolice seu analogice, hoc est sensu duplici hanc nostram panis anatomiam describamus, cum in huiusmodi sermonis filo sacras imitemur literas, quarum internum est spiritus, externum vero litera: spiritus mysterium rei explicat, & se habet vt anima ad corpus, litera historicum seu moralem rei sensum prima facie describit, & se habet vt corpus ad animam: Quod scripserunt Euangelistæ tam externum quam internum, illud totum erat verum, & vtile tam ad vitam animæ quam corporis instituendam, nam internum ad animæ vitam essentialiter conducebat, estq; mysterium diuinum quod diuinitus gubernat internum hominem, externum vero ad corporis institutionem tam physicam quam moralem spectat, corpusque ad animi dispositionem conformat, Tam ergo literarum sanctarum externum quam internum ad vitæ humanæ regimen infallibilia sunt, & perquam necessaria, nec est mendacium in iis. At vero earum internum non nisi paucis, externum vero omnibus scire patefactum est, hinc vt vulgo in parabolis loquerentur discipuli, *iubeat mundi Saluator vt aures haberent & non audirent, oculos & minime viderent.*

Quod autem ad hoc meum opusculum spectat, quamuis non æquum sit fat scio, parua cum magnis comparare, & colliculum tam humilem monti seu moli tam excelis quam est sacrum

facrum scriptum æquiparare, tamen hoc ausus sum dicere, quod tam eius intèrnum quam externum à veritate minime distet; & si eius spir. itus interior atque etiam facies externa lancibus Iustitiæ, hoc est trutinis æquitatis ponderentur, tum veritatem cum & vtilitatem in physices seu naturæ, atque etiam dispositione Ethices, hoc est in symphoniaca dispositionum humanarum ordinatione, haud exigua per visiones externas exinde esse elicienda & reperienda, atque etiam per interna & abdita eius mysteria contemplationem ad diuinâ & supercœlestia dirigente sentietis; sed horum mysteriorum actus in diuino verbo, mundi luce creaturarum omnium vita consistit: Ab illo (inquam) lapide angulari, solo mysteriorum fonte, scaturire assolet miraculorum edendorum virtus, atque potentia: cui in sacris scripturis, quia appropriatur panis (vnde dixit verbum: *Hoc est corpus meum*, Et alibi, *Non solum pane viuit homo, sed quolibet verbo procedente ab ore Dei*) ideo dixerimus mysterium magnum esse in pane, seu potius per panem mysterium maximum videlicet verbum more hieroglyphico attestamur: Nec quidem ob hoc à quopiam me iuste condemnari posse spero, cum in huiusmodi meo conatu Saluatoris sim imitator; sub secura cuius alarum vmbra dum hæc scribam, vt à Viperinis maleuolorum linguis tutius euadam, me humiliter, centralibus cordis mei precibus præeuntibus, recondam: Præcipua denique quæ ad tractatum hunc mundo publicandum me induxit ratio est: quoniam in hoc comprehenduntur philosophiæ meæ tam macro quam microcosmicæ fundamenta veritatis fulchro stipata atque confirmata, quæ omnia meum in præcedentibus voluminibus promissum me cogit vrgetq; hoc in loco oculis & iudiciis vestris offerre & in publicum edere, quo sine vltiori in philosophia mea olim publicata hæsitacione aut dubitacione, labores & lucubraciones meæ vobis magis, grati atque certiore amplexu iam tandem accipiantur; vtpote qui demonstrationibus infallibilibus & rationibus ab ipsius naturæ promptuario, seu factario deriuatis, statuminantur, Vale.

Libri Primi Contenta.

LIBER PRIMVS

De

PANE ET TRITICO IN GE- NERE, SIMVL ATQVE DE ILLORVM EXCELLENTIA.

CAPVT I.

De tribus Naturæ regnis compositis, in quibus ipsa, tanquam regina sola & Imperatrix lucidissima, dominium habet.

VE M A D M O D V M naturæ vniuersalis, absoluta fabricæ mundanæ atque creaturæ eiuſdem mater, in ſe & per ſe pura, ſimplex, tranſparens & inuiſibilis eſſe à peritioribus obſeruatur, ita etiam ipſa, tria in infima hac mundi regione regna ſpecialia atque notabilia, eaque ex ſimplicibus ſuis elementis composita, tam ad gubernandum, quàm ad incolendum ſibi vendicat; in quibus, tanquam ſub obſcuritatis ſeu tenebraſum tegumentis, ſecreta ſua ab indignorum oculis occultare atque abſcondere geſtit. Horum autem regnorum quodlibet, proprietate admirabili ſuæ Imperatricis aulam ſuam regalem in eorum centro ſeu meditullio tenentis; ab inuicem diſtinguitur; vt pote quæ ibi, iuſta æqualitate, debitaque proportione, quodlibet eorum circumferentiæ membrum diuinitus regit, atque gubernat. Quemadmodum etiam vniuerſalem hanc rerum gubernatricem, ſplendidum ſolis mundani palatium incolentem, (ac ſi per vaſtum mundi oceanum igneum & coruſcantem eius direxiſſet curram) internum atque centrale eiuſdem punctum poſſidentem, obſeruamus, ve hac ratione motu ſuo diurno equos Phæbeos circa æqualitatis ſphæram conducatur, quo virtutem ſuam radiantem periferice tam deorſum ad imam vſque terram, quam ſurſum ad ſummum vſque cælum vnde quæque emittat, atque ita res omnes tam ſuperiores quam inferiores ſymmetria atque ſymphonia æquali adornet, & radiorum ipſius influentiis viuificet. Et ſicut pari etiam reſpectu actiuum atque palpans microſcopicum tabernaculum, cor videlicet, ipſa hæc regina gubernat, ſpirituſque vitales motu circulari, vbique, tanquam è centro virtuoso ad circumferentiã eiuſdem, mediantibus vaſis fluxibilibus, & canalibus arterialibus, liberaliter diſtribuit: Simili (inquam) ratione regina hæc potentiffima, in centrali ſuo palatio, abſtruſo quidem more, imperans, horum trium regnorum ſuorum compositionem; radiorum ſuorum eſſentiam à quolibet ipſorum puncto medio ad ſubiecti margines ſeu periferiam eiacularando atque diſſeminando; quotidie nutrire atque angere ſenſim animaduertitur. Hæc ergo eſt virgo illa regalis, & Creatoris ſempiterni ancilla; hic inuiſibilis Zoroaſtri & Heracliti ignis: eſſentiale hoc elementorum ligamentum, illaque veræ commixtionis virtus, quæ tam completam inter quatuor prædictorum regnorum in mundo ſublunari inuentorum naturas diſſonantes vnionem procreare ſolet: Hæc eſt illa creaturarum princeps, quæ cuiuslibet compositorum ſpeciei characterem congruum, formamque decentem imprimere auet, qua quidem proprietate ſua res vna ab alia differentia eſſentiali diſtinguitur. Imo vero hæc, inquam, eſt ea ipſa Imperatrix, quæ palatium ſuum in horum trium ſuorum regnorum meditullio poſuit; in quibus triumphaliter regnat, ſceptrumque tenet; In eorum verum vno maiestatem ſuam magis abundanter exprimere cernitur quam in alio, & tamen non eſt natura multiplex ſed vnica ſola, non indiuiſibilis, & numero tantum ſimplex, generalis conditoris imaginem in gubernatione ſua præ ſe ferens, in omnia nimirum & ſuper omnia prædominans, vt pote quæ cum ſit omnium rerum vita, dicitur, cum anima vniuerſali eſſe in re qualibet, & conſequenter in qualibet fabricæ microſcopicæ particula. Serio igitur cogitandum eſt, ipſam pro principali ſua, in regno animali, manſione, fabricam humanam elegiſſe, quippe quæ eſt omnium creaturarum ſenſibilium excellentior: In imperio ſuo vegetabili Triticum, omnium vegetabilium digniſſimum, pro ſuo tabernaculo ditiffimo ſibi vendicare videtur, vt pote in quo magis copioſe atque opipare curiam apertam tenere, donaque ſua vegetabilia

bilia & multiplicatiua magis vberim atque affluenter impartiti gaudet: In minorali vero eius natura, mas-
 sa delectatur aurea, in qua eius gloria splendida, vtpote radius igneis cotuscans, aperte mortalibus reuelatur.
 O quam eminens appareret artista ille super socios suos, qui actu Alchimia completo, ignisque caelestis vir-
 tute, partes palatii huius reginae animalis tam spirituales quam corporales ab inuicem; iustis trutinis distin-
 guere intelliget: nam exacta abditarum harum regionum reuelatione, & palatii occulti manifestatione, ad
 perfectam sui ipsius cognitionem, hominisq; interni visionem perueniet, summumq; in microcosmo caeli,
 hoc est arcanissimum hominis sacrarium, in infimo suo spiritu reconditum visitabit; in quo praesentia diuina
 radiis intellectualibus vndique stipata residentiam suam habet; cuius praesentia sacra non modo caeteris
 mundi creaturis praecellit homo, sed etiam in eas dominium habet sempiternum. Similiter quanta felicitas,
 quantumque in fidelem illum operatorem infunderetur gaudium, cui tam propitia erit fortuna, vt possit ma-
 na dextra atque experta nutricem illam inter vegetabilia almissimam bene detegere atque naturam via ana-
 thomizare; in cuius meditullio multiplicatiuae huius reginae dores atque influentiae, tanquam in suo templo
 vegetabili, tam copiose exuberant; nam hic ipse tanquam in Catopetro vniuersali, secreta naturae mysteria
 speculabitur; Ac denique quantis diuitiis quae felicitate vera praeditus erit ille, cuius fortunata nascitas,
 stellaque genialis clara, eum ad actus varios, effectusque ineffabiles elementorum eorum bene politorum
 atque illuminatorum, quae sunt aurei illius castelli minoralis materialia, in quo regalis natura residentiam
 suam habet; reuelandos & detegendos dirigit atque conducit; nam huiusmodi eius arte seu scientia aurum
 illud fulgurans & spirituale, in tenebroso carcere ligatum atque captum redimere, & libertati suae origina-
 li restituere habilis est, & diuinam naturam primam & nobilissimam creaturam gloriam detegere, vestesque eius
 obscuritatis exuere & deponere potens est, vt ita ipsum; elementariis suis amictibus ablatis; in simplici &
 nuda sua dispositione videre datum sit, quae libenter caelesti aspectu, & iucundo intuitu, fidelem suum mini-
 strum, militemque magnanimum, (qui tam fideliter eam e carcere suo tenebroso liberauit,) beneuole re-
 spiciet. Et profecto tametsi me arte tam exquisita carentem fatear, aut saltem scientem me publice non con-
 fitear, videlicet quod occulta illa naturae mysteria, aut ignis illius caelestis regimem intelligam; cuius ope glo-
 riosi huiusmodi in natura effectus percipiuntur; & consequenter, denegatur mihi fortitan in viam tam ar-
 dam, ad visionem felicitatis conducentem, ingressus; tametsi (inquam) acerba & seuera Promethei puni-
 tio terrorem cogitationibus meis forsitan incusserit, & timidum me, & ad ignem hunc nobilissimum e caelis
 eripiendum minime audacem satis reddiderit, & fortasse ignorantia mea, aut meriti mei indignitas tantam
 a superis gratiam obtinere non patiat, aut pietas aliqua aut desperatio, aut saltem Iouis iracundiae formi-
 do me iubet & monet, ne violentem & vane illum a firmamento adamantino viribus abripere tentem, ne
 cum ambitioso & audaci Typhone, impulsu atque ictu fulminis in tenebrose terrae viscera immergar, &
 pro contumelia & rebellionem hac mea, ignea cruciatus suspiria perpetuo euomam: (nam a scripturis sacris
 docemur, non esse volentis nec currentis, sed Dei miserentis) Quamuis (inquam) haec mihi obitacula occurrere vi-
 deantur, quibus aut non adest mihi tanta facultas, aut si adest, eam palam mundo reuelare recusarem;
 tamen cum communi & spurio Alchimista, simia illa phantastica, & superfluo naturae imitatore, hoc in loco
 aspirare mihi fas sit tam profunde in partes abditas, & in obscura ditissimi & incomparabilis istius vegeta-
 bilis compositione a vulgari oculo absconditas, me ipsum immergere & tam alte penetrare, quam scintilla
 illa supercaelestis a creatore mihi infusa me via vulgari dirigit; Nam viam mysticam si mihi nota esset, mun-
 do propalare atque reuelare non licitum aut fas erat; sufficet ergo vobis, quod ea quae experientia mea pro-
 pria & inquisitione in huius rei vegetabilis natura didici, a pertis verbis vobis reuelare aggrediar; In quo
 quidem naturae reuelandae & vegetabilis istius anatomizandi conamine; agente, loco illius caelestis, terre-
 stri vtimur, hoc est igne seu calore elementari, cuius acie partes istius compositi elementares ab inuicem
 diuidete tentauit: Et quamuis caloris illius aetherei & excelli proprietates, (ad cuius actus proportionem ig-
 nis istius inferioris acie in hac nostra anatomia adaptauimus) sit res eas oes subtilizare & spiritualizare,
 quas gelidum frigus brachiis suis in elementibus & glacialibus incorporauit & in labyrinthu tenebrosum
 ad formas lucidas & agentes incorporandas congregauit, nihilominus quoniam ignes huiusmodi inferio-
 res seu agentia terrestriam visibilia quam inuisibilia ab illo puro & essentiali lumine deriuantur; (nam
 sunt quasi proles seu infantes varii vnus patris secundum varietatem spiritus seu medii cui occulto modo
 insunt) rem esse conuenientem existimaui, vnum ex illis agentibus inferioribus ad hoc nostrum institutum
 eligere, mediante quo, gradibus naturae in eo bene obseruatis, naturam Naturae nudam licet non exacte,
 more Alchimiae naturalis & supremae, detegere, & spiritum huius vegetabilis excellentissimi internum vi-
 delicet tritici & panis, in quibus natura adeo abundat; in lucem proferre aggrediar. Quare hoc erit patiens
 seu anatomizationis nostrae huiusce subiecti, de cuius dignitate & internis mysteriis in hoc meo praesenti
 tractatu discurrere mihi proposui, quem ideo clauis philosophicae minoris titulo insignire placuit, quoni-
 am vt maior illa philosophiae clauis exactam & infallibilem mundi ac elementorum creandi atque dispo-
 nendi rationem explicat, simul atque (vt cum Salomone loquar) rerum omnium mysteria tam occulta
 quam manifesta exprimit fertur, (vtpote cuius regimen virtute ipsius sapientiae, ab ore altissimi egredien-
 te, gubernatur, & per consequens fallere atit deficere nunquam potest,) est enim hoc mysterium omnium
 summum, a quo; vt testatur sapiens Sap. 7. vers. 17. *Data est cognitio certa constitutionis mundi, & virium elementorum,*
& principii, finis, mediique temporum, & solstiorum mutationum, & varietatum temporum seu tempestatum, & anni
circus, & stellarum situum, & naturarum animalium, & animorum & irarum bestiarum, & ventorum seu spirituum
virium,

virium, & cogitationum hominum, & differentiarum plantarum, & facultatum radicum, etiam cognoscere quaecumq; sunt occulta & manifesta: Sic etiam clavis hæc nostra minor, cuius subiectum non est ipsa sapientia, sed sapientiæ effectus, cum Deum non aliter à posteriore; hoc est per creaturas demonstrare, & in eis speculari admonemur; utpote qui per opera sua mirabilia cognoscitur; quam à priori mouente sapientia, in prædicto mysterio omnium abditissimo: sufficere ergo nobis in hoc nostro tractatu non nouum mundum conflare, omniaque noua efficere, hoc est à priori ad posteriora contendere (cum hoc sit clavis prædictæ maioris philosophicæ subiectum; de quo tantum cecinerunt illuminatissimi fratres Rosæ crucis, quorum cantilena à sapientibus non inconsulte est contemnenda & pro friuola habenda) sed viceuersa à posteriori ad priora progredi, hoc est non in construendo; sed in compositum destruendo, & in primaria atque simplicia sua elementa reducendo, quo simplices compositionis partes intueri, elementorum naturas, situs, & dispositiones pro alchimicæ spuricæ possibilitate animaduertere, compositi vegetandi atque viuificandi rationem colligere, spiritus limpidi atque lucis coruscantis vnionem atque ad vitam concentum speculari, corruptionis atque generationis intentiones tamen si de longe concipere, corporis tenebrositatis atque opacitatis rationem oculis apertis videre, & tandem complura alia in naturæ sacrario occultata elicere atque manifesta facere possumus; Hæc inquam est clavis quali philosophicæ minor, quia tamen si elementa quinque, atque etiam ipsius chaos absurdum & tenebrosum huius artificio detrahatur, ita ut quodlibet ab inuicem distingui videatur, non tamen potest elementum purum in simplici sua natura, huius artis spuricæ industria demonstrari, nec natura in aurea & fulguranti sua puritate, prout reuera est, enucleari atque in lucem proferri, sed solummodo in inquinata sua natura ab inuicem segregari, quatenus quodlibet, licet adhuc impurum magis de hoc vel illo elemento participat; nam inuita arte chimicæ spurica, utcumque per distillationes, cohobationes, digestiones, circulationes, putrefactiones, filtrationes, calcinationes, separationes aut coniunctiones, simul atque fixationes vel dissolutiones operatur, habebit tamen natura suas latebras labyrinthicas, in quibus Phæbeum suum vultum ab artifice sibi alieno recondat; non enim agnoscit ipsa, aut facie & vultu nudo atque detecto quempiam salutabit, præterquam ministrum suum proprium, in semita naturæ simplici ambulans, in suis operibus simplicem, atque in operationis naturæ actu oculum suum semper fixum, habentem, huiusmodi enim Alchimicæ vero aderit Natura propitia obscuritatis vestibibus exutis, huic (inquam) aderit sapientia omnium creaturarum prima, eumque fausto & propitio omine salutabit, sed ad propositum transeamus.

CAPVT II.

De tritico seu pane; & de nomine tam apud Græcos quam Latinos ei appropriato. Eius etiam excellentia, eiusdemque ratio, similiter vegetandi modus atque multiplicandi formula in hoc capitulo luculenter explicantur.

TRITICVM igitur; excellentissimum illud reginæ naturæ templum atque habitaculum vegetabile, est subiectum in quod demonstrationis huius nostræ ocularis foundationem posuimus. Hoc apud Græcos *τροπος* dicitur, ab ignea (ut ego puto) eius dispositione, utpote quod lucido & viuaci naturæ radio repletur à Latinis vocatur triticum à triturando, ut nonnulli volunt, quippe quod conterendum & in puluerem vix palpabilem reducendum est, antequam in vsum proferri possit. In creatura hac vegetabili etiam gens rustica grossa eorum experientia differentiam haud exiguam inuenit, utpote qui illam in acerem, furfures, farinam & similaginem diuidere solent, tamen si reuera, farina nihil sit aliud, quam ex furfure & semilagine compositio, prout semilago furfuris separatione apparere obseruatur. Hoc videtur esse solus granorum vegetabilium rex atque princeps, quoniam in eo natura alma; vniuersi mundi mater atque nutritrix; præcipuam suam habet residentiam: Vnde non inepte à nonnullis (ut in præcedentibus dictum est) perfectissimum regni naturæ vegetabilis templum seu palatium dicitur. Atque ob hanc rationem granum hoc virtute tam in multiplicatione quam nutritione infinita imbuitur, mediante qua magis fructiferum simul atque alimentosum esse obseruatur, quam aliquod aliud totius regni vegetabilis granum. Porro etiam tam prope in partibus suis essentialibus ad naturam hominis bene temperatam accedit, ut ipsum, ratione suæ in dispositione similitudinis, ad vitalem & naturalem hominis facultatem se ipsum conformare à medicis quidem doctis animaduertatur; quia partes seu membra hominis magis nutrit, quam aliud quodcumque vegetabile, cuius rei rationem satis efficacem vobis suo loco & tempore explicare haud desistam: At iam, quanquam ignorantia res impossibilis videatur, certam vegetationis & multiplicationis in hac creatura beneficæ rationem dare, eitam speculatione vera erit facillimum hoc dubium enucleari, qui primum corpus istud bene anatomizare intelligit, & tum postea quatuor elementorum qualitates, simul atque cuiuslibet eorum ad alterum contiguitatem ingenue ponderat; sed præcipue qui balsamum illud naturæ pretiosum, à lucida solis cælestis essentia deriuatum, & in concauitatis meditullio abstruso more delitescens, recte contemplatur, mediante quo corpus hoc vegetabile viuunt & multiplicatione abundat: Nam hoc est speculum illud Christallinum, spiritusque quintæ essentiæ limpidus, in quo, naturæ lucidæ præsentia, non-

nunquam visibiliter apparet, & effectu quodam externo se etiam oculo vulgari reuelare gestit: Si igitur in primo loco contemplatione philosophiæ intellectuali obseruauerimus, quomodo elementum terræ vinculo essentiali atque inseparabili cum illa aquæ concatenetur, & qua iterum via elementum aquæ illi aeris, & illud æreum igneo, ac tandem ignis elemento quinto seu quintæ essentiæ lucidæ adligetur, (quæ quidem quinta essentia de aurea solis dispositione participat, est enim quinta essentia scaturigo vitæ purissima, in qua lux & igneus æternæ sapientiæ radius, aut sacra mundi cupidinis seipsum tanquam in castissimâ Piches gremio balneare gaudet) tunc erit illa nobis res facillima (vti puto) cognoscere atque colligere, cur tritici spica directe & perpendiculariter è terra surgat, atque sublimetur, & quasi pini proceræ & tunco in altum statuminaretur: nam putrefactione finita (line qua testibus scripturis sacris nihil mortuum resurgere aut exaltari queat) illa sempiterna & nunquam moriens quintæ essentiæ scintilla, immediate à cælesti sacermini Apollinis progenie (qui statuit tabernaculum suum in sole) deriuata, seipsam iam nunc per putrefactionem à quatuor elementorum vinculis, quibus in carcere suo opaco conclusa est, liberatam inueniens, fugam patriam suam ætheream versus, à qua primitus descendebat, suscipere tentat, atque ita gradatim cristam vel caput suum supra terram tenebrosam vel ponderosam primum se exaltat: Deinde elementum ignis (quod admirabili inclinatione & inuolabili nexu spiritui quintæ essentiæ connectitur) subtilibus fumis & exhalationibus sursum è terra post eam quintam essentiam exurgit, non aliter quam in Arithmetica videmus numerum 4. consequenter 5. sequi, & sic naturali quodam glutine adhæret elementum ignis illi ætheris, aut quia impatiens esset socium suum dulcem & formalem relinquere ac perdere, cuius præsentia elementum hoc cum tribus suis sociis inferioribus tanta pulchritudine ornaretur: aut in eo respectu quod res quælibet naturali instinctu ad libertatem suam natiuam aspirat, & in propriam mansionem seu patriam reuerti auet; pari scilicet ratione aer sub inuisibilis seu subtilis vaporis forma seu effigie consequitur, & immediate post ignem è terra ascendit, vt pote qui simili plane naturæ ligamento, elemento ignis vnitur, quo ignis quintæ essentiæ; Tandem elementum aquæ sua serie & ordine aeri succedit, vnde illud immediate post aerem ex terræ matrice sursum exilire animaduertitur, nam idem sibi vendicat combinationis priuilegium cum aere, quod aer habuit cum igne; Et quamuis in vltimo loco terra eadem ratione volatile & fugitiuum aquæ elementum amplectatur, tamen ratione suæ ponderositatis, atque etiam propter eius in sphaera ei à creatione assignata quiescendi desiderium, sistit aquam in suo motu, eamque impedit, ne magis sursum vehatur; atque iterum aqua impedit aerem, cui naturali amicitia coniungitur, & iterum impeditur aer ad ignem tanquam frænum, illumque coercet in suo motu, atque hic denique miserabiliter retinet radium solis inclusum, illumque prohibet, motuique suo ne magis sursum tendat omnimodo obstare videtur, vnde prouenit, quod iste radius cælestis in plantæ summitate seu cacumine fixe præter appetitum suum permanere cogatur, quæ planta per radices suas terræ tenebrosæ adligatur, ita vt scintilla hæc solaris iterum partim ab aere vndique obsidente, eamque gradibus inspissationis instar retis vndique inuolvente; partimque ab elementis cæteris, & præcipue à terra incarceretur, & non aliter captiuetur quam fuit antea. Et tamen, nihilominus peculiaris hæc ignis vitalis scintilla ita inclusa, non cessat omni momento magnetica quadam facultate sibi attrahere, & ab alto quasi in suum auxilium atque assistentiam aduocare scintillas formales, ignemque solarem sibi similem, ad dissipanda & violanda vincula illa nouiter nodata atque ligata: Nam aer semper radiis naturæ multiplicantibus impletur, qui inuisibiliter in fluctibus æreis huc atque illuc vagantur; atque hi parati sunt ad subsidium sociis suis captiuis adferendum, quemadmodum cohortes militum armatorum in prælio ab exercitus acie diuisas, paratas esse, omni occasione data, sociis suis in acie commorantibus auxilium, vbi exigit necessitas, præbere, videmus. Sed hæc lucis scintillis libertatem possidentibus, & in ære oceano vndique vagantibus hoc idem accidit, quod famelicis atque audacibus muscis, quæ temeritate periculo præferentes, tam profunde in limum illum mellis limosi seu Sirupi Saccharatæ immergere atque præcipitare animaduerruntur, vt tandem visco illi lethali atque exitiali tam firmiter adhæreant, quod ad mansiones suas redire nequeant: hoc idem inquam lucidis hæc Phæbi infantibus seu libertinis cælestibus accidit, qui inuisibiliter in aere vagantes, fratres suos incarceratos liberare aggrediuntur, & dolos seu prodiones materiales ignorantes, subito captiuantur, & grossorum elementorum retibus inhærent, atque ita libertate priuantur; & in diuersis carceribus aut corporibus opacis cum sociis suis, ante captiuatis, includuntur; Nonne etiam videmus quod aeris volatilia visibilia eodem plane modo viscosis aucupis astuti machinationibus prodantur atque decipiantur? Quid ergo potest esse dubii, quin ignes illi inuisibiles eodem plane modo mediantibus dolosis terræ machinis nonnunquam captiuentur atque incarcerentur? Hæc (inquam) sola est ratio, quod quælibet res per hanc solummodo scintillam inclusam in infinitum multiplicetur; Hic est modus, per quem quodlibet vegetabile, licet in se corruptibile, nihilominus per multiplicationem perpetuatur. Et si quid non possum ego aliquod in toto vegetabili regno membrum magis exquisitum & in multiplicatione excellens producere, quam est granum hoc Tritici, nam viliissimus rusticorum, experientia doctus, nobis arguere potest, quod ex corpore vnius simplicis grani putrefacto, tres quandoque Tritici stipulæ cum completis suis spicis aut crinitis suis abundantia capitibus exurgant, & ad perfectionem & maturitatem perueniant; Cuius rei ratio, vt opinor, est humidi radicalis, & calidi innati copia, quam planta hæc possidet, cum sit semper radiorum vitalium, quos sol liberaliter ab aureo suo palatio in hæc inferiora eiacularur, fidele atque auidum receptaculum. Sed ne vos hoc fictionem & ex propria mea imaginatione deriuatam existimetis, huius rei veritatem oculari quadam demonstratione inferius

ferius indicare aggrediar. Ab huius ergo capituli effectu nobis obseruare fas erit, quod motus seu progressus in generatione aut resurrectione in planta omnimodo contrarietur illi extremæ priuationis seu destructionis; nam in priori elementa assurgunt in sua dignitate & ordine secundum naturæ dispositionem, quæ est huiusmodi, videlicet æther, ignis, aer, aqua ac tandem terra quæ est omnium basis & fundamentum. Sed in destructione res sese è regione habere animaduertuntur, nam in primis aqua ascendit, deinde aer, postea ignis; ac tandem æther, &c.

CAPVT III.

De tritici seu panis Elementis, & de manifestis eorum qualitatibus.

DE tritico igitur ille panis terrestris supremi gradus conflat, quem Saluator noster Christus ratione nobilitatis & excellentiæ istius vegetabilis ad proprii sui corporis representationem eligebat, quem panem alii reale Saluatoris nostri corpus consecratione præeunte fecerunt, alii pro signo quodam passionis eius memoriali, benedictione præeunte acceperunt, de quibus infra latius & magis luculenter verba faciemus, per totum enim huius capituli filum in naturalium tritici seu panis elementorum atque qualitatum eiusdem detectione atque reuelatione insistere in animum venit: Nam tametsi triticum non sit nisi vnicum in regno vegetabili simplex, ex membris nihilominus & partibus magis puris & homogeniis quam est suum totum componitur, quas nos elementa eius appellamus, quorum vnione seu cõiunctione (mediante quintæ essentiæ nodo seu vinculo) integrum tritici corpus seu granum in hanc suam speciem vegetabilem contrahitur, in qua, mediante corruptione multiplicatur. Experientia igitur alis infallibilibus nixa nos docuit, quod aqua magis in huius vegetabilis massa abundet, quam aliquod aliud elementum, quod quidem vtpote superfluum & paucissimi nutrimenti peritissimorum medicorum consilio atque admonitione, ex Pane exhalandum & euaporandum est. Atque hac de causa Hippocrates integrum tractatum nobis de Panis præparatione atque assatione reliquit, Hinc igitur est, quod huiusmodi vegetabile, trituratione facta quo facilius in panem redigatur, calori artificiali exponatur, vt dicta humiditas superflua expiraretur atque euaporaretur, quo substantia eius moderate siccaretur, nam à medicinarum peritissimis (qui vsuali obseruatione atque praxi instruuntur) concluditur quod huiusmodi humiditas superflua atque inutilis multorum in corpore humano morborum sit occasio, vtpote quæ humores spissos & viscosos generat, & per consequens origo cruditarum illarum phlegmaticarum, quæ sæpissime ventriculum affligunt & vapores flatulentos cum indigestione producant, vnde fit, quod iste humor aut parum aut nihil nutriat. Porro etiam laterum & costarum dolores parit, facitque substantiam chily seu succi sui subito conuerti in putrefactionem; Atque hinc est, quod vermes diuersorum generum oriuntur. At vero agnoscunt vice versa medici atque fatentur, quod si bene pinletur, mirifice alit, sanguinemque bonum generet, parum aut nihil ventositatis in ventriculo procreare cernitur, totamque reddit massam in dispositione sua magis stipticam. Hinc ergo apparet, quod elementum aquæ in hoc grano ita abundans, aut paruæ aut plane nullius sit vtilitatis, sed potius superflua atque nutrimento magis noxia quam vtilis, vti antea est dictum. Et certe manifesta huius superfluitatis aquæ in tritico seu pane ratio à perito medico abscondi non debet, quippe cui non est incognitum, quod calor efficax in huiusmodi grano vegetabili delitescens, & in summitatem eius plantæ cedrinæ aspirans, naturali quadam inclinatione humiditatem aqueam auide appetat, atque ob hanc causam aquam lubilem à terra mediante trunco seu stipulæ fistula, sibi omni momento adreficiendum & madore aspergendum habitaculum suum calidum, non aliter fugit atque allicit, quam scintillæ cælestis caloris abditæ, quæ in media aeris regione sunt suspensæ, magnetica sua attractione lacus & flumina à partibus inferioribus ad spheram superiorem quam inhabitant, ad fulgurum coruscantium ignes mitigandos atque temperandos sursum attrahunt, vnde etiam apparet, quod triticum in manifesta sua qualitate sit humidum ratione humiditatis suæ, qua redundat copia, & calidum respectu exuberantiæ naturalis sui calidi, quæ essentialiter agit in eo. Et huic nostræ assertioni astipulari videntur herbalistæ, qui simplex hoc calidum & humidum æstimare videntur in gradu temperato.

Præter aqueum hoc elementum percipiemus quod subtilis & limpidus aer in hoc nostro subiecto delitescat, qui facultates multas abstrusas in se continet, quemadmodum loco suo inferius perspicue satis explicabimus.

Porro etiam fatidum ignis elementum (perfectum ad omnem corruptionem agens) ex eo elicitur, quod procul dubio est causa effectuum multorum præternaturalium in corpore humano, ita vt mediante eo multis infirmitatibus subiiciatur. Denique gloriolus & æthereus ille spiritus; per vniuersum radiis Phæbeï luminis dispersus atque disseminatus, seipsum oculis prodit, relinquendo opacum suum carcerem, omni gratia, lumine, vita & solatio orbatum, cum sit amisso isto spiritu igneo tanquam terra vacua damnata, & caput illud mortuum chemicorum. Obseruabimus igitur, & debita inquisitione præeunte, inueniemus, quod hæc omnia elementa panis seu tritico insint, videlicet terra, quæ est separationis sæs vltima, deinde aqua quæ primum apparet, tum postea aer, qui secundam post aquam seriem sibi vendicat, hunc sequitur ignis, quem immediate succedit quinta essentia, seu quintum elementum à regione noctis in diei horizontem ascendens, à quo prius processit, Nec velim ego vt vos hoc in loco intelligatis me de simplicibus in natura elementis intellexisse, nam ita placuit maiestati augustissimæ & doctrina clarissimo Brytanniæ Monarchæ mihi haud in-

iuste obiicere, quod scilicet non sit in rerum natura purum elementum, sed vt ego ei respondi, ita & vos etiam scire velim, quod hæc compositi partes, ideo elementa nuncupentur, vtpote quæ magis participant de hoc vel illo elemento; agnoscimus enim nihil absolute puri nec mundi in progressu naturæ esse inueniendum, nam elementum etiam apud nos simplicissimum, de aliena natura participare obseruatur, quippe quæ naturam pollutam & corruptam immediate post Adami lapsum induisse & à simplicitate sua aberrasse dicuntur: Et tamen sapientes & in vera Alchimia versati puri elementi sacrarium pertingere haud dubitarunt.

CAPVT IV.

Quomodo panis elementa ad nutritionem humanam concurrant, & de peculiari cuiuslibet eorum officio atque functione.

IAM vero etiam si res admodum difficilis demonstratu ignoranti videri possit, quænam sit illa in hoc vegetabili portio, quæ sanguinem in animali procreat, mediante quo naturalis illius facultas recreatur & saturatur, & tum postea id in illo elementum dignoscere, quod cor & spiritus vitales in primis respicit, portio etiam quæ nam sit illa vegetabilis substantia, quæ per vteretres, seu paruos vrinæ canales siue conductus in vesicam transit, denique vnde procedat id quod replet & nutrit vesiculam fellis, & tandem quænam sit illa natura, quæ splenem & viscera sibi pro suo receptaculo vendicat; attamen qui anatomie huius nostræ ordinem diligenter attenderit, ei quidem omnia hæc dubia perspicua & manifesta fient, quippe qui percipiet partem aeream illam esse quæ in sanguinem virtute & natura iecoris sanguificante conuertitur; quoniam sanguis grossus proxime accedit ad puram illam humiditatem spiritualem, quæ implet vasa arterialem, quæ quantum ad proprietatem suam, ita se habet ad sanguinem iecoris, vt spiritus vini ad communem aquam vitæ; nam spiritus vitales in arteriis contenti se habent vt cremor seu purissima & subtilissima sanguinis portio, quæ est nihil aliud præter tenuissimam aeris substantiam, cum subtili ætheris vel quintæ essentia natura; cuius beneficio viuimus; per mixtâ, quæ sanguinis arterialis portio, partim per lucidos sanguinis spiritus; sed principaliter per aerem quolibet momento inspiratione attractum conseruatur, in illo inuisibiles & caelestes vitæ spiritus delitescunt & occultantur, quos vt primum cor simul receperit per inspirationem, illos firmiter retinet, eiecto per expirationem fuliginoso & vaporoso aere qui illos aduexerat, tanquam ad suum propositum inuerti. Elementum ignis conseruat & occupat vesiculam fellis, aquæa vero humiditas à principalibus vasis sanguinis ad vesicam per canalem duplicem destillat: Terra crassior recepta est à visceribus vel intestinis, vtpote quæ nimis est spissa, quam vt per exiguas venas melleas transire possit, est enim harum venarum officium, vt chilum ad iecur traducant; at si forte ex tenuiori illius viscositate pauillum vnâ cum aquis crassioribus intrat per angustos hos ramos, splen tenebrosus illico ad materiam illam limosam ad se alliciendam præsto adest, qui illam in spongiosam suam substantiam auide fugit: In hunc enim solum finem Natura hos internos tractus & conductus in homine & aliis animalibus ordinat, vtpote sine quibus terrestres & faculenta talis materia vniuersam massam rubræ substantiæ, quæ præparata est pro nutrimento & conseruatione partis carnalis contaminaret, pollueret & inficeret; Propterea manifestum est, quod quando virtute fibrarum in ventriculo transversalium retentio facta est, vsque dum panis & cibus in perfectum chilum concoquatur, tum pulpa illa chilosa consistens ex elementis supra dictis, (nimirum terra viscosa, fluida & lubrica aqua, vehiculi loco omnibus reliquis inferuiente, subtili aere, qui est tanquam sal volatilis seu inuisibilis Armoniacalis seu Nitrals humor, cuius crassior & tenacior substantia missa est ad vesicam, postquam elementum aereum in sanguinem redactum est, ac denique spirituali quinta essentia quæ se tenet intra aerem & ignem & seipsam miscet cum quolibet elemento, (vtpote quæ pro amabili sua natura est amica omnibus & nulli inimica.) Hæc pulpa seu substantia (inquam) chilosa ita præparata; attracta est ad hepatis in quo, tanquam in fornace, vnusquisque humor igne quasi naturæ est examinatus & ab inuicem diuisus, ac pro dignitate & qualitate sua in competentia seu conuenientia vasa, à Natura ad recipiendum illum ordinata, dispositus & infusus. Atque ita facillimum est diligenti anatomizanti discernere & percipere, dispositionem officium & proprietatem vnus cuiusque horum elementorum in tritico; ad corporis humani nutritionem & conseruationem à Natura ordinatorum. Ex quo admonitos etiam velim ignorantes, vt obsecret quomodo vera transmutatio mediante hac Alchimia naturali in microcosmo facta sit, videlicet vnus speciei in aliam conuersio hoc est vegetabilis in animale, cum quælibet essentialis & elementaris tritici pars sit naturali quodam agente in partes vitales & naturales tam hominis quam etiam cuiuslibet alterius animalis transformata:

CAPVT V.

*De miraculis tritici in Medicina proprietatibus, & quomodo illud
ad diuersa morborum genera curanda con-
ducat.*

SICVT doctissimorum philosophorum consensu atque autoritate simul atque rationibus ibidem allega-
 tis, superfluitatem aquarum in hoc vegetabili plurimis in corpore humano morbis & infirmitatibus ori-
 ginem præbuisse explicuimus, ita etiam in eo perfecta sanitatis humanæ inferendæ ratio est inuenienda: Ex
 antiquissimorum enim & scientissimorum medicorum monumentis colligere fas est; quanta excellentia
 & eminentia vegetabile hoc in morbis quibusdam, corpus humanum inuadentibus, seipsum habeat & ge-
 rat: Nam quid obsecro ad propullandos morbos, & ad inimicis sanitatis resistendum, vitamque humanam
 reficiendam magis est efficax, quam eiusdem rei plenitudo, mediante qua illa præcipue conseruatur? Aut
 quid causæ est cur humores vitiosi tam irregulares & violenti sint in corpore humano, vt morbos produ-
 cant, atque ita mortem præmaturam (nisi ei obuiam eatur) accelerent, præter vniuersalis vinculi seu nodi
 Naturæ defectum, præsentia & ope præternaturali cuius quatuor elementa in externa massa pacifice con-
 stringuntur? Nam quemadmodum equum in stabulo ferocem videmus; ruptis vinculis, non cessare
 recalcitrare & oppugnare reliquos, quousque ipse solus remaneat victor loci; sic etiam elementum
 peculiare sui fræni seu ligamenti (quod de natura quintæ essentiæ participat) defectum sentiens à gyro &
 carceribus suis exorbitat, ordinemque à natura ei destinatum relinquit, nec elementis, sibi in eadem com-
 positione contrariis, violentiam inferre desistit, donec vniuersa palatii humani oeconomia destruat, &
 vitæ spiritus in libertatem vindicetur. Atque hæc omnia à ligamenti huius cælestis & sympathetici defe-
 ctu & inopia procedunt, vtpote cuius harmoniæ & concordiæ virtute forma essentifica per vniuersam cor-
 poris fabricam præseruari & in statu suo retineri debet. Melius ergo opus nescit humana industria seu sci-
 entia aggredi, quam ad recuperandum id, quo infirma & debilia ligamenta in hoc corpore possint resarci
 & corroborari. Et profecto euidentissimum est ibi signum mortis, vbi vniuersalia naturæ ligamenta violata
 esse percipiuntur; Vbi vero aliqua in parte tantum hic quintæ essentiæ nodus laxatus est, significat mortifi-
 cationem vel saltem deprauationem temporalem vitæ illius ipsius partis; at si forte imbecillitas aut debilitas
 tantum vnâ vel plures corporis portiones occupauerit in morbum vel infirmitatem eò periculosiorem,
 excrescit malum, quo symphonica eorum vincula magis attenuata & violata sunt. Quo ita se habente, ap-
 paret, (vt opinor) euidentissime, quod per horum infirmorum & debilitatorum naturæ vinculorum nutri-
 tionem & recreationem à sibi simili, vigores corporis humani facile reparari atque restaurari possunt, mo-
 do industria humana excellens hoc naturæ balsamum scienter comparari & præparari apte, vt conuenit
 bono philosopho & medico perito; queat. Et certe ipsa fateri cogor, me aliquando magna molestia, ob
 dolorem & debilitatem in exteriori manus meæ parte ortam, illoque ipso tempore cum essem circa hoc im-
 ptum experimentum de quo nunc ago, fuisse affectum, vnde summi paululum ex crudo hoc tritici quintæ es-
 sentiæ balsamo, eoque in unxi gibbum vel dorsum manus meæ, & ex illa ipsa hora ex qua iam triennium ela-
 psum est, vsque ad hoc præsens tempus nunquam sensi dolorem quo ante illud tempus affici solebar. Et ta-
 men confiteor, (nec sine rubore) vel negligentia mea, vel occupationes aliæ in causâ fuerunt, quod neque
 ante, neque ex illo tempore vnquam vllum aliud illius virtutis aut proprietatis examen vel periculum fece-
 rim: vtpote qui ab expertis illis philosophis (qui circa secretas virtutes & naturam quinti huius elementi
 melius exercitati atque versati sunt) erudiri, & plene atque fideliter via exaltationis ad summum puritatis
 suæ effectum deduci exoptaui: Quid autem sit hoc quintæ essentiæ balsamum, mihi (volente Deo) expri-
 mere & pluribus in secundolibro referre proposui, vbi demonstrabo, illud esse verum cæli stellati spiritum,
 lucidis radiis solaribus repletum. Antiqui & Moderni Medici, qui huius quintæ essentiæ extrahendæ mo-
 dum ignorauerunt, eiusque pulchritudinis splendorem inuicem perceperunt, occultos & singulares nihi-
 lominus eius tam in debilitatarum & consumptarum naturarum præseruatione, quam in cruditarum ex-
 tinctione, resistentia contra venena, & curatione plurimum humani corporis morborum affectus per expe-
 rientiam & præxin perceperunt; Atque ad hoc propositum Almanzor profiteretur, triticum bene coctum,
 vel lacte elixatum melius nutrire & corroborare naturam humanam, atque hinc est quod illud in consum-
 prionibus & Hæcticis commendare videtur. Trallianus panem calidum vino immersum iis qui syncope
 seu examinationibus vel vertiginibus sunt oppressi conducere, publico scripto diulgauit: Omnesque me-
 dicorum principes generaliter asserunt, illud bonum sanguinem procreare, sperma vel semen multiplicare
 & abundanter nutrire; Isaac affirmat illud mire confirmare & corroborare membra; Auicenna nos docet
 hoc granum continere in se curam morsus canis rabidi, vnde & hoc facit antidotum speciale contra vene-
 num; cui adferunt Dioscorides testans illud cum Ruta curare ictus serpentum; Et propterea etiam res-
 pectu facultatis suæ nutritiæ Actuarius illud commendat ad compositionem cereuisiæ & longe illud præ-
 fert hordeo vel auenæ: Illud etiam curat Apostemata maturatione, aufert pustulas & tumores, interimit
 volantes serpigines & impetigines. Quas quidem facultates salubres recipit partim à parte sua aerea, sed spe-

cialiter ab æthereâ sua dispositione, quæ arctissimo amicitia nexu copulata est vitæ omnium animalium, & propter hoc inimica est venenatis & infectis humoribus, qui pretiosa illa compositionis hominaria ligamenta antea allegata violare aut debilitare aggrediuntur. Sciendum enim est compositionis vniuscuiusque creaturæ ligamenta esse vniuscuiusmodi, & propterea simile nutritur suo simili, & similis suo simili gaudet & lætatur. Imo vero hoc balsamum extrahi potest à re qualibet cuiuscunque conditionis, quippe sine quo nihil ne momentum quidem temporis perdurare potest.

CAPVT VI.

De mystica tritici significatione in sacrosanctis literis.

Odo Abbas, sui seculi doctissimus, in harmonia sua sacrosanctæ Trinitati attributa, triticum præ reliquis omnibus vegetabilibus in sacris scripturis pro secunda Trinitatis persona multoties sumtum esse obseruauit; ad cuius rei confirmationem profert exemplum hoc ex Propheta Joel. Implebuntur aræ frumento, & redundabunt torcularia vino & oleo; In quo singula membra attribuit singulis Trinitatis personis hoc modo: Spiritus implet torcularia vino, Filius implet areas frumento, & Pater implet torcularia oleo: Porro naturas horum trium apte personis Trinitatis applicatas esse deprehendemus respectu suarum proprietatum, velut oleum misericordiæ, mitigat enim dolores, triticum abundantia replet, vinum refocillat &c. Quocirca in hoc sensu inuenimus multos alios sacræ scripturæ locos in quibus iisdem plane verbis facta est de triplici hac harmonia, mentio, veluti *Omnes medullam olei & vini & frumenti, quicquid primitiarum offerunt domino, dedi tibi.* Deuter. 18. 12. Sic & alibi. *Non poteris comedere in oppidis tuis, decimam frumenti & vini & olei tui.* Deuter. 12. 17. & 18. 4. & 2. Chron. 8. 5. Similiter. *Dabit pluiam terræ vestræ temporaneam & ferotiam, vt colligatis frumentum & vinum & oleum.* Deuter. 11. 14. Et plures alii huiusmodi loci deprompti sunt ex facta scriptura, qui abunde arguunt, quo honore, quaque excellentia habitum sit triticum à prophetis sanctis. Præterea utilitas huius simplicis, verbis expressis explicata est apud Prophetam David Psalm. 87. 16. & Psalm. 147. 24. Ita vt affluentia huius balsami seu quintæ tritici essentiæ videatur esse è numero summarum terrestrium benedictionum, quas homo in hoc mundo consequi potest; inquit enim ille, *Iehoua ciuium eos ex adipe frumenti, & de perramelle saturauit eos,* & in altero loco. *Adipe tritici satiat te &c.* Legimus etiam in Leuit. cap. 23. 6. *Cum ingressi fueritis terram quam ego dabo vobis, & messueritis segetem, feretis manipulos spicarum (primitias messis vestræ) ad sacerdotem, qui eleuabit fasciculum coram Domino, vt acceptibile sit pro vobis altero die Sabbathi, & sanctificabit illum.* Ex quo euidenter apparet, quam pretiosum fuerit triticum in oculis tam Dei quam hominum. Porro si legerimus quam serio & efficaciter Apostolus 2. Corinth. 15. nos doceat effectus resurrectionis nostræ per granum tritici, quod post eius corruptionem in terra, vitæ restituitur & multo gloriôsius resurgit, audacter asserere possumus magnum esse internum mysterium, quod occultatur & delitescit in hoc nobilissimo grano: & eo attentius considerabimus magna atque stupenda secreta & allegoricas relationes, quas hoc vegetabile, sub umbra panis ad personam Seruatoris nostri Iesu Christi habet, prout sacrum volumen late testatur, & nos quoque vterius in capite seq. explicabimus.

CAPVT VII.

De duobus panis generibus, quorum alterum est terrestre & vulgare, alterum celeste & immediate à Deo procedens; Et de admiranda virtute in pane corporali reperta, simul atque de naturali vinculo & iunctura quam habet cum illo spirituali.

ET quia propter rationes superius à nobis adductas nimirum abundantiam superfluitatis aqueæ illius substantiæ haud expedit hoc vegetabile granum in nutritionis vsum transferre absque artificiosa præparatione & necessaria correctione præeunte, requiri visum est, habito consilio & vfu atque experientia approbata, idque ab ipso rerum primordio; vt post triturationem in massam reduceretur, quam ipse Adam (ore summi Iehouæ instructus) appellari censuit לחם hoc est panis, vnde Gen. 3. *כועה אפיר האכל לחם* hoc est panis, vnde Gen. 3. *In sudore vultus tui vesceris pane.* Hic vero recensere omnes operas in coctione & pinsatione illius inuentas, quarum facta est mentio apud doctissimos medicos Hippocratem scilicet & eius discipulos nimis foret tædiosum, & meo discursui nec vtile nec quadrans; quapropter id totum omitam, vt ad generalem panis diuisionem immediate progrediar, cuius toties in sacris fit mentio: in quibus inuenimus, quod sicut vniuersa mundi machina diuisa & distributa est in duas principales naturas, cælum nempe & terram,

ita etiam panem in duplicem suam speciem spiritualement scilicet & terrestrem distinctum reperiemus. Panis terrestris productus fuit in prima creatione, & per multiplicationem in hoc vegetabili grano ad hunc usque diem continuatus; ille vero celestis à Deo procedit, in potestate cuius semper est de eo disponere prout sibi placet, vt in sequenti capite declarabimus: Et sane argumentis plurimis & manifestis apparet, Deum sui splendoris virtutem haud exiguam in huius panis inferioris Naturam infudisse; Vnde tanti aestimatur, & in tanto apud omnes orbis terrarum nationes pretio habetur, vt ipsum etiam aurum in tanto pretio ab homine non habeatur; nam licet in maiori quantitate & pondere quam aurum, gemmae & lapides pretiosi vendantur, longe tamen iis & pretio & vtilitate praecellere obseruatur: primum quia animae humanae tabernaculum exuberanter nutrit atque reficit, cum auri & gemmarum pretiosarum officium solum sit illud exornare, atque splendidum extrinsecus reddere: tum etiam quia sui multiplicatiuum est in infinitum, quod aurum vel gemmae praestare nequeunt, nisi sit aurum Dei & gemmae mysticae magorum. Atque idcirco multo est pretiosius in oculis Dei & hominum, quam vel aurum vel pretiosissimi & rarissimi lapilli principum. Ob hanc igitur causam non dictum est Num. 15. 19. De diuitiis illius terrae participabis, sed *de pane illius terra comedes*, arguens eo ipso panem esse summum bonum & pretium ad vitam & sustentationem hominis requisitum, Quod etiam Psalmista nobis manifestat Psalm. 103. 15. in his verbis, *Panis cor hominis confirmat & fulcit, vt vinum illud latificat*. Praeterea reperimus tam propinquam esse inter panem terrestrem seu materialem & spiritualement seu à caelo delapsum affinitatem, vt si recte & penitus panem hunc inferiorem introspeciamus, res siquidem fuerit non magnae difficultatis imagines & umbras mysteriorum in sublimiori illo contentorum speculari atque contemplari: Atque huius rei gratia in ipsa sacra scriptura obseruare possumus quam efficaciter instituta sit horum ad inuicem comparatio, ac si vnus cum altero secreta & essentiali quadam connexionem fuisset coniunctus, vnde regius Psalmista, Psalm. 104. ingenue confitetur, quod *Panis Dei beneficio depromatur à terra*, Sic & in S. Mattheo inuenimus 26. 26. *Panem benedixit & fregit; deditque discipulis, & ait, accipite & comedite, hoc est corpus meum*: ex quo apparet quanta sit in pane hoc terrestri excellentia, cum Christus ipse suum corpus cum eo comparet, sermo profecto tantae consequentiae, vt ille vniversum orbem Christianum circa hoc dubium efficaciter incenderit, videlicet, vtrum consecratus & sanctificatus panis sit reale corpus Christi nec ne? Sic etiam inuenimus in Luca 24. 30. *Et factum est, dum accumberet cum eis accepit panem, & benedixit & fregit, & porrigebat illis, & aperti sunt oculi eorum, & agnouerunt eum*.

Hoc miraculum Seruator noster Christus manifestauit in pane post suam resurrectionem, ex quo euidenter cognoscere nobis licet, admirandam esse correspondentiam inter terrestrem hanc creaturam & caelestem creatorem sitam. Legimus quoque quanta miracula circa hoc subiectum ediderit Christus in monte, *ubi septem panibus homines quater mille saturauit, magna reliquiarum & fragmentorum copia residua manente*, Matth. 15. Et in alio loco, *quinque mille homines famelici & media confecti solis quinque panibus, omisis coribus fragmentis residuo completis, fuerunt sustentati*, Matth. 16. Porro nec mundus infitari potest benedictiones quas Deus tritici grano impertit singulis annis; quod abunde suo tempore populis suppetit, vtpote illorum vitam & sustentationem per quam viuunt: Quam ob causam Rex Dauid Psalm. 53. 5. ostendit quam detestandum & barbarum sit vesci panem, absque humili nominis altissimi inuocatione, & debita gratiarum actione, pro tanta beneficentia, impium aestimans talem hominem, qui deorat panem, gratia non praerente: & à Phariseis & Scribis pro vitio & transgressione habetur, panem illotis manibus comedere, tantam enim reuerentiam exhibuerunt principali huic nutrimento, Matth. 15. 2. Annon cum Iehoua improbos puniurus est, illis panis in opiam iminatur? *Panis scipionem fregit, & famem in terram duxit*, inquit Psalmista. 150. 16. Quot mandata & statuta diuinitus ordinata fuerunt populo Israelitico circa hoc nutrimenti genus, panes scilicet fermentatos & non fermentatos, iudicet & determinet ille, qui legerit Exodum & Leuiticum? nam in vno loco de illo dicitur. *Fermentatum ne comedatis illo die quo egressi estis ex Aegypto*. Exod. 13. 3. 7. His itaque perspicere possumus, quam pretiosus hic panis terrestris sit in oculis creatoris, & quam mystice voluntati eius secretae connectatur: Nec negare possumus illum vitam, multiplicationem, & consequenter virtutem suam praeseruatricem ex secretis ergasteriis & gazophilaciis ipsius Iehouae ducere, quandoquidem ros & pluuia, quae sunt verae fertilitatis regii huius grani causae, in manu Dei nostri Iehouae constitutae sunt, qui illas afferuat in secretis suis thesauris, tanquam in promptuario, ad eas terrae vel impertiendas, vel denegandas pro suo placito, nimitum vt tali retentione & denegatione triticum improbis in terra degentibus denegetur, illarum vero vicineta emissionem & in tempore opportuno effusione illud largitur Deus & abunde suppetit piis, & hominibus Deo placentibus, prout sacrae historiae nos pluribus in locis edocent: Praeterea non solum inuenimus oblationem tritici Deo gratam fuisse (vt supra inuimus) sed etiam & panem loco principalis oblationis ei consecratum esse legimus: sic enim ex Leuit. 23. 17. colligimus, *Panes duos esse Iehouae offerendos*, Et Iob. 23. 5. Videtur asserere, *quod panis quidam egrediatur ex terra & quod sub ea est vertatur in quendam veluti ignem*: quid hic panis & terra à qua emergit, sibi velit in theologia mystica me longe profundioribus & doctioribus enucleandum relinquo: Mihi quidem est facillimum, maioris adhuc inopiantiae testimonia huius vegetabilis nobilissimi mysteria attestantia vobis proferre, tam ad eiusdem sanctitatem explicandam, quae ex delicto & sacrilegio illo à Propheta Dauid in ablatione & esu panum consecratorum commissa verificatur, quae plura alia exempla altioris naturae: sed verendum mihi est, ne

vobis protractata hac mea mora displiceam, & patientia vestra solita abutar. Finem itaque huic tractatus mei parti seu libro primo cum succincta spiritualis & cælestis panis descriptione & dignitate imponam.

CAPVT VIII.

De pane cælesti seu spirituali cum infinitis eiusdem mysteriis & effectibus.

Sicut terrestre frumentum apud nos esse recensetur, ita etiam datur cæleste, & consequenter sequitur. Quod simili respectu panis terrestris relationem habeat ad illum cælestem; Quid vero sit cæleste hoc frumentum, vel panis spiritualis, excellentissime nobis describit propheta Dauid. Psalm. 78. 24. *Mannam ad comedendum depluebat, & frumentum calorum dabat illis, ut panem robustissimum comederet quisque*: Atque hoc idem à Moysè confirmatur in his verbis, Exod. 16. 5. 9. 14. *Mannapanis è cælo &c.* Quid fuerit hæc manna, vnde venerit, & quali discrepantia à tritico vel pane terrestri differat, idem summus Propheta sufficienter nos docet hisce plane verbis; *Afflixit te, & fecit ut esurires, sed cibavit te Mannâ, quod non cognoueris, nec cognouerunt maiores tui, ut notum faceret tibi non solo pane, sed omni eo quod prouenit ex ore Iehouæ viuere hominem.* Deuter. 8. 3. Iam vero constat, nihil procedere ex ore Iehouæ præter solum ipsius verbum, atque ideirco primo statim intuitu dignoscere possumus, quam excellens res sit cælestis hic panis, cum procedat ab ipso Dei spiritu, & sit tanquam ipsissimum eius verbum, quod nutrit & corporaliter & spiritualiter. Atque hinc est, quod sapiens dicit Sap. 16. 26. *Natura fructuum non alunt hominem, sed verbum Dei eos conseruat*; Ex quo euidenter apparet, hunc panem procedere ab ipso verbo Dei, quod etiam loco sequenti confirmatum est. Exod. 16. 5. 14. 16. 17. *Panis pluitur de cælo dictus Manna, hic est panis ille quem dat vobis Iehoua ad comedendum. Hoc est verbum quod præcepit Iehoua, colligite ex eo.* Hic idemerat panis ille angelorum dulcis de quo Salomon Sapient. 16. 20. loquitur, inquit. *Angelorum escâ nutritiuit populum tuum, & paratum panem de cælo præstitisti illis sine labore, omne delectamentum in se habentem, & omnis saporis suauitatem*; Vnde apparet primum, cælestem hunc panem constitutum fuisse à Deo ut sit esca angelorum, & tum quoque quod fuerit nutrimentum admodum delicatum, & gustui atque palato gratissimum. Ut paucis absolvam, hic panis reconditus sub typo Mannæ cælestis missi, maius in se continet mysterium, (ut ego existimo) quam ut à maxima parte hominum verbis explanari possit, Et quamuis sponte confitear, nec in cognitione tam ardui & mystici pabuli non complete adhuc profecisse, attamen affirmare audeo; animi mei votum & desiderium esse vnicum, tantum de illo cognoscere, quantum qui vel plurimum; nam ad tam beatas contemplationes instigat & impellit me tam interius meus spiritus, quam acerrimus ille mentis stimulus homini à Deo & sua natura insitus, qui continuo eleuare seipsum molitur; ad summam contemplationem felicitatis & beatitudinis illius ubi vnitas commoratur: Mens mea me docuit, docet & docebit (Deo auspicante) viam ad beatitudinis palatium, ad creaturarum centrum, ad mundi lucem: Quid? nonne Sapientia Salomonis idem nos docet, nimirum quod voluptati sit sapientia versari & habitare inter filios hominum, Prouerb. 8. Nonne ex ipso lucido cælo super terram missa est illa, ut remaneret & cooperaretur cum hominè in hunc scilicet finem, ut disceret & cognosceret quid acceptabile sit Deo? Sapient. 10. Et ob hanc causam Deus ipse dixit Iob. 38. 36. *Sapientiam quis posuit in renibus? aut quis dedit cordi intelligentiam?* Hinc igitur perspicue apparet, Deum, superne sapientiam homini infudisse, & sapientiam esse lucidam emanationem immediate procedentem à Dei æterni Maiestate, Sapient. 8. Quocirca ne quis præsumptionis & ambitionis esse opinetur, conari quantum fieri potest, ad veram mysteriorum diuinorum cognitionem scandere, quandoquidem gratia diuina delibauimus ex lucidis æternæ sapientiæ fontibus, qui suo beneficio nos vsque ad ipsissimum ipsius Iehouæ thronum deducunt & concomitantur, ut animo læto & alacri gloriam per spiritum contemplari & intueri possimus, sed quid dicam? Crassum & obscurum hoc corpus (cæca tenebrarum taturigo) obuielat & cooperit ita captiuos nostros spiritus, ut difficulter discernere possimus ea quæ corporeis nostris oculis obiecta sunt, & multo minus res conclusas in cælo spirituali. An non idem sentire se testatus est expressis verbis sapiens quando Sapient. 9. 15. inquit. *Corpus in festum corruptioni aggregat animam, & terrena habitatio deprimit mentem multis curis plenam? Et vix coniciamus ea quæ in terra sunt, & quæ ad manus sunt laboriose inuenimus, quæ autem in cælis sunt quis peruestigabit? & consilium Dei quis nouit? nisi Deus dederit sapientiam, & miserit sanctum spiritum suum è locis altissimis, sic correctæ sunt eorum qui in terra versantur semita, & res quæ placent Deo homines edocti sunt.* Est ergo caro quæ spiritum ab altis rerum cælestium contemplationibus abstrahit; & non voluntas Dei, qui sapientiam suam super nos ad conducendum & dirigendum nos ad se liberaliter impluit: Sed ut ad nostrum subiectum, quod est spirituale manna seu panis cælestis, redcamus, facillime colligendum est, quam sublime & mysticum illud nutrimentum sit, ex diuersis factorum: bibliorum allegationibus. Et ut ab ipso teruatoris nostri sermone exordiar Ioh. 6. 32. *Non Moyses, inquit ille, dedit panem de cælo verum, panis enim verus est qui de cælo descendit, & dat vitam mundo. Dixerunt ergo ad eum, Domine semper da nobis panem hunc, dixit autem Iesus, Ego sum panis vite, qui veniet ad me non esuriet*

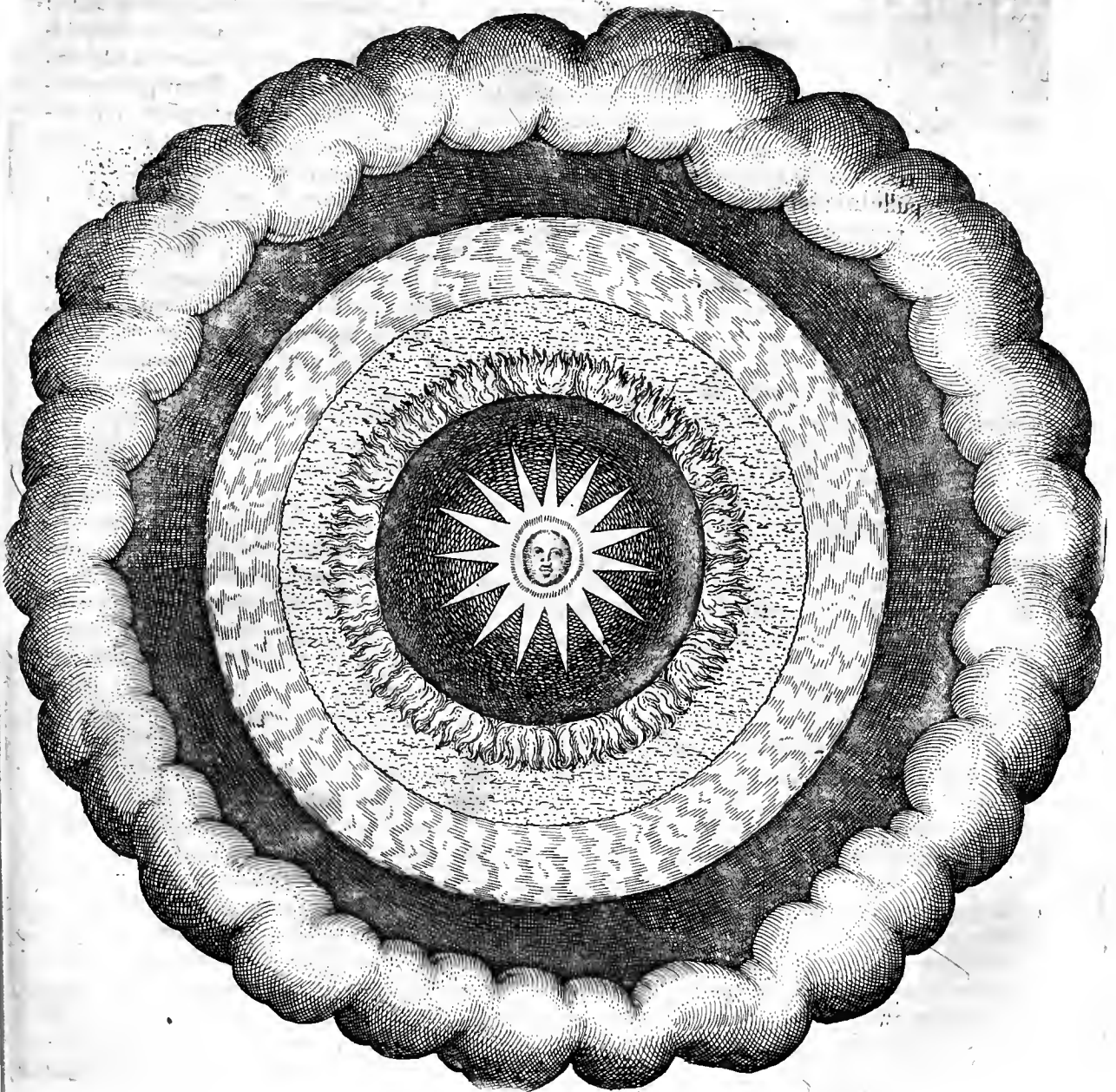
esuriat, & qui credit in me non sitiet in aeternum; Ex quibus hic videmus, quod Iesus ipse, (qui est verbum, quod est ipse Deus) sit verum Manna vel verus panis, qui missus est de caelo, Nescio quid de pane illo miraculoso dicam, quem Angelus secunda visitatione Eliae obtulit, de quo scriptum est 3. Reg. 19. 6. *Quod panis subcineritius & vas aqua confortarint Eliam mediante quo cibo hoc est infortitudine cuius ambulavit quadraginta dies & noctes.* Illud pabulum omni dubio procul erat eiusdem naturae cum manna illo caelesti, quo nutritus fuit Moyses tum cum quadraginta dies & totidem noctes commoraretur in monte Sinai: prout quoque; Seruator noster Christus tentatus à tentatore, visus est aliquo modo inferre huius plane verbis, (qui est eodem modo sustentatus fuit in deserto quadraginta dies & noctes) *Non solo pane viuit homo, sed omni verbo prodeunte ex ore Dei* Matt. 4. Hi ergo nutriti fuerunt spirituali & essentiali hoc pane, secundum illud quod scriptum est ab Ecclesiast. 15. 3. *Cibauit ipsum pane intelligentiae, & bibendum praeiuit ei vinum sapientiae*; Annon Eldrae quoque more miraculoso Nestareo hoc poculo sustentatus fuit per quadraginta dies & noctes, proferens integro illo spatio vota & praecepta sapientiae? Ecd. 4. 14: 39. *Ecce calix plenus rei liquidus sicut aqua, sed colore igneo, quo cor meum onerabatur intellectu, & in pectore meo intumescebat sapientia.* Ita etiam inuenimus Ezech. 3. illud ipsum pabulum nimirum Verbum Domini exhibitum fuisse Ezechieli, quamuis in alia forma, quo complebatur sapientia, & pronuntiabat voluntatem domini, qui dixit ad eum. *Surge fili hominis, Comede de hoc quod inuenis, ede has literas, & abi & loquere ad domum Israel, tunc ego aperiebam os meum, & dabat mihi has literas comedendas, Et dicebat mihi, Fili hominis, fac ut edat venter tuus, & reple intestina tua hisce literis quas tibi do, tunc ego edebam illas, & erant in ore meo dulces velut mel, Sanctus etiam Iohann. in Apocalypsi, de pabulo mentionem fecit simili quod factus est dulce fuisse palato, intestinis vero amarum, quidnam ergo fuit pretiosum hoc pabulum? Annon illud verum Christi typum praeseferebat, vel Christus illius? Nonne erat hoc spiritualis illa rupes, quae sequebatur Israelitas in deserto, praesidio cuius pascebantur? Et annon Christus ipse erat spiritualis illa rupes? Audiamus in hanc rem Diui Pauli doctrinam 2. Corinth. 10. 1. *Fratres nolo ignoretis, quod omnes nostri patres fuerint sub nube, & omnes transferunt per mare, & omnes fuerint baptizati à Moysè in hac nube & in hoc mari, & omnes ederunt eundem spirituales cibum, & omnes biberunt eundem spirituales potum, bibebant enim ex petra illa spirituali qua sequebatur eos, & petra erat Christus &c.* quapropter euidentis est, quod Christus (qui fuit ante omne initium) esset spiritualis illa petra, & haec petra esset spiritualis cibus & potus qui pascit & corpus & animam, quo tam internus quam externus homo regeneratur & in vitam reuocatur; Quid ergo? Annon hoc est caeleste & occultum illud Manna, quod dabitur ei qui vincit? Ioh. 2. 17. Hic scilicet, hic (inquam) idem panis absque omni dubio est fructus arboris illius vitae in medio paradisi Dei consistens, promissus illi qui victurus est, Ioh. 2. 7. qui affert secum album illum lapidem, in quo nouum nomen insculptum est, nemini notum, saluificans illum qui recipit id Ioh. 2. 17. Annon hoc idem Saluator noster agnoscit, quando dicit, *Ego sum verus panis vitae, vera petra, & lapis angularis*, quem D. Paulus vocat *petram spirituales*, qua pauci Israelitas (ut modo dictum est.) Imo vero haec est vnica illa petra, verus ille lapis excauatus, (inquam) è caelo delapsus quem Iacob cognouit esse portam caeli & domum Dei, Genes. 28. Cum itaque Christus sit perfecta sapientia in quo iuxta sapientem Sapient. 7. 22. *spiritus intellectus residet*, qui (inquam) est sanctus & vnigenitus, multiplex, subtilis, mobilis, clarus, incontaminatus, apertus, doli & damni expers, amans bonum, acutus, qui impediri nequit, faciens bonum, amabilis, constans, fidus, absq; cura, habens omnem potestatem, circumspicit in omnibus rebus, permeans omnes intellectuales, puros & subtiles spiritus, cum omnibus rebus sit agilior, & ob hanc causam res oes ob puritatem suam penetret, (est enim illa verus spiritus potentiae Dei, & vera influentia effluens à gloria omnipotentis, & ideo à nulla re contaminari potest, ut pote quae est splendor lucis aeternae, speculum impollutum maiestatis diuinæ, & imago ipsius bonitatis, quae cum vna sit, potest tamen efficere omnia, & persistans assidue in seipsa omnia tamen renouat, & habito discrimine atatum, in omnes animas sanctas intrat, & illas Dei & prophetarum amicas reddit; Haec est (inquam) vera illa mundi gemma, petra spiritualis, verum manna caelitus defluens, quod sustentat vniuersum mundum tam spiritualiter quam corporaliter, quod est vna cum Christo, Haec est lux & vita hominum secundum illud D. Iohannis cap. 1. Et haec denique est spiritus ille vniuersalis, qui dat esse continuum & essentiam terrestri tritico, sine quo nemo viuere potest, quandoquidem vita est virtus, omnis vero virtus procedit à spiritu Iehouae, sicut enim erudimur per psalmistam Dauid Psalm. 33. 6. *Verbo Domini caeli firmati sunt, & spiritu ab ore eius, omnis virtus eorum.* Neque vero deseruit spiritus hic sanctus mundum, prout quidam profane comminiscuntur, qui relegant ipsum in caelum mundi maioris, cum effectus mundi, rerum multiplicatio, & assidua creaturarum renouatio post corruptionem testari videatur, illum etiam nunc tam potentem esse in operatione sua quam fuit vnquam: Sed quid opus est verbis, cum ipse Salomon huius rei testis sit: inquit, Sapient. 1. *Spiritus domini implet orbem terrarum, Et vicissim dictum est, pleni sunt caeli & terra gloria Dei, Et Esaias cap. 6. nos docet, quod Deus implet caelum & terram, sic etiam legimus in Ierem. cap. 23. Quod caelum sit sedes Dei; terra vero scabellum pedum ipsius;* quae omnia nobis persuadent, Deum etiam nunc tam in omnibus esse quam super omnia, nimirum in te, in me, & in re quacunque, quocunque tempore & loco, tam in hoc instanti tempore, quam in principio, iuxta illud sapientis. *Deus est cuiuslibet rei centrum, cuius circumferentia est nullibi,* ac si diceret, Spiritus Dei vnicus est intra & extra omnia, & consequenter incōprehensibilis. Vnde liquet iuxta Salomonis dictum, quod eadem illa sapientia vera voluptatem capit commorari inter homines tam hoc praesenti tempore, quam à mundi principio; potentia enim brachii diuini ne minimum quidem potest imminui; Nec enim credendum est Deum sapientiae suae radios etiam ab impiis deuialle aut abstraxisse, cum illa & hos etiam*

etiam ad se allicere tentet, si forte ad eam quærendam serio induci possint: Inuenimus enim Prou. 1. 20. *Sapientiam vociferare & elata voce per compita clamare, vocare in excessu locis, in turbâ hominum, in introitu portarum, & edentem verbâ suâ in ciuitate dicendô; Quousque ô stulti amplexabimini stultitiam? quousque sanniones & scurræ delectabuntur scurrilitate suâ? quousque farui prudentiam odio habebunt? Recipite reprehensiones meas, Ecce aperiam vobis mentem meam & faciam vt verba mea intelligatis, vocabam enim, at vos terguersati estis, protendebam manus meas, at nullus ad animum ad reuocauit.* Vndeliquet, non Dei culpa fieri, quod tanta potestas & familiaritas nobis cum ipso, & sacra sapientia ab ipso profluente non intercedit, sed in sitis nostris tenebris id imputandum esse: non feueritas Iehouæ comis & mansueti illius omnis potentia spiritus, sed inuidiosa Diaboli peruersitas arcet & restringit nos à faciendis miraculis, & videndis miraculosis visionibus, quas patribus nostris Patriarchis scilicet & sanctis Prophetis videre contigit, secundum illud. Sap. 1. *Deus non fecit mortem, nec delectatur perditione hominum, creauit enim omnia vt essent, & vt generationes in mundo conseruarentur, & venenum destructionis in illis non est, & regnum inferni non est super terram, sed homo se ipsum it perditum per ôperâ propriarum suarum manuum, & vicissim Sap. 2. 2. Deus creauit hominem incorruptibilem, & efformauit eum ad imaginem similitudinis suæ, at inuidia Diaboli intrauit mors in mundum &c.* Quid ergo dicemus de sapientia, nisi illam missam esse à Iehoua, vt obuiam iret technis & machinationibus Diaboli & mortis; instruendo hominem quæ recta sint coram Deo, & præseruando nos tanquam vera arbor vitæ, & panis spiritualis à stimulis famis & mortis tam spiritualis quam corporalis. Quocirca à Rege sapiente dicta est sapientia tenere prosperitatem & longæuitatem in dextra sua, & honorem atque diuitias in sinistra, quare anteponitur auro & lapidibus pretiosis: nam Iob. 28. *negat hominem nouisse sapientia pretium, Non dabitur aurum pro illa, nec ponderabitur argentum pretium eius, non potest vllus estimare eam auro, aut nitida gemma seu Adamanto, & ob hoc Salomon beatissimum hominem esse iudicat, qui eam consequitur Prou. 3.* Et ne quis nostræ ætatis blandiatur sibi ipsi, dicens, se habere sapientiam: hæc enim illorum imaginatio est duplicis ignorantia typus seu index, nam primo loco hi non sapientes nisi proprio suo iudicio, videntur, & tum postea omnimodo ignorant discrepantiam illam quæ est inter humanam sapientiam & diuinitatem, quam si nouissent, confiterentur ingenuè humanam sapientiam esse meram stultitiam, scientiamq; phantasticam, vanis hominum inuentionibus propagatam, cum è cõtrario diuina sapientia fuerit cum Deo ipso tunc cum adaptaret cælos, & firmaret altissimas nubes superius, cum stabiliret terram & fontes inferius, & tanquam inferuierit illi loco dexteræ adiutricis in compositione illa omnigena, quæ & continuo ludit coram Deo, vt inuenimus Prou. 8. 22. *Hæc sapientia edificauit domum suam septem columnis affabre politis, ad quã inuitat omnes ad bibendum de vino suo, & edendum de cibo suo, inquit Prou. 9. 5. Venite, vescimini cibo meo, & bibite de vino quod misui.* Hæc est illa quæ dicit adamicos suos Cant. 4. 17. *Ingreddimini in hortum meum decerpite myrrham meam aromatisibus meis, dabo vnum meum cum lacte: comedite amici, bibite, inebriamini dilecti,* Hæc est illa Sap. 5. 24. *quæ nunquam staccescit aut marcescit, quæ facile percipitur aut inuenitur ab illis qui laudant eam, & cito inuenitur ab illis qui serio inuestigant illam, illa obuiam vt illis, qui expetunt illam, & se vltro offert illis qui desiderant illam, versatur circa illos qui exigunt illam, & se ipsam manifestat illis in via regia, Hæc est vera illa sapientia quæ hominem docere potest omnia; Nam ipsa est cognitio certa &c. Sap. 7. 17.* Inquisitio præstat omnium rerum scientiam, monstrat cognitionem creationis mundi, & reuelat elementorum potestates, principium, finem, & medium temporum eorumque vicissitudines & mutationes partium annorum, anni cursum, & situationem stellarum, naturas rerum viuentium, & impetus bestiarum, potestates ventorum, & imaginationes hominum, diuersitates plantarum & virtutes radicum. Hæc denique omnes res tam abstrusas quam cognitatas pandit: Quid ergo est humana sapientia respectu huius nisi mera fatuitas & spontanea ignorantia, quæ nil nisi imaginationes delusorias producit: O beatum ergo virum (liceat mihi repetere ipsissima sapientis verba Prou. 3.) & ter beatum qui possidet & recte gubernat hoc splendidum cælestem manna! quam bene hic recenseri potest inter electos Dei filios, qui exornatus est sapientia & virtute Christi! acquirat enim quicquid thesaurorum est sanitatis, opulentia & prosperitatis tam spiritualis quam corporalis, quorum supra facta est mentio; Neque vero dubito quin tales reperiantur in mundo, sacra enim scriptura nos docet, sapientiam maxime delectari inter filios hominum, quæ etiam omnibus hisce donis suis beat illos, qui forte se ad illam inclinant, illamque in honore & estimatione, & loco splendidissimæ reginæ habent, vt igitur hoc caput, simulatque hanc partem discursus mei concludam, dico hunc panem cælestem, hoc manna cælestem, hanc spiritualem petram, hanc diuinam sapientiam, hoc omnia in omnibus vitæ hunc (inquam) Christum Iesum esse secundum illud panis genus, quod discrepat à communi pane, sicut discrepat cælum à terra, aut lumen à tenebris, quod est comes adeo excellens, vt quicumq; id adeptus fuerit, iure optimo dicere possit cum Philosopho *Omnia mea mecum porto*, vel cum Morieno pio illo eremita, *Qui omnia secum habet aliena ope haud indiget*, verum quia forte vobis videri possum peregrinus in ardua hac scientia, & longissime à realis diuinæ huiusce sapientia inuestigatione aberrare, fautorem nihilominus ad eius inuestigationem me monstrabo, & hoc felicitatis palatium versus peregrinantem me summa ope (Deo assistente & propitiante) dabo; Deniq; quantum ad internum secretum quod contemplatus sum cum hoc externo & terrestri pane, confirmat me constanter, quod sit talis quædam æterna & viuifica essentia inter homines, quæ est verus panis cælestis, petra spiritualis, cælestem manna, & diuinissima sapientia, per quam vnaquæq; res magis vel minus participat de natura creatoris sui, at principaliter illius delectatio est conuersari cum homine præstantissima in compositione diuini creatoris imagine seu iconæ, vt pote cui proxime adest & inest hæc ipsa sapientia, in mediata Deitatis proles.

LIBER SECVNDVS

MYSTERIA TRITICI ET
PANIS CONTINENS.

CAPVT

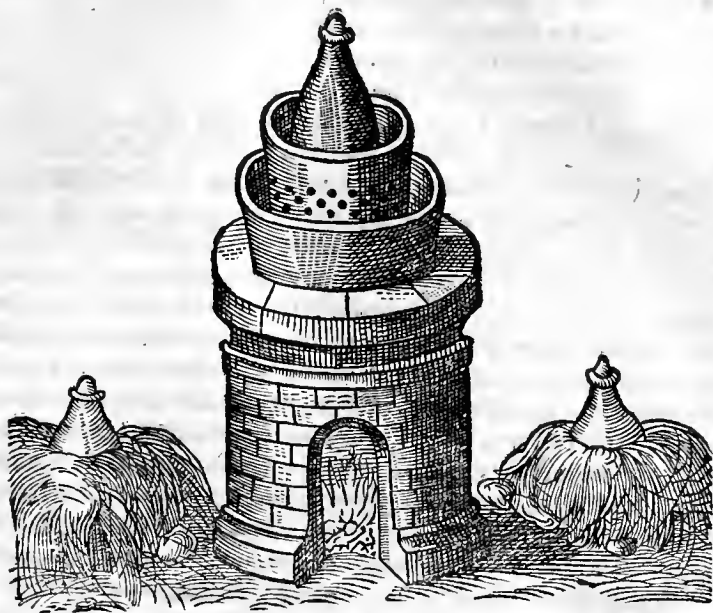
CAPVT I.

Prima Authoris intentio concordat cum labore Archei, qui est chymicus Naturæ operator; secundum vero eius agens est illi Naturæ contrarium.

Denique quatuor naturæ regimina bona fide hic describuntur.

Go in hac mea inuentione actum Naturæ vigilanter & paulo accuratius animaduertendo & vigilando (utpote quæ à suarum fornacium abstrusarum, seu concauitatum matris terræ centro, sæpe vapores emittit feruidos; haud dissimiles igni illi, quem sophisticus Alchimista balneum Mariæ vocat, at subtilis & verus, ad illudendum ignorantem, Fimum equinum, calorem ventris equi vel fimi nuncupat, (nam huiusmodi actionis genere Naturæ subigere & putrefacere solet grana terræ mandata:) illud (inquam) ipsum anni tempus, quo peritus paterfamilias almam naturam tali igne operari sentiens, sua tritici grana in matricem terræ recondere solet, quo melius putrefieri, vt per putrefactionem maiori cum gloria & multiplicatione repullulare possit; illud ipsum (dico) tempus, simile fornacis genus, & æqualem ignis gradum, ad hæc quatuor in grano tritici elementorum vincula; quibus hæc vegetabilis forma sustentabatur, per corruptionem infringenda elegi, vt hac via eam omni sua forma exuerem, hoc enim modo totum eius corpus in viscosam substantiam est reductum, quod quidem euidenter erat elementorum in libertatem suam vindicatorum indicium; sic quoque percepi, granum forte proiectum, & veteri fimeto superficialiter insertum, capisse post tempus à natura constitutum, leue aliquod resurrectionis suæ signum ex centro suo putrefacto protrudere. Porro sicut intentio Anatomistæ non est componere & coagmentare rursus corpus quod incisione ignea destruxit, (neque etiam id efficere possit etiamsi vellet cum Deus non sit) sic & in hoc in eo opere, transgrediar necesse est canonem præceptoris nostri Aristorelis, cum in isto opere vnus corruptio alterius generatio non sit; nam experimentum hoc externa priuatione concludo; utpote qui cum corpus in sua principia dissolutum habeo, hic quidem opus meum finio neque vltius ad generationem procedo. Itaque hoc præparatum meum granum tali modo dispositum habui, vt pro anni vicissitudinibus & Naturæ consuetudine, ligamenta ipsius, corpus scilicet in putredinem redigendo resoluerem; & postea sicut Archeum centrale Naturæ laboratorem, & opificem per quatuor principales & distinctos ignis gradus operari animaduertimus, nimirum igne hyemali seu brumali quo putrefacit, deinde vernali quo crescit, & viridem suum furculum seu stipulam emittit, tum postea æstiuali feruore quo crista seu galea aurei plane coloris ornatur, atque hoc modo ad maturitatem accelerat, ac denique mutat hunc ignem in autumnalem operationem, qua maturitatis scopus; ad quem per integrum annum Natura collimat; exactissime contingitur: sic & ego in hac mea anatomizatione me ad quatuor actionum genera restringo, licet non eodem modo ac methodo qua Archeus operatur; habemus enim nobis (vt dixi) diuersos fines propósitos, ac proinde etiam vt in ordine & ratione variemus necesse est, cum ille verus sit Naturæ operator, ego non nisi similia seu eiusdem in aliquibus imitator, ille creaturam ad putrefactionem compellens, vt eandem postmodum abunde in suo genere renouet, ego per corruptionem illam retroagens, ab essentia sua specifica quam antea habuit, quo ad suorum principiorum, elementorum scilicet, & primæ suæ materiæ naturam & esse reuertatur, à quibus ab initio detiuata est; at vero sensim & placide post putrefactionem operatur natura, ne elementa in tenera plantarum ætate erumpant, & compositionis ligamenta deserant; Eadem ratione videmus regimen & gubernationem mitiorem in puerili ætate requirendam, quam in adulta, eo quod mollioris constitutionis est ætas illa & ad impressionem quamlibet recipiendam aptior. At ego è regione maiori cum nisu & violentia hic operor, propterea quod volatilia illa & agilia elementa à lenta & fixa massa separare in animo erat, idque immediate post putrefactionem factam, quo speciem facilius corrumpam. Quocirca sicut Natura præeunte corruptione seu putrefactione ad producendam generationem secundam placide operatur, sic ego è contrario compositionem ad extremæ speciei destructionis apicem ignis violentia & acerbitate deducere labero.

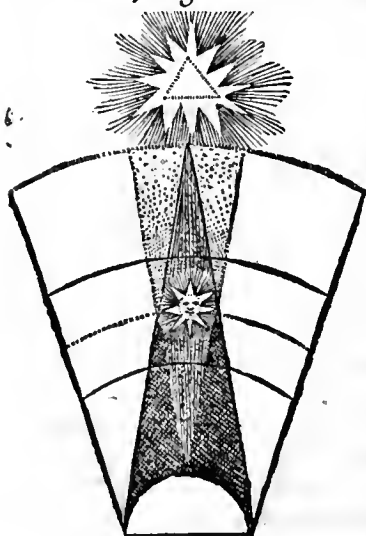

CAPVT II.

Subterrestre Authoris agens: conueniens comparatio apparitionum huius primæ suæ visionis cum illis creationis vniuersalis, Euidens demonstratio, omnia esse aquam: Ratio cur materia mundi sit crassior in vno loco quam in alio; Descriptio primæ suæ visionis cum relatione inter illam & effectus creationis mundi maioris.

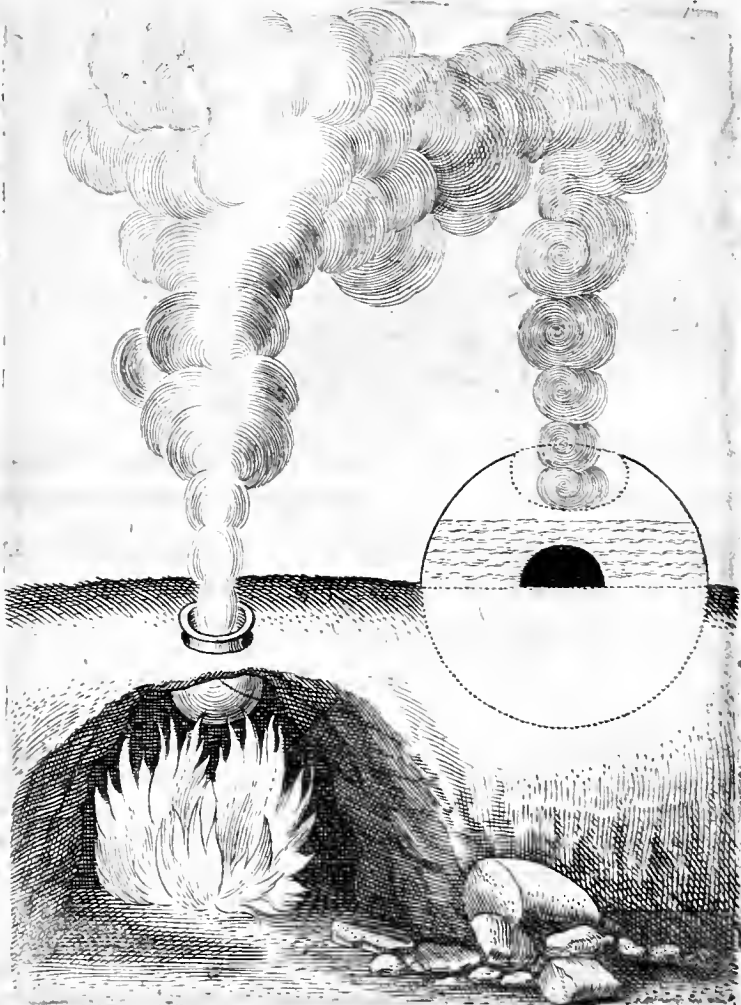
EODEM plane subterrestri agente, illi æstatis torridæ consimili, licet dispositionis grossioris & vilioris, propria creaturæ huius specificæ elementa separavi, putrefactione scilicet ad imitationem Naturæ præeunte, vt hac ratione partes compositi integrales melius ab inuicem separarentur, Et sicut in diuino & summo Philosopho Her. Trismegisto legimus ab initio, in illo nempe ipso momento quo Deus seipsum reuelauit, ex tenebris subito omnia emeruisse, & Hylam fuisse turbatam, & illico certam quandam obscuram & terribilem vmbra delapsam deorsum, obliqua reuolutione in naturam humidam migrasse, agitata & concitata prius ineffabili specie seu forma magni fumi, seu densæ nebulæ; pari etiam modo, mediante huius subterranei mei agentis acie, ignis (inquam) vulgaris violentia, tenebrosa & obscura huius grani massa deformis, putrefactione artificiosa præeunte & vapore mediante se manifestauit & sensibus nostris exhibuit: Nam vaporis spiritualis apparitio est modus in generatione & corruptione intercedens, sicut in creatione inter nihil & aliquid humida natura interueniebat. Atque ex hoc D. Petrus videtur concludere affirmans, ^{2. Pet. 3.} quod *cælum & terra cum omnibus in ijs comprehensis ex aquis & per aquas sint, virtute verbi Dei;* infertque ex eodem, aquam esse tam tenuem & subtilem spiritum, quam illud humidum densum ex quibus tum cæli tum etiam terra sint primordialiter procreata. At acutissimus Hermes, cuius supra mentionem fecimus, expresse hæc scribit; *Quod est inferius, est sicut illud quod est superius, & viceversa:* Ac si innuere voluisset, id quod est crassum est vnum idemque cum eo quod est subtile, & viceversa, quod est subtile, est nihil aliud quàm illud quod est crassum; quod profecto si probe & accurate examinauerimus, inueniemus, terram in aquam, & aquam vi caloris in aerem attenuatione reduci; & illo ipso actu aerem in ignem trāsmutari, quæ omnia subtiliatione fiunt, Indeque infallibiliter concludere & arguere possumus, Terram esse crassam aquam, & aquam crassum aerem, vicissimque Aerem nihil esse aliud, quam densum & crassum ignein. Huius igitur rei veritate oculari experientia vice versa declaratur, quod ignis condensando fiat aer, & aer eadem opera fiat aqua, & tandem aqua inspissetur & coaguletur in terram. Quod cum itaq; humano sensui sit manifestum, perspicuum etiam erit, omnia nil nisi vnum esse, eo quod omnia composita sunt ex quatuor elementis, quæ re ipsa nil aliud sunt quam illud ipsum vnum, quod D. Petrus inquit *esse aquam:* & Moyses *spiritum Domini non super cælo & terra, sed super aquis vectū fuisse* asserit, cuius separatione & in partes distinctione cæli cum terra postea creati sunt. Concludimus ergo substantiam cælorum extremorum esse nihil aliud, quam subtilissimam exhalationem consistentem ex tenuissima aqua, mediorem vero esse exhalationem compositionis intermediae, qui est vapor tenuis, videlicet aqua mediocris substantiæ. Infimum autem cælum est tanquam vapor quidam crassus, qui quo altius vergit, eo tenuior apparet, & substantia fæculenta totius huius massæ aquæ est terra. Vnde obseruare nobis licet, quod omnia quæ vniuersa huius mundi compages complectitur, nil sint nisi aqua crassa

vel subtilis, & quod omnis aqua nil sit aliud nisi spiritus densus seu tenuis, & idcirco omnes res respectu suæ materiæ nil sunt nisi vnum, nimirum aqua, quæ fuit sola illa substantia & vnica in creatione, in qua vnicus ille Elohim, solus ille Deus super aquis vectus ad mundi omniumque rerum in eo comprehensarum perfectionem operabatur. Porro ne quis hic cauilletur & obiiciat: Quæ ergo est ratio inspissationis & subtiliationis per tot gradus in toto aquæ elemento, vt scilicet in diuersos cælos, sphaeras & elementa diuidatur & separaretur? Respondeo, quod sicut ex glacie, niuibus, similibusque hyemis effectis colligimus, frigus potissimum esse in substantiarum diuersarum discordantium adstrictione & condensatione mutua agens, ita è contrario calor deprehenditur esse gelidarum frigoris actionum oppugnator, vt pote mediante quo illæ debilitantur, colliquantur & tandem prorsus in naturam liquidam aquæ diffluentis dissoluntur. Hinc igitur fit, quod vbi frigus (quod tenebrosi Chaos origo, & propterea inimicum & contrarium calori qui est lucis & Demogorgonis proles) dominium sibi vendicat, ibi in generali aquæ massa regnat crassities & spissitudo: Vbi vero calor, augustissimus vniuersalis Imperatoris lucis scilicet officarius, præfens & potens est, ibi vicetera effectus frigori oppositus producit, vbi scilicet simul concurrunt, & æquali dominio imperant, ibi etiam adest æqualitatis sphaera, vel orbis seu circulus animæ mundi de quo Platonici tam perplexo & intricato modo tractauerunt, mediante quo (vt in Physica Macrocosmi nostri historia innuimus) splendidissimus mundi maioris Sol mouetur, vel in quo (vt in illa microcosmi nostri explicauimus) cor illud in microcosmo viuificans viget & saltat. Quapropter manifeste sapienti apparet, quod vbi lux maxime abundat & dominatur, ibi spiritus aqueus maxime subtilis & tenuis virtute operatiua calidi, ab actu & motione radiorum lucidorum procedentis & emicantis, reddatur: Nam succedens calor sua præsentia frigus sibi aduersarium ita propulsat & propellit, vt illi materiam, tempus & locum, ad naturales condensationis effectus in actum deducendos, deneget. E contrario vbi lux, & per consequens, calor est debilis, ibi necessario contrarium eius fortius redditur; Et licet caloris & frigoris gradus in hoc semidiametro, cuius mensura à lucida mundi circumferentia ad tenebrosam vsq; centrum sumitur, numero sunt infiniti, attamen nos ab aliis philosophis hac in re minime dissentientes, illos in sex solum naturas euidenter ab inuicem differentes distinximus, quæ instar scalæ Iacobi, à centro mundi maioris ad eius vsque circumferentiam, sursum tendunt. Atque graduum seu interstitiorum huius scalæ ascendendum ordo est huiusmodi; Terra, Aqua, Aer, Ignis, Æther, & spiritus Empyreus. Porro etiam proxime supra hunc summum gradum sextum septimus seu summus eminet, vbi generale omnis requiei Saboth residet, vt pote in quo præsentia Dei est permanens. Ex quibus colligere fas est, quod quo longius ab hoc lucis fonte recedimus, eo crassior & densior sit substantia aquæ: nam sicut lux, ministrante suo calore, à cælo summo seu aquarum circumferentia deorsum centrum versus penetrando per subtiliationem & purificationem operatur. Sic etiam tenebræ, instrumentali suo frigore, ratione contraria hoc est per oppositionem à suo centro sursum tendentes, tanquam ad obuiam eundum & excipiendum actiones descendendum lucis nuntiorum nititur, & naturali sua inclinatione tentat. Hæc est ratio comparationis à me tam in microcosmica quam macrocosmica mea historia instituta, videlicet caloris & motionis formalis in regione lucida & materiæ tenebræ, ad duas figuras pyramidales æqualium dimensionum, quarum conus materialis ascendens, contingit basin pyramidis formalis quæ supra est; Et è contrario conus formalis pyramidis descendit deorsum, & centrum in pyramidis materialis basi vsque pertingit, quæ est in terra, de qua inferius latius discurre mihi quidem proposui. Figuram & situm autem dictarum pyramidum hoc in loco, quo intentio hæc nostra liquidius vobis explicetur, exposuimus.

Postquam igitur strenuus ignis vel caloris mei terreni actus secreta quadam reuerberatione tenebrosam vegetabilem massam ita præparatam penetrasset, & quod in hac abiecta putrefacta & fere deformi substantia per agilitatem suam insignem primæ & præstantissimæ illius lucis ex tenebrosa Hyla exilientis virtutem imitatus esset: nebulam vel nubem densam ex putrida massa decem fere cubitorum altitudinis, protinus sublimauit, ingenti illi fumo seu vmbre terribissimæ haud dissimilem quæ in vniuersali omnium rerum, ex nihilo, creatione (cuius meminerunt Moyse & Hermes in locis supra citatis:) In qua quidem huius artificii actione, obliquas in ascensu eius faciebat motiones, & reuolutiones factas considerare dignum erat: videlicet qua ratione ignis istius terrestri contactu conturbata esset massa: eodem plane modo scriptum est aqueam abyssum in prima generatione seu creatione obliquidam collustrantis illius ignis præsentiam, qui viuit in omnem æternitatem, conturbatam & territam fuisse, *Psalm. 77. 17.* Et idem propheta recitat, *Psalm. 18. 12. nubes & aquas obscuras refugisse à splendore præsentia eius:* Sic etiam & nubes hæc à tenebrosa & putrefacta sua abyssò à visu & contactu lucis seu ignis huius inferioris exiuit, & in altum euolauit, & iterum deorsum tendit, seque ad superiorem vasis sui partem diu cunctabula retrahens, similis spissæ nebulæ volitabat, vsq; dum virtute frigoris condensantis coagulatur (sic etiam in media aeris regione vapores in nubes densas vi frigoris congelatas videmus) in aquam densiorem & quæ ob grauitatem suam idque naturali impulsu deorsum terram versus, à qua violento motu ascenderat, relabi cogeretur. Hoc itaque progressu congelatione videlicet

licet crassiores & tenuiores sublunaris regionis aquæ in vniuersali macrocosmi structura productæ sunt, nimirum ab infinito vapore humido vel fumante atq; nebulosa nube in substantiam aqueam reducta, quæ vi qualitatis frigidæ in tenebrosa cuiuslibet rei materia occultata, arctius fuit in hac orbis maioris sphaera quàm in illa adstricta & condensata, & propterea ponderosior est, & conspectui magis exposita in vno loco quam in alio: cuiusmodi quidem distinctione aqua à Moysè dicuntur esse ab aquis, & terra ab vtraq; separata. Atque ita plenam primæ huius meæ visionis mysticæ substantiam, quæ primum oculis meis se exhibuit, per dissectionem seu anatomiam hanc nostram vulgarem reuelatam vobis exposuimus.

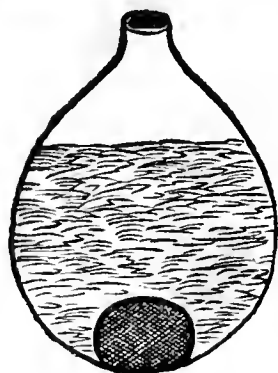

CAPVT III.

De apparitione secunda in forma Aquæ à se ipsa exhibita.

SICVT in montium Alpinorum cacuminibus & iugis nebulam densam, radiis solaribus nihilominus in excellentissima sua gloria circumcirca fulgentibus colligi animaduertimus, quæ subito inspissatione in densam nubem conuersa tandem euanescit, & guttatim destillat, dissoluta in imbrem, puteos & lacunas circumfritas implentem: ita etiam vsu venit in hoc nostro opere. Nam in secunda apparitione nebula obscura, seu vapor nebulosus sensim euanescendo oculorum acie in guttas deorsum destillantes cōuertebatur, imbrem illum aureum repræsentantes, quæ Poetæ in Danaës turrim impluisse fabulantur, ita vt mare quasi ceu paruum quandam aquæ abyssum obscuræ illi nebulæ succedere obseruabam, quæ erat vndiq; splendida, spiritualis lucis tinctura animata atq; decorata. Atq; exinde illico ad animum reuocabam, quomodo à Moysè *Spiritus Elohim, in prima mundi creatione, super aquis vectus fuisse* refertur, illis ex igneo suo actu vel virtute liberaliter impertiens, ad quem locum D. Augustinus in commentariis suis in Genesim reponit, *Spiritus domini mouebatur super aquis, vigorem illis igneum edens*; Et Hermes Trismegistus inquit. *Floruit autem splendor Sanctus, qui sub arena & humida natura elementa deduxit*: Eodem plane modo aquam vniuersalem huius mei experimenti eiusdem lucis effigiem seu vestigia in se continere deprehendebam, quod in triplici creatione à spiritu viuificante ei infusus est, vt pote à quo essentiam suam accepit, adeo vt manifeste contemplatione debita præeunte speculatus sim, minorem hunc aquæ mundum omnia ea in se comprehendisse, quæ vniuersalis mundi maioris Aqua illo ipso tempore continebat, in quo Spiritus Domini vehebatur super iis, nimirum vniuersalem lucis seu splendoris spiritum, qui erat anima mundi, seu Aer quidam vniuersalis spiritualis & volatilis chaos in se continens quinque particularia elementa, nimirum Ætherem, Ignem, Aerem, Aquam, Terram, de quibus

postea suo loco verba faciemus. Dicimus ergo quod in hac aquei elementi mole rem obseruatu dignam, ipse speculatus sum, videlicet quod postquam acream eius tincturam & spiritum via Alchimie communi ab eo separassem, illa tamen hoc non obstante indies magis magisque nouam tincturam sibi attrahere moliebatur, hocque virtute illius remanentis vegetabilis & multiplicantis spiritus qui separari nequibat. Porro etiam aquei elementi abundantia ex tam paruo subiecto exiliens rationem mihi designabat, quod panis vel triticum in propria sua natura (non præmissa præparatione & correctione debita tam per fermentationem

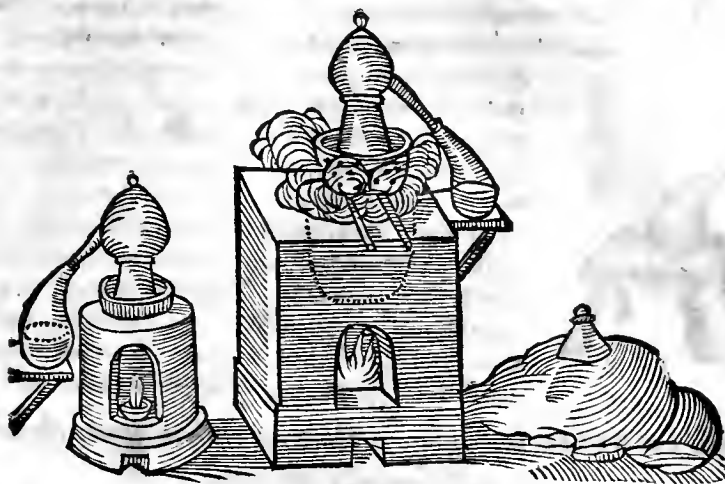

quam coctionem, qua depascitur & consumitur superflua hæc humiditas) sit humano corpori tam aduersum & noxium, vt multas in eo infirmitates per putrefactionem producat, è contrario certus sum, quod hoc sit illud ipsum excrementum seu humida superfluitas in pane, vna cum nutrimento ingesta, quam natura à massa sanguinea per renes in vesicam expurgat, & quod spiritus ille falsus qui ægre ob volatilem suam dispositionem separari potest, sit causa, quod vrina hominis est falsa, tantaque acrimonia infecta; Hic ergo ille ipse sal qui ex vrinae multitudine ab Alchymistis extrahitur quem salem armoniacum vocant, Atque ita secundam hanc subiecti huius apparitionem, circa aquam vniuersalem versatam, leuiter transmittam, quo celerioribus expeditionis alis ad partium eiusdem magis centralium anatomiam, videlicet earum qualitates formales, figuras & virtutes occultas, mediantibus quibus illud à corruptione fuit præseruatum, accedamus.

C A P V T I V.

Tertia visio erat spiritus qui aquis fuit tectus atque intermixtus. Partis aeræ ab aqua sacculenta separandi ratio: Quomodo liquor hic aeræ ab aqua communi differat. Eius tam in natura vegetabili quam animali vsus & proprietates, Porro conclusiones plurimæ experimentales hoc in loco deteguntur, quibus huius spiritus facultates reuelantur.

AT quoniam in abyſſo hac aquea duplicem explorauit naturam, quarum vna agere, alia vero tanquam patientem in tanta proportionem sustinere videbatur, ideo vehemens me illico inuasit, dispositionem illam aetiam exquirendi desiderium, vnde ipsam à materia sua crassa quæ illius actiones recipit, subtili operatione distinguere tentavi, quo naturam eius nudam & apertam (si fieri posset) oculis meis subiicerem, cuius rei perficiendæ causa agens meum seu calorem prædictæ operationi inferientem commutabam, à feruenti scilicet æstatis torrida propensitate in temperatam vaporosi veris dispositionem, atque hunc iterum caloris gradum seu ignis regimen in tres naturas partiri coactus fui, quarum prima erat calida in primo gradu, & minus humida, atque ob hoc omnium trium frigidissima, & hanc adaptabam, & appropriabam, ad primum vernalis temporis ingressum, qui mensi Martio refertur, nimirum postquam Sol arietem ingressus est. Secundus gradus huius ignis vernalis erat magis calidus & maxime humidus, proportionatus scilicet ad ingressum solis in Taurum nimboſos illos Aprilares producentem, virtute quorum suos furculos plantæ foliaque induere gestiunt, atque etiam segetes germinare solent. Vltimus vero erat maxime calidus & magis humidus, qui non incommode ad ingressum solis in Geminos referri potest, quorum lepidissimo temperamento formosissimus atque regularis status seu circuitus constituitur anni, nimirum venustum illud Maiale tempus, quo prata sua uolentibus & variegatis floribus distincta ridet vndique. Sic ignis mei gradus itaque ad huiusmodi separationis actum perficiendum adaptavi, vt per primum calorem separarem aquam tenuiorem à massa crassiori, in qua delitescens spiritus (licet antea per effectus suos tantum indicatus) nunc in substantia sua visibili apparebat. Per secundum purum vegetatiuum spiritum à spissioribus aquæ residuis segregabam, Et tandem per tertium vernalium meorum graduum spiritum in diuersis formis ac denique in sua propria dispositione exhibebam.

Cum itaque prima meâ actione aquam tenuiorem à spiritu (viscosis fundamentalis seu fœcalis massæ lacertis adhuc detento) diuisam habui, residuum totum melliflui & densi liquoris formam induisse percipiebam, radiis vndiq; inductam, & lucida instar auri tinctura discriminatam atq; perfusam, quod postquam fatis consideravi, spiritum puriorem à substantia fœculenta, secundi mei caloris seu agentis virtute extraxi, ita tamen vt ille maculis terrestrium partium vndiq; conspurcatus apparuerit, qui cū illo in alembici caput ascendere conabantur, quapropter spiritum hunc adhuc impurū infimo caloris mei gradu adaptavi, virtute cuius (res ignorantibus relatu mira) purus, albus & cristallinus spiritus totus (quantum ego cognoscere potui) ex puro volatili sale compositus, in caput vasis cuiusdam cristallini ascendebat & in eius receptaculum recidebat; & hic liquor (licet ob claritatē & liquiditatem videatur esse aqua purissima, attamen corpulentia & fluxibilitate, & substantiæ suæ qualitate videtur esse naturæ longe præstantioris quam aqua communis, vtpote qui conspectui erat liquide fluitans, penetrans & agilis in actu, & probe cognita experientia manifeste apparet esse illam alteram Psychem cœlestis illius cupidinis, & actum omnium rerum, æquè ardentem calorem speciosum, & tincturam Solis auream ipsius appetentem, ac fœmina viri coniunctionē: Et pro certo scio, hanc esse occultum illud patiens in mundo, quod secretas influentias actus cœlestis recipit, & non aquā illam vulgarem, quæ potius putrefactionis adiutrix & causa est, vel patiens cholericis ignis elementi, à quo res omnes inferiores ad corruptionē reducuntur. Hæc est balsamum illud vegetabile abstrusum in quaq; creatura vegetabili, siue sit planta siue animal, vtpote quod vegetationē facit in plantis, extractione sui similis ex aere vel aqua quæ de cœlo decidit ad humectandam plantā. Nec tamē hoc præstat tota illa aquæ pluuiæ substantia ad vegetationem conducens, sed insensibilis quædam eiusdē pars, quæ vera & naturali sua Alchimia elicitur ex aqua illa pluuiali, relinquens quod residuū est in grano tanquam superfluum, de quo paulo ante. Hac inquam ratione seipsam multiplicat planta in materiali sua substantia, quæ subinde eliciens & deriuās formam ab aureo cœli palatio, multiplicationis vim omnibus reb⁹ abundanter distribuit; Cum a. hæc materia formam se dignam attraxerit, Hermaphroditicus efficitur, hoc est vtroq; sexu fœcundissimus, videl. mas & fœmina sub vnâ forma vegetabili dominans, & tñ nihilominus prolem sui generis non minus produceret, si matrici generalis omnium vegetabilium matris terræ videl. minime includatur, quam quis progeniem procreabit vnquam, nisi in mulieris vterum semen suum prius immerferit? Hæc est illa aqua occulta quæ tanto amore animal prosequitur, quæ sanguinem generat & semen auget in animali, ac consequenter vnicum est naturalis facultatis tam in homine quam bestiis statumen seu columen, sed quia hæc omnia tam incredulis quam ignorantibus impossibilia videri queant, experimenta illa quæ in hoc opere in conspectum meum etiam inopinata venerunt, quibus certiori demonstratione iis quæ à nobis relata sunt fidem adhibeatis, vobis fideliter hoc in loco citare aggrediar.

Experimentum primum quo spiritum hunc de aeris vniuersalis natura participare probatur.

POSTquam oculis meis spiritum rudem (igne vernali secundi gradus vti dixi prius præparatum) manifestassem, primi calor moderamine illum purificare sum aggressus, mediante quo opere spiritū in capite Alembici ascendentem in frustulas substantiæ albicantis coagulari obseruaui, quarū quædam niui erant similes, quædam vero rursus in exiguas grandinis instar particulas conuertebantur, residuum vero quod frigora externa minime sentiebat, in forma liquida deorsum in Recipiens destillabat. Ex hoc videre est niuem vel grandinē nihil esse aliud quam aerem in media aeris regione, virtute seu vi frigoris congelantis coagulatum; idcirco hæc per calorē artificialem operatio, sicut aer mundi per naturalē, hunc spiritum ab vniuersali aeris spiritu originē ducere demonstrat. Vicissim ex congelata hac niue vel grandine colligebam, quod quamuis externa & manifesta spiritus aerei species perlucida & alba sit, internam tñ & occultam eius naturam igneam esse & auri instar fulgentē, substantia enim hæc alba est exiguo calore tacta seu tractata, illico in

humorem aureum aspectu incundum, atque auro potabili haud dissimilem oppido liquefcit. Hoc ergo ho-
bis mentem philosophorum licet exemplari magis rudi aperit, dicentium, *Eius manifestum est albū & aqueum,*
eius vero occultum est rubeum & igneum, Et rursus quando dicunt, *Fac occultum manifestum, & manifestum occultum,*

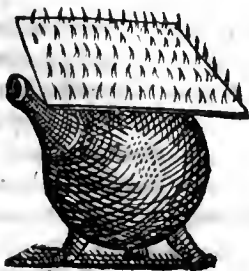
Ratio vero cūr communis nix vel grando mundi maioris, post disso-
lutionem eius hanc tincturam vel occultam essentiam manifestam
non obtineat, est crudā in iis aquæ abundantia, præsentia cuius natu-
ra spiritus congelati inficitur & contaminatur, atq; idcirco ob ratio-
nem aquæ prædominantis post dissolutionem suam videtur nihil esse
aliud quam aqua candida, ex qua nihilominus, sicut ex guttis pluviæ
grana seu semina post naturalem in terra putrefactionem hanc inuisi-
bile & spirituale essentiam seu tincturam exsugunt in abditis gutta-
rum pluuiarum ergastulis, tam ad eius vegetationem quā multipli-
cationem adiuvandam delitescit. Spiritualis igitur ista humiditas, est
nihil aliud quam aer, & ob hoc etiam à suo simili nutritur.

*Secundum experimentum, quo spiritum aereum in aqueo elemento secreto
inclusum esse probatur.*

AD probandum aerem in quavis aquæ particula contineri, nō potest produci argumentum oculari hac
demonstratione magis prægnans & euidens, qua manifeste percipiamus, quomodo aereus hic spiritus
cuiuslibet vniuersalis aquæ parti insit, non secus ac anima in quouis corporis membro mouere dicitur; nam
hic spiritus in aqua reuera est humidum radicale mundi, seu occultus & latens ille spiritus, qui recipit viuifi-
cans illud lūmen à spiritu Elohim, qui vehabatur super aquis vniuersalibus (ex qua vtrunq; iam cælum &
terra factum est) mediante quo viuunt, mouentur & recipiunt essentiam viuificantem, vt infra luculentius de-
clarabitur; Rem itaq; ingentis esse difficultatis expertus sum, aquam à suo spiritu separare, vt pote quæ in a-
nima sua vegetabili perdenda & relinquenda minime est proua, imo vero difficilis admodum; Quid igitur
hic spiritus sit vndiq; per aquas diffusus præter in hoc nostro subiecto demonstrationem ex alio experimēto
didicimus, inde etiam hanc nostram assertionem cōfirmante: nam cum in natationis exercitio me (dum
in ciuitate Gallia Nemoſensi degerem,) ad fluminis furdum immergebam, duos silices collisione forti si-
mul concussi, vnde factum est vt terribilis propter aerem in aqua inclusum ederetur fragor, At vero quate-
nus mediū vel ratio sensus auditus est aer solummodo, iuxta philosophorum doctrinam, inde ex concep-
tis aerem in aqua abunde contineri sequitur, & per istud experimentum comprobatur.

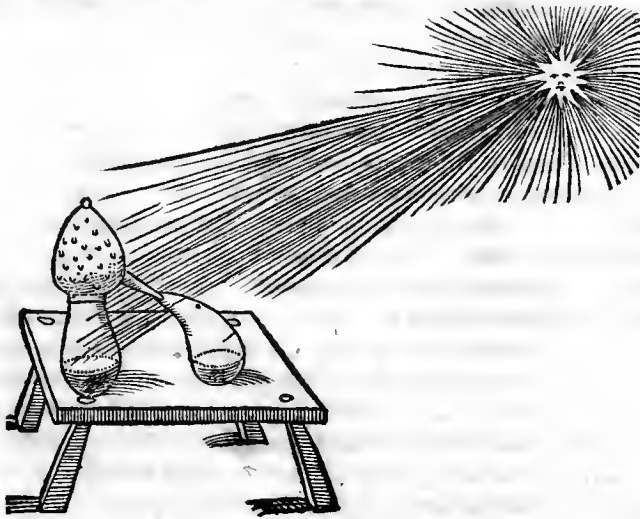
*Tertium experimentum, spiritum illum aereum vegetationem abundanter
incitare docet.*

NVnc autem rationem adducemus, qua spiritum hunc esse solam atq; vnicam in vnoquoq; semine vel
planta vegetationis causam probabitur. Generaliter itaq; obseruamus primo loco, quod pluuiæ cæle-
stes (quæ plurimum spiritus huius aerei in se complectuntur) tempestiue in tetra aridam effusa, sint præ-
cipua seminum & plantarum geminationis causa. At progrediar ad experimētum, quod licet incredulis im-
possibile fortassis videatur, quia tamen cognosco id ita se habere, & quia id hisce oculis meis intuitus sum,
non verebor id mea saltem fide proferre. Quodam die operator meus, natione Gallus, me subito in labora-
torium seu ergasterium vocabat, ibiq; laminam ferream tenuem & simplicem mihi ostendebat, quæ ollam
argillarem bene cooperiebat, in quam ille partem faciū illarum, ex quibus hic spiritus secundo tempore
fuit extractus, forte, fortuna considerat, Tempus autem quo olla sic lamina ferrea tecta stabat, erat ni fallor
circiter quinque septimanas, illo ipso tempore, quo triticum terræ mandatum & in ea putrefactum emerge-
re rursus & repullulascere solet, in hoc (inquam) tempore vim vegetabilem obseruari esse tantam materiæ
cooperatæ (rem quam ipse antea haud facile credidisset) vt pro defectu vegetabilis vel animalis substantiæ,
sibi alias naturalis, etiam in ipso inorali corpore seu lamina ferrea operabatur; Nam spiritus hic penetra-
tius sursum ex olla in qua fuit conclusus ascendens cooperulum suum ferreū perforauit, effectūq; à na-
tura sibi insito tam valide operabatur, vt decem mille spicula seu stipulas croco similia motu frumenti ex
terra emergentis à ferro exurgere, procresecere, & pullulascere faceret, quæ omnia in longitudinem acicu-
la parua excreuerant, atq; hæc profecto visio, vtrunq; nos in admirationem rapuit haud exiguam, planissime nobis persuasit, hanc esse vnicam & ipsissimam il-
lam vegetatiuam plantæ partem; Concludo itaq; cum hac philosophorum ma-
xima. *Quod facit tale est magis tale,* Hæc autem procul dubio est substantia, ex qua
tanguis animalis generatur, vt in sequenti experimento luculentius demonstra-
re mihi proposui. Præsens itaq; conclusio ad oculum quasi demonstrat modum
per quem plantæ & herbæ ex terra crescunt & germinant, cum spiritus hic sit
vitalis illius scintillæ vehiculum, quæ post grani corruptionem in terra ad æthe-
reum illud palatium vnde ortum ducit ascendere & redire omni diligentia ni-
tatur.

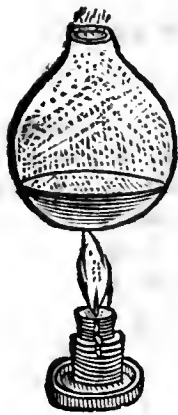
Quartum experimentum veram tam vegetabilium quam animalium vegetandi atque multiplicandi rationem nobis aperit.

Sumpto itaque hoc volatili spiritu, qui erat albus, & christalli instar perlucidus & clarus, radiisq; tandem solis exposito, sympathiam illis mutuo tãtam intercedere sensi, vt materialis iste spiritus magnetica quadam attrahendi virtute, formalem quandam tincturam ab orbe illo lucido sibi eliceret, quæ illum à christallina sua albedine in rubram rubineam, hocq; paucarum horarum spatio transmutatum obseruavi, imo vero quo diutius aspectui solari obiiceretur, eo excellentiorem eius tincturam euadere animaduerti. Hoc ergo experimento perfectam multiplicationis rationem tam in vegetabili quam animali regno collegi; hæc sicut mulier (ad quam spiritum hunc haud inepte comparamus) sine auxilio seu copulatione viri, (ad quem formalis hæc lux relationem habet) concipere vel multiplicare nequit, sic neque spiritus hic incrementum aut multiplicationem vllam habere potest nisi actus lucis cum ea coniungatur: natura enim passiva in se ipsa pati nequit, atque idcirco impressiones naturalis alicuius agentis à Natura bene prius ad hoc præparati atque elaborati expectat, quorum postea naturalis actio & passio est causa incrementi & multiplicationis in eadem specie quam inhabitant, idque in vnoquoque trium Naturæ regnorum accidit, sine quibus nulla fit in iis aut generatio aut multiplicatio. Hic itaque spiritus, putrefactione in terra facta, libertati suæ restitutus, illud obscurum tabernaculum, in quo habitat, deserens liberius peruagatur ad ignem illum cœlestem, virtute cuius multiplicatur, viuificatur & efficaciter mouetur. Nam hic est solus ille ignis actiuus, qui multiplicatione mouet ad generationem, & hic est spiritus ille passiuus seu medium, quo mouet lux viuificans in compositione, & mediante quo tanquam pretiosissimo rerum omnium sublunarium succo & substantia, optime nutritur species, & quia exigua lucis formalis istius spiritus portio ad granum multiplicarium informandum sufficit, ideo sequitur quod spiritus hic sibi & sui generis materiam assugat, & quod materia, naturali quodam appetitu, portionem lucis sibi requisitam ad eius informationem attrahat. Atq; hæc est causa multiplicationis, præeunte eius per putrefactionem libertate in terra facta, prout quotannis experientia docemur. Porro etiam in animalib. illo ipso spiritu hac natura actiua induto assidue tam per nutrimentum, quam per inspirationem (nimirum attractionem spiritus huiusmodi à pulmonibus) in corpus introducto crescunt & multiplicantur singula eorum membra & dimensione dilatantur, vt & spermatica eorum substantia augetur, & ad generationem idonea & liabilis redditur. Notandum tamen est, quod animalis multiplicationem maior ætheri seu cœlestis huius spiritus & formæ igneæ portio requiritur, quam ad illam creaturæ vegetabilis. Quomodo vero spiritus hic attrahat sibi simile, exemplo salis Tartari erudimur, qui occultum spiritum in aere volatilem magnetico quodam vigore sibi allicit, donec propter substantiam aeream attractam tam crudus & liquidus euadat, vt in specie liquoris ad instar aquæ vulgaris fluere soleat.

Quintum experimentum probat quod spiritus hic sit in aere vniuersali, eo quod de aqua, igne, & quinta essentia participat.

Spiritum etiam hunc per vniuersum mundi spatium esse diffusum & quamlibet mundi partem replere deprehendi, quatenus eum cum elemento aquæ naturali instinctu conuenire atq; permisceri sensi, non aliter quam forma materiam amplecti solet: sic etiam familiaritatem haud minorem cum igne habebat, vt pote quem ex altera parte facile amplectebatur, imo inueni formalem hanc aeris essentiam nihil aliud esse, quam quasi grossiorem & magis materialem quintæ essentiæ portionem, locum vinculi elementorum discordantium suppletentem in sublunari regione: Nam diligenti speculatione obseruabam, spiritum hunc in arctam & inuiolabilem familiaritatem à quinta essentia receptum esse, & eodem modo se habere ad eam, quo aqua ad aerem, quemadmodum suo loco explicabimus.

Sextum experimentum comprobans omnia ex atomis esse conflata & composita, vt Philosophi quidam censuerunt.

IN experimento primo obseruari vniuersalem hunc spiritum subliando, & quidem minimo caloris adhibiti contactu, in miriadem atomorum sensibilium vndique per vitrum volantium conuersum & resolutum esse, quæ quidem res mihi ilico Epicureorum veterum philosophorum dogma & opinionem in mentem & memoriam reuocabat, quo affirmare haud dubitarunt, omnia ex Atomis formata & facta esse, imo vero & ipsum quintæ essentiæ corpus eiusdem planæ naturæ & conditionis esse deprehendi.

Septimum experimentum quo spiritum hunc per viam purificationis operari probatur.

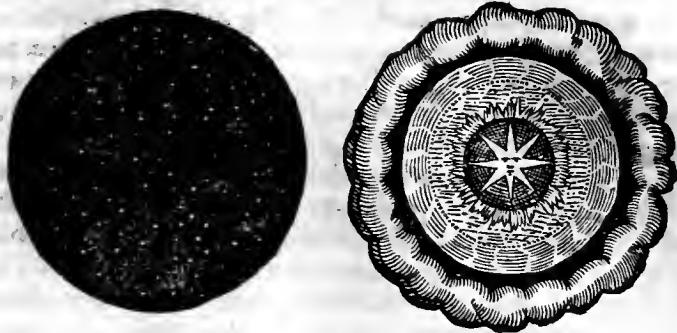
Porro necessitas requirit, vt prædictis his experimentis septimum & vltimum minime spernendum adiciam, quo probatur naturam spiritus huius esse talem, vt naturali quodam instinctu purificet; nã cum vnum ex naturalibus tritici granis, (ac si esset ouum quoddam Philosophicum) in spiritum hunc purificatũ immersissem, ipsum quasi in proprio suo sanguine balneando, in paucorũ dierum spatio à natura sua tenebrosa ita mediante natura istius spiritus purificatæ & clarificatæ expurgatũ esse sensi vt à corpore opaco diaphanum ac pellucidum factũ, ac si ex vitro fuisset conflatum: Plures obseruationes non ita magni momenti ab hoc spiritu depromptas hoc in loco narrare atq; exprimere potui, sed ne vos forte in re inutili (vt quidã scio, obiicere volunt) discutienda detineam, in Anatomia hac mea directa progrediar. Dico ergo quod spiritus aqua mixtus, opacum quoddam & indigestum chaos vndique tegebat, haud aliter quam clarorum & perlucens calorum oceanus seu spiritus vniuersalis, (qui nihil est aliud quam pura & subtilis aqua) terram circumibat, quæ erat massa opaca, crassa & deformis, vel caput quasi vniuersalium mundi maioris aquarum mortuum. Quocirca hoc ipsum sequenti capite aggredi nobis proposuimus.

CAPVT V.

Quidnam author per Chaos intelligat, ex quo quinque elementa extraxit.

NON est vniuersalis aut infinita illa Platonis vel Aristotelis Hyla, quam hoc in loco demonstrare, & conspectui vestro (ò perspicaces & censorii aui huius oculi) exponere studeo, vtpote quæ nec humanis sensibus discerni, nec Geometricis supputationibus aut figuris comprehendi potest: nam & sapientissimi omnium ætatum philosophi ne summo quidem mentis aut ingenii sui acumine ad perfectam & completam eiusdem cognitionem vnquam assequi aut pertingere potuerunt, vnde qui ad veritatis scopum accedebant propius, in sensu solummodo typico, & per comparationis semitam illam describebant, quandoq; ipsam cum sylua comparando, cuius lignum ad quamlibet imaginem effingendam aut fabricandam aptum est, quandoq; ceræ eam adaptarunt, quæ ad quamlibet sigilli impressionem recipiendam prompta est: alii autem eam monstruosæ imagini in somno apparenti assimilant, quam homo è somno expurgiscens aut vanam aut nihil esse inuenit, At D. Augustinus illam ad modum silentii se habere dixit, quod respectu loquelæ non minus quid est quam vmbra: Non est hic principalis inquam scopus, ad quæ curiositas hæc mea collimat, sciens illam esse rem apprehensũ prorsus impossibilem, cũ sit deformis, imo vero omni forma vel essentia destituta, & nihil aliud quam tenebræ inanes; Neq; vero hoc est rude illud & indigestum chaos à philosophis antiquis æternitatis memoriæ dedicatum, & in monumentis poetarum, poematum & metrorum mysticalium adeo celebratum, quod est tam vniuersale, non enim credibile est montem seu molem tam ingentem in colliculum tam exiguum vt ille est de quo verba facere decreui, transmutari aut conuerti posse, sed laboris & conatus mei alia magis humiles & reuissæ se præbent, ne edita nimis & excelsa cum Icaro carpendo ambitionis meæ plumæ reprehensionis & censuræ acutissimorum hominum ardore adurantur, aut cera cui affiguntur liquecant, atq; ita tandem in turbulentum publicæ ignominie lacu præceps ruam; illud videlicet reuelaturum profitendo, cuius fortassis sum ignarus, aut si in eo bene versatus, ad illud mundo reuelandum minime paratus aut dispositus. Meum itaq; chaos est solummodo externa & visibilis figura, & leuis tanquam vmbra, vel minimum vniuersalis illius atomum, quod reuera apparet esse (prout id appello) positua corporis corruptio vel priuatio, sicut magnum illud mundi chaos, id ipsum se esse manifestabat immediate post primam creationem. Nolim ergo vt à me mira atq; miraculosa expectetis, non enim talia profiteor. Verum hoc solum vobis promitto, me in hac experimentalis meæ conclusionis naturam quoad potero imitaturum, & paruum chaos in hac creatura modo quantum queam subtili exquiram, quod maioris illius mundi erit imago, prout microcosmus seu homo est effigies & exemplar maioris, dicti macrocosmi: vobis itaque paucis hic referam, quomodo particulare hoc chaos oculis meis manifestauerim, vt tum postea eiusdem anatomizatione intelligatis, quomodo singula elementa in mundo maiori ex tenebroso & obscuro chaos producta fuerint: nam in huiusmodi speculo seu catopiro veram cuiusque elementum naturam, qualitatem, formam & consistentiam in propria sua sphaera,

vna cum peculiaribus suis in corporibus compositis effigiebus percipietis, quæ singula prout visiones eorum mihi apparuerunt, vobis ordine referre aggrediar.

CAPVT VI.

De vero vniuersali mundi maioris Chaos, differentia eius ab Hyla, simulatque extractione quinque mundi elementorum ex eo, atque virtute ignis vel caloris lucis vniuersalis in magna Naturæ fornaci: Denique de allusione & comparatione illius ad paruum Authoris chaos, & duplicis aque typum.

DIRECTE satis (vt opinor) & sufficienter in macrocosmica mea historia me explicauit, verum nimirum chaos fuisse triplicem massam tenebrosam, videlicet deformem atq; potentialem illam existentia, quæ tertium & supremum cælum vel Empyrealem regionem de sua forma lucida priuauit, & illam, quæ ante existentiam, secundæ, mediæ & stellatæ mundi regionis occultauit ipsam ab omni aspectu forma vel habitu: quæ ambæ deformes tenebræ, secundo die conglomerato & inuoluto motu per virtutum lucis in utroq; hoc cælo apparentis repercussionem in inferiorem vel elementarem mundi regionem reuerberatæ fuerunt, atq; hæc regio erat etiam nuda, tenebrosa & indigesta & exteriori aspectu merum nihilum esse apparebat, eo quod virtutes quatuor contrariorum & pugnantium elementorum sub tenebroso & obscuro tenebrarum priuantium pallio occultæ iacerent. In eodem plane etiam statu manebat regio sublunaris secundo creationis die, videlicet sine lumine, sine forma, sine actu manifesto, aut existentia vlla. Et tamen ab hyla plurimum differerebat, vt pote in qua nullâ interna lux, actio, passio vel elementum reperiebatur, quatenus in natura sua absolute annihilata permanebat, priusquam Deus è tenebris illuxerit, vel seipsum in mundi structura reuelaret, ita vt capacitas vel ambitus mundi supposititiuæ Hyla seu abyssus erat dictus, antequam spiritus domini splendore suo aquas in vasta mundi cavitare apparere fecit. Verum vt in Macrocosmica mea historia dixi, quod aquæ deformes, vel densiores spiritus in deformitate tenebrarum delitescerent, formalis lucis cupidi & appetentes in repercussione illa ob cicularos lucis radios facta, aliquot ex illis radiis, qui penitus in substantiam illorum se immerferant complexi sunt, illosque viscositate & limo suo naturali implicitos captiuos detinuerunt, atq; ob hanc rationem natura Hylæ potentialis in chaos conuersa fuit, quod vim actiuam intra se complectitur, quippe quod omnia elementa in se continet, & solummodo potentiale est extrinsecus, vt pote totum opacum & informe, idcirco (inquam) hoc chaos in se ignem habet, cum spiritus in tenebris delitescerent luce radorum retentorum informati sint, atq; etiam aerem & aquam, propterea quod spiritus retentus & inclusus est crassus vel tenuis prout aut copiose vel parce de donis vel portionibus radorum seu scintillarum lucis participat, Terra deniq; est chaos huiusce manifestum vt pote quod est magis opacum & spissius vniuersi chaos membrum. Hinc inde igitur apparet, quod vniuersale chaos triplex illa tenebrarum massa fuerit, videlicet obscura præiens primum diem deformitas, atq; etiam illa immediate secundum diem præcedens, quæ ambæ mediante actu lucido horum dierum simul permiscebantur, & adhuc magis deorsum ad machinæ centrum protrusa sunt operum tertii diei edendorum, atque ita completum est mundi maioris chaos hocq; immediate ante tertium diem, ex cuius ventre exiliebat vniuersæ regionis mundi infimæ substantia quæ in quatuor elementa se inuicem dignitate eminentiâ diuiditur. Ex hoc (inquam) rudi & indigesto chaos elementa inter se discordantia fuerunt extracta, hocq; lucis vniuersalis virtute, quæ illud vndiq; die tertio in fornace reuerberatoria mundi maioris circumambiebat, & tunc tenebræ sensim atq; gradatim deorsum centrum versus subleuerunt, & elementa tenuia ex massa extracta vniuersam concauitatem impleverunt, ne vacuum vel inane aliquod in ea relinqueretur. Atq; ita qualibet spiritus iam inclusi portio, secundum maiorem vel minorem lucis in eo regnantis opulentiam, super suos socios aut exalrabatur aut deprimebatur, & ligamentis quintæ essentia in sedè & spheram sibi conuenientem confirmabatur. Hoc (inquam) modo elementa ex vniuersali chaos formata fuerunt, atq; secundum hanc itidem rationem se etiam nunc habent: Terra vero infimum locum, tanquam fecalis in fabrica basis vel caput omnium reliquorum quasi mortuum occupare cernitur: & tunc hoc non obitante Mineralium Vegetabilium & Animalium receptaculum & mater existit. Simili plane modo in minuto hoc nostro subiecto deprehendimus, quod aqua vniuersalis cum spiritu suo, lucis tinctura illuminato primi & secundi diei opera representet; nam sicut in primæ diei creatione cælum primum vitam & essentiam cælo secundo impertiebat,

ita etiam spiritualis quædam tinctura (optima ratione igneo cælo seu Empyreo comparata) vitam & actum densiori aquæ indidit, & sicut hi duo cæli ante tertii diei creationem immensa profunditate cooperiebant Chaos, quod inferiorum cælorum concavitatem replebat, sic etiam aqua, spiritu tincturæ permixta, instar profunda abyssi supra chaos meum opacum mouebatur, illudq; vndiq; cooperiebat atq; submergebat, non aliter quam cælum terram: Separata itaq; duplici aqua à massa nigra, illam quidem tam tenebrosam deprehendi quam pix nigerrima, & tam tenacem quam viscum, propter deformes scilicet spiritus & viscosas lubricitates in ea contentas; Sumpsi itaq; illam aquam duplicem, igniq; admodum lento adhibui, obseruans cura quanta quidem potui maxima, omnes artificiales ignis gradus, nec tamen, Deum testem mihi testor, nisi post longum temporis spatium illas distinguere & ab inuicem disgregare valui, quam quidem ob causam circa hoc opus multoties erravi & laborem meum vane adhibui. Itaq; ergo ad circularem illam Naturæ lucem imitandam me gnauiter accinxi, & igni meo vires administrabam, prout me ratio exigere suadebat: Primo itaq; loco portionem crassioris aquæ extrahebam, quam cum a quo elemento sublunaris spheræ comparo; postea aerei spiritus portionem eliciebam, peculiarem cuius mentionem, quia in præcedentibus sat verborum de eo feci, hoc in loco omitto, vt de elemento ignis seu elemento quarto fusius disserere queam, ac tum postea de Æthere, qui est quinta essentia, vel elementum quintum, crasso vestimento, adhuc abductum. Et tandem finem huic libro cum descriptione & consideratione terræ imponam, conferendo eam in hoc meo experimento cum illa mundi maioris: Quod quia perdifficile & (vt hariolor) obscurum videbitur illis qui in volumine meo de mundo maiori versati non sunt, illos ad eius librum primum hac in causa omnino remitto, vbi hæc omnia plane & dilucide explicata inuenient.

CAPVT VII.

In quo ignei Elementi humorem aereum succedentis apparitio, atque etiam natura eiusdem ad omnium rerum corruptionem & putrefactionem procliuius explicantur.

POST QUAM subtilis Aeris spiritus elemento aquæ successit, confestim ignis in forma ignei liquoris, seu pinguis & rubicundi olei conspectui seipsum exhibuit; Hic natura penitus ab aqua distans, & alius forme quam aer, terram quoq; satorem, & odorem grauem expirans: Hoc ergo circulatione seu refectione purificatum, colorem croceum vel rubeum illi culinæ ignis flammæ haud dissimilem induit, at tamé grauem suum odorem vt vt mundificatum relinquere & amittere noluit, contemplatione ergo debita præeunte illud esse solum elementum agens in sublunari spherâ animaduerti, cuius vi infecta illa in mundo corruptionis alterationes producuntur, & quod illius violentia creaturæ ad putredinem adigantur, quippe quod elementum ad putrefactionem in corpore producendâ dominatur, & suo dominio ipsum corpus maxime putrescit, & in actu putrefactionis fetor oritur teterrimus, ita vt propter vaporosas huius elementi ex corpore putrescente exhalationes, sensus olfactus grauius offendatur. Porro sicut inuenimus spiritum aereum (cuius supra mentionem feci) esse femininû & bene adaptatum, & patiens ad generationem producendam, cuius agens seu maritus est ignis cælestis, vel lux illa quintæ essentiæ aerem tanquam passiuum sibi apte ad hoc alterationis genus in cursu naturæ disponens, sic elementum aquæ est passiuum mortificationi seu corruptioni præcipue inferuens, vt pote quæ est corruptioni obnoxia, eius vero agens est fetidus ignis elementaris, corpus compositum ad priuatiuam alterationis progressum instigans & promouens, qui motus est progressus naturæ contrarius. Et quanuis aqua videatur nutrire, attamen te vera per se non nutrit, sed tantum vnicus ille spiritus in ea delitescens, qui solummodo à Natura ad nutritionem in corpore retinetur, inutilis vero aquæ superfluitas per vrinam emittitur; vbi vero aqua in sola sua Natura in composito vltæ suæ complexionis naturalis leges exultat aut exuberat, ibi ob eius exuberantiam morbi stupidi & hydropici procreari solent, idq; præcipue quando agens suum vel elementum ignis minimum in alteratione locum obrinet, huiusmodi enim aquæ innaturalis possessionem insequuntur animi deliquia vel exanimationes, Lethargiæ, Apoplexia, Catochæ, Catalepsiæ, stupores, & id genus alia. Vbi vero agens est æqualis potentia cum patiente, tum febres spuria tam phlegmatica quam cholericæ, item Apostemata composita, & eiusmodi infirmitates in partibus corporis prædominantur, velut Pleurisis, & omnis generis Phlegmona; Quod si ignis super aquam dominium habuerit, tunc infirmitates omnes à pituita salsa seu adusta deriuatæ procreari solent. At vero si agens sit magis simplex, tenuemq; vaporem naturæ aquæ inhabitet, tunc febres illas excitat, quæ vocantur Ephemera seu Diaræa, vbi vero ignis pabulo suo aqueo destitutus est, ita vt in crassiorem spiritum aereum, agere cogatur, ibi febres vrætes à sanguinis corruptione ortas synochus dictas procreat: Atq; idcirco vniuersam humorum corporis massam inflammat, verum vbi humor aquæ corruptus cum crassiore spiritu aereo abundat, ibi putrefactio contagiosa oritur, quæ variolas & pestes procreare solet, at vbi aqua corrupta est tenuis, & cum simili spiritu aereo mixta, ibi febres pestilentiales producuntur cum maculis quæ ab Italis Pettechiæ nuncupantur: Deniq; omnes morbi siue à cruditate seu adustione procreati à proportione maiori vel minori duorum istorum elementorum corruptionis authorum prognerantur: ita vt aereus spiritus ipse sæpenumero inquitur. Atque sic hæc duo elementa nunquam per se & à sua natura operantur nisi ad destructionem, Cum vicēuersa virtus Solaris seu ignis cælestis in aereo spiritu delitescens, ad sanitatem & vitam naturaliter agat, Terra vero est horum omnium receptaculum.

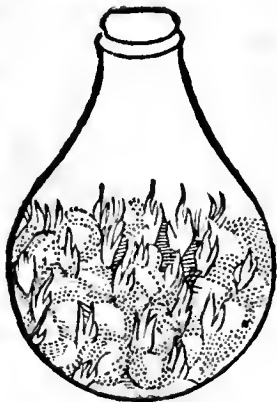

Experimentum demonstrans quomodo elementum ignis Melancholiam & morbos tenebrosos seu Diabolicos producat.

Inopinatam in hoc elemento operationem inueni, nam licet id destillatione & rectificatione multifaria ad splendorem maxime lucidum purificauerim, tantam tamen habuit illud cum tenebris affinitatem, vt paruo temporis spatio antiquam & pristinam suam obscuritatem & nigredinem, perspicuitatem & fulgoris decus cito perdendo, sibi contraxerit: quæ quidem res mihi in memoriam redigebat dictum viri sapientis Artesi nomine, qui in libro suo cui titulum fecit, Clavis maior sapientiæ, inquit: *Fortasse sunt quedam infirmitates, quibus adiungit se Diabolus humore egrediente à temperamento, ac perturbante ipsam sanitatem, & hoc maxime accidit in infirmitatibus ex cholera prouenientibus, cuius causa est ista, quia natura ipsius cholerae est calida & sicca vt ignis; corpus autem Diaboli ex duobus est compositum scilicet igne & aere: Et nos diximus, (inquit ille) in precedentibus, quod omne subtile ingrediatur in omne grossum:* Manifestum est igitur, quoniam ignis est subtilior aere, quod apprensus corporis ipsius Diaboli sit aer, eius vero occultum sit ignis; & hæc est causa occultationis eius ab humano aspectu, cum medium per quod videmus omnia, sit aer, qui est coniunctus oculo nostro; Cum ergo interius Diaboli sit natura ignis, manifestum est ipsum opponi & contrarium esse naturæ ipsius animæ, quæ est naturæ æqualitatis; cum ergo inuadit corpus aliqua ægritudo cholericæ (quoniam Cholera est Diaboli occultum) stat apparet, quod ille seipsum facillime iungat cum Cholera, atque ita augetur eius dominium in alios humores, imo vero tantum potest illa prædominari, vt recedat anima à corpore, & penitus separetur ab eo. Hæc ille. Ob hanc (inquam) rationem Diabolus aptus est naturali instinctu ad insinuandum & coniungendum seipsum in hoc elementum ignis: Ex quibus sedulo obseruare possumus, quod quemadmodum Deus, rex lucis, per cælestem ignem ad vitam & præseruationem operatur, ita plane è contrario princeps hic tenebrarum qui dominium suum habet in elementis sublunaribus per corruptibilem hunc ignem ad mortem & destructionem agit; Hinc est quod priuationis hic spiritus vbique errans & peruagans, tenebrarum sibi contractarum impulsu; quibus à sua usque defectio est. Vexatus atque exagitatus, hoc est ad lucidos creationis suæ primogenæ radios in pænam ambitionis & inobedientiæ suæ tenebroso vel occultandos; compulsus, iam aptum se præbeat ad demonstrandum per effectus affinitatem seu consanguinitatem, quæ est inter illum & humorem cholericum; vnde patitur etiam aer bonus. Hinc itaque vsu venit, vt homo vi huius elementi in ipso prædominantis Lunaticus & à sensibus distractus euadat, impressiones obscure clarissimam intellectus sui aciem obtundant, mentisque radios obfuscent, chimeræ terribiles atque præstigiôsæ imaginationem eius conducant & ludibrio habeant. Imo vero & Diabolus in forma multifaria cum multis hoc modo conuersari solet, & visionibus monstrousis eos perturbat. Hinc etiam est quod vita hominis febre ardenti vel morbo à radente melancholia orto laborantis infestetur, vel delirio, vel insomnia, vel desperatione, vel Lycanthropia, infania, & vt plurimum vaporibus melancholicis à fumo flatulento ex sulphure hoc elemento emanante procreatis, qui fumus igneus passiones pariter Hypochondriacas incutit, cuiusmodi sunt trepidationes, ira, tabies, solitudo, insomnium, & omnis societatis & commercii humani odium. Quid addam grauius, cum deprehendamus mediantem huius elementi atque, Aquæ eiusdem patientis insultu, non homines solum, sed & totam inferiorem vniuersæ mundanæ compaginis regionem, molestia & ægritudine affici? Cum in aere cometarum, Draconum ignitorum, columnarum ardentium, flammarum igniuomarum & id genus similium meteororum causa sit, vbi scilicet agens maius habet dominium, patiens vero eius copia haud ita abundat, vbi vero æqualiter potens & validum est eius patiens nimirum aqua, ibi fragores, tonitrua & fulgura inferiorè aggrauant regionem: At vero si patiens summa potestate præditum sit, & facultatem igneam superet, tum inundationes terram obruunt, media aeris regio densarum & tenebrosarum nubium obtentu caligat, vnde infinite oriuntur calamitates, quamuis (prout prouerbum habet, *Nullus est ventus qui alicui commodum non afferat*) quandoque abundantiam & fertilitatem terræ prælagiat aer caliginosus, atque etiam quandoque experiëntia ducti obseruamus, quod febrili calore nebulosi corporis vapores consumi atque exsiccari soleant, haud aliter quam fulgura (qui sunt febriles aeris effectus) morbidas aeris exhalationes dispellere atque absorbere animaduertimus. Atque tantum vobis de natura & dispositione elementi ignis declarare è re visum est.

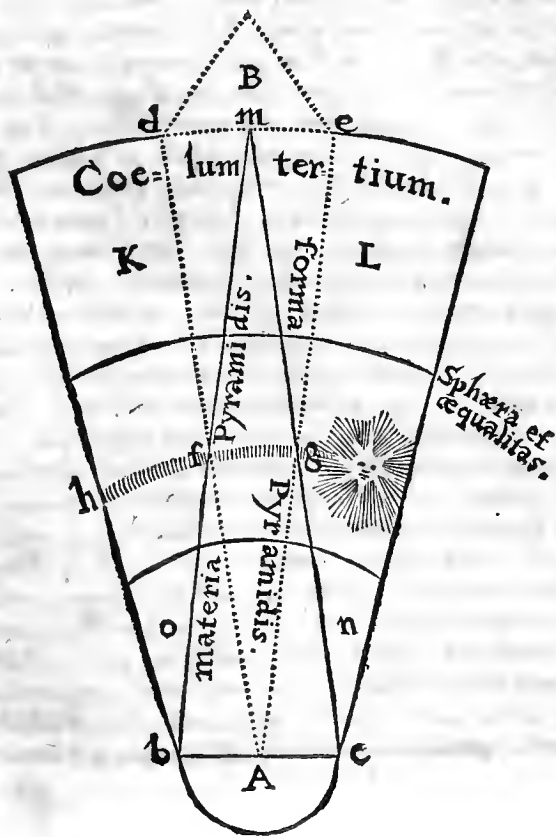
*Apparitio vel visio vltima, naturam quinti Elementi, quinta
essentia dicti delineans.*

IAM tandem mundi sublunaris cælos elementares superauimus, & in illam regionem ingressum nostrum facimus, quæ ab Alchimis nomine quintæ essentia, à philosophis ætheris vel materia simplicissima, à Poetis cæli, olympi vel campi Elysi insignitur: Hic vero obiter intelligatis velim, quod sicut in rei alicuius structura vel compositione ab vno ad quinque progredimur, qui numerus rotundus est, & verum denarii cætrum procedens videlicet ita 1. 2. 3. 4. 5. sic etiam in destructione & resolutione rei alicuius ad vnum, procedendum nobis est nimirum à 5. ad 4. & sic retrosum ad vnitatem vsque. Ista ergo regio ab Hermeticis philosophis ideo quinta essentia vocatur, quia quinque gradibus à terra distat. Hæc est inquam ratio, quod proxime terræ apparitioni succedat illa aquæ, quam sequitur aer, atque tum ignis, aerem, & post ignem aureus ille humor quinta essentia ab eius ad veram quintam essentiam mysticorum philosophorum relationem dictus ascendebat, quod est vltimum dissolutionis huius violentæ signum; nã in hoc elemento est vera illa vita, mediante qua reliqua quatuor elementa agunt in corpore humano, hoc est virtute centrali, vel interno principio mouente, per quod integrum subsistit compositum. Et quemadmodum videmus, quod homo, qui compulsionem coactus est, aliena, aliquid de proprio communicare, id imprimis & ante omnia offerre solet, quod ipse minimi æstimat, & minoris est pretii, dum putat se ita liberatum iri, at percipiens primam suam oblationem compellenti minime sufficere, tunc aliquid aliquantulum magis adhuc sibi charum & pretiosum ex suo thesaurario tradere cogitur, quod tamen nihilominus ille non tanti æstimat, quanti quod ei videretur maioris in sua arca pretii, atque ita gradatim pergit res minorum pretiorum proferendo, quousque; ad illam maximam valoris tandem distribuendam; videlicet ad charissimum vitæ suæ sanguinem perueniat: sic etiam in tenebroso hoc Chaos vel nigro terræ Cadauere res sese habet, utpote quod, a quo elemento (quæ portio ad suæ speciei præseruationem minus est utilis) spurii Alchimi appetitui non sufficiente, aerem tanquam rem pretiosorem ei offert post aquam, atque ita in egerenda thesauri sui ditissima dignitate progreditur, donec ipsum vitæ balsamum violentia ignea illi subducatur, ipsaque massa olim rudis & indigesta, iam nihil præter caput mortuum in ignobili terræ damnatæ & omni quasi gratia orbatæ conditione remaneat. Restat ergo ut ad pretiosissimam chaos vegetabilis gemmam, seu balsamum solare & viuificum in tritico iam tandem accedamus, quod summa artis igneæ extremitate à sua massa diuissimus: quàm quidem gemmam terra tam audida & prona erat in suo gremio seu meditullio abscondere, & ab Alchimista dolose retinere, ut res maxime difficultatis & laboris fuerit, hanc ab illa separare, adeo profecto, ut si maiori asperitate & violentia hoc chaos pro suo thesauro balsamico comparando tractare aggressus fuissèm, extinxissem potius & suffocassem spiritum hunc quam eum in natiuo suo colore & proprietate commode separassem. Vnde factum est, ut magna laboris mei parte frustratus fuerim, viam itaque & rationem magis expeditam ad thesaurum hunc aureum ex spongiosis suis latebris eruendum atque eliciendum tentauim: quod quidem ut perficerem, nouum caloris genus inuenire necesse habui, quod ab vna vasis parte vim suam exercebat, mediante quo æthereum hunc humorem erui, & ad summam splendoris puritatem varia rectificatione præeunte reduxi; Tum vero oculis apertis miram huic balsamo inesse dispositionem percepi, nam à minimo etiam calore liquidum fiebat, & rubrum instar sanguinis, atomis vniuersum vas replens, & vicissim à frigore aeris immediate in diaphanam & perlucidam substantiam lapidi pretioso similem irriguit, partim lucidi cristallini coloris, partimque; autem Hyacinthi tincturæ hoc est vitri cristallini instar, scintillis vndique; micantibus atque; quasi lucidulis stellulis confiti. At vero hic lectorem summo opere obseruare moneo, ne me hoc in loco veram & simplicem verorum Philosophorum quintam essentiam seu calum in depurata & nuda sua dispositione in lucem produxisse, sed illam solummodo quæ ob puritatem suam vulgarem videtur à 4. aliis elementis visibilibus distingui, quam ideo quintam essentiam nuncupauimus utpote quæ magis de natura quintæ essentia seu ætheris participat quam aliquod ex cæteris 4. elementis supra allegatis.

Hinc inde prompta mihi attentius speculanti incidebat harum quæstionum siue obiectionum resolutio. Quomodo nimirum anima differat à spiritu, & quomodo hoc non obstante hi ambo promiscue aliquando ino veroplerunq; pro vno eodemque; resumantur? & quomodo à Platonicis spiritus vehiculū dicatur animæ, ut etiam Quid sit sphaera æqualitatis in qua anima mundi regnat, cuius illi tam religiose in scriptis suis mentionem fecerunt; Præterea quid Platonici intellexerint per animam in spiritu, & per spiritum in corpore? Et consequenter, quid sibi velit Merc. Trism. quando dicit, *Mens in ratione, ratio in anima, anima in spiritu, & spiritus in corpore?* Quidnam sit illud in hoc mundo, quod vitam cuique; creaturæ attribuit, eandemque; fouet. Et plura huiusmodi dubia à vulgo minime enucleanda, ex quibus facile nos hoc vulgaris Alchimie experimento extricare possumus, si modo debita diligentia & attentione hanc calorū substantiam cōsiderauerimus; Ad primam itaque, quæstionem dicimus, Animam vitalem splendidam esse lucem à Deo emanantem, quæ in spiritu limpido

pidotantum vehiculo lucido vehitur, cuius alarum remigio illa volat, & cuius præsentia illa oculis quandoque apparet, sub hac forma deprehensus est auricomus cupido in formosæ & candidæ Pſichæ amplexu cubans, vti finxit Apuleius in sua fabula ænigmatica; vt pote in cuiusmodi subiecto hermaphroditico spiritus limpidus est fœmina seu patiens, lux vero radiis vndiq; in eo expansa est masculus seu agens, horum autè amborum in vnum congregatorũ virtute & munere omnia viuunt; Atq; hac ratione pariter secundum explicamus dubiũ, vbi videlicet tenuem limpidam & diaphanam materiam lucido christallo similẽ, esse animæ vehiculum affirmamus; namq; animam dicimus esse lucẽ splendidam; spiritum candidum irradiantẽ. Quibus equidẽ rationib. discernere possumus, quomodo anima dicatur esse omne in omnibus, & in quolibet cuiuslibet rei parte. Tertiã itidem quæstionis solutio ex eadem demonstracione elicitur, cum hæc ipsa anima in spiritu (quæ duo coniunctim solius animæ nomine sæpe enunciantur) corpori infusa sit. Quod aut̃ attinet ad sententiã Mercurii Trismegisti, illam in capite sequenti explicabimus; quantũ vero ad illam Platoniorum opinioẽ spectat, quæ est dari talem spheram, quæ vocatur sphaera æqualitatis seu animæ, hoc ipsum obiectũ docet nos, talem esse illum ipsum orbẽ, in quo sol circumagitur, nam ipsissima materia quæ deorsum ad animalia vegetabilia & mineralia viuificanda descendit, nos hoc idẽ ex compositione sua docet, quippe in quã exactam obseruamus inter spiritũ & lucem proportionẽ, vt lux nequeat vllõ actu vel violentia dominiũ habere in spiritu. Vnde fit vt rota substantia quasi mediante quadam capitis Medusæ virtute in lapidem cristallinũ fixari atque conuerti videatur. Nectamen è regione ita abundat spiritus, vt sua densitate in æqualẽ lucis splendorẽ obfuset, & caligine vlla obumbret, aut vt virtutẽ in luce viuificantem seu ignis cœlestis actũ obtundat; & ob hanc rationẽ tam æqualiter ad inuicẽ proportionantur, vt neutrũ ab altero aut impediri aut opprimi queat, sed è contrario vnum alterum in perfecto & absoluto temperamento corroborat & animat, sic vt spiritus nutriat, sustentet & vehat lucẽ, tanquam in curriculo, lux vero vel pars eius formalis dat essentiã vitam & motionẽ spirituali patri, discutitq; ab ea tenebrarũ caliginẽ, illamq; promouet in primis ad viuificandũ, & tum postea ad vegetandũ; Hæc itaq; est ratio, cur loc^o ille à quo spiritus hic effluit, sphaera æqualitatis vel animæ nominetur, estq; limpida hæc compositio nihil aliud, quam sol ille centralis cuiusq; creaturæ siue sit animalis, vegetabilis vel mineralis, originẽ trahens ab illo sole, qui mediũ cœli pũctũ inhabitat, & continuo æqualitatis orbe vel sphaera circumagitur; vbi lux formalis & spiritus materialis æqualib. naturæ trutinis ponderatur, vt vtrumq; in suo genere alterius appetitui cõplere arrideat, quo actio eorũ ad vitam perpetuo, & ob contrarietatis inter ipsos defectũ se extendat, nam propter æqualẽ inter eos portionẽ semper agunt ad pacẽ, nunquã vero ad effusiũ seu contentionẽ, & ob hanc causã autores sunt vitæ, inimici autẽ mortis. Hæ itaq; duæ naturæ in tam mutuã reciprocaõnem atq; amicitia, mediante proportionẽ symphonica redactæ, q̃ apertissime delineant atq; demonstrant interfectiones, quæ ex mutuo duarum pyramidũ eiusdem dimensionis laterum concursu fiunt, quarum pyramidum vna erit formalis altera materialis, contraria quarũ positione vniuersã naturæ mũdanæ dispositionẽ in physica macrocosmi mei historia delineare atq; detegere tẽtaũ. Nam pyramis materialis (à qua lucidus hic spiritus emanat) basin vel fundamentũ suum in ima terra habet, cum sit illarũ aquarũ imago hieroglyphica, quæ primitus è tenebris vel abyſso scaturierunt atq; emanarunt, quarũ pars principalior est huius lucis cœlestis receptaculũ. Formalis v. basin seu fundamentũ suum habet in summo cœlo, conũ v. suum in terræ centro, verũ illius flamma seu lucis iconẽ præ se ferens, q̃ in prima creatione à mũdi circũferentia deorsum centrũ versus descenderit. Per pyramidẽ materialẽ cum suo cono è terra cælũ versus, aqua è terra versus cœli circũferentiam ascēdens vsq; & vsq; gradatim tenuior arguitur: è cõtrario lux seu forma ignea à cœli circũferentia terrã versus semper magis magisq; descendens, ob eandẽ rationẽ eo debilior & tenuior redditur, quo magis à suo fonte declinat terræ centrũ versus, nõ aliter q̃ in pyramidis geometricę figura videm⁹ q̃ eo magis pondere, substãtia & robore exuberat, quo magis à suo cono basin vers^o p̃greditur. Harũ v. duarũ pyramidũ more opposito dispositarũ, quo se inuicẽ intersecant demonstratio hic sequitur, at tamẽ de eis mentionẽ in libello nostro pyramidib. assignato, & fini technicæ microcosmi nostri historię annexo fecimus vberiorẽ, cui vos quo quid de pyramidib. ibi sentiã exacti^o intelligatis, libetissime referendos velim. Hic è lectorẽ admonitũ velim⁹ q̃ vt ista nostra dicta quinta essentia nõ est vera illa Philosophorũ in sua puritate, tamẽ hæc ita se habet ad illã, vt anima humana ad suũ spiritũ, vnde dicimus quod cum spiritus sit imago animæ, sic etiam hæc nostra quinta essentia est imago illius inuisibilis & occultæ, & consequenter, hæc indicatur per illam demonstracione huiusmodi externa.

D

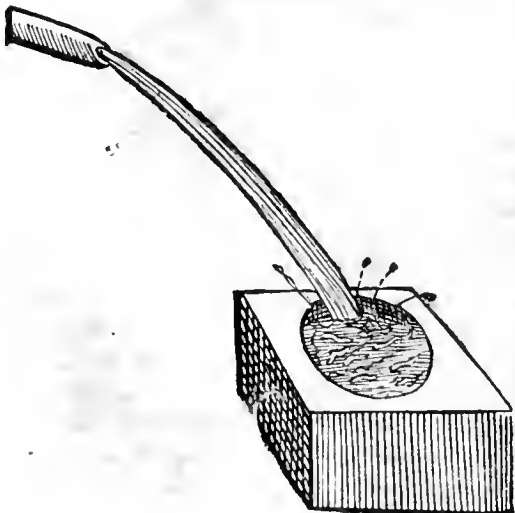
Hic

Hic A terrā denotat, b, c, materialis pyramidis basin, m, eiusdē conum, est verò & m, B, solus & sumus lucis fons, d, e, est basis pyramidis formæ, facta ab emanatione à fonte B. conus autē dictæ pyramidis formalis est A. Intersectio autē facta ab his duabus, vbi vnus pyramidis portio est æqualis illi alterius est f, g, atq; idcirco hic orbis cælū permeās, sphaeræ æqualitatis nomine insignitur, & ex eiusmodi materiæ vel formæ genere sol cælestis procreatus est, & ob hanc ipsam causam à Platonicis sphaera animæ mundi vocatur. Sic etiā quale in vnoquoq; cælo vtraq; pyramidis dominiū sibi vindicet, euidenter ex dictarū pyramidum delineatione hic apposita declaratur. Velut in K. L. proportio pyramidis formalis est tripla ad vnā partē pyramidis materialis, atq; idcirco appellatur cælū Empyreum, vel cælum igneū, eo q̄ splendor ignis absolute ibi dominatur. Viceuersā in spatio o. n. itidē tres partes reperimus pyramidis materialis ad vnā pyramidis formalis, propterea q̄ cælum dicitur elemētare, vtpote in quo materia suū habet dominiū. At medium cælum per q̄ sphaera æqualitatis transit, vtpote in quo reperiuntur partes dictarum pyramidum lucis & spiritus ex æquo distributæ, appellatur Æther quasi Æther hoc est igneus aer, impertit hac ratione æquale denominationem vtriusq; pyramidis naturæ, quæ ex æquis partib. in illo dominantur. At si animum & studium ad istarū duarū pyramidum adaptionē explorandā applicare vellē, De vno restor integrū volumen huiusce narrationis filo, atq; mysteriorū in hoc nostro subiecto contentorū enucleatione me implere posse, sed quia iam fufius illa in duplici mea vtriusq; mundi historia explicauī, sufficere ratus sum, vobis hoc in loco exposuisse veram & naturalē causam ex ratione depromptā, qua scilicet ad has duas pyramides inueniendas inductus fui, æqualem nimirū hanc spiritus & lucis proportionem, quæ ad quintā partē essentiæ paulo ante in hoc capite nominatæ, compositionem concurrunt; Nunc vero ad vltimū dubium progrediemur, nimirum, Quid sit illud in mundo, quod impertit primo, deinde per continuā suam successione, vitam in vnaquaq; trium horum naturæ regnorum videlicet animalis vegetabilis & mineralis creatura præseruat? Ad quod respondeo, id esse ipsam subtilissimam & simplicissimam illam quintā essentiam in hac nostra quinta essentia grossa & impolita inhabitantem, cuius in hoc capite mentionē fecimus, cuius confirmandi gratia experimentum ex grossa hac quintæ essentiæ substantia vobis proferam, quo certiores vna mecum vos faciam (modo veritati apud vos fides sit) exactam inesse puro huic elemento viuificam virtutem.

Experimentum primum probans verum agens vitæ in quinto hoc elemento contineri.

Cum ego quodam die circa huius balsami cælestis, vulgari chimie more preparati, extractionem occupatus essem, frustrabar aliquatenus, vtpote feueri iusto terreū chaos tractās, floris huius cælestis portionem combustā, & consequenter inutilem sensī, lauabā itaq; vasculū vitreum in quo materia deficiens erat recondita, in quodā vase maiori ex crassis lapidib. quadratis cōpacto, ad aquā pluuiālē è stillicidiis ad iū recipiendā ordinato. At v. paucis dieb. elapsis, aquā vermicibus miræ formæ & longitudinis totam scateutē reperiebā, erant enim longitudinis inusitata, at vero latitudine aliquantulū graciles seu tenues, & colore albicantes, omnesq; vnus generis & figuræ: q̄ illico ex viuificante hac natura procedere obseruavi, quippe pante illud tempus huiusmodi animalculorū ne vnū quidē in vase hoc recipiente apparebat. Hinc itaque manifestum est, vitalē naturā esse vnā eandemq; in vegetabilib. ac in animalibus, sola vero diuersitas est in vase seu corpore virtutē hanc cælestē continēte; Vnde fit vt illa in plantis anima vegetabilis, in animalib. autē anima vitalis nuncupetur. Quod quidem in eo confirmatur, q̄ panis nutriat animā vitalem, atq; et se in naturā animalē conuertat. Hinc et manifeste & euidenter cernere datur quorundā huius mūdi ignorantia, qui nutritionē, vitæ præseruationē, sanguinis multiplicationē, & cuiusq; humoris incrementū panis & similia ciborū externo attribuunt, at v. omnimodo peculiariū partium, eat undē interiorum, officiorumue ipsarū naturalium sunt ignari. haud aliter q̄ vulgus huius mundi cæcū inepte & inscite asserere solet, se optime hominem cognoscere, cuius nihilominus exteriorē solummodo speciem cognitam habet. At q̄ pauci (bone DEVS) sunt, qui internum hominē recte perspiciunt, q̄ quidē bene intelligere est principalis totius vitæ humanæ meta, ad q̄ imprimis tendere deber, videl. lucē in tenebris cognoscere atq; detegere. Nam terræ filiis omnia sunt tenebræ, quales reuera sunt res in mūdo sensibiliter apparentes, at viceuersa filiis lucis data est,

ipsas et tenebras introspicere, & spiritualib. oculis occultā illam lucem in centro latitantē intueri, quæ est vnus cuiusque creaturæ honos & dignitas vera & antiquissima illis à creatore in creatione comunicata. Et quāuis ad tantæ perfectionis fastigiū me adspirasse minime profitear, mihi tamen gaudio & gratulor, q̄ vel scintilla aliqua in me micat illius lucis, quæ quamlibet animā à stultis rerum terrenarū sollicitudinibus, quarū cupiditate & desiderio æstuat mundus, securā & immunē reddit. Concludo itaq; q̄ quandoquidē quotidiana experientia, ne ipsos quidē rusticos fallente, videmus solis præsentiam esse tam vitæ quam multiplicationis authorem, sequatur inde quintam hanc meam essentiam esse propinquissimam Solis seu quintæ essentiæ veræ & simplicis coghatam, & arctissimo sanguinis vinculo ei coniunctam, imo vero de propria orbis cælestis substantia, quatenus talem vitæ proprietatem in se continet.

Secundum experimentum de quinta huius essentia excellentiâ in Medicinâ.

FATEOR me non nisi semel balsamum hoc naturale in Medicinæ praxi vsurpasse; atque tum quidem (vt antea dictum est) in me ipsum eiusdem virtutem sum expertus: Nam cum ego ipse aliquando magna in gibbo manus meæ molestia & dolore afficerer, atq; neruorum imbecillitate laborarem (quod quidem illo anni tempore mihi sæpiculè contingere solebat, quo frigora rigidioris aeris comites ingruere consueuerunt, sumto itaq; paucillulo ex aureo hoc balsamo manum male affectam pròtinus inunxi, vixq; exinde in hunc vsq; diem (gratia sit DEO) dolorem aut cruciatum sensisse me sancte testor. Vnde ingenue colligendum est quam amicum illud sit naturæ, & quanto opere impedimentis illius obstet; Aliquid hic latet, quod non omnibus patebit: Si igitur interna huius essentia, exuris adhuc vestibus, exactius paululum elici queat, non est dubium quin maiorem longe adhuc præstare possit.

Tertium experimentum docet quomodo sensu vel odore quintum hoc elementum manifeste à reliquis quatuor inferioribus differat.

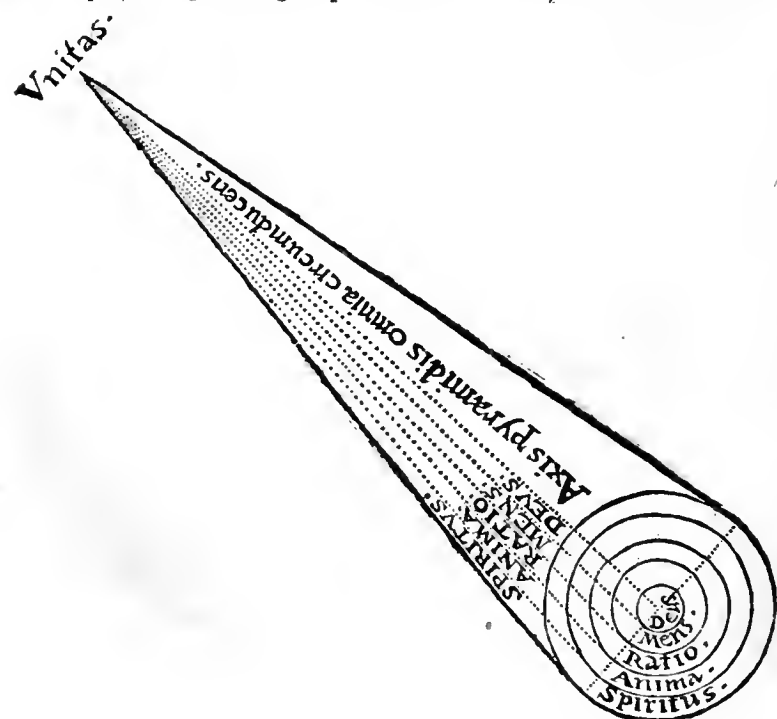
TERRA in hoc Chaos obputridam ab elemento ignis factam dispositionem grauem efflabat odorem, A qua auram ingratam spirabat, procedentem partim à terra, partim vero ab aere, qui paululum tantummodo de ignei odoris natura olebat. At vero hic erat diuersus & multo gratior quam vel terræ vel ignis ille, Ignis terretimum efflabat fætorem, subito & grauiter sensum afficientem, quo satis arguebat, illam esse putrefactionis causam, Æther vero vel quinta essentia, licet tam compositionis quam simplicitatis suæ respectu sit igni vicina, in peculiari tamen & propria sua natura suauiter fragrans, & mire sensui meo iucunda erat, complectebaturque tantam efficaciam & virtutem in se, vt si solummodo illam tangerem, biduo vel triduo post eius fragrantiam adhuc perciperem, adeo penetrans & efficax erat illa. Et certe (saluo aliorum iudicio) vt de me loquar, virtutem inconcocti huius balsami vitæ, omnibus aliis odoriferis, quæ vniquam sensui meo applicui, meo respectu præfero. Vnde constare videtur, quod quoad eius substantiam hæc prima essentia habeat naturam longe differentem ab illa inferiorum quatuor substantiarum ab inuicem differentium.

CAPVT IX.

Inquisitio quædam transcendens, quæ per superiorum animæ humanæ naturarum speculationem obseruatis & positis prius fundamentis prædictis visibilibus fieri & præstari potest.

QUEMADMODVM in dimidia illa proportione pyramidali superius delineata, quæ à sphaera solis deorsum versus tendit, totam tam externi hominis, quam mundi materialis compositionem more hieroglyphico inuenimus, vt pote cuius basis est terra, in qua humor aqueus visibiliter dominatur, aereus vero spiritus inuisibiliter continetur, vt & elementum ignis, ac denique centrale illud vitæ donum seu pabulum, quod in eo concluditur & occultatur, ita vt externa visibilis mundi humani circumferentia sit terra, proximam vero sphaeram possideat aqua quam sequitur aer, & cum eo ignis, cui orbi visibili viuificans solis radius vel quinta essentia se habet tanquam centrum vel internum principium, ad dandam reliquis prædictis essentiam, haud secus quam sol cælestis vim suam lucidam singulis cæli stellis præbere solet: Sic pari modo solis radii vel splendor æthereus, interni, spiritalis atque inuisibilis hominis basis seu fundamentum est, cuius centrum est DEVS ipse, quem inde ratione quidem præmeditata D. Ioannes *lucem hominis* vocat, quam qui semel in intima cordis sui penetralia recepit, is iure optimo dicere potest, quod non modo seipsum cognoscat, verum etiam DEVM suum in seipso incolentem lyncere (vti hominem probum & iustum decet) venerari intelligat; nam huiusmodi sui ipsius cognitione præeunte, minime à Mercurio Trismegisto impossibile æstimatur, aut DEVM scire, aut eum prout nobis conuenit reuereri; nam in quodam suo loco in hæc verba loquitur. *Cogita quod in te videt & audit verbum Domini: vnde & alibi infert, vos in super quibus mentis portio concessa est, genus recognoscite vestrum, vestramque naturam immortalem considerate: Cuius quidem rei ratione nobis alibi designat, inquiens, Lux & vita Deus est, & pater, ex quo natus est homo, si igitur comprehenderit seipsum ex vita & luce compositum, ad vitam rursus & lucem transcendens; ex quibus idem ille alibi infert & concludit, Qui seipsum cognoscit, transit in Deum vt Dei verbum tradidit, Et in his à D. Ioanne minime discrepare videtur affirmante, quod Deus sit verbum, & quod omnia per ipsum facta sint, & sine ipso factum sit nihil, quod factum est, in ipso vita erat, & vita erat lux hominum, & lux in tenebris lucet, & tenebra eam non comprehenderunt. Hic est itaq; externus homo, qui in oculos incurrit, cuius fundatio est terra, Formauerat enim Deus hominem è puluere terra, Gen. 3. DEVS creauit hominem, cuius basis, fundatio, seu principium internum est spiritus, atq; hic spiritus cælestis à DEO ipso in hominis lutosi faciem est inspiratus, iuxta illud, Inspiraueratque in faciem eius spiraculum vitæ, & factus est homo in animam viuentem, Gen. ibid. Ita vt videamus hic fundamentum vtriusq; tam interni quam externi hominis, & quod culmen vel apex structuræ externi hominis sit basis existentie interni. Et sicut videmus solem, spiraculo illo vitæ repletum, quod DEVS primo creationis die in vniuersam molem mundi a queam spirauit, vt virtute eius mundus viueret, magnifice, & aspectu excellentissimo per vniuersum terrarum orbem con-*

spici, sic et sol ille, est purissimū & supremū illud in mundo, q̄ humanis sensibus discerni potest, adeo v̄ vix ac ne vix quidē humani visus acie contingi possit; Super eandē ergo basin spiritualem homo internus primordiū suū, seu lapidē suū fundamentale collocavit, sic vt spiritualis hominis substantiæ circūferentia ad extremū interni hominis cōplexū continēdū inlēruiat, sicut terra hoc idē in externo homine præstat; estq; proxima sphaera à circūferentia spiritali lux illa, quę fluctuans in hoc spiritu, vitā omnib. creaturis impertit, haud aliter q̄ aqua proxime terrā circūfluit, atq; tū postea in illa sphaera rationalis mouetur, sicut aer in aqua includitur, deinde in rationali illo spiritu lucid⁹ mentis spiritus vagatur, vtpote immediate à centro emanās, in quo DEVS ipse, sua gloria circūuestitus residet, non tamē inclusionē, seu vt cū Mercurio Trismegisto loquar. *Quatenus est diuinū hominis centrū, cuius circūferentia est nullibi*, hoc est cuius est pprietas esse intra & extra omnia. A centro ergo hominis interni emittens DEVS gratiæ suæ radios, vel eos ab vniuersa cōpositione pro diuino suo placito reprimis, iuxta illud psalmistæ regii: *Deo danke creaturis colligunt, aperiente manū suā fatiantur bono, abscondente faciē suā conturbantur, recipiente spiritum eorum expirant, & in puluere suū reuertuntur*; quib. lucide declarate videtur Propheta actum variū DEI in hominis interni centro regnantis, vel ad punitionē vel ad vitæ beneuolentiā inclinantem. Videmus ergo q̄ ad quintæ essentiæ centrū aliquantulū accedat, in quo DEVS ipse primitus agit & præsidet. Hinc dictū est, *posuit tabernaculū suū in Sole* q̄ idē & Mercurius Trismegistus nobis narrat, inquit. *Mens in ratione, ratio in anima, anima in spiritu, & spiritus cum his omnib. corpore* Motum autē spiritus in corpore sic alibi describit. *Spiritus per venas arteriasque sanguinemque diffusus, animal vndiq; ciet, molemque corporis suspensam cōtinet atq; circumferre*, Sic itaq; videmus, q̄ nullū sit in corporea vel visibili materia elementum q̄ ad spiritualementem in eodē genere non referatur substantiā illud respicientē, neq; est vlla in materiali vel formali pyramide sub sphaera solis ppportio vel ratio ad naturā corporis cubici tendēs, quæ nō habeat et eandē illam imaginē vel formā in parte solē eminente, iuxta illud Apostoli ad Hebræos. *Per fidē cognoscimus quod semper ita actū sit cum mundo per verbum Dei vt ex eis qua videre non poterant fiant ea qua possunt videri*. Dicunt et Rabbi & Cabalisticæ sapientissimi, q̄ omnes res inferiores sunt representatiuæ superiorū, & vti sit inferius, sic agitur superius, de qua et sentētia omnes tam Hebræorum q̄ Ægyptiorū sapientes conueniunt. Verū differentia (si quæ sit) solū cōsistit in eo, q̄ inferior à sole mūdi parte est materialis, superior v. spiritalis, vnde emēderet apparet, q̄ sicut anima est spiritalis regis imago, ita et corpus est animæ imago, vtpote tabernaculū seu palatiū ad eam recipiendū ordinatum, sola autē inter animā & corpus differentia est, q̄ hoc est visibile & grossum, illud spiritalē, invisibile & subtile. Hinc Hermus Trismegistus nos docet, *quod illud quod crassum est, sit sicut illud ipsum quod subtile est, & vice versa illud quod subtile est, sit quasi illud ipsum, quod crassum est*. Atq; ita cælū habemus in terra, & vice versa terrā in cælo; Atq; vicissim cælū in terra conclusā possidemus, & terrā in cælo, & vi consequentiæ terra & cælū non nisi vnū sunt, & idē videl. aqua, vti testatur D. Petrus dicens, *q̄ erant iam olim cælū & terra de aqua & per aquā, consilens verbo Dei*, ulgor ergo verbi diuin⁹ est basis pyramidis formalis, vt & basis illius materialis aqua est, lux ergo à verbo effulgente est aquarū vita, massā aqueā à cætro vndiq; gyrās, iuxta illud Ioānis. *In ipso erat vita & vita erat lux*. Cōcludimus ergo, q̄ pgressio à visibili crassitie ad inuisibile subtilitatē per naturę gradus facta, nimirū à terra ad aquā, aerē, ignē & etherē, demonstrat nobis pgressum ab ætherea sphaera, vel equalitatis luce, vel summo visibilitatis puncto, fursū versus vel intrinsecus, ad ipsū vnitatis punctū, vltra q̄ pgressio nulla datur, ascensus ergo à sole versus DEVM est huiusmodi, videl. spiritus ætherens tanq̄ basis recipiēs, tum lux seu anima in spiritu illo natās, deinde spiritus Empyreus seu rationalis in anima seu luce vitali inclusa, tū postea mēs in illo spiritu intellectuāli latitans, in cuius centro est ipse DEVS primū agens primus motor, vbi spiritus ætherus ad animā se habet vt aer ad ignē elemētare;

re; & anima ad spiritū Empyreū vt elementū ignis ad ætherē: & spiritus æther⁹ ad viū solis substantiā vt spiritus Empyreus ad mentē diuinā, ac tandē viuica solis substantia ad centrū seu internū eius agēs, vt mens ad DEVM atq; hoc modo subsolaria cū super solarib. q̄ aptissime cōparari possūt: Vbi terra obscura est pyramidis portionis sursum ad solem tendentis basis, at vero terra solaris luce opulētissima est basis pyramidis à materiali ad spiritalium conum aspirantis.

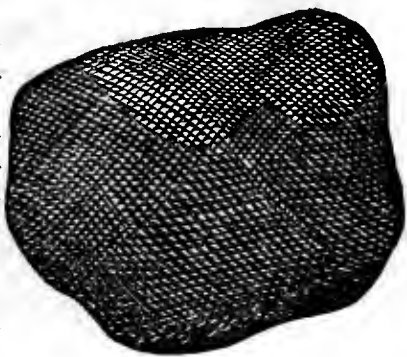
Nos v. re hoc in loco, videl. cælū in terra, seu internū in externo, pvt reuera in natura sese habet in forma pyramidis cuius sdā solide explicare tentabimus, in qua cuiuslibet creaturæ elemēti situs, sed p̄cipue ipsius hominis interni in externo gradus secundū verā t̄ philosoph. q̄ theosophorū opin. delineauim⁹.

Sic itaq; videmus quomodo circa inuisibiles hominis partes solis contemplationis oculis versari atq; operari debeamus, nam præeunte ea sola ad benedictum vnitatis conum per centralem & abstrusissimã illam pyramidis scalam scandimus, vnde simul discimus, quod omnes hæc quinq; in basi particulæ, vel orbes, ad vnum in cono punctum reducantur, quod est vnitas à centri basi per axem suam ad conum delineata atq; protensa, vbi omnia ad vnam naturam coincidunt, Infinitus est huius & reliquorum pyramidalium mysteriorum scopus, super quorum bases vniuersam naturæ tam visibilis quam inuisibilis structurã vel fabricam constituere non erit difficile. At quia exactum illorum omnium quæ circa hæc proponi à me possunt Epitome in meis voluminibus inuenire datur, leni passu illa hoc in loco præteribo, vt huic libro cum terræ vtpote fundamenti mundi visibilis tam maioris quam minoris descriptione finem imponam.

CAPVT X.

Vltima apparitio est de elemento terræ quæ est omnium reliquorum basis.

IN primo igitur loco priusquam nos ad elementi terræ descriptionem accingamus, sciendum est, quod verisimile videri queat maiorem solis spiritum, qui quarto creationis die regnum suum in cælo exerere inchoauit, vltimo omnium ex terra profectum atq; extractum esse, nimirum postquam reliqua quatuor elementa ab illa fuerunt segregata, dictum est enim à Moysè, *terram creatã fuisse tertio die, & subluuari aqua propriũ locum ad illam comprehendendam assignatum fuisse, cui nomen inditum est mare,* & ita consequenter aer & ignis illo ipso die finita & ex tenebroso chaos producta fuerunt: Vnde probabile videretur, quod collocata prius & fundata terra, lucida solis substantia post reliqua tria perspicua elementa ordine & serie à Chaos processerit, & virtute sui proprii luminis quarto creationis die ad mediũ cæli centrum eleuatum sit, Eodem plane modo in oculi hac nostra demonstratione deprehendimus, quod ad illius naturæ cursus imitationem, centralis nostræ materiæ sol è terra post reliquorum quatuor subluuariũ elementorum separationem & dispositionem emergerit, quæ quidem separatio facta est virtute crassi & terrestris illius ignis, qui actum suum recipit à Deo lucis & ignis præside, & consequenter ipsum in actione sua necessario imitari debet, iuxta illud philosophicum axioma, *Quod facit tale magis est tale;* Quocirca, quoniam virtute istius actus (qui licet sit terrestris, est tamen verus & occultus ipsius Dei actus) sol quidem centralis manifeste ex terra seu chaos tenebroso resultat atq; emergit, post quatuor elementorum apparitionem, ideo videri potest, secundum naturæ probabilitatem in actionibus suis producendis, quod mundi etiam maioris Sol eadem plane ratione sit ex massa chaos terrestris quarto creationis die productus, immediate postquam cætera elementa ordine iuxta metricam & symphonicam Naturæ normam redacta fuerunt. Sed vt ad propositum hoc nostrũ reuertamur, separata quinta essentia, inuenimus tenebrosam massam, caput mortuum, terram, opinione hominis at non effectu, damnatam: nam vt dictum est, terram ante mundi maioris creationem fuisse inanem, propterea quod nec signũ aut effectus aliquis, vel viuificans in tenebris lux erat ante creationem manifesta, vnde & tenebræ illæ fuerunt appellatæ Hyla, quæ postmodum mediante lucis apparitione & actu in eã existente, Chaos, actum postea terra vocata est, sic in fine creationis mundi, fæces vellimi hi aquarum in terram fructiferam atq; fertilem conuersi sunt, vtpote quæ immediate postquam (vt *Gen. 1.* legimus) in centro huius vniuersi collocata est, tam vegetabilia quã mineralia ac tandem et animalia vberime parturiuit. Asteueramus itaq; nos centralem quandam calorem terræ huic nostræ naturaliter insitum inuenisse, qui verus actus & semen primitiuũ est vniuersi cuiusq; plantæ, mineralis & vegetabilis, nimirũ sal quo dammodo fixus, de quatuor illis volatilibus naturis participans, qui vi ignis ex terrestri hoc chaos effugerunt; Atq; idcirco in creatione plantæ & mineralia diuersorũ elementorum naturas in se continentia producta fuerunt, quorũ calidiora & subtiliora à fixo sale ignei elementi profecta sunt, at temperata à fixo sale aeris, phlegmatica vero frigida & aquea a salã aquæ portione, ac deniq; illa quæ maxime crassa & sicca erant, à terra, in quibus quia aliquid ex viuificante solis humore remansit, (quod crassi terræ spiritus tam arcte constrinxerunt & amplexi sunt, vt simul cum corpore solari ascendere non valuerit) illud iam ascendere satagit, cum desiderio vniuersalem suam naturam in cælo regnãtem videndi, & cum ea se coniungendi, adeo vt secum trahat diuersos crassos spiritus, ipsos retinentes, atque ita in vegetabilia conuertuntur, quorum radices terræ ob rationes in primo libro demonstratas affixæ sunt, omnes ergo viuificantes hos sed & fixos sales in terrestri mea massa inueni, qui secundũ suam mediocritatem vel firmitatem in fixatione vel vegetabilia vel mineralia producant, animal enim de magis volatili elementorũ substantia participat, quæ idcirco non alligata vel affixa est terræ, sicut illa vegetabilis vel mineralis, sed de vno loco in alium mobilis est, videl. tam in terra quam in aqua vel aere, Chaos autẽ mei residuum tenebris damnatis exuberans & omniam quasi virtute destitutum, Luciferi vel litigio aut principi tenebrarum comparo, qui suo splendore despoliatus deorsum tenebras versus præcipitatus fuit, & ab omni luce & gratia extorris, atq; ob hoc à quibusdã vocatus est terra damnata, omnis qualitatis bonæ ad substantiã suam conseruandã expers: Et si lector me in his quæ iam dicta sunt recte intellexerit, percipiet quidem sub hoc discursus mei typo me, more mystico terram vere damnatam Luciferiq; lapsum in his quæ iam dicta sunt, recondidisse & sub velo sensibili rem magni momenti explicasse.

*Primum experimentum quo mineralem naturam cum vegetabili
participare posse probatur.*

DVPLICI experimento hoc probare conor, Nam primò omnium à tenebrosa & facali hac terra fungum seu lichnum refecabam, vt illum oleo comburerem, at eum tantæ dūritiei esse deprehendi, vt quamuis continuo arderet, non tamen more vegetabilium cæterorum absumeretur, ita vt non immerito lichnus incombusibilis vocari possit & tali nomine à quibusdam insigniri, Postea summa illius frusta inferuidum illum conieci ignem, atque is prorsus colorem carbonis viui similem induit, quæ tum postea nihilo minus ab igne retracta atque refrigerata, chalybi vel ferro similis euadebat, metallicam quasi dispositionem induens.

*Secundum experimentum exprimens internum huius terræ calorem à sale in
eo fixo procedentem.*

POST destillationem meam vltimam, caput hoc mortuum inde abstuli, quod inueni quodammodo frigidum & calore ignis, vt mihi videbatur, destitutum, verum hæc terra facalis super asseres ligneos posita, aeremq; sibi attrahens quinq; præter lapsis horis recenter ita ardere incipiebat, vt nisi vigili cura detecta & extincta fuisset eius flamma locum & domum incendiasset.

Atque ita breuiter excellentissimi huius vegetabilis anatomiam oculis vestris spectandam, vnumquodq; elementum ex illius chaos elicitum, cum sibi in maiori & minori mundo similibus comparando subieci, Et quamuis circa subiecti huius explicationem iustum volumen conscribere possem, tamen quia in hoc tractatu nostro ipsam basin & fundamentum vobis pandere atque explicare proposui, super quod Macro & Microcosmicum meum volumen construxi, propter quod nonnulli aut ignorantia præfocati, aut inuidia elati fenestram sibi apertam putant interpretandi actiones meas, iudicandi de mea religione, accusandi me criminis recentium & nouarum opinionum inductionis, qui pro suo arbitrio doctrinam meam condemnant, aiuntque me fouere nescio quas sectas, & in primis illam fratrum Rosæ crucis, visum est mihi, hocq; in primis necessario famæ & exultationis meæ interesse, veritatem illibatam viris synceris, & omni affectu longe semoto rem æqua lance perpendentibus, declarare, ne forte inertibus & improbis huiusmodi blateronibus fidem adiungendo, circumuenti & ipsi ad actiones meas carpendas inducantur. At spem firmam foueo illos ex his quæ à me hoc in tractatu proposita sunt, veritatem facile diiudicuros, & in sententiam meam descensuros, consideratis sensibilibus demonstrationibus, à me in medium hic adductis, adiurans in super & contestans, quod si fidem his quæ à me recitata sunt adiungere renuent, me quatuor vel quinque viros iudicio & existimatione graues electurum, in quorum conspectu de huo demonstrabo, quæ à me literis hic mandata sunt. At si quæ spiritualia sub hac corporea & visibili mea demonstratione lateant, ab ignorantibus minime respiciuntur, non me sed sui, condemnant intellectus cæcitatem, qui de cæli coloribus, terreis tenebris submersi, iudicare nequeunt: quæ enim spiritualia ceu caelestia sunt mentis & non carnis intuitu videri solent.

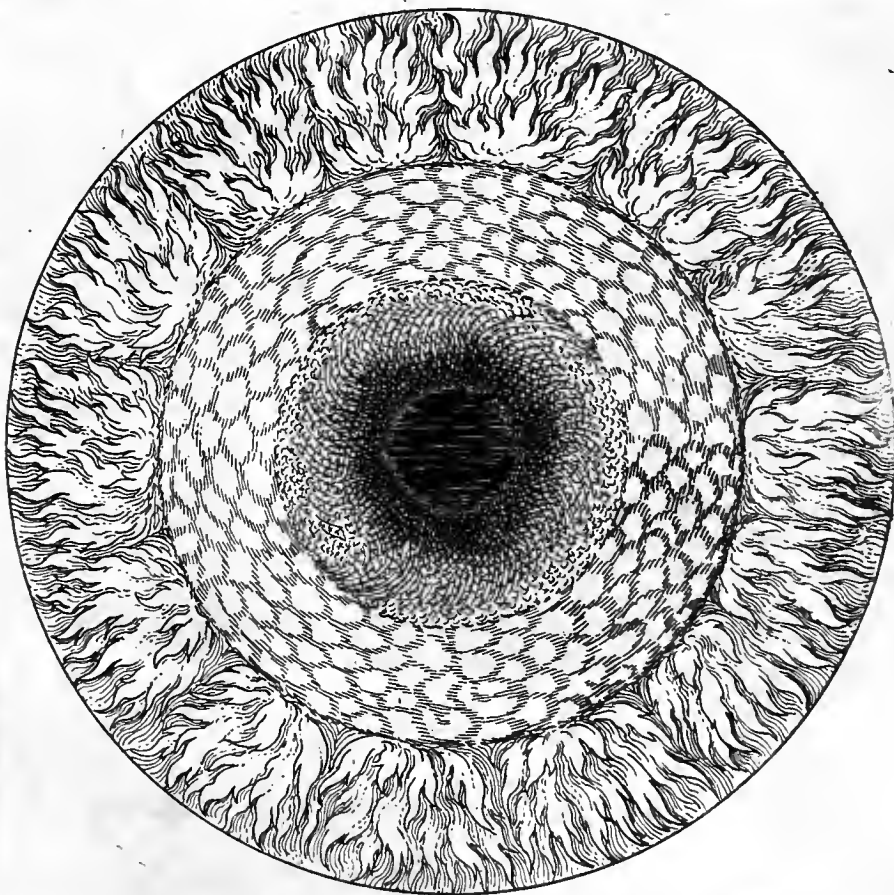
Iam vero ad vltimum huius tractatus librum progrediar, in quo vnumquodq; horum mysteriorum machinis maioris & minoris mei mundi tam interioris quam exterioris applicare institui.

LIBER TERTIVS

De

PRÆDICTARVM APPARITION-
 NVM, AVTORI EX SVO CHAOS MA-
 NIFESTATARVM AD VTRIVSQUE TAM MA-
 ioris quam minoris mundi Architecturam
 applicatione.

CAPVT I.

*Ratio cur Autor mentionem de Hyla vel prima in creatione materia,
 ex qua facta sunt omnia, fecerit.*

IN primo voluminis mei Macrocosmici libro, materiae primae ex qua mundus cum omnibus in eo contentis creatus est mentionem feci. Et quamuis differentia inter illam hylæ dictam & chaos meum in præcedentibus toties à me allegatum, quod ego cum illo mundi maioris comparavi, magna sit instituta; (quippe quod Hyla nihil aliud est quam tenebræ vacuæ & inanes, ne lucis quidem scintillam in se continentes, chaos vero opacum & informe extrinsecus solum est, at intrinsecus elementorum actualium (licet in-dispositorum & confusorum plenissimum:) tamen Hyla illa quam nos primam materiam vocamus, per ex-

ternam chaos mei formam comprehenditur, quæ concipitur, tanquam res omni actu destituta, nullum intra se elementum actuale complectens hoc est res simpliciter in sola potentia existens, atque idcirco nihil in actu. Atque hinc erat quod in tertio capite libri mei primi de Macrocosmo, hanc materiam primam, hanc inquam Hylam minime fuisse creatam statuerim, propter quam quidem opinionem seu assertionem nostram, me à quibusdam ignorantibus aut inuidia obrutis iniuste, atque prorsus causa minime audita falso ac cusatum sensi: Ac si scilicet inde conclusissem, rem aliquam fuisse originaliter increatam, & consequenter aliquid cum Deo fuisse coæternum, cum tamen nihilominus scriptura nos doceat, *Deum omnia primordialiter ex nihilo creasse*. At profecto huiusmodi detractores dum sensum meum non intelligunt, se ipsos in hac sua censura fallunt atque decipiunt; absque enim à me utrem ullam præter solum Deum increatam dicam, verum dico hanc Hylam esse merum actu nihilum, utpote quod in sola potentia & potestate aliquid dicitur, vicissim inuenimus rem in sola potentia vel posse existentem longe differre ab illa quæ res in actu existit, ex quo sequitur, quod cum materia prima sit aliquid in potentia, id est res mente concepta in sola potentia, illa simpliciter & absolute sit nihil in actu.

Iam vero cum omnis creatio sit illius rei quæ nunquam ante realiter extitit in actum reductio, (præsentia enim Dei omnibus rebus formam habere dedit, quæ antea fuerunt nihil) inuitabili consequentiæ vi colligitur, creationem nihil esse aliud quam in actuationem vel reuersionem reuera nihili hoc est rei in potentia in aliquid actuale. At vero quoniam Hyla vel materia prima tale quid non existerat, antequam spiritus domini ex tenebris elucebat, atque super aquis vehebatur, sequitur quod fuerit nihil, utpote omni forma & essentia qua vnaquæque res denominatur, carens. Hinc ergo erat, quod Platoni visum fuerit, hanc materiam nulli alii rei æquiparari posse, quam simulachro in somnis alicui exhibito, quod ex pergefacto illo merum phantasma fuisse constat, & Diuus Augustinus silentio id comparat, quod respectu locutionis est merum nihilum.

Alii vero eam ab omni re vere existente tam remotam esse æstimarunt, ut illam rem quæ vix ac ne vix quidem imaginari potest definiant. Porro ut vno comprehendam verbo, erat imaginatiuum quiddam, quod in rei veritate erat nihil, antequam Deus ex tenebris apparet, tanquam ille qui ex sua gratia semetipsum occultare diutius noluit, virtute splendoris sui tenebrosam deformitatem (quæ erat forma nihili) depelleret, & formam aquarum actiuam, prout nunc etiam apparet, indueret, atque ita illas ex opaca potentia voragine extraxit, & in clarum illum lucis splendorem omnia informantem & in omnibus illustrantem produxit, cuius virtute illæ mundatæ & repurgatæ fuerunt. Quod etiam & expressis verbis arguere videntur sacræ literæ ubi secundum Pagnini translationem hæc legimus. *Manus omnipotentis mundum ex informi materia effecit*. Luxa illam Tremellii expositionem. *Manus tua creauit mundum ex informi materia*. At Hieronymus dicit. *Manus tua creauit orbem terrarum ex materia inuisa*. Vnde concludimus primum istam deformem materiam fuisse ante mundi creationem, deinde quod non esset creata liquet, quia deformis, cum omnis creatio est informatio.

Huius autem Hylæ typum seu effigiem in quarto libri primi de Macrocosmo meo capite in forma scilicet infinitæ massæ vel spissæ nebulæ, picis instar nigræ, absque vlla scintillæ lucidæ in ea inclusæ consideratione depinxi, Quod autem ad plenam quæstionis illius resolutionem attinet; An materia prima seu hyla sit creata nec ne vos quibus adest plena de hoc dubio resoluendi cupido, ad Section. 1. Portion. 1. Part. 2. Lib. 1. cap. 5. De præternaturali vtriusque mundi historia refetri moneo, utpote in quo loco animi mei sententiam integram, & auctoritates illam firme statuminantes videre potestis.

CAPVT II.

Chaos Autoris ad illud mundi maioris apte applicatum.

ILLIC post Dei ex tenebris apparitionem viscosi spiritus in tenebris conclusi, numerum scintillarum vel radiorum lucis infinitum complexi sunt, qui radii in tenebrosam abyssum penetrantes massam illam vel Hylam vel materiam primam in Chaos obscurum, quod est rudis & indigesta materia, commutauerunt: vnde dictum est quod in eius penetralibus seu meditullio quinque elementa more tam confuso concluderentur, ut magno impetu inter se luctabantur & contendebant; haud secus ac in tenebrosa & ingenti abisso in media aeris regione collecta accidit, ubi nubes tonans actui rapacissimi fulminis in ventre eius conclusi resistere obseruatur, quod quidem illam oppugnare non desistit, priusquam è carceribus suis in libertatem erumpat, Ad hoc itaque chaos, quod secundo creationis die in deformi tertii diei regione fluctuabat, applico ego chaos mei exemplar, ex quo quinque mea elementa terrestria ignis violentia extorquebam, ad imitationem omnipotentis illius artificis qui virtute sua ex vniuersali chaos illa quatuor mundi elementa, mediante cælesti suo igne primordialiter extraxit, Hinc ergo est quod in 10. cap. lib. 1. de physica macrocosmi historia duplicem chaos imaginem seu figuram expresserim, quarum priorem pro intentione & mente philosophorum formabam, posteriorem vero secundum propriam meam inuentionem, atque apparitiones, quæ ex hoc exemplari meo se oculis meis ostendebant, delineauim.

CAPVT III.

De diuini spiritus qui super aquis vehebatur ex tenebris apparitione, nostrique experimenti ad eam allusione, simul atque de trium primarum dierum creatione.

Colligendum est ex Mercurij Trismeg. sermone, quod cum spiritus domini super aquis vehebatur, illæ aquæ fumo vel vaporibus glomerato vel perturbato similes fuerint, vnde & ipse nuncupat illas naturam humidam, ineffabili vultu exagitatam, dicitque quod in hac natura humida ita ab obtutu & aspectu immensæ huius lucis & splendoris spiritus DEI perturbata, umbra terribilis, vel caligo quædam immensa spirali vel obliqua reuolutione deorsum versus in humidam naturam ita perturbatam delapsa fuerit, iam vero vt hæc ad hoc nostrum opus quodammodo haud inepte applicemus, inuenimus in prima nostra apparitione, spissam & nebulosam apparitionem modo à nobis relata, & in ea nigram & opacam umbram deorsum versus in aquæ vel humidæ naturæ fundum se virtute ignis vel lucis cuiusdam reuerberantis præcipitantem, quæ quidem lux in operatione sua, diuinum illum splendorem imitabatur, vt pote à quo originem suam ducebat, Harum itaque tenebrarum deorsum versus repercussarum imago in cap. 6. lib. 1. Phisicæ Macrocosmi Historiæ generaliter & satis luculenter expressa est, simul atque spiritus super aquis motus à verbo FIAT procedens, vnaquæ cum tenebrarum declinatione deorsum centrum versus progressus, cum aquarum informatione, quæ erant vehiculum lucis illius operantis, ad viuum per figuram depictus est fol. 49. eiusdem libri, Et quando quidem apud Moysen trium dierum facta est mentio, antequam mundi creatio completa fuit, quorum primo supremum cælum igneum scilicet seu lucidum fuit factum, secundo regio media, vel cælum æthereum, tertio vero infimum vel elementare, necessario sequitur, quod cum primum cælum solummodo primo creationis die esset factum, tunc quidem secundum seu mediæ cæli continens cavitatis fuerit deformis atque tenebris adhuc obruta, atque consequenter illud etiam cæli infimi spatium. vnde sequitur, quod si tenebræ quæ ante vllam rerum existentiam primæ cæli formam delerent & depriuarent, præsentia lucis repercussæ & deorsum centrum versus non profligatæ fuerunt, umbram hanc tenebrarum ita deorsum detrusam & depressam, cum tenebris illis quæ formam omnem medio cælo, vel secundi diei operationi per spatium primæ diei denegarunt, fuisse permixtam, ita vt huius cæli mediæ tenebræ iam fuerint geminatæ vel duplicatæ; & consequenter ob eandem rationem infimæ regionis tenebræ fuerunt triplicatæ, post secundæ cæli perfectionem. Hinc ergo ortum est chaos illud, quod tria elementa in se continebat, nimirum spheram ignis, illam humiditatis, atque globum terræ, Hinc ergo procedit triplex illud in compositione naturæ regnum, nimirum Animale, Vegetabile, & Minerale. Atque hinc tres illæ completæ in terra vel regno tenebrarum regionis proficiscuntur, quæ singulæ ad horum elementorum singulum respectum habent; Hinc (inquam) primo omnium habemus terram, quæ est frigida & sicca tanquam aqua quædam spissa seu frigida & sicca, quippe ex qua omnis fere humiditas exhauritur: Huic proxime succedit spheræ humiditatis quæ est aut frigida, elementum aquæ communiter dicta, aut calida & humida quam vulgariter aerem vocamus. Tum postea spheræ ignis sequitur, quæ est quasi calida & sicca aqua, ita vt calida & sicca hæc aqua sit nihil aliud nisi quædam spirituum cæli ignei vel empyrei fœx: spheræ autem humiditatis crassior spirituum cæli ætherei vel mediæ portio, qui in tenebris fuerunt inclusi, atque huius spheræ pars calida & humida est basis æthereæ partis, quæ supra spheram solis est, eiusque portio frigida & humida est densior pars spiritus qui intra solem & spheram aquæ natat, Ob hanc itaque causam in primæ secundæ & tertie diei creatione expressi figuræ folio 55. 58. 63. 66. & 69. relatas, vnde gradus tenebrarum elucescunt quatenus scilicet in mensura & proportionem illæ versus centrum mundi descenderint, vbi stabilitæ sunt eo scilicet loco, quo etiam nunc commorantur, tertio die quando terræ nomen illis inditum est.

CAPVT IV.

Extractio quinque elementorum ex mundi maioris chaos: eorundem cum elementis ex nostro exemplari extractis applicatio: Rationes Autoris eius inuentionem pyramidis tam materialis quam formalis concernentes, vt & modus harmoniamundi, & denique quomodo sol ex terra extractus fuerit, hoc in loco explicantur.

In secundo præsentis huius tractatus libro perfectam quinque elementorum ex paruo nostro chaos extractionis vegetabilis Grani rationem ignis terrestris violentia declarauimus. Eodem plane modo cælestis

lestis lux, immediate à spiritu Dei profiliens, ex triplici chaos, quinque mundi maioris elementa, virtute circulariua & re Verberatiua pro cudit, Modum autem quo vnumquodque quatuor istorum elementorum sublunarium à massa tenebrosa & à reliquis elementis separatam fuit, cum vera in eorum partitione operandi ratione, inuenietis in libro secundo voluminis mei physicae macrocosmicæ, cap. 11. fol. 63. inter quæ illud ignis supremo loco gaudere cernitur; quod tamen omni dubio procul vltimum ex nigra terræ massa emicauit, atque emerit, prout demonstratum est à nobis tum in experimēto nostro extractionis ignis ex nostro chaos; tum etiam in cap. 12. fol. 64. 66. positionem terræ tenebrosæ declarante: Vbi id demum se ipsum in propria sua natura singulis reliquis elementis iam diuisis & à sua mole extractis manifestauit; Tum & caput 13. fol. 66: 68. describit rationem atque characterem sphaeræ humiditatis, quæ natura duplici ex massa de formi promanare videtur, vtraque simul iuncta, nimirum aqua scaturiens primo ante aerem, ac postea aer cum aqua commixtus. quem sequitur ignis velut modo dictum est; Hic itaque locus illa elementa aliquantulum confusa atque perturbata & immunda exprimit in prima sua apparitione; at vero figura fol. 69. eadem purificata & complete in naturali sua sede mediante vinculo quintæ essentia discriminata atque disposita depingit; Vltra autem hæc omnia, sicut in parua nostra operatione quintam essentiam seu granum scintillam ex centralis chaos nostri solis sphaera vltimo loco post omnia exilire deprehendimus, ita etiam verisimile & probabile est igneum & spiritualem solis globum in mundo maiori demum post chaos in centro vniuersalis machinae vel structurae stabilitum emeruisse, atque in cælum fuisse sublimatum, atque hoc experientia in nostra hac operatione confirmat, in qua inuenimus primum elementum, aquam videlicet, primo è tenebroso carcere esse liberatam postea secundum quod erat aer, tum ignis qui erat tertium, tandem quinta essentia quartum, ac denique terra, quæ erat externa prædictorum omnium fundatio, ita vt inueniamus quintam essentiam vel quintum elementum (cuius præcipua habitatio in centro seu corde medij cæli est) vltimo ex magni & generalis chaos vtero fuisse extractum. Et profecto si modo notauerimus, quomodo mundi maioris sol à Moyse antistitum & sophorum facile principe & patre, post terræ positionem & aquarum limitationem factus fuisse dicatur, clarissime percipiemus, hoc eius mysterium ad eundem scopum meum tendere, sic enim ratiocinari cogor. Cū creaturæ primi cæli creatæ sint primo die, & creaturæ infimi cæli cuiusmodi sunt mineralia & Vegetabilia die tertio sint factæ, quæ nam fuit ratio, cur creaturæ medij cæli quarto demum die procreatæ fuerint, nimirum sol, Luna & reliquæ stellæ? Ego respondeo, DEO super naturali ita visum fuisse, vt terrestre hoc chaos secundum naturalem suam positionem ederet seu pareret naturalem DEVM, vel splendidam naturæ lucem, in tenebroso chaos occultatam ad viuificandum temporali modo mundum, & ad producendam multiplicationem in compositis sublunariis, qui in quarti diei principio subleuatus fuit in cælum. Neque impossibile hoc mundanis nobis videri debet, cum ex terra profiliat ipse supernaturalis & spiritualis DEVS, quo inuisibiles animæ & spiritus in sua essentia præseruantur, Nam in sacro textu reperitur hoc, *Aperietur terra & pariet saluatorem*, Atque hic spiritualis & supernaturalis DEVS, inuisibilis filius DEI patris, (sicut mundanus Sol à Platone visibilis DEI filius vocatur) dirigit & gubernat à sole sursum versus, per consonantiam Diapason spirituales & inuisibiles, sicut visibilis sol per similem visibilem & materiale deorsum versus operatur. Ad quam rem pertinencia inueniet, qui se immerget in harmoniam nostram mundanam physica nostræ historiae lib. 3. cap. 3. Et quantum ad figuram formalem & materialis Diapason Vid. fol. 90. Porro etiam materiam hanc fusius in 6. & 7. cap. libri primi Macrocosmi mei explicauit, vbi rationes satis validæ cum figuris rem istam confirmantes adductæ sunt; Vnde mihi quidem proposui in hac mente & opinione perseuerare. Vtque dum rigidi & violenti huiusmodi demonstratiuarum opinionum reiectores, rationes solidiores fortiori experientia stipatas, quam à me in medium productæ fuerunt, adduxerint.

Nunc igitur quantum ad corpus solis maioris mundi attinet, inuenimus illud nihil esse aliud præter spiritum condensatum, vnde philosophi id *Densorem sui orbis partem* definiuerunt, esse etiam flammis lucidis vndiq; illuminatum omnes cernimus, qui eius radij sunt tanquam agentia, quæ generaliter in spiritu mundi huius visibilis operantur. Et quia illud corpus lucidum videmus in ipso medij cæli centro collocatum, DEVS autem ipse fontium omnium fons & origo à propheta David *in summo celo habitare* dictus sit, hoc est in summa puritate, cum vero è regione infecta terræ; quæ est grossa & magna materiae massa vel mater, in infimo centro collocetur, ita vt fons formæ ab illo materiae oppositione spatij diametralis differat, in cuius medio sol constitutus est, infallibiliter ergo sequitur, solem æqualiter participare de forma & de materia, nimirum de spiritu materiali deorsum respiciendo, & luce formali sursum speculando, Atque hæc est ratio, cur antiqui philosophi tantum verborum fecerint de sphaera æqualitatis in qua sol circum agitur atque alij de sphaera animæ mundi quam rationibus sapientum philosophorum approbauit lib. 4. cap. 10. *Macrocosmi*, eorumque veritatem demonstraui figuris & conclusionibus, fol. 81. 89. 90. 165. explicatis. Atque hæc illa est, cuius mentionem feci in sole meo centrali quem ex chaos meo artificiali elicui: Nam (quemadmodum dixi) inueni putum & limpidum spiritum, christallo similem, radijs lucidis rotum irradiatum, ita exquisite proportionatum, vt spiritus proportionem lucis non excederet, neque formalis lux materialis spiritus mensuram superabat, verum appetitus spiritus actu lucis sibi requisitæ videbatur exaturatus, vnde fit vt immortalitate insignita sit huiusmodi substantia, & ad vitæ sustentationem conferat. Ex huiusmodi ergo substantiæ obseruatione percipiebam, quid philosophi per sphaeram æqualitatis intelligant; quod quidem me vterius ad extremitates huius mediocritatis quærendas impulit, vt scilicet eadem operationes

tionēs excellentis actionis & passionis vitæ iuuestigare. Geometrica itaque inquirendi ratione inueni terram esse fontem materiæ & passionis, eo quod crassissimam materialis substantiæ foundationem illam esse deprehendi, cuius rei veritatem eo magis & luculentius percepi, quia Aquam, elementum ei loco & natura proximum ea tenuius, & leuius, & magis perspicuum esse obseruaui, deinde aerem aqua, atque etiam ignem aere, ac tandem vitæ consequentiæ colligebam, quod eadem proportione æther seu cæli stellati substantia tenuior elementari igne esset, ac deniq; quod intellectuale vel empyreum cælum esset omnium tenuissimum, vt pote cuius substantia ob immediatam DEI præsentiam nihil est aliud quam tenuissimus mundi spiritus in ignem & lucem conuersus, nam in hoc cælo lux primo die creata est; Iam vero quoniam nulla creata materia vel spiritus potest esse in DEO, ingenue & libere asseruimus, quod materia in hoc loco necessario vt pote DEO contiguo tanquam in vnitatem vel puncto materiali desinat ac terminetur, ac si quis diceret *Non plus ultra*, Quocirca perspicimus materialem progressum ex opaco terræ fonte, sursum versus, esse instar flammæ ignis, quæ quo altius ascendit, eo magis acuminatur, & in apicem redigitur, Atque hæc causa est, cur vniuersum materiæ scopum seu fundamentum in terra iacens in formam pyramidis reduxerimus, cuius basis in terra vt pote spissiori materiæ portione collocatur, conus vero ipsum DEI thronum contingit, atque hanc pyramidem vocamus materialem, aqueam, & passiuam pyramidem. Iam vero quia sedes DEI dicta est esse in cacumine cælorum, in summo cælo, vel cælo cælorum nimirum vbi punctum semidiametri terræ seu centro oppositi in mundi circumferentia terminatur, percipientes in super actum DEI in creatione proportionatum esse, & æqualiter ad humidæ materiæ passionem se habere, pyramidem aliam positione illi materiali contrariam effinximus, nam eius basis est tanquam continua vel contigua DEI præsentia, videlicet in fabricæ circumferentia, eius vero conus deorsum versus vergit, ad pyramidis materialis basim, seu fabricæ macrocosmicæ centrum, seu meditullium, haud secus quam conus materialis superius illius formalis basim attingit, Et quod hoc in ratione ita se habeat, hoc modo eliciebam, quia nimirum DEVS dictus est fons omnis lucis, postea cælum proxime illi subiectum, in quo immediate elucet à suo splendore dictum est Empyreum, vel igneum, postea medium cælum vocatum est æther quasi igneus aer, quia aer & ignis æqualiter sunt proportionatæ, postea experientia percipimus effectum lucis in inferiori cælo esse debilem, ita vt materiæ appetitus nunquam satietur, vnde veterem formam in nouam permutare assidue cupit, atque hæc causa est alterationum in inferiori cælo. Hinc itaque effectum lucis virtutem suam sensim & gradatim in descensione sua remittere, & in actu suo decretere cernimus, idque ob materiæ inferioris dominium, quæ restinguit & coercet eius vim, non aliter quam lux corpulentiam & resistantiam materiæ, quo magis in altum se eleuabat, efficacia & vi sui in superiore regione domini mutilabat. sequitur ergo quod sicut massa humidæ materiæ ad formam pyramidalem reduci potest, quæ vocatur pyramis materialis, ita etiam lucis molem in mundo à præsentia DEI è tenebris seu potentia in actu elucens emanantem in formalem pyramidem reduci posse, quæ in descensu suo materialem illam ascendentem æquali proportione diffecare & diuidere cernitur, ita vt vbi concursus & intersectio illarum facta est, ibi videatur esse sphaera æqualitatis, vel animæ mundi maioris sedes, in qua sol cursum suum diurnum conicit, Hypotyposes & rationes duarum harum pyramidum, sibi mutuo obuiam venientium, vna cum illarum intersectionibus ad viuum expressæ sunt in dicto meo libro fol. 105. 18. 84. 89. & 90. Et quomodo hæc duæ pyramides non Geometricæ sed physice sumendæ sint, iufficienter rationibus & demonstrationibus declaratum est fol. 76. Quoq; faciliorem vobis hanc pyramidalem meam doctrinam reddam, vniuersam meam in iis intentionem peculiari libro exposui, quem in technicæ microcosmi mei historiæ sine reperietis inscriptam, *De speculatiua pyramidum Metaphysicæ & physice scientia*. Totam igitur doctrinam illam quam de duabus hisce pyramidibus inuenimus, ab istius mediæ substantiæ speculatione collegimus, vt pote quæ exactæ & complete in luce & spiritu temperata est. Et sicut ratio ipsa nobis dicitur, neminem sibi imaginari posse mediū, nisi habita ratione ad duas extremitates, non aliter quam in Arithmetica videmus numerum binarium dari non posse, nisi duabus eius extremitatibus, vnitatem nimirum & ternario ponderatis, ideo, modum inueniens ego in semidiametro orbis Naturæ, illico extremitates eius dimensus sum, faciens semidiametrum mathematicum axem seu lineam centalem vniuscuiusque harum naturæ pyramidum, nimirum tam materialis quam formalis. Super has igitur rationes tanquam fundamenta stabilissima & tutissima philosophiæ meæ structuram imposui, ad refutandos rumores illos qui doctrinæ meæ fundamenta ideo erronea vt pote noua esse passim sed inconsulte vulgi ignorantis more sparserunt, sed hortatos velim insolentes hos censores, manuum calamo admonere & confutare ea quæ à me proposita sunt, vt sic omnes iustitiæ alis inuitentes illos iuxta & me quales sumus perspicere possint, eoque magis de nobis & erroribus nostris dextre iudicare discant.

Vltimo, ratio vegetationis & multiplicationis plantarum à me in primo macrocosmi mei libro descripta, vt etiam sensibilibus & vitalibus spirituum in animalibus in cap. proxime sequenti expressa, plene demonstrata est secundo cap. libri pr. huius tractatus & quarto cap. secundi libri & specialiter in tertio illius experimento. Atque ita vniuersum cursum visibilis naturæ in mundo maiori contemplati sumus in

hoc exiguo vegetabilis creaturæ subiecto, quocirca progrediemur, & demonstrabimus quomodo id ad vsum microcosmi vel mundi nostri minoris demonstratione applicauerimus.

Secunda Pars

LIBRI TERTII

MICROCOSMVM CONCERNENS.

CAPVT I.

De Homine.

NUNC vt conclusionem hanc nostram experimentalem ad hominem eiusque partes applicemus, id est ad eius externum & visibile primo & tum postea ad internum; dicimus corpus humanum, quod est eius externum terræ tenebræ & opacæ esse applicandum, vt pote quæ pars absque partium spiritualium in illam infusione animæ nimirum (quæ à cælo suam originem & essentiam ducit) maioris existimationis & validitatis non est, quæ exanimata nostra terra antea allegata, caput nimirum mortuum, vel sæculentæ nostri chaos reliquæ: quomodo autem corpus hoc humanum merito appelletur terra, secundo capite libri mei quinti de microcosmi historia fol. 100. ostendi, vbi simul probaui, quod quamuis terra nuncupetur, tamen in se quoque contineat elementa aquam, aerem & ignem, ad compositionem perquam necessaria; Postea quemadmodum in hoc ipso tractatu lib. 2. cap. 9. ipsos Platonicos statuisse asseruimus, animam esse in spiritu, & spiritum in corpore; sic etiam in quinta nostra essentia videmus modum, quomodo viuificantes lucis radij (quæ est vera illa anima de qua Platonici intellexerunt) mediante limpido & claro spiritu tanquam vehiculo seu patiente ei optime à Natura adaptato, in corpus introuehantur, Atque hinc spiritus hominis à sapientissimis philosophis vehiculum vel curriculum animæ appellatus fuit: & quia spiritus tam arctè animæ inuisibilibus naturæ iuncturis deuinctus est, sæpe numero pro anima vitali ipsa sumitur. Hinc ab Apostolo dictum est, *Potens est gladius DEI, gladius agens vsque ad diuisionem animæ à spiritu*, nemo enim præter solum DEVM hæc duo ab inuicem separare potest; de hac itaque anima & spiritu cum eorum vnione & diuisione fufe in libro 13. de physica macrocosmi mei historia cap. 1. & 2. vt & in lib. 12. cap. 14. & diuersis alijs locis huc pertinentibus, mentionem fecimus. Iam vero quomodo spiritus vitalem lucem in se tanquam oleum lampadis flammam suam portans, in corpore operetur, sufficienter in libro 8. capite octauo expressi, vbi primo loco demonstraui spiritum hunc esse verum vniuscuiusque creaturæ tam animalis quam vegetabilis humidum radicale, & quod principalis eius sedes sit in corde, & ob hanc causam cordeorsum pèdet, tanq̃ pyramis formalis ob figuram lucis viuificæ inuisibiliter in eo latitantis & operantis. In illo etiam loco spiritus in corpus deferendi rationem ex Mercurii Trismegisti autoritate describo; qui in hæc verba loquitur: *spiritus in venas, arteriasque, sanguinemque diffusus, animal vndique ciet, molemq̃ corporis suspensam tenet, atque circumfert; anima in spiritu, ratio in anima, & mens in ratione*, Tum & quid sit anima viuifica ibidem in capite proxime sequenti retulimus, nimirum *scintilla quasi lucis cælestis, quæ à suo proprio cristallino liquore spiritali nutritur*; De operatione huius animæ, eiusque potentia gradibus in corpore vnus cuiusque animalis creaturæ abunde cap. 5. dicti libri egimus, vbi copiam vitalis lucis in hoc spiritu esse agilitatis corporis causam indicaui, Sic & in cap. 3. dicti libri animam hanc (quam in æthereo quasi spiritu fluctuantem finxi) tanquam animam mediam, vel mediam animæ humanæ regionem esse declarauimus, vbi simul rationem notauimus, cur animal sæpe immortale appelletur, & sæpe vicissim nuncupetur mortale, Et tandem quod ad proprietatem eius in corpore humano attinet, pluribus descripta legere potestis, hocque ample in ca. 1. eiusdem libri; Hic itaque est ille Naturæ actus, mundanus vel cælestis ille radius, de quo in cap. sexto. libri tertii eiusdem voluminis verba feci, quem ad vitam tam hominis quam cæterarum creaturarum perquam necessarium esse asseuerauimus, quippe qui est celsissima visibilis mundi essentia portio, quæ est tanquam lucidissima splendentis massæ solaris pars seu scintilla, in spiritu ad talem gemmam recipiendam dignissimo natans, in qua quidem mixtura ad vitam conducente, vt lux beneuole agit ad vitam, ita spiritus suauiter & naturali amplexu passiones eiusdem recipit.

CAPVT II.

De Naturali facultate, & quod omnis vegetatio ab Hepate procedat, similiter de spermate vel Hepate hominis.

Narraui vobis in experimentalis meae operatione, nimirum in libro secundo, & capite secundo istius praesentis tractatus, principalem & immediatam vegetationis causam ab aere proficisci, vbi experimentum vobis hoc idem probandi gratia in lucem produxi; sic quoque euidentis est ipsam aeream partem in nutrimento sanguinem procreare, virtute cuius vniuersa corporis humani massa vegetatur ac augmentatur, vbi contra illa deficiente, haec tabescit ac flaccescit, atque hinc inde manifestum est, naturalem facultatem principaliter ab hoc elemento mixto cum portione animae quintae essentiae, à me supra adductae, foueri atque sustentari. De hac vegetabili vel aerea essentia sufficienter in capite septimo libri noni de physica Macrocosmi mei historia sermonem ieci, vbi aeream experimenti mei partem ad hoc negotium apte applicaui, & omnes in naturali hac facultate actiones manifeste explicauit. Et quamuis à nonnullis statuatur, sperma esse spumofam & superfluum tertiae concoctionis partem, nihilominus certus sum & fideli experientia instructus, centralem & principalem spermaticam massae partem esse aetherae & vitalis naturae, de qua antea aliquid verborum fecimus, & quae de hoc subiecti huius puncto dici possunt, in tertio, quarto & quinto capite lib. 11. de physica macrocosmi mei historia plenius atque etiam luculentius in Anatomia mystica locuti sumus; concludimus ergo quod haec naturalis facultas sit actus ille in aereo spiritu, cuius mentionem fecimus in cap. 7. lib. 3. eiusdem Microcosmicae meae historiae; vbi non absque iusta ratione illam radium elementarem vocaui, & subiectum animae sensitivae, vel basim vniuersae fabricae animae humanae.

CAPVT III.

Quod inuisibiles seu spirituales animae humanae partes super illas visibiles tanquam fundamenta & bases corporeas extructae sint, Ratio etiam descensus animae in corpus humanum hic disceptatur.

Sicut in experimentalis nostrae demonstratione visibiles vegetabilis & animalis animae portiones in subtiliori illius spiritus substantia consistentis, qui est inter solem caeli & tenebrosam terram, ex qua corpus formatum est, oculis corporeis inuiti sumus: ita & spirituales atque inuisibiles animae partes oculis intellectus speculari nos decet, atque haec à visibili solis corpore vsque ad materiae conium cum Deo ipso contiguum ascendunt, quocirca, sicut in aere aethereus spiritus, tanquam in suo vehiculo portatur, & in hoc spiritu aethereo anima lucida tanquam in vehiculo vehitur, quorum omnium fundamentum est opaca terra, ita anima hominis est rationalis vel intellectualis spiritus basis seu vehiculum in quo mentis radii inuisibiliter se balneate & lauare gaudent, Porro & in centro mentis Dei essentia habitat, Et hoc est illud ipsum, quod Mercurius Trismegistus nobis hisce inculcat verbis, *Verbum in mentem, mens in rationem, ratio in animam, anima in spiritum, atque hic in aere, & deinde haec omnia per mare aereum deorsum subterlabentia, cum illo & in illo tanquam ultimo vehiculo in corpus transferuntur*; vniuersam huius in corpus humanum descensus methodum in libro tertio capite octauo physicae meae Microcosmi historiae descripsi, vbi haec continentur, *Quibus vehiculis aut per quae mediae lucis cuiuslibet caeli animam humanam constituentes corpori iunguntur*; & in tertio capite libri eiusdem quartii, quod haec continet, *Qua harmonia mundanae virtute, Mens ad corpus suum opacum allicitur?* In fine cuius capituli, etiam hieroglyphica demonstratio cum harmonia, descensus animae in corpus expressa est. Et in quarto capite dicti libri, vbi legitur haec: *Quomodo mens & intellectus à superiori per vniuersum mundum inferiora versus ad centrum vsque penetrans mysteria cuiuslibet caeli animaduertat, & de natura ac dispositione cuiuslibet caeli participet, & ipsorum virtutes secum in hominem mundanum introducat?* Ita & in cap. 2. lib. 8. quorum sensus hic est, *Quomodo anima media cum sua domina mente, mediante spiritu aethereo in corpus infundantur?* Haec igitur est mens illa, à cuius possessione homo iure imago Dei vocatur, prout pluribus descriptum inuenitis in cap. 5. libri tertii Macrocosmi mei, Quantum attinet ad excellens hoc animae humanae caput, reposuimus id in capite quarto libri tertii praedictae historiae, vbi ego voco illud radium supercaelestem, & actum Dei, sicut etiam in toto libro septimo eiusdem subiecti, & in diuersis locis operis mei Microcosmici, vbi demonstrati partem mentalem esse vnitatem interni hominis: & licet Mercurius Trismegistus affirmet, quod *verbum sit in hoc mentali radio*, nihilominus tamen opinio mea est mentalem hunc radium esse verbum ipsum, cum sit emanatio immediata à fonte vnitatis & lucis, quod ego in libro supra à me citato probaui nullo modo pati in se ipso posse, vnde, & quia etià est emanatio prima à patre, demonstrati illud esse Messiam vel virtutem Tetragrammaton, quod videtur confirmari per illud D. Iohannis. *In ipso erat vita, & haec vita erat lux hominum, & haec lux lucebat in tenebris, & tenebrae non comprehenderant illam*, sed & hoc in historia nostra Cabalistica luculentius explicatur. Infinita circa hanc materiam possem proferre, & literis in adare, at hoc non est intentionis meae scopus, quippe quod mundo declarare nititur, quomodo propriarum alarum meatum remigio elatus huc vsque pergerim, & quod in mea restat potestate, per qualibet re à me in

scriptis meis tam Macro quam Microcosmicis allegata, testimonium experimentale perhibere; quid autem demonstratione oculari certius? Atque ita breui huic tractatui finem imponam, qui licet minime prima fronte intelligentibus, aut ignorantia obfuscatis, atque etiam moris; aut ingeniis nonnullis mercurialibus ad temerariam censuram procliuius ridiculus forsitan propter subiecti generalitatem videri queat, Lectores nihilominus monere mihi consultum est, ne leui (vt aiunt) pede res obuias & communes transgrediantur, nam quamuis illi externa illarum integumenta dignoscere & discernere queunt, tamen thesauros in illis reconditos detegere & apertis oculis intueri valde arduum videbitur. Hæc enim est ratio cur stulti res, quas nunquam viderunt, ita naso suspendant, pro impossibilibus illas iudicantes, quasi vero ad capacitatis illorum modum ita extensa sint omnia; vt debeant iure ipso vel belluino ipsorum sensui manifesta fieri, vel simpliciter in rerum natura existere posse prorsus negari. Sapientibus mysteria occulta conueniunt solis, manifesta & vulgaria tam stultis quam sapientia mundana intoxicatis, Illi cum reuera sint docti & in mysteriis Dei & lux naturæ optime versati; à mundo pro fatuis, utpote qui seiplos mundo reuelare nolunt, habentur; hi cum reuera sint mera insipientia obruti, pro doctis & sapientibus falso à vulgo habentur, quippe qui præstigiioso more videntur prudentes cum reuera omnium sunt stolidissimi; sic enim in vanitate transit gloria mundi; nam quicquid est sub solè præterquam vera Dei cognitio est vanitas, iuxta illud sapientis, *Vanitas vanitatum & omnia vanitas.*

F I N I S.

SECTIO-

SECTIONIS I.
PORTIONIS III.

Pars Secunda.

DE

VVLGARI MICROCO-
SMI ANATOMIA.

In diligenti trinum corporis humani regionum inspectione particulariunque eiusdem inquisitione consistens.

Infima seu elementari, omnes ipsius abdominis partes diuisim explicantur.

*Quippe in cuius re-
gione*

Media seu cœlesti, quodlibet Thoracis membrum separatim aequali diuisione enucleatur.

*Suprema seu supercœlesti; qua capitis & cerebri sunt; scalpelli acie, spiritalia vero verborum filo re-
uelantur.*

TABVLA INTEGRVM PARTIS HVIVS

Secundæ subiectum delineans.

Infima, in quinque libris, quorum tractat

- Primus, De partibus continentibus communibus.
- Secundus, De continentibus propriis.
- Tertius, De peritoneo & partibus immediate sub eo contentis.
- Quartus, De partibus in eius centro apparentibus.
- Quintus & vltimus, De partibus in eius profundo submersis.

Distinguitur Anatomia ventris seu regionis

Media, in libros quatuor quorum

Præcedens

Consequens

Consequenti proximus

Vltimus, circa contenta omnia versatur.

Agit de propriis

Ossea

Carnosa

Membranosa

Substantia continentibus.

Suprema, in libros tres quorum tractat:

Prior, de partibus propriis continentibus

Medius, De cerebro & eius particulis.

Postremus de oculo & eius organis.

Externis

Internis

PROOE-

P R O O E M I V M.

CAPVT I.

In quo varia Anatomistarum; priusquam in directam praxi suae seriem coincidunt, perorandi formulae tractantur; Atque etiam Authoris hac in re methodus, eius ratio, simul atque exemplar explicantur.

EDICORVM fere omnium mos est atque consuetudo satis laudabilis, vt priusquam in publicae Anatomiae semitam ingrediantur, orationem quandam tam ad animos auditorum attentiores & paratiores reddendos, quam vt subiectum praemanibus tractandum, munda quadam huiusmodi oratione praeeunte, gratum magis efficeretur. Verum enimvero in orationum suarum subiecto mirifice ab inuicem discrepant artistae, utpote quorum nonnulli ad solam corporis humani structuram; orationem conuertunt, alii vero corporum perfectiones & symmetriae laudes, alii Anatomicae artis antiquitatem atque excellentiam, alii denique Anatomistarum tam veterum quam recentiorum encomia &c. verbis quidem concinnis celebrare gestiunt, cum tamen (vt mihi videtur) nihil Anatomicae artis praeludium magis conueniat, nihil cadaueti dissecando honorabilius aut magis gloriosum accidere possit, quam vt dominae suae (animae scilicet illud olim incolentis) profapia, essentia regimen seu proprietates (ei; dum illud inhabitaret concurrentes) ac tandem fugae & liberationis illius ratio, summa Oratoris argutia, verbisque satis ornate prolatis auditorum animis & auribus propalentur. Nam quis obsecro in philosophia bene versatus, rei naturalis effectus; ignoratis ipsorum causis intrinsecus agentibus; aut inspicere aut affectare gestiet, cum illi sensui & per consequens belluis familiares, haec vero intellectui interno scilicet hominis principio subiiciantur. Et quis per insignem aliquod palatium transeundo; eiusque admirabile artificium admirando, in tanti aedificii dominum, licet absentem, non inquitat, atque eius statum, conditionem, stirpem denique, cognoscere non laborat; quare rem ignorantiae flagello castigandam putamus, si quis in Anatomiae corporalis seu hominis externi mare, temere, hoc est nulla hominis interni mentione facta, se immergat: Cum sola anima (voluntate diuina) dinerforii huius microcosmici sit opifex, eius digitis palatii istiusmodi nobilissimi organa faberrime sint condita, & tota domus haec visibilis, ad inuisibile spiritus sui specimen arte admirabili fabricata. Ad corporis autem & partium eiusdem laudes, exactamque & symmetricam earum proportionem, similiter ad Anatomiae & Anatomistarum excellentiam & dignitatem quod attinet; quid obsecro opus est commendatione in Anatomiae praefatione. Cum ipsa praxis dignissimam humani corporis partium praecellentiam, illarum admirabilem in corpore iuncturam, symphoniacam earum dispositionem atque situm, ac tandem utilitatem in animae dominae suae functionibus perficiendis luculenter satis spectatoriibus exhibitura sit. Praeterea per exquisitum Anatomistae experti artificium laudibus se ipsa satis extollet scientia, pro se (inquam) loquentur cum partes humani corporis aequaliter diuisae atque demonstratae, tum ars illa Anatomica, directione cuius huiusmodi partium dissectio perficitur, Animae igitur in corpus lutosum descendendi formulam, atque eiusdem in diuersorio degentis conditiones, ac tandem a suo tabernaculo separandi atque discedendi rationem, ego in orationis Anatomiae praemissae serie (Anatomiae praefectoris officio fungens, Londinensi in medicorum collegio Anno 1620.) huiusmodi sermonis contextu enarraui.

O R A T I O.

VT ferenda non est inuidorum & maleuolorum insolentia, quorum est numero, Deus mihi melius, quam vt quispiam hodie in solennem hanc sapientium congregationem latenter atque inscientibus nobis irreperit: ita ego vos (Praeses summum in Medico magistratu gradum tenens, & dignitatis & imperii: Doctores & collegae artis medicinae peritissimi: Nobiles, quibus originis inclitae fundamenta gloriam fecerunt; omnesque in genere auditores tam doctrina quam beneuolentia ornatissimi) per commune ius humanitatis, in officio sanctae bonitatis vestrae maneat, rogo obtestorque. Et quamuis praecursoribus hac in arte meis me nulla ratione coequandum merito sentiat, quippe qui a sumabili mysterium anatomicum labore, quotidiana aliorum experientia praeeunte aggressi, sedulo excoluerunt; vt tamen aliquid hodierno die in profcenium hoc medicum coram vobis producat, quo aures vestrae bibulae, oculique nouitatis forsitan auidi quodammodo permulceantur, famigerabilis tunc iubet monetque huius collegii, quam publice gratissimo huic Doctorum coetui per annua reuerticula celebramus, consuetudo, suauiusque me vrget suadetque vestrum erga me mansuetudo.

En ergo & ecce praefamar veniam, si nonnulla in hac anatomiae administratione, vel erroris exerti, vel

scientiæ claudicantis vestigia, acertimum alicuius vestrum obrutum auresue politas penetraverint. Sed priusquam aulaeum palatii istius desolati tragicum (colore licet candidum) dimoueamus, aut siparium lateralis eiusdem simulachri scenicum complicemus, vobis diuinæ dominæ, illud olim incolentis profapiae, essentiae, in tale diuersorium descendendi ordinis, æconomiae in eo legum, ac tandem fugæ: palatio, carnificis impulsu, iam violato, rationis; tanquam intemeratæ veritatis documenta, perlucida reddere, sic Exordior.

Mentem sacrosanctum Dei spiraculum, præclaram parentum diuinorum propaginem, omni decore adornatam, Sanctæ Trinitati assimilata, æternæ gloriæ coæquata, ad beatitudinem in se ordinatam, legitimamque saluationis hæredem; Hanc (inquam) creaturatum pulcherrimam, super excelsa mundi cacumina in toro tenuis rosidi; spiritus dulci recubantem, omniq; gratiarum choro atq; famulatione angelorum stipatam; mitis aurâ molliter spirantis Zephyri; suo tranquillo spiritu deorsum vehens; paulatim per deversa excelsæ vallis mundanae subditæ, amænissimo paradisi terrestri hortulo leuiter delapsam, reclinat. In medio cuius proceris & vastis admirandæ conditionis arboribus consitis meditullio; vbi pariter inter cæteras gratas herbulas Rosæ virgines matutino rore fluebant; pennigerâ hæc æterni conditoris proles, dulcis & mellita microcosmi anima, fontem chrystallino spiritus vitalis latice placidum prospexit: prope cuius adlapsam domus quædam regia est ædificata, non humanis manibus, sed diuinis artibus: palatium dico nobile, ex terra argillaue pretiosa in imaginem humanam factum, quod diceretis intuitu primo Dei cuiuspiam luculentum & iucundum fuisse diuersorium. Et certe templum Spiritus Sancti teste scriptura sacra, erat hoc. Animæ cælesti vehementer arrisit admirabilis Tabernaculi huius terrestri dispositio, ac ipsa speciosa eiusdem habitudine confestim sumitur.

Iamque illud fidenter inuadit cælicolâ, præsentia cuius conclauiæ etiam interiora; longe lateq; disposita, domus sine pretio pretiosa; splendore proprio ita coruscat, vt diem suum spiritualem domus, etiam sole macrocosmico nolente, sibi faciat: sic fulgentium domicilii cubiculorum color, contra viuificam solis huius interni aciem fulgurat, sic luculenta parietum eiusdem (anima in eo gubernante) resplendet claritas. Nec fecius partes cæteræ maiestati domus huiusce animalis respondent, vt illa recte videatur ad conuersationem diuinæ & incorruptibilis naturæ, cum humana corruptibili, magno cuiuspiam numini fabricatum terrestre ad cælestis exemplar palatium. Iamque tumore imaginis lutosæ pectus attolli, iam salubris vena pullare, iam spiritum corpus impleri gestiunt. Rubore iam vndiq; sanguineo, & calore natiuo perfusa est moles. Facies terreo lurore antea deformata, iam nunc spetiosa habitudine, & virginali prorsus verecundia, ac præ pudore quasi punicare videtur, & micantibus oculis, & rubentibus bucculis, & hiantibus oculis mirum in modum decoratur. Caput reni tentibus crinibus resplendet, vt & pectus candidis vberibus & flagrantibus papillis quam accuratissime exornatur. Atque ita integrum significis sempiterni opus lutosum in verum & totum speciosæ pulchritudinis iuuenem conuertitur. Iamque hic sui periclitabundus, membra paulatim mouere tentat, ac tandem assurgit primus Adam, qui formæ suæ diuinæ contemplatione raptus, emergit lætus atq; alacer fallaci admodum & fragili terrenorum gaudio perfusus.

Hac (inquam) ratione anima; quondam libera, & splendore sancto coruscans; nunc diutinis amore pedicis corpori tenebroso alligatur: cælum dico Lucidum, inferiorum amore corruptum, in opacos terræ carceres se inopinæte; dulcem & antiarum gustulum carpens; immergit: Nam graui hoc nexu terrenam sortita est dispositionem in ipsa, & a prolapia cælesti sic disincta, diutinam sibi misere intulit obliuionem. Quippe quæ corporeis iam consopita passionibus, perque sensibiles palatii sui formas extra se abducta, quid sit, aut quid fuerit oblita est, quoniam nihil aliud se exitisse recordata, se nihil præter quod videtur esse pro certo credit.

Inde ergo tam vehementi carceris sui amore ardet, vt doloribus eiusdem acriter affligi videatur, quæ per se dolere ac pati ignorat: formidat interitum quæ interire nescit, timet defectum, natura cuius diuina deficere nequit: oculorum speculatione depascitur: sonoris permulcetur auditibus: suauissimis delectatur odoribus, larga epulatione reficitur. Et licet his omnibus ipsa nullatenus; propter naturæ suæ simplicitatem; vtatur, graui nihilominus tristitia afficitur, opideq; et duplicatur mæstitia, si huiusmodi domus suæ necessaria subtrahantur. Hinc ergo vitia rationi contraria surrepunt, dum anima delectato corpori indulgentius remittendo, locum noscitur præbere peccato. Sed ex arcano immensi rerum conditoris decreto exitiale factum est inter hæc duo commercium, qui diuinæ similitudinis specimen res grossas negligere, terrestriumq; cupidine minime flagrare animaduertens, illud atra veste, seu terrea domo contectum esse voluit, hominemq; hac ratione nobilissimam creaturam ex anima cælesti, & corpore terreno; tanquam æterna & mortali natura; fabricandum ordinauit, vt animal rationale ita conformatum, vtriq; origini suæ satisfacere poterit, & mirari atque orare cælestia, & incolere atque gubernare terrena.

Iamque anima sic inclusa, interna merito definitur hominis externi effigies, cui suprema quidem sapientia est gustus, intelligentia visio, mens oculus, ratio aspectus, & ipsa ratiocinatio obiecti inquisitio, potentia res quibus operatur, concupiscibilis, irascibilis, & rationalis, quarum priori appetit & amat, media contemnit & odit, atque posteriori inter vtramque priorum discernit. Affectus quatuor, cuiuslibet tam virtutis quam vitii fundamenta. Gaudium & spes quæ a concupiscibili deriuantur, ab irascibili dolor & metus. Gradus deniq; per quos tam sursum quam deorsum se ostendit ipsa, sunt quinque; eius vires, nam mediante sensu corpora speculatur, imaginatione corporum similitudines, ratione eorum naturas, intellectu spiritum creatum, & intelligentia illum increatum: nam sensus informat imaginationem, imaginatio rationem & facit scientiam

DeVS est omne quod est

ab eo procedunt omnia & iterum in eum revertuntur:

Infinita

TETRA-GRAMMATI dimensio: in & extra omnia.

Taber Moyssi	Sanctum	Sanctorum	Pars media auro. perfectionis onata & cum. 7.				Pars seu Spiritus Ultima & exterior:						
Horro	Mens: Ratio Anima lucida		Vita: Diapason vitalis				Corpus Humores						
Mund.	Novem Angelorum ordines in Caelo Empyreo ad quatuor in Diatessaron Vo- calbus & quinq. Diapente respondentes.		Novem caeli aethere rei Sphaerae:				Novem mundi di Eleu. regio:						
Iod. 10	Hierarchia. z.	Hier. 3	Caelum stellatum	h	z	♂	♀	♋	♌	El Ign	Aer	Aqua	Terra
Diapason prior. seu lux perfectionis prius a Patre emanans seu Filius.	Diapason secundum seu Spiritus		Diapason tertium seu Mater		Diapason quartum seu Mater		Diapason quintum seu Mater		Diapason sextum seu Mater		Diapason septimum seu Mater		
Extre. maximu. f. 1	Tonus. 4 3 z		Lemna 4 8 6	Tonus. 5 7 6		Tonus. 6 4 8	Lemna 7 2 9	Tonus. 8 6 4		Lemna 9 7 2	Tonus. 10 2 4		
Extre. min. 10	Tonus. 4 3 z		Medietas maior. 5 7 6	Tonus. 6 4 8	Tonus. 7 2 9	Medietas maior. 8 6 4	Tonus. 9 7 2	Medietas maior. 10 2 4	Tonus. 5 1 5 2	Tonus. 12 9 6	Medietas maior. 14 5 8	Extre. mai. 4 15 3 6	Extre. min. 17 2 8
Proportio sesquialtera		Proportio sesquialtera		Proportio sesquialtera		Proportio sesquialtera		Proportio sesquialtera		Proportio sesquialtera		Proportio sesquialtera	
Proportio dupla		Proportio dupla		Proportio dupla		Proportio dupla		Proportio dupla		Proportio dupla		Proportio dupla	
Proportio tripla		Proportio tripla		Proportio tripla		Proportio tripla		Proportio tripla		Proportio tripla		Proportio tripla	
Proportio quadrupla		Proportio quadrupla		Proportio quadrupla		Proportio quadrupla		Proportio quadrupla		Proportio quadrupla		Proportio quadrupla	
Proportio octupla		Proportio octupla		Proportio octupla		Proportio octupla		Proportio octupla		Proportio octupla		Proportio octupla	
Proportio decupla		Proportio decupla		Proportio decupla		Proportio decupla		Proportio decupla		Proportio decupla		Proportio decupla	

DeVS est principium & principium est finis.

Monas generat monadem.

Omnia & in seipsum reflexit ardore sunt.

DeVS est finis & finis est principium.

Principium Centrum Aleph teneb.

seu Aleph per unum teneb. se migrans se in unum suum seu potentiam in lucem seu Creationem revelavit.

fol. 54

Principium Centrum Aleph teneb.

seu Aleph per unum teneb. se migrans se in unum suum seu potentiam in lucem seu Creationem revelavit.

fol. 54

Proportio sesquialtera Consonantia Diatessaron.

Proportio sesquialtera Conson. Diapente.

Proportio dupla seu Consonantia Diapason.

Proportio tripla seu Consonantia Diapente.

Proportio quadrupla seu Bis Diapason.

Proportio octupla seu Octupla.

Proportio decupla seu Decupla.

scientiam quæ & prudentia dicitur, deinde rationem instruit diuina præsentia atque sapientiam producit. Hinc binæ recententur vitæ animi actiones, quarum vnus virtute caduca & transitoria respicit, & ad carnem, mediante sensu, inclinatur; alterius conatu in altum sublimatur, & totis alis euolat ad Deum, & in eo & circa eum versatur. Atque hæc est diuina illa animæ in suo diuersorio gubernantis œconomia, hæc admirabiles politicæ eiusdem in corpore humano leges, quibus pro libitu se ad inferiora & superiora dilatat, & ad cognoscendum atque contemplandum Deum supra se, seipsam in se, Angelos iuxta se, & quicquid cœli ambitu continetur infra se, diuinitus illuminatur.

Nauis ergo corporea omnibus necessariis sic munita per vastum mundi Oceanum vltro citro (magistra & duce anima) discurrens, vel placide maris viâ conficitur, inque leni clementer vibratur vnda (vita siquidem paucissimis cognita) aut variis procellarum turbinibus quassata periclitatur. Imo vero ipsa, (gubernatricis regiminis amissa vel saltem neglecto) ad vltioris infelicitatis marginem detrusa, præceps demergi, morte, que inopinata obrui plerumque; assolent, nec agilis ille atque præclarus ducis tam diuinæ conatus fortunæ humanæ seueritatem antecire potest.

En tragicum & laruale istiusmodi conditionis obiectum præ oculis habetis, carnale quondam animæ diuersorium, in quo ipsa œconomia suæ leges diu instituit atque administrat: at illud crucis seu patibuli naufragio, fati truculentia, iam tandem destinatum eique sæua carnificis manu (laqueum ceruici induente, illoque; ad gulam astricto spiritus officia discludente) affixum, clandestinis itineribus, relicto lare omnibusque; priuata terrenis, emerlit anima, & in momento (alis æthereis vecta) in altum aufugiens, terrestris hoc suum palatium, vita & actione, sed non fabricæ perfectione destitutum in custodia & potestate hac nostra reliquit.

Ecce ergo (spectatores ornatissimi, qui voluptatem huius spectaculi satis famigerabilis consecramini) Jingo, publicus hodierni istius exercitii minister, lugubre hoc subiectum, colore buxæ vndique perfusum, in profcenium medium veluti quandam victimam oculis vestris præbendam produco, vt curiosio vestrum videndi studio, officioque erga vos meo hac in re satisfaciam. Laruale (inquam) ecce simulachrum, pænali mortis lurore, & misero priuationis squalore deformatum; Hominem (dico) externum per se solum, interno æternum amisso atque elapso, curiosus, sed & pius atque Christianis oculis arbitramini. Dum ego præcipuus, licet inuitus huius tragediæ actor, seu potius lanienæ tantæ non tam inhumane quam necessaria, in isto cauiæ conspecto nunc perficiendæ, autor inuoluntarius, miserimum hoc, sed intuitu admirabile, humanæ fragilitatis exemplar, linteis amiculis intectum; manu officiosa reuelare fidenter me accingam, vt cultello seu scalpello; cadaueri altissime & ad medullium vsque; demerso; arcana eiusdem conclauia, animæ (olim illud habitanti) inseruientia, sub vnus vel alterius dici luminis arbitrio recognoscatis.

D I X I.

Qvam quidem perorandi formulam vobis hoc in loco non docendi gratia produxi; vt pote cuius non tanta fuit vnquam in elegantia latina felicitas; sed vt Orationis Anatomia præmittendæ subiectum, debere esse hominis internum indicarem, & spirituale, quod verbis potius vnus, quam scalpello vtcunque dextro seu acuto est dissecandum, & consequenter orationis filo duntaxat deregendum atque explicandum: Cuius quidem subiecti campus vt est cæteris amplior atque spatiosior, sic etiam in Anatomia studio si, illum nunquam sterilem sed fecundissimum inuenient, adeo, vt cuilibet orationes seu sermones de hoc subiecto varios suo more proferre liceat.

C A P V T II.

De Anatomia humana in genere.

Philosophorum peritiores, & in medicina optime versati, auditores suos admonere solebant, vt fidei quidem certam non libris de Anatomia tractantibus adhiberent, sed vt illum potius ab ipsa natura inscriptum sedulo, oculisque; ratione gubernatus, idque; crebro intuerentur, quo de rebus seu membris in corpore humano singulis non bene perceptis, aut antea intellectis rectius diiudicarent, eorumque; situs & positiones diligenter animaduertent.

Hanc autem partium humanarum obseruationem, ipsi descriptione multifaria explicandam nobis inuenere videntur, earum nomina, origines, substantias, compositiones, seu actiones & morbos iis communiter accidentes, atque etiam constellationem cuilibet parti præsentem, explicantes.

Anatomia autem vocabulum (vt apud nonnullos inuenimus) ab Ana (quod est æquale) & tomia (hoc est diuisio) deriuatur, ac si quis diceret Anatomia quasi æqualis diuisio, vnde à quibusdam definitur Anatomia esse interiorum maxime atque exteriorum recta & æqualis diuisio.

Versatur autem huiusmodi operationis effectus, vel in corporibus viuis, vel in mortuis cadaueribus, vnde Galenus ipse libros nonnullos tam de viuorum quam mortuorum Anatomia instituit.

Veteres quidem huius rei praxin in species quatuor, secundum membrorum principalium numerum, diuidere solebant, quarum vna ad cerebrum pertinebat, cui virtus animalis refertur: alia cor respiciebat, quod virtuti vitali inseruit: tertia hepar amplectebatur, facultati naturali attributum: atque vltima testiculos, qui vim generatiuam summo opere respiciunt, inquisitione stricta intuebatur, De quibus ordine suo & methodice verba (Deo volente) faciemus.

CAPVT III.

De generali hominis in regiones tres diuisione, illis mundi maioris respondententes.

Generalis inter hanc Microcosmi fabricam atque illam mundi maioris ratio aut in mathematica figurarum similitudine, aut physico planè vtriusque respectu consistit. Et quamuis Geometrica consideratione corpus irreguläre videatur; quod tamen in rei veritate sit sphæricum centrumque fixum non aliter possideat, quam & mundus suum, facillime percipiemus, si à generationis tam virilis quam muliebris puncto seu pudendorum sedè circinos (semidiametris ab eo ad caput vsq; æqualiter sic extensis) notauerimus: quippe qui locus cum macrocosmi terra; elementorum matrice; spermata eorum atque influentias superiorum procreatrices continente; petoptime conuenit. Hinc liquet ipsorum error quivmbilicum corporis centrum posuerunt, quoniam semidiametri eius sunt inæquales, quemadmodum experientia videre licet, & alibi in Microcosmi mei historia demonstratum est. Porro etiam comparationè physica caput Microcosmi (vtpote diuinæ mentis atque rationis diuersorium) mundum intellectualem siue cælum Empyreum respicit, vt & eius pectus seu regio media (à cuius centro cor quidè maius Microcosmi luminare, ad quodlibet totius fabricæ membrū vitæ radios eiaculari solet;) cælo macrocosmi stellato respondet, è cuius meditullio tenuissimòs spirituum vitalium fluctus vndique dispergit atque emittit Apollo. Infimæ denique regionis eiusdem Cholera, sanguis, pituita, & melancholia in relatione proxima habentur ad quatuor elementa ignis, aeris, aquæ, & terræ in mundo sublunari.

In peculiari autem huius corporis descriptione ab infima eiusdem regione (vtpote putrefactioni magis obnoxia) sermonem meum exordiar, atque ita gradatim & paulatim ad superiora (Deo assistente) contendam.

Regionis Infimæ Descriptio.

Regionis infimæ seu abdominis descriptio in libros quinque distribuitur, quarum	{ Duo priores versantur circa eius partes continentes, videlicet liber	{ Primus, circa communes.
		{ Secundus, circa proprias.
	{ Tres posteriores, ipsius partes cõtentas cõin- prehendunt, nam Liber	{ Tertius, illas in eius superficie denotat.
		{ Quartus, eas in centro apparentes describit.
		{ Quintus, ipsas in profundo latentes explicat.

In abdo-

Nomen quod est apud
 Græcos. { *Ἐπιγαστήρ*,
 Latinos. { Abdomen & venter inferior.
 Arabes. *Mirach*.
 Anglos. *The paunch or belly*.

Epigastricam, cuius tres sunt partes, videlicet
 { Hypochondriū dextrum
 { Epigastrium.
 { Hypochondrium sinistrum.
 Umbilicalem, cuius tres sunt partes
 { Regio lumbalis dextra
 { Umbilicalis.
 { Regio lumbalis sinistra.
 Hypogastricam, cuius tres sunt regiones
 { Dextra.
 { Media.
 { Sinistra.

Situs seu positio, quo modo partitur in portionem

Compositio quam consideramus vel respectu

In abdomine quatuor sunt in primis consideranda, videlicet eius

Continentes ex quibus pars illa abdominis integralis *Mirach* dicta conflat, suntque vel

Communes, quarum sunt 5 numero videlicet

{ Cuticula.
 { Cutis.
 { Pinguedo.
 { Panicul^o carnosus.
 { Membrana communis.

Propria, quarum duae sunt species nempe

{ Musculi 8.
 { Abdominis.
 { Peritoneum.

Partium eam constituentium, quarum alia sunt

Concoctioni inserviunt, suntque

{ Omentum.
 { Ventriculus.
 { Intestina tenuia.
 { Vena Porta.
 { Hepar.
 { Vena caua pars.

Contenta, quae vndeque implicatur quasi atque comprehenduntur a simplici membrana Peritoneo, harumque alia

Excretioni sunt dicata nempe

{ Intestina crassa.
 { Vesicula fellis.
 { Splen. Reues.
 { Vreteres, Vesica.

Generacioni adaptata, videlicet

{ Vasa seminaria.
 { Testes.

Situs, quippe qui se extendit ab osse pubis ad illud mucronata cartilaginis.
 Situs, ut sit commune membrorum tam nutritionis quam generationis receptaculum.

CAPVT I.

De Epidermide seu cutula.

A superficie autem huius ventris inferioris, eius medietullium versus, paulatim & gradatim descendendo exordiemur, ac primum de cuticula qua se primum oculis nostris obicit pertractabimus.

Novinatur { Grace, ἐπιδερμίδα & ἐπιδέρμις.
Latine, Cuticula.
Anglice, the scarf skin or chaff skin à similitudine.

Originem videtur habere (iuxta omnium fere opinionē) excrementitiam & nō seminariam. De eā vero variant Auctores nam { Alii volunt quod à sanguinis efflorescentia oriatur.
Alii à cutis vera superfuitate eam nasci dicunt.
Mea vero hac in re sententia est, quod à densiori & sicciori aeris per poros inspirati portione; externa corporis superficie seu cuti vere adherenti producatür.

Substantiam habet valde tenuem, delicatam & porosam. Figuram possidet tela aranei, seu tritici aceris (vri nos obseruauimus) simillimam: Nam vt cutis vera se habet ad carnem, ita etiā percipimus fursurem tritici se habere ad farinam eiusdem; similiter etiam cuticula non aliter obseruatur cuti adherere quam tritici acus fursuri eiusdem. Diuiditur autem à cute vera, sensimque oculis aut medicamento vesicatorio, aut ferro candenti, aut huiusmodi aliis subiicitur, atque eleuatur.

Hac continentium communium pars se primum oculis obiciens

Sensu omnimodo est destituta, quippe qua tam agritudine affectis quam etiam sanitate pradis (quibus artificioso decorandi mysterio nonnunquam venustatis gratia aufertur) sine sensu & dolore labitur.

Temperie est frigida & sicca.

Vsum habet duplicem nam

{ Primum cutim veram (qua est valde sensibilis) à frigidis aeris externi iniuriis defendit.
Deinde serosas retinet humiditates, qua sine obstaculo huiusmodi; per cutim veram facillime penetrarent, vt in excoriatis euidenter demonstratur.

Morbis afficitur multuariis, cuiusmodi sunt Macule, Purpura, Morphea, Ictericia, Porrigo, Papula, Herpes miliaris &c.

Constellationem habet Saturninam.

CAPVT II.

De Cute vera.

Nomen — { *Græcum est δέψμα.*
Latinum, cutis vera.
Anglicum The Hide or skin.

Ortus à densiore seu crassiore seminis substantia ducitur, aut (vt alii volunt) ab ipso periosio.

Substantia ex fibris omnium generum compacta est, quò facilius se dilaret, at que huiusmodi fibra à tenuibus neruorum filis deriuantur, vnde fit, vt sensum tam exquisitum sibi vendicet pars ista: Porsa est admodum, nam per meatus illos vapores, sudores at que humores emanare solent.

Compositio neruosa, venulas exiguas at que etiam arterias capillares sibi acquirit.

Figura assimilatur surfuri in tritico, vt eius cuticula aceri eiusdem haud improprie supra comparauimus.

Quantitas tam ampla & spatiosa est, vt vniuersum inuoluat corpus locis tantummodo perforatis (cuiusmodi sunt os, aures &c.) exceptis. Densitate vero est inæqualis, cum sit in capite quam facie spissior.

Observatio in continuâ solutione, est quod non regeneratur, vt pote que pars est spermatica, at vero hunc eius defectum supplet cicatrix quadam vel arte, vel natura inducta, mediante qua vulneris labia conglutinantur.

Partis huius continentium communium secunde

Sensibilitas, est apparens admodum, propter compositionem suam neruosam, (vti dictum est) tamen si Aristoteles proprietatem illam carni in consulte satis attribuere videatur.

Temperamentum, est frigidum & siccum, vti & omnia alia membra neruosa.

Connexiones, sunt { *Modum vnionis, vt in capite & facie.*
Communionem, vt in manibus, pedibus, & dorso.
Appensionem seu appositionem, vt in reliquis membris. Atque instrumenta quibus huiusmodi connexiones fiunt, sunt nerui, venæ, & arteria.

Vsus, est duplex videlicet ad { *Pinguedinem & carnes aduersus frigidum aeris externi insultus muniendas.*
Vapores serosos recipiendos at que retinendos, ne à centro exhalantes subito euanescant.

Ægritudines seu morbi maxime familiares, sunt pruritus, scabies, serpigo, impetigo, sphaera, lepra, variola, & huiusmodi alii.

Constellatio, est h, qui vim habet super coria.

CAPVT III.

De Pinguedine.

Nuncupatur { Latine, { Pinguedo.
 { Adeps.
 { Anglice, ffat or Greace.

Originem habet, vt nonnulli volunt, à sanguine grosso, tamen si illa (vt mihi videtur,) tam à vapore vinctuoso ipsius aeris externi per poros inspirati, quam à pinguiori nutrimenti succo deriuetur, qui vapor ab externo frigore condensatur atque congelatur inter cutim & carnem, atque in hac congelatione sua tam venis quam fibris membranosis vndique (melioris roboris causa) confirmatur. Sita est, inter cutem veram, & membranam carneam.

Tercia hac continen-
 tium communi-
 tum pars

Copiosior inuenitur respectu quantitatis in corporibus phlegmaticis, in cholericis vero parcior. Sensu omnimodo est destituta. Temperamentum aereum, hoc est calidum & humidum habet. Vsum habet dupli-
 cem, nam { Ad vestimenti duplicati instar calorem internum contra frigora externa defendit.
 { Extrema fame consumptos sua humiditate diu praeseruare solet.

Morbis quandoque afficitur, quorum qui frequentius ei contingunt sunt sudores atque colliquationes praternaturales, suntque vix plurimum symptomatici.

Constellationem obtinet, { Communem, estque ♃ & ♀.
 { Huic regioni propriam { Explanetis ♀.
 { Ex signis ny ♁.

CAPVT IV.

De Panniculo Carnoso.

Vocatur { Ab antiquis, vt pote in infantum & bestiarum anastomia vt plurimum versatis; Panniculus membranofus.
 { A recentioribus: eo quod in hominibus adultioribus talis esse videtur, Panniculus carnosus.

Oriri dicitur, à pinguedine liquefacta. Substantiam habet membranosam in infantibus & brutis, at vero in hominibus carnosam, (vt dictum est.) Compositionem requirit venis atque arteriis vndique intertextam.

Pars hac quartum
 continentium com-
 munitium locum im-
 plens

Sita est inter pinguedinem & tunicam musculorum communem, cui fortiter adharet, atq; inter hanc membranam & cutem veram vena superficiales obseruantur sparsim dispergi atque disseminari, praterquam in capite, fronte, scroto, virga virili, & similibus. Figuram habet instar pergamenæ tenuissimæ. Connexionem suam habet cum musculis subiacentibus per fibras, & cum cute per pinguedinem. Vsum hunc habet, vt musculos venasq; interiores instar pellis seu tunica contra frigora externa defendat.

Constellationem habet, { Communem, ♃.
 { Huic regioni propriam, { Explanetis ♀.
 { Ex signis ny ♁.

CAPVT V.

De Tunica Musculorum communi.

- Nomen, est tunica musculorum communis.*
Origo, à Perioestio vti nonnulli volunt seu potius (ve mihi videtur) à musculorum fibris derivatur.
Substantia, est nervosa & membranosa.
Compositio, recipit nervos, venas, arterias, atque carnem sibi appropriatam.
Positio, est inter nudam & simplicem musculi substantiam, & panniculum carnosum.
Vnicus est, vt musculos in eorum situ & positione naturali contineat.
Vsus, est duplex, quorum
 - Alter, vt eos à corruptione conseruet, vtpote sine qua materia purulenta à partibus similiaribus in concauitates musculorum vacuas emanaret & distillaret.*
- Vltima cōtinentium communiū partis*

REGIONIS INFIMÆ LIBER II.

CAPVT I.

De continentibus propriis.

- Musculi decem, quorum*
 - Obliqui sunt quatuor, atque horum*
 - Duo descendentes, { Dexter.*
 - { Sinister.*
 - Duo ascendentes, { Dexter.*
 - { Sinister.*
 - Recti duo, { Dexter.*
 - { Sinister.*
 - Trāsuersi duo. { Dexter.*
 - { Sinister.*
 - Pyramidales duo.*
- Partes propria continentes sunt*
- Membrana vnica illaque generalis, omnes abdominis partes internas seu contentas comprehendens, que Peritonæum appellatur.*

CAPVT II.

De musculis in genere.

Iam tandem ad duplicem huius regionis partium continentium proprietatem naturam, hoc est musculosam eius substantiam ac illam panniculam subtilem, quæ peritonæum dicitur, propere accedimus, quarum illa, musculosa videlicet substantia, in partes decem diuiditur, ad quarum particularem descriptionem ne temere progrediamur, operæ pretium & operi nostro conteniens fore existimaui, prius pauca verba de generali musculorum dispositione & natura facere.

Nominatur musculus, quippe qui excitatus, caput seu principium, corpus seu medium, & caudam seu finem habet, terminis ipsius muris simillima. At vero nihilominus in huiusmodi musculorum specie manifestam inuenimus exceptionem contra regulam illam generalem, utpote qua ab illa musculorum descriptione discrepare videtur.

Pars hac corporis organica, qua (teste Galen. li. I. De mot. musc.) est instrumentum eius motus, qui secundum impetum fit.

Componitur, ex partibus

Similaribus, quae sunt quinque

Dissimilaribus, quae sunt tres,

Caro fibrosa, quae ad motricis facultatis influentias recipiendas quam aptissime formatur.

Nervus, qui ipsius motus instrumentum existit, quia dirigit muscolum in sua actione ut manus calamus.

Tendo seu ligamentum, officio cuius vis seu potestas musculo conferri solet.

Vena & arteria, quarum est substantiam illam musculosam nutrire, & in habitu suo naturali praeservare.

Tunica musculorum communis, de qua supra mentionem fecimus.

Caput seu principium, quod ex ligamentis ab ossibus provenientes conflare solet, & huiusmodi sunt ut plurimum nervosa.

Venter seu medium, quod est semper carnosum, praeterquam in diaphragmate.

Cauda seu finis, qui est nervus seu tendo ex pluribus membranosa substantia fibris constitutus, sed & termini seu cauda ista non sunt semper tendinosa, sed in illis tantummodo musculis, qui ad ossa commouenda naturaliter disponuntur.

Duplici motu videlicet,

Voluntario, à facultate animali tanquam interno suo principio seu agente, estque huiusmodi vel

Simplex, qui sex modis perficitur, videlicet

- Sursum.
- Deorsum.
- Dextrorsum.
- Sinistrorsum.
- Ante.
- Retro.

Compositus, vno tantum modo praestatur, in circulum nempe.

Involuntario, estque huiusmodi violentus atque coactus.

Movetur,

Tripliciter, organo, mediante videlicet.

Cerebro, quod imperat velut rex in suo regno, nam eius officium est, de obiecto desiderato iudicare, videlicet, an sit utile? an odio prosequendum? vel contra, ratione per medium quasi theatrum in cathedra tribunali erecta tanquam iudici: Hinc ergo oritur motus voluntarii principium.

Nervo, qui loco nuntii vel ministri immediati, cerebri mandata deorsum ferre gestit, operatur autem organon hoc virtute spirituum animalium, quae cerebri mandata musculo communicare affolet.

Musculo, qui spiritibus animalibus quasi radiis divinis illuminatus, contrahit se, atque varie pro rei exigentiis sese ad mandata sui regis perficienda agit, sic iudex sententiam mortis dare, minister inter medius regem condatum ad crucem producere, carnifex loco ultimo iudicis sententiam exequi solet.

De hisce satis me dixisse existimo, quare ad particularem quinque musculorum abdominis partium descriptionem breviter, & saltu quidem levi sic descendam.

Obiter Lectori:

NE tibi forsitan irregulare aut inhonestum videretur, (Lector benevole, & diligens imaginum in hoc tractatu sculptarum peccator) quod alienas & minime mihi proprias partium humanarum effigies in hac

In hac mea Anatomia expressas, inuenis, hoc quidem non mea sponte, sed precibus atque instantia Iohannis Theodori de Bry, calcographi nostri, factum, imò vero contra desiderium meum peractum esse te certiorum facere operæ pretium atque mihi haud incommodum fore existimaui; Rationem autem desiderii sui toties in epistolis suis explicatam duplicem fecit, videlicet vt sumptibus primum & laboris irriti damno eum eximerem meo hoc officio, Tum etiam vt propter eiusmodi expensarum diminutionem opus hoc nostrum pretio viliori & scholaribus tolerabiliori distrahere posset: Hoc igitur respectu commotus, ego ad figuras illas viri clariss. Caspari Bauhini contra inuentionis meæ meram atque voluntatis affectionem constringi cogor, vt pote quæ sumptibus dicti Theodor. de Bry, Anno 1605. ære sunt exsculptæ, atque apud eum in promptu sine vltiori eius sumptu aut tædio custoditæ.

PRIMÆ REGIONIS TABVLA PRIMA EXPRI-
mens cutem à corpore separatam, atque etiam
musculos omnes in genere.

LIB. I.

TAB. V.

Hic cuticula cum cute separatur à cæteris internis partibus.

Hic etiam generale habemus musculorum corporis catoptrum.

Pro literarum peculiarium significatione, quibus singuli corporis musculi ab inuicem distinguuntur, respicere fas est expositionem à Casparo Bauhino factam in tabula V. libri I. suæ Anatomia.

CAPVT II.

De Musculis Abdominis, ac primum de duobus illis oblique descendentibus.

Musculi hi } Numero sunt decem.
 } Specie non sunt nisi quinque; nam in paria distinguuntur, quæ nec natura, nec figura, nec substantia differunt, sed sola eorum ad dextram vel sinistram positione distinguuntur.

Nomen, quod } Ab eius motu deorsum.
 oritur } Quia caro eius à fibris deorsum tendentibus construitur. Vide Tab. 2. r.

Substantia, quæ est } Nervosa in principio seu capite.
 } Carnosa in medio seu ventre.
 } Tendinosa in fine seu cauda.

Figura, quæ tendit ad effigiem triangularem.

Quantitas, quæ est valde ampla & lata.

Numerus, sunt enim duo dexter & sinister.

In musculo oblique descendente considerantur eius

Connexiones, nam

Supra sexta, septima, & octava costæ fit eius ligatura digitali quodam amplexu hoc modo. Pro hoc vide A. CC. Tab. 2.

Infra, osi pubis & externo Ileo adligatur. Vt Tab. 2. per literas B. CC. videre liceat.

Lateraliter transuersis apophysibus vertebrarum lumbi affigitur. Vt in Tab. 2. luculenter sine literis.

Deinde eius cauda tendinosa lineæ albæ inseritur. Vide Tab. 2. literas CC.

Vsus qui est duplex. Nam — } Extendit se tam ad dilatationem quam contractionem Thoracis.
 } Defendit partes interne contentas ab externa frigoris iniuria: caloremque internam præseruare animaduertitur.

Constellatio fixa, quæ est ny.

CAPVT III.

De musculis oblique ascendentibus.

Nomen, tum { A motu eius, qui sursum fertur.
Quia caro eius à fibris obliquis sursum tendentibus conflatur, vt in Tab. 2. per literas HH. demonstratur.

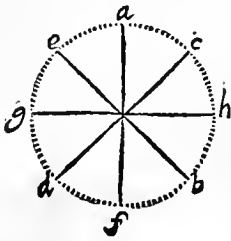
Substantiam partim neruosam, partim carnosam, & partim tendinosam vt modo dictum est.

Quantitatem satis largam & spatiosam.

Figuram positionis suae respectu fibrarum suarum, cum illis musculi oblique descendentis, intersectionem hanc

imitantem. Pro hoc obserua X Tab. 2. in fibra I. intersecante fibram H. ita vt fibrae in centro se ipsas intersecare videantur. Et reuera si modo rem paulo accuratius explorauerimus, inueniemus quidem, quod fibrae omnes omnium horum quatuor musculorum in eodem centro coincidunt, ac si natura ipsa totam horum musculorum virtutem in punctum vnicum contrahere voluisset, quo vires sic vnite functionem à natura huic parti destinatam expeditius & validius praestarent. Positio ergo fibrarum quatuor musculorum se ipsas in centro intersecantium est huiusmodi:

Musculus oblique ascendens habet

a. b. & c. d. Intersectio facta à fibris musculorum descendens & ascendens e. f. est fibra recti musculi in centro conueniens cum ceteris in vnitate. Ac etiam fibra g. h. est illius musculi transversalis, que conuenit cum reliquis in puncto centrali. Hoc ex obseruatione fibrarum musculi oblique descendens. A. vel I. oblique ascendens. H. transversa K. & recti E. quomodo nimirum se inuicem intersecant, explicatur. Tab. 2.

Connexiones varias, nam adligatur eius { Principium, ossis ilei appendici.
Latus, apophysis vertebrarum dorfi.
Supra, pars eius carnosae 4. costis spuris inferioribus.
Cauda membranosa (post tendinosum eius musculi recti amplexum) substantia lineae albae, vide Tab. 2. liter. H. H. D.

Vtilitatem duplicem, videlicet tam ad { Compressionem intestinorum, excernendi causa.
Diuulsionem thoracis deorsum, tam recte quam oblique, quo melius fiat respiratio & facilius.

Constellationem fixam, quae est $\pi\gamma$ & α .

CAPVT IV.

De Musculo Recto.

	} Positionis suæ.	} Fibrarum rectarum carnem suam constituentium transitus, vt in Tab. 2. per literas EEE explicatur.
Nomen respectu		
	} Substantia nervosa, carnosa, & tendinosa, qua diuiditur in portiones tres per intersectiones tres tendinosas, quas sibi maioris roboris causa vindicare videtur.	
	} In Tab. 2. figura 1. 2. 3. denotant intersectiones has tendinosas.	
} Figura,	} 1: principio (quod in osse pubis habet) furcata, eiusque furca vna solet esse nervosa, altera carniosa: At indiuisum aliquando inuenitur huius caput, quod semper in tali figura obseruatur esse carneum. Hoc Tab. 2. indicatur.	
	} In fine seu cauda sua circa os sternon terminante, lata est atque membranosa, Vt per F. Tab. 2. apparet.	
Cui comperit	} Quantitas, longa admodum, ab osse pubis sternon vsque se porrigens. Notatur autem eius dimensio per EEE. Tab. 2.	
} Connexio,	} Capitis, ad exteriorem osis pubis. } sit.	
	} Cauda lata, ad costas inferiores. } sit.	
} Vfus,	} Trahendam thoracem deorsum.	
	} Reddendum ventrem sphericum.	
	} Occultus, ad ventrem centraliter comprimendum.	
	} Constellatio fixa, ☉. ♃. ♀. secundum partium eiusdem situm.	

CAPVT V.

De Musculis Transuersalibus.

	} A transitu seu positione transuersali.	} A specie seu motu fibrarum, ex quibus pars eius carnea conflatur. Per K. autem Tab. 2. exprimitur eius fibrarum transitus.
Nomen, oritur		
	} Substantia caput, est nervosum, venter carnosus cauda tendinosa.	
	} Quantitas, satis ampla & spatiosa.	
	} Numerus, est binarius, dexter scilicet & sinister.	
} Musculi transuersi	} In eius principio, processibus vertebrarum lumborum adhaeret.	
	} Inferius, osi sacro affigitur.	
} Connexio,	} Superius, costis inferioribus anteceditur.	
	} Finaliter, definit in linea alba, & cum ea descendit ad pubis os. imo vero magis adhuc deorsum tendit, quoniam testiculo tunicam accommodare affirmatur.	
	} Pro connexione & positione eius vide G. G. K. Tab. 2. sequentes.	
} Vfus, est ad	} Intestina facilioris excretionis gratia, comprimenda.	
	} Peritonæum corroborandum.	
	} Auxilium vociferendum.	
	} Constellatio, est ♃.	

CAPVT VI.

De musculis Pyramidalibus, atque de illis qui crematères dicuntur.

- Musculus Pyramidalis* {
- Nomen habere dicitur à similitudine, quoniam pyramidis effigiem præ se fert.
 - Substantiam habet carneam, & in hoc à veri musculi proprietate & definitione (iuxta Columbi opinionem) discrepare videtur.
 - Numeratur dexter & sinister.
 - Positionem habet super os pubis, vbi eius basis carnosâ initium sumit, at vero eius conus directe inter recti musculi concavitatem a surgit. Vt in Tab. 2. sequente per F. significatur.
 - Connectitur eius basis osi pubis in quod tanquam in proprium fundamentum suum statuminatur, at vero eius conus in musculi recti concavitatem tendens, ibi etiam carne magis tendinosa affigitur. Vt per F. Tab. 2. indicatur.
 - Vtilis est (contr. a Columbi opinionem qui negat huiusmodi partem aut musculi definitionem, aut proprietatem habere) ad virgæ erectionem perficiendam, vti ex situ eius probabile videtur.
 - Constellationem fixam habet, quæ est ♄ iuxta astrologorum sententiam.

Quod autem ad illos musculos attinet, qui Crematères & suspendentes dicuntur, (quippe in quibus testiculi tam viri quam mulieris suspenduntur) non proprie numerari solent inter illos abdominis, vtpote qui improprie ad istam regionem pertinent, tametsi Cabrollius huic opinioni ad stipulari videatur.

CAPVT VII.

De Linea Alba.

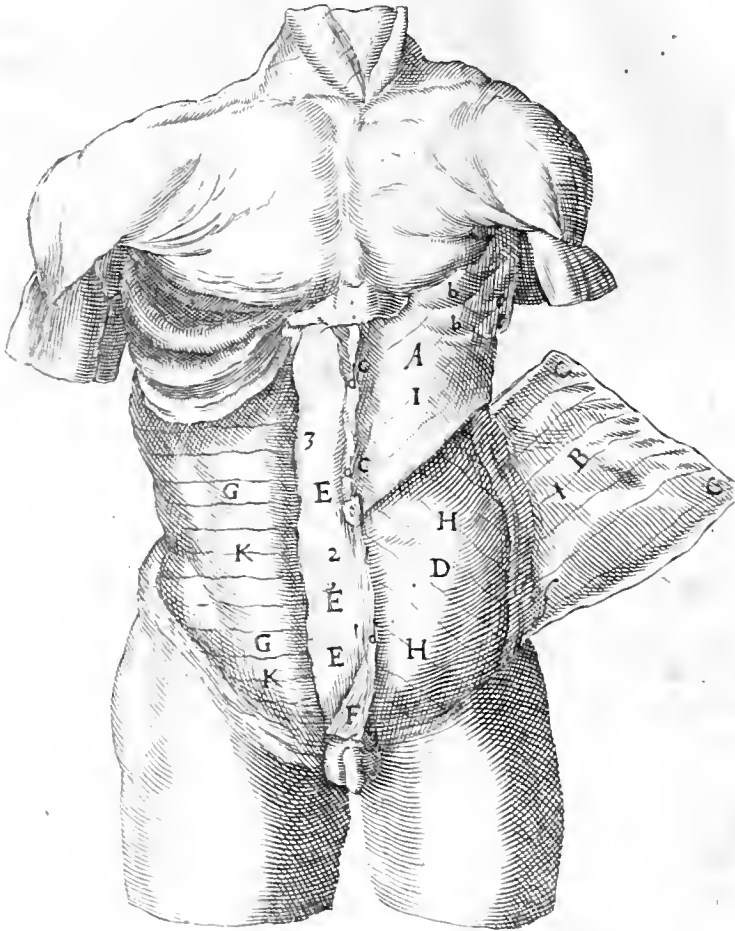
- Cuius* {
- Nomen à similitudine ei attribuitur, quoniam linea alba & quodammodo lata effigiem præ se fert.
 - Substantia est tendinosa seu membranosa.
 - Compositio, fit ex concursu extremitatum tendinosarum octo musculorum prædictorum abdominis in vnitatem essentia.
 - Quantitas, est in æqualis vtpote quæ est maior & amplior supra umbilicum, at vero infra eum est multo angustior & striclior.
 - Figura viæ lacteæ in cælo respectu coloris refertur, at vero respectu transitus ipsius directi, optime in Microcosmo potest comparari circulo meridiano cæli Macrocosmici, nam venter cum sit rotundus cum hemisphærio mundi conferri potest, cuius polum arcticum umbilicum fingimus, per quem meridianus hic noster transire videtur, vt ille coëmicus per stellam mundi polarem.
 - Positio, est in medio ventris quem in partes duas interfecat æquales, vt meridianus artificialis mundi hemisphærium. Hæc delineatur per ddd. Tab. 2.
 - Actio ac vsus est, vt congregatione dictorum extremitatum in vnam lineam tam ipsam Peritoneum, quam vasa umbilicalia ab ea corroborentur.
 - Constellatio {
 - Ex Planetis, ♃ & ♀ . refertur.
 - Ex stellis fixis, illis huius regionis membra peculiaria respicientibus respectum habet.

CONCLUSIO.

Morbi musculorum horum sunt vulnera, contusiones, Apostemata, inflammationes, Gangræne, tumores, & huiusmodi alia.

TABVLA SECVNDA DEMONSTRANS MVSCV-
lorum Abdominis, simul atque lineæ albæ
effigiem.

LIB. I. TAB. VI.

In hac tabula muscoli obliqui in sinistra regione, dextra vero pyramidalis, rectus & transversalis indicantur.

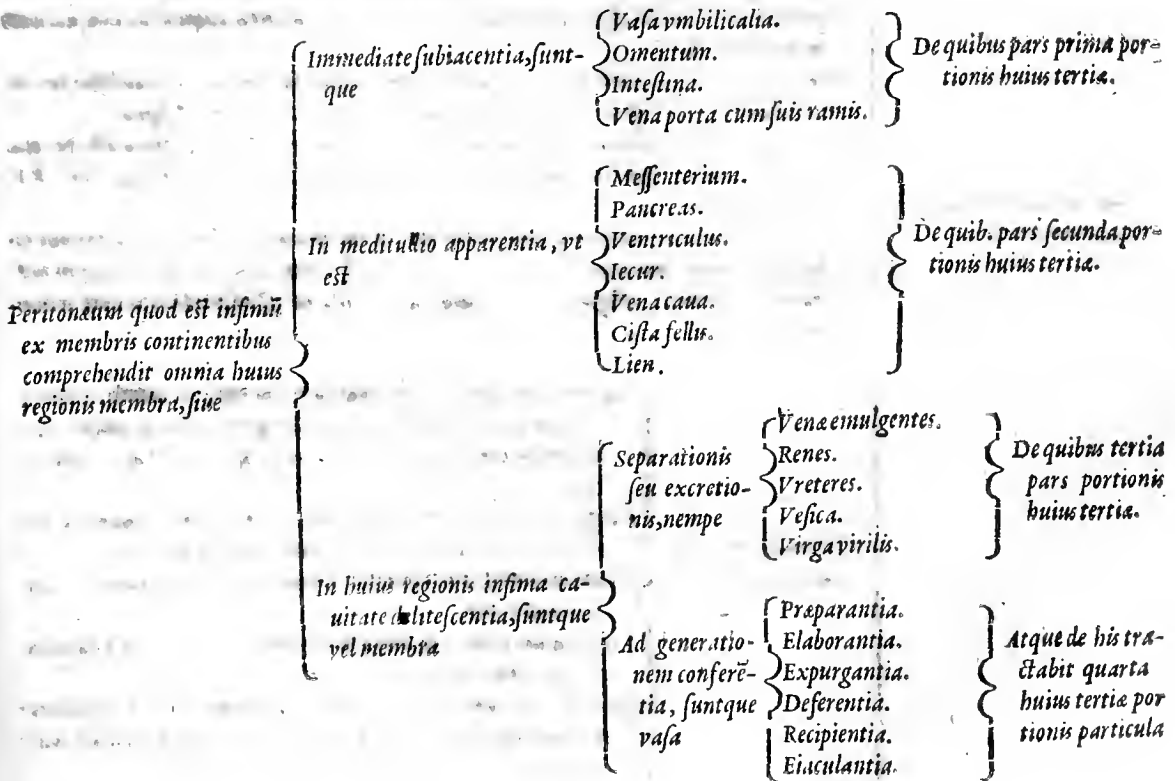
- A. Obliqui descendens pars superior, quæ connectitur in b b. cum serrato c c. & iterum eius altera extremitas C C. adhæret lineæ albæ d d.
- B. C C. est pars obliqui descendens inferior.
- D. Est obliquus ascendens musculus.
- E E. Est musculus rectus dexter, in quo figuræ 1. 2. 3. sunt intersectiones tres cartilagineæ.
- F. Est musculus pyramidalis dexter: cui similis in sinistro latere in fine musculi sinistri reperietur.
- G G. Musculum transversum dextrilateris denotat.
- H H. Exprimunt fibras.
- I I. Illas obliqui descendens.
- K K. Describunt fibras musculi transversi.
- d d. Describunt lineam albam in medio.

LIBER TERTIVS.

De

PERITONÆO, ET PARTIBVS
IMMEDIATE SVB EO CON-
TENTIS.

Vel hoc modo methodice progrediemur.

CAPVT I.

De Peritoneo.

IN portione huius secunda seu præcedente partium istius regionis contentarum, togam inptimis duplicatam, videlicet cutem cum cuticula; deinde ipsarum diploidem, pinguedinem scilicet, ac tandem earum indusium multiplicatum ac ex musculis conflatum, methodice, atque successione iusta exuimus, iam vero ad vltimum & magis internum eius indumentum, seu interulam tenuem, hoc est membranam illam peritoneum dictam peruenimus, quæ immediate sub se comprehendit, & in se inuoluit partes seu membra omnia in hac regione inclusa, De ipsa igitur hoc in loco verba faciemus, vt eius historia atque descriptione sic completa, ad partium sub ea contentarum reuelationem atque explicationem lente pergamus.

Vocatur { *Græcè, περιτονεόν, quoniam viscera vniuersa vndique circumambit, & quasi super & subter tractare videtur.*
Arabice, Syphach.
Latine, membrana viscera continens.

Oritur, iuxta Galeni sententiam, à musculorum transversorum extremitatibus, in eo ipso videlicet loco, vbi cum carnosa Diaphragmatis portione, hoc est circa eiusdem circumferentiam concurrunt, videlicet circa AA. & KK. in Tab. 3.

Substantiam habet spermaticam, quæ in sua natura est simplex & subtilis, sed tamen & admodum firma & nervosa, quo melius calorem naturalem in centro retineat.

Componi videtur ex duabus tunicis, (tametsi vnica solummodo à Galeno ei tribuatur,) Porro etiam ad compositionem eius concurrunt nerui, membranæ fibrosa simul atque venula cum arterioli aliquot. Pro Arterijs & venis vide II. & KK. Tab. 3.

Quantitate tam ampla & spatiosa fruitur, vt supra omnia nutritionis vasa se extendat: nam partes illas omnes amplectitur, quæ inter diaphragma & ipsa crura comprehenduntur, atque etiam intrinsecus prope lumbos seipsam inuoluit, in qua parte etiam obseruatur esse densissima; Eius extensio per literas Tab. 3. AA. B. C. D. demonstratur.

Figuræ imponit fore oualem, si integre prout est extendatur, atque in effigie sua saccum illum imitatur, in quo amygdalarum aut oliuarum oleum exprimi assolet: Exterius vero aspera esse obseruatur, quo melius & firmitus musculis adherere queat, at vero interius admodum est plana, & asperitate immunis, ne intestinis ei subiectis aliquid sua inæqualitate incommodi afferret.

Perforata multis in locis inuenitur, nec tamen vane ei insunt foramina, sed quodlibet eorum suo vsui & officio destinatur: Foramina eius signantur in Tab. 3. per ** signa.

Positionem situs immediate sub musculis transversis sibi vendicat: & linea alba per eius medium transit. Vt per EE. Tab. 3. Et super omentum: vide Tab. 4. a. AA. BB. & Tab. 5. BB. vbi diuiditur.

Membrana immediate viscera comprehendens

Connectitur musculis transversalibus tendombus; atque etiam omnibus partibus communibus, quatenus iis tunicam communem attribuere obseruatur, & superius cartilagini mitronata F. Tabul. 3. affigitur: & in Tabul. 4. a. 1. eius ad vesicæ fundum nexum indicatur.

Vsum habet multifarium, nam

Dat tunicam communem omnibus huius regionis membris contentis, tam scilicet ad nutritionem & generationem quam ad excretionem pertinentibus. Vt per A. B. C. D. Tab. 3. ostenditur.

Confert ad facultatem intestinorum excernentem. Quomodo promittit intestina ex Tab. 3. videre licet per eius positionem.

Confirmat intestina in sua naturali positione. Vt per eandem tabulam explicatur.

Ventriculum præseruat, eique munimenti loco adest, ne à flatulentis vaporibus suffocetur.

Calorem natium retinet in suo centro, nam ipsum ne egrediatur aut euolet defendit: & hoc præstare videtur propter firmam suam compositionem. Pro hoc vide Tab. 3.

Ruptura illa, quae inde dicitur Ruptura Syphae, quae fieri affolet circa ** signa Tab. 3.

Relaxatio, qua fit ut plurimum à nimia humiditate, à qua morbi huiusmodi oriuntur.

Enterocoele cum intestina
 Epiplocele cum omentum
 Enteropiplocele cum utraque simul
 Hydrocele cum aqua

Ad inferiorem intestinorum basim deuoluitur, qui descendens fit per illum meatum, qui à Peritoneo ad testiculos pertingit, de quib. Gal. de Caus. Morb. c. 10. & de Diff. Morb. c. 10. Vide signa. ** Tab. 3.

Morbis afficitur particularibus, cuiusmodi sunt

Pro huiusmodi morborum specie cognoui artifices in chirurgia peritiores, sectione tam in iuniori Mirach seu Abdominis parte, quam versus eius superiorem, in locis magis securis, & à muscularum membranis remotis vsos, simul atque ipsos varietatem vinculorum, quandoque ex filo Canabeo, serico, & nonnunquam ex puro auro (quod supra omnia cetera extollebant) vsurpantes vidi, sed successu fateor vario.

Hydropisis, qua circa istam tunicam congregari solet, atque hac est ratio cur Paulus Aegina non inepte docuerit in scissionem Hydropefis esse faciendam parumper supra umbilicum, videlicet versus latus oppositum lateri in quo membrum principale afficitur, verbi gratia, si hydropis causa sit in praua hepatis dispositione, fiat sectio seu perforatio sinistrum versus, si ab illa Lienis, dextrum versus. Attamen nihilominus autores recentiores experientia quidem docti quotidiana, ipsum umbilicum pro hoc malo perforare solebant, cuius etiam rei praxin multoties ipse intuebar. Hic vero obiter animaduertendum, me non de duabus Hydropefia speciebus, Anasarea scilicet & Tympanide, sed de Ascite & eiusdem curatione hoc in loco intellexisse.

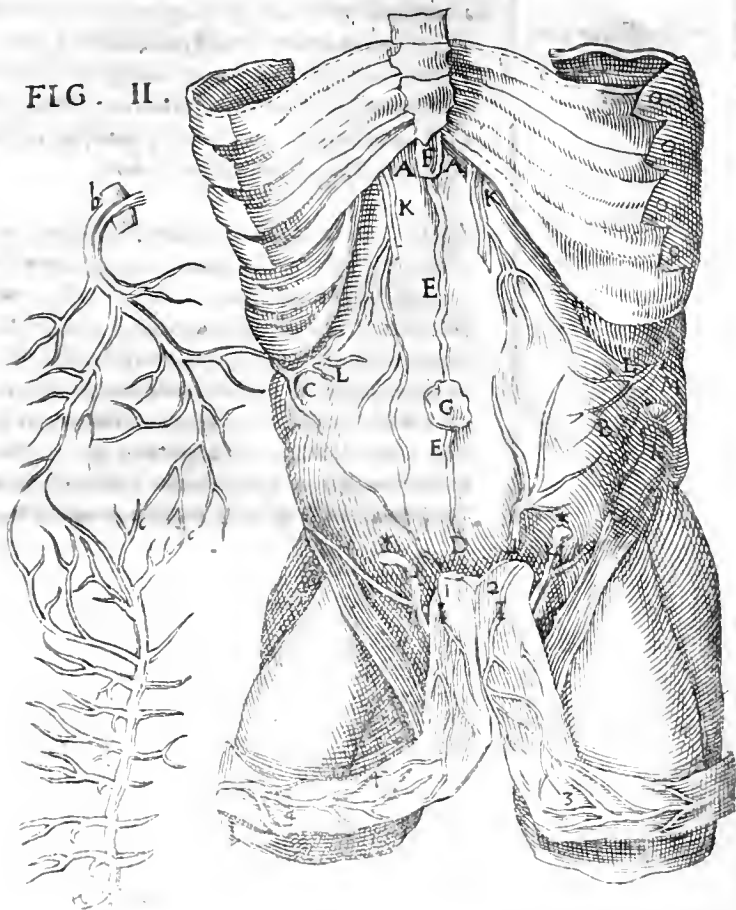
TABVLA

TABVLA TERTIA INDICANS PERITONEUM cum suis partibus.

LIB. I. TAB. VIII.

FIG. I.

FIG. II.

A.A.B.C.D. Peritonæi superior, inferior, & laterales partes.

E.E. Linea Candida.

F. Mucronatæ cartilagine.

** Foramina vasa feminaria in viris conducentia.

I.I. Vena & Arteria ab Epigastrica sub rectis musculis sursum eleuata, & in infimam abdominis partem distributa.

K.K. Venam & arteriam à mammaria interna sub osse pectoris prodeuntem denotant, quæ per rectum musculum deorsum feruntur, & superiorem abdominis sedem implicant.

Pro reliquis literis inspiciatis ipsum Bauhinum velim.

CAPVT II.

De Vmbilico, & vasis Vmbilicalibus.

Nomen, { Commune, est Vmbilicus.
Antiquum, & à veteribus vsurpatum, vetula, ob rugas suas, est enim vmbilicus instar vetulae rugosus.

Figura, est intestini orificij more bursa contracti similis.

Situs, est in ipsius ventris medietate, & in sua positione se habet ad ventrem rotundum, vt stella polaris mundi ad suum hemisphaerium: atque etiam lineam eiusdem albam circulo mundi meridianò haud inepte antea comparauimus.

Delineatur autem per C. Tab. 4. quatenus scilicet à Peritoneo diuiditur:

Membri in centro
ventris collocati

Vasa, sunt varia, in
quorum considera-
tione duo sunt
obseruanda, videl.
eorum

Numerus seu diffe-
rentia, sunt enim
4. videl.

Vena, vna vmbilicalis di-
cta, cuius { Origo, est à matrice.
Terminus, est in centro quasi ipsius
Iecoris, ingrediturq; radicem fe-
re ipsius venae cauae.
Vide B. Tab. 4. & D. B. & A. B.
Fig. 2.

Arteria duae etiam vmbilicalis vocatae, quae deorsum
per Peritonei duplicationem petentes, prope vesi-
cam feruntur, ibique desinunt, vbi magna arteria
in ramos se diuidit.

Vas vnicum Ouracos nuncupatum, quod quidem à
vesicae fundo ortum suum ducens, dicitur urinam à
fetu trahere, eamq; per vmbilici meatum reddere.
Vide H. & b. in Tab. 4.

Alicuius, in aenante fetu in vtero.
nam mediantibus his per vmbilicum
Nutritur fetus in
vtero.
Excrementa vri-
naria expellun-
tur.

Vsus, qui est vel mo-
menti

Nullius, in lucem semel edito infante, excepto quod v-
na vmbilicalis tendit & trahit iecoris subst. mitiam
deorsum, idque fortiter, quod nisi praesitisset na-
tura huiusmodi ligamento, praefocatio subito e-
uentura creditur.

Constellatio. { Explanetis. ♀.
Ex signis. ☉.

CAPVT III.

De Omento.

Nomen, a- { Græcos, ἐπί τοῦ οὐροῦ, quasi super intestina natans.
 pud } Arabes, Girbe aut Zirbus.
} Latinos, Omentum, & ab Arist. vocatur membrana seuosa seu pinguedinosa.
} Anglos, The cale or quays.

Origo, partim à peritoneo, & partim à sanguine vinctuoso.

Substantia, spermatica seu membranosa pinguedine interfecta.

Compositio, ex duplici membrana adipe intertexta, que etiam ad suum complementum requirit venas, arterias, & nervos à sexta coniugatione scaturientes. Pro hac vide Tab. a. 4. QQQQ. & Tab. b. 4. ll. m m. & Tab. b. 4. fig. 2. C. vena insignis ostenditur. Et P. C. D. Et g. fig. 1.

Quantitas, amplior & profundior in seminis, propter earum partus, quam in viris.

Figura, mar supij seu mantica instar. Vide Tab. b. 4. a a a. b b b. Et l. l. vbi figura indicatur.

Situs, est supra intestina. Vide Tab. 4. K K K K. Et Tab. b. 4. H H H. Et C C C.

Temperamentum, respectu dispositionis membranae, terrecum seu frigidum & siccum, at vero quatenus pinguedine permiscetur, acreum, seu calidam & humidam sibi vendicare videtur facultatem.

Connexio, cum intestino Colo, ad est enim Omentum huic intestino loco Messenterij. De qua vide Tab. b. 4. G. G. etiam vasis lienis adligatur vt Tab. b. 13. B. B. C. C.

Vsus, vt conserat { Concoctioni ventriculi & intestinorum tenuium, quippe quod retinet intrinsecus, & ob illam etiam rationem preseru. at calorem naturalem, mediante quo concoctio perficitur. Vide Tab. b. 4. G. G. vbi per ventriculi fundum transire ostenditur.
} Ad suffulciendum ven. & portarum ex iccore prodeuntem, & ad lienem tendentem, vt g. Tab. b. 4.
} Ad defendenda intestina à frigore externo, nam eius pinguedo simul atque vene & arteria calefaciunt ventrem atque etiam ventriculum. Vide Tab. a. 4. K K K K. tegit enim intestina.

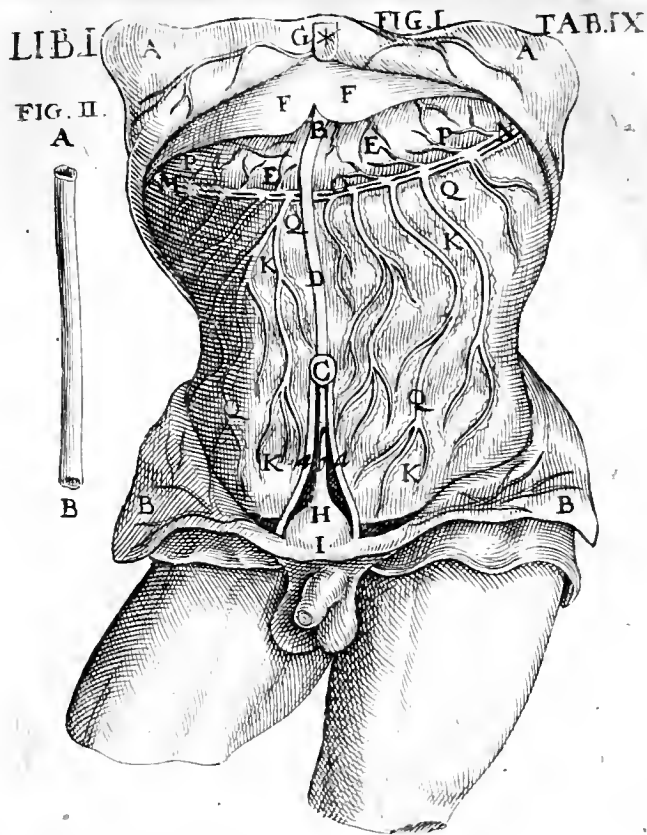
Ruptura illa Epiplocele dicta, que est cum omentum ad inferiores testicularum tunicas descendit.

Præcipitatio, cum scilicet substantia omenti in ventris innum cadit. Huiusmodi morbo affectum noui ego quendam equitem auratum etate 80. fere annorum, qui propter euidentem Omenti defectum, sensibili intestinorum frigore vrgetur, vnde sit etiam vt crebriori ventris lubricitate & catarrhi à capite descensu laborare soleat, quibus malis vt occurrat pellibus cygnorum atque vulpium viscera sua contra frigoris externi insultus munire noctes atque dies cogitur, vt cunque tamen materia quedam menstrua quolibet mense per regionem inguinis & osis pubis quodammodo exsulare & scaturire solebat, colore ad flauedinem tendente, quam ex pinguiori materie lapsa substantia, quem ambus extrinsecus palpari atque discerni potest, prouenisse existimabam.

Consumptio, vidi enim ego puerum ex hoc malo laborantem, cui consumito hoc membro Catarrhus rebellis cum tussi vehementi superueniebat, ita vt macies haud mediocri vniuersum eius corpus breui occuparet, Tab. & phisi ipsam affectum non quidem sine aliorum consensu indicavi, At verò patiente hoc nostro merito, cadauere que à chirurgo perito interne curiosius perscrutato, omentum inuenimus deperditum intestina quasi frigore congelata, cerebrum humore pituitoso & glaciali resertum, qui in pulmones assidue & copiose instillare solebat, pulmones præter expectationem sanos satis, præterquam quod connexa eorum superficies colorem induerat ob catarrhi copiam aliquantulum coruleum: Venula in cordis superficie comparentes turgide erant, sanguisq; in eis contentus copioso catarrho & defluxione in ramulos fixos ecrulei coloris congelatus. Denique concludebam causam morbi fuisse Omenti defectionem, quia intestina, concoctioni inferuientia, frigore debilitata officium suum ob caloris nativi defectum perficere non potuerunt. Hepar vero ob succi chylisi defectum, quem vena Messerica assidue ei subministrare debebant, iam egrotantibus illis & cessantibus calore innaturali propter humoris soliti inopiam flagrare incipiebat, crudi chylis spiritum in cerebri regionem rapaciter eleuabat, qui in illa regione in aquam seu rheuma congelatus, sese assidue deorsum in pulmonum concavitatem precipitabat, tussim vehementem excitabat, ac tandem aquosa materie copia præfocatis spiritibus vitiantibus sanguineque congelato, & ita motu naturali priuato, necessarium percepit vt agrotus etiam integris manentibus pulmonibus vitam cum morte commutaret.

Constellatio, ex { Planetis. ♀.
} Signis Zodiaci. ♄.

TABVLA QVARTA DELINEANS OMEN- tum cum vasis vmbilicalibus.

A. A. B. B. Peritonæum in partes quatuor dissectum.

B. Est venæ vmbilicalis in Hepatē penetratio.

C. Est vmbilicus à Peritoneo diuisus.

D. B. Vena vmbilicalis:

E. E. Ventriculi pars eminentior inflata, quæ nec ab Hepate, nec ab Omento integitur.

F. F. Est sedis gibbæ hepatis portio.

H. Vesicæ vtinariæ fundus:

I. Peritonæi ad vesicæ fundum nexus.

K. K. K. K. Omentum intestina tegens.

M. N. Venæ arteriæ cum neruis per fundum ventriculi repentibus.

Q. Q. Q. Q. Venarum & arteriarum propagines, omento superiori distributæ, & adips cinctæ.

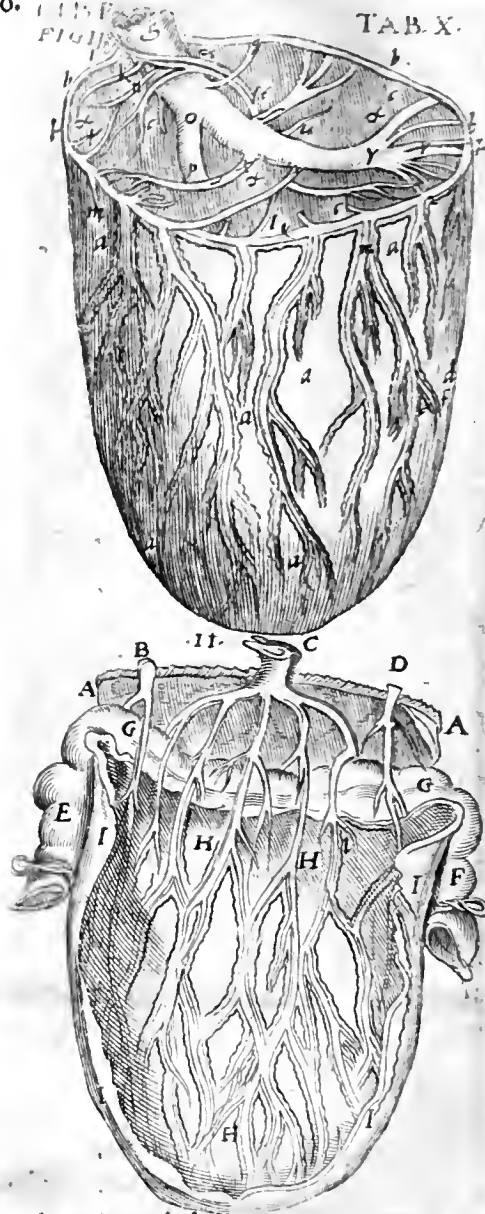
b. Ligamentum vesicæ quod pro vracho ostenditur.

Porro B. in latere denotat truncum venæ vmbilicalis.

Pro cæteris figuris vide alibi.

ALIA TABVLA b. 4. b.

At si integrum omentum in sua natura à corpore extraxerim, animaduèrtere cupis, duplicem hanc figuram te contemplari admonco.

In qua unipriori

a.a.a.a.a. Denotant faciem anteriorem omenti superioris.

b.b.b.b. Exprimunt Omenti circulum.

c.c.c. Indicant omenti superioris partem intestino colo elatiorem:

g. Exprimunt vanæ portæ truncum ex hepate emanantem.

l.l.m.m. Sunt rami à vena K. affurgentes.

xxx. Assignat Pancream, cuius positio est sub vasis & duodeno.

Secunda autem figura indicat quomodo colon omenti, membranæ inferiori, superiori remoto adligetur.

A.A. Ergo est omenti inferioris pars elatior, à dorso inclinata, quæ ventriculo posterius subiicitur, & duabus membranis colon secundum ventriculi longitudinem continet.

B. Vena à sinistro tronco Portæ.

C. Vena insignis, omento & colo se porrigens.

D. Vena omenti, latus sinistrum perrepens.

E. Est coli pars dextra, quæ hepatis cauæ subiicitur.

G.G. Est eius portio per ventriculi fundum transiens.

H.H.H. Omenti inferioris pars humilior, à colo declinans.

l.l. Ostendit veram Omenti figuram, & quomodo peræ conferri possit.

CAPUT IV.

De Intestinis in Genere.

Nomen est apud ^{Gr. *cos. evrege.*} Latinos, Intestina.
 Anglos, The gutts, or bowels, or trips.

Ortus ^{Tunicarum} { Duarum interiorum, est à dura matre seu meninge.
 Unica exterioris, à peritoneo ducitur.
 Venarum quae sunt innumera à vena Porta trunco & ramo mesenterico derivantur.

Substantia, est spermatica & nervosa maioris dilatationis causa.

Compositio, fit ex tribus tunicis, quarum sunt { Intima, est densa, carnosa, & pinguedinosa, ex fibris transversis & orbicularibus contexta. Vide g. Tab. 6. fig. 4.
 Duae interna ipsius propriae, quarum { Externa, est tenuis & nervosa quae ex fibris obliquis atque rectis compacta est. Vide Tab. 6. fig. 4. ff.
 Externa vero ipsis communis, quippe à Peritoneo derivata, quod cuilibet huius regionis particula contenta tunica dare solet, ordinaturq; haec tunica à natura, ut si ab humore acri perforentur duae tunicae interna, quod in Dysenteria saepe accidit, tamen virtute huiusce tunicae valde fortis & firmae, excrementa retineantur & impediuntur, ne in ventris concoctam rem influant. Respice e e. Tab. 6. fig. 4.
 Differt autem harum tunicarum interior ab illa ventriculi, quoniam illa est crassa & carnosa, haec vero tenuis & nervosa.
 Protunicarum demonstratione vide Tab. 6. fig. 4. videlicet e e. ff. g. bb.

Quantitas vel in { Longitudine iuxta { Andreae Laurentij experientiam mensuram corporis septies aequare observatur si scilicet exsiccentur, & flatu (ut fieri solet) extendantur intestina.
 At vero ego in mea praxi inveni corpus vlna 1. cum $\frac{1}{2}$, cuius intestinorum longitudo vlnas 9. non excefferat, atque de hac dimensione colon sibi vlnam vendicabat.
 Latitudine varia, secundum intestinorum particularium dispositionem, verbi gratia intestina crassa sunt tenuioribus ampliora.

Figura, assimilatur cornu seu tubae, cuius orificium, & collum, & tota pars anterior observatur esse tenuior & angustior, eius vero posterior largior atque latior, sic etiam eius portio gracilior est angusta crassior vero spatiosa. At figura quatenus in corpore iacet est anfractuosa, uti Tab. 5. vbi A. BB. CC. D. E. FF. G. designant membra vndiq; vicinia, H. I. K. N. O. R. S. T. intestinorum peculiarium sedes.

Connexio generalis, fit mesenterio, quod etiam dorso firmiter adligatur.

Positio, est sub umbilico & hypogastrica regione, ab imo ventriculo ad anum usque protensa, & in parte eius superiori ab Epiplois seu Omento tegitur. Pro positione vide fig. 5. quae sequitur.

Sensibilitas, est apparens, quae inde oritur, quoniam est pars haec nervosa: at vero sensibilitas haec non est valde exquisita, sed obtusa magis ob pinguedinis et adherentis & humoris viscosi impliciti abundantiam.

Vsus generalis, est partim ad concoquendum, & partim ad recipienda retinenda & suo tempore expellenda prima concoctionis excrementa.

Morbi generalis, sunt fluxatio, constipatio, flatulentia, Vermes, Diarrhoea, Lienteria, Dysenteria, punctio, sonitus, rugitus &c.

Genere, & sic integrum intestinorum tubam consideramus, cuius

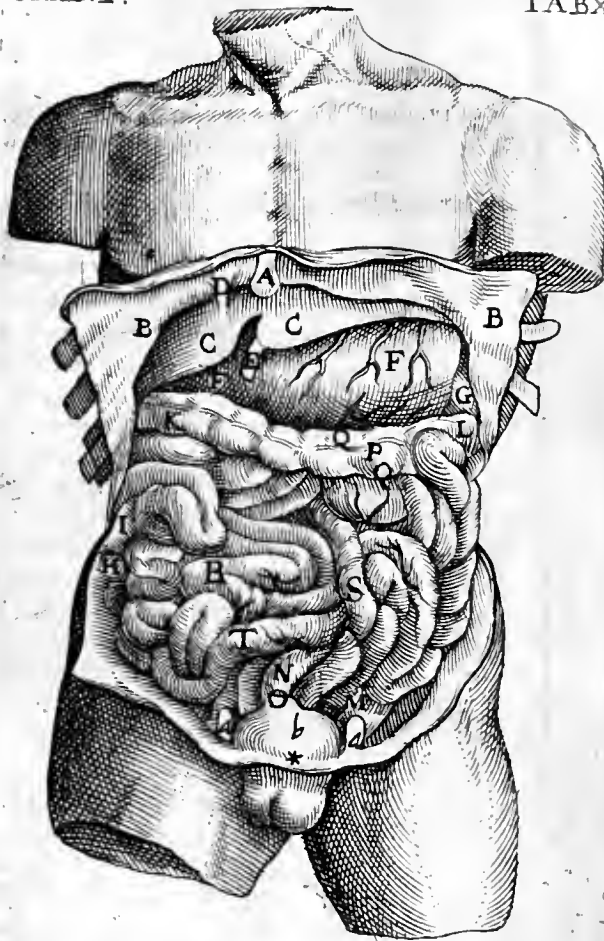
Intestina considerantur, vel in

Specie, de qua cap. seq.

TABVLA QVINTA INTESTINA GENERALIA
secundum naturalem suam positionem de-
monstrans.

LIB. I.

TAB. XI.

- A. Cartilago ensiformis.
 B. B. Peritonæum.
 C. C. Hepatis pars Gibba.
 D. Ligamentum Hepar septo alligans.
 E. Venæ umbilicalis portio.
 F. F. Ventriculus.
 G. Lienis portiuncula.
 H. Intestinum cæcum.
 I. Crassiorum intestinorum principium.
 à I. ad K. est motus intestini Colôn, à renè dextrò ad hepar, & à K. transit Colôn per fundum ventriculi, &
 ita per Lienem ad renem sinistrum, & exinde ad intestini recti initium: quod est. N.
 N. Colôn in rectum desinens.
 O. Est recti intestini initium sub vesica.
 R. S. T. Intestina tenuia maxima ex parte sub vmbilico, & sic in cæteris.

CAPVT V.

De Intestinis in specie.

Nomen, nam

Gracum, est { Dodecadactilos.
Pylorus.
Ecphysis.

Primi, { Duodenum, quia 12. digitos aequat in longitudinem.
Latinum, est { Ianitor { Vtpote quod orificio inferiori ventriculi continuum est.
Portanarius

Secundi, est ieiunum quippe quod, in scissione facta, inuenitur semper vacuum, & chilo destitutum.

Tertij, ileon vocatur, quoniam eius cauda terminatur circa os Ilei.

Quantitas, nam

Longitudo { Primi, ab orificio infimo ventriculi ad principium ieiuni se extendit, nam in eo se terminat loco vbi meatus cyste fellis in intestina penetrat. Hoc videbis in Tab. 6. fig. 1. vbi H. est Pylorus, & H. K. duodenum mensurat, L. est meatus bilis.
Secundi, a termino duodeni vsq; ad principium intestini Ilei se porrigit.
Tertij, metitur a fine ieiuni ad cacum intestinum vsque. In Tab. 6. N. est intestinorum tenuium finis.

Latitudo omnium, est angusta, & in ea non multum differre obseruantur ab inuicem.

Connexio, nam

Duodeni est cum ventriculo.
Ieiuni } cum Messenterio. De qua vide Tab. 8. L. M. M. M.
Ilei }

Positio eorum naturalis ex Tab. 5. decerni potest vbi K. S. T. portionem eorum subumbilico denotant.

Superior, gracilis & tenuis dicitur, quae in partes tres diuiditur, quarum quilibet nomen habet intestini particularis: considerandaque in omnibus sunt haec, scilicet,

Vsus qui est, vt inferuiant ad absorptionem & completionem concoctionis in ventriculo nempe, in hepate, & in solidis ita etiam tres reperiuntur gradus in qualibet earum concoctionum, namque in

Prima, fit { Preparatio in ore.
Coctio in ventriculo.
Absolutio seu perfectio in tenuibus intestinis.

Secunda, fit { Preparatio in venis messeraicis.
Coctio in hepate.
Absolutio seu perfectio in venis maioribus.

Tertia, fit { Preparatio in capillaribus venis.
Coctio per appositionem & unionem in habitu carnoso.
Absolutio per assimilationem & carnificationem.

Morbi, nam

Superioris, est bilis in ventriculum regurgitatio, Ecphysis, lubricitas &c.
Medij seu ieiuni, vel tarda vel rapida nimis materia chilo sa attractio seu deuoratio.
Vltimi seu Ilei, passio illa quae a loco affecto iliaca dicitur.

Nota quod horum gracilium demonstratio particularis inuenitur Fig. 1. Tab. 6. immediate sequentis. Vbi H. &c.

Dividitur intestinū generale sex con-
tinuaciuſdem tu-
ba in partes duas
ſpecie differentes,
quarum

Inferior
crassa que
etiam in
partes 3.
distingui-
tur, ex qui-
bus obser-
uanda ve-
niunt

Nomen

- Primi, quod est } Monoculus, ab vno eius foramine.
- } Sactus, à similitudine.
- } Cæcum intestinum, quia in eo non fit excrementorum di-
 } rectio sed regurgitatio.
- Secundi, colon.
- Tertiū, } Intestinum rectum, à positione videlicet.
- } Longæon.

Substantia

- Primi seu cæci, appendiculam instar lumbrici. Vide Tab. 6. fig. 1. & 2. P.
- Secundi, semiglobulos ex eius quasi costis protuberantes, qui cella non inepte
nuncupantur. Similiter valvulam intus habet quæ in ingressu in cæ-
cum inuenitur. Vide Tab. 6. fig. 3. vbi pro valvula. fig. †. pro tubercu-
lis. R. respicienda.
- Tertiū, in sua fabrica planitiem & æqualitatem, quod in fine est aliquantulum
latior.

Quantitas

- Cæci, est exigua, & videtur esse nihil aliud quam coli principium. Vide
O. & P. Tab. 6. fig. 1. 2. & 3.
- Coli, est omnium capacissima, & magis in sua latitudine spatiosa. Vide
Tab. 6. fig. 2. O. Q. R. S. T. V.
- Recti est brevior & magis curta, quam est colon, & in eius fine latior
esse obseruatur.

Positio

- Figura coli ostenditur Tab. 6. fig. 2. & 3. atque etiam cæci.
- Cæci, est in dextro latere superos Ileï: & in Tab. 5. notatur per H.
- Et in Tab. 6. fig. 1. O. est initium crassorum & fig. 2. P. est cæ-
cum intestinum: Et Tab. 5. per D. situs eius describitur.
- Coli, est varia, nam mouetur à cæco ad renem dextrum, cui adli-
gatur, deinde sub hepatis cauo ductum per ventriculi fundi
longitudinem transit lienem versus, sub quo deorsum tendens,
ad renem sinistrum inclinatur, atque huic etiam ligamento af-
figitur, demum descendens, & ad posteriora reflectens duos fa-
cit gyros hoc modo, S. atque ita cum recti initio se iungit: I. ad
K. in Tab. 5. denotat coli motum à rene dextro ad hepar: & c.
vide ibi pro motu coli.
- Recti, est talis, ut ab osso sacro incipiens, ad extremam vsque co-
xendicem se extendat, & in ano terminetur; Hoc in feminis
vtero subiacet, & in utroque sexu vesica contigua est, Et ab
huiusmodi consensu oritur, quod affecta vesica patitur &
Longæon; & vice versa. Pro recti intestini initio vide Tab.
5. lit. O.

Obiter notandū est, quod tres anni sunt muscoli, quorum

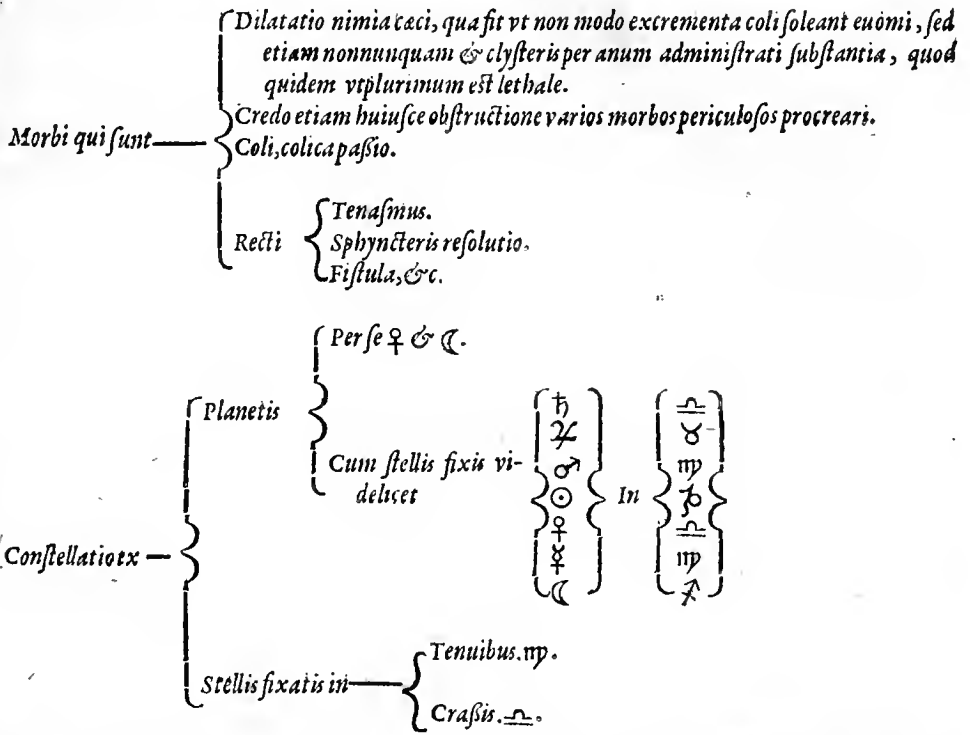
- In genere initium eorum indicatur per I. Tab. 5. precedentis.
- Vnus est orbicularis, sphericè dictus qui in extremo recti ponitur,
atque hic magis latus est quam crassus, constatq; fibris trans-
uersis, Huius vero vsus est facies in intestinis continere, contra-
hendo semore bursa.
- Duo sunt lati sed subriles, qui ab osis sacri & Ileï ligamenti ini-
tium habentes, in partem sphericæ terminantur; Horum
vsus est rectum sursum retinere, ne deorsum cadat.

Connexio, nam

- Cæcum mesenterio vt plurimum non adligatur.
- Colon adliga-
tur } Mesenterio, generali nexu. Pro intestinorum nexu ad
 } mesenterium vide Tab. 8. fig. 1.
- } Omento seu Epiplooo vide Tab. 4. b. fig. 2. E. G. G. F.
- Cum } Renibus vide Tab. 6. } Et ab huiusmodi con-
 } fig. 2. lit. O. } sensu oritur vomitus
 } Ventriculi fundo vt } in calculo affectis,
 } Tab. 5. lit. K. O. } atque etiam in coli-
 } } capacione.

Recti caput, osi sacro fortiter adligatur, at vero in eius fine comprimitur à
musculis in orbem circumfisis, sphericè dictis, quibus etiam nexu
quidem firmo affigitur. Vide Tab. 6. fig. 4. que ostendit mesenterij por-
tionem quæ comedit intestinum rectum cum esse sacro: Et ab R. ad S.
Tab. 8. fig. 2. partem indicat quæ necit hoc intestinum dorso.

Vsus qui est ad recipiendas atq; retinendas suo tempore prima digestionis faeces, quo si quid adhuc boni atque vt ilis succi ijs restet, id omne quantum fieri potest, ad hep. ar. mediantribus messoraicis attrahatur atque eleuetur; atque tum postea ad illas, corporis vniuersi leuandi causa, expellendas atque excernendas inferuiunt.

Nota, quod vbicunque mentionem fecero de planetis cum stellis fixis vt, ♄. in ♄. &c. intelligendum id est de morbi principio, qui dominus existens, sextæ domus, extra domum sextam in vno ex huiusmodi signis reperitur, verbi gratia ♄. qui est domus. ♄. existens in cuspide domus sextæ, quæ est morbi significatrix, at in ♄. alibi repertus, denotat morbum in ventre esse procreatum, & sic in cæteris.

Hic vero haud inutile existimamus fore, duplicem quæstionem ad has partes pertinentem cum suis solutionibus proponere, quarum prima est, An clysteres per anum iniecti ad ventriculum ascendere possint? Affirmamus, quod Rasis 9. continentis affirmat hoc, At Gal. 5. de meth. med. negat. Iterum ipse 3. De sympt. caus. idem fateri videtur. Dicimus ergo quod aliud sit de ventriculo bene affecto loqui, & de ipso male affecto differere. Porro etiam mala valvularum & intestini cæci dispositio (quarum est impedire, ne liquida per anum iniecta sursum in intestina gracilia tendant, & ab iis in ventriculū, cui est orificium inferius Portonarius dictum seu Ianitor, debile, & imbecillus retentionis,) huiusmodi accidentis præternaturalis est causa primaria. Secunda est, An per anum iniecti Clysteres nutrire possint? Dicimus Clysteris substantiam nutrire posse ratione ramulorum venæ portæ in intestinum rectum & Colon inferorum mediante mesenterio. At vero agnoscimus huiusmodi nutrimenti administrationem, non nisi parum corpori conferre, tum propter ramulorum exiguitatem, tum quia sunt admodum pauci humero.

TABVLA SEXTA INTESTINVM QVODLIBET particulare ab inuicem distinctum & diuisum indicans.

LIB I

TAB. XV

FIG. I.

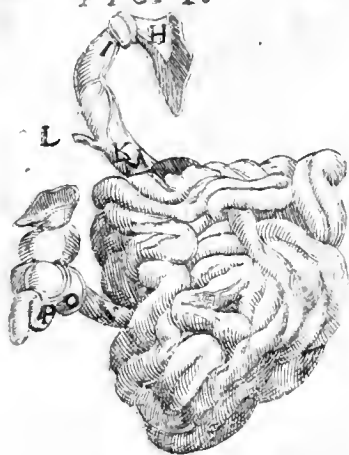

FIG. II.

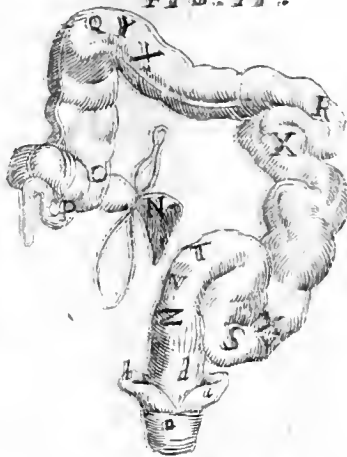

FIG. III.

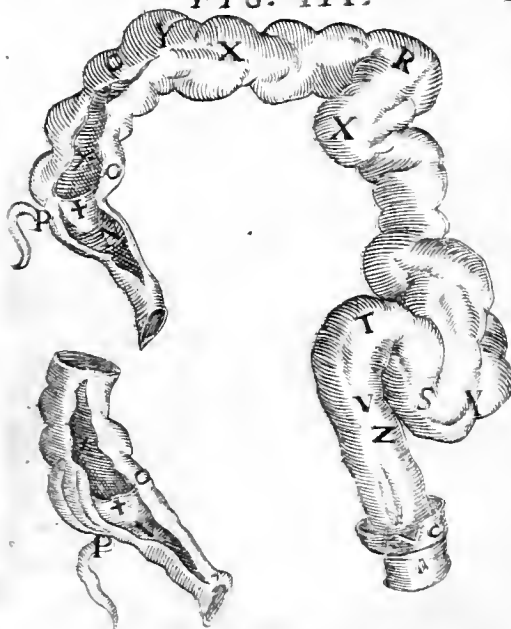

FIG. IV.

Prima figura denotat intestina tenuia.

- g. 1. H. Indicat Pyloron, seu Portonarium, cum portione aliqua ventriculi.
à H. ad K. Duodenum intestinum mensurat.
L. Est meatus biliaris.
M. Est ieiuni intestini initium.
N. Est intestinorum tenuium finis.
O. Est intestinorum crassorum initium.
- g. 2. P. Est cæcum intestinum & vermiforme, eiusdem appendix.
Q. R. S. T. V. Longitudo coli intestini; ab O. scilicet ad Q. à fene dextro, & à Q. ad R. secundum ventriculi fundum; & ab R. ad S. à liene ad os pubis, & ab S. ad T. Coli fit recursus ad vmbilicum, & à T. ad V. deorsum ducitur, ad rectum intestinum.
- g. 3. * Aperitur Colon, & valvula eius ostenditur, quæ est in ingressu in cæcum intestinum.
- g. 4. Intestinorum tunicas demonstrat.
e. e. Est prima seu exterior tunica.
f. f. Secundam seu mediam tunicam indicant.
g. Arguit & reuelat tunicam tertiam seu internam.
h. h. Ostendunt mesenterii portionem, quæ connectit intestinum rectum ossi sacro.

CAPVT VI.

De vena porta cum suis ramis.

AT iam priusquam vltcrius ad alias partes cadaueri centraliter inclusas procedamus, in primis operæ pretium fore existimamus, ipsius venæ portæ descriptionem in lucem proferre, quippe quæ luculentius spectatoribus ante intestinorum seu viscerum abductionem, & à ventris concavitate extractionem demonstrari & oculis subici solet, & præcipue hic illius ramus splenicus qui succum quidem melancholicum ab hepate ad lienem conferre dicitur. Eius truncus indicatur per B. Tab. 7.

Nomen, est vena porta ab officio, quoniam succus ab intestinis à venis messoricis ad iecur translatus, venæ huius ramulos tanquam per portam ingredi atque introduci obseruatur.

Origo, est in hepate, in quo radices eius tenuiores sparsim disseminantur. Vide Tab. 4. fig. 1. g. Et Tab. 7. 1. 2. 3. 4.

Primus, summitatem ventriculi scandit, vbi ventriculum circumambit more corona, vnde & vena coronalis dicitur. Vide P. Q. R. Tabula 7.

Secundus, per fundum seu imum ventriculi serpit in longitudinem. Atque vsus horum duorum ramorum est ventriculi substantiam nutrire, contra ipsorum opinionem qui illum chilo foueri putant. Vide N. & O. O. & D. similiter T. Z. Tab. dicte.

Tertius, ordinatur ad omenti nutritionem, per quod vndique dispergi obseruatur. Vide Tab. 7. H. L. S. V.

Quartus, ad lienem pergit, atque istius officium est sanguinem seu succum melancholicum ab hepate in lienem (vt pote locum ad hoc à natura destinatum) conferre, Ab huiusmodi ramo oritur vena illa inter ventriculi tunicas eiusdem orificio tenuis sursum ascendens, quæ & vas breue nuncupari solet ab Art. istis, cuius officium est, vt humorem acidum in liene procreatum, sursum ad ventriculi orificium eleuet, atque huius proprietatem quidem ad appetitum & famem excitandam esse ferunt. Vide T. Tab. 7.

Quintus, ad intestinum illud magnum, Colon dictum, se porrigit. Vide e. e. Tab. 7. & a a a a.

Sextus, (atque hic est ceteris amplior) ad intestina gracilia emittit, cuius tamen ramuli in ieiunio sunt eminentiores & perspicuiores, sed & illos etiam horum copia exultare videtur. Vide Tab. 7. d d d d.

Rami sunt octo, quorum

Septimus, ad intestinum rectum transir, Hi autem rami tres vltimi à magno truncò exilientes, immediate Messenterij substantiam inuadunt, vbi in venulis infinitas se distinguunt quæ hinc appellantur Messarica. Atque horum trium vsus atque actio putatur esse, vt chilum ab intestinis ad hepar attraherent, quo in sanguinem Alchimia nature vera, hoc est, argentum quasi seu chilum album in aurum, hoc est, sanguinem rubicundum transmutaretur. Vide ff. Tab. 7.

Huius:

Vltimus, (iuxta Columbi sententiam) est ille qui lieni dicitur, hunc parte leua per Messenterium descendente, extremum recti intestini petere affirmat, ibique venas hemorrhoidales procreare, atque ob hanc causam admonemur ab illo & aliis, vt sanguinem melancholicum per illas sanguisugis à Liene euacuemus. At pace illorum, in hoc parumper dubitare nobis liceat: nam si venæ seu rami originem consideremus quæ est messenterica per e. in demonstratione sequenti notata, cuius extremitas est g. g. venas hemorrhoidales indicantes, inueniemus quidem illum ductum à Liene minime directe conducere, ita vt totus succus sanguineus à Porta ramis messentericis potius elici queat quam vt sax lienalis per hunc meatum extrahatur: velim ergo vt Anatomista, me longe hac in re peritiores istam rem diligenter perquirant atq; animaduertant, nam mea quidem experientia, nimia ab hac parte sanguinis euacuatione ventriculum atq; intestina magis debilitari quam lienem de sua fecali immunditie exonerari animaduerti. Velim ergo vt Lector diligenti intuitu obseruet Tabulam infra depictam. Vbi huius rei veritatem facillime percipiet: Pro hac vide g. g. Tab. 7.

Vsus { *Primus, est ad preparandum, portandum, & transferendum chilum in ventriculo elaboratum, & intestinis gracilibus per descensum distillatum ad Hepar vt ibi in sanguinem mutetur.*
Secundus, est ad huc atque illuc distribuendum chilum in sanguinem iam redactum ad partes naturales (cuiusmodi sunt ventriculus, Omentum, Lien, intestina & messenterium) nutriendas atque conseruandas.

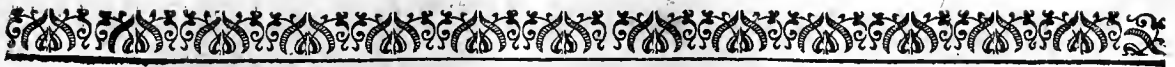
TABVLA SEPTIMA VENAM PORTAM,
atque ramos eiusdem indicans.

LIB. I.

TAB. XIII

1. 2. 3. 4. 5. Sunt superiores rami venæ portæ per hepatis Caua disseminati.
 A. A. A. A. Distributionem illorum secundum formam hepatis indicant.
 B. Truncus Portæ, ex Cauo hepatis egrediens.
 C. C. Ramuli gemelli ad vesiculam fellis descendentes.
 D. Vena gastrica dextra.
 H. Gastro epiplois dextra.
 I. Est ramus intestinalis. K. Gastrica minor. & c. iuxta Bauhini descriptionem.
 T. Indicat rami splenici diuisionem.
 a. a. a. a. Venæ Lienis substantiam perreptantes.
 b. b. Mesenterica dextra duplex, at vero c. c. illa sinistra.
 d. d. d. d. Venæ mesentericæ. e. e. Coli intestini vena.
 f. f. Rectum intestinum implicantes venæ.
 g. g. Venæ hæmorrhoides, anum amplectentes. L. Epiplois dextra.
 M. Pancreas. N. Gastrica maior.
 O. O. Venæ duæ rami. N. Posteriora ventriculi implicantes.
 P. Gastricæ maioris partitio. Q. R. Coronaria stomatica. S. Epiplois postica.
 T. Ramus splenicus. V. Epiplois sinistra. X. Gastro Epiplois sinistra.
 Y. Z. Venæ ventriculi iatus sinistrum petentes.

LIBER QVARTVS

De

PARTIBVS IN CENTRO APPARENTIBVS.

Partes sub Peritoneo in infima regionis meditullio apparentes sunt

- Messenterium.
- Pancreas.
- Ventriculus.
- Iecur.
- Vena caua.
- Vesicula fellis.
- Lien.

CAPVT I.

De Messenterio.

Nomen, { Græcum, est Messaraion.
 Latinum, Messenterium.

Origo, quod ad substantiam, est à ligamentis illis, quæ lumborum vertebrae simul connectunt, & hinc magnus ille consensus inter lumbos & intestina proueniens.

Substantia, est membranosa, & fere nihil aliud quam peritoneum reduplicatum.

Compositio, est ex duabus tunicis, simul atque ex venis arterisque innumeris, atque etiam adipe copiosa compacta, sed imprimis obseruandum censemus, quod in ea quamplurimæ inueniantur glandule, quæ ibi à natura procreari videntur, ne ab intestinis premerentur venule eius, quæ ratione sui subiecti messerica nuncupantur. Pro hac vide Tab. 7. b. b. & c. & d. d. vbi venæ exprimitur. Et I. I. & K. K. glandulas notant.

Positio, est in medio intestinorum. Pro qua vide Tab. 8. fig. 1. & eius centrum per H. exprimitur.

Connexio, fit cum { Intestinis & partibus principalibus, per totam suam substantiam, de qua Tab. 8. CCCC. & D. & EEEE. & F.
 Dorso & renibus, per ligamenta.

Huius { Diuisio in portiones duas, videl. { Messareum, cui tenuia adherent atque adligantur intestina. Vide L. MMM. Tab. 8. fig. 2.
 Messacolon, ita nominatum, quia ei intestinum colon affigitur atque inseritur. Et de hoc fig. 2. Tab. 8. N. ad O. & O. ad P. & P. ad Q.

Temperamentum, { Respectu pinguedinis suæ, calidum & humidum.
 Respectu propriæ suæ membranose substantiæ, frigidum & siccum.
 Retinenda & colligenda intestina in positione sua connaturali. Quomodo id fit vide Tab. 8.

Vsus, vel ad _____ { Attrahendum & conducendum chylum ad hepâr per organa ea quæ venæ messerica dicuntur.
 Transferendum nutrimentum sanguineum ab hepate ad intestina ac si hepâr pabulo huiusmodi quasi stipe honesta, intestinorum officia laboriosa compensare intenderet.

Morbi, tumores, Apostemata, intemperies &c.

Constellatio ex stellis { Practicis { Per se ♀.
 { In signis Zodiaci r. t. { ☽
 { Fixis seu signis Zodiaci m. p. { ☿
 { ☊
 { ☋
 { ☌
 { ☍
 { ☎
 { ☏
 { ☐
 { ☑
 { ☒
 { ☓
 { ☔
 { ☕
 { ☖
 { ☗
 { ☘
 { ☙
 { ☚
 { ☛
 { ☜
 { ☝
 { ☞
 { ☟
 { ☠
 { ☡
 { ☢
 { ☣
 { ☤
 { ☥
 { ☦
 { ☧
 { ☨
 { ☩
 { ☪
 { ☫
 { ☬
 { ☭
 { ☮
 { ☯
 { ☰
 { ☱
 { ☲
 { ☳
 { ☴
 { ☵
 { ☶
 { ☷

TABVLA OCTAVA MESSENERII POSITIONEM
eiusque figuram, tam per se & ab intestinis diuifim, quam
ipfis adnærentis indicans.

LIB. I

TAB. XVI.

FIG. I.

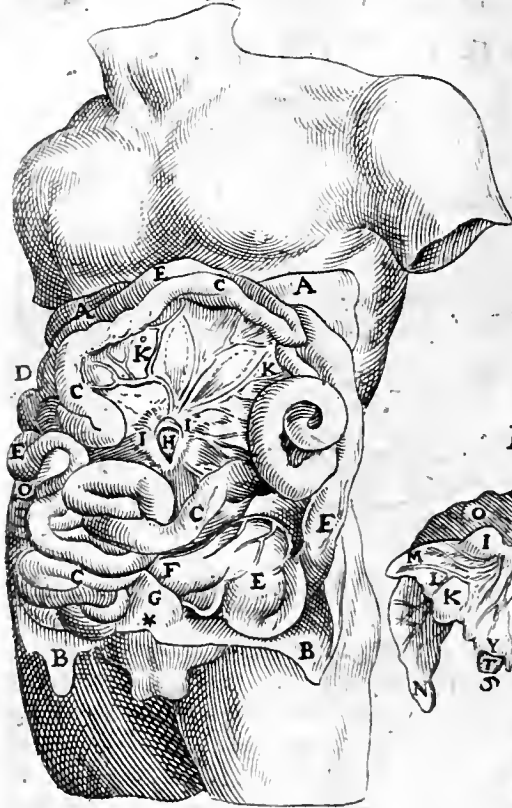

FIG. II.

Figura prima mesenterij ad intestina nexum explicat, in qua

- A.A.B.B. Sunt Peritonæi portiones.
 C.C.C.C. Inducant intestina tenuia.
 D. Ostendit sedem cæci intestini.
 E.E.E.Ë. Denotat colon intestinum tenuia circum ambiens.
 F. Est recti intestini initium.
 G. Vesicam ostendit, cui est Peritonæum adnatum.
 H. Est mesenterij centrum, vbi peritoneum, arteriam magnam, & venam cauam vertebris adligat.
 I.I. Notant corpus glandulosum.
 K.K. Demonstrant glandulas, distributionibus vasorum ad intestina delatorum interiectas.

Figura secunda indicat effigiem mesenterij à corpore exempti, in qua

- L.M.M.M. Mesenterij pars, tenuia intestina dorso connectens.
 N. ad O. Mesenterij portio, coli dextram partem dorso affigens.
 O. ad P. Inferioris Omenti membrana coli partem ventriculo artensam dorso alligans.
 P. ad Q. Inducat mesenterij partem, quæ coli intestini partem sinistram à Liene ad rectum intestinum prorensam, necit.
 Q. ad R. Pars mesenterij demonstratur, quæ rectum intestinum dorso necit, S. Mesenterij membranas geminas, vnguibus diuulsas explicat.

CAPVT II.

Pancreas & eius descriptio.

Nomen { *Græcum, πνευπέας.*
Latinum, affusio seu lactes.
Anglicum, The Sweet bread.

Substantia, est admodum glandulosa & carniformis, habet enim vndique carnis effigiem atque similitudinem.

Positio, est sub concavitate hepatis, & parte posteriore ventriculi, iacet enim directe sub duodeno, & vasis. Vide Tab. b. 4. fig. 1. ααα.

Connexio, fit concavitati hepatis, idque ligatura forti.

Cuius

Vsus, est { *Vena porta ramos illos sustentare, atque suffulcimento quasi statuminare, qui ad ventriculum & lienem porriguntur.*
Ventriculi substantiam à spinarum duritie loco puluinaris defendere.

Morbi, vt plurimum sunt apostemata.

Constellatio, est { *Ex planetis. ♀.*
Ex signis Zodiaci, ♈ & ♎.

Hic obiter obseruandum, quod substantia glandulosa sit pars corporis simplex vel { *Mollis & spongiosa, vt Amigdale oris, Pancreas, Festiculi.*
Dura & densa, vt Parotides atque huiusmodi alia.

CAPVT III.

De ventriculi Oesophago:

Vocatur { Grace, Οισοφαγος.
 Latine { Stomachus.
 Arabice, Merz.
 Anglice, The Gullet.

Substantiam habet membranofam seu neruosam, estque in sua natura penitus exanguis.
 In eius vero summitate dua tonsilla appendent, vt Tab. 9. E. E.

Interior est densior, habetque fibras rectas ad suam constitutionem qua textura species ad cibum in ore preparatum deorsum attrahendam à natura ordinatur.
 Exterior vero transuersis gaudet fibris ad cibum in Oesophagum sic attractum deorsum comprimendum destinatis.

Componitur ex { Duabus tuni-
 cis, quarum } Tonsillis duabus supradictis.
 Glandulosa substantia quintam thoratis vertebram insidente, cuius vsus videtur esse ad descendendam eius substantiam sensibilem & teneram à vertebra dorsi. Pro qua vide F. fig. 1. & 2. Tab. 9.

Initium, est pone laringem, seu in ima laringis cauitate, qua & in parte laringi annectitur. Hoc indicatum est per A. Tab. 9. fig. 1. & 2.

Finis, est continuus cum supremo ventriculi orificio, vt intestinum duodenum eius inferiori. Pro hoc vide G. in fig. 1. & 2. Tab. 9.

Via, in descensu ab initio finem versus est huiusmodi. Deorsum tendit inter asperam arteriam & vertebra dorsi, hocq; transitu satis directo, at vero cor appropinquando ad dextram inclinare videtur, ac si naturali instinctu cordi locum dare iuberetur, post hoc diaphragmati accedens ad sinistrum iterum reclinat, ne in suo transitu aliquid Hepati afferret damni, quod quidem vt facilius prestare queat, transitum suum in fine sub vena cava ascendente, & super aortam descendente facit, quo tandem peracto, septum perforat transversum, & statim in infimam microcosmi regionem penetrans in superius ventriculi orificium confirmatur. Atque hac via ex figura eius supra explicata discerni potest. Pro hoc vide A. & B. & G. Tab. 9. in fig. 1. & 2. eius inclinatio per C. & D. indicatur.

Figuram obtinet in effigie infra depictam: Tab. 9. qua etiam ex supradictis speculari potest.

Vsum habet vt cibos & potum in ventriculum condat.

Morbis infestatur, vt sunt difficultas deglutiendi, vlcera meri, Apostemata, eruptio sanguinis.

Constellationem sibi vendicat { Ex planetis, ♃.
 Ex stellis Zodiaci, ♄.

Ventriculus ipse, de quo infra.

Gula eius,
 qua

Positionem habet
 multifariam, nam
 eius

In ventriculi obseruatione (quæ est primum concoctionis naturalis organon) duo considerantur, videlicet

CAPVT IV.

De Ventriculo.

Nomen } *Græcum, est* { *γαστήρ.*
 } *κοιλία.*
 } *Proprium, est ventriculus.*
 } *Latinum,* { *Vulgare, stomachus.*
 } *Anglicum, The stomak.*

Substantia, est magis spermatica, membranosa seu nervosa quam sanguinea aut carnea, & per consequens est exanguis.

Ortus fit à membranis cerebri à dura matre scaturientibus, ac primum ad os descendit cum nervis à tertia & quarta coniugatione deriuatis, atque ibi os vniuersum inuestit, & vuulam variis suis implicationibus conflare dicitur, ac tum postea ad ipsum ventriculum descendit, cuius tunicam interiorem admirabili natura industria atque textura conflare obseruatur. Atque hæc est ratio quod tantus sit inter ventriculum, os & caput consensus, vt sauctato capite seu dura matre, vomitus sequatur, atque vt ea quæ ventriculo sunt odiosa, ab ore respnantur & exscreentur.

Fibræ ex quibus contextitur, sunt recta, virtute quarum ventriculus munere ab Oesophago in se attr. ibendi fungitur. Pro his Vide Fig. 3. Tab. 9. K. Et h. fig. 1.

Prima, seu Interior, est magis membranosa seu nervosa atq; subtilis valde, cuius

Dua sunt propriae quarum

Secunda, quæ est media, est magis carnosæ & densa quæ prima, Atque eius tela

Oritur à pericranio, quæ vt primum ad Oesophagum descendit fibras quidem carnosas sibi assumit.
 Ex fibris obliquis retentionis causa constructitur, vnde fit vt concoctioni conferat. Vide fig. 3. Tab. 9. I.

Tunicis tribus, quarum

Oritur à Peritoneo, quod tunicam communem omnibus huius regionis partibus præbet, Hinc ergo communis dicitur.

Ex fibris transversis fabricatur, quibus facultas expulsiua ei attribuitur. Pro his inspice hbb. fig. 3. Tab. 9.

Compositio, est ex

Vna est communis, atque hæc

Nervis à sexto pari qui duo sunt videlicet dexter & sinister, Oesophagum & ventriculi orificium supremum amplectentes. Pro quibus vide T.V. Tab. 9.

Venis à gastrica, splenetica & coronaria à 1. 2. & 4. ramo porta. Pro quibus vide a. & b. & dd. & c.

Ventriculi

Quantitas, est secundum corporis proportionem, & gulositatem persone, aut maior aut minor.

Figura, est instar cucurbitule, retortæ chemicæ, seu cornu musæ. Vt fig. 1. & 2. Tab. 9.

Temperamentum respectu positionis suæ quæ est inter Hepar & lienem est temperatum.

Situs est inter lienem & concavitatem iecoris in admirabili cuius positione obseruanda est proportio huiusmodi in dispositione à natura, quippe quæ angustioris eius portionem in ea corporis parte collocauit, vbi pars principalis contenta est magis ampla & vasta hepatis videlicet massa, At vero vbi pars angustior lien nempe situm suum habet, ibi vastior ventriculi regio sibi stationem suam vendicat, vt ita trutinis natura videatur ponderari ventriculus, ne lateri dextro onustior & magis molestus sentiatur quam sinistro. Positio eius naturalis indicatur per Tab. 5. FF. vt scilicet inter cauum hepatis & intestina iacet.

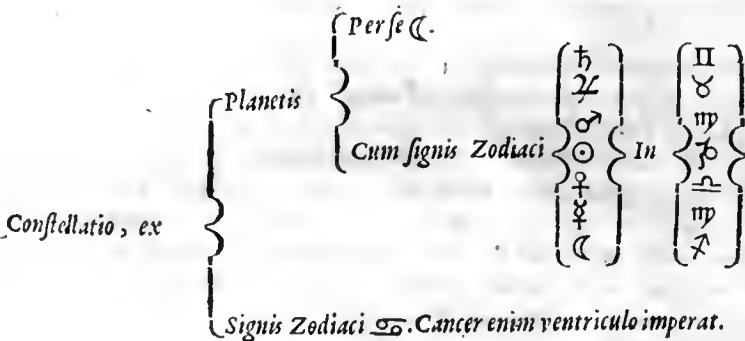
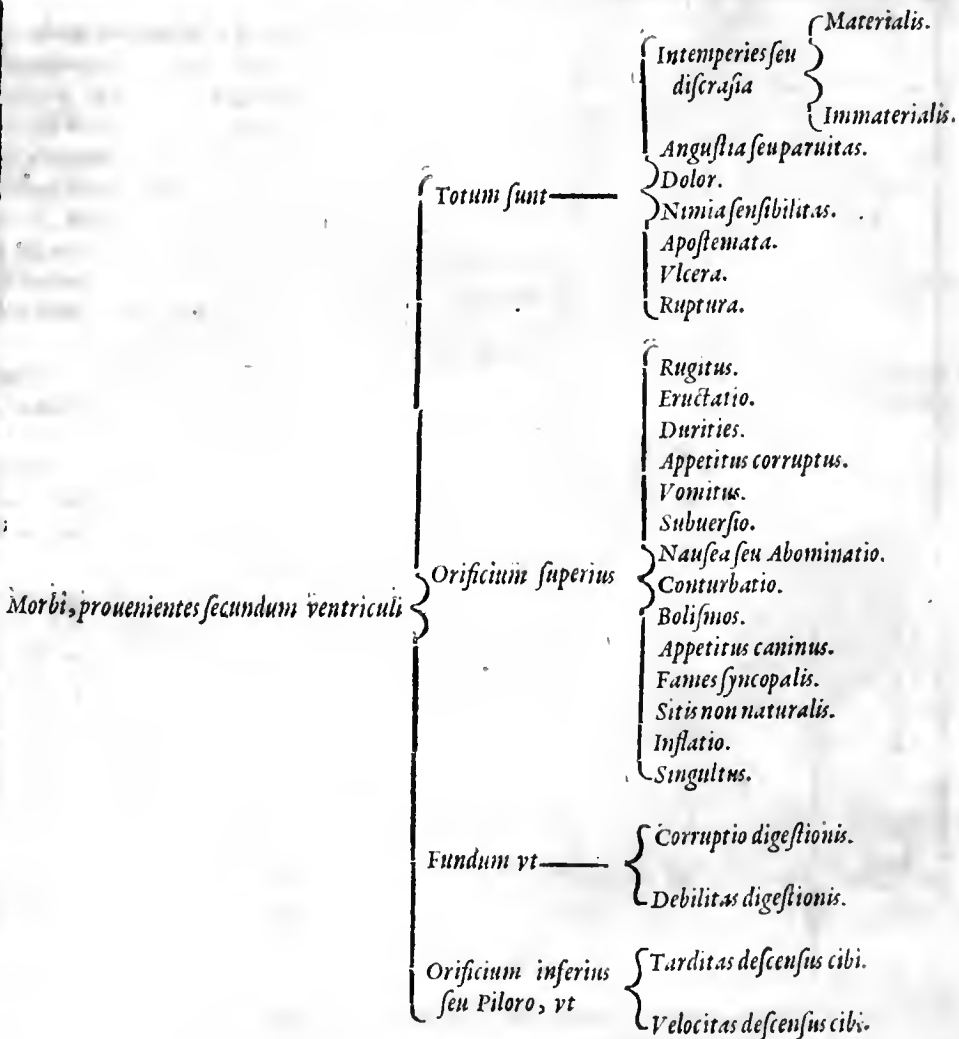
Partes tres sunt simi-
lares.

Prima, est eius orificium superius, quod dicitur Cardia, quo quidem affecto sopicule acci-
dit passio illa, quæ indo Cardiacæ dicitur. Hic locus est sedes fanis & appetitus, quia
est exquisitè sensibilis, quia ad istam partem descendunt rami tam dexter quam sini-
ster à recurrentibus seu sextæ coniugatione, qui orificium hoc vndique circumagunt.
Vide G. & I.K. Tab. 9. & m.

Secunda, est eius orificium infimum, quod est tanquam ianua ad nutrimentum in ven-
triculo vsque ad concoctionis perfectionem retinendum apta, vnde & ianitor & Por-
tanarius & ostiarius nuncupatur. Vid. H. Tab. 9. vbi litera P. docet, quomodo duodeno
intestino adheret: & meatus fellis per Q. R. etiam indicatur.

Tertia, est eius fundum in quo concoctio & chilificatio perfici, & ad exitum produci so-
let.

Vsus, est ad cibum seu alimentum per Oesophagum in eum attractum in chilum seu pulpam reducendum

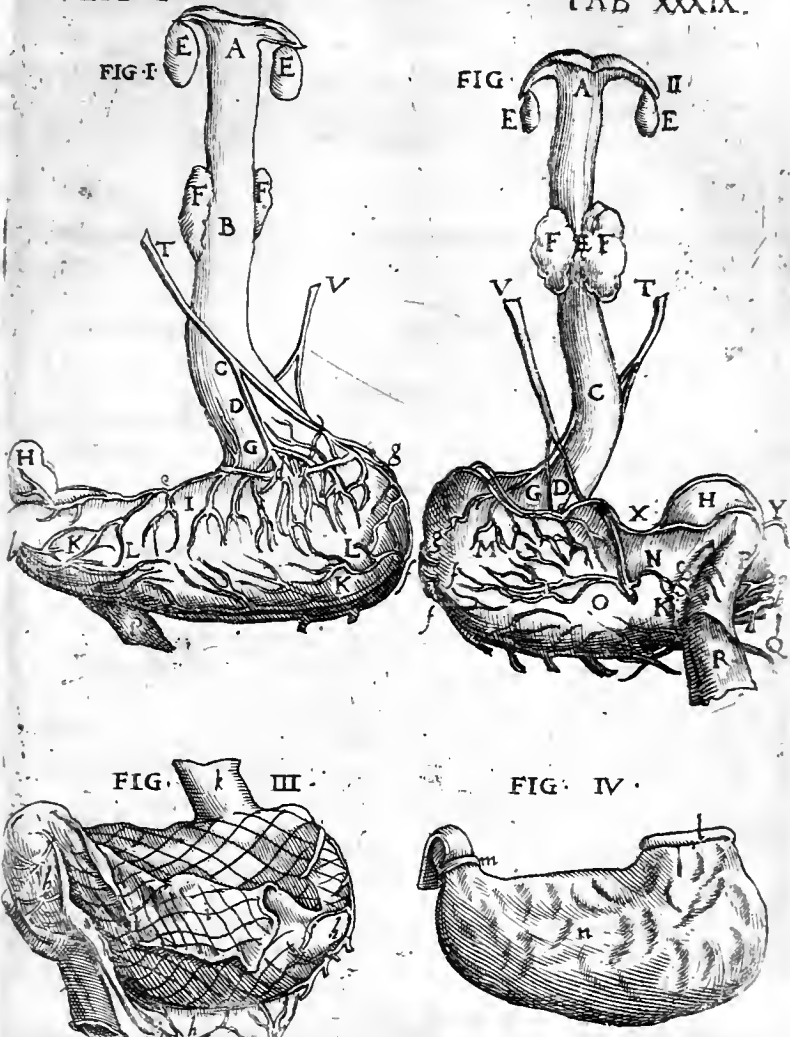

Signis Zodiaci ♋. Cancer enim ventriculo imperat.

TABVLA NONA DE VENTRICVLO QVÆ QVATVOR FIGV-
ras continet, quarum 1. anteriores ostendit ventriculi partes, 2. posteriorem eius-
dem faciem cum venis indicat, 3. ventriculi tunicas; 4. ventri-
culum inuersum explicat.

LIB. I.

TAB. XXXIX.

- A. Oesophagi orificium. A. B. Eius canalis.
 C. Oesophagi super quintam thoracis vertebram, à B. ad C. inclinatio.
 D. Eius ad sinistram inclinatio, à C. scilicet ad D.
 E. E. Tonsillæ duæ in faucibus Oesophago appositæ.
 F. F. Glandulosum corpus in medio ductu ad quintam vertebram.
 G. Oesophagi ad ventriculum nexus.
 H. Ventriculi orificium seu Pylorus.
 I. K. Ventriculi pars superior.
 L. L. Ventriculi pars anterior.
 P. Duodenum intestinum.
 1. 2. Q. R. Meatus vesiculæ fellis in duodenum.
 1. 2. T. V. Nerusus dexter & sinister sexti paris Oesophagum & sinistrum ventriculi orificium amplectens.
 2. X. Y. Nerusus sinister ventriculi superiora perreptans, & ad iecur vsque excurrens.
 2. a. Vena gastrica dextra seu prima ventriculi vena, à trunco portæ,
 2. b. Gastro epiplois dextra, vel secunda vena cum arteria & neruo ad ventriculi fundi dextram regionem.
 d. d. Vena coronaria stomachica, vel quarta vena cum arteria orificium sinistrum cingens, vt C. est gastrica minor seu tertia ventriculi vena.
 h. h. h. Est tunica prima & extima à Peritonæo.
 i. Est tunica secunda.
 k. Est prima & intima.
 l. Est sinistri orificii extuberantia circularis, vbi Oesophagus ventriculo iungitur.
 m. Est dextri orificii extuberantia orbicularis, seu pylori circulus.
 n. Est ventriculi superficies interior.

Fig. 1. 2.

Fig. 3.

Fig. 4.

Vocatur { Latine, } Hepar.
{ Grecè, } Iecur.
{ Anglice, } The Lincer.

Nobilissimum est membrum, nam iuxta Gal. lib. de format. foetus. Hoc est primum ex membris quod in conformatione absoluitur, porro etiam est spiritus naturalis autor, & sanguinis fons sedesq; amoris iuxta illud Poetae
 Cor sapit, at pulmo loquitur, fel continet iras,
 Splen ridere facit, cogit amare iecur.
 Oritur à sanguine, & ab eodem nutritur. -
 Substantiam habet simplicem, quæ nihil aliud esse videtur, nisi sanguis quasi coagulatus, In duos autem vel tres partitur lobos contra Columbi sententiam. Diuiditur etiam in duas partes secundum eius superficiem nimirum in gibbam & cauam: Pro gibba vide Tab. 5. CC. & Tab. 10. A. A. CC.

Ad compositionem suam requirit { Tunicam vnicam, ipsum extrinsecus circumducentem, quæ à Peritonæo deriuatur.
{ Caro propria paneuchima dicta.
{ Radices venæ Cauæ atque venæ Portæ, quarum anastomosis per PP. Tab. 10. notantur, & ggg. portæ radices, & cccc. cauæ radices, & dddd.
{ Arterias nonnullas exiguas ab arteria caliaca venam vmbilicalem, pro qua vide B. Tab. 10.
{ Neros, nempe ramulum à sexta coniugatione scaturientem, qui non nisi superficialiter & immediate sub eius tunicam inseritur, Hinc fit quod hepar in sola sua superficie fit sensibile. Quomodo hic neruus à sinistra ventriculi parte transit ad Hepar nobis indicat X. Y. Tab. 9.

Quantitate sua maior esse obseruatur in hominibus quam in bestijs eiusdem dimensionis, At vero in timidis atque ignauis hominibus vastius reperitur & amplius quam in animosis.
 Figura non est exacte spherica, sed pedis Cabali sibi instar, Pars autem eius exterior est gibba & leuis, interior vero caua & aspera, In posteriori duas habet eminentias protuberantes, quæ ideo à natura adaptantur, ne venæ caua à vertebriis comprimeretur. Pro hac vide Tab. 9.
 Temperamentum habet calidum & humidum.

Hoc membru principale { Connectitur { Superius nempe septo transuerso per ligamentum membranosum supra, vide H. Tab. 10. Et D. Tab. 5.
{ Costis spiriis in sinistroque latere, ad proportionaliter tenendum illud in loco suo. Vide I. Tab. 10.
{ Intestinis, per venas, vide Tab. 7. vbi Porta indicatur.
{ Peritonæo, per tunicam, ei extrinsecus adnatam.
{ Vmbilico, per venam vmbilicalem, vt per B. Tab. 10. & B. Tab. 4.

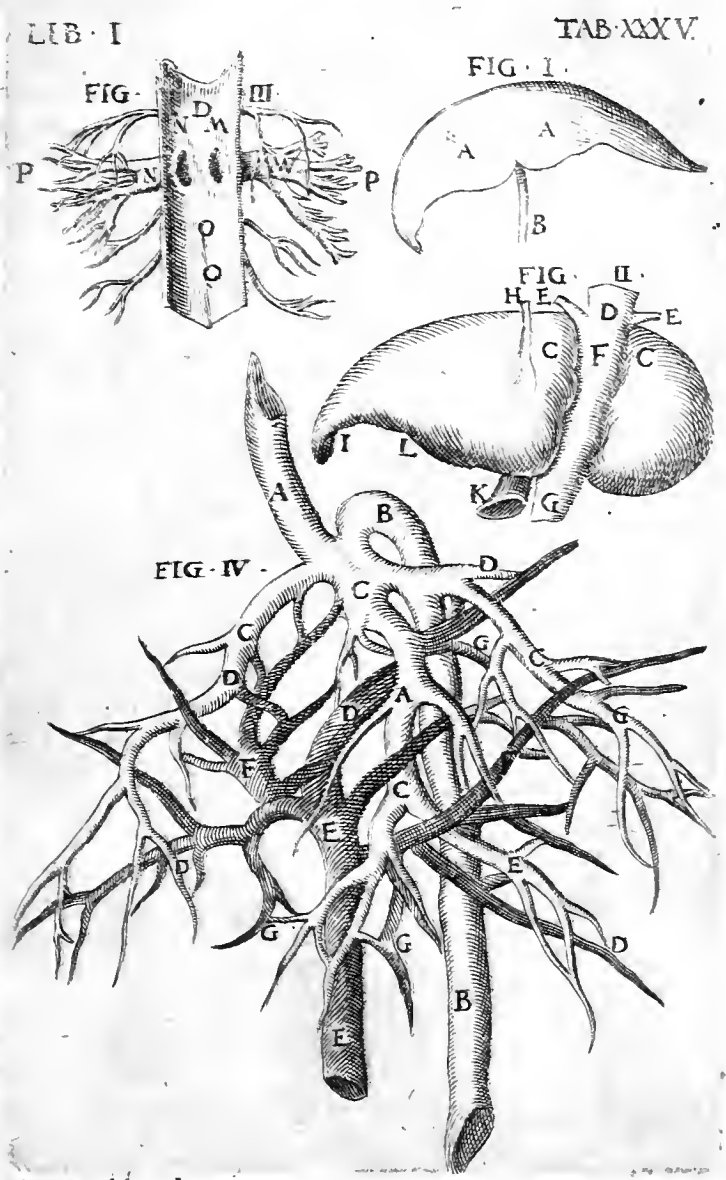
Vtile est, ad conuertendum chylum in sanguinem, non enim alibi fit huiusmodi transmutatio, Est enim nature laboratorum admirabile, & multis vasis distillatorijs dispositione variis ornatum, vti in eius Anatomia mystica latius docebitur, porro Iecur est sedes tam concupiscibilis quam naturalis facultatis.

Morbos habet quam plurimos, cuiusmodi sunt { Intemperies, calida, humida, frigida, sicca.
{ Paruitas, de qua Rasis 17. cont. tr. 1. c. 1.
{ Oppilatio, nempe in venis eius.
{ Dolor, de quo Gal. 5. loc. aff. 7. Auicenn. c. 7.
{ Debilitas in digestionem, quam { Cachexia seu dyscrasia.
{ sequuntur. { Atrophia.
{ Inflammatio.
{ Ventositas.
{ Exitura.

{ Apoplemata, vt { Pblegmon.
{ sunt { Erysipelas.
{ { Oedema.
{ { Scirrhus.
{ Fluxus hepaticus.

Constellationi subiectur ex { Planetis per se, & { Hypo-sarpha.
{ Signis Zodiaci, & { Ascites.
{ { Tympanites.
{ { Leucophlegmatia.
{ Dolor hypochondriorum.
{ Ruptura hepatis.

TABVLA DECIMA HEPATIS FIGVRAS QVATV OR CONTI-
 nens quarum prior hepatis anteriorem, 2. posteriorem cum cauz & portæ trunco,
 3. venæ cauz portionem diuisam & 4. radices venæ cauz & portæ
 per hepar sparsas, eorumque anastomoses
 indicant.

- A.A. Denotat hepatis partem gibbarni
- B. Venam vmbilicalem ostendit.
- C.C. Est hepatis posterior & gibba pars.
- 2. 3. D. Venæ cauz sedes. E. Venæ phreneticæ.
- F. G. Notatur sedes qua cauz caudex posteriori hepatis sedi innascitur.
- H. Ligamentum hepar septo transuerso connectens.
- L. Ligamentum hepatis partem sinistram septo connectens. K. Venæ portæ portio.
- L. Sinus hepatis ad sinistrum ventriculi orificium.
- M. N. Venarum propagine ex hepate prodeuntes.
- O. O. Ramuli tenuiores, ex hepate ad venam cauiam protensi.
- P. P. Venæ cauz radices per hepar dispersæ.
- A. Venæ cauz truncus ab hepate sursum exurgens.
- B. B. Venæ cauz truncus à conuexo hepatis emergens, deorsum contortus.
- c. c. c. c. Venæ cauz radices per hepatis substantiam.
- d. d. d. d. Radicum cauz extrèmitates, quæ inter medias radices venæ portæ penetrant.
- e. e. Venæ portæ truncus præcipuus. f. f. Et quicumq; nigri sunt rami radices sunt venæ portæ.
- g. g. g. Radicum venæ portæ sunt extrèmitates.

Fig. 1.

Fig. 2.

Fig. 3.

Fig. 4.

Porta, de qua antea cap. 6. lib. 1. Portion. 3.

Hepar est fons & origo duarum venarum principalium quarum nomina sunt. Vide α. α. β. Tab. 11. b. & B.

Caua, cuius pars

Ascendens à iecore, diuiditur in

Surculos quatuor, quorum vena est

Vnus dicitur subclauicularis, qui subdividitur in venam

Phrenetica, ita dicta quia per phrenam dispergitur. Vide E. Tab. 10. & C. Tab. 11. b. Coronaria, quia circa cordis basin ambit, Vide E. Tab. 11. b. Azigos vel sine pari, in latere dextro intrinsecus disseminata, De qua FF. Tab. 11. b. Et B. Tab. 11. a Intercostalis, ad quatuor costarum superiorum nutritionem ascendens. Quæ indicatur a. K. Tab. 11. b. & a. GG.

Mammillariam descendente sub sterno, ad musculum triangularem nutriendum ordinata. Quam denotat LL. Tab. 11. b. Cervicalem, per sinus transuersos vertebrarum colli, cerebrum petentem. Et indicatur per NN. Tab. 11. b.

Clapsularem, sic dictam, quod pericardium permeat. Vide D. Tab. 11. b. & B. Tab. 11. a

Thoraticam, quæ ad musculos pectoris tendit, Vide RR. Tab. 11. b

Cephalica, ad humeros externos transeuntem. Quam indicat aa. Tab. 11. b. & G. Tab. 11. a.

Basilicam, seu hepaticam internam, Vide m. m. Tab. 11. b.

Medianam, quæ sita est inter Cephalicam & Basilicam, & hac indicatur in eadem tabula.

Auxiliare quæ diuiditur in

Ramos duos quorum

Alter ingularis seu superclauicularis & singularis nuncupatur, estque vel vena

Externa, quæ est valde exigua sursum petens, & per carneum paniculum in facie se dispergens. Hanc indicat TT. Tab. 11. b.

Interna, quæ est externa amplior & capacior, & hæc terminatur in ipso cerebro, vbi dura matris sinum per basin caluearie penetrat, & de hac copiosius suo loco. Atque hæc describitur per SS. Tab. 11. b.

Supra in Emulgentes duas seu miniales totidem Diuiditur. Has indicat θ. & λλ. μμ. Tab. 11. b.

Descendens, vide A. Tab. 11. b & A. Ta. 11. a.

Infra ad quartam vel quintam lumborum vertebram, diuiditur in partes 2. habetque

In loco diuisionis multos surculos quibus nutriuntur

Infra locum diuisionis in multas venulas subdividitur, nempe in

Lumborum. Vide ζ. Tab. 11. b.

Musculi Nati. Recti intestini. Vide O. Tabul. 11. a.

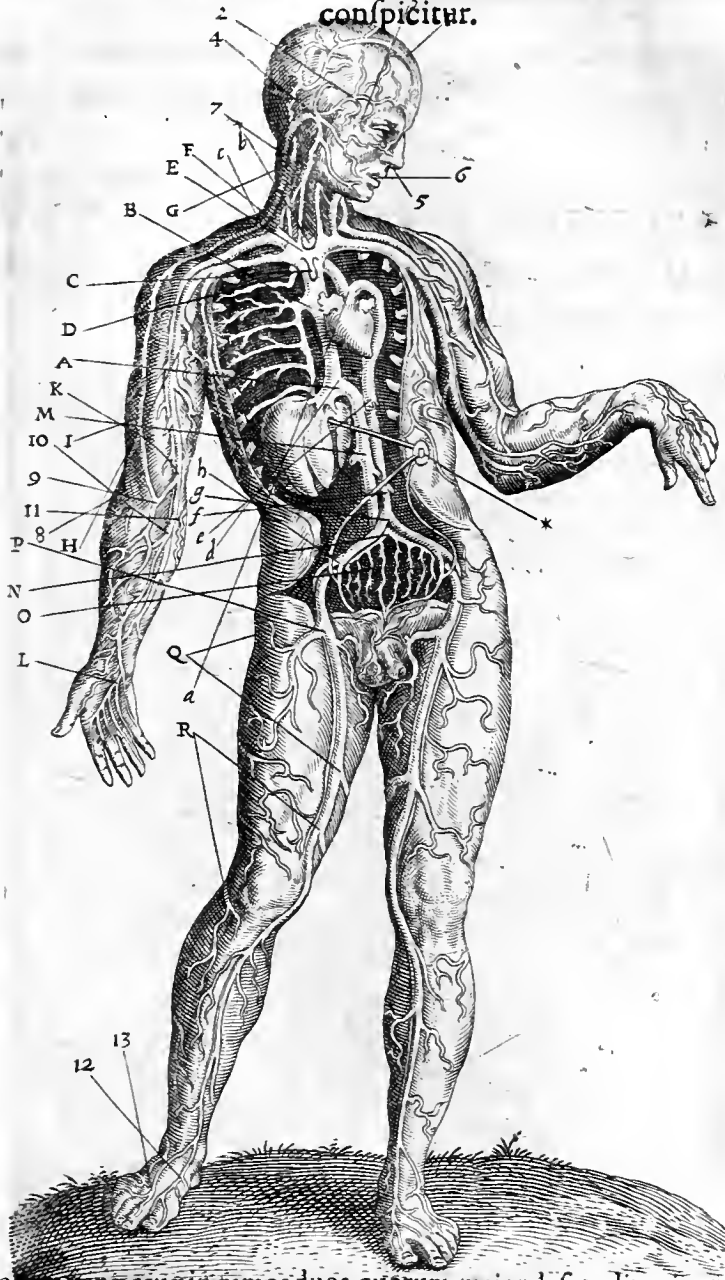
Vesica substantia & Penis. Vide P. Tab. 11.

Vesica collum. Vide O. Tabul. 11. a.

Sciaticam. Malleolarem. Saphenam &c Pro quibus vide Tab. 1. a.

Vena caua radices crassæ & magnæ in hepatis substantiam ab eiusdem summitate ad imum vsque se extendunt, Est autem vena hæc mater omnium venarum, quæ non aliter à parte hepatis gibbosa ortum suum habere obseruatur, quam porta ab eiusdem cauâ. Ab eius trunco generali infiniti rami, & ab his iterum ramuli pullulare obseruantur, vt rami cum suis diuisionibus ad truncum, & riuuli respectum habent ad flumen magnum vnde emanant.

TABVLA SECVNDA VENÆ CAVÆ, QVÆ EIVS TRVNCVVM
tam ascendentem quàm descendentem ab hepate arguit in corpore humano,
atque etiam trunci vnionem cum dextro cordis sinu demonstrat:
quatenus in corpore & cum corpore
conspicitur.

- A. Denotat diuisionem venæ cauæ in ramos duos, quorum maior descendit, minor ascendit.
B. Venam sine pari indicat. Etiam ibi est locus notatus vbi vnitur truncus cauæ cordis sinui dextro.
C. Ramus nutriens regionem pectoris.
D. Est ramus ad quatuor costas superiores penetrans.
E. Ostendit diuisionem trunci tam ad dextram, quam ad sinistram se porrigentem.
F. Indicat ramos triplicem, quorum ille ad vtrunque brachium descendens basilica dicitur, cæteri duo rami ascendunt ad caput, & iugulares dicuntur, quorum vna est interna, altera externa.
G. Est productio venæ humeralis, à iugulari exteriori prouenientis, hæc in exteriori brachii parte descendens venam parit cephalicam dictam, à qua alius egreditur ramus medianus dictus.
H. Est productio venæ axillaris.
I. Est ramus venæ humerariae.
K. Ramus faciens venam medianam.
L. Venæ manus & digitorum à Basilica scaturientes.
M. Est initium venæ emulgentis dextræ.
N. Explicat æqualem trunci descendens diuisionem, in ramos duos, hocque circa vertebram lumborum quintam, quorum vnus in dextram partem, alter in sinistram descendit.

O. Denotat plures ramulos, ad nutrimentum musculorum, intestini recti, & illorum colli vesicæ, atque natum.

P. Ostendit diuisionem seu ramum in locò vbi penis adest, atque hic ramus in crus penetrat aliquantulum profundius.

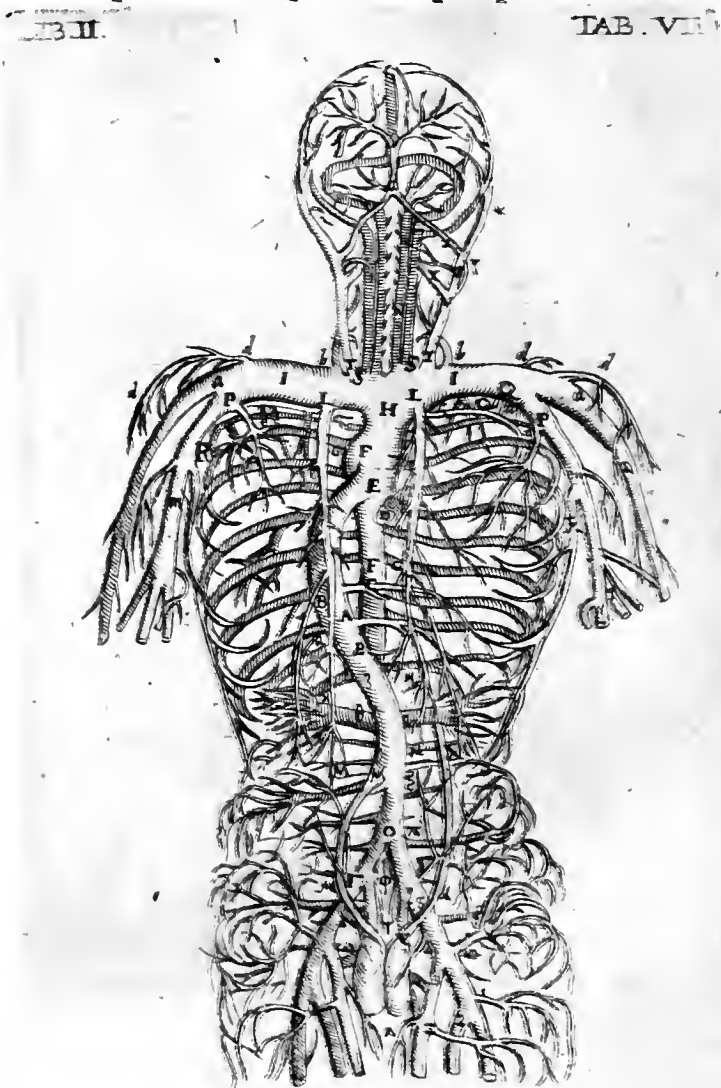
Q. Est productio alterius rami in medietate cruris ad musculorum nutritionem destinata.

R. Altera diuisio.

Quod ad paruulas literas attinet, eas ad ramorum magne arterie descriptionem referimus.

Nota quod figura arithmetica indicant loca corporis in quibus sanguis ex venis (necessitate cogente) est extrahendus.

TABVLA VNDECIMA b. VENÆ CAVÆ TRVNCVM
tam ascendentem quam descendentem delineat, quatenus
per se & corpore dempta speculatur.

In qua

A. Venæ cauæ truncum infra hepar denotat.

α α. β. Radices eius ex hepate prodeuntes truncumque eius constituentes.

B. Cauæ sedes inter hepar & septum transuersum.

C. Phreneticam arguit.

D. Orificium quo caua cordi adnascitur.

E. Coronalis est cordis.

FF. Venæ Azygos truncus.

G G. Intercostales venæ à dicto truncò.

H. Trunci cauæ iuxta iugulum bipartitio.

II. Vena subclauia ad brachium tendens.

K. Intercostalis superior.

L L. Mammariâ descendens.

N N. Est ceruicalis.

PP. Thoratica superior.

Q. Scapularis gemina.

R R. Thoratica inferior.

SS. Iugulares internæ.

T T. Iugulares externæ.

X. Interior ramus sub auris radicè.

Y. Exterior.

Z. Faciei exporrectus ramus.

α. Frontis vena.

æ. Tempora perreptans ramus.

*. Occiput accedens propago.

aa. Vena Cæphalica vel externa brachii.

bb. Muscula superior.

dd. Humeri summum petens vena.

mm. Basilica vena.

θ. Emulgens vena.

λλ.μμ. Spermatica dextra & sinistra.

ξ. Lumbares venæ.

O. Venæ cauæ bifurcatio in ileos.

Γ. Epigastrica exterior.

Δ. Pudenda interior.

z. Femuris vena.

} Sed hæ duæ species in tabula præcedentè melius describuntur

CAPVT VII.

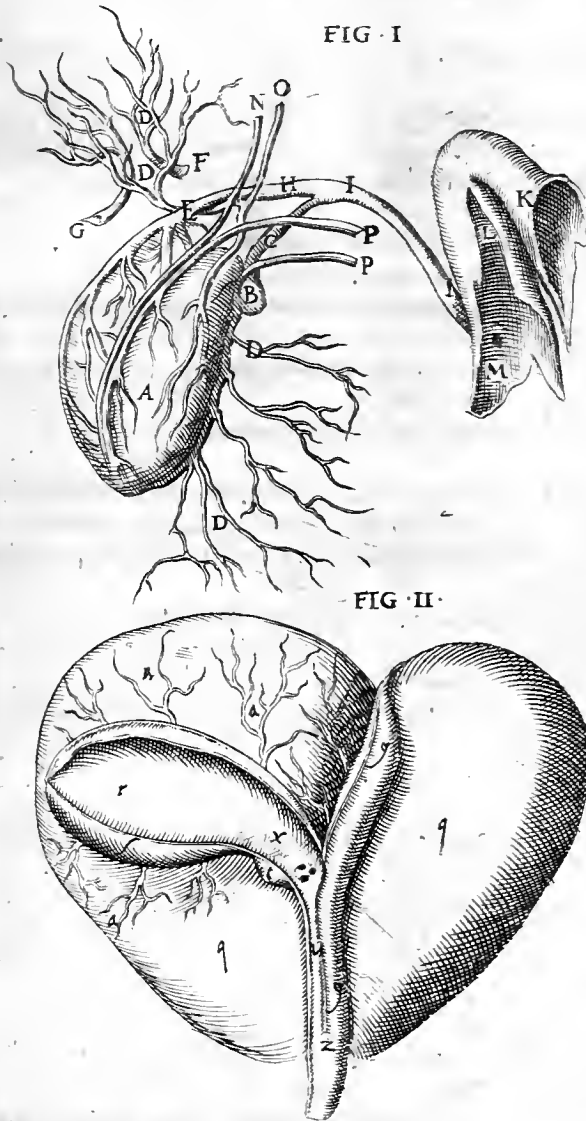
De vesicula fellis.

Vocatur	{ Latine, { Vesicula fellis. { Bursacholera citrina. { Cista fellis. { Anglice, The gauld.
Substantiam habet, cuius pars	{ Continens, est nervosa seu membranosa. { Contenta, est acrior sanguinis pars, seu eius excrementum biliosum.
Componitur ex	{ Tunicis duab. quarū { Vna est sibi propria. { Altera est communis, at que hæc à Peritoneo derivatur. { Venis & arterijs, que per figur. 1. Tab. 12. indicantur. { Nervulo ei & Hepate communi: quoniam indicat O. Tab. 12. fig. 1.
Figuram in fundo rotundam possidet, at in tota sua dimensione instar pyri oblongam. Vide A. fig. 1. Tab. 12. & fig. 2. 7.	
Temperie fruitur quoad suū	{ Continens, frigida & sicca, ut pote quod est membranosum. { Contentum videlicet humorem biliosum, calida & sicca.
Meatus habet duos, quorum	{ Vnus recipit materiam biliosam ab hepate, est que hic simplex, quem indicat DDD. Tab. 12. & E. & H. { Vnus est omnibus communis, habet que exitum in fundū Duodeni, aut principium Ieiuni. Vide Q. R. Tab. 9. Et 11. Tab. 12. & a. a. a. fig. 2. { Alter emittit bilem à vasculo fellis in intestina atque huius duo recensentur rami quorum { Alter in paucis admodum observatur, at que hic ad ventriculi fundum dicitur penetrare & de huiusmodi affecto mentionem facit Galen. quem contra mater a biliosa euomitione vexatum narrat.
Vasculum sub Iccore appendens	
Situ tenet sub dextra hepatis cavitate, à qua tenues nonnullæ venæ portæ & cæcæ radices descendunt, per quas biliosus succus in huiusmodi recipiens distillare observatur. Quod totum per fig. 2. Tab. 12. explicatur.	
Connecitur	{ Hepati, unione & ligatura naturali, ut in Tab. 12. fig. 2. explicatur. { Cum alijs partibus per venas, arterias & nervos.
Vtilitatem hanc habet, ut bilem seu sanguinis excrementum cholericum recipiat, illud que in intestina gradatim transfundat, quo illa lubriciora, melioris excretionis causa, fiant, & eius acritate ad excrementa expellenda aptiora reddantur.	
Morbus proprius afficitur, cuiusmodi sunt meatarum obstructio (quam icteritia flava, bilis in massam sanguinem regurgitatio, & febres biliosæ sequuntur) atque calculus, Memini enim me cuiusdam Oenopole cistam fellis aperuisse, & in ea ultra centum lapillos nigros instar granorum piperis inuenisse, quos ex bile crassa & in vasculo suo adust. & procreatos fuisse percepi.	
Constellationem habet	{ Ex planetis ♂. { Ex stellis Zodiaci ♄.

TABVLA XII. VESICVLÆ FELLIS, IN QVA DVÆ REPERIUNTUR figuræ, quarum 1. formam & vasa exhibet, 2. eandem hepati adhuc adnatam, cum meatu suo ad intestina tendente explicat.

LIB. I.

TAB. XXXIIX.

- A. Cistæ fellis fundus.
 B. Sinus ad ceruicis vesicæ exortum.
 C. C. C. Meatus eius inter venæ portæ. F. & Cauæ. G. radices per hepatis substantiam distributi.
 E. Meatum vesiculæ concursus.
 H. Porus biliaris, qui est meatus latior quam sit ceruix vesiculæ.
 I. I. Meatus communis à felle ad duodeni extremitatem.
 K. Ventriculi dextrum orificium intestino iunctum.
 L. M. Duodenum intestinum apertum.
 O. Neruulus hepatis & felli communis.
 q. q. Hepatis pars cæua.
 r. Vesiculæ fundum dissectum.
 a. a. a. Meatus ex vesiculæ fundo, tenuiorem bilem in vesiculam deferentes, &c.

Fig. 1.

Fig. 2.

CAPVT VIII.

De Liene.

Nomen { Latinū, est } Lien.
 { Splen.
 Anglicum, The spleen.

Substantia, est mollis, rara, tenuis & spongiosa, quo facilius melancholicas & terrestres massa sanguinea feces imbibat, atque hauriat ab Hepate per venam portam, priusquam materia sanguificata venam cauam ingrediatur. Pro substantia eius dissecta. Vide I. K. Tab. 13.

Compositio habet: { Tenuem tunicam in Peritoneo derivatam.
 Carnem propriam ex sanguine feculento ortam.
 Venas, à quarto vena portæ ramo scaturientes, quæ eius caua cum arterijs inseruantur. Vide Tab. 13. N. H. pro ramo splenico vide Tab. 7. T. & azaa.
 Arterias, à primo ramo aortæ seu magna arteria derivatæ. Has & venas indicat. N. Tab. 13.
 Nervum, à sinistro latere egredientem.

Figura, est lingua bouina simillima: gibbosa autem est versus diaphragma, & concava in ea parte, vbi vena, arteria, nervique ei inseruntur, Pro: eius sede superiori & inferiori vide Tab. 13. D. E. Pro latere dextro & sinistro. F. G. pro eius caua H. Et LL. pro parte eius gibba atque sulcis à costis impressis. Et MM. pro illa sine sulcis.

Color, est limosi sanguinis instar, at vero in aliquibus differre solet.

Quantitas, est satis insignis, & secundum corporis constitutionem alia alijs vastior & amplior, ego autem obseruavi in quodam presbytero lienem præter naturam esse augmentatum, in cuius superficie conuexa, plura cornua nouiter quasi exurgenti. animaduerti, quorum substantia tanta duritie erat prædita, ut vix se alpe llo scabi aut leuiter abradi potuerint, Positio naturalis per G. Tab. 5. designatur in latere leuo.

Connexio fit per — { Venas, arterias, & nervos cum hepate, corde, & cerebro, & cæteris partibus,
 Partem eius gibbosam, cum diaphragmate.
 Tunicam, cum Peritoneo.
 Vas breue, cum Ventriculo.
 Epiploon, cum cæteris partibus corporis. Vide CC. & DE. Tab. 13.

Venale sunt multa, inter quæ vnica est, vas breue d. Fa, quæ ab eo exurgit, atque inter ventriculi tunicas ad eius orificium superius penetrat, diciturque humorem acidum sursum à liene ferre, quo mediante, fames & appetitus excitantur, ventriculus corroboratur per astringentium, concoctioque adiuuatur. Notandum vero est, quod vbi hoc vasculum est amplius, ibi difficulter ultra constitutum tempus differtur fames aut toleratur, vnde fit, ut nonnulli taliter affecti passione, cardiacæ dicta ob hanc causam sapicule afficiantur. At vero vbi vas huiusmodi est angustiùs, ibi diu tolerari fames dicitur, atque appetitus debilior esse obseruatur.

Huius membri

{ Erasistratus frustra lienem esse conditum asseuerare haud dubitat.
 Aristoteles lib. 3. de part. lib. anim. cum non nisi ab euentu necessarium opinatus est.
 Alexander Aphrodisiam } Concludunt, lienem esse sanguificationis instrumentum.
 Aretæus }
 Randoletius, Lienem esse melancholici humoris receptaculum prorsus negat.
 Vlnus Pictauiensis medicus (lib. de Liene) pluribus contendit, lienem vitalem spiritum, vtpote tenuissimum sanguinem, tanquam spiritus vitalis materiam præparare: indeque per eius arterias eam, sanguinem scilicet sic præparatum, ad sinistrum cordis sinum transportari ait.
 Galenus (quem medici recentiores sequuntur) lib. 1. de sanituenda, & lib. de form. fetus, & sexto de loco aff. & lib. de atra bile. Lienem ad san-

ad sanguinem faculentum recipiendum esse à natura ordinatum affirmare videtur, idque varijs argumentis seu rationibus affirmare aggratur.

Vsus videtur esse incertus, nam

Plinius libr. II. Natur. histor. peculiare cursus impedimentum in liene consistere ait: quamobrem inuri dicit in quibusdam, atque etiam docet lienem per vulnus seu incisionem exemptum esse animalibus nonnullis, quæ tamen vivere solita esse asserit. Ego vero lienem canis à perito chirurgo exemptum esse cognoui incisione, vivente adhuc cane, Et Leonardus Phieraventus medicus Neapolitanus feminam nobilissimam liene graviter, imo vero lethaliter affectam, & ab omnibus medicis derelictam, seipsam in eius atque chirurgi experientissimi manus committentem ablato, virtute incisionis, liene valetudinem pristinam recuperasse asseneranter narrat.

Andreas Laurentius lib. 6. Hist. Anatomicæ perfecta quædam animalia, in quibus parum faculenti sanguinis inest, liene destituta affirmat, aitque dissectum quendam iuvenem fuisse Lutetia cui Lien aberat.

Quenam autem de lienis utilitate & actione propria sit animi mei sententia, alibi extra hunc tractatum dicam, quoniam de rebus solummodo vulgariter actis atque cognitis hoc in loco disceptare mihi quidem proposui.

Morbi in eo & inde scaturientes sunt

Intemperies calida, frigida, humida, sicca.

Apostemata: Vt Schirrhus, &c. tumor.

Dolor.

Ictericia nigra.

Ventositas & inflatio.

Fluxus spleneticus.

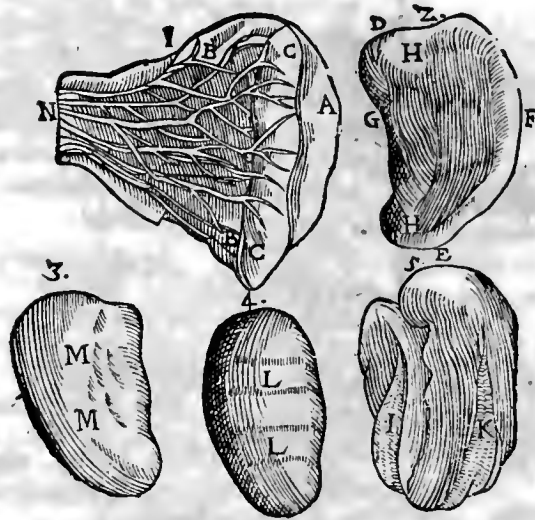
Lien magnus & parvus.

Constellatio est ex

Planetis. ♃.

Stellis Zodiaci. ♁.

TABVLA XIII. LIENIS CVM
variis figuris.

- A. Lienis sinistrum latus.
 B. B. Omenti inferior membrana, vasa deducens.
 C. C. Omenti superior membrana, qua vasa ad ventriculum perferuntur.
 D. E. Lienis superior & inferior sedes. Vide Omentum.
 F. G. Dextrum & sinistrum lienis latus.
 H. Linea in caua Lienis regione, cui vasa inseruntur.
 I. K. Lienis substantia dissecta ostenditur.
 L. L. Lienis gibbum cum sulcis quos costæ imprefferunt.
 M. M. Lienis gibbum sine sulcis.
 N. Venæ & arteriæ in Liene.

LIBER QUINTVS.

De

PARTIBVS IN EIVS PRO-
FVNDQ IACENTIBVS.Continet pars ista descriptio-
nem

(Emulgentium venarum.
Vreterum.
Vesica.
Vasorum seminariarum, quae numero sunt 13.

CAPVT I.

De Venis Emulgentibus.

Nomine vocantur Emulgentes, hocq; ab officio.

Numero sunt
duae,

{ Dextra,
Sinistra,

Quae duarum alarum instar ex vena caua corpore exurgunt. Vide a. b. Tab. 15. a.

Positionem habent variam,
nam vena

Sinistra à vena caua trunco transit super vertebrae & Aortam, atque ita ingreditur in medium cauitatis Renis sinistri, hæc etiam vt plurimum est altior in sua positione, quam dextra, quia lien minus spatium occupat quam Hepar. At vero hæc regula non semper obseruatur esse constans.

Dextra transit ab eadem vena directe supra vertebrae, sed non super Aortam, & in sinum renis dextri meditullium more sinistra penetrat, & hæc plerunq; est in situ suo depressa magis ob Hepatis amplitudinem quam sinistra. Hæc autem ambo vt primum in renum substantiam ingrediuntur, in infinitos ramulos se diuidunt, qui ob hanc rationem vena capillares nuncupantur. Pro harum positione vide Tab. 15. a. a. b. & Tab. 15. b. 1. h.

Connectuntur

Primum trunco vena caue cui sunt continua. Vt a. & b. Tab. 15. a.

Postea renibus, in quos vt primum sunt ingressæ, in multas venulas capillares (vt dictum est) se extendunt & dispergunt, quæ sparsim per renum substantiam disseminantur. Vt apparet oculis iuxta T. & V. Tab. 15. a. Et pro sinibus per quos ingrediuntur vide e. Tab. 15. b.

In vsu habentur, vt tam sanguinis serum, quam ipsum sanguinem ad renes nutriendos deferant; Renes autem sanguinem diuidunt à serositate & illum pro nutrimento imbibunt, at vero inutilem serositatem per vretes in vesicam emittunt.

Nomen	Latinum, est renes.
	Anglicum, The Kidneys.
Substantia, in se habet	Substantia, est carnea, rubra, densa, & solida, & non multum à cordis substantia dissimilis, præterquam quod fibris est destituta, est autem eius substantia propria illa carnis species quæ parenchyma dicitur. Pro integra sua substantia vide 15. a. T. V.
	<p data-bbox="706 404 926 436">Vnam sibi propriam.</p> <p data-bbox="555 436 1296 535">Duas tunicas, Alteram à peritonæo & ventriculo deriuatam, vnde oritur videlicet tantus consensus inter renes & ventriculum, vt calculo laborantibus vomitus cieatur.</p>
Compositio, in se habet	Venulas à ramis emulgentium, quæ, ob ipsarum tenuitatem, capillares dicuntur, atque hæper vniuersam fere renum substantiam dilatantur. Vide Tab. 15. a. iuxta A. V.
	Arterias, renales dictas. Sinum seu cauitatem satis amplam, quæ in origine. vterum situm suum habet, & assimilatur infundibulo, in quod serosa materia à sanguine colata, recipitur: Hæc tunica membranosa vestitur, quæ cum vteribus obseruatur esse communis & continua.
Corpuseulorum huiusmodi	Papulas seu exiguas carnis portiones, processus mammillares dictas, per quas humor serosus separatur & colatur à puro sanguine, & in sinum prædictum instillatur, vt inde tandem per vteres in vesicam transfundatur. Hic tamen diligenter obseruandum est, quod huiusmodi separatio sanguinis à sero, incipitur à venis capillaribus, quæ crassum à subtili, instar cribri Setacei, distinguere solent, & à processibus huiusmodi mammillaribus perficitur huiusmodi colatio. Pro his vide Fig. 2. fff. Tab. 15. a.
	Glandulosam quandam substantiam in sua summitate. Vt per B. Tab. 14. fig. 1. apparet.
Connexio fit cum	Lumbis, per peritonæum. Ventriculo, per tunicam quæ etiam à Peritonæo oritur vesica, per vteres, vt ex Tab. 15. a. liquet.
	Intestino colo, per ligamenta propria: vide A. I. Tab. 5. Hinc est quod colicæ passio fit calculi in renibus comes: nam flatus per humorum attenuationem excitantur in color propter renum inflammationem seu calorem non naturalem à calculo excitatum.
Quantitas, in se habet	Toto corpore, per vasa.
	Quantitas, est maior vel minor secundum seri à sanguine expurgandi necessitatem.
Figura, in se habet	Figura, est instar semilunij cum cornibus obtusis, eius vero cornua ad venæ caua corpulentiam seu truncum spectant, cum concauitate sua, eius vero pars gibba seu conuexa illa respicit: Ego vero renes cuiusdam vidi planis ad modum corporis pisciculi lati, formæque simulari omnimodo carebant. Pro hæc vide Tab. 14. A. fig. 1.
	Situs, est supra lumborum vertebra, & paulo infra iecur & lienem, porro incumbunt musculis lumborum, qui ordinati sunt ad flectendum crus, vnde calculosi crus è directo stupore nonnunquam torpescit. Pro renum ordine vide Tab. 15. a. a.
Numerus, in se habet	Numerus, est binarius vt plurimum, tamen si quorundam obseruationibus quandoq; non nisi vnus, quandoq; plures in corporibus nonnullis esse animadvertuntur: Nam apud Andr. Laurentium lib. 6. c. 23. de Hist. Anatomica inuenimus, quod ipse in corporibus, quandoq; vnicum, quandoq; tres, aliquando quatuor renes obseruauerit.
	<p data-bbox="391 1648 500 1681">Debilitas.</p> <p data-bbox="391 1681 514 1714">Ventositas.</p> <p data-bbox="391 1714 596 1747">Dolor, seu Nephritis.</p> <p data-bbox="391 1747 500 1779">Oppilatio.</p> <p data-bbox="391 1779 583 1812">Lapis seu Lithiasis.</p> <p data-bbox="391 1812 514 1845">Apostemata.</p> <p data-bbox="391 1845 569 1878">Vlcera & scabies.</p>
Constellatio, in se habet	Planetis. ♀.
	Stellis fixis Zodiaci.

TABVLA XIV. QVÆ EST RENVVM, CVM FIGVRIS DVABVS, quarum vna denotat renem integrum, altera eum apertum.

LIB. I

TAB. XIX

FIG. I.

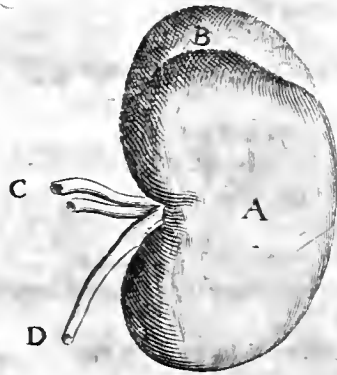
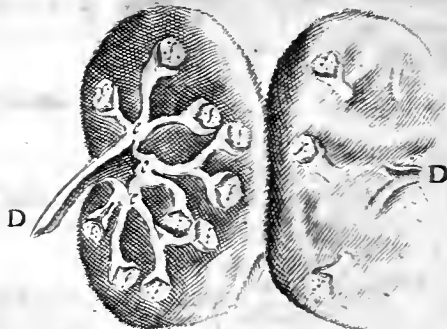

FIG. II.

- A.I. Ren integer.
- B. Glandula reni imposta.
- C. Vena & arteria emulgens.
- D. Vreter.

e.e.e. Vreter apertus, & per renem extensus, fistularum seu ductuum forma.
 f.f.f. Caruncula papillares, angustissime perforatae, quae processus mammillares dicuntur.

Fig. 1.

Fig. 2.

CAPVT III.

De Vreteribus.

{ Grace, Vreteres.
 Nominantur, {
 { Latine, { Vasa vrinaria.
 { Vena alba à Celfo.

Oriuntur, à concauitate seu sima parte renim. Vt Tab. 14. fig. 1. C. D. & Tab. 15. a. iuxta T. & V. Et m. n. Tab. 15. b. indicatur.

Substantiam habent, membranofam & neruofam.

Quantitatis prima fronte videntur angusta esse, at vero si flatu extendantur, valde ampla & capacia esse deprehenduntur, & precipue summitates versus. Pro hac videre licet Tab. 18. lib. 1. pag. 158. Gaff. Bauhini.

Hac vascula oblonga } Numero feruntur esse duo, vt apparet per T. V. Tab. 15. a.

Ponuntur per longitudinem musculorum longorum, vt patet per Tab. 15. a. Mouentur à Renibus ad vesicam. Vide Tab. 15. a. c. c. & d. d.

Figuram habent oblongam & concauam more venarum, vt Tab. 15. b. à renibus ad vesicam videre licet.

Insertionem habent in substantiam vesicæ, eiusdem videlicet in lateribus, in quibus locis penetrantia, inter ambas vesicæ tunicas migrant, & versus collum fere vesicæ tendunt, atque inde reflectuntur in intimam vesicæ cauitatem, quo quidem sinuoso reflexu inferior vesicæ tunica loco valvula inseruire videtur, ne vrina refluat & regurgitet extra vesicam. Pro hac vide Tab. 15. b. ψ.

Vsum habent, vt inseruiant loco canalium seu tubarum, vt per eas vrina seu materia serosa, virtute renum à sanguine separata, in vesicam deferatur.

Morbis afficiuntur, cuiusmodi sunt obturatio & corrosio, imo vero & quendam nobilem noui, cui vnum ex his calculo male figurato erat perforatum.

CAPVT IV.

De Vesica.

} Vesica.
 } Latinum, quod est }
 } Humidi excrementi receptaculum, Arist. lib. i. de hist. Ani:
 }
 } Nomen }
 } Anglicum, The bladder.

Substantia, est eadem cum illa vtererum, nervosa scilicet & membranosa, quo facilius se dilatat atque extendat, vbi necessitas id requirit.

Rectis, ad vrinam in vesicam attrahendam destinatis, & haec in interiori vesica parte disponantur.

Obliquis, quae facultatis retentivae sunt instrumenta, quibus vrina suo tempore retinetur in suo receptaculo, ne homo assidue cogere vrinam emittere, atque huiusmodi in tunica medio situm suum habent.

Vna ei est propria, atque haec est spissa & crassa admodum est q³ ex tribus fibrarum generibus contexta, nempe ex

Transuersis, atq³ haec ad materiam scrosam in vesica contentam expellendam ordinantur, suntq³ in eius parte exteriori collocatae.

Corpus, ex duabus tunicis constitutum quarum

Altera est communis, ab ipso peritoneo derivata, in qua disseminantur venae, nervi & arteriae, Et notandum est, quod nervi duo insunt vesicae, alter a sexta coniugatione, alter a spinali medulla ortum trahens.

Compositio, ad quam duo concurrunt videlicet eius

Cervix, seu eius collum, quod musculo cingitur, quem sphincterem vocant, cuius proprietates est tam astrictiva quam dilatatoria. Haec per 8. Tab. 15. b. fig. 2. exprimitur.

Figura, non est exacte sphaerica, sed potius ovalis seu fere pyramidalis. Quantitas seu magnitudo, est satis insignis secundum corporis proportionem.

} Positio, nam in }
 } Viris, intestino recto incumbit. }
 } Feminis supra matricem sita est. }
 } Vtrisque sub osse pubis collocatur, & supra os sacrum. }
 }
 }
 } Vide Tab. 15. a. p. & e. Tab. 15. b.

Temperamentum, est frigidum & siccum.

} Peritoneo, vt Tab. 8. G.
 } Umbilico, per vasa umbilicalia. Vide b. Tab. 4. a.
 } Ossi pubis & sacro, propriis ligamentis.
 } Rembus, mediantibus vretcribus, vt Tab. 15. a. & 15. b.
 } Partibus nobilioribus, per venas, arterias & nervos.
 } Virge virili, per collum, vt Tab. 15. b.
 } Intestino recto, per tunicam communem, atque hinc oritur consensus ille inter intestinum rectum & vesicam, vt in calculosis, & vesicae vlceribus sat liquido apparet.

Vfus, est vrinam per fibras rectas ad se trahere, eamque per obliquas suo tempore retinere, quousque oneretur receptaculum ac tandem materiam superfluum vas hoc recipiens implentem euacuare.

	Lapis.
	Apostemata.
	Ulceræ.
	Scabies.
	Dislocatio.
	Dolor.
	Debilitas.
	Ardor vrinae.
	Ventositas
Morbi, sunt	Sanguinis congelatio.
	Vrinae paucitas.
	Stranguria.
	Diffusio vrinae.
	Dysuria.
	Ischuria.
	Exitus inuoluntarius vrinae.
	Diabetes.
	Multitudo vrinae.
	Mictus sanguinis.
Mictus saniei	
Constellatio, ex	Planctis, est h.
	Signis Zodiaci, ut.

CAPVT V.

De tredecim generationis organis, quæ & vasa seminaria seu spermatica dicuntur.

DE feminis & spermatis discrepantiâ, de mystico ipsorum ortu, reciproco nexu, atque tandem actione vni in aliud ad fœtus procreationem, hoc in loco nihil dicam, quoniam de eorum descriptione in Anatomia nostra mystica verba, & quidem vberissima, proferre mihi proposui.

CAPVT VI.

De vasis præparantibus.

- Numerus, est 4. nempe {
 Dua vena à trunco cauiâ.
 Dua arteria à trunco Aorta. } Scaturientes. Pro truncis autē
 vtriusque à quibus hæc egredi-
 untur, vide Tab. 15. b. f. f. &
 gg. & Tab. 15. a. Q. & R.
- Origo, nempe {
 Venarum, à caua de- } Sinistra, est à sinistra emulgente, vide g. Tab.
 scendentium } 15. b.
 Dextra, à trunco vene caua sub rene dex. Vide
 O. Tab. 15. b.
 Arteriarum, ab arteria magna prope renes exeuntium, quæ demon-
 strantur per Tab. 15. b. r.
- Substantiâ seu compositio, est venus seu arterijs communibus similis, præterquam quod
 natura hisce aliam tunicam à peritoneo deriuatam accommodat.
- Preparã- }
 tia, quo- }
 rum } Motus ad testes indicatur per e. f. Tab. 15. a.
 Quantitas, est longior in viris quam in mulieribus, quippe in quibus testiculi extra veni-
 trem propendent. Pro quantitate. Vide Tab. 15. b. o. & r.
 Plexus seu vnio admirabilis, retiformis, à Græcis Anastomosis dicta, in qua vena arteriam
 & reciproce arteria venam, instar ramorum hædera sursum per murum antiquum
 serpentis amplectuntur, atq; huiusmodi amplexus seu implicatio fit in media via de-
 scensionis horum vasorum testiculos versus, atq; ad inuicem herent, donec ad ipsos per-
 tingant. Hi plexus durant ab y. ad x. Tab. 15. b.
- Vasa seminaria sunt }
 13. quorum alia }
 sunt }
 Vfus, est ad defecandam & præparandam materiam seminis ad spermatis generationem:
 atq; etiam (idq; præcipue) ad permiscendum more specifico semen inuisibile cum sper-
 mate visibili, quemadmodum inferius suo loco declarabimus.
- Elaborantiâ, & excoquentia, Epidydumides dicta, & hæc sunt numero 2.
 Expurgantiâ ab humiditate serosa superflua, vimq; prolificam semini concedentiâ, cuiusmodi sunt Te-
 sticuli duo.
 Deferentiâ totidem nempe duo, quorum est sperma, ita à suis superfluitatibus expurgatum, in vasa sua
 prostates nuncupata transferre.
 Recipientiâ duo, prostates appellata.
 Eiaculans vnum, quod instar Syringæ sperma in matricis concauitatem eiaculare solet, atque hoc pe-
 nis seu virgâ virilî appellatur.

CAPVT VII.

De vasis elaborantibus.

- Dicuntur }
 Parastates.
 Epidydumides.
 Varifomes. }
 Numero sunt duo. Vide Tab. 15. b. n.
 Substantiam habent vasis præparantibus molliorem & carnosiorent.
 Figuram habent fere pyramidalem. Pro varicofo autem vase pyramidalî. Vide t. Tab. 15. b. vbi demon-
 stratur.
- Vasa elaborantiâ }
 Situm suum vendicant in parte superiori seu capite, & summitate testiculorum, & in medio iacent
 inter vasorum præparantium finem & testiculos. Vide Tab. 15. b. n.
 Connectuntur vasis præparantibus simul implicatis & testiculis adhesionem forti, imo vero ipsorum te-
 sticulorum tunicis propriis continua esse videntur. Vide Tab. 15. b. int.
 Vtilia sunt (vt nonnulli volunt) ad semen seu spermâ præparatum excoquendum.

CAPVT VIII.

De vasis Mundificantibus seu Expurgantibus.

Horum vasarum	Nomen,	{	Græcum, est Δοδωμοί quasi Gemelli.
			Latinum, { Testes. Testiculi.
	Substantia, est caro mollis & laxa. Demonstratur per X. in Tab. 15. b. quatenus proxima sua tunica adhuc induitur.	{	Anglicum, thestones, or Cods.
Tunica, sunt in	{	Viris tres, nempe	Erithroei de à neruea musculorum oblique descendentiū tenuitate orta, Hac fibris carnis intertexta testibus musculum creditur efficere.
			Dartos, à Peritonæo orta, est q̄ colore candida, vasisq̄ Epidydymidibus adfigitur.
			Epidydimos, à Columbo, quia (vt puto) Epidydymoi huiusmodi tunicis sunt continui. Atque hac tunica species immediare tegit testium substantiam.
Vsus, est secundum	{	Mulieribus, non nisi vnica tantum, que à peritonæo inuoluitur.	
		Figura est quodammodo rotunda. Vide Tab. 15. b. X.	
			Nonnullos, virtute prolificam spermati attribuere.
			Cabrollium & Aristotelicum (quos ego sequor) ad expurgandam & mundificandam superfluam humiditatem de spermate elaborato. Nam nihil seminis inuenitur in testibus, sed serosus & inut ilis humor tantum.

Vas illud commune continens testiculos, Scrotum dicitur, quod ex cuticula, cute, membranaque carnea (quo aptius ad se dilatandum foret) conflatur, vsus huius est, testes continere, teneros, eoque contra frigoris externi iniurias defendere.

CAPVT IX.

De vasis Deferentibus.

Horum	{	Nomen, est vasa deferentia, ab officio seu vsu.
		Ortus, ab Epidydymide derivatur, nam eorum quodlibet ab ea incipit: describitur autem per y. Tab. 15. b. & per q. Tab. 15. a.
		Numerus, est binarius, videlicet dexter & sinister.
		Positio, fit inter testiculum & prostatam glandulosam, qua vesica collo annectitur. Demonstratur eius mensura per y. n. Tab. 51. b.
		Vsus, est deferre semen seu sperma in parastaticis seu Epidydymidibus excoctum, ad prostatas glandulosas.

CAPVT X.

De vasis Recipientibus.

Vasorum huiusmodi

Nomen, est { Glandulosa praesides.
Prostata glandulosa.

Substantia, est glandulosa, & instar spongiae porosa.

Situs, est in vtroq; ceruicis seu colli vesicae latere: pro qua vide Tab. 51. b.

Vsus est, vt contineat humorem semine tenuiorem, qui simul cum semine egrediens confert ad { Delectationem in coitu excitandam.
Meatum vrinarium tanquam oleo humectandum quo tenerrima huiusmodi meatus substantia aduersus vrinæ acrimoniam defendatur, atque ne corrodatur, minuiatur.

Notandum est, quod ratione quantitatis seminis in his vasis remanentis accidit, vt equi etiam excisis testiculis nonnunquam semel procreare animaduertantur.

CAPVT XI.

De iaculatorio vnico.

Vas hoc vltimum

Nominatur apud { Græcos, κνώδος.
Latinos, { Mentula.
 { Virga virilis.
 { Membrum virile.
 { Penis.
Anglos, The Priik or poard.

Substantia non fruitur ossea, vt est illa canis, vulpis, aut lupi, quia tunc non indigeret erectione, nec est ea cartilaginea, nec nervosa, nec muscosa, nec vena, nec arteria, nec membrana est, sed tamen nonnulla ex his concurrunt ad eiusdem compositionem. At vero in sua natura simplici obseruatur esse spongiosa, rara, porosa, & fere substantia lienis simillima. Est de illa carnis specie Parenchyma dicta, vt & illa Iecoris, Lienis, Renum, & obseruatur habere duo quasi corpora quæ eam constituunt. Vide Tab. 15. b. n.

Ligamenta crassa habet.

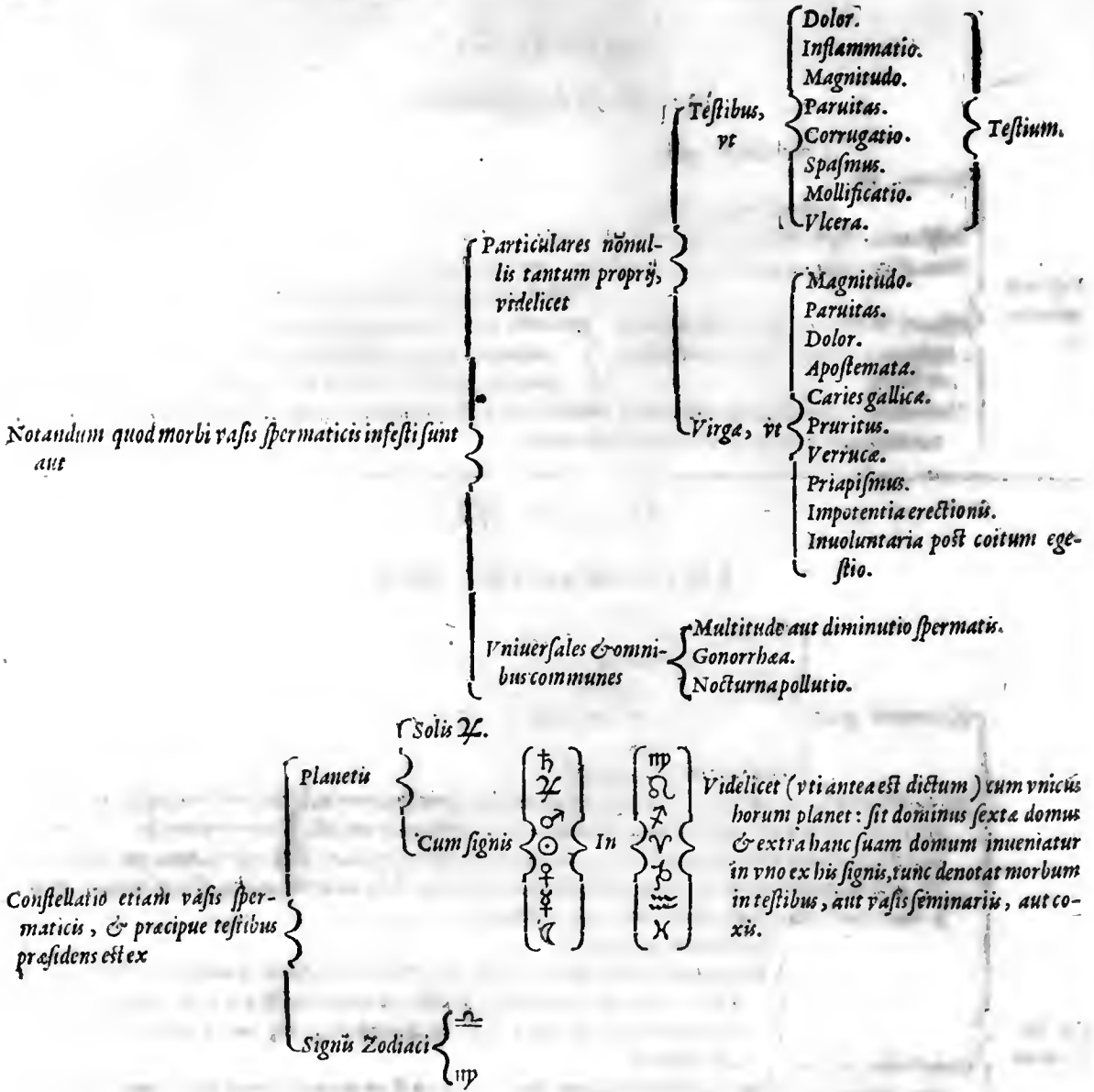
Principium est carnosum, musculus enim sphincter dictus ei annectitur, ortu enim suum habet à collo vesicae, cui prostatae glandulosa iunguntur, figura autem musculi prædicti est annulo simillima vesicae orificium circumdanti, vsusq; eius est aperire & claudere eius orificium.

Finis seu terminus dicitur glans, & tunica illam operiens nuncupatur præputium: ablatio cuius dicitur circumcisio.

Arteriarum ramuli ei insunt plurimi, & virtute spirituum vndiq; per hos ramulos arteriales diffusorum huius instrumenti erectio dicitur incitari.

Figuram habet ita efformatam vt pro dispositione videntis tam contrahi quàm dilatari atq; extēdi queat, quæ quidem actio vt melius perficiatur, annulis nonnullis, illis asperæ arteria quodammodo similes, sed spiraliter in eius substantia dispositis, obseruatur esse prædita. Describitur autem Tab. 15. a. per x. & Tab. 15. b. per y.

Vsum habet communem tam ad { Generationem, videlicet ad iniectionem spermatis in vterum muliebrem.
Excretionem & euacuationem serosa sanguinis contenta, seu vrinam, postquam à vesica illa recipiatur.

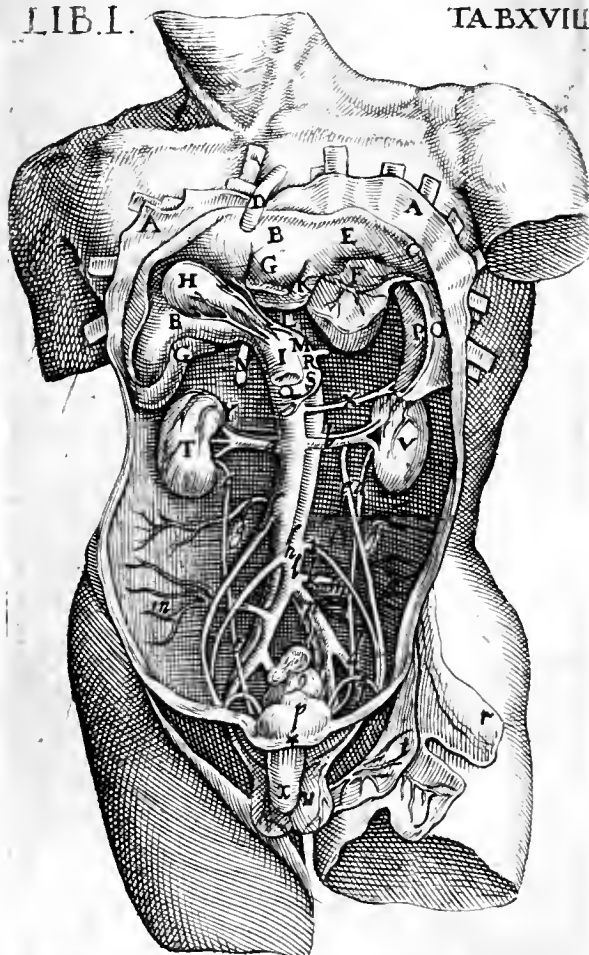

Nota quod mulierum partes generationi dicatæ, aliæ semen præparant, vt venæ & arteriæ spermaticæ, aliæ excoquunt, vt Epidydimis & testes, aliæ eiulantur, vt vasa duo, aliæ recipiunt, continent, & fouent ad conceptum, vt vterus. Vnde differunt à virorum partibus non sicut tantum vt quidam volunt, sed numero etiam, structura & figura.

TABVLA XV. a. DE VASIS VRINALIBVS, ATQVE
spermaticis in prima forma.

LIB. I.

TABXVIII

- A. A. Septum cum Peritonæo & costis reflexum.
 B. B. Hepatis caua, vbi Hepar eleuatut, vt eius pars caua ostendatur.
 C. C. Ligamentum Hepatis sinistrum.
 D. D. Vena vmbilicalis.
 E. E. Hepatis sinus ventriculo cedens.
 F. F. Ventriculi orificium sinistrum.
 G. G. Tubera & impressiones in hepatis cauo.
 H. H. Vesica fellis.
 I. I. Venæ portæ truncus detruncatus.
 K. K. Hepatis neruus à stomacho prodiens.
 O. P. Lienis anterior & caua regio.
 Q. Q. Est venæ cauæ truncus.
 R. R. Est arteriæ magnæ truncus, vt & S. arteria cæliaca dissecta.
 T. V. Renes in integra sua substantia.
 a. b. Venæ emulgentes.
 c. c. & d. d. Vreteres, ab vtroque rene ad vesicam migrantes.
 e. f. Spermaticæ venæ ad testes.
 p. Vesica vrinaria.
 q. Vasis semen à teste deferentis hic reflexi portio.
 x. Penis excoriati pars propendens.

TABVLA XV. b. IN SECVND A MEATVVM VRINALIVM
& vasorum spermaticorum serie, figuras duas continens.

LIB. I.

TAB. XXIII.

FIG. II.

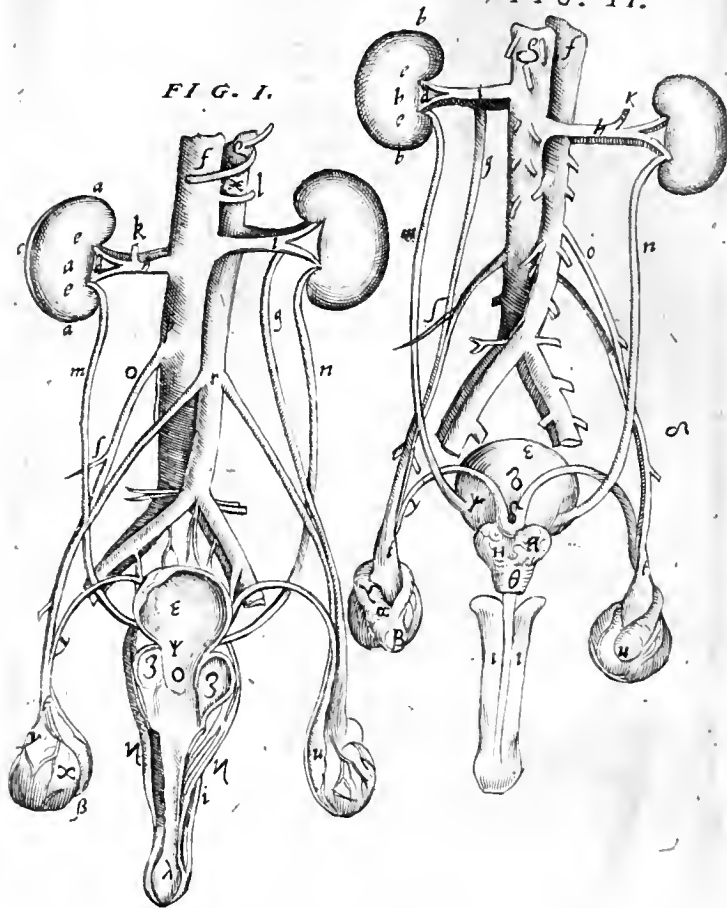

FIG. I.

FIG. II.

- Fig. 1. & 2. a. a. Renis dextri anterior ordo, vt & b. b. in 2. figura sinistri.
 e. c. Sinus duo quibus vasa emulgentia inferuntur.
 f. f. Venæ cauæ truncus, vt & g. g. arteriæ magnæ truncus.
 h. h. Vena & arteria emulgens, vt k. k. vena adiposa dextra.
 m. n. Vreteres. o. Vas spermaticum venale dextrum, vt & g. sinistrum.
 r. r. Arteriarum seminalium exortus.
 ε. ε. Vesica v inaria.
 1. 2. t. Varicosum vas pyramidale.
 1. 2. u. Parastatæ seu Epididimes.
 1. x. Testis sua tunica adhuc inuolutus.
 1. 2. y. Defertentis vasis exortus.
 2. β. Sphincter musculus vesicæ.
 1. 2. γ. Corpora duo penem constituentia.
 1. 2. γ. Meatus communis vrinæ.
 2. ψ. Vreterum in vesicam implantatio.

REGIO MEDIA.

THORACIS, SEV MEDIÆ MICROCOSMI RE-
gionis descriptio, in libros quinque
diuisa.

Nomen.

Græcum, à $\theta\acute{o}\rho\alpha\varsigma$ deriuatum quod est salio, utpote in cuius medietullo cor
metricè moueri atque saltu symphonico vitæ mensuras ducere agnoscitur; hinc ergo Thorax dicta est hæc regio.

Latinum, pectus.

Anglicum, The brest.

Situs, qui
est huius-
modi, vt
pars eius

Anterior, sit inter clauiculas & mucronatam cartilaginem seu Diaphragma.

Posterior, à duodecim dorfi vertebri metiri videatur.

Lateralis, costis veris notisq; & intercostalibus musculis circumdetur.

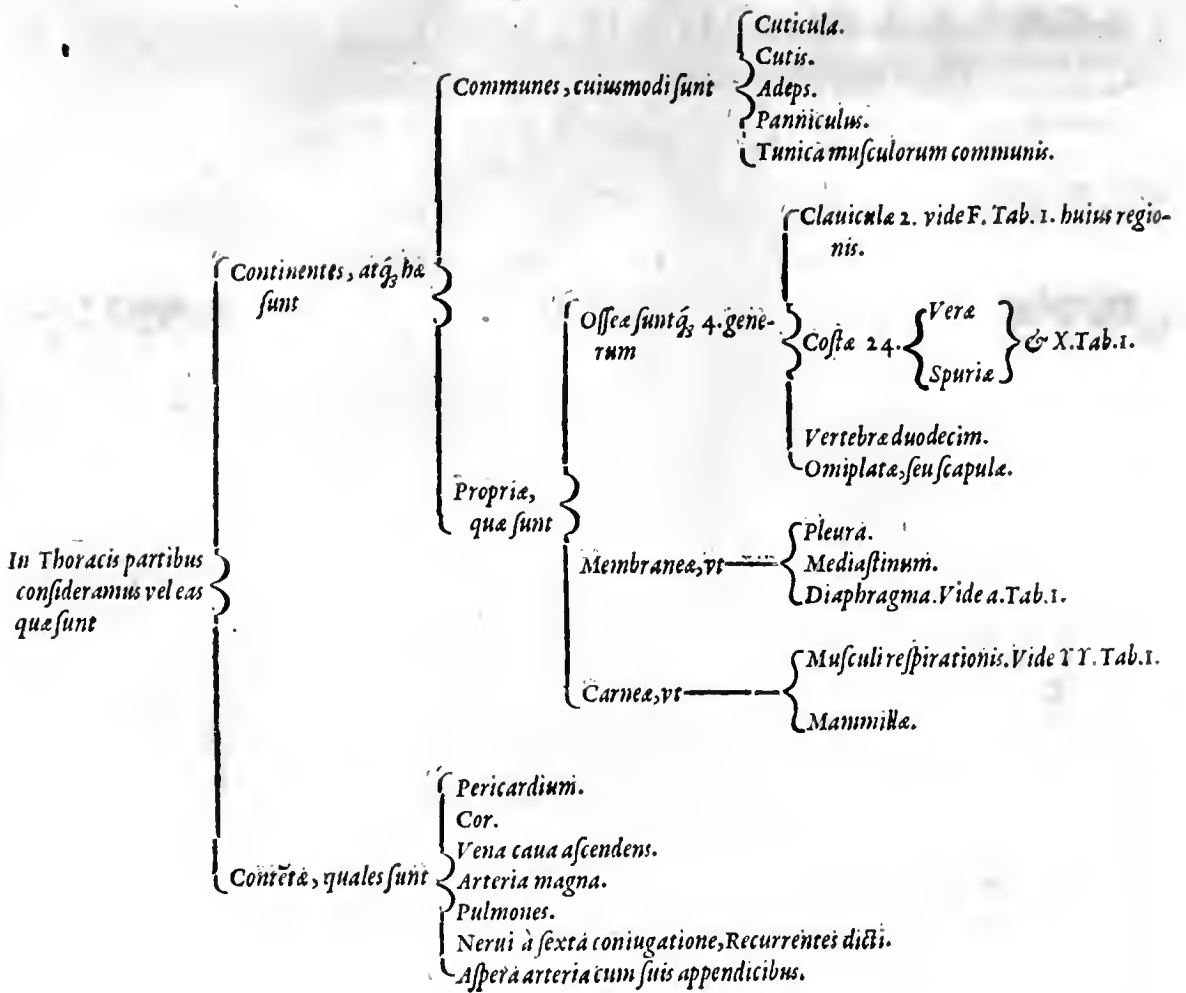
Toto respiciuntur e-
ius

In Thoracis

Figura, que est rotunda seu oblonga, nec quidem est ipsa exquisitè gibbosa seu carinata vt
illa brutorum, sed magis plana.

Vsus, quippe que loco propugnaculi seu munitimenti inseruiat cordi, partibusq; vitæ atque
eius organis adaptatis.

Partibus de quibus in cap. seq.

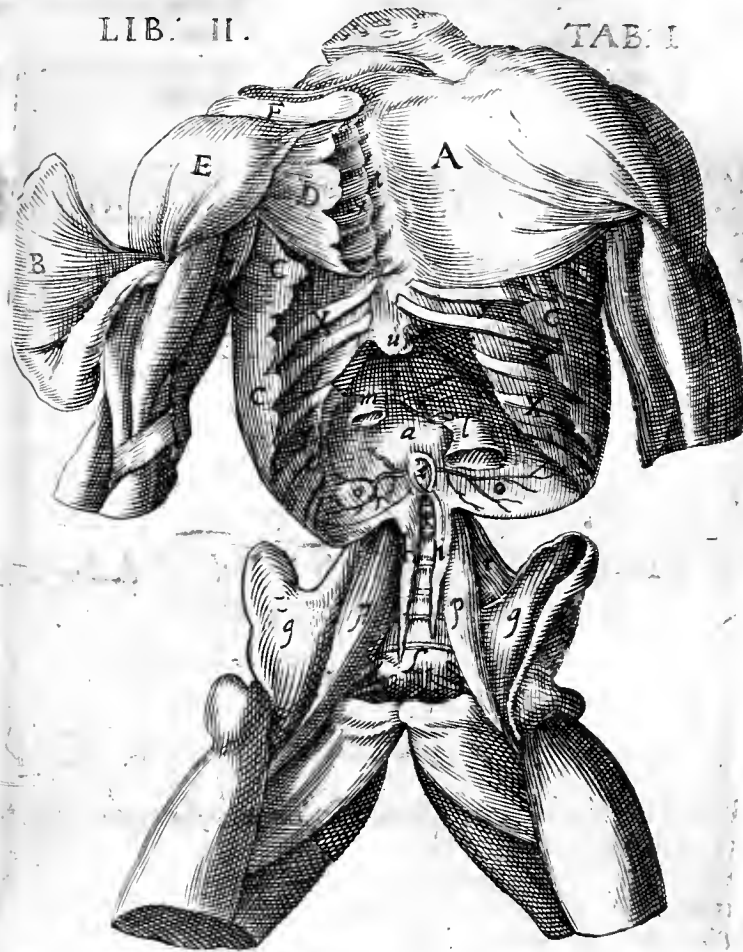

TABVLA

TABVLA I. REGIONIS MEDIÆ INTEGRAM
 thoracis regionem describens generaliter.

LIB. II.

TAB. I

- a. Diaphragma in sua sede.
 e. Arteriæ magnæ dissectæ forameri.
 h. i. Diaphragmatis duo carnosî exortus.
 l. Foramen oesophagi.
 m. Diaphragmatis foramen pro ascensu venæ cavæ.
 n. Vena phrenica.
 o. Arteria phrenica.
 p. p. Femoris musculorum par sextum.
 q. q. Femoris musculorum par septimum.
 r. Dorsi musculus quintus.
 s. Os sacrum cum nervis.
 t. u. x. Os pectoris, & u. est cartilago ensiformis.
 A. B. Pectoralis musculus seu brachii primus in sua sede A. idem vsque ad implantationem separatur B.
 C. C. Serratus maior, & thoracis musculus secundus.
 D. Serratus minor & thoracis musculus secundus.
 E. Brachii secundus musculus.
 F. Clavicula.
 X. Costæ.
 Y. Y. Intercostales musculi.

Ad regionis huius descriptionem concurrunt libri 5. quorum

} Tres priores circa continentia propria versantur, nam	} Primus, de contentis ossea substantia agit.
} Duo posteriores circa contenta versantur, nam	} Tertius, ea membranosa materia aperit.
	} Quartus, membra in thorace contenta tractat.
	} Quintus, partes à Thorace protuberantes describit.

REGIONIS MICRO-COSMICÆ

L I B E R I.

De

PROPRIIS OSSEÆ SVBŒTANTIÆ CONTINENTIBVS.

C A P V T I.

De Clauiculis.

Quorum

} Nomen, ab officio deriuatur, utpote quæ istam regionem confirmant, & statuminant quasi clauibus.	} Substantia, est dura, solida, & minime concaua.	
		} Figura est curua, id est, instar literæ <i>v</i> . Vide Tab. 2.
		} Numerus, est binarius, nam vtriq; lateri correspondet vnica.
		} Connexio firma cum cartilagine pectoris est facta.
		} Positio, est in vtroque iuguli luteo, nam membrum inter hæc duo ossa positum iugulum nuncupatur.
		} Vſus, est ad huius regionis corroboracionem.
} Morbi, sunt fractura, laxatio. Pro his clauiculis vide Tab. 2. ab A. ad T.		

C A P V T II.

De osse pectoris sternon dicto.

} Nomen est os sternon.	} Substantia, est incerta, nam aliquando est	} Ossea quasi.	} Spongiosa & porosa.	} Cartilaginosa.	} Vtuncque tamen est mollior quam illa clauicularum. Vide fig. IX. Tab. 2.	
} Compositio, vel est	} Ex 4. 5. 6. 7. vel pluribus ossibus.	} Tota continue ossea & indiuisa, & in eius basi apparet os illud paruum quod à similitudine vocatur.	} Os mucronata cartilaginis	} Os ensiforme.	} Malum granatum.	} Vide figur. 9. Tab. 2. K. & 5. Tab. 4.
} Ossis huius	} Quantitas, seu magnitudo eius est latior & densior in summitate clauiculas versus, at vero in eius profundo seu immitate angustior longe esse obseruatur. Vt ex fig. IX. Tab. 2. h. e. i. k. patet.					
	} Positio, est in media anterioris Thoracis parte, & in longitudinem se extendit à clauiculis (quibus connexionem firma adligatur) ad Diaphragma vsque seu ventriculi summitatem. Vide Fig. IX. h. e. i. k. & pro interiori sterni parte vide AAA. Tab. 4.					

Connexio,

Connexio, eſt varia, nam

Intrinfecus, adhaeret fortiter mediaſtino.
 Suprà, claviculis inſerzione ſtriſſa affigitur. Videlicet in g. fig. IX. Tab. 2.
 Infra, Diaphragmati adhaeret.
 Latera eiusdem cartilagineo nexu coſtarum verarum extremitatibus vniuntur. Videlicet in c. fig. IX. Tab. 2. & vide A. Tab. 4.

Vſus, eſt vt ſit quaſi ſcutum ſeu clypeus, quo cor membraque vitalia contra iniurias externas muniantur & defendantur.

Morbi, ſunt ruptura &c.

CAPVT III.

De Coſtis.

Nominantur coſtae, vt pote quæ latera muniunt.
 Subſtantiam habent partim oſſeam, partim vero cartilagineam.

Numero ſunt 24. videl. $\left. \begin{array}{l} 12. \text{ in latere dextro.} \\ 12. \text{ in latere ſiniſtro.} \end{array} \right\}$ Vide fig. 9. & 10. Tab. 2. 1. 2. 3. 4. ad 12. vſque.

Huiusmodi oſſa lateralialia

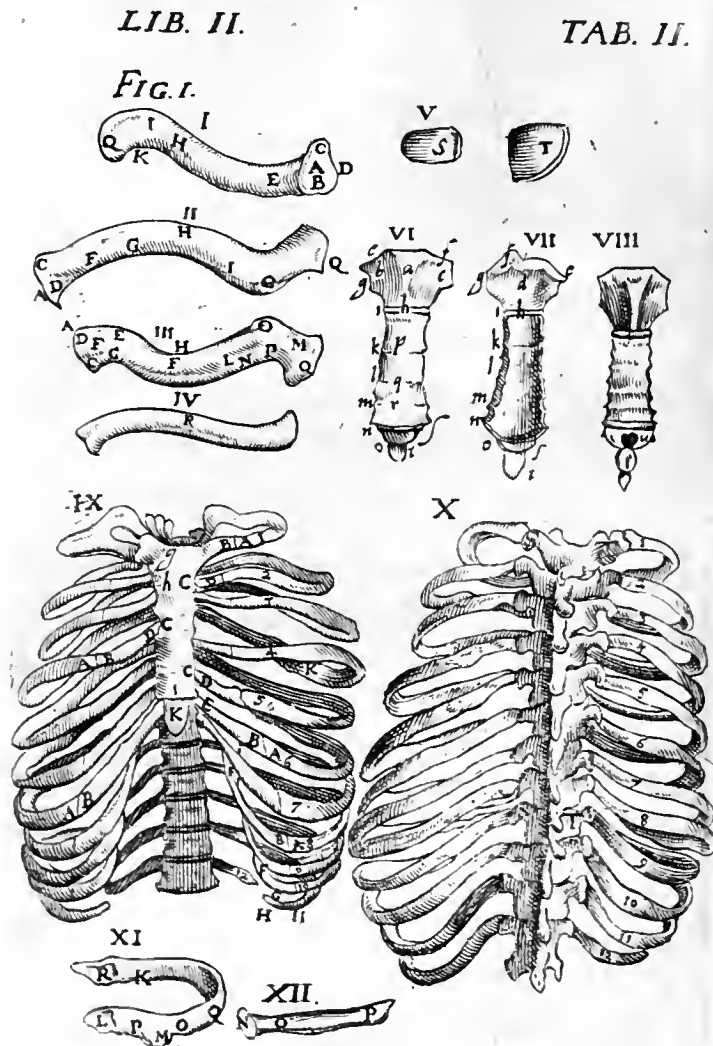
Diuiduntur, in $\left\{ \begin{array}{l} \text{Veras, quæ ſunt numero 7. in quolibet latere ſupremum locum obtinentes: Atque hæc vera idco nuncupantur, quoniam ſecum ſterno coniungentes circuli periferiam abſoluunt. Vide fig. 9. Tab. 2. ad 7. vſque.} \\ \text{Spurias, quæ numero ſunt quinque in quolibet latere, atque hæc ſpuria ideo appellantur, quia curſum circularem non perficiunt, ſed in via deſcunt quaſi. Vide a. 7. fig. 9. ad 12.} \end{array} \right.$

Membrana duplici veſtiuntur, $\left\{ \begin{array}{l} \text{Vna à perioſtio deriuatur, & hæc firmiter coſtis adhaeret.} \\ \text{Alter a à pleura oritur, atque hæc tunicam illam à perioſtio deriuatam tegit.} \end{array} \right.$

Vſum hunc præbent, vt ſpiritualia ab externis iniurijs ſeu violentijs lateraliter defendant.
 Merbis obnoxia huiusmodi, videlicet fractura, diſlocationi, relaxationi.

TABVLA

TABVLA II. QVÆ EST DE OSSIBVS PECTORIS: IN QVA OCTO sunt figuræ, quarum prior anteriorem, 2. posteriorem, & 3. infimam claviculæ partem ostendit, 4. describit claviculam mulieris, quæ in illis est magis recta quam in viris, 5. exprimit binas cartilagineas claviculæ articulis interpositas, 9. sterni partem anteriorem, vt & 7. eiusdem posteriorem delineat, 8. arguit anteriorem mulieris sterni partem.

1. 2. 3. A. Claviculæ caput sterno articulatum;
1. B. Angulus huius capituli primus.
1. 2. 3. C. D. Angulus secundus & tertius.
1. 3. E. Claviculæ anterior linea eminentior;
2. 3. F. G. Linea inferior, quæ iuxta G. aspera est.
1. 2. 3. H. Claviculæ medium teres.
1. 2. I. Exterior pars latior & curua.
1. K. Asperitas in hac fede.
3. L. M. N. Claviculæ inferior sedes sinuata & aspera, & circa N. oritur ligamentum quod in scapulæ processum inferiorem infigitur.
2. 3. O. Claviculæ tuber sterno appositus.
3. P. Asperitas inferior interioris sedes.
1. 2. 3. Q. Capitulum planum quo scapulæ iungitur,
4. R. Clavicula mulieris.

3. S. T. Cartilago claviculæ cum scapulæ articulum intercedens S. cartilago altera cum sterno T.
 6. a. Sterni ossis primi extuberantia.
 6. b. c. Impressio vtrinque ad extuberantiæ latera.
 7. d. Sterni sedes posterior cauata.
 6. e. f. Sinus claviculas admittens.
 6. 7. g. Sinus cui costa prima articulatur.
 6. 7. h. Ossis primi cum secundo articulatio.
 6. 7. i. Sinus cui costa 2. adiungitur.
 6. 7. k. l. m. n. o. Sinus alii quibus costæ sequentes quinque articulantur.
 6. p. q. r. Linea, quæ post ossium coalitum remanere.
 6. 7. s. t. Sterni os tertium s. cum cartilagine t.
 8. u. Foramen ad cordis figuram efformatum.

Fig. IX. Thoracis ossium partem anteriorem X. posteriorem XI. costam veram con fractam XII. costæ duodecimæ con fractæ partem posteriorem exhibet.

à char. 1. ad char. 12. in 9. & 10. figura costas 12. ostendit, septem superiores veras, 5. inferiores ino has

9. A. B. Costarum cum suis cartilaginibus coalitus.
 9. C. D. Costarum cartilaginum cum sterno articulatio.
 9. E. Cartilaginis capitulum obtusum.
 9. F. F. Costarum spuriarum cartilagine acutæ.
 9. g. h. i. Sternum in medio costarum g. furcula superior.
 9. G. H. Costæ vndecimæ interuallum, quo nonnunquam cartilago à vicinis dehiscit: 12. vero semper.
 9. I. I. Cartilaginum inæqualis extuberantia.
 9. K. Cartilago ensiformis.
 11. K. Sinus in costæ inferiori parte in longum ductus.
 11. L. M. Capitulum quo costa vertebræ articulatur L. capitulum, quo transuerso processui iungitur M.
 12. N. Capitulum obtusum costæ vndecimæ & duodecimæ.
 11. 12. O. Tuberculum cui musculus dorsi 11. inseritur.
 11. P. Asperitas inter duo capitula ligamentum producens.
 11. Q. Asperitas cum leui extuberantia, cui musculus Thoracis sacrolumbus dictus implantatur.
 11. R. Costæ fractæ fungosa substantia.

LIBER II.

De

PROPRIIS MUSCULOSÆ SUB-
STANTIÆ CONTINENTIBVS.

CAPVT I.

De musculis intercostalibus.

Horum
musculo-
rum

- Nomen, est Musculi intercostales à loco seu positione.
 Substantia, est partim nervosa, partim carnea, partim cartilaginea, vt in musculi natura supr. a. relat. um est.
 Numerus, est 22. Vessalius vult quòrum interiores inseruiunt inspirationi, exteriores vero expirationi, nam 2. priorum costarum superiorem thoracis partem dilatant, quemadmodum illi duo infimarum contrahunt inferiorem illius partem, & sic in cæteris: At ex his omnibus Diaphragma (licet horum musculorum vltimus) non minimum in respiratione locum obtinet. Sed de ipso suo loco. Vide Tab. I. AB. & CC. & D. sed præcipue Vide II. pro musculis intercost.
- Vsus præcipue in respirationis actione versatur.
 Morbi, sunt tumores, vlcera, apostemata, imo vero memini me carbunculo fere lethali in pueritia mea, versus leuam thoracis partem fuisse affectum, Cuius tamen periculum (Deo sint gratia) periti & docti cuiusdam chirurgi industria tandem sanus euasi.
- Constellatio, est { Explanetis. ♃
 { Ex stellis fixis. ☉

CAPVT II.

De Mammillis.

- Nuncupantur, { Mamme.
 { Mammilla.
 { vera.
- Compositionem habent variam: Nam mamme { Mammæ constantur ex cute, adipe & papillis: glandulis vero carent, vt potè quibus non est lactis generandi necessitas.
 { Fæminarum vero præter cutem, adipem & papillas plurima glandulosa habent corpora, constantur ergo ex cute, adipe, panniculo carnosio, glandibus, nervis, venis & arterijs, Pro vene mammariæ motu vide Tab. 4. B. C. Pro arterijs mammarijs DE. & LL. Tab. 6. b.
- Quantitate variæ gaudent, pro dispositione corporis personæ.
 Figuram habent rotundam, estq; mamma instar hæmisphærij cuius polus est papilla.
 Temperamentum habent, frigidum & humidum.
- Vsum præbent, { Ad corporis humani ornamentum.
 { Ad lactis (infantis nutritioni destinati) generationem.
- Que { Lactis, vt eiusdem
 { Exuberantia seu diminutio.
 { Cæcitas & grumofitas.
 { Putrefactio & congelatio.
 { Spissitudo } nimia.
 { Tenuitas }
 { Apostema.
 { Magnitudo seu exturgentia.
 { Corrosio.
 { Vlcus.
 { Cancer.
 { Inflammatio.
 { Durities.
- Morbis premuntur variis, nempe vel ob in-
 dispositionem { Substantia, vt sunt:
- Constellationem habent { Explanetis. ♃
 { Ex signis Zodiaci. ☉

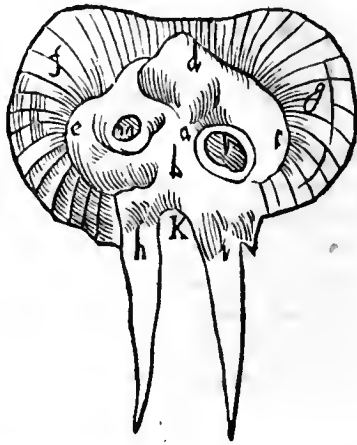
LIBER TERTIVS.

CAPVT I.

De Diaphragmate.

Nomen, est	}	Diaphragma.	}			
		Phrenas, non quod de prudentia participet, sed qui, hoc, cum inflammatur, phrenitidem inducit continuam. Differt tamen hæc phrenitis species ab illa Ideopathetica dicta, quæ ex meningum cerebri inflammatione accedit, quia in hac vox est rauca & respiratio longa, sed in illa vox acuta & respiratio frequens & difficilis.				
Substantia	}	Media, est membranosa, & nervosa, & in hoc à communium musculi proprietate differt, & promde singularis est.	}			
		Extrema, est carnosæ & aliquantulum tendinosa. Pro eius descriptione complet. vide Tab. 3. a. b. c. d. e.				
Compositio fit ex parte	}	Membranosa duabus tunicis constata quarum	}	Inferior à peritoneo oritur.	}	De hac tractat: Tab. 3. b. c. d. e.
				Superior à tunica subcostali derivatur.		
			Etiam nervos habet ei proprios, pro quibus vide II. fig. 1. Tab. 5.			
			Carnosæ est que ex carne simplici. Hanc autem denotat f. g. Tab. 3.			
Quantitas in	}	Concurrunt etiam ad eius compositionem venæ & arteriæ. Vt Tab. 1. n. & o.		}		
		Latitudine tam ampla est, vt totum Thoracis inferiorem ambitum impleat, vt per m. a. o. l. Tab. 1. patet.				
		Longitudine ab ensiformi cartilagine ad secundam lumborum vertebram se extendit: Predicta etiam Tab. hoc notat.				
		Altitudine inferior & depressa magis est eius pars carnosæ, quæ versatur in eius circumferentia, quam nervosa quæ in centro apparet, Et hoc per a. Tab. 1. eleuatam declaratur.				
Positio, est	}	inter partes vitales & naturales, quippe per quem distinguuntur ab inuicem, vide Tab. 1. lib. 2. a. Pro Diaphragmate in sua sede, & vide RR. Tab. 4. Pro septo à sterno & cartilagine ensiformi libero.				
		Figura, est rotunda, sed tamen ad effigiem oblongam magis vergit; Et in hac sua effigie seu imagine ab omnibus alijs musculis discrepare videtur: At vero ita à natura figura eius ordinata est, vt infirmam thoracis regionem aptissime terminarent. Pro hac vide Tab. 3. Habet autem exortus duos carnosos: qui Tab. 1. & Tab. 3. per h. i. significantur.				
Foramina sunt tria quorum	}	Duo sinistra atq; bo-		}		Vnum destinatum est Oesophago aliud trunco Aortæ.
		rum				
		Vnum dextrum est atque hoc trunco venæ cavae proprium. Pro his vide Tab. 1. e & m. Et Tab. 3. k. l. & n.				
Connexio, fit	}	A parte ante, cum sterno, vide Tab. 1. u.				
		Later aliter, cum costarum inferiorum extremitatibus. Et indicatur per X. Tab. 1.				
		A parte post, cum duabus primis lumborum vertebris. Vt iuxta o. o. Tab. 1. ostenditur. Etiam à sua superficie cum corde vicinitatem habet. Vt F. G. fig. 2. Tab. 5.				
Vfus	}	Primus, est ad respirationis officia præstanda; quippe quod est præcipuum respirationis organon.				
		Secundus, est ad faeces ventris excernendas, nam hoc opus in primis præstare animadvertitur.				
Morbi, sunt inflammatio, phrenitis, Distensio flatulenta, vt in hypochondriacis & Scorbuticis.						

TABVLA III. EST DIAPHRAGMATIS.

a. b. c. d. e. Septum est a. eius pars membranosa b. c. d. e.

f. g. Eius carnofa.

h. i. Sunt eius exortus duo carnofi.

k. l. Septi diuifio, arteriam magnam transmittens, k. eius foramen finiftrum Oefophago viam præbens.

m. Foramen dextrum ad venæ cauæ afcenfum deftinatum.

Pro meliori huius descriptione quatenus in corpore fitum fuum habet, Vide Tab. 1. huius; Post huius regionis caput primum expreffam: in qua Diaphragmatis fitus eiusque partes & foramina luculentius explicantur.

CAPVT II.

De Pleura:

Nomen, est { Pleura.
Membrana succingens costas.
Subcostalis tunica.

Origo, procedit de fibris pluribus paruulis à dura matre seu pericranio descendentibus per illa foramina per quæ nervi intercostales descendunt.

Substantia, est membranosa & spermatica, & in sua compositione duplicatur quo venas vbique per hanc regionem dispersas firmitus retineat & statuminet.

Quantitas, tam ampla est, vt huius regionis contenta non aliter comprehendat, quam peritonæum illa regionis infime.

Membrana huius

Situs, est per totum ventrem medium. At hac membrana largitur tunicam cuilibet parti in hac regione media inclusa, quemadmodum & peritonæum hoc idem in regione infima prestare cernitur. Porro etiam vt costa immediate à perioestio inuestitur, quod ei firme adheret, ita etiam & Pleura huic perioestio incumbit, & ob hanc causam membrana costas cingens nuncupatur.

Connexio, cum omnibus vertebris, costis, atque etiam osse sternon fit firma, ita vt ipsa ab illis sine rupturæ periculo vix separari queat.

Vsus, in omni re est ad actionem Peritonæi similis, videlicet vt eodem modo partes in Thorace contentas tegat, quo peritonæum illas ventris inferioris succingit.

Morbi, sunt pleuritis, peripneumonia, &c.

CAPVT III.

De Mediastino.

Nomen, est mediastinum, ratione officij, vt pote quod regionem Thoracis in partes duas æquales, secundum longitudinem partiri videtur. Vide Tab. 4.

Ordo, est primum inter contenta, tametsi hoc inter continentia ideo nominamus, quoniam à pleura reduplicatione conflatur, quæ est pars continens.

Ortus, est ab ipsa pleura, nam nihil aliud est hoc quam pleura reduplicata.

Substantia, ergo est eadem cum illa pleura, & aliarum membranarum.

Compositio, fit à duabus membranis quæ (vti dictum est) à pleura oriuntur, & videtur esse nihil aliud nisi pleura reduplicata.

Quantitas, se extendit à clauiculis, ad mucronatam Cartilaginem vsque, hoc est per totam regionem huius longitudinem transit, vt per F G. & H H. Tab. 4. apparet.

Cuius } Figura, est tenuis & subtilis, rete araneæ simillima.

Numerus, est vnus sine coniuge aut pari.

Temperies, est frigida & sicca, vt reliquæ membrana.

Connexio, facta est ad inferiorem sterni partem, & ab illo perpendiculariter descendit ad vertebra ipsas dorsis, quibus etiam affigitur & nexu quidem firmo. Vide Tab. 4. L G. & H H.

Situs, est in media thoracis regione, nam partes vitales secundum longitudinem in partes duas æquales partitur, non aliter quam linea alba ventrem inferiorem bipartiri videtur. At vero in sinistro latere locum relinquit ad pericardium continendum apte dispositum. Pro naturali eius situ dextro & sinistro. Vide G G. H H. Et I K. Et L L. Tab. 4.

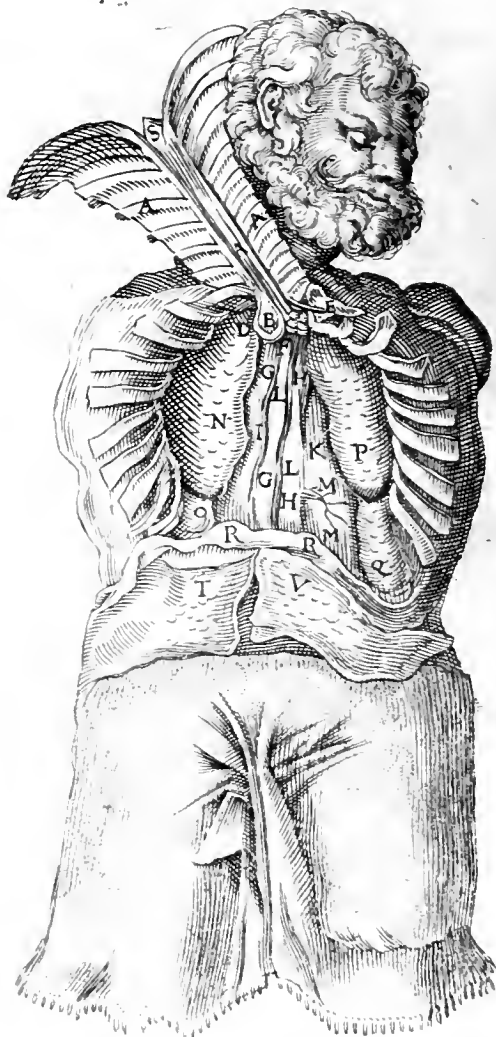
Vsus, est partem sinistrani à dextera distinguere, quod quidem opus natura ob eum finem ordinavit, vt si vnica vitæ pars sit læsa, altera tamen integra remaneret & incolumis.

Morbi, sunt Apoplemata, vlcera. Memini autem me in quodam nobili defuncto apoplema graue in infima huiusce membrane portione inuenisse, cui & totum pericardium erat consumptum, & cordis substantia putrida.

TABVLA IV. MEDIASTINVM A STERNO ET
costis liberatum indicans.

LIB. II.

TAB. IV.

- A.A. Sternum vbi A. est medium, & cartilaginum costarum connexarum sedes interna.
 B.C. Venæ mammariæ descendentes sub sterno ad rectos musculos.
 D.E. Arteriæ mammariæ descendentes.
 G.G.H.H. Mediastini dextra & sinistra positio. quæ ante diuisionem adnata erat sterno.
 I.K. Dextra & sinistra superficies pulmonem spectans.
 L.L. Interuallum inter vtranque mediastini membranam.
 M.M. Est regio proruberans partis cordis sinistrae situm ostendens.
 N.O. Videlicet pulmonis dexter lobus elatior. N. depressior. O.
 P.Q. Vbi P. est pulmonis sinistri lobus superior, eius vero inferior est Q.
 R.R. Indicat septum à sterno & cartilagine, ensiformi liberum.
 S. Est cartilago ensiformis.
 T.V. Est cutis ab anteriori Thoracis parte deorsum tracta.

LIBER IV.

De

PARTICVLIS IN EA
CONTENTIS.

CAPVT I.

De Pericardio.

- { Græcum, est $\pi\epsilon\epsilon\alpha\sigma\acute{\rho}\delta\iota\upsilon\upsilon$.
 { Inuolucrum.
 { Casa.
 { Capsula.
 { Arcula.
 { Vagina secundum Hippocratem.
- Nomen {
 { Latinum, cordis —
- Origo, petitur à cordis basi, & non à vertebrarum ligamentis, vt nonnulli inconsulte satis volunt.
 Substantia, est dura, densa, & bene compacta, at fibris omnimodo destituta.
- Compositio, constat ex duplici {
 { Propria, quæ à nervis sextæ coniugationis, arterijs & venulis (quæ etiam septo
 { transuerso inseruntur) conslari videtur. Vide Tab. 5. c.
 { Communis, at quæ hæc à pleura derivatur.
- Quantitas, corde longe est amplior at que capacior, vt pote in quo cor liberius in motu & mensura Diastole & Sy-
 stole mouetur.
- Huius in- {
 uolucris {
 { Figura, representat effigiem cordis, cuius est receptaculum, non aliter quam vagina, ensis imagini adaptari cer-
 { nitur. Vide fig. 2. Tab. 5. BB fig. 1.
 { Situs, est vndiq; circa cordis substantiam. In Tab. 5. B. indicat Pericardij initium. D. E. F. eius faciem. fig. 2. BB. il-
 { lud in latera reflexum & A. a. um vasis cordis.
 Temperies, est frigida & sicca, respectu substantia suæ membranosa.
- Connexio, fit per {
 { Membranas, cum cordis basi. Vide B. fig. 1. Tab. 5.
 { Sui. v. vasa, cum origine pulmonum, cum hepate, cum corde, atque etiam gratia neruorum
 { suorum respectum habet ad caput. Vide fig. 1. & 2. Tab. 5. vbi quomodo ad pulmones
 { per se & Hepati per venam cauiam A. connectatur declaratur.
- Vfus, est {
 { Cor ab externis flatibus at que iniuriis alijs defendere at que munire.
 { Humiditatem aqueam in se continere, quæ (vt nonnulli volunt) ad cordis refrigerium inferuit.
- Morbi, sunt Apostema, vlcera, consumptio &c. Cuiusdam militis nomine Iacobi Cromer cadaver inspexi, incisio-
 ne apertum, cui apostemate consumptum erat totum pericardium, imo vero & ipsum cor profunde apostema-
 tum inuenimus.

CAPVT II.

De vena caua ascendente.

O Biter hoc in loco lectorem obseruare velim, quod, tametsi in superioribus de integra venæ cauæ natura verba licet succincta fecimus, tamen in publica nostra Anatomix administratione, venam cauam ascendentem hoc in loco expresserimus, eiusque truncum ab Hepatis gibbo egressum, atque etiam eius in dextrum cordis ventriculum ingressum, cū singulis ipsius ramis, tam directe tendentibus sursum, quam lateraliter se inclinantibus, luculenter demonstrauerimus, vtpote ad cuius genuinam atque ocularem descriptionem ante pericardii ablationem conuenienter peruenire non potuerimus.

CAPVT III.

De Corde.

Nuncupatur, { *Græce, καρδιά.*
Latine, Cor.

Dignitate nobilissimum est, vtpote primum in homine viuens & vltimum moriens.

Ordinatur à natura (vt nonnulli volunt) tam tempore quam loco, ante cetera membra principalia. At Galenus cerebrū corde esse antiquius asseuerare videtur, Alij experientia docti Cerebrum, cor, & Hepar simul in lucem proferrī dicunt, affirmantes, quod in spatio septem dierum, post seminis in vuluam iniectionem ampulle tres in eius massa sublimentur, quarum qualibet vnico ex his membris principalibus respondeat; Atque iterum eas in diebus 15. in istiusmodi membra reduci asserunt, ita vt vnum ab alio quodammodo distingui queat. De his latius in Anatomia nostra mystica permissiōe diuina disceptare nobis proposuimus.

Substantia fruitur
 carnis dense & solide ex 3. fibrarum
 generibus contextæ,
 quarum

Reclæ si contrahantur, tunc reliquis fibrarum speciebus laxatis cor dilatur, quæ quidem actio dicitur Diastole, & in tempore istiusmodi motus, cor aërem ex pulmonibus per arteriam venosam in sinistrum ventriculum ad sui refrigerium, & spirituum vitalium nutritionem attrahere solet, Atq; etiã hac eadem actione cor sanguinem ex trunco caue venæ ascendente, per ventriculi sui dextri valvulas extra apertas, intus vero clausas, & cuspidibus sagittarum simillimas, hocque pulmonum substantia nutrienda causa attrahit.

Transuersæ si contrahantur, reclæ iterum relaxantur, & cor quidem contrahitur & reprimitur, atq; hæc actio vocatur Systole, in tempore cuius motus, fuliginosa aeris excrementa à sinistro cordis ventriculo partim per arteriam venosam expelluntur, & partim per magnam arteriam in partes alias, vti quidam volunt, sed cum is sententia mea minime concurrat: nam quod purum est, & ab aeris superfluitate separatum, id quidem in aortam intrusum, & in ea reconditum puto, quod autem superfluum & inutile est, illud per asperam arteriam expiratione emissum credo. In huius etiam motus spatio, sanguis ille à vena caua extractus motu precedente, & in dextro cordis ventriculo preparatus atque elaboratus per venam arteriosam, apertis valvulis semilunariibus, ad pulmones nutriendos introducitur; Nam leue nutrimentum ad pulmonum substantiam requiritur, quare necesse erat vt in puriori nature vasculo, sanguis iterum rectificaretur, quo lenior & subtilior ad functionem hanc suam perficiendam redderetur.

Obliquæ illam producunt quietem quæ inter Diastolen & Systolen intercedit.

Componitur ex partibus

Similaribus, cuiusmodi sunt

Caro propria, de qua antea.

Venæ coronaria duæ, quæ ad cordis nutritionem conducunt. Pro quibus vide L. fig. 2. Tab. 5. & LL.

Arteria coronaria duæ, eius substantiam spiritibus vitalibus rescientes. Et pro his vide L. fig. 2. Tab. 5. & LL.

Nervus à sexta coniugatione scaturiens, Pinguedo, quæ ad ipsius humectationem confert.

Organicis, de quibus infra sign. A

Figuram habet, instar nucis pinea.

Membrū
hoc in-
si-
gne

Ponitur, respectu

Basis, in medio seu centro Thoracis. Pro hac vide C.D. Tab. 5.
Apicis seu coni, ad partem leuam vergens, atque etiam ad interiorē magis in-
clinans. Pro eius mucrone vide E. fig. 2. Tab. 5.

Quantitate seu magnitudine
variatur, nam in

Cordatis & animosis viris angustius & pressius esse obseruatur.
Timidis & pusillis nimis magis tumidum & largum esse solet.

Connexionem habet, cum

Cerebro, per neruum sexta coniugationis.
Hepate, per venam cauam. Vide A. fig. 1. Tab. 5.
Pulmonibus, per $\left\{ \begin{array}{l} \text{Venam arteriosam. Vide E. G.} \\ \text{fig. 2. Tab. 5.} \\ \text{Arteriam venosam. Vide H.} \\ \text{fig. 2. Tab. 5.} \end{array} \right\}$ Quomodo adhaeret cordi vi-
de L.M.N.O. Tab. 5. fig. 1.
Pericardio, per eius basin. Vt in B. fig. 1. Tab. 5. Septo transuerso. Vide Tab. 5. fig. 1.
F.G. & H.I.

Omnimodo ad hominis exi-
stentiam vtile est, nam iuxta
sententiam

Medicorum fere omnium, creditur esse facultatis vitalis domicilium, vitæ origo,
caloris innati fons, & arteriarum scaturigo.
Zenonis, dicitur esse ignis naturalis receptaculum.
Promerhei, ignis caelestis vas nuncupatur, quem quidem ignem à calo ipse ideo su-
ratus esse dicitur, vt illo vita ditaret hominem, est enim vitæ, vegetatiōis &
generatiōis pabulum, sine quo animal ne momentū quidem temporis per-
durare potest.

Egrotare solet, nam morbis
multis afficitur, cuiusmodi
sunt

Tremor cordis, palpitatio, cardiacapassio, Syncopis, casus virtutis.
Apostema: Quo morbo equitem auratum cui nomen erat Iacobus Cromer, gra-
uiter & lethaliter (vt dictum est) affectum vidi, quo post mortem aperto,
pericardium obseruauit penitus consumptum, ita vt ne signum quidem eius-
dem restaret, corq; vndiq; erat apostumatum, & ita squalidum vt à chirur-
go vix agnosceretur, quo & digitis putridam illam substantiam tractante,
illos tam leuiter in eam penetrasse intuebar, ac si ex luto tenerissimo seu bury-
ro esset conflata, & protinus materiam putridam & virulentam egredi ani-
maduertit, sed quod quidem (vt mihi videbatur) erat magis admirabile,
ipsum egrotantem, quatrīduo vel circiter ante suam mortem chartis cum a-
lijs nobilibus ad mensam ludere vidi. Attamen per 6. septimanas ante suum
obitum, cordis palpitatiōe & pulsu quandoq; intermittente, quandoq; de-
ficiente & vibrante ipsum animaduerti affectum. Interea temporis tota Tho-
racis cauitas, aqua spissa & fatida, vrina seu lixiuū grossi instar fuit comple-
ta, ita vt in eius morbi medietate multorum medicorum doctorum erat con-
uocatio & consultatio, qui omnes (aliter ac ego sentiebam, qui dixi Aposte-
mate in thoracis cauitate cum aqua quantitate eum laborasse) vnanimiter
sentiebant, morbum eius ex materia flatulenta in arteriam venosam seu ve-
nam arteriosam inclusam esse constat, At rei effectus consensum illorum
falsum fuisse docuit.

Constellatio-
nem habet, ex

Planetis

Signis Zodiaci ♉.

Partes cordis organicae speculantur in sinu cordis vel

Dextro, qui sanguineus ideo nuncupatur, quoniam ad sanguinis purificationem & attenuationem confert, & in hoc 4. obseruamus, videlicet

Sinistro, qui spirituosus & spiritalis dicitur, utpote in quo spiritus generantur vitales, hicq; obseruamus

Venam auriculam, quæ ad sanguinem retinendum atque impediendum ne ex vena caua in nimis magna quantitate in sinum hunc dextrum influeret, confert. Vide I. fig. 1. Tab. 5.

Venam cauam, quæ transfert sanguinem ab hepate in dextrum cordis sinum, ut ibi coctione tertia melius prepararetur & depuretur, secundum dispositionem nutriti, quod est pulmo, cuius substantia est leuior, & magis aerea quam cætera corporis partes; nam si eodem sanguine nutriretur quo partes cætera, minus esset ad officium suum debitum præstandum apta, quod in continuo motu consistit. Vnde leuis substantia leue requirit nutrimentum, quoniam simile à simili suo aptius nutrirî docemur, & natura natura sua simili latatur. Vide A. fig. 1. Tab. 5.

Venam arteriosam, quæ transfundit per infinitos ramos & ramulos sanguinem in corde depuratum & attenuatum ad pulmones, ut ab eodem nutriantur. Pro vena hac vide F. G. fig. 2. Tab. 5. Et fig. 1. Tab. 7. c. 1.

Sex valvulas seu membranulas, nempe

Tres in orificio vena caue, extra apertas intus vero clausas. Hæ autem sagittales à quibusdam nuncupantur, quippe quæ cuspidibus sagittarum sunt similes, vsusque harum est, ut impediunt, ne sanguis à vena caua in dextrum cordis ventriculum intronissus ab illa vena iterum regurgitetur. Pro his vide Bauhini Tab. 10. lib. 2.

Tres in orificio vena arteriosa, intus apertas foris clausas, ne sanguis in cor regrederetur. Atque hæ dicuntur semilunares à similitudine, Et per has ingreditur nutrimentum in corde elaboratum pulmones. Pro his vide Bauh. loco prædicto.

Venam auriculam, quæ facit tam ad aeris in lauum cordis thalamum attractionem, & eiusdem superfluitatis expulsionem, quam ad vitæ quintam essentiam, ab aeris superfluitate separatam atque collectam, in vas arteriale magnum, Aorta dictum, tanquam locum ad spiritus vitales recipiendos adaptatum atque destinatum, conducendam. Vide K. fig. 2. Tab. 5. pro huius sede.

Arteriam magnam, per quam spiritus vitales à corde tanquam fonte ad omnes corporis partes deferuntur. Vide a. fig. 1. Tab. 5.

Arteriam venalem seu venosam, per quam aer ad sinistrum cordis ventriculum tam ad vitæ sustentationem, quam cordis sanguinisque arterialis refrigerationem, inspiratione introducitur, eiusq; pars superflua per expirationem rursus expellitur. Pro hac vide fig. 2. Tab. 5. H. Et fig. 1. Tab. 7. D.

Vasa duo, nempe

Tres, in arteria magna orificio cordis thalamum respiciente disponuntur, suntq; intus apertæ, extra vero clausæ, & ratione suæ similitudinis semilunares dicuntur, non enim ab illarum trium in vena arteriosa orificio repertarum effigie & figura dissentiunt. Atq; hæ à natura ideo ordinantur, ut spiritus vitales in sinistro cordis laboratorio constati, & in arteriam magnam (ad illos recipiendos destinatam) impositi, in laboratorium iterum non remearent. Pro his vide Bauhinum loco antea citato.

Septem magis interiora, videlicet.

Valvulas quinque dictis vasculis insertas, quarum

Due, arteriæ venalis orificio inseruntur, foris apertæ, intus clausæ, quæ ideo Mitrales nuncupantur, utpote quæ mitris Episcoporum sunt simillime. Harum quidem officium est, taxo aereni inspiratione intronissum recipere quam eius partem inutilem emittere.

TABVLA V. EST PERICARDII ET CORDIS VT IN PERICARDIO includitur, yna cum pulmone & septi portione. Duas autem figuras continet, quarum in

LIB. II. FIG. I. TABV

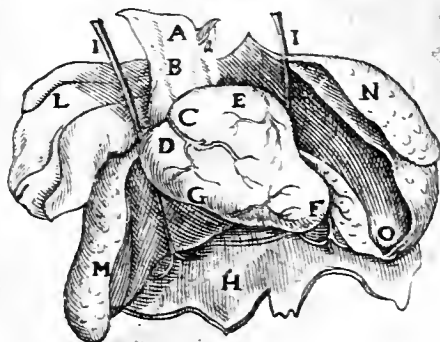
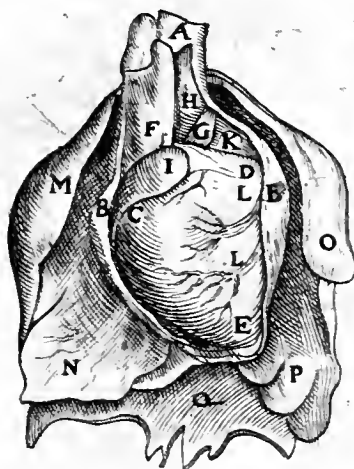

FIG. II.

Prima. A. Est venæ cauæ ascendentis portio.

a. Arteriæ magnæ est portio.

B. Pericardii initium indicat, quod venæ cauæ & arteriosæ, & arteriæ magnæ pertinacissime adhæret.

C. Sunt pericardii venulæ.

D. E. F. Pericardii anterior facies, & simul basis cordis figuram indicant, videlicet D. E. at vero F. cordis mucronem denotat.

Ab F. ad G. Cordis demonstratur connexus, cum septo transuerso.

H. I. I. Videlicet septi transuersi pars H. cuius nerui I. I.

L. M. N. O. Quatuor pulmonis Lobi.

Secunda. A. Sedes est qua pericardium vasis cordis continuatur.

B. B. Pericardium in latera reflexum.

C. D. E. Cordis anterior pars, vbi basis eiusdem est C. D. mucro vero E.

F. G. Videlicet F. vena caua, G. vena arteriosa.

H. Arteria magna, & arteria venosa, non nisi in dextrum corde reflexo conspici potest.

I. K. Auricula cordis dextra est I. sinistra vero K.

L. Vena & arteria coronaria cordis.

L. L. Rami ab illis vasis.

M. N. O. P. Pulmonis lobi quatuor.

Q. Septi transuersi pars.

Pro descriptione venæ arteriosæ, & arteriæ venosæ vide pulmones.

CAPVT IV.

De arteria magna.

Vena habet non nisi vnicam tunicam, eamque raram atque tenuem, qua ex fibris rectis, & quibusdam mediocriter obliquis conflatur.

Differentia, nempe inter eam & venam, nam

Arteria, duplici tunica est prædita, quarum

Exterior, est illi venæ simillima, eiusdem scilicet substantia, & ex iisdem vel similibus fibris compacta.

Interior, est quintupla, proportionem interiore densior seu crassior, & ex fibris transversis contexta: quo melius contineret subtiles vitæ spiritus.

Nomen, est que

Aortes Græce, & communiter aorta dicitur.

Arteria magna Latine.

Ortus, qui est à sinistro cordis ventriculo. Pro quo vide a. Tab. 6. a. & A. Tab. 6. b. Et A. fig. 2. Ta. 8. denotat orificium eius à corde abscissum.

Coronariæ ab aorta procedentes, priusquam eius truncus à leuocordis sinu egrediatur. Atque huiusmodi arteriolarum congeries circularis, ad cordis præseruationem destinatur, quem admodum venæ coronales ad ipsius nutritionem. Pro his vide B. B. Tab. 6. b. Et a. fig. 2. Tab. 8.

Intercostales ab A. Zigo productæ, quorum est officium vim vitalem musculis illius loci attribueret. Pro his vide I. Ta. 6. b. & H. Phrenetica, per vniuersum Diaphragma dispersa, de quibus K. Tab. 6. b.

Mammariæ de qua LL. Tab. 6. b.

Epigastrica cui unguuntur mammariæ. Vide ce. & vv. Tab. 6. b.

Celiaca, que est cæteris ramis amplior, hæc ad ventriculum prorept, atque etiam Hepati, Lieni, & Epiploos spiritus impluit liberaliter vitales. Pro hac vide P. Tab. 6. b.

Mesenterica seu mesenterica, est ramus ille qui mesenteron, seu illam mesenterij partem, que ad intestina gracilia attinet, sanguine vitali irrigat. Et de hac X. T. Tab. 6. b.

Renales, ad renes permeantes Emulgentes dictæ. Vide f. Tab. 6. a. Et v. f. Tab. 6. b.

Spermaricæ, cuiusmodi sunt vasilla duo arterialia generationi dicata. Pro quibus vide t. r. u. Tab. 6. b.

Lumbales, que ad lumbos descendunt. Pro his vide y y y. Tab. 6. b.

Sirculis cuiusmodi sunt Arteriæ

In qua quinque sunt observanda, videlicet eius

Propagines, que obseruantur vel in

Ramis, hique sunt vel

Ascendentes, vt

Carotides. } Dextra. De quib. X. T. Tab. 6. b. Sinistra.

Ceruicales, atque hæ notantur per M M. N N. Tab. 6. b.

Humer. viæ, quas indicant T T. Tab. 6. b. & S S.

Thoraticæ, vide Q Q. Tab. 6. b. & R R.

Axillares, de quibus P P. Tab. 6. b.

Musculosa, quam denotant O O. & β. Tab. 6. b. & γ.

Sacræ, vide e. Tab. 6. b.

Descendentes, cuiusmodi sunt

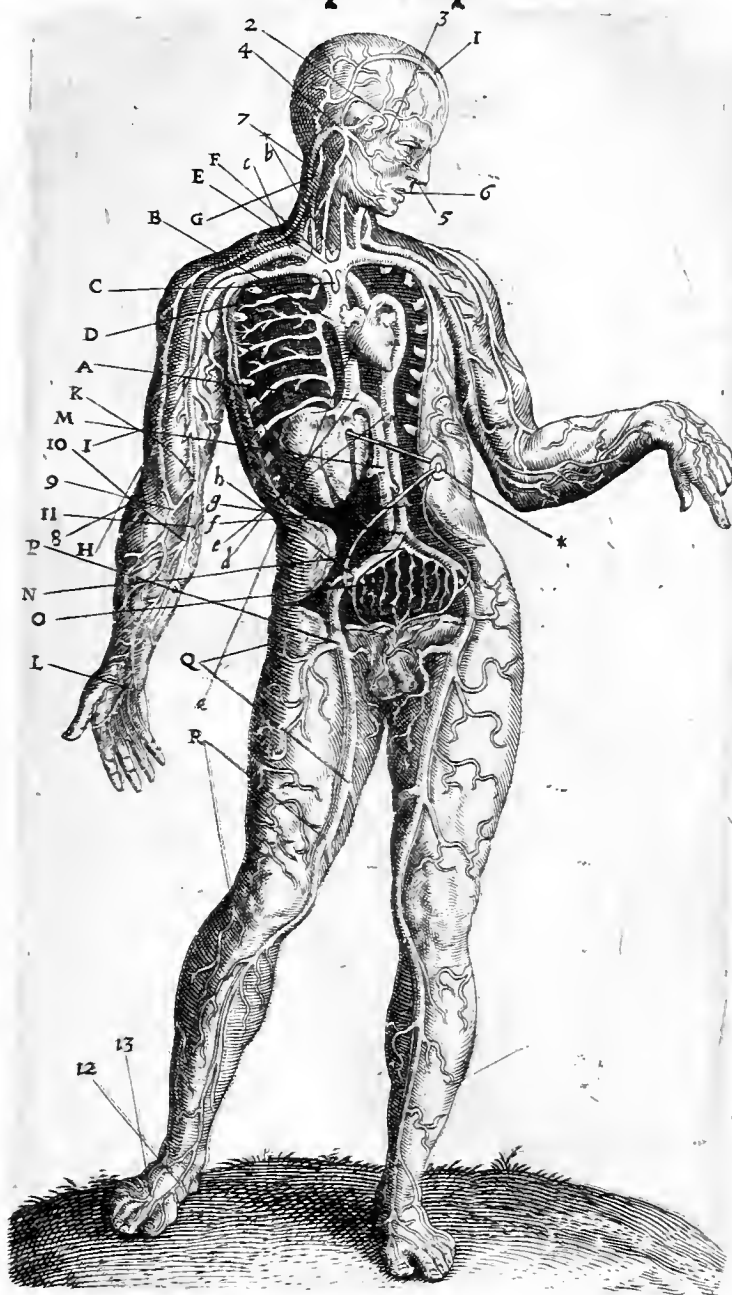
Epigastrica, de qua ce. & v v. Tab. 6. b.

Hypogastrica, vide λ λ. Tab. 6. b. pudenda, quam indicant ξ ξ. Tab. 6. b.

Crurales, de quibus π π. Tab. 6. b.

Utilitas & proprietas, que est spiritus vitales in sanguine arteriali tanquam vehicula sibi proprio expansos, per vniuersum corpus perpetuo effundere.

TABVLA SEXTA a. EST ARTERIÆ MAGNÆ,
quæ etiam in venæ cauæ descriptione delineatur, vt in
corpore reperitur.

In hac figura.

- a. Est initium trunci arteriæ magnæ in sinistro cordis sinu.
 b. Est diuisio illa magna, quæ fit in trunco ascendente.
 c. Est altera dictæ arteriæ diuisio, in ramulos tres.
 d. Est prima diuisio arteriæ magnæ descendents.
 e. Est altera diuisio dicti rami descendents, quæ facta est immediate sub diaphragmate.
 f. Arteria emulgens, quæ respondet venis emulgentibus.
 g. Maxima trunci arterialis descendents diuisio.
 h. Altera adhuc eiusdem diuisio minor, vbi ramus minor retrosum vehitur.

TABVLA SEXTA b. DENOTANS ARTERIÆ
magnæ truncum cum suis ramis : habetque figuras
tres, quarum

*Prima & 2. proponit posteriorem eius portionem. 3. vero eius à cordis sinu læuo
egrediendi formula. In quibus*

- A. Est arteriæ magnæ orificium.
 B. B. Illæ coronales.
 H. Costarum octo interualla petens.
 I. Intercostalis superior.
 K. Phræneticæ vtrinque.
 *. Est truncus Diaphragma penetrans.
 L. L. Mammaria arteria.
 M. M. N. N. Cervicales.
 O. O. Muscula.
 P. P. Axillares dextra & sinistra.
 Q. Q. Thoracica superior.
 R. R. Inferior.
 S. S. Scapularis.
 T. T. Humeraria.
 X. Y. Carotidis dextra & sinistra.
 p. Cæliaca.
 q. Mèssenterica superior.
 v. f. Emulgentes.
 t. t. u. u. Spermaticæ.
 x. x. Mèssenterica inferior.
 y. y. y. y. Lumbares.
 v. v. Epigastrica cui coniunguntur mammariæ e & s.
 e. e. Coniunctio mammariarum cum Epigastricis.
 ξ ξ. Pudenda.
 π π. Cruralis.
 α. Umbilicalis arteria.
 β. Muscula superior.
 γ. Muscula inferior.
 λ λ. Hypogastrica.
 ι. Sacra.

CAPUT V.

De Pulmonibus.

Priusquam ad pulmonum descriptionem perveniamus, sciendum est quod tria sint organorum respirationis genera, nam alia sunt

Mouentia vt 65. musculi Thoracis. Deferentia acriem ad pulmones, ad laeuum cordis sinum, vt aspera arteria & Larinx. Recipientia, atque huiusmodi sunt pulmones de quibus hic agemus.

Nomen, { Latinum, — { A philosophis, est flabellum cordis. Ab Auicenna, cordis culitra. A medicis in genere, pulmo. Anglicum, est The Lungs. Substantia, est mollis, rara, & spongiosa.

Compositio, fit ex { Propria carne que dicitur Parenchyma. Nervis descendentibus à sexta coniugatione. Vena arterialis de qua fig. 2. Tab. 7. bul. 7. Arterie venose, de qua figur. 4. Tab. 7. Ramulis. De his C. & D. fig. 1. Tab. 7. & figuris 3. & 4. abunde. Tunica vna, quam à Pleura habet. Trachea Arteria, cuius truncus bifurcatus in pulmonum substantiam se immergit, vt Tab. 9.

Quantitas, implet concavitatem Thoracis. Figura, pedi bouino assimilatur. Vt in figura 2. Tab. 7. apparet. Temperies, est magis calida, quam frigida ratione carnis sue aereæ & lenis, quam ideo efformauit natura leuem & spongiosam, vt sursum facilius eleuentur, & officium suum naturale minori labore prestent, atque ob hanc causam natura pro ijs preparauit alimentum magis purum & tenue in dextro cordis sinu ex grosso sanguine elaboratum vt supra declaratum est.

Numerus, estimatur esse binarius, vnde pulmones dicuntur, quoniam tota massa illa in partem dextram & sinistram à mediastino diuiditur, vt fig. 2. Tab. 7. Harum autem qualibet obseruatur habere suos lobos, At reuera continua est ipsorum substantia quare tam pulmo quam pulmones dici solent. Pro lobo superiori & inferiori vide P. O. Tab. 4. & N. O. & in Tab. 5. L. M. N. O. sunt 4. eius lobi qui luculentius per E. F. G. H. fig. 1. & 2. Tab. 7. indicantur.

Pulmonū Positio, est in thoracis medietate, vbi & pericardium circumueit. Horum facies anterior denotatur per Tab. 7. fig. 1. posterior per fig. 2.

Connexiones factæ sunt cum { Corde, per venam arterialem & arteriam venalem: que per A. B. figurarum 3. & 4. Tab. 7. indicatur. Cerebro, per neruum à sexta coniugatione. Vide q. q. Tab. 8. Vertebris & costis, per membranas à Pleura. Aspera seu Trachea arteria, vniione forti. Vt per B. Tab. 7. fig. 1. indicatur. Respirationem & vocem, atque etiam ad cordis refrigerium fabricatum. Non absolute ad vitam necessarium, vt pote sine quo animalia nonnulla vt pisces & reptibilia viuere possunt & solent.

Morbi sunt { Dispnea seu difficultas respirandi. Asthma. Tussis. Vox laesa seu rancedo. Pleuritis. Empiema, sputum sanguinis cum tusse. Phthisis. Peripneumonia.

Constellatio, ex { Planetis, { Solis, ☉ { h ☿ } { v } { ☿ } { x } { ☽ } { ♀ } { ☿ } { ☽ } { ☿ } { ♀ } { ☽ } { ☿ } { ♀ } { ☽ } { ☿ } { ♀ } { ☽ } { ☿ } { ♀ } { ☽ } { ☿ } { ♀ } { ☽ } { ☿ } { ♀ } { ☽ } { ☿ } { ♀ } { ☽ } { ☿ } { ♀ } { ☽ } { ☿ } { ♀ } { ☽} In { ☿ } { ♀ } { ☽} { ☿ } { ♀ } { ☽} { ☿ } { ♀ } { ☽} { ☿ } { ♀ } { ☽} { ☿ } { ♀ } { ☽} { ☿ } { ♀ } { ☽} { ☿ } { ♀ } { ☽} { ☿ } { ♀ } { ☽} { ☿ } { ♀ } { ☽} { ☿ } { ♀ } { ☽} { ☿ } { ♀ } { ☽} { ☿ } { ♀ } { ☽} { ☿ } { ♀ } { ☽} { ☿ } { ♀ } { ☽} { ☿ } { ♀ } { ☽} { ☿ } { ♀ } { ☽} { ☿ } { ♀ } { ☽} { ☿ } { ♀ } { ☽} { ☿ } { ♀} Sign. cœlestibus. ☽

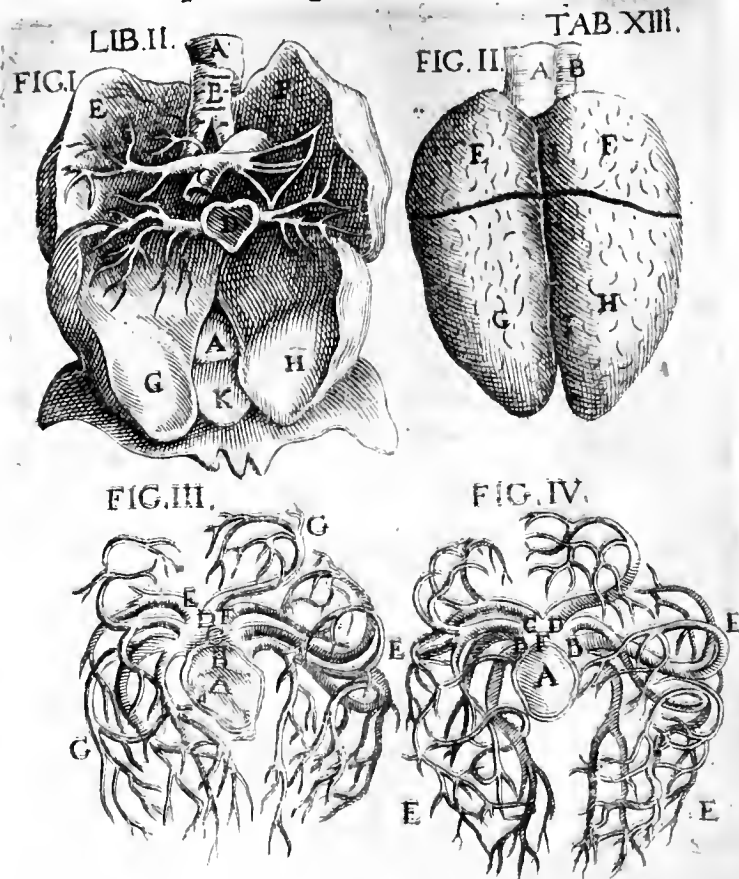
TABVLA VII. EST PVLMONVM, CVM VASIS EIVSDEM,
quatuor figuris distincta.

Figura 1. ostendit anteriorem pulmonum faciem cum suis vasis, nam

- A. A. Tam in 1. quam 2. figura indicant Oesophagum sub aspera arteria.
 B. In vtrisque & C. in 1. notant asperam arteriam, & C. in 2. venam arteriosam.
 D. Arteria est venosa.
 1. 2. E. F. G. H. Sunt quatuor pulmonis lobi.
 K. Sunt Diaphragma.
 I. Canalis pulmonum.

Figura ergo secunda demonstrat posteriorem pulmonum faciem.

Vena arteriosa.

In figura tertia qua venam arteriosam describit, & eius partes.

- A. Explicat venæ arteriosæ orificium.
 a. b. c. Valvulae sunt eius tres.
 B. Tunica eius interior: vt & C. exterior.
 D. Diuisio venæ arteriosæ in truncos duos, qui per E. F. designantur.
 G. G. G. G. Eiusdem distributio per pulmonis substantiam.

Arteria venosa.

Figura 4. Arteriam venosam denudatam indicat, cuius

- A. B. B. C. C. Orificium arteriæ venosæ, quo cordi A. adnascitur, eiusque in truncos quatuor diuisio oblectuatur.
 E. E. E. E. Arteriæ venosæ distributio per pulmonem.
 F. Tunica simplex huius arteriæ.

CAPVT VI.

De Neruis recurrentibus.

Nomen suum acceperunt, à motu suo flexibili.

Oriuntur, à sexta neruorum coniugatione. Vt apparet per ee. fig. 1. Tab. 8.

Motum habet, } Deorsum, vna cum arterijs carotidibus (quibus stabilita atque statuminatae sunt) per collum in cauitatem Thoracis. Pro quo vide OO. fig. 2. Tab. 8. & HH. carotides indicant in atq; GG. Sursum, dum cuiuslibet eorum propago à thoracis profundo iterum eadem via redit, qua prius descendebat, & in recessu seu retrogressu suo, eorum quilibet aspera arteria in via adhaerens, sex illos musculos petit, à quibus larynx aperiri & claudi solet. Atq; nerui hi musculis istis vocis efficiende gratia adnectuntur. Pro hoc observa OO. HH. & GG. adhaerentiam ad 1. Asperam arteriam. fig. 2. Tab. 8. Pro loco reuolutionis dextri rami vide P. fig. 2. Tab. 8. vt & R. pro illo sinistro, at dexter ascendens est Q Q. fig. 2. sinister ascendens SS.

Positionem seu situm post eorum descensum obtinent varium, nam } Dexter, sub clauicula, circa ramum arteria magna, qui ad dextram axillam fertur, veluti circa rotulam quandam obuolutus reflectitur, sursumq; recurrit, donec in tres laryngis partes dextra musculos dispergatur. Pro hoc vide P. fig. 2. Tab. 8. pro loco reflexiones & S. N. & M. pro loco laryngis.

Sinister, longissime & profunde magis submersus, circa maximam arteriam prope cor obuoluitur, ea potissimum parte, qua plurimum à parte emergens, se ad spinam reflectit, ac tum postea ad laryngem recurrit, & in reliquis tres partis sinistra laryngis lingua & hyoidis musculos disseminat, vt per π. fig. 1. Tab. 8. & vide R. fig. 2. Tab. 8. Pro loco reflexionis & N. S. Pro loco insertionis laryngis musculos, & vide n. fig. 1. & l. m. & o. & p.

Numero, sunt bini. Vide OO. Q Q. Pro dextro & HH. SS. pro sinistro.

Ramos à suis torcularibus.

Vtiles sunt, ad vocem efficiendam, vnde quando hi nerui leduntur, aut vitiantur, aut penitus aboletur vox.

Musculos intercostales, vide iii. fig. 1.

Capita musculorum pectoris & ad os pectoris, vide K. fig. 1.

Pulmonis tunicas & pro hoc ramulo, vide qq. fig. 1.

Pericardium: Et hos neruulos indicat r. fig. 1.

Hepatis cauum, & de hoc neruo à ramo u. procedente agit x. fig. 1. atque etiam β.

Partem omēti } Dextram de quo ramulo γ. fig. 1.

Sinistram & de hoc η. fig. 1.

Colon intestinum, & de hoc z. & θ. i. fig. 1.

Intestinum duodenum, & initium iciumi. Vide α. fig. 1.

Iecur & istam fellis vide β. fig. 1.

Renem } Dextrum. Pro quo vide δ. fig. 1.

Sinistrum. Vide ν. fig. 1.

Messenterij & intestinorum partem } Dextram. Vide ε. fig. 1.

Sinistram. Vide μ. fig. 1.

Partem vesicae: } Dextram, vt ζ. fig. 1.

Sinistram, vt ξ. fig. 1.

Lienem. Vide μ. fig. 1.

Ventriculi } Orificium supremum de quibus vide S. fig. 1.

Fundum } Dextrum, de quo ramulo I. fig. 1.

Sinistrum & de hoc λλ. fig. 1.

Vtiles sunt valde, nam eorum rami } Qui reflectuntur ad vocem efficiendam conferunt, vnde fit quod quando hi nerui ledantur, aut vitiantur aut penitus aboletur vox.

Qui deorsum magis se extendunt ad partibus seu membris superius allegatis motum & sensum attribuendum destinantur.

Constellationem h. & z.

Hi Nerui

Ramos habent ab ipsius torcularibus. magis deorsum inclinantes qui vel tendunt ad

Tab. 8.

TABVLA VIII. EST NERVORVM RECVRRENTIUM, & asperæ arteriæ, quæ & eorum co-
hærentiam denotat.

LIB. II.

TAB. IX.

FIG. I.

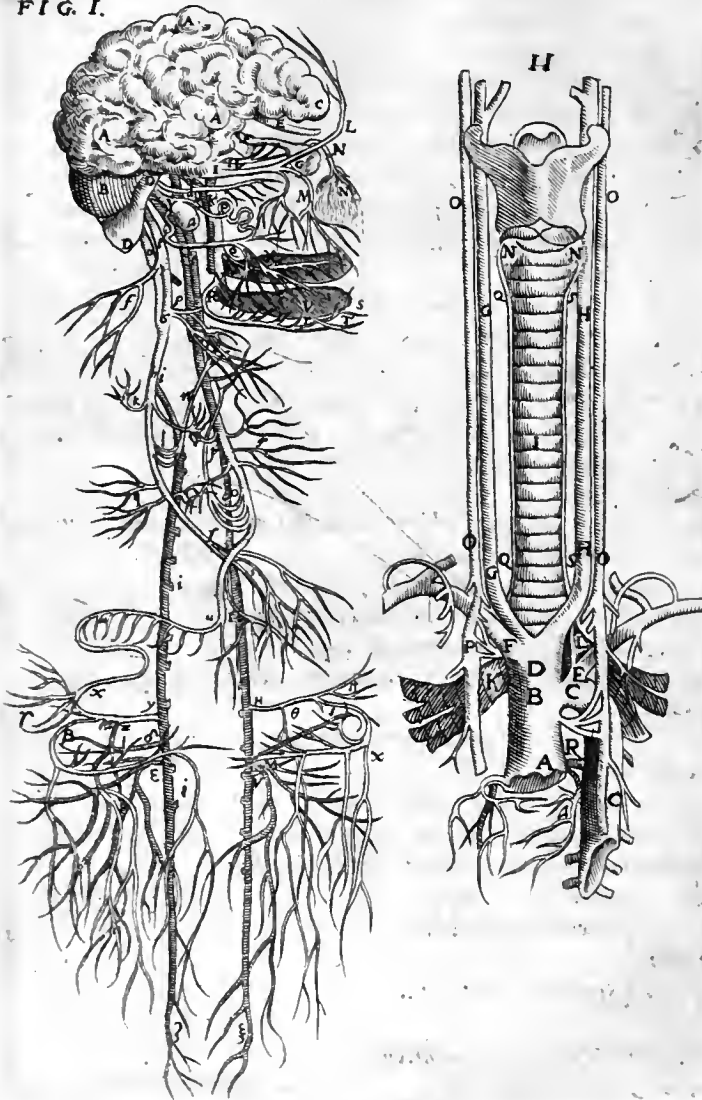

Fig. 1. agit de nervorum recurrentium situ & origine in qua

- A. Cerebrum. B. Cerebellum. C. Processus cerebri, sed non mammillares.
 D. D. Dorsalis medulla in cranio.
 E. Processus mammillaris, qui est olfactus instrumentum.
 F. Nervus opticus, G. Oculi tunica, in quam nervus expanditur.
 H. Par nervorum secundum, seu nerui mouentes oculum.
 I. Tertia nervorum coniugatio, seu par tertium, quod est cæteris minus, sed iis durius.
 K. Quarta coniugatio ad dorsum vergens, estque tertia maior & crassior.
 L. Nerui propago frontem accedens.
 M. Nerui propago maxillam superiorem petens.
 N. N. Narium tunicæ intextus nervus à ramo I.
 O. Temporalis musculi nervus à ramo I.
 P. Nervus contortus à neruis. K. & b.
 Q. Nervus ad dentium superiorum alueolos à ramo K.
 R. Nervus maxillam inferiorem perreptans à neruo K.
 S. Labro superiori oblata soboles rami R.

- T.T. Dentes inferiores accedentes furculi à ramo R.
 V.V. In linguæ tunicam diffusus ramus nerui K.
 X.X. Nervi par quartum in palati tunicam tendens.
 Y. Nervi quintum par auditui inferuiens.
 a. Auris membranula ad quam quintus nervus abit.
 b.c. Ramuli duo quinti paris, cum neruo P. coeuntes.
 d. Octava coniugatio seu quinti paris nervus faciem accedens.

At iam ad propositum hoc nostrum.

- e.e. Sextum est nervorum par.
 f. Est ramus petens cervicis musculos.
 g. Sunt ramuli videntes ad laringem.
 h. Est bifurcatio nerui in duos ramos.
 i i i. Interior ramus qui intercostalis dicitur, utpote qui intercostales roborat, & vertebrae est attentus.
 k. Exterioris rami furculi in musculorum capita ad os pectoris & claviculas deflectens pars.
 l.m. Dextri nerui ramuli. l. recurrentem nervum dextrum. m. constituentes.
 n. Recurrentium insertio ad laringis musculos.
 o. Nerui sinistri ramuli, & p. recurrentem sinistram constituentes.
 q.q. Pulmonis tunicæ ramuli à 6. pari.
 r. Pericardii & cordis neruuli, qui & ad pulmonis tunicam attinent.
 s. Stomacho commissi nerui utriusque lateris.
 t.u.u. Videlicet t. stomaticus dexter in sinistram ventriculi orificium, & u.u. stomaticus sinister in dextrum ventriculi orificium.
 x. Hepatis cauum subiens nervus à ramo u.
 y.z. Videlicet y. omenti dextri, & z. coli intestini ramuli.
 α. Nervus petens intestinum duodenum, & ieiunii initium.
 β. Ventriculi fundi dextri nervus.
 γ Hepatis & vesicæ fellis nervus.
 δ. Renem dextrum accedens nervus.
 ε. Messenterium & intestina petens ramus.
 ζ. Vesicæ dextram partem implicans ramus.
 η. Omenti sinistram partem peruadens ramus.
 θ. i. Colo & omento detruata soboles.
 κ. Lienis inserti ramuli.
 λ. λ. Ventriculi fundi sinister nervus.
 μ. Messenterii sinistri & intestinorum ramus.
 ν. Renem sinistram accedens propago.
 ξ. Ramuli vesicæ sinistram latus perreptantes.
 o. Septimum nervorum par.
 π. Propago 7. paris tendens ad musculos linguæ, hyoidis & laringis.
 ϑ. Sexti & septimi paris in vnum coitus.

Fig. 2. Explicans arteria magna dispositionem, in qua

- A. Arteriæ magnæ orificium à corde abscctum.
 a a. Coronales arterias ostendit.
 B.C. Arteriæ magnæ diuisionem in duos truncos, videlicet C. descendentem & D. ascendentem indicat.
 E. Axillaris sinistra, ut & F. dextra sedem declarat.
 G. Carotis dextra, ut & H. sinistra declaratur.
 I. Asperæ arteriæ caudex indicatur.
 K. L. Eiusdem diuisio denotatur.
 M. Asperæ arteriæ caput seu laringem indicat, de qua antea.
 N.N. Glandula ad eius radicem est.
 O.O. Denotant nervum recurrentem dextrum & sinistram.
 P. Reuolutio ramulorum nerui dextri ad axillarem dextram arteriam.
 Q.Q. Recurrens nervus dexter.
 R. Reuolutio ramulorum nerui sinistri ad arteriæ magnæ truncum descendentem.
 S.S. Recurrens nervus sinister.

LIBER QVINTVS.

De

ASPERA ARTERIA ET PARTI-
BVS EXTRA THORACEM EI

ADNEXIS.

CAPVT I.

De Aspera Arteria.

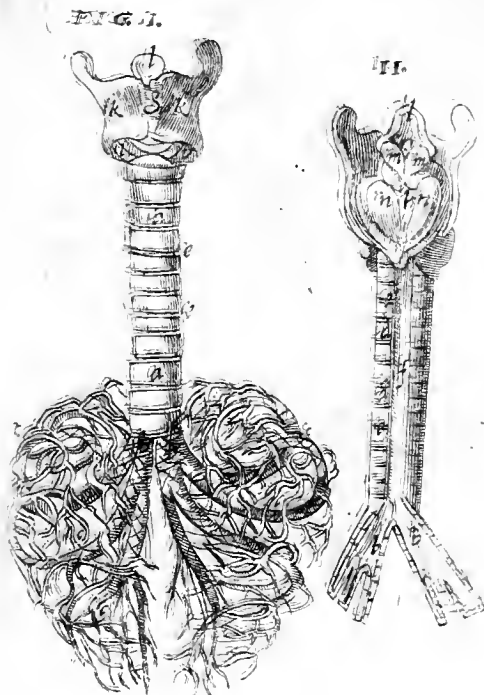
Nomen, est	}	Trachea	}	Arteria.
		Aspera		
Substantia, est cartilaginosa, quo magis ad vocem edendam sit commoda, nam huiusmodi compositione est ipsa inter durum & molle mediocriter disposita.				
Compositio, est firma, ad quam venae ex iugularibus externis provenientes arteriae carotides, nervi recurrentes à sexta coniugatione, & duplex membrana concurrunt.				
Quantitas, est sparsiosa & ampla, satis ad respirationis mensuram seu proportionem corpori necessariam.				
Figura, est rotunda & annulata cum iuncturis & circulis imperfectis, praesertim in posteriori qua Oesophagum premit, quod quidem à natura ita ordinatum est, ne alimenti transitum ad ventriculum impediret. Pro huius anteriori vide Tab. 9. fig. 1. Pro posteriori fig. 2.				
Situs, incipit immediate infra laringem, & ad pulmones vsq; se extendit, & in extensione sua supra gulam transit. Postquam vero ipsa ad pulmones pervenerit in ramos duos videlicet dextrum & sinistrum se diuidit, & eorum quilibet in plures alios subdividitur. Pro diuisione vide fig. 2. pro annulis seu cartilaginibus semicircularibus vide dd. fig. 2. Tab. 8. C. D. & bb. fig. 1. Tab. 9. Pro eius subdivisione in ramos. CCC. fig. 1. Tab. 9. Pro fistula aa. fig. 1. Tab. 9. Porro pro laringis cartilaginibus vide m. m. & n. n. fig. 2. Tab. 9.				
Cuius	}	Temperies, est frigida & sicca, repote qua est pars spermatica.		
		Connexio, est cum praedictis partibus extremis videlicet Laringe & pulmonibus, cum Laringe scilicet in k. k. fig. 1. & m. m. n. n. fig. 2. Tab. 9.		
Vfus, est du- plex videl.	}	Ad Aerem in pulmones, & sinistrum cordis thalamum conducendum, atque etiam ad excrementa eiusdem fuliginosa excernenda.		
		Ut sit proprium & praecipuum vocis organon.		
Morbi, sunt	}	Strangulatio ex cibo.		
		Retentio seu hesitatio spinae, vel aliquid rei huiusmodi.		
		Sanguisuga per os ingressio.		
		Angina seu Cynanche.		
Cōstellatio, ex	}	Planetis	}	In
		Signis est ♄.		
		Cum signis	}	}
		Solis est ♃.	}	}
		♃	}	}
		♄	}	}
		♅	}	}
		♆	}	}
		♇	}	}
		♈	}	}
		♉	}	}
		♊	}	}
		♋	}	}
		♌	}	}
		♍	}	}
		♎	}	}
		♏	}	}
		♐	}	}
		♑	}	}
		♒	}	}
		♓	}	}

Sed & Arteriæ asperæ facies tam anterior quam posterior luculentius per tabulam sequentem explicatur.

T A B V L A , IX.

LIB. II.

TAB. XIV.

Cuius figura 1. indicat: Arteriæ asperæ caput, fistulam & ramos per pulmones disseminatos, eiusque pars anterior hic demonstratur.

- a.a. Asperæ arteriæ fistula, b.b. eius divisio est, c.c.c. eius subdivisio in ramos conducentes ad pulmones.
 e.e. Ligamenta membranosa, tam in fig. 1. quam 2.
 g. Laringis pars anterior. h. eiusdem posterior tam in fig. 1. quam 2.
 i.i. Glandulæ. k.k. Cartilago fentalis.
 l. t. piglottis tam in 1. quam 2. fig.

Figura secunda partem asperæ posteriorem proponit, vbi

- d.d. Denotat Cartilagine semicirculares.
 m.m. Cartilago arythenoides.
 n.n. Cartilago crycoides.

CAPVT II.

De Laringe.

Nomen, Latinx: Pro particula: cuius cum appendicibus descriptione, vide Tab. 10. & Tab. alteram post 10. & Tab. 3. post			
Substantia seu compositio, fit ex tribus magnis cartilaginibus, quarum	Cuius	Anterior, quantitate est maxima, estque hæc extrinsecus conuexa, intus vero excauata in figura scuti, vnde & $\sigma\upsilon\pi\epsilon\sigma\iota\delta\upsilon\eta$ dicitur. Pro qua vide F. fig. 2. 3. & aa. fig. 1. Tab. 10. & n. Tab. altera fig. 3. & n. n. fig. 4. & n. n. fig. 5.	
		Secunda, est priori minor & tertia maior positionem suam habens in Oesophago dicitur γ , $\kappa\rho\upsilon\kappa\iota\delta\upsilon\varsigma$. Vide fig. 2. Tab. 9. n. n.	
		Tertia, est minima & in angustum valde desinens & hæc dicitur $\alpha\rho\iota\tau\upsilon\upsilon\upsilon\iota\delta\upsilon\eta$, à figura vasis. Vide c. c. fig. 1. Tab. 10. & c. c. fig. 5. Tab. altere.	
Musculi ei inserviientes, sunt 20. quorum		Duodecim sunt ei proprij.	Pro quorū nonnullis vide fig. 1. e. e. & fig. 2. f. & g. & l. & m. & e. f. g. fig. 3. Tab. altera, & f. fig. 5. & g. & l. fig. 7.
		Octo sunt ei communes.	
Situs, est in parte asperæ arteriæ summæ. Vt per fig. 1. 2. Tab. 9. Et k fig. 4. Tab. altera: & fig. 6. Et 2. Tab. 3. post 10.			
Nervi, procedunt à sexta coniugatione & præcipue illi recitrentes dicli. Vide m. fig. 3. Tab. alteri post 10.			
Vfus, & actio, est vocem efformare, nam ea dilatat ut plurimum & comprimitur, aperitur & clauditur.			
Morbi, sunt ei Arteriæ attributi, quoniam larynx est summitas asperæ arteriæ.			
Constellatio,	Ex planctis	Solis ♀	
	Ex signis. ☽	Cum planctis, illa in asperæ arteriæ recitat.	

CAPVT III.

De Epiglottide.

Nomen,	Græcum, Epiglotta.
	Latinum, Lingua laringis.
Substantia, est membranosa, & quasi cartilago tenuis & adiposa: pertinet autem ad Oesophagum, & adhæret radici lingue & cartilagini laringis. Pro hac vide fig. 2. Tab. 10.	
Figura, est in forma seu effigie lingue alicuius fistule, videlicet rotunda & in magnitudine paulo maior. Pro qua vide b. fig. 4. 5. & 6. Tab. altera & tertia post 10. & fig. 1. Tab. 10. & x. l. fig. 10. Tab. 3. post 10. & 3. N. & v. eius basim & apicem describunt.	
Huius	Situs, est cartilagini Arytenoidi oppositus, & ex radice lingue proficiscitur, ut nos docet Gal. de vsu part. Vide b. fig. 1. Tab. 10. & O. fig. 1. & 2. Tab. 9. & b. Tab. altera fig. 4. & fig. 5. 6. & 7.
	Temperies, mixta est humida & viscosa.
Connexio, fit radici lingue, & continuata est cartilagini scutiformi. Vide Tab. 3. post 10. fig. 10. 8. N. & b. fig. 4. Tab. altera post 10. vbi * explicat eius principium.	
Vfus, est ut loco cooperentis seu obturamentis pro orificio laringis inseruiat, ne scili et quando aliquid nutrimenti per Oesophagum deglutitur, quicquam illius accidat. aliter & repente in asperam arteriam incidat seu irreat, Nam hoc organon: respiracionis spatium eleuatur, at vero in deglutitione cadit & deorsum comprimitur cooperitque meatum ad pulmones, per tracheam arteriam conducentem, hoc est per quem spiritum aëreum introducimus.	

De Partibus Alperæ Arteriæ Cōtiguis.
 TABVLA X. DESCRIBENS LARINGEM, SCVTIFORMI
 Cartilagine diuisam, cum glottide & Epiglottide.

FIG. I.

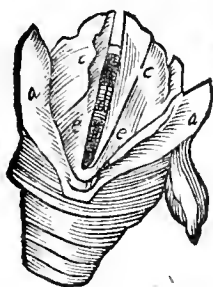

FIG. II.

Figura I. proponit laringem scutiformi cartilagine in duas partes diuisa.

a. a. Scutiformis diulecta. φ υρσοειδῆ γράξε.

b. Epiglottis.

c. c. Arytenoides.

d. Glottis seu rimula.

e. e. Musculus internus rimulam efformans.

Figura II. explicat laringem, glottida.

d. Est glottis.

f. Est Musculus aperiens.

g. Musculus transuersus Aritenoides.

TABVLA ALTERA LARINGIS MUSCVLOS EXPRIMENS.

LIB. III.

TAB. XXXII.

Fig. III.

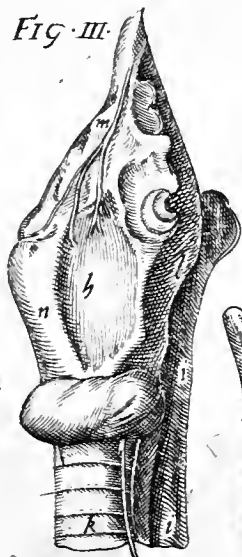

Fig. IV.

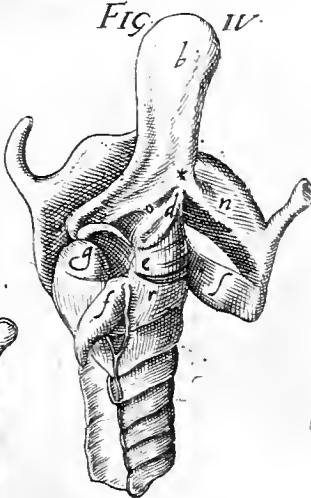

Fig. VII.

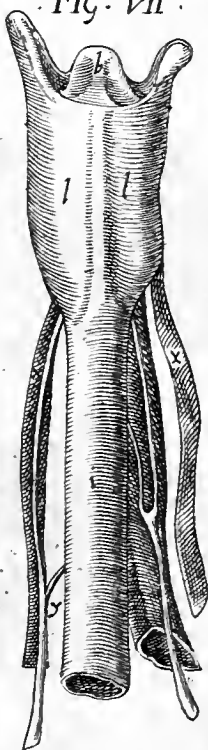

Fig. V.

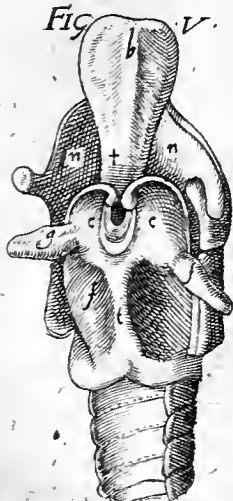

Fig. VI.

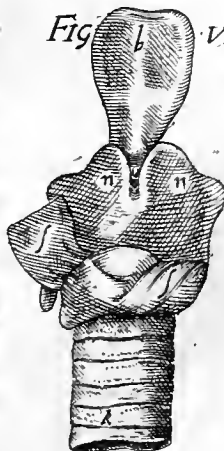

Figura III. musculos aliquot cum nervi portione explicat, in qua

- h. Musculus Ithythyroides, siue communium par, 2.
- i. i. Denotat gulæ portionem; at que etiam in figuris 3. & 7.
- k. Asperæ arteriæ pars anterior.
- l. Musculi gulæ Oesophagæi, siue communium par tertium.
- m. Nervi in musculo, siue cõmuniũ par descendens portio.
- n. Scutiformis Cartilago.

Figura IV. vbi.

- b. Epiglottis & * est eius principium.
- d. Glottis seu rimula.
- e. Musculus thyroides internus siue propriorum par 4.
- f. Musculus crycoarythenoides posticus siue propriorum par 2.
- g. Musculus Arytenoides siue propriorum par 5.
- n. n. Scutiformis cartilago in 4. deducta, quo glottis & musculi conspiciantur.
- ff. Crycothyroidei antici seu propriorum par 1.

Figura V. in qua

- b. Epiglottis.
- † Radix & fundamentum eius.
- c. c. Cartilago Arytenoides.
- f. Musculus crycoarythenoides posticus seu propriorum par 2.
- g. Musculus Arytenoides seu propriorum par 5.
- n. n. Scutiformis Cartilago vbi etiam & scutiformis earum exprimitur.
- t. Cryoidis cartilaginis spina.

Figura VI. in qua

- b. Epiglottis.
- k. Asperæ arteriæ pars anterior.
- n. n. Scutiformis cartilago seu thyroides.
- ff. Idem quod in figura IV.
- u. Cavitas media in scutiformis epiglottidis gratia efformata.

Figura VII. vbi

- b. Epiglottis.
- i. Gula.
- l. Musculi gulæ œsophagæi siue communium par 3.
- x. x. Bronchii musculi seu communium par 1.
- y. y. Nervi recurrentes.

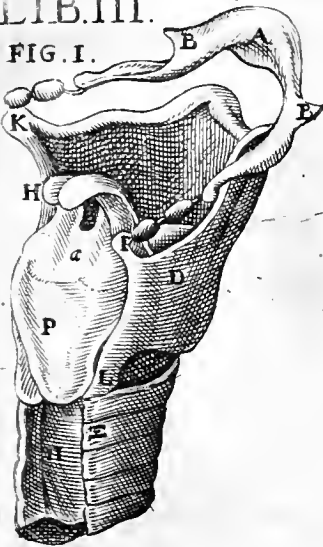
TABVLA TERTIA IN XI. FIGVRAS DIVISA IN QVA LARINX

Cartilaginea integra cum osse Hyoide simulatque cartilagineas particulares tres exprimuntur, quæ concurrunt ad laringis integræ compositionem; porro etiam & Epiglottis atque Bronchii cartilago in eiusdem 11. & 12. fig. explicantur.

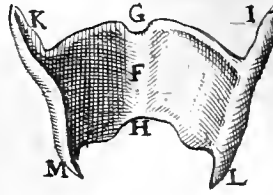
LIB. III.

TAB. XXX.

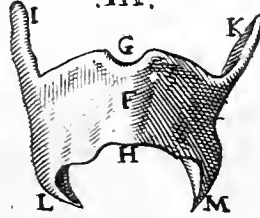
FIG. I.

. II.

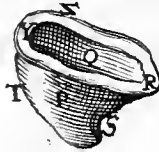
. III.

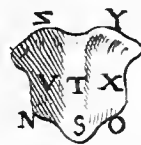
. IIII.

. V.

. VI.

. VII.

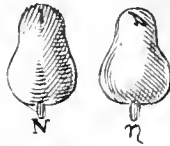
. VIII.

. IX.

. X.

. XI.

- Fig. 1. A. Os Hyoides. B. B. eiusdem processus, de quo in cap. de Lingua egimus.
 C. Cartilaginea tubercula, & ligamenta membranosa alternatim posita; quibus scutiformis processibus iungitur.
 D. Scutiformis Cartilago lateralis.
 Fig. 1. 2. 3. 4. I. K. Scutiformis processus superiores ossi.
 I. Hyoidis articuli.
 Fig. 1. 5. P. Cartilaginis Crycoidis pars posterior.
 Fig. 1. π. Membrana quæ posteriori parte cartilagineas Bronchii necit.
 Z. Aspera arteria.
 a. Cartilago arythenoides.
 Fig. 2. 3. F. Scutiformis cartilaginius faciem vtramque indicat.
 à G. ad H. Linea primæ Cartilaginis medio.
 L. M. Scutiformis Cartilaginis processus inferiores, qui in 1. figura à Crycoidi articulantur.
 Fig. 4. & 5. R. Crycoidis inferior regio circularis.
 4. 5. 6. S. Illius circuli posterior sedes.
 Y. Z. Tabercula duo Crycoidis quæ arytenoidis sinus tubeunt.
 Fig. 5. 6. T. Crycoidis circularis linea posterior.

Fig. 6. V. X. Cartilaginis Crycoidis sinus vterque.

N.O. Sedes Crycoidis vbi processus hi coalescunt.

Fig. 7. 5. & 9. β. γ. Arythenoidis partes duæ.

Fig. 8. 9. δ. δ. Arythenoidis Cartilaginis vacuum quod membranis clauditur.

ι. ι. Huius Cartilaginis latera, quibus Crycoidi articulatur.

ζ. ζ. Huius Cartilaginis processus lingulam linguæ efformans.

Fig. 9. ε. Denotat sedem tertiæ Cartilaginis superiorem.

Fig. 10. θ. N. Epiglottidis basis, laringem spectans scutiformi Cartilagini continuata.

η. Epiglottidis apex palatum spectans.

κ. λ. Epiglottidis basis & apex palatum respiciens.

Fig. 11. Bronchii Cartilagineum demonstrat.

CAPVT IV.

De Tonsillis.

Vocantur, { *Græce, Paristimia.*
 Latine, { *Tonsilla.*
 Anglice, *The Almonds of the throfe.*

Substantiam habent glandulosam.

Figura fruuntur, glandulis carnosis seu spongij: simili. Pro his vide Tab. 9. Regionis infima, E. E.

Situ naturali cuiuslibet laringis lateri apponuntur.

Connexionem habent cum orificio supremo Oesophagi, vt E. E. loco antea citato. Et F. Tab. 12. sequentis.

Vtiles sunt, ad humiditates a cerebro descendentes recipiendas atque imbibendas, quibus linguam & omnia in oris circuitu membra humectent, quæ quidem actio in febribus ardentibus, quibus humor est exhaustus, est perquam necessaria.

Morbis afficiuntur, videlicet { *Apostemate.*
 { *Inflammatione.*
 { *Tumore.*
 { *Vulnere.*

Pro constellatione sua ex { *Planetis solis, ☉*
 { *Signis solis, ♄* } sibi vendicant.

He portuncule seu glandula

CAPVT V.

De Vuula.

Nomen, { *Græcum, est Gargaræon.*
 Latinum, est { *Columna*
 { *Columella*
 { *Vuula, quando vuz imaginem præ se fert, atque tunc etiam insana est, & præternaturaliter se habet.*
 { *Gurgulio, communiter, (vt in rusæo reperitur) quatenus intra sanitatis limites reperitur: quantum Gurgulio vt plurimum pro trachea Arteria sumatur.*
 Anglicum, *The pallet of the mouth.*

Origo, est à dura matre, cuius est portio, nam postquam illa caluariam superiorem egressa est, se dilatat & incrassat, ac pene carnea redditur, tum postea ad os descendit, cuius cælum seu tectum vniuersum imo vero os integrum, hoc est partem tam inferiorem quam superiorem inuestit, & ad palati extremitatem duplex euadit, elongataque ibi aliquantulum, suis implicationibus particulam procreat oblongam, varijs nominibus insignitam, videlicet hanc quam Gurgulionem vocamus. Deinde membrana hæc deorsum ventriculum tenuis se immergens, internam eius tunicam ibidem contexere traditur. Atque hinc fit tantus inter ventriculum & os concentus, vt vnum idem illud respuere soleat, quod alteri non est gratum.

Cuius { *Substantia, est membranæ & spermaticæ. P.*
 { *Quantitas non est nisi parua at dimensio eius est longa.*
 { *Situs demonstratur per E. Tab. 12.*
 { *Figura est instar glaciæ ab edibus pendens gutta, cuius pars superior est naturaliter longior, inferior magis angusta.*

Vsus, est duplex, videlicet vt

Plectrum sit quâsi vocis, virtute cuius cum magnitudine & elegantia exercitâ editur vocis sonus: nam aer expiratus prius inciditur, atque huius resistentia aerea vis frangitur atque formaliter dissipatur: Hinc ergo est quod à medicis præstantioribus partem istam vtrunque laxam aut dilatatam, non temere esse abscindendam, admoneamur.

Humiditatem à Cerebro præcipitantem retineat.

Morbi, sunt varij videlicet

Câsus seu præcipitatio.

Apostema.

Vultus.

Tumor.

Inflammatiô.

Vlcus.

CAPVT VI.

De Lingua.

Vocatur, { Grace, glotta.
Latine, Lingua.
Anglice, The Atcunge.

Substantiam habet, magnam & fortem in radice, cui os Hyoides infixum est, Est autem hac in extremitate sua tenuis, maioris celeritatis gratia.

Tunica, ori communi. Pro qua vide fig. 1. AAA. Tab. 11. Et BB. & C.

Ligamentis duobus, partibus eius infimis annexis.

Osse ad radicem ipsius fixo, Vooides dicto, quod ~ assimilatur, Huius variae sunt vtilitates. †

Musculis pluribus, quorum alij superiori eiusdem parti inferuntur, atque istorum actio est, vt linguam ad palatum eleuent; alij eius lateribus affixi ipsam lateraliter mouent, alij in infimam eiusdem partem inferri, illam deorsum vehunt atque inclinant. Pro eius musculis vide D. E. F. G. fig.

Componitur ex,

1 Tab. 11.

Arteriis duabus in eam intextis.

Venis duabus in infima eius parte apparentibus, atq; has solemus in calidis lingue atque faucium affectibus setare.

Duobus neruorum paribus in ipsam dispersis, quorum alterum est molle, quod à tertia coniugatione in extremum ipsius truncum protensum, ad sapes discernendos destinatur: alterum vero est durum, & à tertia coniugatione deriuatum, atque per ipsius lingue musculos, quo motui eiusdem voluntario inseruiat disseminatur.

Collocatur in ore tanquam specu quodam ei proprio & à natura preparato, at vero ad basin eius osi ~ affigitur. Pro lingua autem cum epiglottide. Vide Tab. 12. sequentem.

Vtile est, tam

ad

Sapores discernendos.

Loquendi munus obeundum.

Morbis varijs affigitur, cuiusmodi sunt

Diminutio, Ablatio & corruptio Gustus.

Mollificatio & grauitas lingue.

Spasmus lingue.

Magnitudo & breuitas lingue.

Traulus, Balbus de quo mentionem facit.

Auicenn. 6. tertii, c. 16.

Ranula lingue, de qua Aetius lib. 2. Sermon. 4. c. 37. Auic. 6. tertii, cap. 17.

Apostemata lingue.

Adustio lingue.

Scissura lingue, de quib. Rasis lib. diuic. c. 50. & Aetius cap. 20. lib. 2. Sermon. 4.

Botchor, de quo Rasis 7. contin. tr. 2. c. 2. 76.

Auicenn. c. 22. prædict.

Constellationem habet, ex

Planetis solis. &

Signis solis. &

TABVLA XI. LINGVAM ET EIVS
Musculos describens.

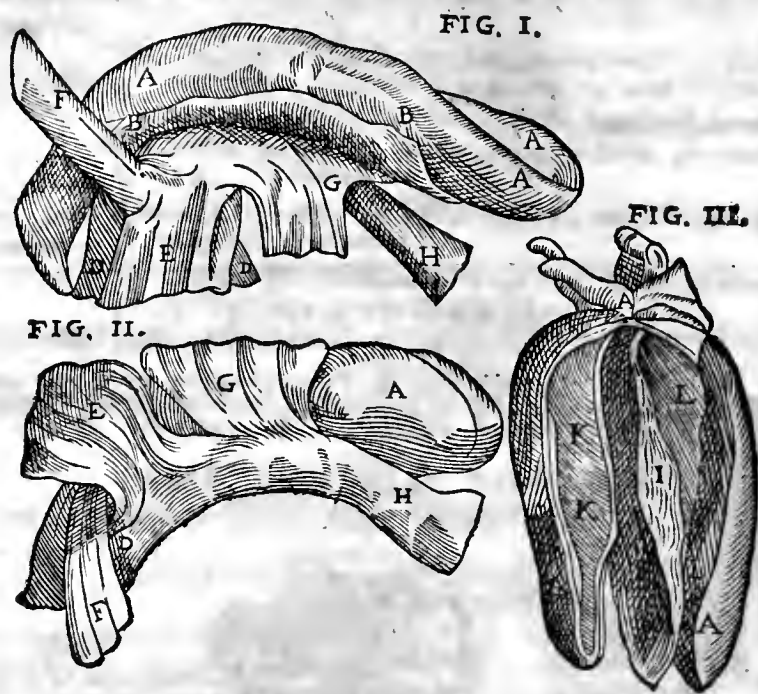

Figura 1. denotat latus dextrum linguæ.

A. A. Lingua cum tunica oris cõmmuni inuestita.

B. B. Tunicæ os succingentis portio ab ore secundum maxillæ inferioris latera dissecta.

C. Tunicæ eiusdem pars à palati intimo cum lingua præcisa.

D. Proximus linguæ musculus vel iuxta Falopium ossis hyoidis sextus.

E. Secundus eiusdem videlicet linguæ musculus.

F. Musculus tertius.

G. Musculus quartus.

Fig. 2. H. Caro ex glandulis.

I. I. Ligamentum Linguæ.

Fig. 3. K. K. L. L. Linguæ substantia musculosa ipsiusque fibræ.

CAPVT VII.

De Dentibus.

Nomen { *Græcum, est ὀδόντες.*
Latinum, Dentes.

Substantia, est ossea.

Numerus, est 22. sunt enim { *Anteriores octo nempe parte* { *Superiori, quatuor*
Inferiori, quatuor

Horum { *Canini, videl.* { *Superiores, duo.*
Inferiores, totidem.

{ *Maxillares, id. quorum quin* { *Superiores.*
que sunt { *Inferiores.*

Nerui à tertia coniugatione procedunt, atque hi radicibus eorum inseruntur, hinc ergo tam prompta & facilis illorum sentiendi facultas.

Vtilitas præcipua est, nutrimentum in ventriculum immittendum prius quo facilius digeretur, præparare.

Morbi: sunt haud pauci, cum afficiuntur { *Difficultate ortus eorum.*
Dolore.
Corruptione & perforatione.
Vermibus.
Commotione.
Congelatione.
Alteratione coloris.
Stridore nocturno.

CAPVT VIII.

De Labiis,

Vocantur, { *Græce, κείλε.*
Latine, labia.

Substantiam habent musculosam, nam ex musculis quatuor constant, vt statim declarabimus.

Mouentur, motu voluntario.

Musculos habent varios, in quibus obseruanda sunt eorum { **Numerus, qui est 4.** { *Duo ab vltima gena inferioris oræ procedunt.*
Duo parum sub genis exurgunt.
Obliqui, qui sunt quatuor, vtrique namque labio duo adsunt, vnus ad dextram tendens, alter ad leuam.
Recti totidem, quorum quidem duo sunt omnino recti, & reliquorum duorum vnus labium supremum deorsum trahit, & alter illud infimum sursum vehit.

Motus, qui est octifarius, videl. { *Compositio, quæ amplectitur præter musculos, venas, arterias & neruos.*
Cibum quousque bene à dentibus præparetur retinendum.
Vultus seu faciei ornamentum atque decorationem.

Vtilia sunt, tam ad { *Fissura.*
Tumores & apostemata.
Ulceræ.
Tremor.

Morbi variis affliguntur, cuiusmodi sunt { *De quibus omnibus agit Auic. 8. Tert. cap. 11. 12. 13. 14. 15.*

Hæc membra

CAPVT IX.

De Ore.

In oris compo-
sitione duo pra-
cipue obserua-
mus, videl. eius

Membranam communem, qua vndique vestitur tam subtus quam supra, de qua in cap. de Vuula mentio-
nem pleniorē fecimus, videlicet de eiusdem ortu, quem diximus fuisse à dura matre, atque etiam de eius
progressu.

Tria musculo-
rum genera,
quorum

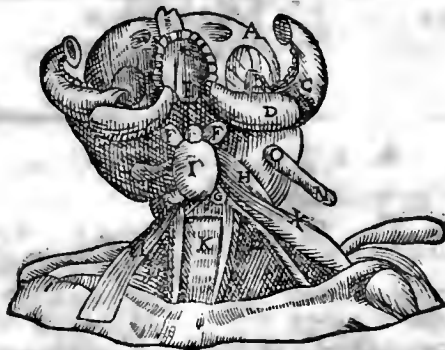
Duo claudunt, utpote qui pendentem genam inferiorem attollunt, vnde requisitum est, vt
ad illud opus obeundum sint magni & admodum validi. Hi autem musculi temporales
dicuntur, qui si ledantur, aut vulnerentur, sequetur idq; sapiculae conuulsio, imo vero
nonnunquam superuenient febris, Caros, seu deliria, quae vtplurimum sunt signale-
thalia.

Duo alij sunt praedictis duobus oppositi, & hi os ipsum aperiant, suntq; praedictis longe mi-
nores.

Tercio alij qui respectu reliquorum sunt intermedij, tam longitudine quam positione, à na-
tura ordinantur, vt os varie circumagant.

Pro oris descriptione vide Tabulam sequentem.

TABVLA XII. PARTES GENERALITER in ore latitantes demonstrans.

A. Temporalis musculi portio.

B. Maxillæ inferioris processus acutus, cui temporalis musculus inseritur.

* Palatum.

C. Maxillæ inferioris pars sinistra.

D. Musculus quartus dictæ maxillæ in ore latitans.

E. Gurgareon siue Vuula.

F. Glandulæ ad Gurgareonem elatiore.

G. Glandulæ ad Laringem humiliores.

I. Lingua cum Epiglottide.

K. Arteria aspera à musculis detecta.

L. Vasorum ad Bronchia seu asperæ arteriæ cartilagine congeries.

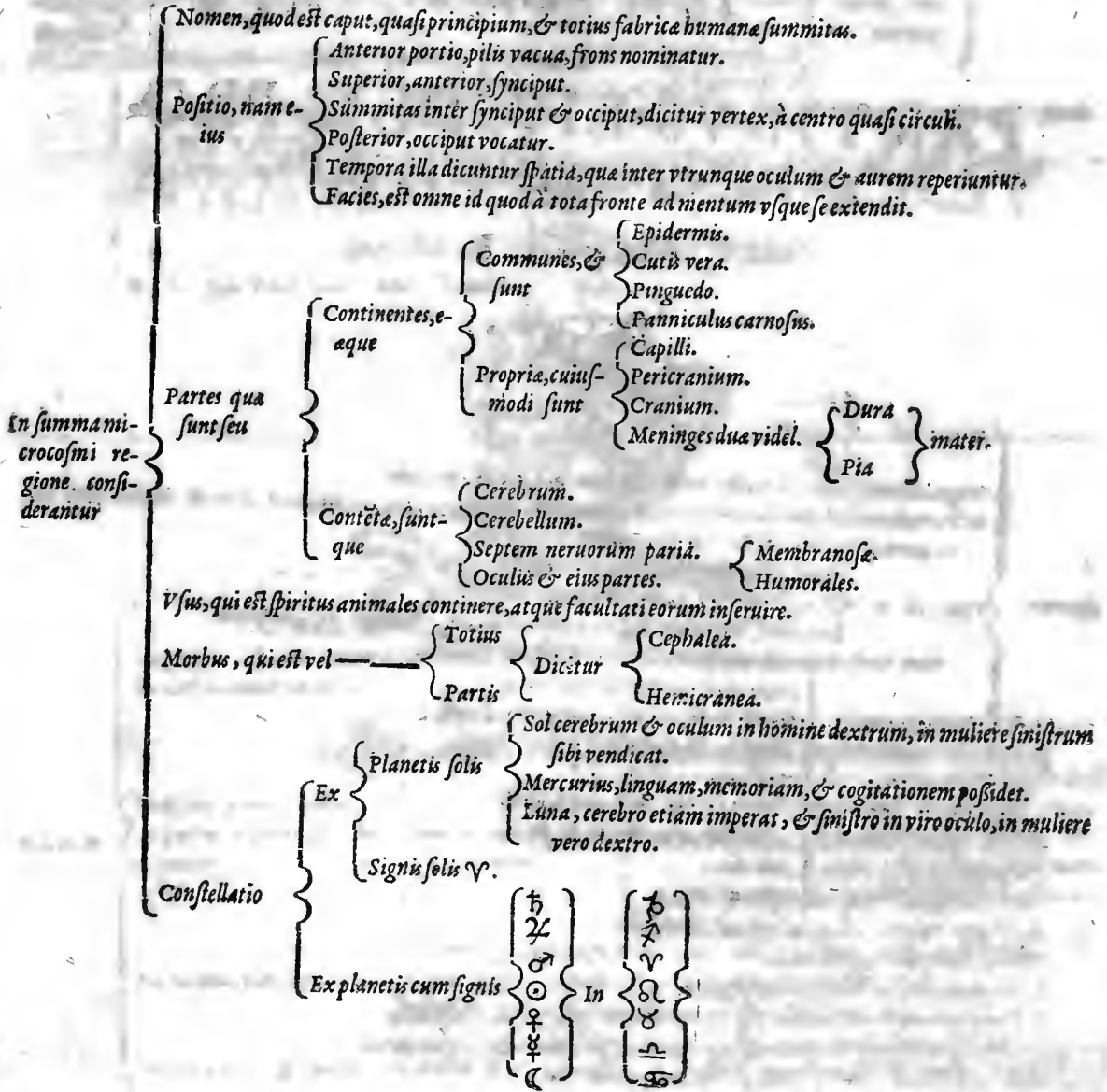
N. Maxillæ inferioris quintus musculus digastricus ab ore pendens.

X. Scapulæ musculus quartus à ceruice prodiens.

REGIO TERTIA.

CAPITIS SEV SVMMÆ MICROCOSMI REGIONIS descriptio, In libros quatuor distributa.

SUMMARIVM.

Ad regionis microcosmica summæ descriptionem 4. concurrunt libri, quorum

{ Prior, de partibus proprijs continentibus agit.
 { Secundus, Cerebrum & eius organa describit.
 { Tertius cerebellum & 7. nervorum paria demonstrat.
 { Ultimus oculi tam externum quam internum explicat.

REGIONIS MICROCOSMI SUMMÆ

LIBER PRIMVS.

De

PARTIBVS EIVSDEM PRO-
PRIIS CONTINENTIBVS.

CAPVT I.

De Capillis.

Nomen, est { Crines.
 { Capilli.
 { Pili.

Origo, ex fuliginoso & terrestri tertia digestionis excremento provenit.
 Sedes, ut plurimum sunt loci corporis magis humidi & molles, & cutis cui adhaerent, solet esse densa & satis dura, quemadmodum est illa cranij seu capitis.

Quorum { vsus, est ad { Partes, ornatus gratia, cooperiendas.
 { Crassa excrementa consumenda.
 { Cutem & carnes defendendas & muniendas, aduersus frigus externum.

Morbi, sunt { Rhopalosis seu pilorum concretio in diuisibilis.
 { Dichophya seu pilorum biforcatio.
 { Quassatio, hoc est casus inaequalis pilorum.
 { Atrophia seu nimia eorum gracilitas.
 { Aridias.
 { Canities seu in album commutatio.
 { Fluxio seu casus eorum.
 { Alopesia.
 { Coloris prauitas.
 { Nimia spissitudo &c.

CAPVT II.

De Pericranio.

Hoc vel sumitur

Pericranium.
 Vocatur, { Periostrium.
 Oritur ex fibris tenuibus, ex dura matre ortis, & à concavo caluaria extrinsecus per suturas emergentibus, in qua quidem egressione in membranam periostrium dictam formantur dicta fibra. Pro eius aspectu vide Tab. 2. fig. 1. N. vt & M. est cranium.
 Connecitur, cum dura matre mediantibus fibris sub cranio. Vide GGG. Tab. 2. fig. 1. Et HH. II.
 Vtilis est, ad cranium inuestiendum & ad retinendum, ne spiritus animales atque etiam vapores in nimis magna quantitate egrediantur per suturarum fissuras.
 Generaliter, atque ita omnis membrana seu tunica immediate ossa vniuersa inuestiens periostrium dicitur, Nam & illa etiam à dura matre seu crassa meninge deriuatur.
 Atque huius { Morbi sunt fractio, incisio, confusio.
 Constellatio est V. ex signis, ex planetis h.

CAPVT III.

De Cranio.

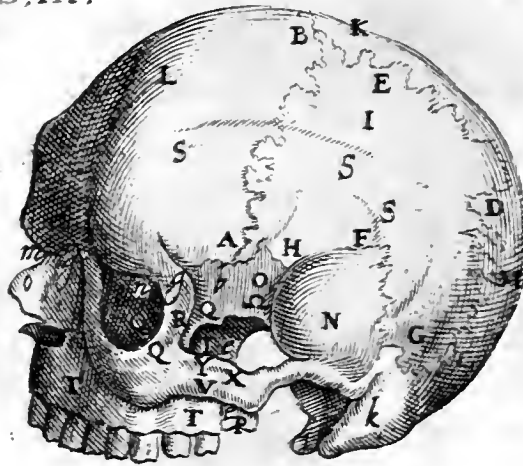
Nomen, vocatur { Græce, Cranium. κέρας.
 Latine, { Caluaria.
 Cranium.
 Sunt quinque sutura, quarum alia sunt { Vera, in quibus duo respicimus, videlicet earum { Numerū, sunt enim tres, atque harum { Duae sunt trāuersæ, videl. { Coronalis, à corona regum sic dicta, vide A. B. Tab. 1
 { Lamdoides, à similitudine literæ græcæ λ. vide C. D. Tab. 1.
 { Vna est directa, sagittalis ab effigie sua dicta. Vide E. Tab. 1.
 Officia varia, nam { Coronalis, officium est os puppis distinguere à cæteris.
 { Lamdoides; diuidit os paxillis, laudæ, seu memoriæ à cæteris.
 { Sagittalis, separat duo ossa parietaria ab inuicem.
 { Squamosæ, sic dicta à similitudine.
 { Mendosæ, à vulgo.
 { Temporales, à Galeno. Pro his vide F. G. H. Tab. 1.
 Cuius { Falsæ seu spuria duæ, quarum { Nomina, —
 { Vfus, seu officium, vt distinguant ossa petrosa, atque vt emittant vapores lateraliter à cerebro.
 Ossa peculiaria sunt quatuor, videlicet, { Duo temporum, qua sutura sagittalis diuidit, & appellantur parietaria. Vide N. Tab. 1. sequentis, & pro verticis ossa vide I. K. Tab. 1.
 { Vnum frontis, per suturam coronalem à cæteris diuisum, & hoc os puppis, os coronale, & os sensus communis dicitur. Vide L. Tab. 1.
 { Vnum occipitis, est que à cæteris diuisum per suturam Lamboidem, atque hoc dicitur os paxillis, seu memoriæ. Vide M. Tab. 1.
 Officium, seu vsus est vtramque cerebri matrem seu meningem duram videlicet atque piam, atque etiam ipsum cerebrum, aduersus accidentia & iniurias externas munire, atque tanquam galea defendere.
 Morbi, sunt { Fractura.
 { Fissura.
 { Incisio.
 { Caries.
 Constellatio, communis est V.

TABVLA I. CALVARIAM CVM SVTVRIS TAM
in dextro quam sinistro eiufdem latere
demonftrans.

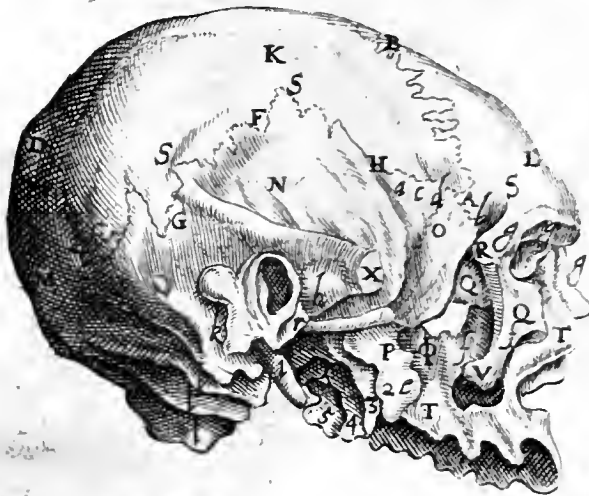
LIB. III.

FIG. VI.

TAB. II.

.VII.

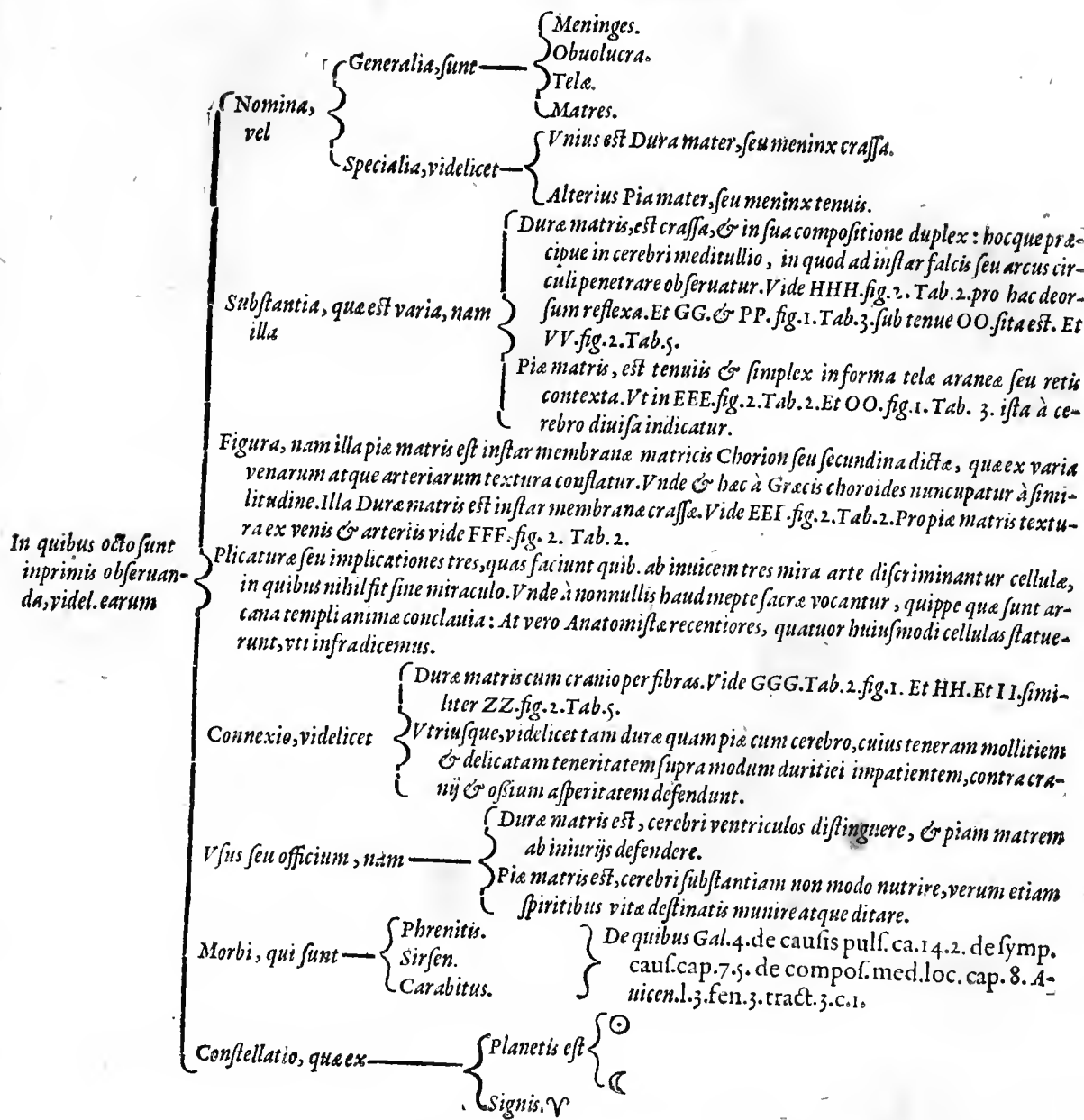

- A.B. Est futura Coronalis.
C.D. Lamdoidea sutura.
E. Sutura sagittalis.
F.G.H.Ω. Sutura circularis seu squammosa.
I.K. Verticis ossa.
L. Os frontis.
M. Os occipitis.
N. Temporum ossa.

Pro cæterarum literarum significatione; quoniam de omnibus capitis ossibus pertractare longum nimis foret, vos ad Caspari Bauhini opera videlicet ad *lib. III. Tab. II.* referendos relinquo.

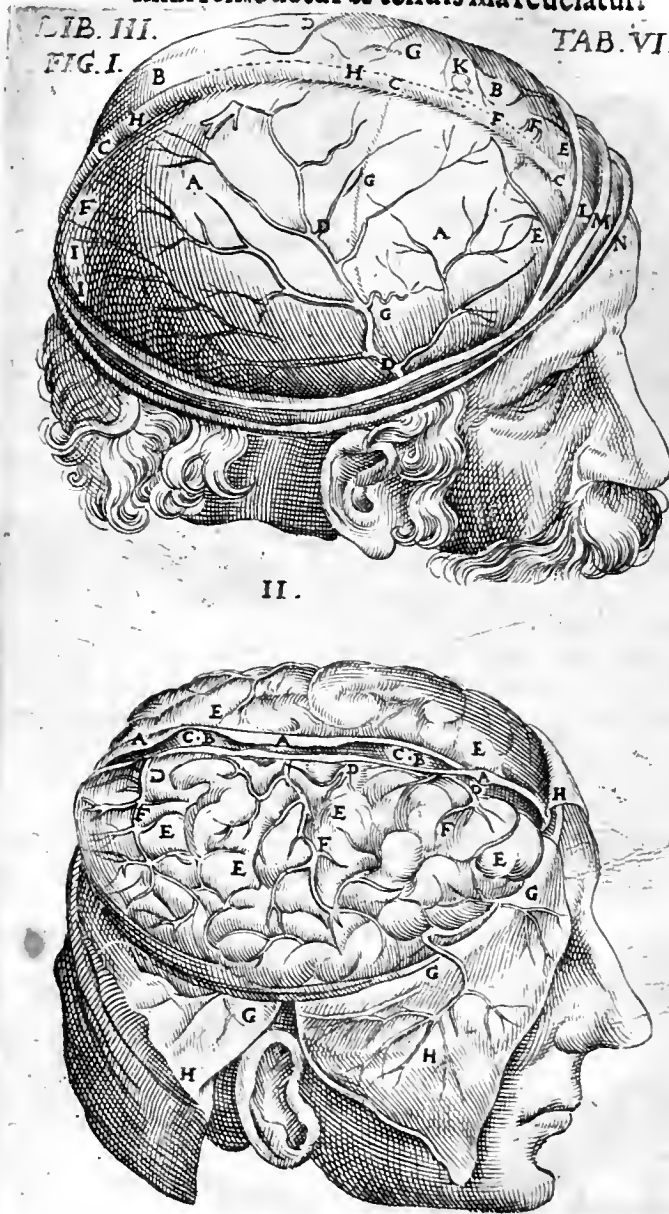
CAPVT IV.

De Meningibus Cerebri,

TABVLA

TABVLA II. DVABVS FIGVRIS DIVISA IN QVARVM PRIMA
meninx crassa; cerebrum integrum inuoluens depingitur. In secunda crassa me-
ninx remouetur & tenuis illa reuelatur.

- Fig. 1. vbi A. A. B. B. Est crassa membrana.
 C. C. C. Est huius membranae sinus tertius.
 D. D. D. Ductus venarum in membranam excurrentes seu vena cerebri secunda.
 E. E. Cerebri vena quinta.
 F. F. F. Venulae Caluariae perforantes.
 G. G. G. Fibrae crassae membranae coronalem suturam transeuntes.
 H. H. H. Fibrae coronalem suturam perforantes.
 I. I. I. Fibrae lamboidem suturam penetrantes.
 K. Tuberculum Caluariae finibus adnatum.
 L. Cavitas in frontis ossè.
 M. Cranium. N. Pericranium.
- Fig. 2. vbi A. A. A. Est crassae meningis pars cerebrum diuidens.
 B. B. Sinus crassae meningis tertius apertus.
 C. C. C. Vasorum initia ex sinu tertio in tenuem membranam.
 D. D. D. D. Vasorum horum propagatio.
 E. E. E. Tenuis meninx seu pia mater.
 F. F. F. Vasa secundum cerebri anfractus excurrentia.
 G. G. G. Propagines crassae membranae latera percurrentes.
 H. H. H. Crassa membrana deorsum reflexa.

LIBER SECVNDVS.

De

CEREBRO ET EIVS ORGANIS.

CAPVT I.

De Cerebro in genere.

Ortus, est à spermate, vnde & album est.

Substantia, est mollis, liquida & medulla similis, quo quidem impressiones & proprietates sensibiles melius, anima operante suscipiat.

Quantitas, est maior in hominibus quam in bestiis eiusdem molis seu dimensionis, quod quidem à natura ideo completum est, vt plura in eo officia, & per consequens, officinas comprehendat.

Diuisio fit vel
 { In partem, videlicet
 { Anteriorem, cerebrum dictum, quæ mollior, albidior, & amplior est posteriori, vide C.N.B.Tab.3.fig.1.
 { Posteriolem, quæ cerebellum dicitur, hacque minor & durior existit illa anteriori, vide A.H.D.E.Fig.1.Tab.3.

Secundum medium descendendo, quam quidem partitionem falx facit, atque hac partitio non est ad profundum. Pro cuiusmodi diuisione vide A.A.B.B.fig.1.Tab.3.

Externa seu Geometrica, est rotunda quo quantitate capacius foret, & in actione sua mobilius, vt per vtrasque figuras videre liceat Tab.3.

Figura,

{ Interna, & ei solūmodo propria: quæ

{ Extrinsecus intestinis assimilatur, nam varijs gyris & circumuolutionibus torquetur, quod quidem non fit ad intelligendum, iuxta Erasistrati opinionem, nam sic & asinus intelligeret, vt pote cuius cerebrum talibus implicationibus fabricatur, sed ideo imprimantur huiusmodi gyri in cerebro, vt pia mater (quæ ex venis & arterijs contextitur) altius in eius substantiam tam nutritionis quam viuificationis causa penetraret. Pro gyris seu anfractibus cerebri vide CC.Tab.3.fig.1. & AAA.BB.fig.2.Tab.3. Et DDD. indicat diuisiones.

Intrinssecus, cascum recentem representat.

Cuius { Temperies, est frigida & sicca, atque hinc vult Hippocrates, quod cerebrum sit sedes frigidi & glutinosi.
 { Motus, est voluntarius & non inuoluntarius aut coactus, gaudetq; Systole & Diastole non aliter quam ipsum cor, & in Diastole trahit à re admirabili spiritus tam vitales quam naturales, & à naribus aerem, ac in Systole interiores sinus coarctat, & animales spiritus è superiori ventriculo in tertium & quartum, atque etiam in sensuum organa perfundit.

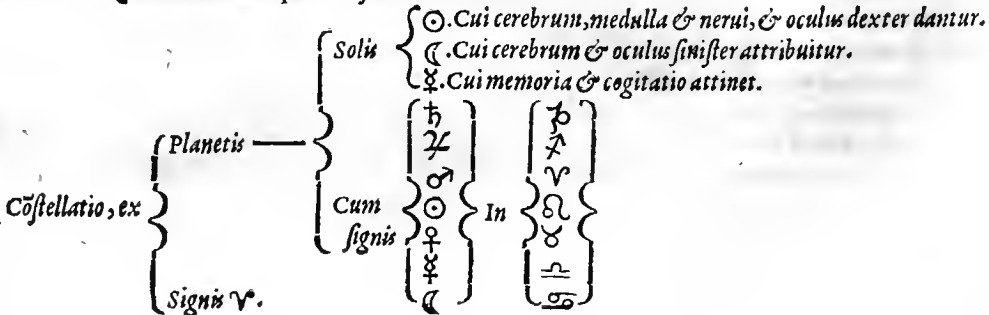
Color { Extra, est cineritius.
 { Intra vero, est albus, quo ipsa anima omnes colores melius mediante hoc colore percipiat, vt pote qui color est omnium reliquorum susceptibilis, & ipsius nullus.

Situs, est in loco eminentissimo quo tanquam in arce foret tutum, & hac de causa ossibus vndiq; firmissimis munitur & circumdatur, cerebrum in sua positione indicat A.A.Vt & BB.cerebellum, fig.1. & 2.Tab.8.

Vsus, { Non est ille cuius meminit Aristot. videlicet ad cordis refrigerium, sed potius vt docet Galenus. S. de vsu partium, ad spirituum animalium generationem, & ad functionum animalium executionem.

Morbi { Vniuersales, sunt Apoplexia &c.

{ Particulares, de quibus infra.

CAPVT II.

De Particulari cerebri Inquisitione.

In anatomia partium cerebri, & cerebelli in-
quisitione, hæc ordine spectanda veniunt

Falx.
Cerebri sinus.
Corpus callosum.
Bini ventriculi priores.
Plexus choroides.
Processus mammillares.
Fornix seu corpus cameratum.
Septum lucidum.
Ventriculus tertius.
Ventriculus quartus.
Rete admirabile.
Cerebellum.
Septem neruorum paria.
Oculus cum coherentijs.

CAPVT III.

De Cerebri sinibus.

Ortus, à quadruplici duræ meningis circa posteriorem capitis portionem implicatione proxenit, nam inter huiusmodi complicationes sinus seu cavitates cerebri sanguine referta fiunt, utpote in quas vena ingulares interne penetrant.

Horum }
Numerus est }
quaternarius, }
nam horum }

Duo priores, ad cerebri basin iuxta occipitium, vbi scilicet venæ ingulares insurgunt, siti sunt. Hos sinus indicat. P. P. Q. Q. fig. 1. Tab. 5. Pro primo & secundo sinu vide S. S. T. T. fig. 1. Tab. 6. Tertius, à duorum priorum ascendentiū nexu seu vnione fit: nam hi duo sursum ad futuram Lamboidem surgentes in vnicum transeunt seu concurrunt tertium, qui secundum capitis longitudinem directe sub futura sagittali progreditur, atq; frontis basin petit, vbi tandem in osse Ethmoide desinere obseruatur. Deniq; huius via seu motus atq; positio à falcis progressu assignatur. Pro Tertio sinu vide B. B. fig. 2. Tab. 2. Et C. C. C. fig. 1. vbi B. B. & C. C. fig. 1. denotat illum apertum, vt C. C. C. fig. 2. clausum: Et I. E. E. fig. 1. Tab. 3. Et H. H. Et vide M. M. similiter pro tertij principio vide S. fig. 1. Tab. 5.

Quartus sinus, quem delineat duræ matris plicatura inter cerebrum & cerebellum inueniendus est, in eo ipso loco quem torcular vocant. Pro ductu ab hoc sinu vide F. Fig. 1. Tab. 3. & G. G. Et H. Et K. similiter H. fig. 2. Tab. 4. Et I. K. L. sic & T. denotat quartum sinum apertum in Tab. 5. fig. 1.

CAPVT IV.

De Falce.

Nomen, deriuatur à similitudine.
Origo, est à dura matre. Vide D. D. Tab. 3. fig. 1.
Substantia, est eadem cum illa duræ matris, nihil enim aliud est hæc quam dura meninx raduplicata.
Quantitas, est latior in parte capitis posteriori, in anteriori vero angustior, seu acutior, Pro hac vide N. fig. 1. Tab. 3.

Cuius }
Situs, ad corpus vsque callosum penetrat.
Figura, est instar falcis, quo gramina metunt.
Connexio, cum cerebro fit per neruulos & venulas.
Vfus, est cerebrum secundum longitudinem in partes duas æquales diuidere, dextram scilicet & sinistram, vt lapsa vna earum, altera sana manere queat. Vide III. fig. 2. & A. A. B. B. fig. 1. pro diuisione.

CAPVT V.

De corpore Calloso.

Huius } Nomen, à duritie seu similitudine oritur.
 } Substantia, est durior illa cerebri, venisq; omnimodo est orbatà. Hoc corpus indicatur per LL. Tab. 3. fig. 1. Et III. fig.
 } 2. & KK. fig. 2. Et RRR. pro eius inferiori superficie.
 } Color, est candidus.
 } Connexio, fit cum cerebri substantia, nam ultra corpus hoc non penetrat falx.
 } Vt distinguat cerebrum à cerebello.
 } Vt septum lucidum sustineat.
 } Vtus, & officium est —

TABVLA TERTIA IN QVA CEREBRVM MENINGIBVS
 exutum, & falx, & corpus callosum deteguntur.

LIB. III. TAB. VII.
 FIG. III.

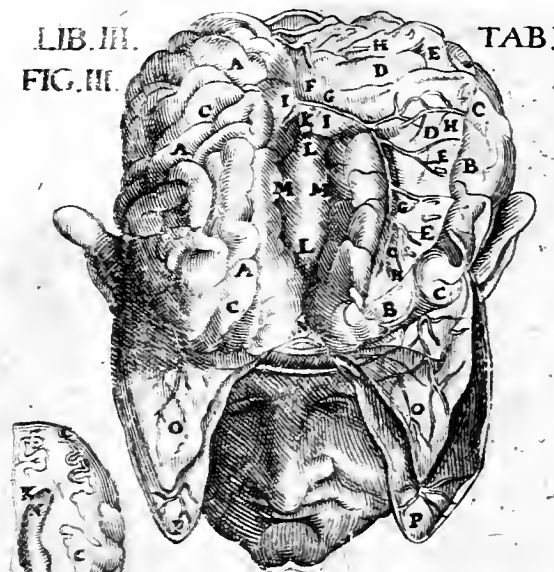
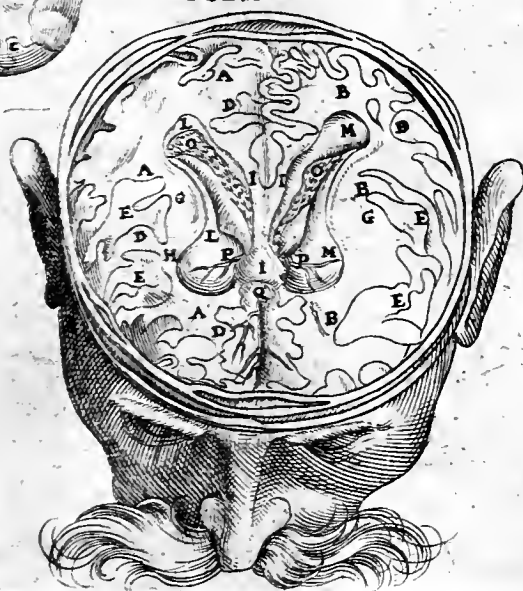

FIG. IV.

In fig. I. A. A. Est cerebri pars dextera.
 B. B. Est pars sinistra.
 C. C. Anfractus cerebri.
 D. D. Processus duræ membranæ qui est ipsa falx.
 E. E. E. Vaforum initia ex tertio sinu in tenuem membranam hic abrupta.
 F. Ductus à quarto sinu, &c.
 G. G. Illius ductus propagines in eandem membranam sursum excurrentes.

H.H.Sacculi ab humiliore sede tertii sinus in processum disseminari.

I.I.Principia vasorum; quæ à quarto sinu in tenuem membranam feruntur.

K.Initium vasi à quarto sinu pronati, quod sub fornice in tertium ventriculum ad plexus constitutionem excurrit.

L.L.Callosum corpus cerebri.

M.M.Sinus utriusque ad corporis callosi latera.

N.Processus falcis portio, quæ septo olfactus organi connascitur.

O.O.Tenuis membrana.

P.P.Crassæ membranæ portiones reflexæ.

Infig. 2. A.A.A.B.B.Cerebri medullæ pars dextra & sinistra.

C.C.C.Cerebri portio ablata.

D.D.D.Diuisiones seu lineæ à cerebri anfractibus.

E.E.E.E.Cortex cerebri eius medullam ambiens.

G.G.H.H.Cerebri medulla.

I.I.I.I.Corpus callosum.

K.K.Callosi corporis portio.

L.L.M.M.Ventriculus cerebri dexter & sinister.

N.N.Sinistri ventriculi superioris sedis portio.

O.O.Plexus choroides.

P.P.Venæ graciles ventriculis connatæ, &c.

CAPVT VI.

De duobus primis Cerebri Ventriculis.

Nomen, iuxta } Antiquos (qui non nisi tres agnouerunt cerebri ventriculos) vnus primus seu anterior ventri-
 culus, dicebatur illa duo foramina oblonga anteriora.
 Recentes (qui quatuor posuerunt eiusdem ventriculos) vni anteriores seu superiores dictan-
 tur.

Quantitas, ab anteriori cerebri portione ad posteriorem se extendit, sunt etiam ampli & profundi, horumque ca-
 uitates tenui membrana inuestiuntur; Denique hi cæteris duobus inferioribus maiores sunt. Vide XX. fig. 1.
 Tab. 4. Et YY.

Figura, est oblonga, & instar aurium humanarum anfractuosa, etiam duobus semilunij, quorum cornua con-
 trario more statuuntur comparari possunt, quæ depinguntur tali modo.

.D (. Pro hac vide D.E. Tab. 4.

Positio, est in medietate cerebri & à septo lucido ab invicem distinguuntur. Pro hac quære LL. MM. fig. 2. Tab. 3.
 & NN.

Generalis, est } Primum vt sit sedes phantasiæ, quæ in eorum angulo
 anteriori sedem sibi vendicat, vt pote in quo loco il-
 la species à sensibilibus particularibus deriuatas,
 retinet.

Deinde vt eorum pars postrema locus sit in quo ima-
 ginatio fita, mediante qua species à phantasia re-
 tentæ apprehenduntur, componuntur, diuiduntur,
 atque earum hæc ab illa discernitur.

Denique in eorum parte intermedia vt mansionem
 suam habeat sensus communis, cuius officium est
 species à sensibus particularibus delatas apprehen-
 dere.

Vtus

Generalis, est

Specialis, est ad

Quorum

Spiritu animalium præparationem, suntque or-
 gana hoc opus perficientia plexus choroides dicti, de
 quibus infra.

Inspirationem & expirationem, & ad odores recipi-
 endos per processus mammillares.

Morbi
sunt

Alue, palpitatio, contorsio, de quibus Rasis 1. Cont. rr. 8. cap. 1. & Auicen. ibid. tract. 5. c. 4.
 Corruptio imaginationis seu Delirium.
 Subeth, Caros, sopor.
 Superflua vigilia, Sabara.
 Amentia, stoliditas.
 Vertigo.
 Scrotomia.
 Incubus, vt dicit Paulus lib. 3. cap. 15. Auicen. rr. 5. cap. 5.
 Epilepsia.
 Coma, Cataphora, quæ à subeth quodammo differre faciunt.

Constellatio ex

Planctis

Signis. V

Solis, }
 Luna. }
 Cum signis, vt in Cerebro.

CAPVT VII.

De plexu Choroide.

Vocatur, { Communiter, plexus choroides, choriformis, & reticularis.
 Ab Andrea Laurentio rete admirabile.
 Oritur, à rete admirabili, quod etiam suam originem deducit à Pia matre.
 Componitur, ex venularum & arteriarum textura labyrinthica, per tenuis membrana portiunculam excurrente. Vide F. G. H. fig. 2. Tab. 4. Et O. O. & P.
 Figuram, habet extimo fetus inuolucro Chorion dicto similem, vnde & choroides dicitur. Pro hac vide M. N. fig. 2. Tab. 4.
 Collocatur, in vtroque ventriculo anteriori in quibus super humorem limpidum natare cernitur. Indicatur eius situs per O. O. fig. 2. Tab. 3.
 Numero est duplex secundum ventriculorum cerebri anteriorum numerum. Vide O. O. fig. 2. Tab. 4.
 Vsum habet duplicem, quorum { Prior est ad expirationem, inspirationem, & efflutionem in ventriculos cerebri anteriores: mouetur enim cerebrum per Systolen & Diastolen non aliter quam ipsum cor.
 Posterior, vt spiritus animales adhuc grossos & instar fumorum contineat, vt potè qui hoc in loco coquuntur, preparantur & attenuantur, priusquam ad sensum naturalem perueniant, cuius sedes est ventriculus tertius, in quo dictorum spirituum preparatio absoluitur & perficitur, vt tandem ad vltimum ventriculum, quartum scilicet (qui in parte cerebelli posteriori situs est) traducantur.

Hic autem

CAPVT VIII.

De processibus mammillaribus.

Nomen à similitudine sibi vendicant.
 Numero sunt duo.
 Figura apparent duo tubercula mammillarum papillis simillima. Vide CC. fig. 1. Tab. 8.
 Positionem habent in prædictorum ventriculorum anteriorum parte profundiori, sunt que admodum ad narium os (quod est cribri instar & Ethmoides dictum) propinqui, in quod etiam feruntur: Pro his duplici modo acceptis vide CC. & FF. Tab. 8.
 Vtiles sunt ad respirationem & ad odores recipiendos perquam necessarij.

Hi

CAPVT IX.

De Fornice.

Nomen { Fornix.
 { Latinum, } Testudo.
 { est } Corpus cambratum.
 { Psalloides.
 { Anglicum The Vault.

Cuius { Figura est pontis instar, & posteriori parte duobus cruribus, anteriori vnico tantum suffulcitur. Pro eius superficie triangulari vide S.T.V. fig. 1. Tab. 4. & AAA. fig. 2. Et B.C.
 { Positio est directe sub corpore calloso. Vide S.T.V. fig. 1. Tab. 4.
 { Vfus est, ne permitteret cerebri substantiam tertium eiusdem ventriculū sua mole subprimere: vnde fit, vt inter ponderosam cerebri substantiam & ventriculū illum arcus seu fulcimentū instar interponatur.

CAPVT X.

De septo Lucido.

Quod { Vocatur ita à sepi effigie, non aliter quàm Diaphragmā septum transversum à septi imagine: dicitur etiam Speculum.
 { Oritur à pia matre, quæ in hoc loco duplicatur.
 { Substantiam habet subtilem, vtpote quæ nihil est aliud, quàm tenuis cerebri membrana re duplicata.
 { Positionem suam habet inter corpus callosum & camer. ut. m.
 { Vtile est ad dextrinū anteriorum cerebri ventriculorum à sinistro separandum, quod quidem ideo ordinavit natura, vt si vnus accidentit aliquò ledatur, alter incolumis euadat.

TABVLA

TABVLA QVARTA CVIVS FIGVRA PRIMA VENTRICVLOS
 binos anteriores, & corpus callosum à cerebro separatum, reflexum, & à septo diuisum
 cum foramine exhibet, secunda fornitem sursum retractum vt vasa ei subiecta
 conspiciantur demonstrat.

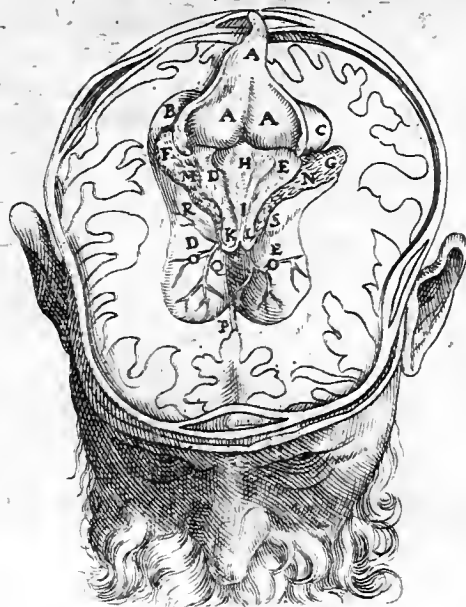

Fig. 1. vbi R.R.R. Callosi corporis reflexi superficies inferior.

S.T.V. Fornicis superficiei triangularis.

X.X. Septi ventriculorum pars inferior.

Y.Y. Septi superior pars calloso corpori continua.

Fig. 2. vbi A.A.A. Est fornici figura inferior.

B.C. Anguli duo fornicis, quibus ventriculis continuatur.

D.E. Ventriculus dexter & sinister.

F.G. Arteriae à Carotidibus per inferiorem ventriculorum sedem ad plexum choroidem efformandum conscendentes.

H. Vas à quarto sinu prodiens sub fornice, & in tertium ingrediens ventriculum.

I.K.L. Illius vasis diuisio, cuius portio ventriculum dextrum K. alterum sinistrum L. petit.

M.N. Plexus choroides ab arteria F.G. & vase H. constitutus.

O.O. Venulae per cerebri ventriculos à vasis K. & L. productae.

P. Aliae venulae ab iis extra ventriculos ad tenuem membranam dispersae.

Q. Meatus à tertio ventriculo ad peluim.

R.S. Canalis seu sinus ventriculorum substantiae insculpti pituitam ad meatus orificium deducentes.

De Tertio Ventriculo.

Nomē datur vel { A situ, & sic à Galeno Medius dicitur, utpote in medio inter duos illos superiores & quartum: vel quatenus in medio quasi spherici capitis collocatur.
Ab ordine, & sic dicitur Ventriculus tertius.

Substantia est nihil prater duorum priorum ventriculorum concursus seu communis cavitatis in quam superiorum ventriculorum partes procliniore debiscunt.

Quantitas est longiuscula rectaque, & ab inferiori ad posteriorem cerebri partem tendit eius dimensio in longum; quare facillimum est ab hoc ventriculo in quartum emittere spiritus animales iam absolutos, qui postea ad nervos & spinæ medullam deferuntur. Pro ventriculi tertij ad quartum unione cum natibus. Vide I. K. fig. 2. Tab. 6.

Positio fit directe sub corpore calloso seu fornice, ut ab ijs à cerebri superpendentis mole & compressione defendatur. Vide H. fig. 1. Tab. 4. Et L. indicat partem eius anteriorem, in Tab. 5. fig. 2. Et I. K. fig. 2. Tab. 6.

Meatus duo, quorum { Vnus est anterior, qui ad cerebri basin supra os spheroides sellam descendit, & per hunc meatum purgantur pituitosa prædictorum ventriculorum superflua: est hic meatus tenui membrana inuestitus, qui est primo latior, deinde ad instar infundibuli paulatim in angustum procliuus, ac ob hanc causam tam infundibulum quam peluis ab Anatomistis nuncupatur. Ut pote per quod tanquam per manicam Hippocratica pituita cerebri in glandem pituitariam (quæ pelui subijctur) destillat, quæ glans pituitam descendentem facillime ebibit, ac tandem percunet foramina in palatum instillat. Meatum ad Peluim describit Q. fig. 2. Tab. 4. Et vide K. S. Et vide I. fig. 1. Tab. 5. & vide I. fig. 2. Pro pelui & glandula vide E. F. fig. 3. Tab. 6. Porro in fig. 4. A. est glans B. Peluis C. D. E. F. ductus quatuor ad pituita egressum: Et foramina tria per quorum O. pituita descendit ad peluim indicantur per O. P. Q. fig. 1. Tab. 8.

Cuius

Alter posterior & priori amplior, qui ad ventriculum quartum viâ præbet. Et in hoc meatu hæ particule conspicuæ se offerunt, videl. Vide K. fig. 1. Tab. 5.

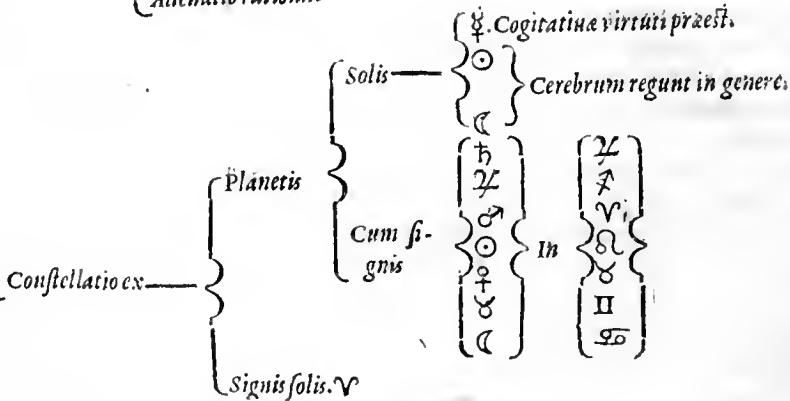
Glandula nucis pineæ similis quæ Conarium & à similitudine penis dicitur. Hanc indicat L. Tab. 5. fig. 2. Et H. fig. 2. Tab. 6. Eminentia etiam duæ à tergo penis sitæ, quæ itidem à similitudine nates seu clunes dicuntur, inter nates vero foramen adest, quod ob hoc anus dicitur, per quod fit à tertio ventriculo ad quartum progressio. Hæc indicat M. N. fig. 1. Tab. 5. Et F. G. fig. 2. Tab. 6.

Extuberationes etiam duæ alie sub natibus apparentes, quæ tam propter situm quam ob earum effigiem testes seu testiculi nuncupantur. Vide N. O. P. Q. fig. 2. Tab. 5. Et D. E. fig. 2. Tab. 6.

Particula altera in anteriori testium sede conspicitur, in plaga ad tertium ventriculum tendente, quæ pubes muliebri dicitur, utpote quæ vulvæ speciem non inepte imo vero per optime præ se ferre observatur.

Vsus, ut sit sedes virtutis { Cogitativa, cuius est dividere, componere, & unum ex alio inferre.
Æstimativa, quæ insensata ex sensatis elicit.

Morbi sunt { Mania & furor.
Melancholia.
Lycanthropia seu Insania Canina.
Congelatio, Catache, Catalepsis.
Hereos.
Alienatio rationis.

TABVLA QVINTA DVABVS FIGVRIS INVESTITA, IN QVAVRUM priori cerebri portio, quæ ventriculos superiores efformat, & cerebello incumbit, ablata, & vas quarti sinus à plexu choroidum auulsum est, vt tertius ventriculus & crassus meningis sinus conspiciantur. In posteriori tertii ventriculi ductus cum testibus diuisis simulatque cerebellum crassa meninge denudatum demonstratur.

LIB. III.

TAB. IX.

FIG. VII.

Fig. 1. vbi A. A. B. B. Sunt cerebri portiones adhuc in calvaria relictæ.

C. C. C. Lineæ cerebri anfractuum versus cerebri basin.

D. D. Cerebri cortex.

E. E. E. Cerebri medulla alba lineis circumscripta.

F. G. Arteriæ Carotidis portiones.

H. Ventriculi tertii humilior sedes distenta.

I. Meatus anterior ventriculi tertii ad peluim tendens.

K. Meatus ventriculi tertii posterior ad ventriculum quartum conducens.

L. Glandula pinealis seu cerebri penis, cui vas venosum V. incumbit.

M. N. Nates & testes cerebri.

O. O. Processus crassæ meningis inter cerebrum & cerebellum.

P. P. Q. Q. Sinus primus & secundus crassæ meningis.

R. Torcular seu quatuor sinuum congressus.

S. Tertii

S. Tertii sinus principium.

T. Quartus sinus apertus.

V. Quarti sinus vas reflexum & abruptum quod in ventriculos porrigitur.

X.X. Cerebellum, tenui meninge in tectum.

Y. Ductus à quarto sinu in tenuem meningem, à qua cerebellum & testes teguntur.

Z.Z. Crassæ meningis sedes cum ossè petroso auditus organa continente.

Fig. 2. A.A.B.B. Cerebri portio residua.

C.D.E. Lineæ, Cortex & medulla cerebri.

F.G. Arteriæ Carotidis portiones.

H. Ventriculi tertii pars anterior.

I. Meatus ad peluim.

K. Meatus alter à ductu L. ad primum meatum I. delatus.

L. Ventriculi tertii pars posterior ad quartum descendens.

M. Glandula pinealis in latus depressa.

N.O.P.Q. Testes & nates.

R.R. Cerebellum tenui meninge inuestitum.

S.S. Vasa tenuem meningem implicantia, à quibus ramuli.

T.T. Ad arterias carotides.

V.V. Crassâ meninx quæ cerebellum inuestiebat.

X.X. Vasa à crassâ meningem in tenuem sparsa.

Z.Z. Crassæ meningis ad Caluarie nexum denotant.

CAPUT XII.

De Ventriculo quarto.

Nomen, vel à *Similitudine & figura est calamus scriptorius.*
 à *Situ & ordine est ventriculus quartus.*
 Quantitas est ventriculis præcedentibus minor, est cavitatis hac in principio amplior, in fine vero versus spinalem medullam ad instar calami scriptorii contractatur, est que hic meatus, per quem spiritus animales transeunt, ad spinalem medullam: Pro parte eius posteriori vide 1. fig. 1. Tab. 6. Pro eius apice vide O. Quomodo inhaeret medullæ, vide K.L.M.N. fig. 2. Tab. 6.
 Figura habet effigiem calami scriptorii, utpote que tendit ad formam pyramidalem, estq; cavitatis hac tenui membrana obducta. Pro eius effigie & calami mucrone vide O. Et K.L.M.O. fig. 2. Tab. 6.
 Positio est inter tertij ventriculi caudam, & spinalem medullam originem in eius vero initio adest foramen illud inter nates anus dictum, ad quartum ventriculum penetrans, per quod spiritus animales à tertio ventriculo ad quartum transeunt.
 Huius *Vsus est duplex, est enim* *Sedes memoriæ, estq; quasi anima thesaurarium, in quo singula vel* *Imaginando.* *Ratiocinando.* *Intelligendo.* *coaccruantur.*
Principium & origo *Nuce medullæ.* *Motivæ facultatis.*
Morbi sunt *Lethargia, quæ est apostema circa membranas, à causa frigida.* *Lasio memoriæ.*
Constellatio est eadem quæ supra.

TABVLA

TABVLA VI. QVATVOR FIGVRIS INSIGNITA QVAVRUM prior cerebellum supra cerebrum protractum demonstrat, quo inferior eius superficies, & spinæ medullæ cavitæ conspiciatur. Secunda spinalem medullam cum glandula, testibus, natibus, & quartum ventriculum detegit. Tertia Caluæ partem explicat per quam etiam nerui optici denotantur.

Quarta peluis erectæ & ductus 4. pituitam à glande differentes dispositionem indicat.

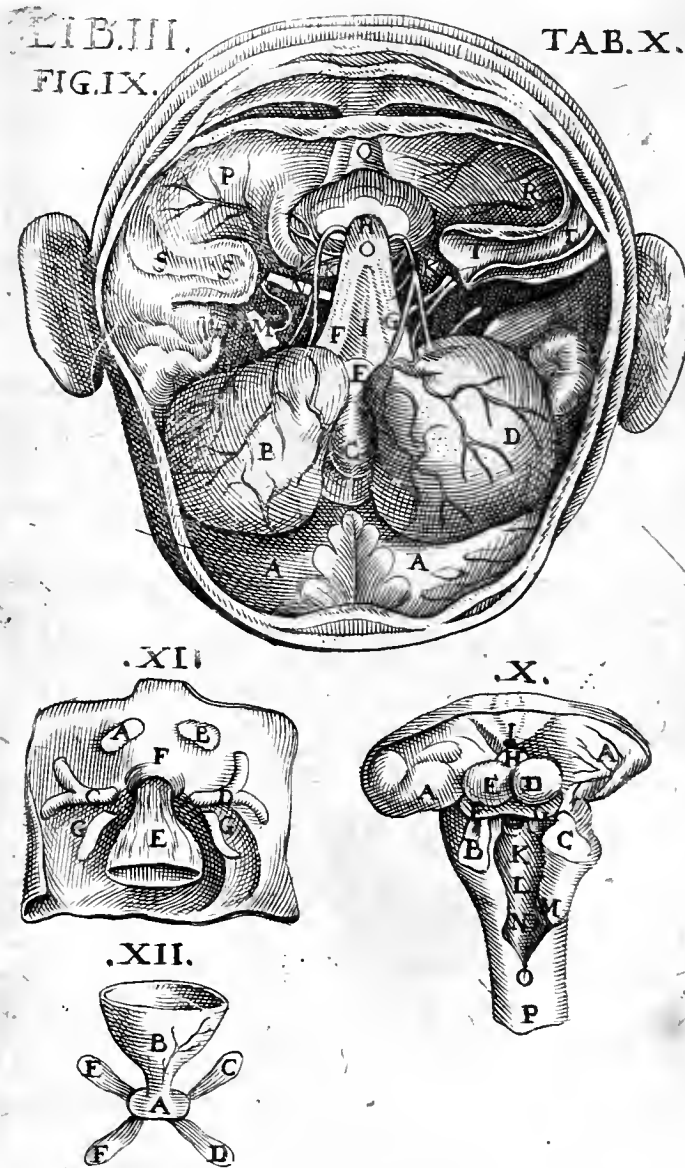

Fig. I. in qua A. A. Cerebri portio in Caluaria adhuc relicta.

B. C. D. Cerebelli partes tres reflexæ tenui meninge inuolutæ, ac dorsali medullæ connatæ.

E. Processus vermiformis posterior.

F. G. H. Spinalis medullæ initium è Caluaria ad H. procedens.

I. Ventriculi quarti pars posterior spinali medullæ adiuncta.

K. Vasa in cerebellum à vasis quæ in primum & secundum sinum exhauriuntur.

L. Vasa alia à crassa in tenuem meningem sparsa.

M. N. Neruorum par quintum & sextum.

O. Apex quarti ventriculi calami mucronis similis.

P. Q. R. Caluariz sinus posterior pro cerebelli sede, crassa meninge adhuc obductus.

S.S.T.T. Sinus primus & secundus crassæ meningis.

Fig. 2. in qua A.A. Spinalis medullæ partes à cerebro sectæ.

B.C. Sedes quibus hæc medulla cerebro erat adnata.

D.E. Testes. F.G. Nates. H. Glans pinealis.

I. ad K. Ventriculi tertii pars ad quartum cum testibus.

K.L.M.N. Ventriculi quarti pars in medulla incisi.

O. Ventriculi quarti mucro.

P. Sedes qua spinalis medulla caluariam egreditur.

Fig. 3. vbi A.B. Neruorum sunt opticorum portiones.

C.D. Arteriæ sunt Carotides.

E. Peluis propendens.

F. Foramen crassæ meningis, per quod peluis glandulam petit.

G.G. Neruorum paris secundi portiones.

Fig. 4. in qua A. Est glans. B. Est peluis.

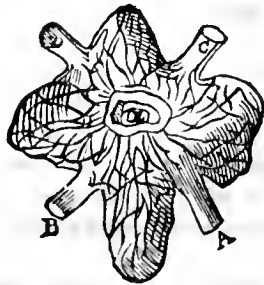
C.D.E.F. Meatus seu ductus quatuor ad pituitæ egressum.

CAPVT XIII.

De Rete admirabili.

Hoc { Nomen habet à textura sua admirabili.
 { Compositionem possidet ex arterijs tenuissimis (quæ sunt ramuli seu surculi carotidarum ascendenti-
 { fluitam. Vide A.B. Tab. 7. Quomodo autem propagines eius per ramos coniungantur indicat C.D. Tab. 7.
 { Collocatur supra medietatem osis basilaris in directo colatorij, hocq; sub ipso cerebro, vnde nisi detrahatur cere-
 { brum non apparet. Vide E. Tab. 7.
 { Vitale est vt spiritus vitales à corde ad cerebrum affluentes contineat.

TABVLA VII. IN QVA RETE ADMIRABILE Galeni indicatur.

A.B. Sunt arteriæ Caluariam subeuntes, & rete mirabile constituentes.

C.D. Sunt rami per quos retis illius propagines coniunguntur.

E. Est glandula pituitaria.

DE CEREBELLO ET SEPTEM Neruorum paribus.

CAPVT I.

De Neruis in genere.

*Substantia est mollis & porosa vt per eam spiritus animales facilius permeare & penetrare queunt.
Compositio tam tenui quam crassa membrana est pradita, quo eius substantia esset ab externis iniurijs tu-
tior & securior.*

*Origo est iuxta Anatomistarum recentiorum sententiam à Cerebri basi, hocq; prope ventriculum tertium,
contra Galeni opinionem qui (vti dictum est) eorum originem cerebello assignat.*

Diuisio est in paria seu coniugationes qua

}	Situ sunt	Dextrorsum.
		Sinistrorsum.
		Numero sunt septem.

*Vsus est vt sit organum, per quod spiritus tam sensibiles quam motui ad quodlibet corporis membrum de-
feruntur: Vnde eleganter sequitur quod qui neruis caret, ille & sensu & motu destituatur.*

*In Neruo gene-
raliter sumto*

*Spasmus seu
conuulsio*

}	Ex	Inanitione.
		Repletione.
		Per colligantiam.

Morbi

}	Paralyfis.
	Tetanus.
	Tortura oris, seu conuulsio canina.
	Tremor.
	Stupor.
Saltus.	

Constellatio

}	Planetis ☾.
	Signis ♃.

CAPVT II.

De septem Neruorum paribus & primum
De primo pari.

Nomen est optici quasi visorii.

Origo fit ab .interiori cerebri basi. Pro his vide fig. 1. & 2. Tab. 8. & 0. fig. 7. Tab. 13.

Substantia est crassa & omnium mollissima, atque magis spongiosa hocq³, absque manifesta porositate. Pro portionibus eiusdem vide A. B. fig. 3. Tab. 6.

Quantitas est omnium amplissima.

Vnio seu Interferio fit super sphenoidis sellam, seu sub apophyse clenoides, & tum postea diuiditur iterum, atque disiungitur dicta vnio, atque quodlibet eiusdem diuisionis membrum ad vtrumque se porrigit oculum, ita vt illa vnio videatur esse quasi crucis centrum, atque figuratur neruus in crucem in hunc modum. Pro coitu intersectionis vide H. fig. 1. Tab. 8. Pro hoc etiam vide R. fig. 6. eiusdem.

Primum par
seu coniuga-
tio oculis at-
tribuitur, at-
que horum
neruorum

Vestimentum est meninx tam tenuis de qua vide p. fig. 7. Tab. 13. quam crassa quam indicat q. Et vide Q. fig. 6. Et p. q. fig. 1. & vide a. fig. 2. 4. & 8. Tab. 15. pro neruo & b. c. pro vestimentis.

Ratio autem, quod scilicet nerui hi tendunt in crucem, hoc est cur vnio fiat a dualitate, & tum demum dualitas ab vnione, est vt res vnica & eadem non appareat dua, hoc est vt duplex vnus obiecti imago ad vtriusque oculi centrum penetrans, & in vnione huiusmodi conueniens non duas res, sed tantum vnica qualis reuera est appareat.

Vsus est visionis causa cuius est neruus opticus principale instrumentum. Egressus à cerebro est per os sphenoides vt per p. fig. 6. Tab. 6. indicatur.

CAPVT III.

De secundo pari.

Substantia est admodum dura.

Quantitas est minima.

Motus fit à cerebri basi, per propria sua foramina, & sic per rimam orbitæ ad quinque musculos (vt vult columbus) vel (iuxta alios) ad 6. musculos oculo famulantes. Pro portionibus nerui huius vide G. G. fig. 3. Tab. 6. Et aperte indicatur per K. K. fig. 1. & 2. Tab. 8.

Secundum ocu-
lorū musculos
respicit, atq³
huius

Diuisio in 7. ramulos quorum

Quinque ad quinque musculos oculo administrantes destinantur.

Duo ad musculos duos palpebram recludentes transeunt & ad narium tunicam vergit ramus. Vide O. fig. 1. Tab. 8.

Atque etiam surculus ramulorum istorum ad musculum temporalem tendit, eique inferitur, vnde fit, quod laeso temporali musculo & oculus vt plurimum offendi atque pati obseruetur. Pro hac vide N. fig. 2. Tab. 8. Et Q.

Vsus tam ad musculorum oculi motum, quam ad sensum eiusdem imprimis conferre animaduertitur.

CAPVT IV.

De tertio neruorum pari.

Origo fit magis retrorsum & lateraliter in cerebri profundo seu basi.

Quantitas est valde exigua.

Motus progressu deorsum penetrat, atque perforat caluariam per quoddam foramen huic cum quarto pari communi. Pro hoc vide LL. fig. 1. & 2. Tab. 8.

Vnicus ad musciculum vsque temporalem permeat.

Huius	Diuisio seu distributio varia in surculos & ramos, quorum	Alter orbitam oculi perforans, & per supercilium transiens pergit ad	Frontem.	Et hic in quamplurimos ramulos se dispergit.
			Musculum palpebram constringentem.	
			Musculum qui nasum dilatat.	
			Ipsam nasum.	

Tertius per oculi orbitam penetrans per tertium maxille superioris transit, & tum in multos nervulos distribuitur qui disseminantur per

Labrum superius.

Musculum messoriam dictum.

Musculos buccae.

Nasi cavitatem.

Quartus ad dentium superiorum radicem se porrigit.

Quintus ad inferiorem descendit maxillam, cuius etiam portio ad dentium inferiorum sensum destinatur.

Quod reliquum est se extendit mentum versus, officiumque huius est, sensum labro inferiori conferre.

Vsus ex predictis explicatur, videlicet ad palpebras constringendas, & sensum ijs attribuendum, similiter ad nasi dilatationem similiter ad oris, labiorum & dentium motum & sensum confert.

CAPVT V.

De quarta neruorum coniugatione seu pari.

Quantitas est tertio minor. Pro hoc vide ZZ. fig. 2. Tab. 8.

Motus est idem fere cum tertio, utpote qui descendit cum tertio versus os, nam per quinti ossis maxille superioris foramina ad dentes & gingivas penetrant eius ramuli quatuor, & tunc per palati tunicam permeant anteriora versus: atque alij duo deorsum lingue radicem versus tendunt. Pro huius situ vide M. fig. 1. & 2. Tab. 8. Et S. fig. 2. & T. & V. & XX.

Huius paris seu coniugationis

Diuisio fit —

Huius paris seu coniugationis	Diuisio fit —	Primum in ramulos 4. qui deorsum feruntur, via supra in eius motu relata.
		Deinde in ramulos duos alios, qui deorsum descendendo lingue radicem petunt, (vtdictum est) per cuius tunicam superiorem disseminantur. Pro hac vide R. fig. 2. Tab. 8. Pro eius in lingue tunicam absorptione vide Y. fig. 2. Tab. 8.
		Vsus precipuus est, vt sensui gustus inseruiat, & sensum dentibus & gingivis adferat, vt & par. 7.

Vsus precipuus est, vt sensui gustus inseruiat, & sensum dentibus & gingivis adferat, vt & par. 7.

CAPVT VI.

De quinto pari.

Oritur à cerebri basi, videlicet lateraliter & circa medietatem eiusdem. Indicatur per M. N. fig. 1. Tab. 6.

Hoc	Mouetur per foramen cecum & in aurium officinam tendit, cumq; ad auris tympanum peruenerit in ramulos duos se diuidit, quorum	Maior sensui auditus famularis videtur. Vide a. fig. 1. & 2. Tab. 8. & Φ.
		Minor ad laringem protendit; atque hinc ratio in promptu est cur tacto tympano auris, instrumento ad tussendum incitetur patiens. Vide a. b. c. d. Tab. 8.

Vsum seu officium habet precipuum sensui auditus destinatum.

CAPVT VII.

De sexto Neruorum pari.

Origo est à posteriori basi cerebri parte, & cernendum est hoc par, retro varijs furculis radicibusue: Hoc par indicatur per e. fig. 1. & 2. Tab. 8.

Motus fit à suo fonte, per illud foramen, quod situm est inter occipitium, & os temporale, in eo scilicet loco vbi vena ingularis interna ad caluariam ascendit. Hoc par, per M. N. fig. 1. Tab. 6. indicatur.

Cuius } *Divisio post descensum fit in ramum* } *Dextrum.* } *Et quilibet eorum in ramos tres subdividitur, quorum vnus est* } *Costalis.*
Stomachalis.
Recurrens, de quo superius suo loco abunde egimus, & dicitur cernicalis. Vide f. fig. 1. & 2. Tab. 8. & g. indicat eius in laringem insertionem.

Sinistrum.

Vsus est vt sensum & motum deferat ad omnia thoracis & abdominis viscera.

CAPVT VIII.

De septimo neruorum pari seu coniugatione.

Originem suam capit versus occiput, vbi varijs refertum est radicibus exiguis. Indicatur hoc per h. figur. 1. & 2. Tab. 8.

Septimum } *Mouetur à suo fonte per proprium sibi foramen in occipite situm quod est obliquum, & postquam à caluaria per hoc par* } *illud foramen egressum est, versus anteriora in primis tendit, deinde in ramulos varios distinguitur, qui in lingua, hyoidis & laringis musculos dissecantur. Horum autem maior sub maxilla inferiori migrat, atque etiam sub lingua, ab eiusdem scilicet radice ad extremitatem vsque percurrit, sensum & motum ei præbens, quem admodum gustandi facultatem à quarto pari eum hausisse explicatum est. Vnitur autem cum sexto pari, vt per i. fig. 1. & 2. Tab. 8. & vide l. & m. Ibidem.*

Vtile est ad mouendi & sentiendi facultatem musculis lingue attribuendam, atque etiam laringis musculis in suo motu & sensu quodammodo conferre videtur.

Ordo & vsus 7. parium neruorum paucis } *Optica prima videt, mouet altera, Tertia gustat,*
sic describitur } *Quartaque quinta audit, sexta vaga, septima lingue.*

CAPVT IX.

De octavo & nono pari à Vesalio & Columbo inuentis.

Columbus agnoscere videtur duo alia paria, vltra illa septem, quorum vnum, octauum nempe à Vesalio esse detectum fatetur, aliud videlicet nonum à se ipso prius reuelatum iactitare videtur. Quod autem ad octauum illud attinet, verisimile videtur iuxta Vesalii opinionem esse quinti paris radicem, vel saltem illius furculum: Nonum vero à Columbo inuentum, est (vt ipse testatur) neruorum exilium par, ortum duccens ab illis cerebri processibus qui nates appellantur: mouentur autem versus anteriora, vt pote qui ad faciem tendunt, & prope secundum ac tertium par transire obseruantur, ac tandem in tertium palpebræ musculum inferuntur; Porto etiam ramulus huius ad quintum musculum oculi deferitur. Quod vci o ad meam hæc in re sententiam attinet, puto ego hæc inuenta paria potius esse radices seu furculos ex aliquibus ex 7. parium radicibus scaturientes, quam vt per se talia existerent, præterea illis paribus vtilitas seu officium nullum certum & distinctum assignari potest. Columbus.

TABVLA OCTAVA DVABVS FIGVRIS ORNATA, IN QVAVRUM priori cerebri & cerebelli à membranis liberatorum basis demonstratur quo melius neruorum (qui cerebri dicuntur) origo appareat: secunda cerebri cerebelli & neruorum vnicum latus depingitur.

FIG. I. TAB. XIV.

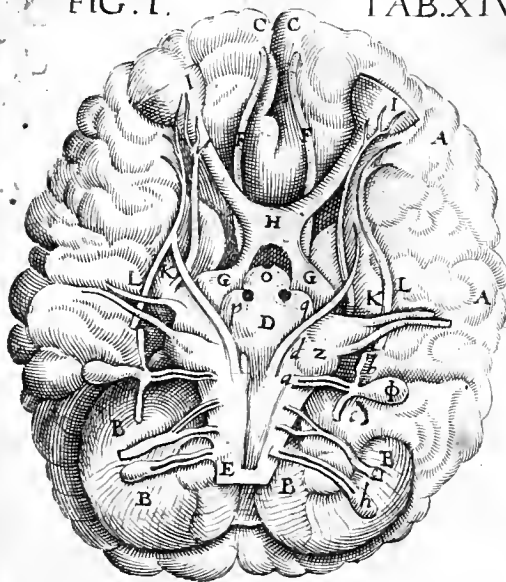
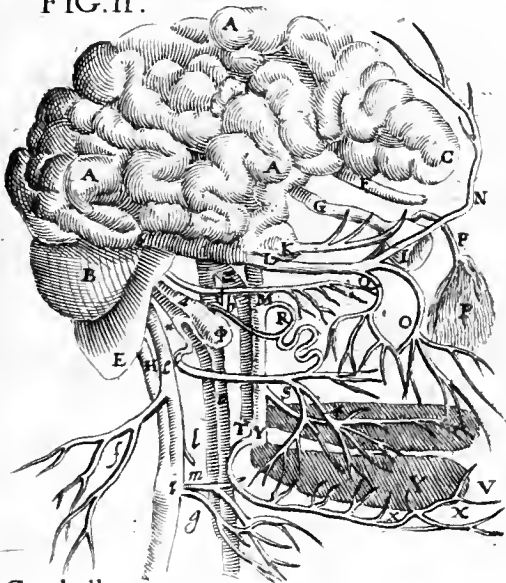

FIG. II.

- 1.2. A.A. Cerebrum. B.B. Cerebellum.
 1.2. C.C. Tubera Cerebri, quæ à quibusdam dicuntur mammillares processus.
 1.2. D. Spinalis medullæ ex Cerebri basi principium.
 1.2. E. Spinalis medullæ pars caluariam egressura.
 1.2. F.F. Processus mammillares olfactui interuenientes.
 1.2. G.G. Nerui visorii.
 1.2. H. Visiorum coitus.
 1.2. I.I. Oculi tunica in quam visorius expanditur.
 1.2. K.K. Neruorum secundum par pro motu oculorum.
 1.2. L.L. Neruorum tertium par.
 1.2. M. Neruorum quartum par.
 2. N. Neruorum tertii paris propago ad cutim musculofam frontis.
 2. O. Eiusdem propago in narium tunicam.
 2. Q. Eiusdem propago in musculum temporalem.
 2. R. Nerui quarti paris ramus capreoli instar immolatus.
 2. S. Eiusdem propago ad superiores dentes & gingiuas.
 2. T. Eiusdem propago ad maxillam inferiorem.

- 2.V. Propaginis. T. Ramus ad inferius labrum.
 2.X.X. Surculi à propagine T. in dentium inferiorum radices.
 2.Y.Y. Nervi quarti paris in lingue tunicam absumptio.
 2.Z.Z. Neruorum quartum par.
 1.2. a. Neruorum quintum par ad auditum conferens.
 1.2. φ. Nervus auditorius in cavitate ossis petrosi expansus.
 * Nervi quinti paris pars durior.
 1.2. b. Ramulus ex duriori parte quinti paris.
 1.2. c. Ramulus ex duriori parte quinti paris inferior.
 1.2. d. Nervus ille qui quinto pari à nonnullis ascribitur, sed reuera sunt distincta paria. Vnde & coniugatio octava dicitur.
 1.2. e. Est neruorum par sextum.
 2. f. Est ramus sexti ad ceruicem tendens.
 2. g. Est ramus eiusdem alter ad laringis musculos destinatos.
 1.2. h. Est septimum neruorum par.
 i. Est septimi paris cum sexto unio.
 2. l. Propago septimi ad musculos ab appendice styloide pronatos.
 2. m. A septimo pari ad lingue hyoidis & laringis musculos.
 1. o. p. q. Foramina tria per quorum o. pituita ex tertio ventriculo peluim accedit. p. q. transitus arteriarum carotidarum ad ventriculos.
- Pro inferiorum paris sexti ramorum diuisione querere liceat Tabulam. Nervis recurrentibus inseruentem: atque etiam neruorum paria in ea describuntur.*

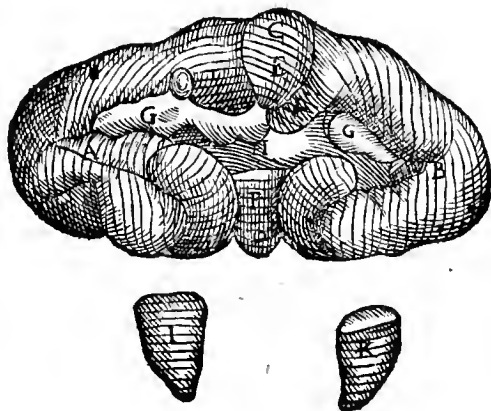
CAPVT X.

De Cerebello.

Nomen tale habet, utpote quod est aliud cerebrum, sed cerebro supremo minus.
Substantia est Cerebro durior, ut Galenus vult; at vero experientia nos docet, non magnam esse inter hoc & cerebrum quoad contactum discrepantiam vniuerse spina medulla ut in GG. Tab. 9. indicatur & H. Pro cerebello tenuitas & inducio vide XX. fig. 2. Tab. 5. Et RR. fig. 2.
Quantitatis est duplo illa cerebri manus: quomodo autem apparet in homine recte stante indicat. B. fig. 2. Tab. 8. ut & fig. 1. docet positionem suam vicineria.
Figuram possidet gyris anfractuosis, sed superficialibus repletam, non enim tam profundi sunt gyri huiusmodi, quam illi Cerebri, & hi gyri in duos deorsum aut processus, albis illis vermibus qui in nucibus anellatis aut ligno putrido procreari solent, similes. Atque hi processus torcularia à nonnullis vocantur à similitudine, quorum vsus principalis est, ut posteriorem cerebri portionem velut columnis sustentet, ne ab eius mole quartus & ultimus eius ventriculus deprimeretur: Pro torculari vbi 4. simium sunt progressus & pro cerebelli partibus vide B. C. D. Tab. 6. fig. 1. Processus eius indicant E. fig. 1. Tab. 6. Pro vasis eius K. L.
Sitam habet in infima Caluarie parte, quæ duobus occipitij fossis circumscribitur. Vide B. D. fig. 1. Tab. 6. Pro eius situ. Vide P. Q. R. fig. 1. Tab. 6. Pro eius dextra & sinistra parte vide A. B. Tab. 9. pro eius anteriori & posteriori vide C. D. pro vermiformibus processibus E. & I. K.
Vtile est, utpote quod iuxta Galeni sententiam est neruorum initium, at vero recentiores negant neruorum exortum esse in Cerebello, sed illum cerebro attribuunt, hocque experientia docti defendere haud erubescunt, vnde quidem occultus videtur esse eius vsus, aut saltem non communiter notus, & non nisi ex mera suppositione coniecturatus, nisi quod sit quasi cerebri puluinar, & basis.
Constellatio est eadem cum Cerebro.

TABVLA NONA CEREBELLVM CALVARIA
 exemptum & supinum cum processibus vermi-
 formibus diuisis depin-
 gens.

*Obiter lectori notare velim, quod Tabula sexta describit cerebellum in propria sua posi-
 tione, quare illa pro cerebelli descriptione imprimis est consideranda, atque sedulo
 inspicienda.*

In Tab. nona.

A. B. Est cerebelli dextra & sinistra pars.

C. D. Medii cerebelli partis anterior & posterior regio.

E. Processus vermiformis anterior, vt & F. posterior.

G. G. Locus in quo cerebellum spinalimedullæ adnascitur.

H. Sinus Cerebelli, qui cum spinalis medullæ sinu quartum ventriculum constituit.

I. K. Processus vermiformis, anterior scilicet I. posterior K.

CAPVT XI.

De Nuca dorfi seu spinali medulla.

Oritur post caluariam, eiusq; principium est duplex. Videlicet vel

Maius quod à Cerebro emanat, & cum ab eo derivatur est vnicum, & à Cerebri, asseaturire observatur, atque huiusmodi eius origo parum à nervorum optitorum origine distare videtur. Quomodo in crano habet suum initium indicat A. fig. 2. Tab. 10. Et B. fig. 2.

Minus quod à Cerebello proficiscitur, estque bifidum, nam in dextrum & sinistrum distinguitur. Vide B. C. D. fig. 1. Tab. 6.

Substantiam habet eandem cum illa Cerebri, nam spinalis medulla videtur esse nihil aliud, quam cerebri portio in longum per vertebrae & os sacrum deducta. Hæc à cerebro diuisa indicatur per A. A. fig. 2. Tab. 6. & pro se de vbi adnat. est cerebro vide B. C. Ibidem. Inuestitur autem membrana quæ per N. O. indicatur.

Differt tamen ab ipso cerebro in duobus, nam

Cerebrum per Systolen & Diastolen ad instar cordis mouere observatur, qui quidem motus spine medulle non attribuitur.

Ossa cerebrum continentia sunt immobilia cum vice versa illa spine medulle observentur esse mobili. Diuiditur in portionem cervicalem: Thoracicam, Lumbalem: & ad os sacrum pertinentem.

In involucro duplici fruitur, nam cum

Caluariam egreditur à matre tan pia quam dura circumdatur. Pro hac sede. Vide P. fig. 2. Tab. 6. Et D. E. fig. 1. & 2. Tab. 8.

Per ossa vertebrae vehitur, aliam membranam induit, ne à duritie ossis lederetur.

Dimensionem sibi vendicat inæqualem, nam

Dum per occipiti foramen in vertebrae cavitatem egreditur, aliquantulum crassior esse observatur quam alibi. Pro eius initio vide F. G. H. fig. 1. Tab. 6. vbi sunt paria cerebro dedicata, de quibus 3. 4. 5. 6. 7. fig. 2. Tab. 10.

A summo thoracis ad os sacrum vsque est in sua dimensione equalis.

In sacro tantummodo osse exilio existit, & in filamentis transit, quæ iterum in nodos concurrunt. Vide C. & M. L. fig. 1. Tab. 10. Pro extremo spinalis medulle vide H. fig. 2. Tab. 10.

Spine medulla

Figuram habet

Geometricam triangulo oblongo similem: vide Tab. 10.

Essentialem duplicem, nam

Ab origine ad extremum vsque thoracem medullosa est.

In progressu deorsum à thoracis extremo nervosa magis evadit & funiculorum instar.

Temperiem eandem possidet cum Cerebro, frigidam videlicet, quamvis in hoc Aristoteli cum cæteris Peripateticis contradicamus, qui inconsulto satis medullam istam calidam esse assensauerunt.

Positionem seu sedem suam in vertebrae dorfi cavitatem post Caluariam incipiendo, & in osse sacro finiendo habere cernitur.

Connectitur,

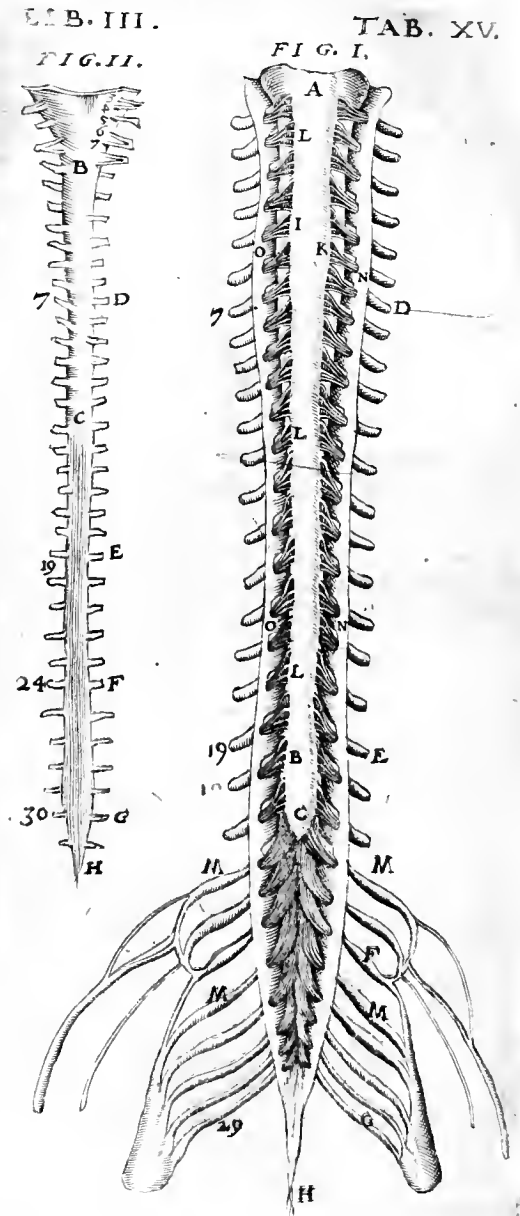
Cerebro per continuam unitatem.

Ossibus & musculis per nervos.

Quarto cerebri ventriculo per quoddam quasi naturale gluten.

Utilis est ad nervorum procreationem, qui tum ad motum, tum ad sensum ad reliquas corporis partes deferendum destinantur, ad quos septem prædicta cerebri parva pertinere nequeunt. Atque de huiusmodi nervorum a nuca orientium partibus, capite sequenti mentionem faciemus.

TABVLA X. CUIVS FIGVRA I. VERAM SPINALIS MEDVLLÆ effigiem cum suis membranis & neruis ab ea produntibus delineat. Secunda spinæ medullam nudam exprimit.

In fig. 1. A. Est spinalis medullæ principium, immediate à cranio progredientis.

B. Eius in lumborum vertebra crassities.

C. Eius in filamenta diuisio.

D. Septem cervicis nerui.

à D. ad E. vel à 7. ad 19. dorsi nerui. Ab E. ad F. lumborum nerui.

ab F. ad G. Ossis sacri nerui. H est medullæ finis in filamenta.

I. K. L. Ostenduntur quidam nerui, videlicet quomodo filamentis aliquot à medulla prodeant.

M. M. Nodi ostenduntur qui ex filamentorum coniunctione oriuntur.

N. O. Membranæ medullam inuestientes.

In fig. 2. A. Spinalis medullæ initium in cranio.

3. 4. 5. 6. 7. Characteres ostendunt quomodo hæc paria quæ cerebro dedicantur ab ipsa medulla in cranio adhuc existente originem ducant.

B. Ipsius è caluaria egressus. C. Funiculi in quos diuiditur.

D. 7. Cervicis medullæ & neruorum paria 7.

E. 19. Thoracis medullæ neruorum paria duodecim.

F. 24. Lumborum medullæ, & neruorum paria quinque.

G. 30. Ossis sacri medulla & neruorum paria sex.

H. Spinalis medullæ extremum.

CAPVT XII.

De Neruorum paribus à spinæ medulla deriuatis in genere.

Origo est à spinæ medulla. Pro hac vide A.Tab. 10. fig. 1. Immediate circa medulla sinem filamenta exurgunt, de quibus I.LL. fig. 1. Tab. 8. Deinde nodi oriuntur ex filamentorum concursu vt MM. Substantia est eadem cum illis in cerebro procreatis.

Neruoꝝ
dorsū pa-
rium

Diuisio est in paria vertebris at-
tributa, vel

- { Cervicis quæ numero sunt quinque.
- { Thoracis quæ numero sunt vndecim, vt Columbus vult.
- { Lumborum, sunt quæ numero quinque.
- { Osis sacri de quibus infra.

Vsus est, vt hīs musculis motum & sensum afferat, qui de numero 7. cerebri neruorum parium participare nequeunt. De illis ergo particulariter sic agemus.

CAPVT XIII.

De particularibus Neruorum à cervicis seu colli vertebris scaturientium paribus.

Primi

{ Origo, est spinæ medullæ summitas.
 { Motus, fit inter occipitum & primam cervicis vertebram, inter quæ mirum in modum emittitur, ne illud motu capitis ledretur.
 { Diuisio post eius egressionem fit in neruulos per exiguos, non est enim eius truncus nisi exiguus. Vide F.Tab. 11. & G. & H.
 { Vsus est vt ramuli in illam musculorum paruulorum seriem, capiti famulantium, disseminati, ipsorum sensui & motui inferuiant.

Secundum binis insi-
gnitur principijs,
quorum

{ Maioris
 { Minoris

{ Motus est per vertebrarum posteriora, à quo per secunda vertebræ latera hinc illinc transfertur.
 { Diuisio post eius egressum fit statim in plures serculos qui sursum feruntur, ad cutem, vires & nonnullos musculos. Vide I.K. Tab. 11.
 { Vsus est, vt motum & sensum paribus, quibus feruntur eius ramuli, præbeat.
 { Motus fit per vertebrarum anteriora, videlicet inter primam & secundam vertebram.
 { Vsus est, vt ad quintum musculum laringi & Oesophago communit, distribuatur.

Tertij

{ Motus fit per foramen, secunde & tertie vertebræ commune; ab eorum scilicet lateribus egrediens.
 { Diuisio immediatè post eius egressum fit in serculos quatuor, quorum quilibet iterum in ramulos quamplures subdividitur qui in partes infra nominatas inferuntur. Vide L. Tab. 11.

Horū neruoꝝ sunt quinque, secundū Columbum: licet ab alijs 7. numerentur: vide Tab. 10. fig. 1. D. & D. fig. 2. sed illorum quinque

Vsus est vt cum sensu tum motu gratia ferantur eius ramuli ad

- { Nonnullos capitis musculos.
- { illum oblongum musculum quadrangularem, qui labrum oblique deorsum trahit.
- { illum musculum qui scapulam sursum vehit.
- { Cutem colli.

Quartum

Mouetur à substantia nucæ inter quartam tertiamque vertebram per foramen quoddam vtrisque famulare.

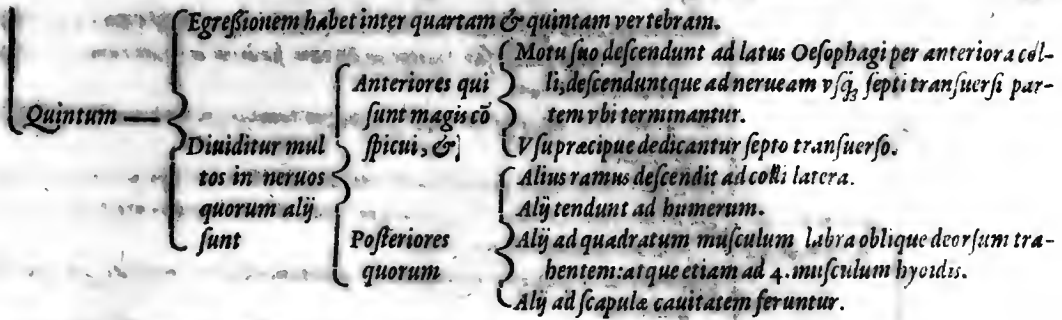
Diuiditur in serculos multos quorum alij

- { Descendunt.
- { Ascendunt.
- { Per posteriora penetrant.

Utilitatem habet variam pro varietate locorum quibus conducuntur eius ramuli, cū eorū

- { Alij, ad musculos collo famulantes ferantur, motum & sensum iudicantes.
- { Alij, ad musculum Cucularem dictum se porrigant. Et ex anterioribus nonnulli musculos stomacho substratos penetrant.

Quintum

CAPVT XIV.

De Neruorum vertebrarum paribus ad manum conductis.

Origo est à spinali medulla.
 Motus fit per communia foramina vertebrarum colli subsequentiū & à prima thoracis.
 Vnio, nam post eorum egressum, ita vniuntur vt ea vix distinguere queamus, sed anatomia exquisita facta in retis cuiusdam specie apparebunt.
 Numerus est quinarius, sunt enim quinque manus paria.
 Vsus est ad sensum completum: nam natura quinq; neruorum paria hac emittit: tria videlicet ad extremitatem digitorum, & duo ad extremam vsque manum, vtpote ad cuius membri officium acerrima & acutissima sensus & actus facultas requiritur.

CAPVT XV.

De Neruis à vertebris thoracis scaturientibus.

Oriuntur a spinali medulla.
 Diuisionem habent post eorum egressum è vertebrarum foraminibus, nam eos neruos bipartitos ternes, sed non aequali diuisione, cum alter surculus altero maior, aut magis antrorsus vel retrorsus reflecti cernatur.
 (Horum autem neruorum) Anteriores sub costis progrediuntur, per partem inferiorem. Posteriores ad inferiora tendunt.
 Numero sunt vndecim. Vide fig. 1. Tab. 10. a. 7. ad 19. vel a. D. ad E. Et E. fig. 2. vbi numerat paria 12.
 Vtilia sunt ad spiritus animales conducendos ad illos musculos, qui ei sunt adaptati, & quibus septem neruorum cerebri paria nihil beneficij attulerunt.

CAPVT XVI.

De Neruorum è vertebris lumborum scaturientium paribus.

Oriuntur à spina medulla vt cetera.
 Magnitudine maiora sunt illis thoracis. Pro hac vide B. fig. 1. Tab. 10.
 Numero sunt quinq;. Vide Tab. 10. ab E. ad F. vel à 19. ad 24. Et F. fig. 2. Tab. 10.
 Egrediuntur per quatuor tantummodo foramina, licet sine quinq; paria, nam inter extremas thoracis vertebrae, & primam lumborum, incedit primum neruorum par, vnde & hoc par ad vertebrae thoracis referripotest.
 Diuiduntur in ramulos seu filamenta: Vide C. fig. 1. Tab. 10.

Huiusmodi neruorum paria } Connectuntur inuicem, nam adligatur par
 { Primum secundo.
 { Secundum tertio.
 { Tertium quarto.
 { Quartum quinto.

Mouetur di-
uersimode, nã

Primum egreditur per foramen commune quod est inter vertebram 12. & lumborum pri-
mam, & tum transit sub Peritoneo, Et tum funditur in binos ramos, quorum vnus est
maior, alter minor.

Secundum exit inter primam & secundam lumborum vertebram & sub peritoneo pro-
greditur.

Tertium emergit inter secundam & tertiam vertebram & sub peritoneo fertur.

Quartum inter tertiam & quartam vertebram lumborum exurgit, estque hic neruus o-
mnium lumbalium maximus.

Quintum inter quartam vertebram & quintam elicitur, migratq; sub peritoneo versus
anteriora.

Primam in ramos binos post
egressum funditur, quorum

Maiores est origo septi transversi in quo ramulos primum
producit, Transit etiam ad musculus lumbalem &
ad illos abdominis.

Minor ad musculos dorsi migrat; & sensum ac motum ijs
dat.

Secundum primis femoris musculus, & tibia sexto motum & sensum dat atque alius hu-
ius ramus hoc idem prestat sexto femoris musculo, alius eius ramulus vasa seminaria
comitatur.

Tertium dat vim sensitiuam & motiuam musculus dorso salibus.

Quartum respicit quintum femoris musculus, & rami ab eo scaturientes tam peni quam
seroto conferunt, sed superficiales & cutanei sunt hi, neque profunde penetrant, porro
alijs eius rami ad anteriores distribuuntur musculos, qui partim tibia & partim femore
inseruiunt.

Quintum porrigitur ad nonum & decimum musculus femoris, atque alij eius rami ad
7. & 8. musculus eiusdem: atque alij ad penem, alij ad vesicam extenduntur atque
etiam ad uterum in mulieribus. Altera huius nerui pars reflectitur post musculos dor-
sales & ad cutem.

Vtilia sunt ad
sensum & mo-
tum partibus
ijs destinatis
afferendum,
nam

CAPVT XV.

De Neruis ab osse sacro scaturientibus, ex quorum v-
nitione princeps pedis neruus oritur.

Origo est medulla osis sacri intima.

Egressus fit inter vltimas lumborum vertebras, & osis sacri summitatem, atque etiam à primo, secundo, & ter-
tio osis sacri foramine.

Vnio ex quatuor fit, vt primum principiæ exierint dictorum foraminum simul in vnicum neruum vniuntur, &
constituunt maximum totius corporis neruum.

Numerus antequam in vnum concurrant est quaternarius. Porro è posteriori osis sacri parte nerui parvuli &
breues orientur, qui ad musculos dorso sales, ad nates & ad exteriorem cutem porriguntur. Sunt ergo in toto sex
de quibus vide G. fig. 2. Tab. 10.

Motus à dictis foraminibus post eorum vnionem fit, sub peritoneo ab interna abdominis parte, ad externum clu-
nes versus, transitq; neruus hic, multorum concreione ortus, inter coxendicem & Corygem supra 4. muscu-
lum illum à quo femur circumagitur ibiq; diuiditur, vt infra dicitur.

Норм
нервов

Diuisio post e-
ius ad femur
descensum in
sirculos va-
rios

Alios ad tres musculos à coxindis exortos, quorum officium est tibiam flectere.

Alios ad octauum musculus Liuidum dictum.

Denique directe pergit per posteriora femoris
inter 4. & 5. tibia musculus, vbi duos in-
signes ramos in. equales emittit, quorum

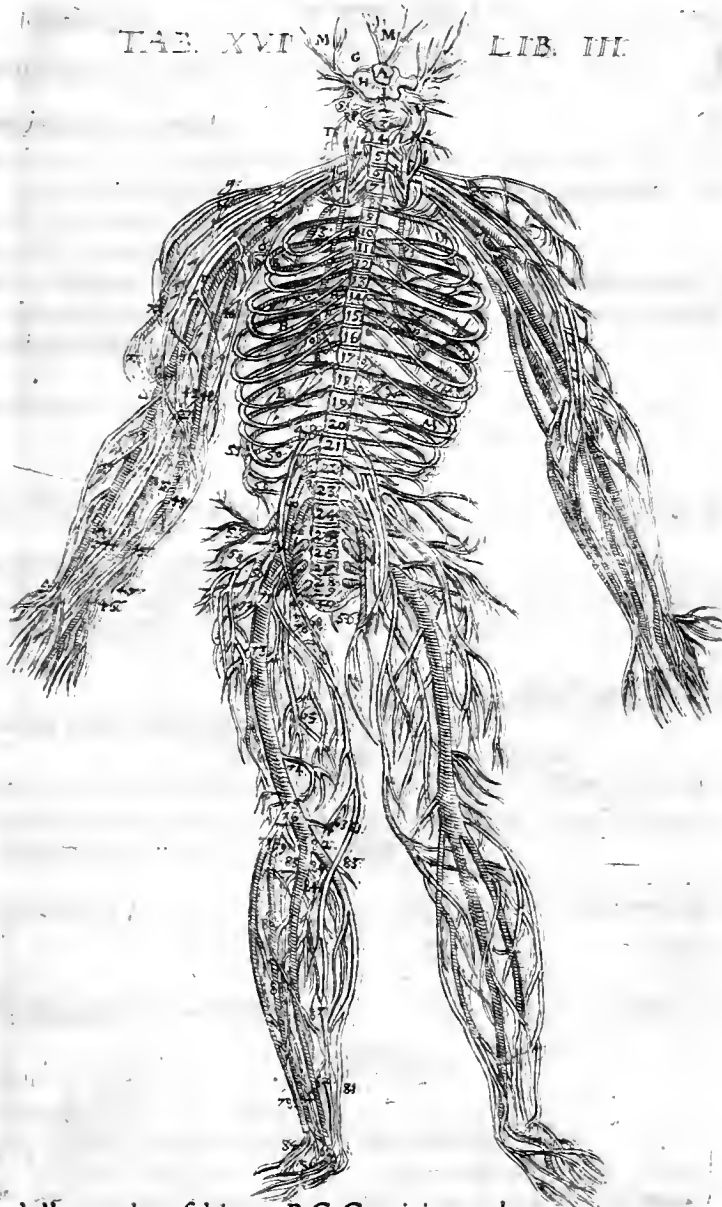
Maior posteriorem tibia partem occupat, ra-
mulosq; sub flexura genu mittit ad primos
musculos extremi pedis. Sed prius in alios
neruos subdiuiditur, quorum ramus vnus te-
dit sub duob. primi pedis musculis, alter e-
mittit sirculos ad quartum musculus, qui
inter posteriores tibia musculos maior exi-
sit.

Minor anteriorem possidet, à quo neruulus ex-
oritur, qui musculo sub poplite latit ante af-
figitur, atque etiam alium porrigit in ter-
tium musculus ab exteriori femoris capi-
te exortum.

Vt sunt dictis musculis quibus adaptantur motum & sensum afferre.

Neruum tam à cerebro quam nuca morbi sunt	{	Spasmus seu conuulsio	} Ex	{	Inanitione.	} Qui singuli sunt	{	Epithostinus.
					Repletione.			Prothostinus.
					Per colligantiam.			Orthostinus.
		Paralyfis.						
		Tetanus. Tensio.						
		Tortura oris.						
		Tremor.						
		Stupor.						
		Saltus. Iactitatio. Palpitatio.						

TABVLA XI. EXPLICANS SPINÆ VERTEBRAS ATQVE
neruos inde secundum exteriorē eorum faciem prodeuntes: qua
etiā quæ superius sunt dicta, luculentius explicantur.

A. Spinalis medulla vertebrae subiens. B. C. Cervicis vertebrae 7.
Inter C. & D. duodecim Thoracis vertebrae indicantur.
Inter D. & E. sunt quinque lumborum vertebrae.
E. Est os sacrum. F. Est primi paris neruorum posterior propago.
G. Est illius paris in musculos capitis distributio.
H. Est primi paris anterior propago.
I. Est secundi paris posterioris propaginis sursum distributi ramus tenuior, K. est crassior.
L. Est coitus tertii paris rami cum secundi paris ramo K.

Pro expositione reliquarum literarum vide Tabula XVI. lib. III. explicationem Casparis Baubini, quae explicatur pag. 100. appendix suae, sed & nos hac omnia vniuersius sequenti neruorum explicatione explicabimus.

Q

TABVLA

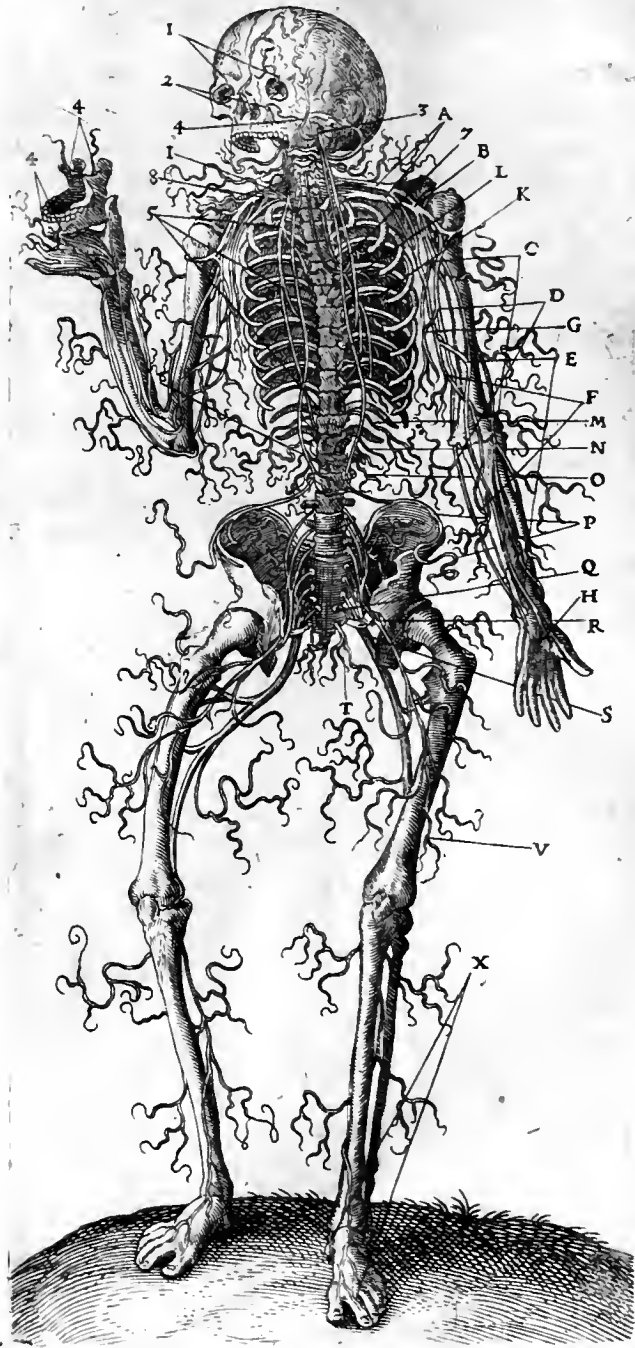
T A B V L A XII.

Hic sequitur Catoptrum seu speculum vniuersale neruorum tam cerebri quam spinalis medullæ extra ossa ipsis propria egredientium demonstratio tam per numeros quam per literas, quibus quæ superius descripta sunt, lucidius explicantur.

1. *Filium primi rami tertiæ cerebri coniugationis ad frontem & palpebras tendens.*
 2. *Filium rami secundi eiusdem paris ad nares & labia descendens.*
 3. *Foramen per quod nervi sextæ coniugationis egrediuntur, & deorsum ad thoracem & viscera tendunt, ex quibus recurrentes fiunt.*
 4. *Tertium rami tertiæ coniugationis portio, in mandibulam inferiorem inserta. Unde egreditur per foramen descriptum in mandibula in manu detenta vt facilius tibi demonstraretur.*
 5. *Surculi rami sextæ coniugationis ad latus dextrum vergentis, facto recurrente progressus.*
 6. *Residuum nervi sextæ coniugationis, in loco secundæ lumborum vertebra apparens, quousque redit ad mediastinum.*
 7. *Recurfus nervi sextæ coniugationis qui sit circa quartam costam veram.*
 8. *Alterâ annotatio recurfus dicti nervi versus latus sinistrum.*
- A. Est prima neruorum coniunctio, à tertia, quarta, quinta colli vertebrae prouenientium, atque etiam prima dorfi, quæ quidem coniunctio tum postea in duos magnos ramos diuiditur, quorum qui altior est comprehendit neruos tertiæ & quartæ vertebrae colli, qui vero iunior est, vnit & coniungit ramos à quinta & sexta colli vertebrae atque etiam à prima dorfi scaturientes; Ex hac nihilominus demonstratione videre licet, quod hi duo rami in fine iterum vniuntur.
 - B. Ramus qui Surculorum è colli vertebrae & prima dorfi scaturientium confusione facit, atque hic in longum per brachii dimensionem tendit, deinde se diuidit & separat diuersimode per musculorum substantiam.
 - C. Est alter ramus generatus ex dictorum ramulorum confusione, qui in partes duas inæquales se diuidit, quarum minor per substantiam musculorum posterioris brachii portionis disseminatur & finitur; maior transit ad brachii interiora, & cum dictæ partis musculis disseminatur; & descendit vsque ad pugnum, & tum postea ad duos digitos quibus ramulos mittit, videlicet pollicis, indici, & medio.
 - D. Est tertius ramus qui prædictum ramum associare videtur in suo motu, & vergit magis ad partem brachii inferiorem, & cum musculis interioribus se miscet, quousque ad pugnum proueniat, vbi se diuidit in duas portiones, quarum minor transit ad extremitates digitorum, videlicet medii, indici & minimi, sub signo K. ac tum ramuli nonnulli eius ad manus portionem exteriorem migrant, cui sensum dant.
 - E. Est quartus ramus dictæ Ceruicis coniugationis, qui transit per brachii internum secundum motum venæ internæ, quam Basilicam vocant; Hic lateraliter in motu suo proicit ramos ad musculos interpos; ac tandem ad pugnum prouenit, vbi cum prædictis occurrit sub u'o ligamento, quod in extremitate pugni, & circa locum pulsus se diuidit in sex ramulos qui mouentur ad locos in effigie vel exemplati assignatos.
 - F. Est quintus ramus illius productionis, qui musculis brachii distribuitur, sed hic vix ad pugnum se extendit.
 - G. Est sextus ramus eiusdem, qui transit cum superioribus ad exteriorem partem brachii, vbi musculos hanc ad partem pertinentes sensu & motu ornat, ut pote qui cuiuslibet eorum ramulum impertire gessit, similiter ad cutem & pinguedinem huius plagæ progreditur. Huius longitudo non excedit dimidium brachii.
 - H. In palma manus videtur quarta particula tertii rami, vbi cum sexta se miscet.
 - I. Portiones nonnullæ exiles neruorum extra loca sua dispositæ, vt non impedirent demonstrationes illeum neruorum, qui à vertebra colli suam habent originem, & principaliter vertebra septimæ ad Diaphragma vsque extenduntur.
 - K. Nervus sextæ coniugationis nuca colli ad latera transiens, per pelliculam cordis, vt ad Diaphragma perueniat.
 - L. Nerui vertebrae dorfi prouenientes ad musculos, qui sunt inter costas, & præcipue interiores, & hi transeunt super costas perueniunt ad sternum.
 - M. Nerui scaturientes à decima dorfi vertebra iuxta Diaphragmâ, qui tandem musculis rectis & obliquis descendentibus abdominis inferuntur.

- N. Nerui duodecimæ dorsi vertebræ, qui valde sunt breues seu curti, qui feruntur ad superiorem partem musculorum transuersalium ventris inferioris, & continuantur ad musculos post lumbos.
- O. Nervos denotant primarum lumborum vertebrarum ——— per musculum abdominis transuersalem transeuntes, partibusque dictis membris adiacentibus dedicantur, ita vt hi pinguedine istius plagæ imbuantur.
- P. Nerui sunt secundæ lumborum vertebræ, qui valde sunt magni & longi; nam à quolibet latere ad crura vsque se porrigunt, & de illis ascendunt ad musculos illos abdominis, qui dicuntur oblique ascendentes.
- Q. Est neruorum eorum confusio seu permixtio, qui à tertia, quarta & quinta vertebra lumborum egrediuntur, atque etiam ab iis qui ab osse sacro oriuntur. Transitque hæc neruorum mixtio cum suis ramis ad coxendicis musculos, similiter ad vesicam, matricem & anum, partibus interioribus iis vicinis. Porro etiam alius ramus ad crura, tibias, & ad membranas musculorum, & ad cutem.
- R. Est diuisio quorum rami ad musculos anteriores cruris transportantur.
- S. Confusio neruorum qui non nisi vnicus videntur, sed tamen quamuis reuera sunt plures communi membrana obducti. Hæc confusio se diuidit in ramos plures, quorum alii notantur per figuras O. R. emittuntur ad musculos suæ regionis ad cutem vsque, ita vt nihil in toto crure, tibia, aut pede ad extremos vsque digitos sensu deficere queat, ratione præsentis istius nerui confusi seu potius compositi.
- T. Ramuli producti à neruo siue pari, qui conducunt ad pudenda.
- V. Extremitates diuisionis declaratae litera. R. quæ apparet versus cruris medietatem.
- X. Modus per quem nerui commixtionis supra dictæ, emittuntur tam ad collum pedis, quam ad digitorum eiusdem extremitatem, atque etiam ad vniuersam cutem illius membri.

SPECVLI PRÆDICTI I M A G O.

DE O-

De

OCVLI ANATOMIA.

CAPVT I.

De Oculo in genere.

Dignitate præditus est immensa, utpote qui organum existit maximo creatoris artificio ac sapientia creatum, Nec quidem in corpore humano est quicquam duo cali luminaria magna præ se ferens, quam bini oculi, quippe quorum dexter soli, & sinister lune haud inepte comparatur.

Originem suam ducit à Cerebro.

Compositionem habet ex partibus	Essentialibus duplicis naturæ, videlicet ex	} Tunicis sex. Humoribus tribus.
Orbi suo extrinsecus affixis, nempe,	}	Musculis. 7.
		Nervis, vide S. fig. 6. Tab. 13.
		Venuis.
		Arteriolis.
		Glandulis.
		Pinguetudine circumquaq̃, affusa. Vide T. fig. 6. Tab. 13.

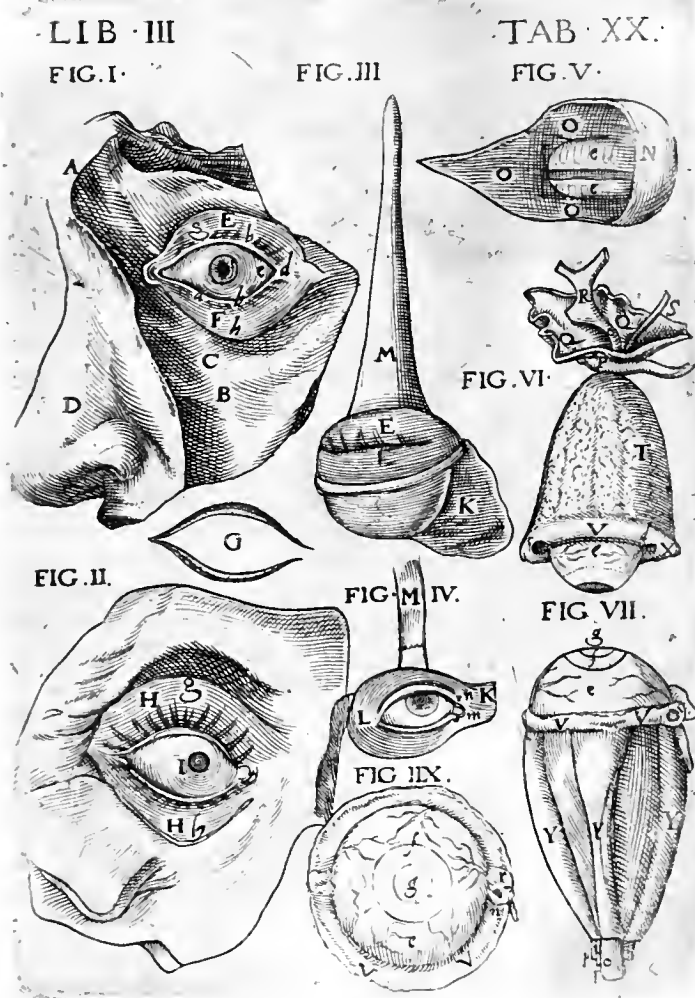
Oculus } Figuram sibi vendicat exacte sphericam, in qua ab illo caterorum animalium differt, qui à circuli legibus quodammodo discrepare videntur, Pro oculi tunica in quam visorius radius expanditur, vide II. Tab. 8. fig. 1. 2.

Situm suum habet in sede satis turā, nam in duabus maxillæ superioris cavitatibus bene vndique munitis disponitur: Porro in eminentiori corporis loco eleuantur oculi, ut instar ciuitatis bene gubernatæ custodum & speculatorum fidelium loco existant, quorum excelsiorem arcis seu turris speculatoriæ locum ex officio sibi vendicare, quo longius possint prospicere. Pro situ vide A. & B. & C. fig. 1. Tab. 13.

Munitur	} Infra cum	} Osse	Primum maxillæ superioris. Vide B. fig. 1. Tab. 13.
			Secundum malas.
			Denique illo iugali. Ut per c. fig. 1. Tab. 13.
			Naribus. Vide D. fig. 1. Tab. 13.
			Palpebris cartilagineis. Vide FF. fig. 1. Tab. 13.
			Musculis palpebras constringentibus.

Vtilis est ad obiectorum visibilibus facultatem homini attribuendam, mediantibus visuiis spiritibus per nervos opticos à cerebro delatis.

TABVLA XIII. EXPRIMENS GENERALEM OCVLI DISPOSITIONEM quæ in 8. figuras diuiditur quarum prima Oculum integrum cum offibus, palpebris & ciliis repræsentat. Secunda Palpebræ exoriatæ effigiem denotat. Fig. 3. & 4. musculos palpebrarum designat. 5. palpebras separatas & inuerfas. Fig. 6. & 7. oculi integri cum musculis è caluaria extracti & à palpebris liberi speciem exhibet. Fig. 8. oculi globi anteriorem effigiem exprimit.

1. A. Frontis est os.
1. B. Est maxillæ superioris os.
1. C. Est os iugale.
1. D. Est nasus.
1. 3. E. Est palpebra superior.
1. F. Palpebra inferior.
1. a. a. Tarsi, b. b. pili palpebrarum.
1. 6. c. Canthus maior, d. Canthus minor.
1. 5. 6. 7. 8. e. Membrana adnata dicta quæ in 6. 7. 8. est membranis intertexta.
7. 8. f. Est Iris.
1. 2. g. Est cauum superioris palpebræ & in 7. & 8. pupilla.
1. 2. h. Subcauum in inferiori palpebra.
4. 7. 8. m. n. Foramina duo in angulo maiore.
7. o. Nervus opticus.
7. p. q. Meninx tenuis. P. crassa, q. opticum inuestientes.
7. 8. r. Caruncula in angulo interno.
- G. Palpebrarum Cartilagine.
2. H. H. Palpebræ musculi orbiculares exoriatæ.
2. I. Cornea tunica Iridem & pupillam continens.
3. 4. K. Palpebræ orbicularis musculus sursum positus, at in 4. tota palpebra ambiens præponitur.

- 3.4. M. Palpebræ rectus musculus seorsim positus.
- 5. N. Palpebræ exterior pars.
- 5. o.o.o. Palpebræ concaua & interior facies.
- 6. p. Offis sphæneidis portio interna per quam neruus opticus transit.
- 6. Q.Q. Crassæ meningis portio.
- 6. R. Neruorum opticorum concursus.
- 6. S. Neruus oculi motorius.
- 6. T. Adeps inter musculos.
- 6.7.8. V. Adnatæ tunicæ pars palpebris subtensa.
- 6. V. Membranæ à Pericranio ad tarsum.
- 7. V. Musculi oculorum vnus lateris.

CAPVT II.

De Musculis oculo inferuentibus.

Vasis per crassam membranam depressis. De quibus h. fig. 2. & 3. Tab. 15.
 Neruis; nam secundum neruorum coniugium in eos distribuuntur. Vide S. fig. 6. Tab. 13.
 Pro neruis oculorum motorijs vide cccc. Tab. 14. fig. 3. & 4.
 Carne propria, & partibus musculis propria. Vide T. fig. 7. Tab. 13.
 Pinguedine ijs adnata, nam reuera pinguedo huiusmodi inter hos musculos & oculum, atque etiam neruum opticum in quantitate haud exigua inuenitur, quod quidem id eo à natura ordinatum fertur, vt oculus assiduo suo motu non exsiccaretur & exsiccando tabesceret. Vide T. fig. 6. Tab. 13. Pro adipe inter musculos vide n. n. fig. 1. Tab. 15. & o.

Componuntur ex

Numero sunt secundum

Antiquos non nisi quatuor.

Recentiores inter quos

Columbus agnoscere videtur non nisi 5. quorum quintus ab ipso inuentus esse (illo ipso sic iactit. ante) dicitur.

Baubinus sex musculos numerat agnoscitque in quadrupedibus cæteris præter simiam 7. atque simiam & hominis oculo sex tantum musculos ascribit. Pro his simul vide x. fig. 5. Tab. 14. & fig. 3. & 4.

Vnus est supernus cuius officium volunt esse oculos sursum attollere estq. rectus. Vide E. fig. 2. 3. 4. Tab. 14. & d. e. & vide D. fig. 1. 3. 4. Tab. 14. & d. e. fig. 5.

Alter infernus deorsum oculum ducens vel trahens, & hic etiam est rectus. Vide F. Tab. 14. & d. e. & E. fig. 2. 3. 4. Tab. 14. & d. e. fig. 5.

Vesalius & Gal. videntur 7. statuere

Duo laterales quorum vnus oculum intus versus nasum, alter eum extra versus aures adducit. Suntq. recti. vide F. G. fig. 1. 2. 3. 4. Tab. 14. & b. fig. 1. 2. Et pro rectis duobus ad latera vide ζ. n. fig. 5.

Duo positione obliqui oculum circum rotant. Vide H. I. fig. 1. 2. 3. 4. Tab. 14. Et 5. fig. 5.

Vnus magnus circa oculorum radicem, neruum opticum constringens, & hic oculum sursum attollit. Vide K. fig. 1. 3. & λ. fig. 5.

Secundum positionem naturalem depinguntur per γ γ γ fig. 7. Tab. 13. & r. r. fig. 1. Tab. 15.

Error fortasse Vesalio & Galeno hinc ortus erat, quod magis in oculi bestiarum Anatomia versari fuerunt quam in illa viri.

Mouentur motu duplici, quorum

Vnus intro & extrorsum ducitur.
 Alter sursum & deorsum agitur.
 Tertius est mediante quo circum agitur.

Musculi oculorum

TABVLA XIV. DE OCVLI MVSCVLIS, QVÆ QVINQVE figuris insignitur in quarum

Prima, musculi oculi in sua sede explicantur.

Secunda ostendit oculum sursum reuolutum, quo alij musculi conspiciantur.

Tertia & quarta musculi oculi separatos cum suis nervis exhibet.

Quinta representat oculum bouis, cum musculis suis separatis.

TAB. XXI

LIB. III.

FIG. I.

FIG. II.

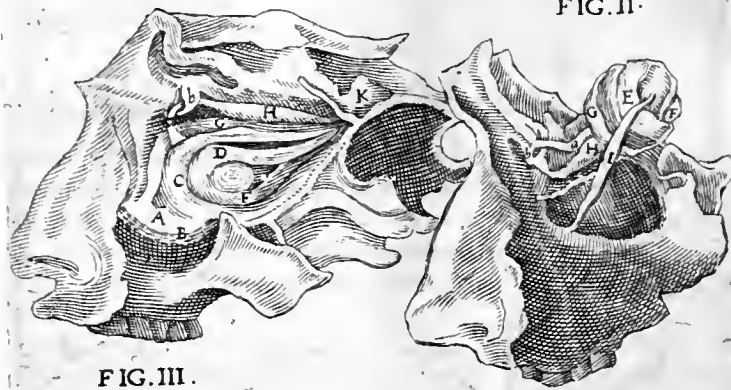

FIG. III.

FIG. IV.

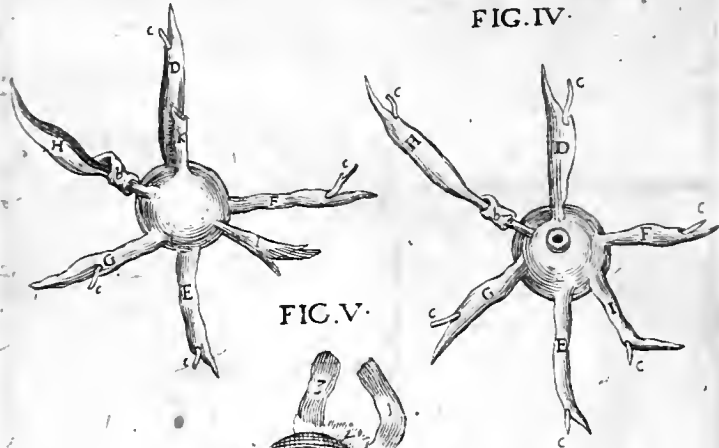

FIG. V.

A. Palpebra. B. Tarsus.

C. Palpebram attollens musculus.

1.3.4. D. Musculus oculi rectus superior, in 3. & 4. cum nervo.

2.3.4. E. Musculus oculi rectus inferior in 3. & 4. cum nervo.

1.2.3.4. F. Musculus oculi rectus externus.

1.2.3.4. G. Musculus oculi rectus internus.

1.2.3.4. H. Musculus obliquus superior seu troclea, cuius tendo est a. troclea vero est b.

2.3.4. I. Musculus oculi obliquus inferior.

1.3. K. Est nervus opticus.

1.2. a. Musculi obliqui superioris tendo.

1.2. b. Troclea dicta, cartilago exigua per quam tendo hic transit, & in 3. & 4. ab offe reuulsa.

3.4. c c c c c. Sunt nervi oculorum motorii.

5. α. β. Palpebrae musculus secundus in oculi cavitate latens, cuius latus tendo β. in palpebram inseritur.

5. δ. ε. Musculi duo recti oculum sursum deorsumque trahentes.

5. ζ. η. Recti duo ad latus dextrum & sinistrum mouentes.

5. θ. B. Obliqui duo leviter circumagentes.

5. z. Musculus 7. qui in plures diuidi potest.

5. λ. Nervus opticus.

CAPVT III.

De Glandulis Oculi.

Harum } Substantia est mollis, vt illa Pancreas.
 Numerus est bi- } Vna superius disponitur.
 narius, nam } Altera inferius situm suum habet.
 } Vtilitas seu officium est illarum lachrymarum stillas continere, quas misericordia aut tristitia ducti extorquere solent.
 } Porro etiam à natura ordinantur ad oculorum tutelam.

CAPVT IV.

In quo sex oculi tunicae seu membranae tractantur.

Prima oculi membrana, seu tunica, seu pellicula, seu inuolucrum.

Prima oculi tunica } Nomen est } Adnata.
 } } Alba.
 } } Adherens.
 } } Coniuncta. } Tunica.
 } Origo est à pericranio.
 } Substantia est subtilis & tenuis.
 } Color est candidus.
 } Positio in maiorem Iridis circulum desinit. Vide e. fig. 2. 5. 6. 7. & 8. Tab. 13. Et V. fig. 6. 7. 8. Et d. fig. 1. Tab. 15.
 } Vfus est, totum oculum extrinsecus velare atque cooperire.

Secunda oculi tunica.

Secunda } Inuentor erat Columbus, vti ipse iactare videtur.
 } Nomen ab inuentore nullum adhuc accepit, vnde inominabilis est.
 } Ortus à nerueis masculorum oculi tenuitatibus provenire animaduertitur.
 } Terminus sub membrana adnat a prope iridem innenitur.
 } Vtilitas & officium ab ipso inuentore ignorari videtur, vtpote qui nullam de eo mentionem facit.

Tertia oculi tunica.

Tertia tunica } Nomen est cornica ab eiusdem similitudine, quae scilicet bouis cornua tam in substantia sua perspicuitate, quam colore exprimit.
 } Origo est à crassa meninge seu dura matre.
 } Substantia est magis solida ceteris, dura & crassa, quo scilicet, cum sit rebus externis proxima, externis iniuriis melius resistere queat.
 } Divisio est in parte sua } Anteriorem, quam proprie cornicam vocant, quippe quae instar cornu pellucet. Pro hac vide m. fig. 1. Tab. 15.
 } } Posteriolem quam Scleroticam nuncupant. Hac portio indicatur per d. fig. 8. Tab. 15.
 } Quantitas omnes oculi humores, atque etiam ceteras membranas includit. Porro etiam tenuior est eius portio anterior posteriori, quae est crassa magis atque solida: Vnde & diaphana à Natura ideo ordinatur, quia recte in eius medietate pupilla sita est.
 } Figura est periferica, & in eius cavitate humores tres atque etiam alia oculi inuolucra comprehenduntur: Pro cornea reuoluta seu remota vide K. fig. 6. Tab. 15.
 } Situs est circa iridem & pupillam: Vide I. fig. 2. Tab. 13. & vide e. fig. 1. Tab. 15.
 } Color est nullius efficacia, quatenus est perspicua & transparent: atque ita ordinata est haec tunica, videlicet vt nullius plane sit coloris, vt hoc modo omnium colorum obiecta & colorata melius reciperet.
 } Vfus est ad huius inuolucri effigiem rotundam oculi integri substantiam perficiendam: Porro etiam oculum sistit, & eum circumducit: atque etiam tunc neruum opticum, tum ipsum oculum inuestit.

Quarta oculi tunica.

- Quarta tunica*
- Nomen est { *Ragoides.*
Vnea ob eius similitudinem ad vnae granum.
Chorion hoc est secundina & choriformis.
- Ortus procedit à tenui cerebri meninge, hoc est à pia matre. Vide pro eius figura, P. fig. 17. Tab. 15.
- Situs & motus est huiusmodi. { *Primum nervum opticum inuestit.*
Deinde sub cornea dilatatur, & versus partem anteriorem se extendit. Quomodo vnea imprimatur, quæ à cornea recedat indicat m. n. fig. 4. & 5. Tab. 15.
Denique oculum integrum interiorem circumambit, præterquam in ea sola parte sua anteriori, vbi orbiculariter perforatur, ac illud quidem foramen pupillam oculi vocamus, à qua iterum ad iridis initium reflectitur, ibique efficitur duplex. Pro huius situ vide fig. 1. Tab. 15. Describitur autem per i. fig. 3. & 6. Tab. 15. Et sedes qua vnea in aqueo natat indicatur per α. fig. 10. & 16. Tab. 15.
- Color est varius, nam in ea est magna colorum varietas, si enim inest { *Niger.*
Punaceus.
Ceruleus.
Rubicundus.
Viridis etiam à nonnullis ei attribuitur, licet Bauhinus illum cum colore ciano bouis oculo non hominis dare videatur.
Notandum autem est quod vnea tunica non sit in omnibus eiusdem coloris, quoniam in vno est nigrior in alio candida magis, in alio carulea aut varia apparet.
- Connectio fit per filamenta seu fibras ad corneam. Vide LL. fig. 3. & 4. Tab. 15.
- Vfus est { *Coloris varietate oculi defessi, simul atque spiritus eorum recreantur.*
Vasis suis subtilibus spiritus vitales per oculum vndiq; disseminantur.
Et observandum est quod penes vitreum humorem naturæ vneam præcipue ideo collocarit, vt alimentum ad ipsum deferret.

Quinta oculi tunica.

- Quinta tunica*
- Nomen est { *Amphiblastroides.*
Retina.
Retiformis. } *Tunica.*
- Ortus derivatur à nervi optici substantia.
- Substantia non est reuera membrana, sed res mollis & alba. Hac conglobata indicatur per e. fig. 8. Tab. 15.
- Color est albus, utpote quæ est Cerebri substantia simillima.
- Situs est talis, vt humorem vitreum circumambiat, & intus magis quam extraiaceat, ac tum ulterius versus oculi centrum se porrigat. Pro hac tunica vide g. fig. 1. Tab. 15.
- Vfus est humorem vitreum nutrire.

Sexta oculi tunica.

- Sexta tunica*
- Nomen { *Græcum est αραχνοειδής.*
Latinum est Aranea, utpote quæ tela aranea est simillima.
- Origo à tenui meninge ducitur.
- Substantia est tenuissima & transparentis.
- Figura est instar tela Araneæ, seu pelliculis illis simillima, quæ inter cepearum Conualla inveniuntur, Anterior vero eius pars est orbicularis, vndique radijs directis pilorum instar aspersa, diciturque hæc radiorum concursus ciliares processus, Pro hac vide KK. fig. 1. Tab. 15. Et o. o. fig. 7. & p. fig. 17. Tab. 15.
- Situ seu amplexu humor tam vitreus quam ChrySTALLINUS comprehenduntur.
- Vfus est, vt humores duos prædictos diuidat ab aqueo, eosque à confusione defendat.

CAPVT V.

De Iride.

Cuius { *Nomen ab eius ad iridem celestem similitudine deriuatum est.*
Origo ab Vnea tunica concoloratione emanat.
Existentia est circulus in oculo pupillam ambiens, varijs coloribus imbutus, quos colores ab vnea membrana deriuari diximus. Pro hac vide f. fig. 7. & 8. Tab. 13. Inducatur per f. fig. 2. & 3. Tab. 15.
Vsus est pupillam vndique circumsepere, aspectusq; radios tam extra quam intra missos secundum obiecti colorationem coloribus obiecto conuenientibus decorare.

CAPVT VI.

De pupilla Oculi.

Nominatur pupilla à rotunditate sua.

Oritur ab vnea tunica, utpote que format & effingit eam tam suis coloribus, quam ambitu sua substantia orbiculari.

Colorem habet

{ *In apparitione per nigrum propter pyramidis visualis conum, qui est in profundo oculi, videlicet in humoris Christallini centro, atque propter colorum vnea tunice reflexum in eam.*
Reuera dicolorem cum nec ipsa nec quicquam sub ea nigrum appareat, quoniam transparentis est, sed ideo hæc propter colores vnea membrane (vnde & hæc nihil aliud quam vnea membrana perforatio est) reflexione obumbratur, ut species visibiles in ea, seu eius centro, seu cono (qui est in Christallini centro) recipiantur.

Oculi pupilla

{ *Situm seu positionem suam habet in anterioris oculi partis centro vbi locus poli Arctici habet, Quod autem in medio vnea membrane sita sit pupilla hæc triplex nos instruit ratio, quarum Pro eius situ vide g. fig. 2. & 3. Tab. 15. Et n. fig. 4. 6. 7.*

{ *Prima, que est quia colore vnea tunice viridi seu puniceo (utpote qui sunt medium inter colores extremos) confortat spiritum visuum.*

Secunda, quoniam si vnea membrana cum suis coloribus medijs non esset, spiritus visuius à lumine exteriori facillime dissolueretur. A natura ergo sagaciter obseruatum est, ut hoc vnea tunice foramen pupilla dictitatum, in sede directe humoris Christallino oppositum collocaretur. Sed & hoc in eo arguitur, quod quo magis à natura dilatatur hoc foramen, eo magis impediatur videndi facultas, & consequenter quo magis hoc in mensura naturali constringatur, eo magis ad videndi officium conferat.

Tertia est quod omnes rei visæ species ab oculo ad obiectum in forma pyramidalis emittantur, cuius basis est in obiecto viso, conus vero seu punctus per pupillam penetrans in humoris Christallini centro desinit, sequitur ergo quod hoc foramen sit strictum non aliter quam pyramidis coni initium debet esse, qui immediate in vnitatem angularem terminatur. Situm eius denotat g. fig. 7. & 8. Tab. 13.

Vtilitatem habet præcipuam, ut mediante ea videamus: Nam foramen hoc per vnea tunice partem anteriorem factum est, vbi cornea est magis pellucida, ne vnea umbra & spissitudo specierum visibilium ad humoris Christallini centrum transitum impediret.

Obiter de Oculi Cataracta, Hypochyma seu suffusione.

DE oculi Cataracta seu suffusione verba pauca hoc in loco facere haud impertinens existimamus, quippe qui morbus cum sit operationis oculi seu sensus visus præcipuum impedimentum, & ante pupillæ faciem in humore vitreo procreatum, eiusdem tum causæ tum sedis, tum etiam & curandi rationem hoc in loco enucleare nobis quidem haud inconspicuum propositum habemus.

	Nomen est	<ul style="list-style-type: none"> Cataracta. Suffusio. Hypochima.
		<p>Origo est primum in ventriculo, à quo sursum tendit huiusmodi vapor, ad cerebrum, à cerebro vero tanquam à fonte proximo ad interstitium illud, quod est inter pupillam & humorem vitreum.</p> <p>Substantia in principio est vapor ad spissitudinem tendens, in fine vapor hic in aquam spissam & minime pellucidam condensatur.</p> <p>Sedes est in directo pupilla, videlicet inter pupillam & cristallinum humorem, hoc est in humore aqueo seu albugineo, atque hic fit quod radiorum visibilibus receptionem sua spissitudine impediatur.</p>
		<p>Mobilis & gratia mobilitatis & motus sui species varias representat; atq; hinc est quod iudicet motiva virtus, quod species quandoq; vel instar muscarum vel formicarum, vel cimum vel huiusmodi aliarum rerum ante visum appareant.</p> <p>Per se coloratus, vnde & in Cristallinum proprium suum colorem imprimit, atq; ita fallit, cum non sit satis densa, & in completa sua spissitudine omnimodo videndi facultatem tollit.</p>
Morbi huius		<p>Non confirmatam estque eius substantia nihil aliud quam vapor vel tenuior vel spissior, qui est</p>
	Diuisio est, in cataractam vel	<p>Confirmatam, qua fit per reductionem vaporis illius in aquam operatam & densam & huiusmodi cataracta</p>
		<p>Uniuersam tegit pupillam atque hæc visum omnimodo tollit.</p> <p>Partem solummodo pupillæ occupat videlicet eius</p> <p>Lateram seu marginem circulem, atq; huiusmodi humor sic dispositus facit rem visam magis exiguum apparere quam reuera est.</p> <p>Medietatem, atq; in hoc casu res visa apparebit quasi perforata, nam obiecti portio media que videri non potest, foramen obscurum imaginabitur.</p>
	Nocumentum seu effectus natura	<p>contrarius est specierum externarum per pupillam receptionem impedire.</p> <p>Repressionem humoris, hoc est detractionem illius magis deorsum, que fit mediante acu quadam artificiosa, per cornicam tunicam obliquo transitu in humorem satis profunde immersa, & eo usque exporrecta, quo directe contra pupillam pertingat. Tunc ad locum Cataractæ ducatur instrumenti acies, qua humor ille præternaturalis deorsum magis detrudatur, maculaq; integra in immum humoris naturalis submergatur, hocq; magis lateraliter à pupillæ ad humorem Cristallinum directionem.</p>
	Curatio fieri assolet vel per	<p>Extractionem illius humoris seu potius vaporis peccantis, que etiam simili manuali operatione præcedente perficitur, sed antequam extrahi potest, necesse est, vt totus humor albugineus subtiliter & magno ingenio exhauriatur, quod quidem instrumento allegato antea præstari solet, sed notandum est, quod in hoc conatu requiritur, vt vapor non sit in humorem confirmatus; nam impossibile est, vt humor densus per tale foramen elici queat.</p>

CAPVT VII.

De tribus oculi humoribus.

HVMores in oculo tres ab inuicem substantia, colore, & dispositione discrepantes obseruare fas est, mediantibus quibus visio fit naturalis, & sine quibus sensus visus perficiendus non est. Imo vero læso vel male disposito aliquo istorum, & impediatur videndi potestas. Necesse ergo est vt tam proportione Naturæ in oculo disponantur, (videlicet vt Cristallinus medium possideat, Aqueus partem anteriorem, vt vitreus posteriorem) quam in substantiis suis sani & bene dispositi sint: Ordo autem eorum ab antetiori incipiendo est huiusmodi.

Humor oculi primus seu anterior.

Dicitur { *Aqueus.*
Albugineus. } à similitudine ad aquam seu albumen ouorum.

Substantiam habet ceteris tenuiorem.

Quantitate est admodum exiguus respectu reliquorum sequentium. Hinc amplitudo indicatur per y. fig. 10. 15. & 19. Tab. 15.

Multiplicatur à fonte alieno, nam obseruatione collectum est, quod, si aut vulnere, aut in Cataracta curatione iste humor exhauriatur, in paucis nihilominus diebus iterum regeneretur; habet enim suam nutritionem à fonte Vitreo, vti infra declarabimus, & pro illo humore seroso & excrementitio aestimatur, qui restat in humoris Christallini nutritione. Huius cavitatis indicatur per d. fig. 19. Tab. 15.

Situatur in anteriori oculi parte, videlicet inter membranam Vucam (à qua hic humor continetur) & illam Corneam. Vnde sequitur quod in eo Cataracta procreentur. Pro hoc vide c. fig. 1. Tab. 15. Sedes qua vitreus ab aqueo, interueniente hialoide distinguitur, indicat 2. fig. 10. Tab. 15.

Prima est, quod Corneam distendit, eamque intumescere facit, atque hac via ab humore Christallino distare factus est; nam hac ratione pupilla stat semper in sua dilatatione naturali, sine qua impediretur visio.

Secunda est, quod fit medium intrinsecum ad species visibiles recipiendas aptum: Hinc accidit, quod appropinquantibus morti, cornea propter huiusmodi humoris exiccationem calat & flaccida reddatur: & tunc videtur egroto tela ante oculos apparere; nani propter huiusce humoris defectum species visibiles ad Christallinum recipi nequeunt, propter pupillae constrictionem nimiam, & eiusdem inopia causa est spirituum animalium consumptio, à morbo procreata.

Utilitatem habet duplicem

Humor secundus seu medius.

Nominatur humor { *Christalloides.*
Christallinus. } Eo quod instar Christalli lucet.

Substantia fruitur duriuscula, illi Camphora haud dissimili.

Figuram habet quodammodo sphericam, sed tamen in parte

Anteriori, qua humorem aqueum seu pupillam respicit magis depressitur, & aliquantulum ad placentiam tendit. Pro hac vide u. fig. 11. 14 & 20. Tab. 15.

Posteriori, qua humorem aqueum spectat, lentis effigiem præ se ferre obseruatur. Pro hac vide 4. fig. 12. 13. 14. & 16. Tab. 15.

Est autem Colore instar Christalli albicans & pellucidus, & si à sede sua remoueat & super literas scriptas more specilli applicetur, eas longe maiores quam reuera sunt indicabit. Atque hinc proculdubio inuenta sunt specilla illa senibus appropriata.

Situatur anteriora versus & pene in Centro oculi: ita vt humor vitreus partem eius posteriorem amplectatur; at vero frons eius anterior, Aranea tunica obtegitur. Pro hoc vide a. fig. 1. Tab. 15. Pro Christalloidis Latitudine vide 5. fig. 12. & 15. Tab. 15.

Vsus habet eminentissimos & præcellentissimos in facultate optica vnde

Princeps facultatis videndi organum aestimatur.

Idolum & simulachrum visionis non inepte dicitur.

Lumen magnum mundi visibalis non aliter dici potest, quam Sol mundi maioris, aut cor illius humani.

Humor tertius seu vltimus.

Dicitur humor } *Hyaloides.* } *Vt pote qui vitrum fusum præ se fert.*
 } *Vitreus.* }

Substantiam habet non ita firmam aut limpidam, ac est illa humoris Christallini.

Nutritur à tela retina, iuxta quam situm ac positionem suam habet.

Quantitate est ceteris duobus longe vastior, quæ ppe qua ex quatuor concavitatis oculi partibus, tres sibi vindicare videtur: Atque hinc sat liquidum est, quod hic maiorem humoris Christallini partem in sua concavitate contineat. Hyaloides sinum Christallinum recipientem indicat. r. fig. 9. Tab. 15. Eius amplitudo indicatur per x. fig. 10. & 20. Tab. 15. & β. fig. 18.

Qui *Situm suum habet versus partem oculi posteriorem, imo vero tam amplus est hic humor, vt etiam versus portionem oculi anteriorem porrigatur. Continetur autem & inuoluitur hic humor, vna cum Christallino à tunica aranea. Pro hoc vide b. fig. 1. Tab. 15.*

Figuram habet splendidam & spectatu iucundam, vt pote qui est Christallini clarissimi & limpidissimi (vri dictum est) alimentum, & in comparatione sua ad rem aliam, vitro fuso comparatur haud inepte, tam respectu sui coloris quam tenacitatis viscosa.

Vtilissimus ad facultatem visivam existimatur, quatenus humori Christallino pabulum & alimentum præbere obseruatur, atque in nutritione seu alimento huiusmodi humor abigineus more excrementi superflui & se-rosi illius procreari creditur seu imaginatur.

TABVLA XV. OCVLI ESSENTIAM SEV EIVSDEM INTERIORA DESCRIBENS, QUÆ IN FIGURAS VIGINTI SE DISTRIBUIT: In quarum

Prima Oculi membrana & humores per lineas ductas exprimuntur.

Secunda cornea tunica cum portione nerui optici.

Tertia Cornea per sectionem transuersam diuisio.

Quarta Vnea cum portione nerui optici.

Quinta Vnea humana.

Sexta, Cornea, Vnea & Choroides.

Septima, superficies Vneae interior.

Octaua pars corneae superior cum retina ab oculo separata.

Nona, Hyaloides tunica.

Decima humores tres simul iuncti.

Vndecima Christalloides interior sedes.

Duodecima Christallinus tunica adhuc tectus.

Decima tertia Christallinus nudus à latere positus.

Decima quarta Christallinus humanus.

Decima quinta Christallini tunica.

Decima sexta Aqueus Christallino perfusus.

Decima septima Ciliares processus phyaloidis per tunica anteriora radiati sparsi.

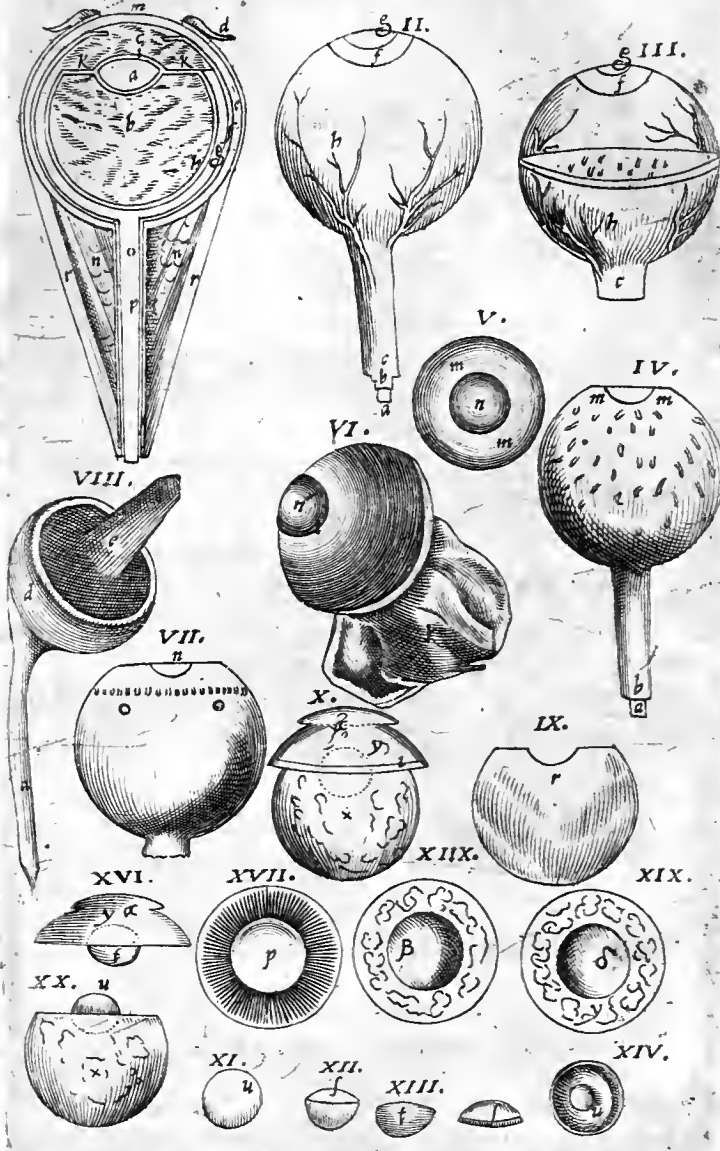
Decima octaua Vitrei humoris anterior sedes.

Decima nona Aquei humoris sedes.

Vigesima Vitreus Christallinum continens.

TAB. XXII.
FIG. I.

LIB. III.

In fig. i. a. Christallinus humor. b. Vitreus. c. Aqueus.

- d. Est tunica adnata.
- e. Corneæ tunicæ pars optica.
- f. Væa tunica.
- g. Retiformis tunica.
- h. Hyaloides tunica.
- i. Christalloides tunica.
- k. k. Processus Ciliares.
- l. Impressio Vææ à crassa tunica abscedens.
- m. Cornea pars crassæ tunicæ.
- n. n. Adeps inter musculos.
- o. Nerus opticus.
- p. Crassa meninx. q. Tenuis meninx.
- r. r. Musculi.

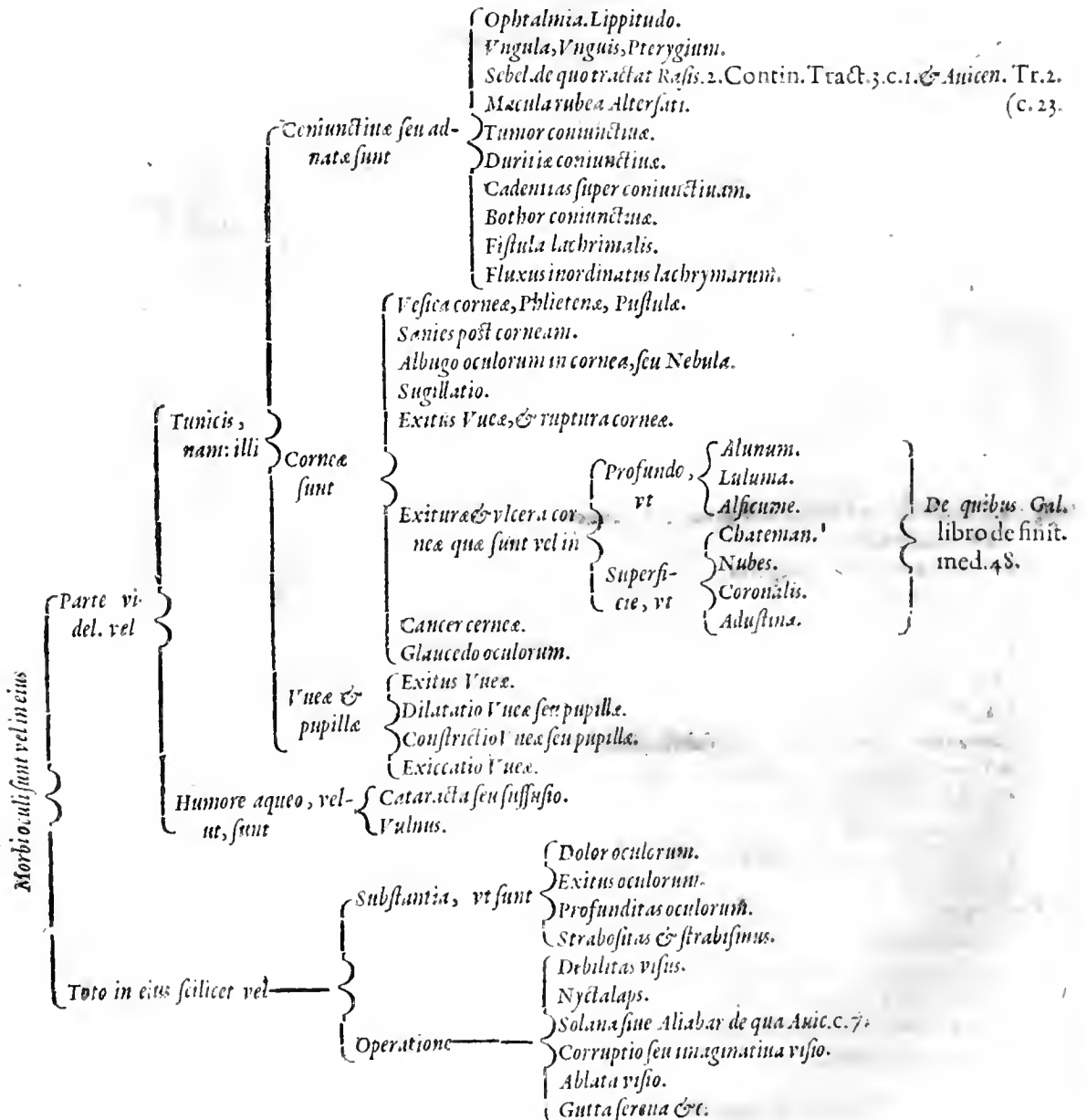
In cæteris figuris.

- 2. 4. 8. a. Nerus opticus.
- 2. 4. b. Tenuis meninx neruum vestiens.
- 2. 3. c. Crassa meninx neruum vestiens.
- 8. d. Corneæ tunicæ pars posterior.
- 8. e. Retiua conglobata.
- 2. 3. f. Iris oculi.
- 2. 3. g. Oculi circulus minor seu pupilla.
- 2. 3. h. Vasa per crassam membranam dispersa.

- 3.6. i. Vinea tunica.
- 6. k. Cornea seu durareuoluta.
- 3.4. l.l. Fibræ & vaforum filamenta, quibus Vinea corneæ neçtitur.
- 4.5. m.m. Vucæ impressio qua à cornea recedit.
- 4.4.6.7. n. Pupilla.
- 7. o.o. Ciliares processus.
- 7. p. Vucæ principium ex tenti dilatata at p.in 17. processus ciliares, per hyaloidis anteriora sparsi.
- 9. r. Hyaloides sinus Christallinum suscipiens.
- 12.15. f. Christalloidis tunicæ latitudo.
- 12.13.14.16. t. Christallini humoris pars posterior spherica.
- 11.14.20. u. Eius pars anterior depressa.
- 10.20. x. Vitrei amplitudo.
- 10.16.19. y. Aquei amplitudo.
- 10. z. Sedes qua vitreus ab aqueo interueniente hyaloide distinguitur.
- 10.16. a. Sedes qua Vinea in aqueo humore natat.
- 18. β. Vitrei cauitas, qua exempto Christallino remansit.
- 19. δ. Aquei cauitas ob eandem causam.

CAPVT VIII.

De Oculi morbis in genere.

SECTIONIS I.

PORTIONIS III.

Pars Tertia.

De

ANATOMIA MYSTICA IN
LIBROS QVINQVE DISTRIBUTA.

P R O O E M I U M.

DE OCCVLTA HOMINIS PERFECTIOE, ET
admirabili eiusdem proprietate, eiusque exaltationis &
depressionis causa.

AM admirabilis est hominis natura, vt ille non modo terrestrium, ve-
rum etiam cœlestium nodus nuncupetur, vnde recte inquit Picus Mi-
randula quod *homini mancipientur terrestria, eique faueant cœlestia,* Archang.
vt pote cuius anima est ipsum cœlum, corpus autem terra, vinculum
autem hæc duo simul coniungens, est spiritus intermedius: Atque hinc
existimauit dictus Picus, quod quicquid à Moysen in capite primo Ge-
neseos est dictum de Macrocosmo, hoc etiam de ipso homine possit Picus Mi-
rand. li. 4.

intelligi, qui ob hanc causam Microcosmus, & omnis creatura haud inconsulte dicitur:
Hunc autem melior natura Deus ideo ex limo terræ & spiraculo vitæ composuit, vt in ter-
ram pro corporis, & in cœlum pro animæ salute conspiceret: nam ex arcano immensi rerum
conditoris decreto, ordinatum est inter hæc duo extrema commercium huiusmodi, vt di-
uinæ similitudinis specimen (quod ex propria sua natura res grossas negligere, terrestriūq;
cupidine minime flagrare solebat) atra veste seu terrea domo, mediante spiritu medio sic
contectum, hominem, nobilissimam creaturam sic conflaret, quo ipse in animal rationale
ex natura æterna & mortali ita factus, vtrique suæ origini satisfacere posset, & mirari ac ora-
re cœlestia, & incolere ac gubernare terrena: Atque gratia huius muneris seu doni immor-
talis & cœlestis, diuinum quidem genus hominibus inesse, imo vero animam quasi semen
Dei, in nobis infusum agnoscit Archangelus in comment. Cabalisticis, qui istam doctrinam à Diuo Paulo accepisse videtur, *hominem externum Spiritus Sancti templum* Archang. Paul.
denter proclamante, Hinc ergo erat, quod propheta regius *hominem angelis paulo mino-*
rem à Deo esse creatum, gloria & decore coronatum, dominium in opera manuum sua-
rum habentem, omnia sub pedibus suis ponentem, videlicet greges & armenta, bestias a- Psalm 3. 5.
grestes, aues cœlorum, & pisces maris, affirmet. Imo vero & eius gressus à Iehoua statuun-
tur,

Pf. 37. 23. tur, cuius delectatur via, cum cãdit non deiicietur, quia sustentat Ichõda manum eius, i-
Pfal. 139. psi à fetus genitura & figuratone sua adest, eumque faberrime sapientia sua condidit,
Prou. 8. cuius etiam delitiæ sunt atque delectationes cum filijs hominum, nam sapientia diuina eos
docet, quid apud Deum sit gratum atque acceptabile, ipsisque compositionis mundi, & vi-
rium elementorum, & principij, finis, atque mediij temporum, & solstitiorum, mutationis
& varietatis temporum & tempestatum, anni circuitus, & stellarum situs, & natura-
rum animantium, & animorum, seu irarum ferarum, & virium ventorum seu spirituum,
& cogitationum hominum, & quorumcumque aliorum tam occultorum quam manife-
Sap. 7. 17. storum cognitionem atque scientiam benigniter reuelauit, Quæ omnia dona Deus homini
per Sanctum sapientiæ suæ spiritum concessit, pro amore animæ Deiformis, quæ est res
tam nobilis & tanta dignitate atque sublimitate ornata, vt mediante illo, etiam carnis um-
braculo velata ad cælestium angelorum discursum suscipiendum, ad opera Dei, & naturæ
Mercur. Trismeg. progressus, ad bonorum signa, & ad potestatis diuinæ cognitionem perueniamus, teste Mer-
P. III. 5. curio Trismegisto. At vero hanc animæ humanæ felicitatem, diminuere omnimodo tentat
tenebrosa corporis terrent moles, quæ eam à Dei & diuinorum contemplatione ad mundi
& carnis illecebras, mediante spiritu sanguinis aereo allicere omnimodo aggreditur; ita vt
illa animam adulando decipiens, ipsam nebulis tenebrarum obductam, à boni dæmonis na-
tura ad cædæmonis dispositionem facillime seducat, quo homo virtute mentis ei præsi-
dentis omni creaturæ præponendus, am bestię æqualis, imo vero ipso bruto vilior reddi-
tur, utpote qui sordibus & pollutione peccati nunc imbuitur atque contaminatur: Vnde
factum est, vt hæc creatura respectu Deiformis vitæ spii aculi eminentissima, iam ratione
corporis putrida & vilissima est facta, quod etiam & Iob in huiusmodi verborum serie agno-
Iob. 14. scere videtur. Homo velut putredo veterascit, vt vestis quam edit tinea, homo natus mu-
Pf. 77. 39. liere, breuis ætate & satur commotione, hoc est multis repletur miserijs, similiter respectu
Iob. 26. corporis dicitur homo caro, spiritus vadens & non rediens, Hinc etiam appellatur à Iob
putredo & mortalis, & filius eius vermis seu lumbrius. At vero Deus tam externum
quam internum hominem fecit rectum & temperatissimum: nam ipse mortem & præua-
ricationem non posuit in terrâ, nec letatur in perditione tuorum, creauit enim
ut essent omnia, & sanabiles fecit nationes terrarum orbis. Sed iniustitia, seu peccatum,
Sap. 1. est mortis acquisitio: Nam iustitia (quæ est temper cum Deo) immortalis est, qua ho-
Sap. 2. minem inmortalem, & ad imaginem similitudinis suæ confluuit Deus, Inuidia autem
Diaboli Mors introiuit in orbem terrarum: A Diabolo ergo tenebrarum præside intro-
ducta est humana infelicitas, vt à Deo lucis fonte ac iustitiæ Imperatore per mentis dona-
tionem lumina & æterna ei allata est beatitudo, & per sanguinem Christi integra à peccati
forditie ablutio: Benedictione ergo Diuina tanta in flatu innocentie erat Adami digni-
tas, tam excelsus eius honor, vt immortalis extiterit, imo vero ipsis angelis erat æqualis, vn-
de etiam post eius lapsus eiuðem nobilitatis meminit angelus, cum noluit permittere, vt
Apoc. 1. reuerentiam aut adorationem aliquam ei præberet homo, quemadmodum in Apocalypsi
declatur. Denique vt eum in præcedentibus rerum omnium nodum, ita etiam omnium
rerum quodammodo finem hoc in loco dicimus, quippe qui mente Deo adhæret, ratione
angelis conuenit, per cordis vitam solem affectat, per potentias sensitivas bruta seu anima-
lia irrationalia respicit, in viribus naturalibus ad plantam refertur, & in suo corpore rela-
Cron. 1. tionem habet ad inanimata, quocirca ob hanc eius singularitatem, omnes terræ & maris
& aeris creatura eius domino, idque mandato diuino subiiciuntur. Admirabilia ergo &
occultissima sunt hoministam interni quam externi mysteria, & ultra captum hominis
communis, imo vero, prima quidem fronte impossibilia videntur, atque ineffabilis est se-
creta mentis, animæ, spiritusque aerei in homine diffusæ operatio, similiter difficile verbo-
rum argutis, & ideo multo magis impossibile has hominis interni partes se. spelli acie vt-
cunque

cunque dextra ab inuicem diuidere aut segregare, Imo vero *solius Dei verbi est* (vt à Diuo Paulo habemus) *spiritum ab anima distinguere*. Sit igitur in hoc nostro discursu expectationi vestræ sufficiens, (obsecro) vt verborum tantum acie anatomiam hanc mysticam difsecemus, interiora (inquam) seu in interno microcosmi gremio abscondita sermonis filio, non cultelli incisione aggrediamur reuelare, dum vos anatomiz istiusmodi partes spirituali scalpello diuisas, oculis intellectus arbitantes & contemplantes, fronte serena, & iudicis intentioni huic meæ propitiis, quæ à nobis hac in anatomia erunt gesta, in bonam partem accipiatis, per commune ius humanitatis, in officio sanctæ bonitatis vestræ consuetæ maneat, humiliter rogo atque obsecror.

R 4

SECTIO.

SECTIONIS I.
PORTIONIS III.
PARTIS III.

LIBER PRIMVS

IN QVO VENTORVM IN MICRO-
COSMO SEPTENTRIONALIS ET MERIDIO-
nalis afflatus. Hoc est Lienis & Hepatis venti, &
eorum effectus explicantur.

CAPVT I.

*De quatuor Microcosmi angulis cardinalibus, de ipsius polis: & quomodo,
quamque apte ad Macrocosmum in sua positione
adaptetur.*

VARIÆ sunt Philosophorum tam Ethnicorum quam Christianorum de Macrocosmi po-
sitione sententiæ, quem etiam Microcosmus non aliter quam filius suum patrem imitari
animaduertitur, est enim Microcosmus (teste Mercurio Trismeg.) Macrocosmi filius, vt & hic
ipsum Dei proles. Hinc igitur est quod sit impossibile, vt Microcosmi seu hominis cardines
atque angulos, & præcipue ipsius polos, nisi per aptam eiusdem ad suum patrem, videli-
cet mundum maiorem applicationem inuestigemus, Mundi vero ad dextram & fini-
stram situm exactum inuenire, res est non adeo facilis. cum in eiusdem inquisitione Phi-

*Pythag.
Plato.
Aristot.
Empedod.*

losophorum acutissimorum industria non modo irregularis fuerit, verum etiam eorum mentes hac in re
incertæ, atque inconstantes ad hunc vsque diem maneat. Nam Pythagoras, Plato & Aristoteles, dextram mundi
plagam Orientem posuerunt, quoniam (inquiunt illi) mundi motus ab illa quarta incipit. At vero Empedocles huic i-
psorum opinioni minime adherens, dextram mundi manum ad solstitium æstiuale, hoc est ad Tropicum cancri porri-
git, & consequenter eius sinistram brumam versus extendit, atque hac ratione mundum cum homine comparando,
necessè est vt eius facies occidentem mundi plagam intueatur: quemadmodum iuxta prædictorum asser-
tionem Aquilonem versus respiciat. Quid igitur in tanta controuersia est faciendum, nisi vt ad factum & ve-
ridicum Dei oraculum confugiamus, atque eiusdem responso huius rei veritatem eliciamus? In multis igitur
sacrarum literarum locis inuenimus, quod in prophetarum & patriarcharum orationibus, & precandi

*Mat. 24. 27
Num 35. 5.*

formula. *facies semper precantis Orientem versus fuerit disposita.* Et apud Mattheum legimus, quod *surgat veniat ab
oriens & in occidentem vergat.* Et alibi habemus, *Metimini quamque ad plagam Orientalem, & ad plagam Australem &
ad plagam Occidentalem, & ad plagam Aquilonarem.* Ac si dixisset, metimini ad partem anteriorem, dextram, sinistram &

Iob. 23. 8.

posteriorem. Porro et locus hic à Iob eo in loco vbi agitur de inquisitione loci vel sedis Iehouæ, confirma-
tur, qui à Pagniano sic interpretatur, *En ad Orientem ibo, & non erit & ad Occidentem, nec intelligam illud, aut ad Aquilo-
nem dum operatur ipse, & non videbo, abscondit se in meridie nec videbo.* At Hieronymus locum hunc sic interpretatur. *Si
ad Orientem i vero, non apparet, si ad Occidentem, non intelligam, si ad sinistram, quid agam? non apprehendit eum, si me vertam
ad dextram non videbo illum.* Tremellius in hunc sententiam vertit locum illum, *Si antrorsum i vero, non aderit, si vero re-
trorsum, non animaduertam eum, cum agit ipse ad sinistram, non tamen videbo, operiet dextram, plagam non tamen respi-
ciam.* Quod igitur Pagnianus facit Orientem mundi angulum, Tremellius partem facit anteriorem, quod
ille Occidentem quartam, hic posteriorem facit, Illius Aquilonem hic sinistram mundi facit manum vocat, vt
& ille dextram huius regionem Meridiem appellauit: Ex quibus (vt mihi videtur) hoc sine vlla contro-
uersia apparet, quod recta hominis secundum mundi situm dispositio, sit facie eius ad plagam orientalem
disposita, vnde oculi in anteriori hominis, & omnium aliarum creaturarum parte (facie scilicet) collocan-
tur, vt solem assurgentem & post longam noctem & tenebras, ab oriente terram obscuram aureo & lucido
suo aspectu visitantem, noctisque caligines in exilium relegantem, salutarent, vt pote Solis inuisibilis typum,
quem die ultimo ad mundi renouationem ex illa mundi parte venturum prædixerunt Biblia sacra, Hinc
ergo

ergo sequitur quod eius manus seu pars dextra, Meridiem respiciat, vt & sinistra, Aquilonem, & per consequens pars eius posterior Occidentem intueri debet. Quod cum ita sit, necesse est vt in sinistra hominis seu Microcosmi regione, polum illum Arcticum quaramus, à quo Boreas flatus suos frigidos & terrestres in microcosmum emittit. Atque etiam eiusdem polum Arctico oppositum, Antarcticum scilicet, qui necessario in plaga eius dextra inuestigandus est. Orientalis etiam hominis quarta est anterior Thoracis portio, ad quam cordis conus (qui est microcosmi Sol) inclinatur, quemadmodum eius plaga occidentalis, est in parte posteriori, vbi vasa seminaria, renes & vesica in terræ quasi medietate, intestinorum scilicet massa, immerguntur.

CAPVT II.

De duorum Microcosmi polorum inuestigatione, & quod sint Lien & Hepar.

Cum igitur hominis dispositio ad mundi dispositionem inueniatur esse talis, vt eius pars sinistra plagam in Macrocosmo septentrionali respondeat, diligenti inquisitione dispiciendum est, quam in plaga microcosmi septentrionalis portio, tanta proprietate sit prædita, vt in omnibus fere cum polo mundi maioris Arctico seu septentrionali conueniat; Ad naturam autem septentrionis Macrocosmici quod attinet, eam esse frigidissimam & siccissimam mundi quartam, denotat venti ab ea flantis effectus, cuius est tam terram quam aquam sua frigiditate & siccitate congelare & indurare, glaciem quoque atque niues & grandines procreare, porto etiam attenuat suo frigore & siccitate, constringit, contrahit, & rugosum facit, seu asperitatem producit, actionem tollit, & stupefacit, corrumpit fructus & flores, & herbas desiccatur, humores tam internos quam externos, & huiusmodi alia præstat, quæ omnia mediante flatu suo Boreali perficere solet. In sinistro vero hominis cardine, nihil quasi momenti præterquam Lienem inuenimus, cuius naturam ab illa stella polaris non multum differte percipiemus, si rem paulo accuratius explorauerimus, nam eius natura cum sit terrestris, est frigidior & siccior totius regionis inferioris portio, quæ ventos etiam frigidos & siccos non aliter in vniuersam microcosmi regionem emittit quam Septentrio à sua plaga, qui similiter flatibus suis humores congelat & indurat, pituitam vitream atque densam producit, viscositates glaciales procreat, materiam faculentam constringit, melancholiam vndique dispergit, quæ est nihil aliud quam materia terrestris, frigida & sicca eamque congelat in duritiem, vt Boreas suo flatu humorem acreum tenerum in niues & grandines inspissat, sua siccitate corporea attenuat, vt frigus Boreale terram mollem constringit & contrahit, stupores & paralyin profert, & vt paucis dicam, est illud corporis membrum, quod maius affert vitæ humanæ nocuum, quam aliquod aliud totius corporis, vt pote quod de natura Saturni participat, quæ est infortunium maius, quippe quæ vitæ omnimodo aduersatur, quia tam extremo suo frigore, calido innato, quam sua siccitate, humido radicali est oppositissima. Porro etiam consensus inter hoc membrum & stellam polarem in eo declaratur, quia ambo Saturnum pro sua constellatione sibi vindicant, vt pote à quo virtutes suas septicas habent; At vero quia homo dicitur mundi filius, ideo Boream ab Angelo ei præsidente (in cuius cura etiam est Saturni sphaera) vim istam accepit, & microcosmi lien pariter à Borea vim suam attraxit, vnde ambo eosdem produciunt effectus.

Simili etiam ratione, vt ventus Cardinalis illi septentrionali oppositus; Auster dictus; à polo meridionali flatus humidus & calidos exspirat, & suo spiritu aerem grossum & spissum efficere, quandoque fulgura procreare, vt plurimum pluuias afferre atque multiplicare animaduertitur in maiori mundo; & (vt etiam Hippocrates noster faretur) ille ipse ventus aperit poros corporis, & impedit vim sentiendi, & grauedinem in corpore facit, Audium diminuit & difficilem reddit, caput dolore afficit, corporis humores dissoluit, & ipsos mouet ab interioribus ad partes exteriores, imo vero, & sensibus torporem inducit, atque etiam corrumpit, destruit, & morbos, cuiusmodi sunt podagra, Epilepsia, pruritus & febres generat, & nihilominus virtus eius naturalis est satis salubris, quatenus dura facit mollia, est etiam toris beneuoli, ac pluuiæ moderatæ quandoque author, quibus emollit, & aperit terræ poros, eamque facit fructiferam, vnde & fructus, & herbas, & gramina, & semina profert, nutritque, & vegetare facit, dissoluit humores spissos & frigidos, facitque fumos & superfluos humores per sudores effluere, tam à corporibus vegetabilium, quam animalium: sic etiam quatenus est atque explorandum in parte corporis humani Lienem per directam axin opposita, tale quid, quod in omnibus huic meridionali cardini comparari potest, à quo Auster etiam microcosmicus flare solet, vel cum præternaturali effectum, vel naturali & expectato successu: & inquisitione debita inueniemus ipsum Hepar esse tale quid in dextra microcosmi plaga: quod cum cardine meridionali non modo situ, verum etiam proprietate quam aptissime comparatur. Nam in primis huius plagæ, videlicet hepatis, axis, directe tendit ad Lienis centrum, vt illa poli antarctici, ad illum arctici seu septentrionalis; Deinde hepar in natura sua est calidum & humidum, taleque emittit in microcosmum flatus, vt Auster à plaga Macrocosmi meridionali. Porro etiam aerem in nubes salubres totales & sanguineas reducit, quibus tota terra humana irrigatur, omne eiusdem membrum nutritur, generatio & vegetatio completur, humores frigore venti Borealis seu Lienis condensati & cohereri dissipantur, & in sudore (mediante calore eiusdem beneuoli) per poros expelluntur, atque ita more Austri macrocosmici bene affecti, omnia secundum naturæ leges ad vitam ordinantur. Atque tunc temporis tam Austro macro quam microcosmi Iupiter adest, beneuole, & fautor alumnus. At vero, si Mars cum ipsis temperie se miscet, siue in macro siue in microcosmo, tunc huiusmodi flatus præternaturales sequentur, & nubes de hæc caloris intemperie sursum eleuabuntur, & in catarrhos & defluxiones more pluuiæ & inundationis mundanæ conuertentur, generabitur & capitis grauedo, & sensuum stupor, atque ceteræ infirmitates, quas Auster mundanus proferre solet, videlicet podagra, Epilepsia, & pruritus; imo vero si Martis influentia: aliquantulum plus prædomi-

prædominetur, & præcipue si ventus Lienalis seu Borealis leniter flare percipietur, tonitrua cum nubibus istis se permiscebunt. Vnde febres cum flatibus & rugitu seu intestinorum murmure consequenter se prodent. Atque infinitæ huiusmodi infirmitates exinde sequentur, de quibus suo loco abunde & ad rem (vti spero.) loquemur.

CAPVT III.

De meteoris in specie à Liene ortis, eorum comparatione cum illis à Borea Macrocosmico efflatis. De causa primaria flatus Borealis in Macrocosmo, à quo Lien suam vim recipit.

IN prædicta verborum serie fat aperte est declaratum, quod Lien sua in corpore humano positione Cardinali mundi Septentrionali cori espōdeat. An vero sua dispositione & proprietate, cum plaga etiam illa conueniat, ex sequentibus explicabitur, Pars quidem Borealis qualitate sua est valde frigida & sicca, vnde & ventos seu flatus tales producere obseruatur, iuxta illud sacrarum literarum, *Venti Aquilonares producunt frigus.* Iob. 37. 9. Proh. 25. 23 At vero quod ventus huiusmodi sit siccissimus, in eo explicatur, quia *pluuia fugare atque dissipare* ab ipso Salomone traditur, quod quidem minime perficeret, nisi humiditati pluuiarum esset oppositissimus. Vt igitur Angulus mundi Borealis, est ventus Cardinalis, eiusdem receptaculum frigidum & siccum, sic etiam & Lien seu septentrio hominis, qualitate sua est eiusmodi, quippe qui est melancholiæ sedes, quæ dispositione terrestri, hoc est frigida & sicca gaudet. Quare etiam ab huiusmodi microcosmi cardine flatus Aquilonares, videlicet frigidi & sicci emittuntur, passionibus præternaturam non aliter in mundo minori excitantes, quam Aquilo seu Boreas, seu ventus Arcticus in maiori; nam vt septentrio quandoque niues & grandines per se emittit, & gelu producit, & quandoque tonitru tremendo est munitus, sic etiam nonnunquam flatibus crudis ad aciditatem procliuiibus, & pituitam viscosam & vitream inducentibus, atque illam in substantiam mucosam cōgelantibus, cachexia, & alii corporis habitus prauis producuntur, stupores & torpores in tota fabrica efficiuntur, Epilepsia, Paralysis, Apoplexia & huiusmodi alia ab humorum & vaporum condensationibus procreantur: similiter aquaticæ hydropis species binæ, quod quidem in scorbutica dispositione & virgineis affectibus quam optime declaratur, vbi flatus seu venti, ab huiusmodi regione scaturientes, humores in glaciale substantiam congelare, & congelati humores meatus obturare, & obturati meatus prauas corporis dispositiones procreare assolent, & sæpe: Atque huiusmodi ventositates septentrionales vel accidunt in microcosmo cum tonitru seu murmure & rugitu, vtpote quibus spiritus (pro natura illorum qui inhabitant nubes à mundi septentrione ventorum violentia impullas) insunt, quæ illos homines concomitantur, quorum melancholia vt plurimum à pituita adusta oritur: quemadmodum in hypochondriacis & iis qui tympanitide afficiuntur, manifeste animaduertitur, vel accidunt sine tonitru seu eructatione euidenti, atque tunc humor pituitosus est magis acidus & vitreus factus, & assimilatur humor hic niuibus, & gelu à ventis aquilonaribus tempore hyemali procreatis, quas intensa concomitatur frigiditas: Atque hic est ille humor, sic flatibus Lienalibus frigidis & siccis incassatus, qui stupores, torpores & Epilepticas passionibus frequenter producere solet, vtpote in quo humore spiritus maligni delitescere gaudent, qui de natura lucifugorum sunt, qui frigore & siccitate terrestri admodum rigent. Tales etiam sunt spiritus illi septentrionales, qui à vento boreali meridiem versus impulsus, suo frigore terrestri constringunt aerem condensatum in niues & grandines, aquasque terrestres in gelu conglomerant. At vero flatus à Melancholiæ radentis massa in homine exurgentes illis assimilantur qui à Boreali mundi plaga æstuali tempore efflate obseruantur, nubes grandinosas & siccas, fulgure refertissimas spiraculo quodam igneo secum vehentes, quæ damnum & timores & tristitias ineffabiles tam terræ & fructibus eiusdem, quam animalibus afferunt: Hinc fit, quod homines huiusmodi melancholiæ flatu oppressi, in Phrenitidem, Lycanthropiam & infinitas alias melancholiæ furibundæ vexationes incidant, Intelligendum est igitur in primis, quod duplex sit melancholiæ præter naturam initium, videlicet vel adustio nimia, qualiter lignum ab ignea natura in carbones primum actum, postea in cinerum dispositionem redigitur, sic cholera in atram bilem seu naturam carboneam ac cineritiam reducitur, atque hæc species est illa quæ fulmen concomitatur, quæ substantiam igneam in cineres & sales conuertit, vt in lapide fulminari videre licet, sic etiam melancholia hæc, inflammatione scilicet præeunte lienem indurat, & terrestri eius exhalatione igne permista cerebrum læditur, imaginatio fallitur, atque ratio ipsa abalienatur, hocque prauis spiritibus in nube illa æstuosa vectis, qui homines insano more deducunt atque furibundos reddunt. Atque hinc est quod Galenus dicit, *Typhomaniam esse Lethargicum delirium*: Sed reuera hæc melancholiæ species nunquam à Liene accedit per se, nisi vbi sunt fluxus prauorum spirituum, ex intemperie calida & æstuosa laborante, ab Hepate exilientium, cum flatu etiam siccissimo ad calorem tendente, qui à liene ei aculatur. Secundum melancholiæ principium est mortificatio seu congelatio, atque huius initium non est inflammatio seu adustio, sed vice versa frigiditas, cruditas, & extrema caloris inopia: Atque hæc species attribuitur ad illam Borealem mundi, quæ desinit in nubibus grandinosis & niualibus extremo frigore, nullo meteorico ignito se commiscente, prædita. At vero melancholia à pituita adusta producta, videtur de his duobus extremis participare, vnde melancholici ex hac specie

cie quandoque intemperie aestuali afficiuntur, & paulo post frigore rigere obseruantur, quemadmodum in nubibus à parte boreali emissis videre licet, cum quibus coruscationes & tonitrua se inuicem nonnunquam miscent. Atque istiusmodi speciei intemperiem sequitur febris quartana, cum humore cuius se miscent spiritus maligni istiusmodi conditionis. Hæc (inquam) de Liene flatibusque eiusdem male & præternaturaliter dispositis, vel per se, vel ratione alicuius flatus contrarii maleuoli, præuaticatis, & à naturali in contrarium permutatis intelligenda sunt. Nam vt ventus mundi Septentrionalis multa animaduertitur aeri afferre commoda, & salubris per se esse, quippe qui bene dispositus aerem suo afflatu clarum & purum reddit, nubes australes dissipat, & per consequens pesti quæ ab Austro oritur, aduersari solet, sic etiam videmus quod ventus à Liene leniter & suauiter emissus, humorque ab eo in corporis partes vectus plus sanitatis quam morborum ei afferre soleat. Vnde ortum est, vt humores in corpore superfluos desiccet, putrefactioni opponatur, & vapores ab austro Hepatico præter naturam eleuatos dissipet & dissoluat, caloresque in naturales mitiget suo afflatu, & temperiem aptam faciat. Vnde dictum est, quod Lien bene dispositus sit lætitiæ atque risus fons, iuxta illud Poetæ: *splen videre facit, &c.* Porro etiam vapor eiusdem acidus, est appetitus, & facultatis retentiæ seu restrictiæ author, quemadmodum testantur & Medicorum & Philosophorum patres De ventis septentrionis collateralibus, quales sunt aquilo seu Boieas, qui à cardine Polari Orientem versus obseruantur flare, qui vento à suprema concauitatis Lienis plaga flante comparantur, simul atque de vento qui in macrocosmo Corus dicitur, qui in homine à Lienis gibba vt plurimum flare & regionem illam inflare solet, videlicet ab ipso hypochondrio læuo alibi sectione secunda, vbi de causis morborum supernaturalibus agitur, aperte & copiose satis mihi disceptare proposui, & capite sequenti verba licet parce faciemus, Restat autem hoc in loco vt primarias horum ventorum in mundo primum, & tum postea in homine causas eliciamus.

Dicimus ergo nos Christiani, contra Hippocratis, Auicennæ & cæterorum Ethnicorum doctrinam, quod causa huius vel illius morbi sit Deus, Quod quidem sectionis huius prima p. 1. lib. 3. De principiis supersubstantialibus c. 1. 2. & 3. abunde explicatum est. Hinc enim dictum est, *Bona & mala, Vita & mors, Paupertas & honestas à Deo sunt, & alibi, Vita & mortis habet dominus potestatem, qui deducit ad portas mortis & reducit: Et testatur Moyses hoc idem in his verbis, Faciet Iehoua vt adherat tibi pestis donec consumaris, Iehoua percutiet te tabe calida & aestuante vlcere Egypti, & hemorrhoidibus, & scabie, & pruriginis, quibus non poteris sanari.* Similiter à Iob accipimus, *Quod Iehoua increper per dolorem in lectulo.* Et apud nos familiare est, quod hoc vel illud malum induxerit Deus pro peccatis nostris. Quærendum est igitur diligenti intuitu, quomodo Deus peccatores morbis & peste affligere soleat? An scilicet immediate, vel mediantibus aliis suis creaturis, Apud Dauidem legimus, *Angeli Dei validissimi robore, efficientes verbum eius, auscultantes voci eius, exercitus & ministri eius, facientes placitum eius:* Et alibi vocantur *hi angeli venti seu spiritus Dei,* vnde legitur, *Qui facis angelos tuos spiritus* (vt Hieronymus interpretatur) *seu ventos* (vt Tremellius vult) *& ministros tuos ignem vrentem:* Vnde liquet, quod vt Deus dicitur hoc vel illud agere, illud quidem fiat ordinatione primaria, & non executione immediata, nam quicquid à Deo ordinatur, vel ad bono efficiendum, vel pœna vel plaga infestandum, illud omne ab angelis tanquam ministris exequi allolet, vnde dictum est, *angeli Dei precipient de iustis.* Et Iosephus inquit, *Angelus ille qui me vindicat ab omni malo benedicat pueris istis,* At vero in parte contraria dicitur, *Angelus Balamum gladio occidisset, ni asinus eius diuertisset à conspectu eius;* Similiter *Angelum Dei peste deuastantem & morbo exitiali affligentem vidit Dauid,* porro etiam *Diabolus erat ille qui ordinatione Dei Iob plagam infligebat,* Ex quibus euident est Deum ordinatione, & Angelos executione in hæc inferiora vel ad vitam & salutem, vel ad mortem vel morbos agere, & consequenter liquet, quod angeli, & dæmones, sub ipsorum imperio ordinati, sunt media agentia inter Deum & inferiora, non aliter quam spiritus est gluten & nexus inter animam & corpus. Vnde agnoscunt Peripatetici & cum iis consentiunt Cabalists, quod *assistens intelligenti præter formam suam essentialem, tanquam orbis sui motrix cui libet calo attribuitur, que vocatur Angelus,* vt pote qui ex officio missus, implet iussa Creatoris, est enim Angelus, tanquam inter Deum & naturam virtus media, à qua fiunt operationes in rebus naturalibus. Huc vsque illi. Atque hinc prouenit, quod Astrologiad exteriora magis quam interiora respicientes, volunt Deum assidue secundum ordinationem, & stellas secundum executionem in hæc inferiora agere, vbi creaturas visibiles nominant pro intelligentiis inuisibilibus, qui stellis & infinitis legionibus earum præstant, de quibus sectione hic secunda abunde. Sed videamus iam tandem, quibus mediis spiritus isti tam beneuoli quam maleuoli in mundo sublimari Creatoris sui mandata perficere gestiant. Quod Angeli sint venti & spiritus, ex loco antea citato intelligimus. Porro etiam, quod *Deus ventum depromat de thesauris suis,* nos docet psalmista regius, Et alibi ab eodem propheta dictum est, *Quod ventum efflat suum Deus, emittens verbum suum.* Et alibi, *Ventus profectus à Iehoua abreptas coturnices &c.* Et alibi, *Ventus procellosus efficiens verbum Dei.* At reuera in hoc cum philosophis conuenire debemus, videlicet ventum nihil esse aliud, quam fluctuosum aeris motum, sed quod istius contentio & aeris commotio proueniat à qualitate calida sicca contra mediæ aeris regionem pugnante, hoc profus negamus, & pro re ridiculosa habemus; sed ventum dicimus esse formalem, qui est spiritus angelicus à Deo missus, qui aerem ita perturbat, quem adeo commotum philosophi exteriora respicientes & ad interiora minime pertingentes, ventum vocauerunt, cuius causam materialem ideo inconsulte finxerunt esse halitum è terra surgentem. Agnoscimus, inquam venti perceptibilis materiam esse aerem fluctuantem, at vero causam in hoc strepitu agentem esse dæmonum inferiorum consortium, qui virtute sua vel suauiter vel violenter aerem (alioquin quietem) impellunt, vt mediante aere sic impulso, voluntas Dei perficiatur à suis

Ecl. 11. 14.

Sap. 16. 13.

Deut. 28.

21.

Iob 33.

Ps. 103. 20.

Ps. 104. 4.

Ps. 104. 4.

Ps. 91. 11.

Gen. 48. 15.

Num. 22.

32.

Reuelin.

Cabalist.

Ps. 135. 7.

Ps. 147. 18.

Num. 11. 31.

Ps. 148.

fuis ministris, in aere perturbato commorantibus, sed ad huius rei probationem sic properamus.

Vt septem numerantur angelorum principes qui astant coram Ichoua, quemadmodum in Tobia & Daniele ex ore angelorum Raphaelis & Gabrielis colligimus, sic in Theosophia occulta simul atque cabal-la peritiores hos septem Angelos praesides fecerunt in septem Planetas, quorum etiam quatuor principibus quatuor mundi cardinum siue plagarum dominium assignauerunt, videlicet Angulum Orientem Michaeli, Occidentem Raphaeli, Septentrionalem Gabrieli, & Meridionalem Vrieli, sed & hi sunt praesides boni, qui vim habent & regimen ventorum de quibus cabalists sic scripserunt, *Angeli seu demones spiritus dicuntur, utpote qui quasi venti sunt*, Vnde & Rabi Theodacus Leu libro de decem numerationibus, postquam mentionem fecisset de ventis Aquilonari, Meridionali, Orientali & Occidentali, sic loquendo pergit, *Et illis quatuor ventis creauit quatuor Angelos qui praefecti sunt ijs in die & in nocte, Michael autem qui est de parte clementia, & miserationum constituitur praefectus super ventum Orientalem, vsque ad dimidium diei, regitque ventum occidentalem Raphael, qui similiter est de parte clementia, tñ Gabriel virtute iudicij & seueritatis praefectus est cum vento Boreali, & Horiel (quem alij Vrieli vocant) praesidet Austro*. Asserit autem hic quod horum quilibet plures sub se contineat species seu legiones; & in Porta lucis legitur quod in terra vsque ad firmamentum non sit locus vacuus, sed omne plenum formis, quarum aliae purae sunt, & ex illis capaces aliae gratiae & miserationum, diciturque quod sint inferius multae effigies faedae, noxiae, tentatrices, quae omnes traduntur commorari & volare in aere, quarum aliae ad pacem, aliae ad bellum, ex iis ad bonum, & ex iis ad malum, ex iis ad vitam, & ex iis ad mortem, atque hoc à Iosepho Castaliensi confirmatur. Sed vt procedamus, pure dicti principes quatuor cardinum praesides, spiritus habent sub se quatuor, qui immediati ventorum cardinalium duces esse dicuntur, quibus terrae & mari nocere datum est, quos in naturae mysterijs profundiores Orientem, Paymon, Egin & Ammonium vocauerunt, quorum prior aurorae ventum seu subolanum, secundus Fauonium in angulo occidentali, tertius septentrionalem, & vltimus Austrum in meridie gubernare dicuntur, Et de his spiritibus procul dubio intelligitur locus hic

Apo. 7. Apocalypheos: *Vidi quatuor angelos super quatuor angulos terrae, tenebant ventos terrae, ne flarent super terram, neque super mare, neque super vllam arborem. Et vidi alterum angelum ascendentem ab ortu solis, habentem signum Dei viui, & clamauit voce magna quatuor angelis terrae, quibus datum est nocere terrae & mari, dicens, Nolite nocere terrae & mari, neque arboribus, quousque signemus seruos Dei nostri in frontibus eorum;* Ex quibus elicere possumus imprimis, quod quatuor angeli maligni ordinentur à Deo, sub imperio bonorum, ad ventorum cardinalium gubernationem: Secundo, quod angeli maligni mediantibus ventis vel medio aereo, terrae & creaturis nocere soleant; Tertio, quod ultra permissionem maiestatis diuinæ ad creaturarum sublationem ruinam, vel nocementum festinare nequeant: Denique videtur, quod angelus iste, cui spiritus illi quatuor obedire videbantur, est Michael, qui est dux militiae caelestis, quem Cabalists *Metatron* vocauerunt, dixeruntque istum Angelum fuisse illum, qui Moyse praecedebat in deserto, in quo nomen Dei viui erat impressum, vt in Exodo legitur. Vnde & hic dicitur, Sacerdos caeli, qui & dux est militiae Christi, quem Archang. in Dog. Cabalistico, cum angelis suis pro animabus omnium contra serpente antiquum pugnare affirmat: Verisimile ergo erat, quod hic esset Angelus ille, qui legem imposuit quatuor illis Angelis malignis, ne vsque ad tempus constitutum terrae nocerent, & praecipue quia Michael, vt dicit Tedacus, Rabi ille paulo ante nominatus, est ex parte gratiae & miserationum; atque etiam quia denecto ab ipso serpente, ille eiusque angeli ipsi vi & armis obediens facti sunt: Et tamen summopere resistit perpetuo Satan Deo atque angelis suis, & nisi boni angeli permissione diuina nobis assidue adessent, ruinam irreuerabilem, idque confestim afferrent spiritus maligni generi humano, cui sunt infestissimi, utpote quod imaginem Dei (quem in odio habent) id praese ferre obseruant: Hinc igitur apud Cabalistas legimus, quod vt in exercitu Dei sunt quatuor antesignani, videl. Michael, Raphael, Gabriel, & Vriel; sic etiam in exercitu Satanae latissima gerunt vltiores vela, Samael, Azazel, Azael, Mahazael: quorum Samael in igneo elemento vim suam exercet, Azazel in aere, Azael in aqua, & Mahazael in terra: Praedicti ergo antesignani vim suam à ventis seu aere accipiunt, cum mediantibus illis Dei placitum ad malum vel penam perpetrare solent iuxta illud psalmitae regii, *Ventus procellosus efficiens verbum Dei, vbi sub nomine venti aer motus (qui est venti externus motus) & spiritus seu daemon, cum suis turmis seu turbis spiritualibus, (qui est venti internum mouens) intelligitur, vnde inquit Ezekiel, loquendo de resurrectione ossium, A quatuor ventis veni spiritus, & suspiria super interfectos istos, & renouiscant, vbi de bonis angelis loqui videtur: nam (vt inquit glossa super hunc locum) per spiritum a quatuor ventis, intelligit propheta, quatuor*

Psal. 148. *Ezek. 37.* *intelligentias angelicas, quae praesident quatuor mundi cardinibus:* Et Daniel de spiritibus nocentibus loquens dicit. *Ecce quatuor venti caeli pugnant in mari magno, quibus aptissime declarat rationem ventorum, seu perturbationis aeris: videlicet quod sit nihil aliud, quam spirituum contrariarum naturarum contentio in aere, sic enim videmus multitudine piscium, vel vnius alicuius, magni tamen, motu vehementi, fluctus in mari excitari atque exagitari, & perturbationem atque rumorem magnum aquarum fieri. At obiiciet quis, quod hoc in igneis demonibus, qui in elemento ignis vitam degunt, ac in illis qui mediam aeris regionem inhabitant, accidere nequeat, quia in illis duabus mundi elementaris sphaeris, ventus (iuxta philosophorum sententiam) non inuenitur: At vero imprimis ipsos philosophiae peritos admonere velim, quod demones cuiuslibet Elementi, quamlibet aeris partem, pro suo libero arbitrio inhabitent, & vbique secundum permissionem Dei adsint, vel ad benedictionem, vel ad punitionem: Porro etiam (pace ipsorum sit hoc dictum) quod ventus sit in media aeris regione, frequenter ex scripturis sacris colligimus, vbi reperimus, quod Deus faciat nubes*

Daniel. 7. *Psal. 104.3.* *vehiculum suum, qui ita Super alas venti, qui facit angelos suos ventos, ministros suos ignem flammantem.* Quis etiam

ignorat

ignorat nubes quæ in media aeris regione procreantur & mouentur, à ventis cuiuslibet mundi cardinis, versus suum oppositum impelli? Vnde euidentis est, quod etiam ventus (contra Peripateticorum opinionem) non modo in infima aeris regione flet, sed etiam in media & suprema, imo vero in eius meditullio magis quam in eius parte inferiori, utpote in quo nubes cuiuslibet conditionis pellit & mouet ante se. Porro etiam nubes ventis congregatas dæmonibus impleri videmus, quorum vis aerea seu externa strepitum facit, interna vero fulgura producit, nam dæmonum manifestum, est aer, occultum vero, ignis, hinc ergo oritur tonitruorum medulla; In suprema vero aeris regione, ubi igneum elementum suum habet dominium, ventus flat, sed non ita violenter, quia minorem ibi inuenit loci resistantiam, propter elementum tenuitatem, & dæmonum ibi habitantium societatem qui ob eorum acritatem dominium habent in grossiores dæmones, videlicet aqueos & terrestres, & cum illis se miscent & bellum gerunt, cum vice versa dæmones aquei raro ultra mediam aeris regionem (in qua bellum gerunt cum illis sibi contrariis) ascendunt. Vnde fit, ut in hac aeris regione cometas generari videamus, qui ex densiori illius regionis parte, seu spiritu magis igneo inspissato generantur, non aliter quam nubes ex aeris condensatione in media eiusdem regione obseruamus procreari; quæ quidem partium aerearum appositio, tam in media quam suprema aeris regione, à vario ventorum afflatu fieri assolet: sed colore differunt, secundum regionis & dæmonum eiusdem dispositionem siue aqueam, siue aeream, siue igneam; Imo vero (ut magnum mysterium iam aperiam) queinadmodum nubes, & omnia alia meteora (quæ à philosophis imperfecte mista nuncupantur) ab opposito seu contratio ventorum flatu, aerem appositione coagulando & condensando fiunt, in quibus aer condensatus est corpus, ventus, est spiritus, & anima impellens in spiritu immediate vecta, est dæmon seu angulus, ita etiã intelligendum est & colligendum, quod omnia composita seu perfecte mista, quæ à meteoris seu imperfecte mistis constituntur, eadē habent interna agentia atque patientia. Vide l. ventum qui ex subtili aere, & luce seu fulgore angelico conflatus, vel in ventre nubis occultato, & more animæ suum spiritum & corpus impellente, inseruit, vel manifeste appatens atque: è nube visibiliter exiens: Hinc igitur accidit, quod infinita in rerum natura inueniantur composita, quorum singulorum contrarias in se habet naturas & proprietates ab inuicem diuersas, quoniã ille ventus sperma ipsius primarium virtute verbi producens visibile, ex oppositorum simul atque collateralium ventorum afflatu perficitur atque permiscetur, cuius quidē sperma seu externum est aer visibiliter condensatus, at vero semen (quod est eius inuisibile internum) ex dæmonibus & spiritibus diuersis, & consequenter diuersarum naturarum atque proprietatum, ortum est. Verbi gratia in opio vel papaueris succo sentimus naturam amarant, quæ de bile seu igne participat, at vero annodina eius dispositio est calori & igni contraria, utpote quæ stupefacit, sensum aufert, & somnum mortiferum & profundum inducit. Vnde fit, ut flatus quidem Borealis eius meteori compositione præualeat. Similiter fumitoriam obseruamus esse operatione frigidam & siccam, & tamen ipsam amatam esse gustu colligimus, vnde spiritus diuersorum ventorum seu elementorum ei inesse videmus. Hic etiam procedit mysterium proprietatis illius rei quæ occulta dicitur, videlicet ab internis istiusmodi formis dæmoniacis, quæ pro varia ventorum mistione in meteori compositione magis occulta, inscrutabilis esse videtur; Quod etiam videtur Cabalista confirmare in his verbis: *Est angelus tanquam inter Deum & naturam virtus media, à qua fiunt operationes in rebus, quas natura earum vel non faceret, vel sic faceret, quas alij prouenire dicunt à proprietate occulta, & alij quia tale.* Hinc (dico) rerum sympathiæ & antipathiæ ratio, mediante aere. Concludimus igitur quod ex quatuor ventorum afflatibus omnia fiant quæcunque sunt in cælis & terris: Nam primus auctor est ipse Deus, qui agit diuersè in hoc mundo, & secundum proprietates suas in agendo varias, & varia ei nomina, non essentialia, sed à proprietate desumpta, attribuuntur. Nam tamen multa de Deo dicantur nomina, non tamen nisi vnicum ei reuera appropriatur hoc est *Tetragonmaton*, ut testatur Rabi Moyses, utpote quod denotat substantiam creatoris significatione pura, in qua non est participatio, At vero eius nomina alia denotant rem cum participatione, ratione vel respectu operum seu actionum ab ipso in creatione effectarum: sic dicitur *Adonai* à sua dominatione, atque per consequens causa gloriæ & honoris, vocatur etiam *Ehies* utpote pater, seu *Cheten* quasi corona. Et *Hochma* h. e. sapientia, Et *Bina* h. e. prudentia, Et *Chesed* h. e. clementia, & *Geburath*, id est punitio, & *Tiphereth* quod est gratia, Et *Netreth* quod est Triumphus, & *Hod* h. e. laus, & *Iesod* hoc est redemptio, & *Malchad* quod est regnum. Vnde liquet, quod hæc sint eius quasi cognomina, quæ ei ascribuntur respectu earum actionum, quibus operatur hic in mundo. Atque per horum primum attributum videlicet *Cheten*, impluit Deus voluntatem suam immediate in ordines angelorum Seraphin, qui rem committit Archangelo Metatron, qui cum sit princeps primarius, in primum mobile infundit suam influentiam à quo inesse materiale rerum, hoc est aquam vniuersalem, mandato *Cheten* seu coronæ impluit: Secundum eius nomen cum participatione, est *Hochma* id est sapientia, quod voluntatem suam infundit in spheram angelorum Cherubin, quorum influentiam accipit Archangelus Iophiel, qui eius mandata in cælum stellarum, utpote illud inesse formale transfundit, & ita vitam dat cuilibet creaturæ. Tertium est *Binah* seu prudentia, quod virtutem suam in cælum Tronorum emittit, qui prudentiæ voluntatem Archangelo Zaphkiel committit, eamque hic fideliter angelis seu dæmonibus cæli Saturni commendat, qui virtute spirituum inferiorum mediante aere, ab iis huc atque illuc moto, finalem faciunt voluntatis *Binach* exequutionem, siue sit ad bonum, siue ad malum. Quartum est *Chesed* hoc est clementia quod in orbem dominationum emittit decretum suum, atque hi iterum, illud iterum Archangelo Zadkiel commendant, qui illud in cælum Iouis transfundens, ab ipsius spiritibus fataliter in inferiora implui facit, ubi à dæmonibus in ventis natantibus, iuxta Dei placitum in actum pro-

Reuclin. in
Cabala. st.

ducitur: atque huiusmodi influxus ad misericordiam & clementiam tendit. Quintum est *Geburath*, quod denotat punitionem atque severitatem, atque hoc effectum suum in ordinem Potestatum transmittit, à quibus deorsum ad angelum Samael fertur, qui dæmonibus fatalibus Martis sphaeram gubernantibus, illud committit: à quibus spiritibus Elementi ignis commendatur, qui in ventis mouentes accomplent seu etum numinis Geburath edictum. Sextum *Triphereth* id est gratia ad virtutes, & illæ ad Archangelum Michael, atque hic rursus ad spiritum sphaeræ solis occupantibus, atque hi denique ad dæmones ventos Orientales frequentantes impluunt, qui gratiosa Triphereth mandata exequi properant, Septimum *Netreth* in ordinem Principatum vim suam impluit (est autem *Netreth* idem quod *Triumphus*) qui illam Archangelo Hanael emittunt, atque hic tandem eam in sphaeram Veneris infundit, cuius dæmones, qui sunt dæmones Archangelo illi subditi, in angelos infimi ordinis, ventos Occidentales frequentantes, illam denique influunt: Octauum est *Hod* seu laus, & voluntatem suam commendat ordini Archangelorum, qui causam Archangelo Raphael committit, atque hic iterum dæmonibus ei subditis qui sphaeræ Mercurii inhabitant, illam præbet, qui ad inferiora eam tandem impluunt, spiritibus Mercurialibus vndique in aere fluctuantibus, ventosque & imbres incitantibus, tradunt, ut decretum *Hod* seu *Elohim* finaliter accomplent, Nonum est *Iesod* seu redemptio, quod deorsum in ordinem Angelorum mittit mandatum suum quod à Gabriele Archangelo spiritibus sibi subditis & Lunam habitantibus, committitur, à quibus fataliter ad inferiora impluitur, & ab Angelis venti Borealis exequitur. Decimum seu vltimum est *Malchal* seu regnum, quod in sphaeram animarum transfundit decreti sui subiectum, & ab anima messiae commendatur caelo & Elementis sublunariis, quibus vinculo naturæ imperat, & spiritus malignos velligat, ne creaturis sublunariis damnum afferant, vel punitionis gratia liberos ipsos reddat. Sed & hæc optime obseruari possunt, si planetæ recte intelligantur, qui ventis præsentent: nam sol orienti præest, vnde eius intelligentia ei parti dominatur, videlicet Michael, cui etiam nonnunquam se miscet ob loci naturam Mars cum Angelo suo Samuele. Porro occidentalibus ventis collateralibus præsentent Iupiter & Venus: vnde Zadkiel & Hanael vim habent in ventis illius quartæ, sed Princeps loci est Raphael; Similiter Iupiter & Mars respiciunt Meridiem, non aliter quam illa & Saturnum eius oppositum, vnde *Vriel* qui habet Samaelis naturam ad dominium Iouis est ex parte occidentis, videlicet vbi Zephyrus spirat, similiter Luna & Saturnus septentrionem possident: vnde Gabriel qui est præses terræ lunaris & *Zaphkiel*, qui est dominus terræ Saturninæ huic Cardini præsentent, Hanaelis autem Angeli Veneris gubernatio debet esse in illa parte, vbi Fauonius flat & spirat, atque inclinatur magis versus Boream, nam Raphael (qui est angelus Mercurii) punctum seu cardinem in occidente tenet æquinoctialem. Similiter Lunæ Angeli dominium est inter humiditatem occidentalem & frigiditatem Borealem, vbi coruscat, ut Angeli Saturni imperium inter siccitatem orientis, & frigiditatem septentrionalem, hoc est vbi Boreas vel Aquilo spirat, ita ut polus Arcticus de natura vtriusque participet, vnde tam niues quam grandines producit ille Cardio. Sic etiam videmus, quod polus Antarcticus de natura Iouis & Martis participet, vnde fit ut partim humida sit hæc quarta & partim calida. At Mars (semper Orientem appropinquando) fortior est in sua natura, ut Iupiter ab Antarcticum ad Cardinem occidentalem vergens, gradatim viget in moderato frigore; nam maior vis frigida in Luna dominatur in Septentrione, ut eius humida natura libertate sua in meridie magis gaudet, ex quibus luculenter declarari videtur, quod Deus agit per ordinationem ordinationesque immediate recipiunt Angeli, qui in caelo Empyreo astant coram Deo secundum eandem naturam quam pollicetur illa Dei proprietas, à qua fit influxus, deinde per vnum ex illis angelis commendatur dæmonibus fatalibus caeli ætherei, à quibus tandem spiritibus Elementaribus siue beneuolis, siue maleuolis, secundum naturam nominis Dei committitur, & secundum naturam angeli planetæ prædominantis, à quibus immediate in mundum sublunarem impluitur, & ab huius vel illius venti afflatu ad exitum perducitur Creatoris placitum; Ita ut nihil inueniri possit in hoc mundo, quod ab aliquo angelorum Cardinalium non procreetur. Vnde factum est ut ab afflatu Orientali dispositum sit elementum ignis in mundo infimo, & Triplicitas ignea in Zodiacum mundi medii, & calor ex qualitatibus, & cholera ex humoribus, & Ætas ex anni temporibus, & iuuentus ex ætatibus, & animalia ex compositis, & animalia progressiva ex animalibus, & semet ex vegetabilibus, & Mars & Sol ex planetis, & meteora ignita, & omnia, non composita tantum, sed etiam simplicia, natura calida & sicca. Similiter à vento Occidentali ordinatum est Elementum aeris in mundo sublunari, & Triplicitas aërea in mundo cœlesti, & humiditas ex qualitatibus, & languis ex humoribus, & ver ex anni temporibus, & adolescentia ex ætatibus, & vegetabilia ex compositis, & volatilia ex animalibus, & flores ex vegetabilibus, & meteora beneuola, qualia sunt ros & pruina, & omnia tam composita quam simplicia, quæ sunt moderate calida & humida, seu temperate frigida & humida: Post hæc à spiritu septentrionali constitutum est elementum terræ in caelo infimo, & massa Saturni & Lunæ, simul atque Triplicitas terrea in caelo medio, & frigiditas ex qualitatibus, & melancholia ex humoribus, & Autumnus ex anni temporibus, & decrepita Senectus, ex ætatibus, & mineralia metalla ex compositis & reptibilia ex animalibus, & radices ex vegetabilibus, & nix cum grandine & gelu ex meteoris, & omnia tam composita quam simplicia, quæ sunt extreme frigida & sicca. Denique à flatu seu vento Meridionali disponitur elementum aquæ in regione elementari, & triplicitas aquea in caelo, & humiditas aquatica ex qualitatibus, & pituita ex humoribus, & hyems ex anni temporibus, & viridis senectus ex ætatibus, & mineralia lapidea ex compositis, & aquatilia ex animalibus, & folia ex vegetabilibus, & nubes ex meteoris aquosis, & omnia tam composita quam simplicia, quæ sunt humida & frigida natu-

raliter, sed accidentaliter calida. Imo vero tam amplum est ventorum imperium, vt ad inferos vsq; se dilaret, cum ipse Phlegeton, quod est ardens in iis flumen, vento Orientali infestetur, cocytus illo occidentali, styx septentrionali, nam vt Phlegeton igne flagrat, sic styx frigore riget, & Acheron meridionali subiicitur. Morbi igitur Phlegmatici à meridie fomentum seu pabulum suum accipiunt, Melancholici à Septentrione, cholericici ab oriente, & morbi misti ex ventis collateralibus, hoc est inter Cardinales sitis, vel à ventis contrariis vnicum meteoron constantibus. Vnde fat aperte explicatur (vt mihi videtur) quam absurdæ sint Ethnicorum medicorum sententiæ, volentes huius vel illius morbi causam esse pituitam, cholera, vel melancholiam, atque exinde credere faciunt discipulos suos res superficialiter cogitantes, quod si purgationibus aut sanguinis missione aut diaphoreticis tales humores auferantur, morbi vigorem cessare protinus, atque ita in errorem ducuntur extremum, nam experientia multiformi instructi, ipsum morbum etiam ablati humoribus prædictis, modo antea demonstrato, in peius ire admonentur, non enim est humor, sed ventus in illo humore, & spiritus, seu lux maligna, seu dæmon insanus in illo vento deliræscens, qui nihilominus expurgata pituita, vel cholera, vel melancholia, remanet, & se contrahit in particula interne occultata, & se iungit ita cum spiritu sanguinis, vt sine curatione occulta non eradicetur. Atque huius curationis species vel à vegetabilibus animalibus, aut mineralibus in opposito flatu constructis & creatis, & consequenter spiritibus morbi auctori contrariis perficitur, vel à planetæ & angeli ipsius operatione completur, qui Angelo illi contrariatur, cuius subditi spiritus ægroto nocent, hominesque morbo afficiunt. Atque in huiusmodi curationis specie versati sunt sapientes veteres mediantibus sigillis, characteribus, & incantationibus, seu verbis apto modo prolatis, quibus ægros ad sanitatem pristinam reducere sunt aggressi, vti in morbis pestilentialibus, Epilepsia, Paralyti, flatu hypochondriaco, & huiusmodi aliis videre fas erit, de quibus in sectione secunda sequenti scilicet, copiosius Deo volente discurremus. Hic enim solummodo lectorem admonitum esse velim, quod non pituita sit in Epilepsia solummodo purgationibus & euomitionibus tractanda, quoniam praxi docemur, hæc parum aut nihil valere, quia natura spiritus in corpore deliræscens est huiusmodi, vt vniuersum nutrimentum conuertat in humorem ei magis conuenientem, vt primum dominium habuerit in spiritum hominis naturalem; sic etiam in causis seu febribus pestilentialibus, atq; cæteris febribus etiam intermittentibus videmus, quod si crassa pituita & humor putridus euomitione vel purgatione hodie euacuetur, tamen crastino die ventriculum adeo humoribus putridis refertum obseruamus, ac si nihil materiæ die præcedente fuisset ablatum, nec purgatione huiusmodi vt plurimum mitigatur morbus, nisi in eius primordio, dum malignus spiritus per nutrimentum introductus in ventriculo adhuc maneat, & per sanguinis spiritum nondum dispergatur, tunc enim temporis accidere potest, quod euomitione vel purgatione ablato humore nutrimenti in quo spiritus ille seu ventus malignus deliræscit, cum humore & in humore (qui est eius receptaculum) è corpore eici queat. Sed de his infra latius.

CAPVT IV.

De meteoris humidis ab Hepatis, seu meridiei microcosmicæ flatu excitatis, & quod Angelus flans ab Austro habeat dominium in eum, ad conducendos ipsius flatus, vel ad salutem vel ad intemperiem morbidam.

AD polum vero microcosmi antarcticum spiritus me spirat, & discursus mei afflatum iam conuertit, qui vt in suo situ arctico opponitur, sic etiam natura ac dispositione sua ei aduersatur. Vnde fit, vt ventus vnus alterius soleat curare & moderare intemperies, nam venti Boreales, dicuntur aerem ab Austro perturbatum, planum & clarum efficere & (vt Isidorus affirmat) pesti quæ ab Austro prouenit, aduersatur; porro quod Boreas congelat, Auster dissoluit, & vicissim quod ab Austro dissolutum est, illud rursus Aquilonis seu venti Septentrionalis afflatu in crassatur, atq; induratur. Vt igitur exemplum à polis mundi maioris capiamus, Lien ita se habet ad hepar, vt polus Septentrionalis ad meridionalem: non modo in situ seu positione, verum etiam in qualitate: nam vt ventus Septentrionalis obseruatur esse frigidus & siccus, & completionem terrestrem possidere, sic etiam Lien est terrestris naturæ, vt pote melancholiæ receptaculum, & consequenter vapores frigidus & siccus à sua plaga in microcosmum emittere restatur experientia: ex altera vero parte opposita, meridiem microcosmi aquaticam & phlegmaticam esse, atq; etiam in temperie ad caliditatem & humiditatem vergentem, quare & huiusmodi conditionis ventos emittit, videlicet vaporosos, vnde & pluuia in sua intemperie perpetuas producit; Non etiam eadem ratione in microcosmi loco lienii opposito. I hepate nempe, easdem condiciones & qualitates inuenimus, nam si auster in sua intemperie madidos procreat, & in mundo dispergit flatus, pluuia cum tonitribus oriri experimur nonnunquam, videlicet quando Mars in illa quarta æquale cum Ioue dominium habet, videmus etiã quod Hepar ratione haud dissimili si temperie mediocri afficiatur, vapores nebulis simillimos procreat, sicut hyemali tempore iuxta flumina & stagna vapores seu fumos densos procreari cernimus qui tum postea in rores & pruinas terræ vegetationi commodas conuertuntur, sic enim in sacris scripturis legimus, *terram vniuersam in mundi principio* *Genes. 2. 6.* (antequam vlla pluuia in terram cecidisset) irrigatam, atq; ad commodam fertilitatem productam, idque nullo homine illam laborante: Virtute etiam huius temperie Iupiter à meridie ipsam terram clementer irrigare, & madore salutifero reficere solet, quo terra salutaris & fecunda fit, vnde dictum est, *terram vifitasti* *Psal. 65. 10* & *inebriasti eam, & plurimum ditas eam, multiplicasti eam riuo Dei pleno aquæ.* Quales autem sint huiusmodi plu-

Psal. 71.6.

uia, describit propheta in his verbis, *Descendent sicut pluuia in vellus & sicut stillicidia stillantia super terram*, nam tales pluuia temperata seu nebula vaporosa in terra & plantarum venulas penetrantes illam pinguem, & has fertiles & facundas reddunt. Eodem plane modo vapores & flatus huiusmodi madidi, in vniuersa corporis membra mediantibus venis diffusi, in sanguinem salutarem, & ad vniuersi nutrimentum ordinatum, conuertuntur; & huiusmodi est Hepatis secundum naturam flatus, qui in æquali eiusdem habitu consistit, utpote qui neque est nimis calidus aut humidus, sed temperatus. At si vapores sint aquei nimis, & ob caloris hepatis defectum grossi admodum (quod quidem accidit, quando Hepatis flatus frigore sit impeditus, hoc est à temperie calida ad intemperiem frigidam vergant) tunc illi confestim in aquas stagnales condensantur, & illas hydroposia species producant, quas Anasarcam & Ascitem vocant: Non aliter quam spissior aeris vaporosa pars, mediante frigore hyemali, partim in plaga septentrionali, partim in illa meridionali, ob caloris imbecillitatem in pluuias grossas & ponderosas seu nives & grandines conuertitur, quarum copia in pluuia conuersa, fontes & flumina, lacus & stagni implentur, & in terra inundationes & paludes fiunt, ita ut vel aliqua integra terra portio hydropica fiat, venæque eiusdem aquis loco succi facundissimi turgeant, atque huiusmodi aqua ut plurimum ita fiunt in microcosmo ut copiosa pluuia in macro: quæ accidit propter concursum duorum ventorum oppositorum meridionalis scilicet & septentrionalis, aerem intermedium assidua oppositione in nubem condensando, & incrassando, ubi nihilominus Auster est prædominans, & flatus ille hac de causa Australis dicitur, vnde & frigiditatem à septentrione, & humiditatem à meridie accipit, quæ simul iunctæ aqueam producant naturam. De hac re, videlicet de nubium generatione, contra Peripateticorum opinionem amplissima in tract. 1. lib. 7. & cap. 4. *Physices nostræ historia* facta est mentio. Porro, si vapores sint leues & igneæ, sed non accentæ naturæ, catarrhū generant calidū & defluxiones acutas, hocque sine febre euidente, at non sine sensibili intemperie calida: non aliter videmus in aere macrocosmico ab afflatis Australibus, & etiam Euro austro spirante, imbres in mense Aprili à media aeris regione copiose cadere, etiam terra ardore solis euidenti minime adhuc tacta; At vero, si cum conuulsione, fulmine, & tonitruo ueniat, ventus huiusmodi Australis aerem inflammat, & æstuosos seu putridos producit effectus, sic etiā ubi fulgor Martialis seu biliosus in cista fellis microcosmi residens, ex plaga hepatica, cum vapore sicco euolat; aerem intermedium in ventriculo & visceribus fluentem deficcatur, vitiat, & febres putridas hac ratione inducit cum murmure & eructatione: Imo procreat vera Apoplemata illa quæ phlegmona & carbunculi dicuntur, hinc inde videlicet ex pituita nimia assatione condensata, & ignea natura in eo conclusa in purulentiam reducta; At vero si flatus hic utcumque australis, sit à stella caniculari & eius dæmone gubernata; & præcipue à Marte ac suo Angelo Samaele: vel ut cum sacris literis loquamur: à *Principe potestatis aeris*, quæ Magi *Muirim* vocant id est dæmonem meridianum seu spiritum æstuantem & furentem in meridie, tunc est ventus hic valde subtilis & magis siccus quam humidus, & de natura elementi ignis; Et huiusmodi est Euro-Auster de quo sic loquitur Moyses, *Ecce septem spica tenues & adusta Euro*, Et huiusmodi flatus meteora ignita pariunt, Cuiusmodi sunt cometa, lancea ardentes &c. Quibus in mundo minori respondent Pestis & febris petechialis seu pestilentialis, quæ à vento subtilissimo & calidissimo (ei simili qui in igneo elemento spirat) scaturite dicitur. Atque hinc accidit etiam quod apparentibus huiusmodi in suprema aeris regione meteoris, fames, pestis, & morbi Epidemici ut plurimum sequuntur. Atque ratio in promptu est, videlicet quia dæmones ignei natura maligni, ventu æstuantis efflatu liberi & fortes iam redditi, (nam spiritus ignei cuitant ventos Boreales, ut & frigidi & aquatici Euri Austriue flatibus resistunt) & è carcere Æoli iam liberi, suo halitu contaminant aerem, & seminaria suæ contagionis, imo vero & seiplos vndique dispersunt in aere, imo vero se miscunt cum spiritu, vel mediante alimenti succo, in ventriculum attracto, & tunc morbi peracuti esse solent, & diutius perdurant antequam morte afficiant, & sit cum sensu vel labore extremo, vel mediante aere per inspirationem in lacuum cordis thalamum attracto, & tunc etiam nihil quasi sentientibus, agrotis, & satis bene se habentibus, astantium iudicio, macula nihilominus Petechiales apparet, & subita peste moriuntur: nam in hoc casu cor atque spiritus in arteriis conclusi venenoso horum dæmonum flatu contaminantur, atque ita partibus etiam naturalibus intactis, mitere & quasi nescientes idque confestim pereunt. Maculae vero apparentes non ab orificiis venarum, verum etiam ab illis arteriarum procedunt, quæ sunt iudicia euidentia spirituum vitalium infectionis: Causa igitur febrium pestilentialium & acutarum, sunt dæmones ignei & in ventis leuissimis & siccis inclusi: Nā reuera cum homo sit mundi filius, necesse est ut ipse de membris paternis participet atque ab iis sustentetur, imo vero ut partes (quas homo à suo patre acceperit) ipsæ in homine fungantur officio quibus in eius patre, flatus ergo ventus septentrionalis, flatus Australis in mundo virtute spirituum, spirat etiam ventus in homine mediante dæmone mundano vel ad morbum, vel ad sanitatem; ventus igitur mundanus ab humano non diuiditur, sed quasi continui sunt ad inuicem, vnde dæmones in mundi ventos dominium habentes simul atque præsent & insunt ventis microcosmi, nam tam infinitæ sunt huiusmodi formæ spirituales in aere, ut sint instar pisciculorum in finitionis in mari magno natantis, nam à Philosophis imo vero à sacris literis spiritus mundi pro mari magno habetur, cuius portio si in nube contrahatur, & spiritus hi se etiam contrahunt, & cum nube visibiles in forma fulguris demonstrant. Sunt enim dæmones hi quasi formæ lucidæ, quæ pro venti natura pellunt aerem patientem pro suo atque bitrio, vnde factum est ut nubes obferretur nubi occurrere, & fragore quodam alteram altera collidere, vnde tonitru exauditur, quod sit propter colluctationem turbatum seu turbatum spirituum diuersarum naturarum. Hinc nostræ opinionis astipulatur ut videtur Porta lucis in qua sic legimus, *A terra vsq; ad firmamentum non est locus vacuus, sed omne plenum formis,*

qua-

Paul. Ephes.

Genes. 41.6

quarum alia sunt pura, alia capaces gratia ac miserationum, alia sunt feda & noxia, tentatrices & commorantes, & volantes in aere. At vero quomodo his spiritus diabolici in mari mundi versantes cum spiritu humano se miscent, nos docet Artesius in clauē maiori sapientiae ubi ita inquit, sunt quaedam infirmitates in quibus se adiungit diabolus humore egrediente à suo temperamento, ac perturbante ipsam sanitatem, & hoc maxime accidit infirmitatibus ex cholera prouenientibus, cuius causa est ista, quia scilicet causa ipsius cholera est calida & sicca, vt ignis, Diaboli vero substantia ex duobus componitur, ex igne nempe qui est eius occultum seu forma, & aere qui est eius manifestum seu corpus, vnde fit, vt facile in morbo ex cholera Diabolus sit praesens & sese cum bili admisceat, vnde sequitur quod eius malignitas quotidie augetur, quousque anima recedat à corpore. Hæc ille, ac si dixisset, quod ventus seu spiritus malignus igneus cum suo simili facillime iungatur, & suæ malignitate æstuosa temperamentum fabricæ destruat; Nam bilis nihil aliud est quam aer igneus vento quasi Euro condensatus, cui etiam ventus ille cum suis spiritibus bonis occultis inest, dum intra sanitatis limites reseruantur, ac vero si malus spiritus seu dæmon æstuans se permisceat cum eo, statim furens deuenit, & extra sanitatis margines protinus euolat, corpusque incendio Phaeronte flagrat, atque marcore atque vrigine desiccatur.

Possum ego hoc in loco ventorum oppositorum flatum effectus declarare varios, videlicet Septentrionalis & Meridionalis, id est Lienis & hepatis, Orientalis & Occidentalis, id est, cordis & vasorum spermaticorum, simul atque viscerum, Huius & Cori, seu Hypochondrii dextri, & vasorum spermaticorum sinistrorum, simul atque iliorum, Aquilonis & Africæ, id est, hypochondrii sinistri, & vasorum spermaticorum dextrorum atque intestini coli. Est autem ventriculus quasi commune medium, per quod huiusmodi venti contrarii sic spirant, & spirando meteora conditione diuersa procreant, vt eorum effectus tam ad infirmitatem vergant, quam ad valetudinem: Nam Borealis ventus, qui est frigidus & siccus, occurrēs Austro, qui est calidus & humidus, sperma ac sanguinem in microcosmo, seu nubes & aerem spissum in macrocosmo producant, ex quibus mixta faciunt, eritque complexio magis ad illam plagam tendens seu vergens, quæ dominium habuerit in regione aeris, hoc est qui fortius & per excellentiam flare videtur, verbi gratia, si Auster præualeat, dispositionem magis humidam & ad pituitam salis seu adustam vergentem facit, si septentrio, tunc reddit spermatis vel nubis naturam ad flatum sicciorē & frigidiorē inclinatam, ac cum humiditate quadam commista, quæ est eo magis viscosa, glacialis seu vitrea, quo maiorem habet venti septentrionalis vim, & virtutem super austrum: Atque ita etiam se habet res in mundo humano. Ita vt varii obseruantur esse huiusmodi complexionis gradus ab oppositione horum duorum ventorum, secundum maius aut minus vnius in alio dominium. Vnde ortum est quod si dæmones seu spiritus prauis venti depressi, inuaserint spiritum venti in natiuitate exultantis, & super naturalem nati spiritum dominium habeant, tunc quidem conuertunt habitum illum naturalem vitæ sanæ commodum in dispositionem morbidam quam præternaturalem vocant medici. Nonne videmus hoc idem in mundi aere accidere, quum scilicet quandoque ventus Borealis, vel Septentrionalis vel Corus, pellunt nubes à Septentrione Meridiem versus, in opposita horizontis cuspide ventum contrarium Austrum videlicet nubes contrariorum dæmonum vehicula seu currus, contra venti Borealis in hæmisphærio prædominantis nubes & flatus violēto quasi motu, rapi & vehi cernimus, vnde aer paulo ante placatus satis, & tēpestare, & nubibus magnis non obductus, iam statim tenebris & tonitru, & fulgore perturbatur, & vniuersa hæmisphærii natura perturbari præternaturaliter atque ægrotare videtur. Dicimus igitur quod status ventorum naturalis in spermatis compositione, seu potius in tempore quo aer ille attrahitur per inspirationem, qui postea in semen conuertitur, erit nati dispositio, secundum naturam dum hic viuit, & quod omnis ventus huius dispositioni contrarius, aggrauabit spiritum nati, & luctabit cum eo non aliter quam ventus cum suo opposito in mundo maiori, atque his ventis dæmones insunt, qui eos pro & contra mouere solent. Infinita de harum rerum demonstratione ne hic profere possemus, sed plenior huius rei discursus, sectioni huius secundæ destinatur. At vero verbo vnico iam dicam, quod huius rei veritas ab effectu comprobatur; nam venti borealis natura (vti antea dictum est) male sanos Austri afflatus effectus curare solet, eius halitum putridum corrigere, madorem desiccare, calorem frigore moderare, atque quicquid hic dissoluere est aggressus, id ille statim ligat, & congelat halitu contrario. Atque ita res se habet in lienis & hepatis in mundo minori afflatibus. Porro etiam, quia spiritus nati naturalis est ex parte venti prædominantis, ideo si dæmon aliquis venti oppositi illum inhabitet, illum vexat & eiusdem dæmones oppugnat fortiter, atque hinc est, quod si quis Epilepsia afficiatur, spiritus ille malignus magis spiritum humanum affligere obseruatur, quando ventus ille flat ex cuius est regimine & societate. Hinc etiam est, quod tempore pestis multi intacti euadunt, hoc est ipsi, quorum spiritus naturalis est de natura venti morbo afficientis: quoniam cum iis dæmones nocentes sunt familiares, sic fœmina illa (iuxta Galeni historiam) quæ ab infantia sua Cicutæ succum absorbere solebat, ab ipso tandem intoxicari nequibat, cum tamen omnes homines afflatus contrarii dæmonum horum pestiferorum rabiem persentiant vsque ad vltimum suspirium. Sed ad rem procedamus, ventus etiam subsolanus Orientalis, qui flat contra Fauonium in occidente, est calidus, siccus & igneus, sed temperato more, quia frigiditas Borealis mitigat caliditatem suam intensam, & humiditas Australis moderatur eius siccitatem igneam, vnde Angelus solis videlicet Michael habet præcipuum dominium super istam quartam, qui est largitor vitæ, hic vitæ spiritui rectissime accommodatur, quippe qui in æqualitate consistit inter extremam frigiditatem in septentrione & humiditatem in Meridie, atque hæc est ratio quod iuxta Tedaci Leui annotationem, Angelus Michael qui regit istam quartam est ex parte clemētiae atque miserationum, & Sol, cui præsidet Michael, est fons vitæ, vt testantur omnes philosophi, nam & eius

ventus etiam oppositus temperat flatus calidos ab hac plaga emissos, cui etiam Raphael (qui est medicina Dei) præest; vnde vt ventis orientis vitæ functionibus subiectum seu pabulū assidue ministrat, in mundo, sic & ventus Occidentalis medelam exhibet morbis, qui valetudini opponuntur, nam & Raphael similiter est ex parte clementiæ, vt testantur Cabalisticæ: cum viceversa Gabriel qui regnat in quarta septentrionali sit ex parte iudicii & seueritatis, atque etiam Vriël mundum putredine afficit, morbosq; contagiotos à quarta sua Meridionali, regnante dæmone Meriri spirat; Vt igitur Decum vitæ & lucis Principem, & Diabolum tenebrarum & mortis autorem videmus, vt in hoc mundo bonum & malum reperimus, ita etiam in mundo ventos inuenimus, mediocriter bonos & malos. Sed ad rem redeamus, mixtio afflatus Subsolani cum illa Fauonii, producit complexionem in homine mensi maio similem, videl. mixtionem completeram ex quatuor qualitatibus, nam caliditas cum siccitate Orientis amplectitur frigiditatem cum humiditate temperatam Occidentis, vnde sanguinea & salubris est producta in spermate aereo temperies & constitutio, calidum ergo innatum flat Michael à regno suo solari ab Oriente, & hum. dum radicale Raphael ab Occidente, vt pote Iouis nuntius: Est enim Raphael princeps Mercurij intelligentia, qui Mercurius est nuntius Iouis, vnde ex vtroq; afflatu temperamentum vernale seu æquale producit. At vero ex temperamento Borealis venti & Austri morbida sit constitutio, quia seueriter agunt harum plagarum Angeli cum aere intermedio, vnde fit vt à vitæ sanitate sperma vt plurimum distet, propter innaturale bellum quod inter hos duos ventos factum est. Notare vero dignum est quod ille ventus qui dominium habet in sibi oppositum, prærogatiuam habebit & prioritatem in nati complexionem, verbi gratia si Boreas in Austrū complexio erit magis frigida & sicca, seu Melancholica, si Auster, magis phlegmatica & aquea: Si Subsolanus in Fauonium erit illa magis calida & sicca, aut viceversa frigida aut humida moderanter, & vernalis; Porro etiam, si in collateralibus ventis Affricus fortius spirat, quam Aquilo ei oppositus, complexio erit magis temperata humiditate quam siccitate, & tamen frigiditas Aquilonis moderatur caliditatem Australem Affrici; Atq; accedit hæc complexio ad naturam Iouis aliquantulum. At si flatus Aquilonis præualeat, erit complexio magis sicca & frigida, quam calida & humida, atq; huiusmodi complexio plerunq; producit melancholiam ex pituita adusta. Similiter Euro-auster flans aduersus Corum, & dominium habens; Cholericam producit naturam, quæ propter contrarios Cori flatus, morbos sæpicule biliosos producit: At si Corus præsit in dominio suo, bilem procreat adustam & melancholicam.

Concludimus ergo, quod Deus producat hos omnes flatus in hoc mundo, vt secundum naturæ suæ Circulum tam ad generationem, vitam & sanitatem, quam ad corruptionem, infirmitates & morbos operetur. Atq; vt ad plagam Meridionalem (cui dæmonium, aeris princeps Meririm hoc est dæmon meridiana, & spiritus æstuans & futiens in meridie præest, quem Paulus ad Ephel. vocat principem potestatis aeris huius, de quo etiam intelligit sapiens, vbi dicit, quod *spiritus potentia & spiritus potestatis vel virtutis stabit contra impios; & tanquam procella seu turbo venti iactabit eos*) sermonem iam deniq; conuertam; Propheta Abakuk verbis planissimis denotat modum, per quem Deus à meridiano suo flatu, meteora in aerem præternaturalia producit, quibus tam mundum quam ipsum hominem in sua ira ægrotare facit, verba eius sunt huiusmodi; *Iehoua opus tuum conferua, interea temporis notum fac, in commotione ira misereri recordare. Deo à meridie veniente operuit calum decor eius, & laude eius plena fuit terra. Et splendor tanquam lucis affuit, cornuaque ad latus ipsius er, quamuis ibi absconditio esset roboris eius, Antequam ipsum pestis, & præcessit Antrax, & pedes eius, vbi autem constituit mensus est terram, vidit & disturbauit gentes.* Quod quidem & Propheta luculentius sic explanat, *Ne timeto à pauore nocturno, a sagitta volante in die, à peste in caligine seu nocte peruadente, à lue vastante in meridie, vel (vt interpretatur Hieronymus) à demone meridiano, plaga non appropinquabit ad tentorium tuum, nam angelus sus præcipiet de te, & conseruabit te in omnibus vijs tuis.* Per illum ergo Abakuk sermonem videmus, quomodo Deus à meridie apparet, & properans fulgure & tonitru, atq; nube circumclusa, fecerit pestem & morbos contagiotos nuncios suos, quibus gentes ei rebelles perturbat; atq; etiam quod peculiarem suæ vindictæ locum in terra assignauerit, vt non innocentes pro nocentibus flagellis suis lethalibus affligeret, per consequentem vero Dauidis affirmationem videmus, quod ventus seu plaga meridionalis sit pestifera, & quod agens in eo sit dæmonium, quem Magi Cabalisticæ Meririm, seu dæmonium æstuans & furens in meridie vocant, & quod tam curantur ipsius spiritus venenosi effectus, ab angelis bonis, quam etiam mediantibus iis, spiritus humanus præferuetur cõtra illorum insultus, & per omnia vide quod in mundo maiori meteora (quæ præternaturaliter, & more passionum seu morborum in mundo se habere, Lib. 7. c. 1. Tractatus primi de Physica macrocosmi historia explicauimus) ab afflatu diuino proueniant, vt capite sequenti latius ostendemus: Quare dicimus quod si homo sit mundi filius, atq; hic filius non modo partium suæ compositionis fabricam, verum etiam earum nutrimentum seu pabulum à parentis vberibus quotidie hauriat, sequitur inde, quod venti seu spiritus eiusdem tam secundum, quàm præter naturam moueantur, ad motum spirituum & afflatuum sui parentis, à quo vitam, esse, & sustentationem habet, & consequenter, quod ægrotante parente seu nutrice, infans etiam de nutrice suæ almæ passionibus guster, & participet, præcipue de illis flatibus qui spermatis (ex quo generatur) naturæ sunt contrarii: Nã si venti Borealis sit natura ligare & constringere illos spiritus, quos Auster dissoluit & liberos fecit, & per consequens aerem crassum & morborum patrem attenuare, materiam eius grossam constrictione à subtili separando: Similiter si viceversa Austri natura sit eos humores dissoluere, & relaxare, quos Boreas constrinxit & congelauit, non est dubium, quin flante vno horum oppositorum, nõ modo alter ei positione & qualitate aduersus detrimentum patiat. Verum etiam meteora eiusdem tam secundum naturam, cuiusmodi

in macrocosmo est nubes & vapor, ad animalium & vegetabilium vitam sustentandam ordinatus, quam sanguis & sperma in microcosmo, & consequenter caro & fœtus ab iis procreati, patiantur venti contrarii insultus. Hinc ergo morbi, & tam corporis quam animi passiones, quemadmodum, è regione, flante vento naturaliter se habente reficiuntur animalia & conualescere solent: Atq; hinc erat Hippocratis & Galeni de ventis observatio, secundum quorum afflarum ab euentu instructi, moi bos tales futuros prognosticarunt, cum tamen nihilominus horum morborum & ventorum rationes seu causas internas ignorauerint.

CAPVT V.

Quomodo Deus sit spirituum princeps, & quod spirituum angelicorum proprietates varie à variis Dei nominibus, ab actionum eiusdem in hoc mundo proprietate dependeant.

Testimonia de demonum seu spirituum tam bonorum quam malorum cum in macrocosmo tum microcosmo spiratione seu actione. Et tandem ratio meteororum vtriusque mundi supernaturalium explicatur.

VT Deus est spiritus (à spirando) viuens, sic & ipse vitam atq; essentiam spiritibus suis spirat, atq; quatenus est Deus, dominium habens, tam in luce (vnde & Deus patens, & Aleph lucidum nuncupatur) quam in tenebris (vtpote qui Deus latens & Aleph tenebrosus) eatenus est Deus spirans per vltimum ad generationem & vitam, simul atq; sanitatem eiusdem tam temporaneam quam æternam, quæ saluatio dicitur, vt per primum ad creaturarum infirmitatem, & priuationem & languores. In proprietate ergo sua vltima à sapientibus & Rabibus Hebraicis *Chefed* hoc est clementia vocatur, cui præest nomen Dei benignitate plenum *El* & *Tiphereth* seu gratia, respectu cuius proprietatis *Eloah* nuncupatur, quorum primum eius cognomen præcedit erroris seu peccati commissionem, videl. clementia quæ semper erat apud Deum ante vltimum tempus, porro & *Iesod* appellatur hoc est redemptio, cui præest nomen *Sadai* per quod arguitur clementiæ & gratiæ diuinæ effectus, & vltimum in effectum producit à peccati cõmissione. At vero in proprietate sua prima *Geburath* dicitur, id est punitio, cui præest *Elohim Gibor*: seueritatem arguens. Atq; etiã *Netzeth* seu Triumphus, & *Malchut* id est regnum. Vnde per primum vindicat se de inimicis suis seu rebellibus, per secundum victoria porita, victoriæ suæ Trophæum figit, & per vltimum victis malignis spiritibus regnat in secula seculorum in subditos seu creaturas suas. Vt igitur est spiritus in tenebris vagans, sic abscondit faciem à creaturis, & tunc propter illius faciei absentiam, spirat è tenebrarum regione status infirmitatis & mortis seu priuationis, at vero ostendente facie suam sanitas & vita restituitur; iuxta illud Prophetæ, *Creatura Deo abscondente faciem suam conturbantur, emittente spiritum suum respirant*. Sed hoc à mundi primordio, videl. diuinam in mundo & creaturis spirationem tam ad vitam quã ad mortem, tamq; ad sanitatem quã ad morbum ordine huiusmodi sacrorum Bibliorum instantiis sic comprobamus, ac primum cum spiraculi benedicti, clementis atq; beneuoli testimoniis iam incipiam.

In primis vt ad mundi creationem spiritus domini (qui à spirando dicitur) ferebatur super aquas, informans nigri abyssi substantiam de formem, sic etiam ad microcosmi fabricã, facto ex puluere terre eius externo, su afflauerat in nares eius vitæ spiraculum, quo factus homo anima viuens, & autem hic spiritus semper, vsq; ad corporis & animæ disinctionem per maneat, & vitæ functionem in eo spirer, ex sequentib. liquet, *Dixit enim Deus, Non permanebit spiritus meus in hominibus in æternum, sunt itaque dies eius 120.* Nec quidem inerat ventus hic diuinus homini tantum, sed & omnibus aliis creaturis, quare alibi dixit Deus, *Efficiam vt veniat diluuium aquarum super terram, ad perdendam omnem carnem, in qua est spiritus vitalis infra calum; quicquid in terra est, exspirabit.* Et alibi scriptum est, *Spiritus Dei incorruptus inest omnibus.* Vnde etiam alibi dixit Salomon, *Spiritus hominis & bestia & euentus eorum idem sunt, Vt moritur hic, sic & ille.* Sed & totum in hoc confirmatur. *Spiritus domini implet orbem terrarum.* Quod autem spiritus hic in mundo quoad nos sit quandoq; bonus, & quandoq; malus (licet reuera sit semper idem & permanens, quamuis vbi vult spirare soleat) vt ex multis sacri scripti locis colligere fas est iuxta illud, *Bona & mala, vita & mors, honestas & paupertas à Deo sunt,* In sensu autem meliore dicitur *spiraculum vitæ*: quo ornauit Deus tam macro quam microcosmum, macrocosmum dico, vnde dictum est, *creauit Deus calum & terram spiritu suo increato: & spiritus Domini impleuit orbem terrarum,* & microcosmum, vtpote in quem inflauit Deus spiraculum vitæ. Atq; gratia huius spiritus dictum est, quod *creauit Deus vt essent omnia, & sanabiles fecit nationes terrarum;* Vnde dixit etiam Dauid, *Animam meam quietam efficit Deus, vociferantem ad te curasti me, & eduxisti ab inferno.* Et alibi, *Emittente Deo spiritum suum reficiuntur eius creatura.* Et alibi, *Vitæ prolongatio est benignitas Dei.* Et alibi, *Per spiritum sapientia multiplicantur dies, & adiciuntur homini anni vitæ.* Et propheta regius sic loquitur, *Si tu illustras lucernam meam Iehoua Deus meus, splendentes efficit tenebras meas.* Apud Iobum etiam legitur *Visitatio tua conseruauit spiritum meum.* Et Dauid dicit, *Quem visitauit Deus salute sua, fruetur bono.* At vero, in sensu deteriori dicitur hic malus Dei spiritus, vnde dixit sapiens, *Quin etiam vno afflatu cadere possunt à iustitia persequente, & ventilari à spiritu potentia tua.* Et alibi, *Spiritus potentia & spiritus virtutis stabit cõtra impios, & tanquam procella & turbo venti iactabit eos.* Porro alibi dicitur, quod *spiritus Iehouæ recesserat à Saule,* perturbabatque eum spiritus Dei malus, seu spiritus malus à Iehoua, similiter percussit Diabolus Iobum vlcere pessimo, vnde *clamauit ipse, spiritus meus est corruptus, dies mei extinguuntur.* Et alibi ait; *Extollis me in ventum, ei imponis me, & efficit vt desuam substantia.* Et alibi, *loquitur Deus in increpatione per dolorem in lectulo:* Vnde liquet, quod

Ps. 104. 29

Gen. 6. 3.
Gen. 6. 17.Sap. 12.
Eccles. 3. 19
Sap. 1.Eccles. 11. 14.
Iob. 26.Sap. 1.
Sap. 1.
Psal. 23. 3.
Iob. 10. 12.
Psal. 90. 14
Prou. 3.
Psal. 18. 24
Iob. 10. 12.
Psal. 106.
Sap. 11. 21.
Sap. 5. 24.
1. Sa. 16. 15.
Iob. 2.
Iob. 16. 23.
Iob. 33. 19.
Deus

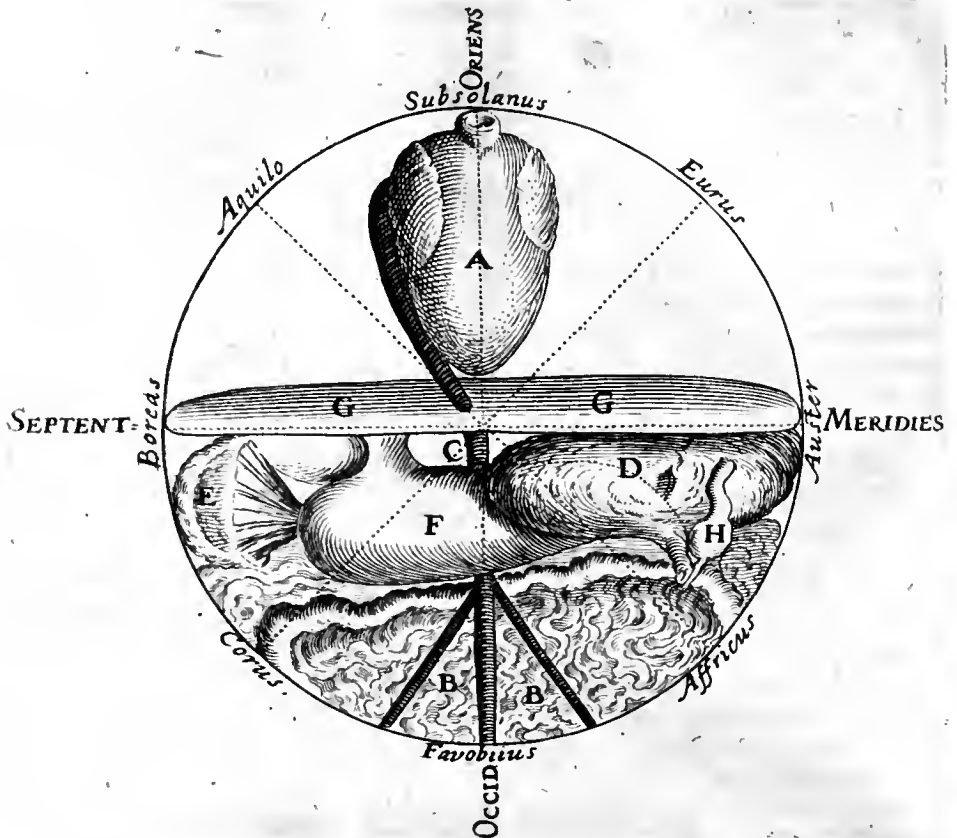
Deus nominetur pro primo agente, tametsi reuera Diabolus eius minister, mandatum eius immediate exequetur. Hinc etiam inquit Dauid: *Vox Dei est in ira & in astu aduersus improbos*: Et alibi. *Depluit super improbos, prunas, ignem & sulphur, spiritusque procellarum portio poculi eius*. Et in Moysse habemus, *Iratusque contra eam est Iehoua: Ecce Miriam apparuit candens lepra*. Et alibi, *Faciet Iehoua vt adhæreat tibi pestis donec consumaris, Iehoua te percutiet tabe calida & astuante, ac adurente febre & siccitate ac virgine &c.* & percutiet te Iehoua amentia & cecitate, Et propheta regius dicit, quod *ira Iehoua sit vt ignis consumens, & alibi, igne absument Deus improbos*. Et alibi. *Effunde astum in alias gentes*, Et Iob dixit, *Sagitta omnipotentis in me grauiores, virus earum ebibit spiritum meum, & conturbationes Dei qua acie instructa sunt, oppugnant me*. Similiter dixit Deus: *Ecce, manus mea erit super agros & super equos, & super asinos, & super camelos, & oues & boues pestis valde grauis*; Ex quibus liquet, quod Iehoua hic nominatur, ac si hæc omnia fecerit immediate, cum reuera ipse ordinatione, & angeli eius mali tanquam eius ministri executi sunt voluntatem suam, vt in Iobi plaga declaratur. Similiter licet in eodem capite dictum sit, quod *deuastator domini caderet omne primogenitum in terra Ægypti*, tamen posthæc in eo legimus, *Fuite autem sub mediam noctem vt Iehoua caderet omne primogenitum in terra Ægypti*, Vbi ordinator & primus motor pro executore, & immediate in actum mouente, hoc est Deus pro suo ministro accipitur. Quod autem angelus seu dæmon sit spiritus, & quod spiritus sit ventus, & quod ventus huiusmodi operetur in aere alibi est dictum. Atque hic spiritus tam maligni quam boni motus, fit in aere vel manifeste, vel occulta spiratione. Spiratio enim tam manifesta & tempestuosa vsus est Diabolus, ad voluntatem Dei in Iobum exequendam. Vnde dictum est, *ignis Dei cecidit in pecudes, & consumpsit eos*, vbi de tonitru & fulgure loquitur, Et postea, *Ventus magnus venit à plaga deserti, quo impetente quatror angulos domus, corruit illa super pueros*, vnde in primo impetu Diabolus cui datur dominium in aere, se miscet cum fulgure seu fulmine & tempestate, ad voluntatem Dei exequendam, & in vltimo, aerem perturbat, & vento violenti fit quasi anima, aerem impetuositer ante se mouens. Vnde liquet etiam, quod Diabolus mouere nesciat, nisi à Deo moueatur, nam & ipse agnoscit, actiones suas esse opera manuum Dei; vnde dixit Satan, *Enimvero, mitte queso manum tuam & attinge quæcunq; sunt ei, nisi in os tuum maledicturus sit tibi*; Et respondit Satan Iehoua, *Ecce, quæcunq; sunt ei in manu, tua sunt*. Ac si dixisset, factua mandata mea &c. Porro Diabolus nonnunquam spiratione occulta operatur. Atque huiusmodi eius afflatu secreto, mouebat spiritus gentes Sabæorum, vt Iobi pueros acie gladii percuterent, & vt Chaldæi irruerent in Camelos Iobi, vt caperent eos, & pueros eius gladio interficerent, qui ante huiusmodi afflatum seu motionem occultam non ausi sunt illud contra Iobum aggredi. Sic etiam dixit Deus, *Ecce ego indam ei spiritum, vt audito rumore reuertatur in terram suam*. Talis etiam fuit spiritus mendacii, quem Iehoua indidit ori omnium prophetarum, regis Achab, Et spiritus Dei malus perturbabat Saulem; quod quidem factum est permissione diuina: Nam tam propinqua est natura spiritus humani cum illa dæmonū huiusmodi aereorum, vt facillime se iungat dæmon cum eo, eumque seducat, & trahat quo vult, nisi Deus hominis spiritum contra eorum insultus defendat, vnde inquit Satan ad Iehouam, *Nonne tu obsepisti eum, domumq; eius, & quicquid est ei circumquaq; &c.* Præterea & spiritus seu angelus bonus, per spirationem etiam tam manifestam operatur in aere quam occultam, Nam sic inquit Elisha ad Eliam, *Spiritus Iehoua auferet te nescio quo*. Similiter, videndum ne forte spiritus Iehoua sustulerit eum, Et in Danielis historia legimus, quod *angelus domini* (qui & ventus atq; spiritus dicitur) *prehenderit Abakuk vertice, & Babylonem portauit eum*, quod autem angelus sit ventus formalis, in præcedentibus satis aperte est dictum, Similiter, *Philippus baptizato Eunuchus, per aerem à spiritu transportatus est, vt & Christus à spiritu in desertum, ipsum tentandi gratia ferobatur*. Similiter, vidit spiritum Dei descendentem sicut columbam, & residentem super se. Denique idem spiritus occulte spirat in spiritum hominis, ipsumque diuinitate inspirat, vnde dicit Samuel, *Spiritus Iehoua locutus est in me*, sic etiam dictum est, quod *Spiritus Iehoua esset in Iosepho*, & alibi, quod *Spiritu sapientie plenus esset Iehosua*, & alibi, *Spiritus Iehoua cepit esse cum Samsone in castris Dan, & benedixit ei dominus*, Similiter spiritum Cyri regis excitauit Iehoua. At iam tandem ostendemus, quomodo spiritus naturaliter in sanguine humano inclutus, passionibus tam bonis quam malis, secundum præternaturalium bonorum vel malorum spirituum accessus ad eum, patiatur. Quod autem ad passiones spirituum bonorum attinet, in primis legimus, *Quod anima mea magnificat domuum, & spiritus meus gaudet in Deo saluatore meo*, hoc est in spiritu Dei delectatur & exaltatur spiritus meus, Et alibi, *quem visitabit Deus salute sua, fruatur bono*, Et alibi, *Benedicite populi Deo nostro qui restituit animam nostram in vitam*, & alibi, *Anima iusti attollitur ad Deum*. Et alibi, *Anima mea letatur in Deo*, & alibi, *letifica spiritum meum*. Et alibi, *Anima mea redi in requiem tuam, cum Iehoua sit benificus erga te*, Et alibi, *Animum meum ad te attollo*, & alibi, *Spiritus non erit amplius in regina Saba*. Vbi anima pro spiritu sanguineo, in quo est vita, intelligitur, quæ omnes passiones à bonis spirituum Dei afflatibus inspirantur, in quibus passionibus cor dilatari dicitur, quemadmodum in sequentibus luculentius declarabimus, Porro, & spiritus humanus passionibus præternaturalibus mediantibus malis Dei spiritibus affligitur, In tali sensu loquitur Rex Dauid, *Spiritus meus obruit se in me*, Et alibi, *Spiritus meus consumitur in me*, Sic etiam Iob dixit, *Spiritus meus angustatur*. Et alibi dicit, *Virus sagittarum omnipotentis ebibit spiritum meum*, Et alibi, *Spiritus meus est corruptus, dies mei extinguuntur*. Et dixit Christus, *Anima mea tristis est ad mortem vsque*, Et Iob dicit, *Anima mea est amaritudine affecta*, Porro etiam in eodem sensu dicitur, *Quod spiritum suum conuertat impius contra Deum fortem*, Quo etiam modo dicitur, *Quod Deus obdurauerit cor Pharaonis*, Et etiam spiritus hominum obdurat pro placito, Denique spiritus malus Iehoua dicitur Saulis vexasse spiritum, quæ omnes animæ passiones in sensum peiorem accipiendæ sunt, vt pote quæ à maligno Dei spiritu, spiritui vitæ in homine

accidunt; & in huiusmodi passionibus cor contrahi dicitur, ut infra latius. Est etiam alius animæ status, qui est magis mediocritatis, & esse interno proprius, & voluntati humanæ deditus. Atque hoc modo dixit Iob. *Spiritus meus alienus est factus uxori meæ; atque sub hoc sensu intelligitur sermo, spiritum suum conuertit impius contra Deum fortem.* Quandoque etiam accipitur spiritus in extracto & non quatenus in Concretò, atque ita scriptum est, *Spiritus Samuelis ascendit à terra, & alloquitur Saulem;* Et alibi, *Spiritus est corpore egressum reducere nescit homo.* Atque ita infinitas spirationis actiones, & varios earum effectus in microcosmo colligimus, quod omne à ventorum macrocosmicos proprietatibus, seu afflatuum naturis atque ipsorum effectibus prouenire certum est, quæ omnia licet difficillimè sit homini, explicare, (iuxta illud sapientis, *veri viam ignorat homo,* ut ignorat quæ via ossium in vtero grauidæ: ita ignorat opus ipsius Dei, qua via facit hæc omnia,) tamen facillimum est ex sacro fonte elicere, quod Deus sit fons ventorum & meteororum tam naturalium quam præternaturalium, & quod eius ministri spirantes sint ipsi angeli, quibus subiiciuntur infinitæ dæmonum legiones, tam bonorum ad benefaciendum, quam malorum ad malefaciendum & puniendū, & quod hi angeli mandata Dei inspirent in cælos, in Elementa, in terram, & quod cuilibet mundi plagæ eiusque vento Cardinali, præsidet intelligentia quædam angelica, & quod mediante ventorum impulsu (qui vires suas à spiritu angelico fortiuntur) meteora, ignea, aerea, aquea, terrea, in mundum producantur, & quod huiusmodi meteora alterationes tam sanitati & generationi commodas, quam morbis & corruptioni cōducentes microcosmo afferant, & quod flatus spiritus microcosmici sequantur rationem illorum macrocosmi, tam in meteororū naturalium procreatione, quam illorum præternaturalium productione: quarū omnium spirationum origo & initium procedit à flatu spiritus nasi Iehouæ: ut testatur Propheta Samuel in hæc verba loquens: *Et concutitur ac mouetur terra, fundamenta celorum commouentur, concutiuntur autem, cum ira accenditur ei, cuius descendit fumus per nasum, & ignis ab ore eius consumit, prunæ ardentes ab eo, & demittens calum, descendit cum caligine sub pedibus eius, Et insidet Cherubinis, ac volat ac conspicuus est, super alas venti, & circumponit sibi tenebrarum tuguria, atque rorem aquarum, densitate superiorum nubium, splendore, qui est ante eum, ardent prunæ igneæ; tonitruum è cælis Iehouæ, & excelsus edit vocem suam, & emittit sagittas, quibus dispergit inimicos, fulgor quo fundit illos, conspicuntur & imi alui maris, reuelantur fundamenta orbis habitabilis increpatione Iehouæ à flatu spiritus nasi eius.* Ex quibus colligitur, quod à flatu spiritus nasi Iehouæ in ira sua, primum terræ motus, & aeris vniuersi vibratio ac perturbatio oriatur. Deinde venti seu fumi per nasum eius, tum postea ignis contumens seu coruscans, ab ore eius est efflatus, atque etiam prunæ ardentes seu fulmina. Deinde caligines seu nubes dense & nigræ sub pedibus suis, & quod ipse Deus insidens Cherubinis seu angelis suis aereis, in & super alas venti volat, & quod nubes nigræ ab eius fumo in naribus ortæ, ipsum circumscipiant, quæ nihil aliud sunt, quam tenuioris aeris densitas atra. Vnde & dicuntur attror, & densitas aquarum superiorum nubium, hoc est, puri cæli aerei. Tum etiam tonitrua producit, cum sagittis eius & fulgure. Ac denique hiatus profundos in terra; vnde liquet, quod vis primaria, attribuitur flatiui Iehouæ, secundaria Cherubinis seu angelis quibus insidet, Tertia ventis qui fumi sunt, nasi Iehouæ, super quorum alis volat & ipse. Vnde liquet, quod potestas Dei immediata sit in se ipso, ut & eius angelis, & angeli sunt in ventis & ventos producant, nubes continent Angelos, Deum, & ventos seu spiritus inferioris naturæ, venti producant nubes inspersione, & nubes emittunt coruscationes, & pluias. & coruscationes producant tonitrua, quæ fulmina concomitantur, atque aspectu tandem domini in furore suo cælum & terra mouentur, & fundamenta terræ atque maris reuelantur. Quibus notabiliter explicatur gradus progressionis actionum ab ipso Deo actu actuum & fonte lucis, seu a simplicitate ad compositiones illas mixtas, quæ imperfecte mixta seu meteora dicuntur, quæ immediate in perfecta mixta cōuertuntur. At hic tibi lector admirabile mysterium enucleare volo; considerare nempe te volo, quod ipse homo sit nihil aliud, quam huiusmodi densa nubes in qua Iehouæ Cherubinis insidet, & super alas venti, hoc est spiritus vitalis volat, vel vitæ flatum nobis spirat è naribus benigniter (vnde dicitur à Propheta) *Sol vitam & gloriam dāns;* & alibi, *vitæ prolongatio est benignitas Dei.* Et alibi, *Beneuolentia prosequitur Deus populum suum, & salutem suam.* Et alibi, *quem visitauit Deus salutem suam, fruatur bono, vel in iracundia & in increpatione loquitur & spirat in nobis,* vnde dictum est, *facies Iehouæ, ut adhæreat tibi pestis donec consumaris, Iehoua te percussit tæbe calida & afluante,* Et Iob dicit, *Extollis me in ventum, et imponis me, & facis ut defluam substantiam,* hoc est, ut nubes mea corporea dissolutione conuertatur in aerem seu ventum, à quo ortum est inspersione. Concludimus ergo, quod Deus inspiret angelis, angeli inspirent dæmonibus, dæmones informant ventos, venti producant meteora, tam salubria, quam insalubria, meteora cognatione quadam inseparabili, inficiunt aerem, aer est pabulum & cibus spirituum tam vitalium quam naturalium, per quem homo nutritur, qui assidue tam per inspirationem, quam mediante nutrimento, in corpus introducit, introductus, illud vel bono succo, vel feminariis contagiosis implet, secundum venti à cæli cardinibus spirantis benignitatem, vel seueritatem, quæ ambæ qualitates à proprietatibus nominum Dei, quæ ei ab eius in mundo actionibus attribuantur, deriuantur. Nam in sua natura quatenus est Chesed seu natura Clementia per Angelos Raphael & Zadkiel; sanitatem ab occidente seu temperie veruali spirat, ut & in natura Tiphareth seu gratia per Angelum Michael vitæ beneficium & beneuolentiam. At vero in sua proprietate Geburath seu punitione per Samael, & eius subditum Meririm pestes, & morbos contagiosos atque febres æstuantem à Meridie, & in dispositione Malchut, i. e. regnum & arboris derruncationis apud Cabalistas, per Gabrael quia (teste Tedaco Leni) seueritatem arguit in septentrione. Vnde morbi frigidi & stupidi inducuntur. Sed de his efficaciter in libro de causis morborum supernaturalium Deo fauente, & luculenter disceptabimus.

CAPVT VI.

In quo depingitur & explicatur ventorum microcosmicorum
Catoptrum seu speculum.

- A. Cor.
B. Vasa feminaria.
C. Aorta.
D. Hepar.
E. Lien.
F. Ventriculus.
G. Diaphragma.
H. Vehicula Fellis.

Subsolanus microcosmicus seu Cor (nam Cor est principium vitæ, vt sol diei) per Aortam spiritus vitales in occalum spirat, quæ Aorta radios suos lateraliter per ramulos ad meridiem & septentrionem dispergit, estque hic flatus vitæ ventus, quem Deus inspirant in Adamum, Fauonius Microcolimicus, spirat à vasis seminariis ortum versus vapores sât beneuolos, nam assimilantur rectissime vasa feminaria plagæ occidentali, vtpote in quibus sperma manet, quod nisi corrumpatur, nouam non inquit formam, nec resurgit: quemadmodum & sol occidens moti & extingui videtur, qui non diceretur in oriente resurgere, nisi prius occidisset. Præterea formam spermatis lucidam à Corde provenire, vt splendorem seu fulgur occidentale ab oriente oriri infra declarabimus. Porro etiam, Fauonius flat ab intestinis vaporem beneuolum, quem mittit per meatus suos tortuosos, mediantibus mellerâicis partim ad Hepar, & partim in ventriculum, quo ipse leuiter extenditur & ventilat.

Septentrio microcosmicus seu Lien, mittit flatus suos, siccos, mediante ramo splenico ad Hepar, seu meridiem, mediante ramo primo & secundo portæ, & vasi breui in intestinum quo illud extenditur; vbi humores congelat & incrassat, & mediante ramo quinto in mecum intestinum, & mediante sexto in gracilia intestina. Vnde hæc intestina morbis ventosis subiciuntur, videlicet: Colon Colico, & Ilion Iliaco. Meridies seu hepar spiritus naturalis sors, flat directè in Septentrionem seu Lienem, & pellit ante se sanguinem fulcum in illius plagam, non aliter quam Anster macrocosmicus in bes sperat caliginosis Septentrionem versus, quas septentrio dissipare solet ac depurare contrario flatu, vt Isidorus ait. Flat etiam hepar humidos suo vapores in ventriculum per primum & secundum portæ ramos, in Omentum per tertium, vnde & hydropeham quandoq; parit, in intestinum colon, per quintum, in gracilia intestina, per sextum, atque si flatus huiusmodi sit densus & spissus, generat fluxum Hepaticum.

Corus participat de Septentrione & Occidente, quare partim à motu intestinorum, & vasorum spermaticorum; nam semen in viduis & virginibus corruptum hystericum procreat flatum, & partim à septentrione, propter ventositates, per quintum & sextum portæ ramum in intestina ab ea expitatas, procreatur, quia hic flatus contra Eurum, hoc est, versus illam regionem, vbi fel suum situm habet, flatus inducit Hypochondriacos, Colicam passionem & Iliacam, & huiusmodi alias, & propter repercussionem Euri, seu vaporis calidi & ignei fellis, Hypochondriacos, calore circa diaphragma, & viscera afficit: Eurum, qui est calidus & ficcus, flat contra Corum à regione cista fellis, quæ in latere meridiei est sita, videlicet inter eius centrum &

Orientem, atque hic afflatu suo vel Cori spiritus inflammat. Vnde febres intermittentes, & morbi viscerum æstuosi procreantur, vel se miscet cum spiritu Septentrionali, cui valde est familiaris gratia situs, atque tum hepar ipsius afflatibus incenditur, eiusque spiritus calore Phaetonteo languet, vnde pestis & febres ardentes procreari solent.

Aquilo, qui est ventus participans de natura frigida Lienis & calore hypochondriorum, flat cruditates per venas in ventriculum & intestina dextra, facitque defluxiones frigidas à superioribus ad inferiora descendere. Africus sursum ab intestinis mittit flatus, qui premit diaphragma mediocriter, murmuraque efficit in intestinis, nec non & quandoque colici doloris, & nonnunquam Iliaci est causa, præcipue, vbi Aquilo ei dominanti resistere obseruatur.

CAPVT VII.

De positione hominis secundum Pythagoræ, Platonis & Aristotelis doctrinam, & de ventis eiusdem Cardinalibus secundum eam.

SED quia durus fortasse alicui & nouus videretur hic sermo noster, quo Lienem fecimus Septentrionem microcosmi, vt & Hepar ei oppositum Meridiem ipsius, quoniam Cordis sedes (vtpote supra mundi elementaris regionem) vix est credenda esse venti Orientalis initium. Porro etiam replicare possunt, quod in discursu hoc meo nimis sum arrogans, qui homines tantæ famæ & autoritatis, quales sunt Pythagoras, Plato & Aristotel. in suis opinionibus refellere, atque ipsorum doctrinam, plagam mundi Orientalem eius dextram partem constituentem recusare audeo. At vero huiusmodi sic obiectantibus respondeo, me in meo hominis ad rationem mundi situ, non propriam, sed scripti facti sententiam fuisse secutum, quemadmodum in præcedentibus est explicatum; Atque eo magis quoniam cum Lien de melancholia participet, quid aptius ad plagam Septentrionalem in homine à Liene comparari potest, quum illa sit frigida & humida, & per consequens melancholia mundanæ sedes, vt & Meridies eiusdem calida & humida est, instar massæ lecorariæ, vtcunq; tamen hoc certum & experientia comprobatum est, quod microcosmus suis fruatur plagis, & ventis cardinalibus, non aliter quam macrocosmus suis & quod illi hominis venti Cardinales à mundi flatibus gubernentur & secundum proprietates eorum vel valetudine vel intemperie afficiuntur. Nam si admitteremus positionem microcosmi ad rationem macrocosmi secundum sententias prædictorum philosophorum, inueniremus quidem, quod non multum discrepant cardines eiusdem ab intentione prædicta nostra. Sit ergo Oriens dextra hominis plaga, & consequenter eius plaga sinistra debet esse occidentis, anterior Septentrio & posterior Meridies: Quod cum ita steterit, sequetur quod Hepar quartæ Orientali, & Lien Occidentali, ventriculus septentrionali & viscera seu intestina, & mare salsum vesicæ, & matrix in muliere meridionali respondeat. Nam in primis Hepar, (quod est fons spiritus naturalis ad vitam & vegetationem conducentis) non inepte soli orienti comparari potest, qui reficit orbis terrarum creaturas suo aspectu, tingit hæmisphærium & aquas & terram eiusdem cum suis radiis; atque ita etiam hepar radios suos tinctos ac rubicundos, mediantibus venis spirat in vniuersum corpus, cui vitam & vegetationem dat, similiter vt subsolanus directe in quartam Fauonii, ita etiam hepar spiritus suos emittit, per ramum Splenicum in Lienem seu splenem (qui est plaga microcosmi ei opposita.) Porro etiam Lien est in suo manifesto de natura occidentis, videlicet Caliginosus, frigidus, & limosus. At vero ad vitam conducit, vtpote qui dicitur à nonnullis sanguinem crassum depurare, atque etiam ad vitam & nutritionem conducere, vnde pro quarta occidentali haberi potest.

Ventriculum etiam haud obscure Septentrioni referre possumus, cum in ea materia & humores crudi & viscosi atque spissi abundant, & frigiditas in eo dominium habeat per se, licet propter viscerum caliditatem calor in eo operetur. Atque hinc est, quod licet Hepar sit calidum & æstuans valde ventriculum, nihilominus à frigore vt plurimum affectum obseruamus. Porro etiam post medicamenti vomitorii adbibitionem materiam valde viscidam & quasi aquam frigore congelatam exurgere & sursum ferri notauimus, idque fere in omnibus. Vnde arguitur, quod pars hæc microcosmi non improprie ad septentrionem referri possit: Aut si non ventriculus, ponamus ipsam cerebri substantiam. In cerebro enim vapores australes seu à visceribus exurgentes condensantur in humores glaciales & viscosos, vt in Epilepsia, coriza & huiusmodi aliis morbis liquet. Viscera denique & intestina, atque etiam Vesicam, & vterum in muliere; plagæ meridionali adaptate possumus, vtpote à quibus vapores madidi assidue assurgunt, imo vero & tæpestatas ab ea parte oriri obseruamus, vt nubes, turbones, & tonitrua macrocosmi à meridie, à dæmone eiusdem æstuante & furente proferri solent: Hinc passiones Colica & Iliaca, hinc calculi renum & vesicæ lapidibus fulminaribus comparati; Hinc Diaboli illi morbi qui exagitantur à matrice, quorum mos est microcosmum præfocare, seu motum naturalem eiusdem priuare pro aliquo temporis spatio, ac si dæmon aliquis malignus fureret à meridie, imo vero & in viris dæmonium Epilepticum hoc idem vel peius proferre aggreditur, ac vt plurimum cum matricis dæmonio se iungit. Porro etiam vt videmus Austrum macrocosmici positionem esse sub terra, & consequenter flatus eiusdem sursum ferri, vt ait Isidorus, sic etiam se habet res cum ista quarta.

Quibus videre licet, quod etiam hac philosophorum positione microcosmi plagæ mundi minoris, ad illas maioris satis proprie adaptari possint; Et tamen si rem oculis magis acutis inspiciamus, in huiusmodi etiam comparatione dubia nonnulla sunt inuenienda, videlicet an ventriculi natura sit frigida & sicca, vt illa

Septentrionis? Deinde an Lien sit frigidus & humidus, vt illa quarta Occidentalis? porro etiam quod Hepar sit calidum & humidum, contra quartæ Orientalis naturam quæ est calida & sicca atque ignea: Nam si hæc concedantur; magna accidet inter philosophorum sententias discrepantia; quo circa ad intentionem meam præcedentem incæcingam; & constringam, quousque ratio mihi quidem liquidior se obiecerit, aut demonstratio probabilior me ab ea auocauerit. Nam vtcunq; res se se habet, hoc certum est & à nemine negandum quod variæ conditionis venti seu flatus in mundo microcosmico excitentur, qui de natura illorum mundi maioris participant atque oriuntur. Sed quemlibet microcosmi ventum cuiuslibet spiritui ventoso macrocosmi recte adaptare, & quamlibet vnius plagam illi alterius iuste ascribere, hic quidem labor hoc opus est: Quod quidem omnibus viis à nobis est tentatum, vtpote qui opertis oculis videmus morbos fere omnes tam maioris quam minoris mundi à ventis ortum suum ducere. Hoc vero in locolibellum hunc nostrum de Lienis & Hepatis mysteriis hic abrupte concludemus.

EPILOGVS SEV CONCLVSIO.

Res equidem admirabilis est aer seu spiritus mundanus, atque vltra captum humanum occulta, quem etsi philosophi Elementorum medium posuerint, tamen Hebræorū doctores (in mysteriis formalibus admodum versati) aerem inter Elementa numerare recusauerunt, cum & ipsum voluerint esse quiddam in rerum natura elemento maius & arcanius, vtpote quod sit velut medium & gluten, formas superiores cum materiis inferioribus, hoc est cælum cum terra seu animam cum corpore connectens. Vnde & ipsum spiritum mundi instrumenti reboantem fecerunt, quippe qui omnia regionis supercælestis mysteria, & cælestium influentias, tanquam vniuersæ naturæ sublunaris gremium, seu vterus communis, recipit, & eorundem portiones cæteris elementis & elementatis impertiue gestit. Est etiam illud speculum politissimum, in quo sapientes diuinam naturæ creatis imaginem, & angelorum, & dæmonum substantias, atque omnia in natura abdita prospexerunt, imo vero per ipsum spiritum hominum in locis longe distitis inhabitantium, cum inuicem conferre, & sermone spiritali confabulari possunt; nam cum eo facillime se iungit spiritus viuientium, quippe qui de eius fonte prius emanant, & non aliter in substantia ab ea distant, quam gutta aquæ à sua massa; In huiusmodi ergo spiritu seu mari mundi spiritali, Angeli, dæmones, spiritus tam maligni quam beneuoli natant, non aliter quam pisciculi in mari materiali visibiles, qui motu suo violento mare hoc inuisibile perturbant & agitant, dum constanter de vna vel alia mundi plaga natant, atque hic quidem aeris motus nuncupatur ventus, ita vt primum agens in ventis sit angelus, princeps & dux, dominium habens in hanc vel illam mundi plagam, qui, (vt cum poetis loquat,) Æoli carcerem illa quarta aperiens, spiritus in eo retentos ad voluntatem Dei exequendam emittit, quorum motu violenter aer in partem mundi oppositam impellitur. Vnde strepitus editur vel maior vel minor secundum motus violentiam, vt in fluminis præcipitio obseruare fas est. Sic etiam in motu multitudinis halecum, seu aliorum piscium in mari, vndæ exurgunt, aquæque agitatio in illa maris parte excitatur. Vt autem Mercurius cælestis obseruatur ab Astrologis esse versipellis, & naturæ mutabilis, vnde promptus est ad naturam cuiuslibet planetæ, cum quo iungitur aut quem respicit seipsum appropriare, ita quidem est aer hic noster, qui reuera Mercurius noster sublunaris est dicendus, qui naturam suam secundum planetæ seu intelligentiæ in cælo prædominantis dispositionem mutat. Vnde quandoque calefcit, atque elemento igneo adhæret, imo vero ipse inflammatus, est nihil aliud præter ignem seu elementum igneum, atque tunc huiusmodi suam proprietatem deponit à dæmone Orientali: quandoque est aer, & tunc in spiritali sua natura manet, quam haurit à Raphaelis myrotecio in Occidente, quandoque seipsum in naturam aqueam conuertit, caliditatem nihilominus igneam minime deponens, atque sic in nubes se condensat, & in pluias & lachrymas se attenuat, & consumit, spirante sc. Vriete ab Austro & furente Meriri, tumultuoso illo dæmone ex pectore suo maddo suspiria emittente ignea, & vocem tonitrualem edente, in quo casu cum duabus participat naturis, videlicet Martiali & Lunari. Porro etiam regnante Saturno cum Luna, vel stante Gabriele à Septentrione interream, & duram atque siccam conuertitur materiam, vnde in glacies, grandines, niues, & pruinas suam conuertit substantiam; Ex quibus videre fas est, quod aer cum suis dæmonibus se conuertat ad stellarum placita, stellæ cum suis angelis Archangelorum imperiis subiiciantur, qui stant coram Deo, quorum est nihil in hoc mundo perficere aut exequi, quod à Deo creatore summo, & actu actuum, motusque & vitæ initio prius non ordinetur, qui vt est spirituum princeps, ita dicitur quod *spiritus vbi vult spiret, & vocem eius audis sed ne se, vnde veniat, aut quo vadat*; Nam vt alibi habemus *venti depromuntur à thesauris Dei*. Sequitur ergo, quod quatenus naturalis, & vitalis animalium spiritus cum sanguine permixtus, sit de fonte aereo, & ipsi non aliter continuus quam radius Soli soli, aut spiritus Dei implens orbem terrarum suo fonti, eatenus ad motum aeris mundani & ipse quoque moueatur, quam pars à suo toto, & per consequens, quod spiritus in homine respondeant polis & plagis mundi, non aliter quam frustum magnetis mundi quartis, imo vero non aliter quam solus magnetis integri contactus, seu minimæ massæ magnetis portio huius mundi polos naturali instinctu conuerti non negatur, vti in instrumenti marini acu cernitur: Quid ergo obsecro soli in mundo orienti magis corde assimilatur? quid ei occidenti similius, quam eius per aortam in massam viscerum terrestrem descensus, in cuius fundo vasa feminaria ortum nouum parere se præparant, non aliter quam grana tritici

vitici in terra ſepulta, poſt eorum obitum atque corruptionem regenerari ſolent, atque reſurgere. Porro vt ſpiritum Auſtralem calidum & humidum, ad ſtatus tam naturales emittendos paratum obſeruamus, ſic etiam Hepar calidum & humidum eſſe in ſua natura obſeruamus & in ſua temperie, atque etiam paratum, tam de ſalubri Iouis natura, (qua vegetationem dat vniuerſo corpori, & per ſanguinem naturalem nubes fulgentes & rubicundas producit,) quam morbida & præternaturali Meriris diſpoſitione & Martis, participare; nam vt nulla eſt in aere macrocoſmi quarta, quæ magis eam intemperie tam aquea quàm ignea & feminariis contagioſis ſufficiat, ita etiam nulla reperitur in microcoſmo plaga, quæ plus morborum afferat corpori humano, quam Hepar, imo vero ventriculi, lienis, abdominis, peſtoris atque etiam cerebri vitia, imo vero vniuerſi corporis tabes, & calores præternaturales ab huiusmodi fonte promanant, ſolentne ventus Auſtralis ſeu Meridies calorem innaturalem, ſeu igneos Martis ſpiritus cum ſuo humore permiscere? Et Hepar ciſtam fellis ſeu Elementum bilioſum ſibi ad ſpiritus vitalis & naturalis incommoda coniunctamne habet comitem? Pluuiaſne producit Auſter præternaturales, quibus fructus & animalia terræ detrimentum accipiunt, & ipſa terra inundationibus corrumpitur? Et Hepar ſuas producit Hydropeſias, nec non & deſluxionibus & catarrhis infeſtat corpus humanum, ſpiratne Northus ſuſpiria aſtuola & fulminea, pluuiis permixta à ſua quarta? Et Hepar ſua intemperie dæmone igneo occulte cum ſpiritu naturali ſe permiscente febres malignas & putridas, in quibus regnat pituita & cholera, excitat in corpore, nec tamen dicimus, quod pituita ſeu cholera ſit in cauſa illorum morborum, ſed mali ſpiritus, ſpiritum naturalem in diſpoſitionem præternaturalem peruertentes, à cuius actione huiusmodi humores accumulatur in corpore humano, vt pote proprietati ſuæ magis conuenientes, & fortasſe prauis huiusmodi ſpiritus à talibus humoribus fouentur & reſiciuntur. Denique ſolet ventus meridionalis producere mundi inferioris reſectionem afflatu ſuo beneuolo, & pluuiis ſuis tempeſtiuis, quibus plantæ reſiciuntur, herbæ creſcunt, & femina naturali progrefſu multiplicatur. Et ipſum hepar bene & naturaliter affectum hoc eſt naturali ſuo dæmone conductum, & à ſpiritu alieno ei oppoſito, præter naturæ leges & limites in ſua actione innata, minime ſeductum, hoc idem præſtare ſolet, videlicet chilum in ſanguinem bonum tranſmutat, & totius nutritioni aptum & commodum, qui tum poſtea ab ipſo per vniuerſam terram humanam mediantibus venis diſſeminatur, vbi per appoſitionem, vnionem, & aſſimilationem, in carnes conuertitur, atque ita hominis externum ſuſtentatur, & in ſuo eſſe continuatur.

Quid denique in homine parti mundi Septentrionali eſt ipſo Liene ſimilius? Cum, vt plaga iſta Borealis, ſit frigida, & ſicca, terreſtris, conſtrictiua, & cruditarum plena, ita etiam & Lien obſeruatur eſſe terreſtrior viſcerum pars, complexionem frigidam & ſiccam melancholiæ ſedes, & ſubſtantiæ groſſæ & limoſæ receptaculum. Porro videmus, quod ventus Aquilonaris ſeu polaris ſtatus emittit frigidos & ſiccos, quibus Vapores ab Auſtro collecti diſſipantur, & ſubſtantia aquea in glaciem, niues, atque grandines reducit. Eodem plane modo & lien vapores illos ſeu ſtatus terreſtres & melancholicos excitat & ſpirat, qui ob ſiccitatem ipſorum ventositates hypochondriacas proferunt, & violentia eorum inſtar borealium, mediam aeris regionem prementium, diaphragma more dolorifico diſtendunt, cælum microcoſmicum diſturbant, ac ſi dæmonia terreſtria contra Deum Cælorum & creaturas eius ad inſtar Titanorum conſpirarent. Atque huiusmodi etiam ſpirationibus congelantur ventriculi aquoſitates tenues, & in materiam viſcoſam atque vitream contrahuntur. Porro etiam vt Boreas nubes caliginoſas atque denſas excitare ſolet, in quibus dæmones ignei ſe miſcent, & tonitrua horrenda excitare percipiuntur, ita etiam nonnunquam Venti à Liene emiſſi calore igneo & vrente permiscentur; vnde paſſiones hypochondriacæ vrentes & cum intenſo calore centrali, quarum effectus Mania Lycantropia & furores ignei ac melancholici, ſequuntur, cum rugitu, murmure & eruſtationibus continuis, vt reſeſe habuit, cum illo dæmoniaco, quem Chriſtus per dæmonii illius furentis eiectionem, tandem liberarit, de quo ſic ſcriptum eſt, *occurrerunt ei duo habentes dæmonia, de monumentis exeuntes, ſcui nimis, ita vt nemo tranſire poſſet per illum locum.* Matth. 8.

Ex quibus manifeſtum eſt, quod in omni morbo de quocunq; fuerit elemento, & per conſequens à quocunq; vento, à venti illius dæmone ſeu ſpiritu maligno excitetur, qui ſue per alimentum, ſue per inſpirationem ſe miſcens cum ſpiritu ſanguinis, (nam in ſanguine eſt anima ſeu vita, vt teſtantur ſacræ literæ) ipſum à naturali ſua obedientia & officio alienat, & contra motum Genii ſui naturalis ipſum ducit, præſtigiis ſuis eum fallit, & ſecundum appetitum ſuum maleuolum vitæque aduerſum ipſum ſectit, in eo contagioſa ſua ſemina ſeminat, ex quibus nihil niſi fructus præternaturalis & corrupti effectus merentur, niſi à ſpiritu fortiori propulſentur eius inſultus, & ſpiritus hic naturalis ita ſeductus intemperiem ſuam priſtinam virtute venti contrarii reducatur: Hinc ergo liquet, quam longe vulgus à veritate aberret, qui cauſam morbi docet eſſe pituitam, choleram, melancholiam ſeu ſanguinem corruptum, inde materiam abundantem pro forma peccante iudicans, atque ita ignotum per ignotius nobis proponens, ac ſi aeris vela quæ vel terræ portiuncula, aliquid boni vel mali perpetrare poſſet, niſi ab agente occulto & latente intrinſecus ad hoc vel ad illud impellatur: Sic quidem improprie dictum eſt, lutum hoc vel illud foramen obturaſſe, ita vt nullus reſpirationis locus in vaſe relinqueretur, non autem ipſum hominem obturantem. Vnde tamen ſi lutum illud auferatur, & foramina iter aperiantur, in obturantis poteſtate eſt ſine impedimento illud iterum obturare, non aliter etiam accidit in morbis ab obſtructionibus proueniens, & à bile aduſta excitatis, vbi obturans eſt ſpiritus malignus, præternaturaliter materiam aquæ, vel pituitæ inſpiffatione præparans, quo melius ſua viſcoſitate & denſitate oppilet meatus, ni ſpiritus naturales in ſuam obedientiam priſtinam reuertantur. Vnde

factum est, vt purgationibus vel medicamentis vomitoriis ablata pituita illa obturante, & meatibus melleis raicis patefactis, patiens confestim melius se habere pro temporis tantillo videatur, at vero quoniam primum agens non eiicitur, sed aranea (vt ita dicam) venenosa intacta maneat, tela, muscæ id est spiritui naturali infesta, iterum ab aranea retexitur, id est luto pituitoso mearus iterum à dæmone maligno obturatur, quo spiritus in hepate & venis inclusus, venenato ipsius halitu facilius inficiatur; Nam videmus etiam in meliore statu sanitatis permanente homine, tam pituitam, quam choleram atque melancholiam spiritui naturali seu genio, à natiuitate hominis vitæ adiuncto esse subiectam, in quo quidem statu perpetuo maneret, nisi à spiritu seu dæmone alieno & Genio seu Natiuitatis dæmoni aduerso seduceretur: Atque istius cacodæmonis natura & proprietates in eo cognoscitur, quod conuertit actionum suarum dispositionem magis ad elementum ignis, vel aeris, vel aquæ, vel terræ, ex quibus etiam ventium producentis naturam elicere fas est; Nam oriens igneos spiritus emittit, Occidens aereos, Septentrio terreos, & merides aqueos, quibus obediunt humores, Cholera, sanguis, melancholia & pituita, At si humor in morbo prædominans obseruatur de duplici natura participare, credendum est quod spiritus malo afficiens, à vento aliquo collateralis, vel cardinalibus interposito proueniat, verbi gratia, si à pituita adusta & cholera ab Euro-austro, si à pituita cruda sed densa, & cholera adusta, à Vulturio, hoc est, in quo pars Borealis flatus ruica quæ est frigida, & altera subtolani, quæ est calida, adest. Si pituita cruda sed non defusa cum paucillo calo reinnaturali, Affrico, qui participat de flatu Austri, & illo Fauonii. Porro si melancholia cum pituita iungatur, Coro eum attribuimus, ita videmus quod spiritus lædens videatur de duplici natura participare: Atque hic denique obseruare debemus, quod natura horum spirituum malignorum sit, omnem nutrimenti tam potabilis quam solidi succum, in humores naturæ suæ magis conuenientes reducere, quemadmodum in febribus putridis, Epilepsia, & huiusmodi morbis aliis, videre atque animaduerrere fas est; vnde ortum est, quod si in materiæ operantis aut peccantis portio hodierno die medicamentis auferatur, crastino tamen die ventriculum meatuque occultos ita eodem humore redundantes percipiemus, ac si nulla eiusdem portio die præcedente fuisset imminuta. Sed de his suo loco liberius atque vberius verba faciemus.

SECTIONIS I.
PORTIONIS III.
PARTIS III.

LIBER SECVNDVS

IN QVO VARIA AERIS MICRO-
COSMICI SPIRATIO, SEV MYSTICA
sanguinis Anatomia proponitur.

CAPVT I.

*De spiritus mundani Anatomia, & quod ratio mystica sanguinis tam natura-
lis & vitalis quam animalis ex spiritu aereo de-
promatur.*

QVITRITUM sit hoc atque comprobatum, à Mercurii Trismeg. ore haud inconsulte pro-
fufum: *Hominem videlicet esse mundi filium, vt & mundum Dei genitum*, non absurde quidem
fequetur, ipsum hominem à spermaticis mundi partibus, seu purissimis eiusdem elemen-
tis simul mixtis procreari, non aliter, quam filium à parentum semine seu spermate ori-
ginem suam daxisse neminem vtcunque fatuum latere existimamus: Quod autem sper-
ma hoc quæ est visibilior pars seminis, sit nihil aliud, quam sanguis venalis depuratus, vt
& semen (quod est spermatis pars inuisibilior, se habens ad sperma vt anima ad corpus)
ex sanguine arteriali originaliter profufum sit, alibi est dictum, & sermone quidem latiori inferius Deo
volente annuntiabimus. Cumque humor sanguis simplicissimus, sit nihil aliud quam elementum aeris in
mundo maiori concoctionibus variis in sanguinem animale transmutati, operæ pretium fore existima-
mus, de secreta aeris mundani dispositione verba facere, & partium eiusdem secretarum, Anatomiam ver-
balem instituere, vt hoc modo cognito principio, ad meliorem principiati intellectum perueniamus. De
aere atque cæterorum elementorum exordio, & quomodo mediante verbo diuino in suo esse fuerint pro-
ducta, satis superque in historia nostra macrocosmica explicatum censeo, similiter de spermatis & seminis
inter se differentia, ipsorum ortu, & in generatione actu, in microcosmi nostri tractatu mentionem & qui-
dem satis copiosam fecimus. Hoc tamen in loco aliquid ad hoc nostrum institutum pertinens, & inprimis
necessarium addam, quo melius sanguinis origo, natura secreta, atque mysteria admiranda in eo contenta
eliciantur.

Dicimus ergo, quod strictissima sit inter aerem macrocosmi, & sanguinem venalem seu naturalem re-
latio, cum ambo sint elementa in regione vtriusque subltinari comprehēla, & quatenus sanguis ab aere non
aliter producitur quam filius à patre, vt infra declarabimus. Dicimus etiam, quod idem sit inter sanguinem
arteriale seu vitalem respectus, vtpote qui ambo tum de media seu cælesti vtriusq; mundi regione existunt,
tum etiam quatenus sanguinis illius pater est spiritus æthereus, vt sanguinis inferioris genitor erat spiritus
aereus. Istiusmodi nostræ opinionis certitudinem confirmat nostra tam de Elemento aeris doctrina, quam
quinta in pane seu tritico essentia, vt ex iis patet quæ in libro tertio, *De Nutrimenti panis Anatomia* satis explicata
habemus: Et certe si rem paulo accuratius exploraueritis, inuenietis, ipsum aerem seu cælum subltinare, ab
æthere seu cælo superlunari in nullo omnino præterquam in grossitie seu tenuitate, seu mixtione differre
& puritate, cum spiritus vniuersus mundanus sit idem in essentia, at vero ipsum in se diuisum quoad nos, vel
in eo quod nos existimamus, quippe qui in vno loco spissior, in alio vero tenuior & purior esse obseruatur,
quod quidem inde prouenire dicitur, & à nobis alibi confirmatum est, quoniam scilicet lucis præsentia (cu-

ius est aquas seu spiritus mundanos informare) plus in vno loco reperitur quam in alio, at lucis virtutes sunt tres, videlicet prima inest in eius centro, atque hæc vis est illa originalis, effectu cuius lux primum è tenebris effulsit, est igitur hæc virtus spiritus ille, qui ferebatur super aquas, vim quidè igneam iis impertiens, imo verò & anatomiam qua similia similibus procreantur: in centro ergo lucis est spiritus ille diuinus Elohim super aquas alatus, omnia agens, seu verbum illud mirificum omnia creans, iuxta illud D. Petri dicentis,

2. Pet. 3. v5 Quod calierant prius, & terra de aqua & per aquam consistens Dei verbo, & vers. 7. Cali autem qui nunc sunt & terra, eodem verbo repositi sunt, Secundaria eius virtus est motus, Est enim lux, re omni mobilior & in motu suo velocior, utpote in cuius centro spiritus sapientiæ Sanctus seu verbum regnat in secula seculorum, secundù hoc

Sap. 7. 24. Sap. c. 7. 24. Omnibus mobilibus mobilior est sapientia, attingit enim vbiq; propter suam munditiam, Atq; hoc vrgens est contra illorum opinionem, qui vel solem immobilè, vel cæli Empiræ substantiam fixam esse posuerunt: Tertia est ipsius motus luciferi effectus, qui est calor, cuius proprietates est aquas æqualiter per vastam mundi cavitatem vndiq; dispersas, in portiones tenuitate & spissitudine æquales diuidere atq; distinguere, sic ergo à primordio procreata sunt mundi elementa distincta, sic dispositiones cælorum seu sphaerarum mundi caelestis ordinantur diuersæ atq; differentes, non enim differt lux vniuersalis ipsius mundi quæ est purissima essentia, à creatoris præsentia, utpote quæ est emanatio purissima à maiestate diuina, vbiq; præsens & semper, iuxta illud sapientis, Sapientia est vapor viuentis Dei, & emanatio claritatis omnipotentis Dei, synceram omnem habens virtutem, omnia prospiciens, & vbiq; propter suam virtutè attingens, hæc ergo Dei in mundi spiritu emanatio dicitur lux, quæ nihil aliud est, quam mixtio primordialis ex forma Deiformi, & materia aquarum informata, ad quam ergo tam diuina & increata, quam naturalis & creata natura concurrunt: At vero quoniam in locis nonnullis magis abundat actus istiusmodi quam in aliis, ideo etiam minor obseruatur effectus eiusdem in vno loco quam in alio, parciore inquam in cælo mundi sublunari, quam in cæteris duobus eminentioribus. Vnde propter lucis & eiusdem effectus inopiam, res istius mundi elementares mutationibus sunt magis obnoxia. Hinc ergo istam mundi regionem in harmonia mea mundana consonantiæ Diatessaron comparauimus, quæ est consonantia imperfecta. Simili plane ratione cælum æthereu seu medium est illo Empiræ grossius, utpote quod minus lucis beneficio fruatur quam Empyreum; nam tantu habet eius substantia de materia aquarum, quantum lucis sibi vèdicare videtur, quippe quæ de æquali cæli sublunaris natura aquatica, & super caelestis substantia ignea constat. At vero hæc regio respectu infimæ dicitur perfecta, & ipsum hac de causa consonantiæ Diapente retulimus, quæ est consonantia minus perfecta, respectu Diapason, quæ ad cælum Empyreum respectu eiusdem perfectionis relata est, Hoc ergo in causa est, cur infima mundi pars, centro terrestri proxima, densior & spissior esse obseruetur quam media, atque iterum mediam à suprema per eandem proportionem differe arguit rerum naturalium ordo ac dispositio, quæ trutinis naturæ iustis ponderari solent.

His igitur cognitis, obseruandum est, idque diligenter, quod aer est spiritus eiusdem naturæ cum æthere, & æther iterum in sua substantia & essentia cum spiritu Empiræ seu igneo: non inquam substantia differunt, sed forma lucida discrepare videntur. Vnde & infima spiritus materia est suo superiore densior, tenebrosior, & frigori subiectior; quoniam quo magis distat lux, eo etiam minus abundanteius effectus, at effectus eius sunt motus & calor; At vero tardius moueantur inferiora quam superiora, quia crassiora apparent, & crassiora ideo existunt, quia minorem caloris quantitatem possident, cuius est crassa subiliare, atque perfectam ad puritatem impurum reducere. Aer igitur (qui ab æthere seu spiritu Empiræ non differt nisi in eo, quod in auro seu fulgore diuino non ita abundat, hoc idem præstat terræ, quod æther stellis tam erraticis quam caelestibus, & Spiritus Empiræ seu intellectualis angelis & animabus, Aeris ergo anima viuificans est lucis diuinæ portio sequitertia, quæ ad vegetationem imprimis ex sua natura originali conducere obseruatur: At vero portiones ætheris in ipsum influxæ & in ipso tanquam in vehiculo densiori natantes, vitam creaturis præministrare solent; non aliter quam angeliatque animæ in spiritu empyreo se exultantes, deorsum voluntate diuina descendentes, fecerunt spiritum æthereum vehiculum suum proximum, non aliter quam spiritus æthereus influentiis tam cæli angelici quam illius stelliferi plenus, aerem suum fecit receptaculum.

His igitur debita ponderatis contemplatione, aerem non modo spiritibus primi cæli intellectualibus (angelis nempe & animabus centrum spiritus cuiuslibet verbi diuini sedem circundantibus & in cæli empiræ portione viuentibus, abundare) verum etiam influentiis stellarum, fatique dæmonibus, portione æthericam onerari, ac tandem dæmonibus inferioribus, seu Luciferi fociis ipsum aerem & partes sublunares voluntate Dei frequentantibus, intumescere videbimus: Hac inquam ratione aerem videmus esse receptaculum, imprimis spiritus diuini, in centro naturæ se contrahentis, qui est principium increatum, illud scilicet, mediante quo Elementa prius informantur, & ad hunc usque diem in suo esse continuantur, sine cuius præsentia omnia ab actu in potentiam, à luce in tenebras, à rebus existentibus ad nihilum & deformitatem reducuntur, iuxta illud Prophetæ, Deo abscondente faciem suam creatura conturbantur, recipiente spiritum eorum expirant, emittente spiritum suum recreantur. Deinde cæli Empiræ intelligentias recipit, cum spiritus illius cæli portione, mediantibus quibus Deus à centro mouens in causa est, ut intelligentiæ istæ, intellectum & rationem hominibus impertiant. Tum postea influentiarum caelestium in spiritus ætherei portione natantium, ac vitæ spirituum est capax, ac tum postea animam suam propriam ab his omnibus accipit, mediante verbo in aëris medietate imperante, in sua sphaera circula-

culatur. Est ergo in hoc spiritu mundano naturaliter affecto, sapientiæ fructus à cælo Empyræo, vitæ pabulum à cælo æthereo, vegetationis actus à cælo Elementari, cuius summa vis in aere consistit; A portu iunctura igitur spiritus intellectualis statuitur ratio in regione summa ipsius hominis, ab illa ætheris procedit vitæ ipsius virtus in Thorace constituta, ab illa deniq; spiritus sublunaris, facultas naturalis animæ vegetatiuæ initium suum habet. Natura ergo aeris sublunaris, est sanguinis venalis seu naturalis origo, Natura ætheris influentiis referta in sanguinis arterialis essentiam transformatur, Natura spiritus Empyreici seipsam in tenuioribus spirituum animalium myrothecis recondit.

CAPVT II.

An sit verisimile, quod substantia aeris grossi, in sanguinem venalem, ætheris cum aere in sanguinem arterialem, & illa spiritus intellectualis cum ætheris portione in spiritus impluantur, Et quomodo id præstari queat.

Qvod autem aeris (condensatione facta) in sanguinem transmutatio, sit in rerum natura possibilis, ex eo patet, quoniam sanguinem à media aeris regione, more pluuiarum effundi, aquasque in sanguinem transformari non modo apud authores fide dignos habemus, sed etiam hoc idem testatū in sacris scripturis; ex quibus constat, quod *fit in natura potestate, hoc idem ad culmen atque exitum perducere*; At quid hac in re est magis evidens, quam quotidiana apud nos experientia, qua ipsum primæ concoctionis effectum chilum videlicet mystica & occulta Hepatis proprietate in sanguinem mutari docemur. Porro etiam eadem ipsa obseruatione, aerem in sinistrum cordis thalamum attractum, specificam cæli ætherici naturam, atque subtilissimam spiritus aerei portionem ibi relinquere obseruamus, quam cor organis suis sibi attrahere conatur, aerisque fumum inutilem atque aqueum tanquam superfluum per expirationem expellit; Hanc (inquam) naturam ætheream vitæ creaturæ perquam necessariam, cor appetit, sibi que allicit omni momento, sine qua nec homo, nec aliquod aliud animal momento temporis perdurare potest. Atque istam substantiam ætheream seu vitæ escam, Zeno *ignem naturalem* vocare haud dubitauit, cuius receptaculum fecit cor, quod ideo Prometheus ignis cælestis vas appellauit, quem ignem ipse è cælis fingitur furatus esse, vt hominem vita diurna ditaret, est enim hæc materia animæ vitalis pabulum, cuius quoniam cor est commune receptaculum, igitur à Platone nuncupatur *sedes animæ*. Hæc inquam est illa natura, quæ est ignis inuisibilis, vbique in mundo præsens, à quo Zoroaster omnia genita esse docuit, cui Heraclitus Ephesius astipulari videtur, & quoniam virtute huius quintæ essentiæ igneæ Democritus, Orpheus & multi Pythagoreorum cuilibet creaturæ animam quandam præesse obseruarunt, ideo omnia Diis plena esse assue-ranter affirmarunt, quibus statuerunt diuinos honores, precesque & sacrificia dedicarunt iisdem, at vero rem iterum atque iterum inter se reputantes, has omnes animas ad vnicam mundi animam reducebant, seu Deos illos ad vnicum referebant Iouem. Per Iouem igitur verbum seu Tetragrammati emanationem innuere videntur, quod est fons hominis, & per Deos seu animas radios intellexerunt diuinos, vbique in spiritum mundanum expansos, vitam cuilibet creaturæ exhibentes, qui non aliter à verbo increato separantur, quam solis radii à sole: sed de his *in tractatu de corde* latius agemus. Quod denique spiritus quidem intellectualis in centro istius ignis cælestis inhabitet, & quomodo illud fiat, in præcedentibus dictum est, ita vt iste spiritus per truncum Aortæ in altum se vehens, & per angusta ramulorum plexus choroides orificia exiliens, se cum spiritibus sensitiuis à sanguine venali confectis permiscet, atque inde fit, vt anima rationalis mediantibus sensibus internis, cum intellectu operetur in genere humano. At vero ad rationem redeamus, quæ aer in sanguinem naturalem, vitalam, & animaleam reducit, & videamus, quomodo natura opus hoc transmutatorium præstare queat: In primis igitur obseruatum velimus, quod vt duæ sunt humanæ compositionis partes, corpus scilicet & spiritus, ita etiam duplex est cuiuslibet ipsarum nutriendarum ratio: nam cum simile à suo simili nutriri soleat, considerandum est, quod sit necesse, vt homo inuisibilis à sanguine tenuioris spiritu, arteriali nempe (qui est spirituum vitalium vehiculum) nutriatur immediate, vt & ille à spiritu macrocosmi æthereo successiuo expirationis & inspirationis motu reficitur atque multiplicatur. At vero hominem externum & visibilem, (vt pote ex elementis inspissatis compositum) ex talibus semper successiuam nutrimenti administratione atque applicatione, more quidem remoto, & ex sanguine venoso & grosso ex nutrimentorum succo immediate in suo esse præseruari atque continuari certum est. Nutrimenta autem genere varia, pro diuersitate regnorum rerum compositarum (quæ sunt minerale, vegetabile, & animale) existunt, & ex his regnis vegetabile & animale præcipue ad humanum nutrimentum conferunt, & non minerale (vt pote cuius partes sunt ita compactæ, & ad concoquendum difficiles, vt vix ignis violentiæ, multo minus humano calori obedire soleant.) Ex præcedentibus autem duobus animalium caro humanæ actioni & concoctioni est magis familiaris & concoctionis facilioris, quippe quæ facillime in id quod fuit ante, in chi-

lum scilicet resoluitur, Panis vegetabilium princeps, tum quia in pulsam chilosam, subito hocque sine vlio naturæ labore reducitur, tum etiam quia in natura aerea locuples est admodum, & vegetatione naturali repletissima, parentibus nostris antiquioribus à Deo pro nutrimento primario & regio exhibetur, vnde dixit *Gen. 3. 19.* Deus: *In sudore vultus tui vesceris panetuo.* Materia igitur nutrimenti siue sit animalis siue vegetabilis, chimia naturæ, & tanquam in Natura balneo in chilum redacta, omniumque elementorum subtili à grossis fecibus per venarum melleaicarum filtrationem separato, in Hepatis regione concava coquitur, in qua quidem digestionem, terra minus tenuis, seu melancholia, ad nutritionem minime apta, secunda quidem separationem à massa aerea diuiditur, & per ramum splenicum in lienem transfertur, materia ignea quidem superflua, & ad nutriendum inutilis, in vesiculam fellis transfunditur, pituita, seu elementum aquæ, humori marino comparata, deorsum per renes in mare vesicæ emittitur; atque elementum seu humor aereus in vasculis seu venarum Cauæ & Portæ trunco continetur, quem tamen non absolute aereum esse dicimus, quoniam subtili adhuc in se habet, cuiuslibet elementi, videlicet ignis, aquæ, & terræ, (quæ elementa in corporis compositione, ad propria membra pertinent. vt partis magis terrestris officium est, ossa & cartilagine, membranas atque ligamenta respicere, illius aquaticæ pinguedinem procreare, ignis autem cum aere circa carnis generationem versari,) sed ideo aeri refertur, quoniam aer in eius massam prædominationem habet; Atque hoc obiter quæstio non facile discutienda oriri potest, in cuius resolutione multi etiam doctissimi morum hæsitauerunt, videlicet, vnde oriatur istiusmodi virtus sanguifica, qua chilus quidem subpallidus, vel ad candorem vergens in tincturam rubicundam tam prompte redigatur? Alii hoc ab Hepatis natura (vt pote cuius substantia est intense rubra) multiplicatiuam hanc tingendi virtutem prouenire volunt, ac si hepatis rubedo esset tam infinita, vt infinitam chili aerei proportionem, sine suæ rubedinis decremento intingere possit, Præterea si hoc concederetur, non credatur absurdum, si consequenter inquiramus, vnde hepatis tincturam hanc rubicundam, virtute tam multiplicatiua ornatam exceperit? cum certum sit atque comprobatum etiam hepatis substantiam à sanguine suam originem accepisse. Vnde liquet, quod principiatum illam qualitatem innatare habere non potest, qua eius principium carere dicitur, at sanguis in se multiplicatione non ita abundare obseruatur, vt tincturam infinitam suo simili attribuat. Alii dicunt, occultam esse hanc naturæ proprietatem, quo quidem responso ignotum per ignotius colligimus atque ita rei essentiam prorsus ignoramus. Ad hanc igitur quæstionem nos experientia meliori docti, respondemus, quod neque in hepate, nec in aliqua corporis humani parte consistat huiusmodi tingendi facultas, sed ipsam in aeris vel per inspirationem vel mediante nutrimenti succo in corpus introduci, centro seu occulto delitescere; Nam *lib. 2. de Panis Anatomia*, ratio de Plantæ vegetatione & multiplicatione est luculentissime explicata, videlicet quia pars eius aerea, quæ nihil aliud esse videtur quam sal quoddam volatile, quæ in liquida sua substantia est manifeste candida, & limpida esse videtur, tamen in suo occulto valde est rubedine tincta, imo vero magnetica quadam virtute intrinsecus & centraliter ei adnata, prompta est huiusmodi substantia ad formam solarem vndique in vasto mundi spiritu inuisibiliter delitescens sibi attrahere, & in se congregare, ac si esset materia quædam in natura feminea quæ lucis formam aude affectat, eamque rapide ad se allicit. Experimentum huius rei loco superius allegato demonstratum est, vbi declarauimus, quod materia limpida & aerea ipsius tritici seu panis in candida sua natura soli exposita, in paucarum horarum spatio in rubedinem satis intensam fuerit conuersa. Vnde colligebam, quod multiplicationis & vegetationis proprietatem tam in vegetabili quam animali, ab huiusmodi substantia aerea profluere, non (inquam) à propria sua virtute, vt pote quæ non est infinita seu plusquam perfecta, sed ab interna sua dispositione magnetica, qua radios formales à mundi anima vbique præsentem, & humidum radicale à suo simili vbique etiam in mundo expanso successiue sibi & gradatim contrahit: Non aliter etiam dicimus, quod aer hic in chilo olim delitescens, at in hepate à natura heterogenea nunc despoliatus & purgatus, radios solis microcosmici seu animæ viuificæ microcosmi sibi attrahere non desistat, quod quidem in chilosa sua natura præstare haud potuisset, quatenus eius vis magnetica, partim in natura aquatica seu phlegmatica submersa, & partim fecibus grossis & terrestribus impedita præstare non potuit, at vero, partim virtute melleaicarum, & partim virtute hepatis, ex utrisque huiusmodi elementorum extraneorum impedimentis, opus illud transmutationis viuaciter aggredditur, & ad exitum felicem illud perficere obseruatur. Et certe ego rem istam paulo accuratius flagranti ignis cultello examinans, percipi materiam istam calore lento, imo vero ipsius balnei rore in alembici capitellum in formam niuis seu grandinis albillimæ fuisse sublimatam, cui appposito carbone ignito, materiam subito instar mellis seu butyri liquefactam vidi in colorem aureum aut hyacinthium mutatum, inde nobis denotans, quod tamen si huius substantiæ aeræ manifestum & externum sit album, eius tamen occultum & internum est sanguinis tinctura insignitum.

Quod autem ad sanguinem arterialem attinet, tincturæ eiusdem eadem est ratio cum illa sanguinis grossi atque venalis, præterquam quod substantia aerea illius sanguinis est tenuior longe & subtilior, quam est illa venalis seu naturalis, ita vt tanta sit inter vnius atque alterius substantiam, differentia, quanta inter infimam & supremam aeris regionem, nam vt infima aeris regio magis de terra atque aqua participat, & per consequens est magis crassa & minus calida quam suprema, vt pote quæ de igne æthereo participat, sic etiam sanguis regionis infimæ corporis densior & frigidior est illo regionis vitalis, quæ tenuis est admodum atque calore exuberat. Atque hoc quidem multis rationibus confirmatur, quarum prima est, quia originem

Originem habet à corde, quod teſte Zenone eſt *ignis naturalis receptaculum*, vel vt Prometheus vult, *ignis celeſtis vas*. Secunda, quia calor ille eſt magis efficax, & in operatione ſua naturalis, qui ſpiritui ſubtiliori & puriori naturaliter ineſt, nam cœleſtis calor eſt in actione ſua longe fortior & validior, quam vllus elementaris, cum ille ſit huius fons & origo. Tertia, quia cor à philoſophorum præſtantioribus agnoſcitur eſſe ſanguinis origo, vt pote à quo vitæ initium ducitur, ſubſtantia ergo ſanguinis arterialis ſeu vitalis eſt tenuior, & magis ſpiritualis quam venalis illa ſeu naturalis, & ſe habet reſpectu illius, vt ſpiritus vini viſibilis & puriſſimus ad aquam vitæ, in qua cætera elementa cum vero ſpiritu permiſcentur: quemadmodum etiam ſanguis animalis, ſe habet ad vitalem, vt ſpiritus vini ob puritatem ſuam in aerem euaneſcens & inuiſibilem ſe red-dens, nam ſpiritibus inuiſibilibus vt ſui ſimilibus nutriantur, conuenit. Dicimus ergo quod ſubtiliſſimus aer ſit vehiculũ inuiſibilis ſubſtantia ætheris, quo vitæ pabulum ſic continens cum ſuo contento in cordis ſinum læuum introducit, à quo expulſa craſſioris aeris ſubſtantia, de exoticis & alienis elementis partici-pante, cordis actione, & interna ipſius aeris puri attractione, (quæ à virtute cœleſti oritur,) partim ſuam internam tincturam patefacit, & partim radios interni microcoſmi ſibi colligit ſpiritus, atque contrahit, atque ita plenam tincturæ ſanguineæ portionem haurit, Quo autem modo, quæue arte aut induſtria, natu-raliſſas diſſolutiones, puri ab impuro ſeparationes, de forma in formam, de colore in colorem, & de ſub-ſtantia liquida & craſſa, in liquidiorẽ & tenuiorẽ tranſmutationes, in domo, ſeu templo, ſeu pô-tius Laboratorio & officina hac humana perficere ſoleat, capite hoc ſequenti demonſtratum habe-bitis.

CAPVT III.

De admirabili naturæ in corpore humano Alchimia, eiufdem laboratorij diſpoſitione, vasis ab inuicem differentibus, ac tandem de inſigni ipſius in hoc ſuo labo-ratorio operandi, purificandi, ſubtiliandi, atque ad perfectionem mouendi for-mula.

QVam mente inanes, rationeque vacui ſunt illiuſmodi homines, & ab ipſa natura quanta indignitate reſpuendi, qui artem chemicam ſiue ad medicinam, ſeu tandem ad vnus, metalli in aliud tranſmutatio-nem applicatam, derident, contemnunt, in odio habent, ipſius naturæ ſagacis atque in actionibus peritiſſimæ induſtria, praxis aſſidua, in depurando, & corporis humani præſeruatione virtus noctes atque dies verſata luculenter teſtari atque declarare videtur: Nam quænam (obſecro) in chimiæ vulgaris arte eſt diſtillandi, aut præparandi, aut ſubrile à groſſo & ſpiſſo vlla ratione ſeparandi inuentio, ſiue ſit in circulandi & digerendi ſolertia, ſeu per deſcenſum, aſcenſum, filtrationem, ad latus, perue cribrationem diſtillandi arti-ficio, quam non guſtauerit natura, hocque priuſquam vlla inter homines regnaret ſcientia, antequam Adam aut ſucceſſorum ipſius aliquis artem aliquam excogitaret. Si igitur paulo accurarius rem qui-dem explorare velimus, aperti oculis percipiemus, ipſum hominem vniuerſam Alchimie ſcientiam ab ipſa natura ſuffuratum, cuius laboratorium, ſeu diſtillatorium corpus eſt humanum, vaſa in eo con-tenta, & ad iſtiuſmodi operationem requiſita, ſunt membra organica in eo contenta, inter quæ quatuor ſiquidem illa ſunt magis eminentia, quæ principalia nuncupamus, videlicet hepar, vaſa ſeminaria, Cor & Cerebrum. Alchimista ergo in ſuo laboratorio Alembicis, Retortis, Recipientibus balneis Mariæ, fur-nis ventofis, reuerberatoriis, Arenæ, Cinerum, Antenoris, & huiuſmodi aliis exornatur atque munitur, eaque in omni negotio in promptu habet, quo melius rem ſeu materiam diſtillandam paulatim atque gra-datim ad exactam purificationem, hoc eſt à natura corporali ſpiritualem verſus conduceret: Nonne hoc idem præſtare videtur natura in ſuis operationibus, quibus aſſidue obſeruatur ad perfectionis terminum feſtinare? Pergamus ergo in myſteriorum laboratorij naturæ exploratione, & videamus, ſi quid Alchimi-ſta, vt cunq̃ue in ſua arte peritus & inſignis poteſt, quod natura neſcire videatur, aut ſui artificij exemplaria ei non præbeat prius.

Alchimista ergo rem ſeu materiam ad perfectam ſubtilitatis & tenuitatis metam perducendam, pri-mum manibus tractare geſtit in partes minutiores, ſiue ſit puluerizando, ſiue incifione in portiunculas di-uidendo, ſiue limatura terendo, ac tum poſtea præparatione huiuſmodi facta, eam (ad imitationem na-turæ) menſtro cuidam conuenienti committere ſolet, virtute cuius primam in corpus diſſoluendum in-greſſionem ſeu penetrationem facit, atq; hoc opus, quo melius & magis efficaciter, atq; quo citius perficiatur, vas illud circulatorium cum ſuo menſtro & ſubiecto diſſoluendo in Bal. Mariæ, ſeu ventrem equi (quem & calorem ſini equini vocat) imponere tentat. Nonne in primordio iſtius ſuæ operationis imitatus eſt Alchi-miſta naturam? quæ cibum groſſum dentium contritione præparare in primis aggreditur, deinde per vaſis ſui circulatorij collum oblongum (Oeſophagum nempe) illum ſic confractum & trituratum intrudit deor-

sum in ventriculum, non aliter quam chimia peritus ad naturæ exemplum materiam suam subtiliandam (fractione & contritione præeunte) per collum matracæ oblongi intronmittit in eius ventrem. Tunc naturæ intentio est (ad melius operationis suæ primæ complementum, materiæ præparatæ centrum visitare, atque penetrare, corpusque porosum reddere, quo spiritus subtiliores inclusi, facilius effluent, quod quidem ut præstetur, necesse est ut quoddam liquidum ei admisceatur, unde sitescit natura & poculum affectare facit comedentem, quo melior in subiectum siccum fiat ingressio, & siccum in humido liquefcatur, atque ita primus perficiatur dissolutionis gradus. Atque ut hæc operatio expeditius fiat, vas istud circulatorium primum tam supra quam infra occludere videtur, ne spiritus à centro materiæ exhalantes, ex vase suo erumpant, & in vanum euolent. Sic ventriculus occluditur tempore concoctionis primæ, deinde igne hepatis & viscerum vndique circumdat humido, nempe & calido, & suo tempore circulare intendit, videlicet quousque tota materia cum suo liquido in pulpam seu chilum redigitur. Eodem plane modo Alchymista semper in suis operationibus imitando naturam, matraccum suum seu cannas brachiales, seu pellicanum, firmiter tempore digestionis & circulationis materiæ obturans, ne spiritus euaporent & euanescant, illud fimo equino, seu balneo Mariæ, hoc est igni calido & humido adaptare gaudet, ut huiusmodi sua operatione prima dissolutionis intentio accompleretur: Atque ita medicamentum grossum putrefactioni & dissolutioni iam obnoxium, ad nouam recipiendam formam est paratum, seu plumbum philosophorum sorditiam suam exuens, intelligo chilum pallidum à fæcibus inutilibus tanquam leprositæ sua declinans ad veram transmutationem in aurum quodammodo nunc disponitur.

Vterius ergo tam in Alchymistæ, quam Naturæ laboratorium inquirendum est, & ad secundum operationis suæ gradum properandum. Videmus igitur, quod ipsa natura totam istam materiam ita dissolutam videlicet vile cum inutili, chilum cum fæcibus simul mixtum circulationis seu concoctionis tempore completo, & orificio ventriculi inferiori iam dilatato atque aperto, secunda distillationis specie (quæ per descensum fieri assolet) in vasa recipientia, videlicet intestina gracilia, Duodenum, Ieiunum & Ilia nempe effundere, ut in iis grossum à subtili, vile ab inutili, necessarium à superfluo, & purum ab impuro distinguere sataget, qua in operatione Alchymista ad exemplar naturæ, aut per inclinationem transfundit materiam dissolutam, purum cum impuro agitante aut orificium in matracæ fundo arte confectum aperiens, materiam digestam in aliud vas ei subiectum influere sinit, mediante quo subtile à spisso, & purum ab impuro distinguatur. Hic ergo ad tertium distillandi genus peruenitur, ad illud scilicet per filtrum dictum; nam Chimie artifex percipiens ipsam naturam virtute venarum melleæicarum, cum quibus intestina tenuia implentur quam copiosissime, tenuiorem primæ concoctionis hoc est materiæ in ventriculo circulatæ portionem, sursum ad Hepatis regionem attrahere atque eleuare, atque hac via subtile à spisso, hoc est purum chilum albicantem à suis fæcibus crassis separare, & quod pars terrestrior, seu fæces in horum intestinorum fundo remanentes, in vas aliud ignobilius proicerentur, videlicet in intestinum colon, in quo referuantur, ut loci calore, spiritus adhuc fixiores, & de sale suo participantes, elicerentur, & in altum per nonnulla filtri eiusdem filamenta eleuarentur ad Hepatis regionem: Hic (inquam) Alchymista, hæc naturæ simia, hoc idem in suis operationibus artificialibus aggredi conatur: & loco venarum melleæicarum vasis intestinalibus vndique insertarum: vel pannum ex lana vel gossipio confectum aut loco illius chartæ densæ & porosæ portionem eligit, illamque in sectiones varias more chemicis optime noto diuidit atque fecat, quarum quamlibet venæ melleæicæ respondere vult, pannum ergo istum sic in portiunculas distinctum in vasis illius materiæ in Balneo circulatæ receptaculum immergit; ut more melleæicarum subtile separaret à spisso, atque in altum ad aliud vas mundum eleuaret, ut in eo ad tertiam perfectionis scalam produceretur. Atq; hic distillandi modus ab Alchymistis filtratio nuncupatur.

Atiam tandem aliquando ad illud in naturæ laboratorio organon, seu digestionis fornacem accedimus, in qua ipsa materiam puram in prima digestionem elaboratam, vterius adhuc distillatione rectificatæ & consueta; In huiusmodi siquidem operatione nutrimentum chilosum pallidum & debile in sanguinem rubicundum mirabili virtute transmutatur, plumbum (inquam) sub pallidum animale à sua leprositæ iam mundificatum, in verum aurum seu naturam ac dispositionem auream nunc transmutatur: Hic ergo habemus primam circulationis & coctionis in Antenote ordinem in quo aurum grossum per primum Alchymie gradum conflatur; Quam grossi ergo sunt illi homines, & ignorantia quam submeriti, aut in opinionibus suis vanis quam obruti & rebelles, qui de vna in aliam speciem transmutationem fieri non posse credunt: Et tamen hoc in loco intueri liceat ipsum chilum albicantem in sanguinem rubicundissimum naturæ industria conuerti solere. Nec certe (si rem oculis iustis inspicimus) ipsum plumbum crudum & imperfectum metallum, ab auro magis substantia & natura distare percipiemus, quam chilus & sanguis, nam ut sanguinis initium seu principium nihil erat nisi aqua chilosa, hoc est, humor aqueus in chilosa sua natura imperfectus & crudus, ita quidem in forma sua sanguinea ad maturam perfectionem reducitur; sic etiam aurum, in principio erat Mercurius seu aqua grossa immatura & cruda, cuius gradus primus ad concoctionem, est ipsum plumbum, vltimus vero, & perfectionis suæ meta est aurum, anne hoc impossibile credendum, cum maiora adhuc in natura miracula cernamus, videlicet ipsam naturam vegetabilem in animale conuersam ut in carnibus & sanguine creaturarum animaduertere fas est, in quibus herbæ atq; gramina & fructus in nutriti substantiam transformantur, & tamen hos naturæ effectus quotidie euenire, etiam stultorum sensui luculen-

luculenter declaratur & demonstratur; quod autem animalis irrationalis ſubſtantia in illam rationalis migret, & viceuerſa, neminem latere aut dubitare ſcio, cum ſit res omnibus nota, & experientia comprobata; Hinc ergo contemplationum quidem excellentiſſimarum fundamenta depromi poſſunt, & quaſtiones atque dubia valde ardua produci, utpote, An beſtiae ſubſtantia (imo vero & illa vegetabilium) in corpus & ſubſtantiam humanam conuerſi queat? An corporis beſtialis ſeu vegetabilis futura ſit die vltimo reſurrectio? cum idem operatione naturae iam fiant, eadem ſcilicet caro & oſſa, cum corpore humano, cuius pro certo erit à morte ad vitam aeternam reſurrectio, quod ſi ſequatur, petitur, An in naturae ſit poteſtate ita animalia irrationalia, imo vero & ipſa vegetabilia preparare, ut corpora ipſorum conuerſione ſcil. in corpus humanum per reſurrectionem poſſint in aeternum viuere? Contra illorum opinionem qui ore duro atque mendaciis refertiffimo, excludunt Deum ab operibus naturae, aiuntque; operationes huiusmodi extra naturae poteſtatem exiſtere: ac ſi Deus extra naturam operaretur in hoc mundo, cum ſit eſſentialiter hic & vbique, ac ſi (inquam) naturae paſſiuae anima interna, in exactiſſimo eiufdem centro inhabitans, ab ipſius Dei ſubſtantia diſtingui queat. In exilium ergo ſempiternum relegantur illi nebulones, qui audacia inaudita pronuntiare non haſitant, Medicos ideo Atheiſtas ut plurimum eſſe, utpote qui naturam tam profunde contemplantur, ut ipſum Deum eiufque cultum penitus reſpuere ſoleant, neque vllum Deum praeter naturam agnoſcere volunt. Quibus ego quidem fronte ſerena, & confidentiae plena reſpondere non dubito, illum potius Atheiſtam eſſe, imo v. probruto irrationali habendum, qui Deum ipſum extra naturam quaerere videtur & conatur, & qui Deum in naturae latebris inueniri & ineſſe ignorat, nam quatenus eſt extra omnia, quis mortaliu potest eum inuenire, aut tenuiſſimis intellectus oculis comprehendere. Hinc dicitur quod *Moyſes Dei posteriora viderit, & non priora*, hoc eſt non Deum in ſua eſſentia, ſed veſtimentiſ naturam, h. e. ſuis creaturis indutum, in quarum centro per ſpiritum moueri dicitur, Nam *in verbo* (iuxta illud Diui Iohan.) *erat vita*, & *psal. Verbo Domini firmati ſunt caeli, & ſpiritu ab ore eius omnis virtus eorum*. Vnde liquet, quod cuiuslibet creaturae virtus (quae in anima poteſtate conſiſtit,) à ſpiritu immediate procedat. Porro dicitur, quod *Deus veſtitur lumine*, quod quidem lumen eſt tenuiſſimum ex naturalibus ſuis indumentum; Deinde *poſuit Deus tabernaculum ſuum in ſole*. Poſtea *veſte adhuc ſpiffiori & denſiori ornatur*, vnde dictum, *Denſa nabes tuorum eius*, Et alibi, *Uos eſtis templum ſpiritus ſancti*, Et alibi, *Terra pariet Saluatoris*. Ex quibus liquet, quod Deus ſit in natura paſſiua tanquam agens in patiente, vel anima in corpore, ſeu potius, Mens diuina in ipſa anima, nam mens eſt anima centrum. Atque hoc conuenit cum illa Merc. Trimegiſt. definitione. *Qui Deus eſt*, inquit, *circulus, cuius centrum eſt vbiq; circumferentia vero nullibi* Concludimus igitur allateralé hunc ſermonem noſtrum contra huiusmodi naturae aduerſarios & contemptores, affirmando ipſam Naturam eſſe Deum, non dicam paſſiuam & numeratam ſeu creatam, ſeu aquas vniuerſales, ſed actiuam numerantem ſeu creantem, ſeu virtualemente actiuam, vniuerſas aquas informantem deſormes, & creationis Throno & eſſe immediate emanantem. Taceant ergo ſtulti, ſi haec comprehendere nequeant, cum ſint conſentanea non modo diuinorum philoſophorum ſententiae, ſed etiam Patriarcharum, Prophetarum, & Apoſtolorum, inter quos Diuus Petrus in huiusmodi incidit ſententiam, videl. quod *caelum & terra per aquas, & in aquis mediante verbo fuerint condita*. Sciant igitur huiusmodi homines, nec inconſulte ſit hoc à nobis dictum, quod quicumque naturae myſteria oculis quidem Lynceis inſpicere nequeunt, & in profundum eiufdem myrothecium penetrare neſciunt, tam longe hoſ à Dei veraeque Theologiae cognitione aberrare certum eſt, quam tenebrae à lucis ſaltigio, Diabolus à Deo, aut veritas à falſitate, atque hi ſunt huiusmodi, qui in lirera ſeu exteriori cortice, ſeu ſuperficie verſantur, quae interficere dicuntur, ſpiritum viuum, lucemque creantem, & in centro verſantem reſpuunt, vbi vita a eſt, ita ut latam calcant iſti viam ad perditionem tendentem, dum ſemitam Dei atque naturae pauci agnoſcunt & ingrediuntur. Sed de his alibi latius eſt diſputatum, quare ad propoſitum hoc noſtrum orationis meae ſilum conuertam, & quid amplius in naturae laboratorio agatur, nunc dicam.

Furnus (inquam) Antenor ſeu ſecretus prioris gradus ſeu operationis, in hoc naturae laboratorio, eſt Iecur, cuius eſt aurum animale ordinis prioris conflare, ſanguinem ſcilicet groſſiorem atque elementarem, utpote in quo elementa quatuor, conuulſo more adhuc permixcentur, humores dico quatuor elementis correfpondentes, nam tamen ſi furnus hic ſecretus mediante ſuo calore aereo, tendat pro ſuo poſſe ad elementorum ſuperfluum ſeparationem, (quam quidem depuratione triplici aggreditur videlicet partim per diſtillationem quinti generis quae ad latus dicitur, cuiuſmodi actione diuidit terreſtres, ſeu melancholicas faeces, à maſſa ſanguinea, eaſque lateraliter per ramum ſplenicum in lienem effundit atque inſtillat, partim per deſcenſum leuem, quo modo bilis flaua ſeu ſuperfluitas ignea, in veſicula fellis emittitur, & partim per deſcenſum profundiorum, qua diſtillatione materia pituitae falſa in mate veſicae per renes & vteteres emittitur) tamen non poteſt materiam ſuam auream atque rubicundam ita depurare, quin nonnullis inutilibus elementorum faecibus aliquantulum adhuc contaminetur, ita ut maſſa haec rectiſſime aeri mundi ſublunaris aſſimiletur, qui propter impuritatem ſuam imperfectionis titulum ſibi vendicare videtur. Vnde ſit, ut aer elementaris mutationibus ſit obnoxius, ſic etiam maſſa haec ſanguinea, & partes ſolidae & carneae, quae ab ea oriuntur & nutriuntur, morbis & mutationibus ſunt obnoxiae. Reſpondet ergo iſtius vaſis ſecreti proprietates ad mundi ſublunaris naturam, utpote quae ad partes corporis elementares nutriendas & ſuſtentandas ordinatur, quare aurum hoc animale, licet ſit groſſum & primi ordinis, tamen ad partes corporis indigniores & magis groſſas ſouendas ſufficere videtur. Hic ergo mundi ſublunaris ſeu Elementaris actorem praecipuum habemus, cuius paſſiuum

passuum adhuc imperfectum si in Antenore magis adhuc nobili iterum tractetur, atque eiusdem calore qui est secundi gradus digeratur, Sanguinem quidem seu aurum ad caelestem dispositionem magis inclinatum, ac primo longe purius atque subtilius conflare solet, quod ad membra quidem leuiora & digniora nutrimento reficienda à natura destinatur. Accipit ergo natura illius sanguinis in priori Antenore Hepatis scilicet, calore confecti portionem, illamque per ascensum (quæ est sexta distillationis species) à fundo scilicet cucubitæ (id est, hepatis cavitare) per collum eius strictum (quod est vena caua) ad dextrum cordis sinum sublimat, tanquam in Alembicum seu caput, cuius iuncturis simul atque foraminibus bene obturatis, materia hæc sanguinea in substantiam priori longe puriorem circulando reducitur. At fornax hæc secreta est naturæ Antenore secundi ordinis, cuius calor est valde temperatus, solique caelesti assimilatur. Admirabilis autem est istius furni dispositio, cum in eo non modo aurum elementare, verum etiam illud caeleste digeratur, nam cum duplex sit hoc vas, atque binaria eius cavitare, harum dextra sanguini elementari ab Hepate per venam cauam sublimato adaptatur, qui tam diu in ea circularatur atque digeritur, donec ad supremæ aeris regionis naturam redigatur, ita ut iam pabulum sit factus, ad leuem pulmonum substantiam nutriendam paratum, Sinistra vero est in natura sua tam subtilis, atque proprietatis tam mysticæ, ut non modo cum ipso Prometheo ignem caelestem assidue surripere soleat, verum etiam ultra, digestionem prius facta, & puro ab impuro separato, ignem hunc vitæ mediantibus arteriis, per vniuersum corpus dispensat, caloremque innatum cuiuslibet corporis membro impertire videtur, nam læuis huius fornacis duplicis ventriculi officium est, occultos solis & cæli radios, seu inuisibilem Zoroastri & Heracliti ignem sibi attrahere, attractum præparare, hocque separatione puri ab impuro, vtilis ab inuiti, atque denique separatam vniuerso corpori administrare, nam istiusmodi ignis est humidus radicalis pabulum.

In hoc igitur igne aurum tam elementare & grossum, seu terrestre & passuum, quam illud caeleste, subtile, ignitum, atque actiuum depuratur, quorum illud ad corporis nutrimentum atque præseruationem valet, hoc ad spiritus tam animalis quam vitalis rectificationem atque continuationem ordinatur. Est igitur hic Antenore seu furni secreti calor, secundus gradus in purificatione sanguinis, seu auri Elementaris, at vero est primus in sanguinis, seu auri caelestis digestionem atque præparationem. Hinc igitur videmus quasi vinum prius in ventriculo circulatum, deinde, fæces eiusdem tartaræ per mesceraicas separantur, ceu filtro, à puro seu magis liquido, tum postea aqua vitæ cum cæteris Elementis in hepate seu alio vase elicitur. Deinde fit spiritus vini purus, sed visibilis, ac tandem vltimus subtilisationis gradus fit in ventriculis cerebri, vbi spiritus illi tam exacte subtiliuntur & rectificantur, ut inuisibiliter transeant in fumum spiritualem, qui ob puritatem suam ipsius rationis, imo vero & intellectus impressiones recipere efficiuntur apti.

Progrediemur ergo ad vltimum digestionis sanguinis gradum, qui fit in Antenore animali hoc est cerebro, quem admodum medius erat in illo vitali corde scilicet completus. Hic ergo gradus ignis animalis in cerebro, quem illi supercaelesti comparauimus, ut illum medium seu vitalem in corde igni caelesti, & primum gradum seu naturalem in hepate, igni elementari) perficitur in vase triplici ventriculo exornato, in quorum prioribus duobus organa nonnulla ex venulis & arteriis Daedaleo seu Labyrintho more cõtecta, plexus choroides dicta, humorem in venulis in fumum seu aerem subtilissimum digestionem secreta conuertunt, qui est subiectum phantasie, in quo animæ rationalis impressiones inferuntur, atque illum in arteriis minusculis contentum, in spiritum inuisibilem, atque intellectus naturæ lumen in huiusmodi spiritu delitescens mutat, quod non aliter in fumum aereum seu phantasticum agit, quam anima in corpus, aut cælum in terram, aut solis radii in aerem. Sed lucis illius diuinæ agentis vehiculum est spiritus ille vitalis, seu arterialis, quem plexus isti choroidum arte seu proprietate admirabili inuisibilem solent reddere, ut iam sit tam apta in istiusmodi forma subtili atque inuisibili, ad animæ rationalis munera obeunda, quam fuit in forma sua visibili, cum scilicet erat sanguis arterialis, ad officia animæ vitalis obeunda. Sic etiam videmus, quod spiritus vini seu eius quinta essentia quam sanguini arteriali comparare possumus, repetitis rectificationibus eiusdem inuisibilis redditur, ita ut totum in aerem seu spiritum inuisibilem conuertitur soleat, & in aerem euanescere. Hoc igitur modo præparantur, coquantur & attenuantur huiusmodi spiritus tam venales quam arteriales, in primis duobus ventriculis existentes, adhuc grossi spiritus animales instar fumorum, priusquam veniant ad sensum naturalem, atque totius istius operis perfectio, in tertio cerebri, seu Antenore tertii gradus ventriculo absoluitur, atque tunc spiritus hi inuisibiles facti in quartum migrant ventriculum, vbi rationis voluntatem tam inuisibiliter per sensum scilicet, & imaginationem, quam visibiliter hoc est per motum perficere aggrediuntur. Primus igitur Antenore videlicet Hepar regionem elementarem in microcosmo administrat, & consequenter cælo macrocosmi sublunari respondet, in quo agitur ad vegetationem & generationem. Secundus videlicet Cor, soli in macrocosmo caelesti refertur. Tertius cælum Empyreum seu intellectualem respicit; Taceo ego hoc in loco admirabile chimie naturalis artificium, illud quod in vasis seminalibus perficitur, utpote de quo alibi mentionem mihi facere proposui. Ex his igitur videre licet, quanta chimie naturalis mysteria in variis corporis humani dispositionibus & operationibus animaduertantur, quamque subtiliter & sagaciter res suas ad exitum perducere soleat in Microcosmo natura, & consequenter quam sint illi homines odio & contemptu digni, qui Alchimistas in derisione habere solent, cum verus chemicus nihil aggredi conetur quod natura non in corpore humano delinearit, verbi gratia, in medicamentorum confectioe & præparatione, docet eum natura in primis, ea menstruo quodam proprio dissolueret. Deinde fæces impuras à succo puro separare: Tum postea Hepatis naturæ per primam digestionis gradum

dum adaptare. At si velimus ea Cordi administrare tunc per digestionem & præparationem primi gradus iterum rectificetur. Denique quæ cerebro eiusq; morbis præscribere gestis, ea quidem extrema depuratione & rectificatione sunt tractanda. Eodém plane modo ad istiusmodi Naturæ alchimie imitationem nutrimenta parare fas est, quæ magis huic vel illi membro principali conuenire possunt. Imo vero arcana certe insignia hinc inde elicere possumus, quæ hoc in loco enarrare lectori fortassis tædium foret, & ad nostrum hoc propositum non pertinens, quare id nunc omittendum cenfeo.

CAPVT IV.

De Anatomia sanguinis humani, chimia artificiali dissecti.

CHIMIE naturalis descriptione, sanguinisq; virtute illius variis præparationibus iam peractis, ad illius artificialem, qua sanguinis elementa ab inuicem distinguuntur, explicationem propere accedemus, vt tum postea ad admirabilia sanguinis mysteria arte in lucem producta pergamus.

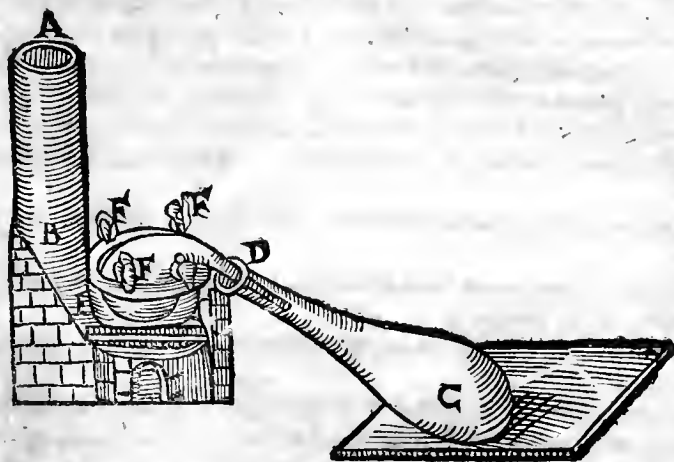
Multas siquidem in sanguine humano operationes chemicas meo tempore vidi, & de ipsarum effectibus ocularis factus sum testis, tamen reuera fateor me non nisi vnicam solam in pretio habuisse, quam in vsu & praxi posuit quidam Germanus in chimia vulgari peritissimus, atq; mihi familiarissimus nomine La Pierre, qui huiusmodi experimentum multoties Lutetiæ est expertus: Ab Episcopo Noyensi ipse hoc secretum mediante quodam nobili Menanton dicto se accepisse dixit, sinemq; eius esse dixit, aut certe existimauit, vt i coctione philosophica præeunte ad lapidem Philosophorum (vt à philosophis sophisticis atque spuris diu quæsitum at nunquam inuentum) tandem perueniret. De effectu istiusmodi secreti optato nihil dicam, nec reuera in animo meo est fidem vllam ei præbere. Hoc in loco intentio mea est declarare elementorum sanguines vulgari modo diuidere; atq; nonnullorum ex iis in medicina mysteria explicare, quod quidem luculentius vt perficiam, huiusmodi amici mei experimentum de hac re sequar.

Sanguinem igitur ex viris à 25. vsq; ad 30. annum vitam ducentibus, corpore sanis, atq; habitu robustis extractum eligebat, putridum in fimo equino, vel loco aliquo calente illum reddidit; Retorta optima ex omni parte, (præterquam in eius vertice, vbi locus quidam orbicularis intrinsecus quandoque speculandi gratia relictus) luto bene remperato, quo ignis violentiam melius sustineret, obduxit, Materiæ prædictæ putrefactione ita præparatæ tantum in vas illud infudit, quanto ad medietatem vsq; illud implere potuit. Retortæ lutidæ figura hæc est, ne in arte chimica tyronibus hoc intellectu arduum videatur.

- A. Est vitri pars nuda in summitate.
 B. Est foramen seu orificium vasis in recipiens indendum.
 C. Est signum repletionis Retortæ ad medietatem vsque.

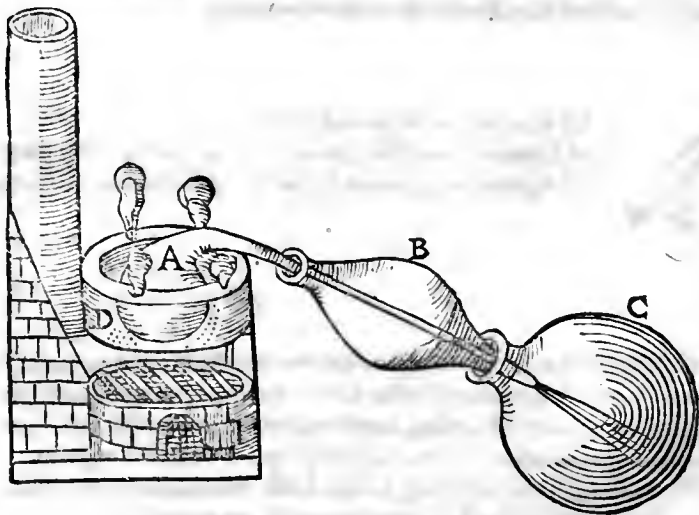
Deinde fornaci cuidam, Anteriori vulgariter dictæ, adaptauit retortam hoc modo inunitam, ita scilicet vt pars vasis dimidia in potestate seu contactu ignis solummodo remanserit: cui fornaci cum bene fuerit affixa, eiusq; orificio adhibuit vas quoddam recipiens satis vastum atq; amplum, vtpote in quo spiritus à materia sursum exilientes ludere atq; bene circolare queant: cuius, chartis in glutine ex farina & albuminibus ouorum conflato madefactis, obturauit iuncturas, illisq; bene exsiccatis, Secunda vice iisdem cartis ita eodem glutine perlitis, inuestiuit, imo vero & vice tertia, Fornacis cum suis vasis iconem sic depinximus.

- A. B. Dimensio turris pro carbonibus qui descendunt super craticulam. E.
 C. Est vas recipiens.
 D. Est locus vbi Retortæ orificium inditur illi Recipientis.
 F. F. Sunt foramina profumo.

Ad distillandi igitur formulam tandem aliquando progressus est, quam (ignem gradatim augendo) per 8. dierum, seu septimanæ integræ spatium protraxit, ac si ipsius naturæ actionem seu operationem hac in re fuisset imitatus. Ad quartum ergo diem vsque calorem calori Solis mensis Iunio simillimū administravit, ita ut quælibet gutta, guttam, non nisi qualibet horæ quarta est in secuta, & ad huiusmodi operationem duo primi ignis gradus fuerunt requisiti, in quo tempore elementum aquæ ceu phlegma se prodere solebat. Deinde ignem aliquantulum fortiolem virtute tertii ignis gradus agitavit, cuius actione aer quidam nebulosus in vas recipiens ascendere incepit, quo à retorta penitus expirato, & in vase receptaculo contracto, ad quattum ignis gradum est progressus, cuius tandem impulsu Elementum ignis sub forma flava primum, ac tum postea obscura rubedine tinctum prodibat. Quod etiam elementum propter eius cum spiritu cœlesti condignitatem de ipsa quinta essentia quodammodo participare obseruatum est, quam bene rectificaram iste de veri auri potabilis natura participare affirmavit. At vero hoc in loco obseruandū est, quod (quoniam essentia illa quinta non nisi vltimo elicitur) omnimodo in die vltimo augeatur ignis, atq; sub ipsa etiam craticula accendatur, quoniam materia illa glutinosa in qua (vti in panis quinta essentia est dictum) non nisi violentia ignis egreditur, atq; à terra eleuatur: & cum nihil amplius distillare animaduertitur, extinguatur ignis, refrigeratoq; furno, extrahatur retorta; Quod autem ad elementi quarti Terræ scilicet inuestigationē attinebat ipsam à capite mortuo in retortæ fundo residente, abstrahendam affirmavit; de quo quidem materiæ sedimento, ipse historiam quidem admirabilem mihi retulit, quam in sequentibus vobis declarare mihi in animo est, quoniam de operationibus naturæ communibus & non miraculosis nunc tractare decreuimus. Atque ita completa est prima huius materiæ præparatio chimica, in qua obseruauit ipse per foramen in summitate retortæ relictum, colores varios in vitri concauitate apparentes. Dixitque se in gradu vltimo foramen hoc cineribus obtaxisse, quo ignis calor in sua operatione esset efficacior. Ad secundam autem huius mysterii præparationem seu mundificationem sic pergemus.

Accipiendum est totum illud quod de Retorta in vas recipiens operatione hac prima effluxit: & in Retortam priori similem luto minime obductam reponatur, in ollam cineribus cribtratis repletam fornaci prædictæ bene adaptatam indetur, rostroque eiusdem vesica vitrea infra descripta annectetur, cuius aliud orificium in vasis recipientis os ingredi debeat. Luto seu glutine superius descripto imbuantur cartarum portiunculæ, & cum iis bene obturentur iuncturæ, ne materia subtilis egrediatur, vasorum ad inuicem coniungendi ordo atque figura hic sequitur.

- A. Retorta.
- B. Vesica.
- C. Recipiens.
- D. Vas terreum cineribus impletum, in quod Retorta A. adaptatur.

Per primum igitur ignis gradum phlegma seu aquæ elementum facillime est eliciendum, sed & lentissimus debet esse hic gradus, ne aer nebulosus simul cum aqua exugatur, extracta igitur aqua seu phlegmate (quod quidem ex eo percipies, quum completo illo opere, aer nebulosus paulatim in recipiente apparebit) mutandum est vas recipiens. Tunc materiam quandam seu aerem quasi inuisibilem ascendere percipiemus, qui paulatim se inspissando, in substantiam seu fumum turbidum & aliquantulum albicantem conuertetur, ac in fine in liquorem citrinum transmutabitur, atque condensabitur; fumo autem iam cessante, iterum mutandum est protinus recipiens.

Tertio autem loco elementum ignis expectabis, quod rubicundum sibi acquireret colorem, eritque illa rubedo obscura.

Denique quinta essentia, seu elementum quintum cum difficultate & diligenti obseruatione assurgit, nam aliter se ipsam in Retortæ collo suffocabit, & comburetur.

Notandum est quod ad cuiuslibet elementi productionem, requirendum est vnus diei spatium, nam lente debet hæc operatio & pedetentim fieri.

Pro elemento terræ ipsius sanguinis, illud hoc modo à capite mortuo post Retortæ fractionem est eliciendum: in quo prius mirabilia vidit noster autor, vti infra declarabimus: Hoc non modo à Retorta prima, verum etiam ex illa distillationis seu operationis secundæ est accipiendum, & in puluerē reducendum, deinde de vasi

de vaſi fictili commendandum, quo ſuo cooperculo eſt optime obturandum, quod cooperculum in eius ſummitate foramen habere debet, per quod vapor eſt materia calcinanda exurgēs facillime egrediatur, igni violento per ſpatium 8. vel 10. horarum exponatur, quo uſq; perfecte calcinetur, deinde extincto igne refrigeratoq; vaſe extrahatur materia calcinata, in alcool ſeu puluerem ſubtilem reducatur, & pro vſu infra deſcripto referuetur.

Ad tertiam autem operationem iam accedimus, quæ eſt nihil aliud quam elementorum antea ſeparatorum rectificatio, in primis ergo rectificandum eſt phlegma, idque ſuaui calore, mediante Balneo Mariæ, illudque ad partem ſeruabis.

Deinde aerem etiam in balneo Mariæ purgabis, & ſeparabis tam ab aqueo quam igneo ſuo additamento. At ipſe noſter autor per cartam oleo illitam diſtillauit iſtam materiam, & in ſubſtantiam niuis ſeu mannæ puriſſimæ inſtar redegit, ſeruanda eſt etiam materia hæc pro ſuo vſu.

Post hæc oleum igni relatum, ſepties in retortis paruulis eſt rectificandum, quo uſq; formam hyacinti acquirat, cum quo etiam eſſentiam quam quintam vocauit ille, coniunxit, atq; materiam iſtã ſic permixtam, ac toties rectificatam aurum ſuum potabile appellauit, dixitq; hoc morbis periculofis applicatũ ſeu adminiſtratum, ſtupendam vtilitatem allaturum, quam quidem eius aſſertionem an ſit vera, an falſa, non eſt meum hoc in loco diſceptare, ſed ſolummodo quod ad chemicam ſanguinis humani Anatomizationem, & in elementa ſua diſſectionem, verum inueni, & experientia comprobauit, illud tantum vobis enarrare volui.

Deniq; terram calcitam accepi, in alembicum ſatis amplum, imponebam, cui ſaltem amplam phlegmatis rectificati portionem affundebam, imponebam eius caput, & in Balneo M. ſuaui, vel cineribus moderate calidis macerabam. At vero in huiuſmodi maceratione ſeu infuſione vaſculum aliquod recipiẽs cupitis Alembici roſtro applicetur, & ſi in huiuſmodi maceratione aliquid in illud diſtillat illud reafundendum eſt ſuper ſuum totum, iſta infuſio per tres dies integros eſt continuanda, & in interſtitio multoties remouenda atq; exagitanda eſt materia. Deniq; completo hoc opere effundenda eſt materia hæc ſic macerata in vaſ terreum mundum, ei uſq; pars clarior à ſæcibus turbulentis via filtrationis ſeparata in balneo Mariæ eſt extrahenda, atque ita ego ſalem in alembici fundo albicantem inueni, quem diſſolutione in prædicto liquore recenter extracto, & filtratione & diſtillatione tripliciter album reddidi & clarum inſtar crystalli.

Author ille noſter putauit medicamentum quoddam eximum horum elementorum nonnullorum admixtione producere, decoctione prius philoſophica ſemel peractã, quo nõ dubitauit ipſa metalla ſolummodo impura mundificare, verum etiam corpus humanum ægritudine languens reſicere atq; reſtaurare, quare ſatis iſtius portionem vnicam cum partibus aurũ ſui potabilis tribus, aerisq; duabus permiſcebat, atq; compositionem hanc calore lampadis moræ Alchymicæ vulgaris diu tractauit, cuius quidẽ operationis effectum non multum credo ab illo chymicorum ſpuriorum diſcrepaſſe, qui ſemitam rectam relinquentes, naturæ conatus ad phantaſticas ſuas conceptiones & inuentiones diſtorquere & violenter cogere ſomniant. Quod autem ad me attinet, me officium erga vos meum (Lectores Optimi) dextre & vberime (ſpero) in eo obiiſſe, quod elementorum ſanguinis humani ab inuicem diuifionem anatomicam artis chymicæ miniſterio peractam, oculis veſtris intuendam produxi; Et quamuis ab aliquibus forte obiiſci queat, contra aſſertiones meas prædictas quod per huiuſmodi demonſtrationem meam minima ſanguinis portio reperitur de elemento aeris participare: tamen tales velim ego eſſe memores, me ſanguinis maſſam integram non ſimpliciter eſſe æream dixiſſe, ſed ex ſubtilioribus elementorum portionibus, adhuc poſt primæ decoctionis ſæcum ſeparationem remanentibus, maſſam illam fuiſſe compactam; nam quis medicorum aut philoſophorum ignorat? minime vnquam ſerofitate ſanguinea (quæ eſt aqua) venam cauam deſtitutam eſſe, aut ipſum ſanguinem naturaliter ſuas fibras deficere, aut à materia ſua biliõſa aut vntuoſa omnino immunem eſſe, imo vero & ipſum ſanguinem in pinguedinem conuerſum facillime legimus, nam ſi coquatur, ex eo ſæuum ſeu pinguedo fieri poteſt, quod etiam ſanguis ſuis ſæcibus ſit præditus neminem ſagaciũ lateret. At vero ſanguis ideo dicitur aer, quia de aere magis quam de alio aliquo elemento participat, nec quidem medicis & philoſophis in natura verſatis ignotum eſt, quibusdam ſanguinem ad eſſe puriorem, quibusdam impuriore, quod fit tam ſecundum hominis complexionem, quam ætatem ipſius. Vnde autor ſecreti prædicti reſpectum videtur habere, ad ætatem; Eſt etiam tempus quoddam in vita in quo temperamentum ad pòdus regnare dicitur, in quo procul dubio ſanguis (qui, teſte ſacrarum ſcripturarum, eſt vita & anima ſedes) eſt temperatiſſimus & puriſſimus in corpore humano.

At nunc ne hoc noſtrum experimentum nihil vobis vtilitatis afferre obiiſciatis, præter maſſæ ei uſdem anatomizationem (quæ ſolummodo ad hoc noſtrum inſtitutum attinet) nonnullas elementorum ipſius in medicina vtilitates proferre geſtito.

Phlegma eius mirabiliter ad pruritus & ſcabiem conferte dicitur, & ad hoc quidem expertum eſt.

Elementum aeris atq; etiam ignis mirabiliter, imo vero in ipſo momento ſolet dolores podagræ, gonogræ, ſciaticæ & chirogræ mitigare.

Sal etiam ſuum in liquorem diſſolutum, dolores omnes compeſcere obſeruetur, & multa alia præſtare, quæ à nobis minime adhuc ſunt experta: ſed ad podagræ dolores multoties ſum expertus.

Atq; ita ſanguinem in partes ſuas elementares diuiſum habetis arte chymica. Nunc vero hiftoriam vobis admirabilem, & multorum teſtimoniis comprobatam de notabili quodam accidente, authori huic noſtro in operatione ſua prima ſuperuento recitare me accingam. Sed priuſquã ad ei uſdem declarationem

perueniamus, De mystica aeris dispositione, & de eiusdem in sanguinem conuersione verba nonnulla faciemus, quo facilius ea percipere, & certiorum huic nostræ relationi fidem adhibere possitis.

CAPUT V.

De mystica & occulta aeris dispositione, & quod sit animarum, demonum, Angelorum & multorum aliorum mysteriorum inuisibilium vehiculum atque receptaculum; Similiter quod condensatione in sanguinem conuertatur.

VT spiritus Empyreus dicitur medium inter Deum & corpora cœlestia (vnde & *Angeli illum spiritum incolentes, dicuntur astare ante faciem Dei, & alibi. Ministri Dei validissimi robore, efficientes verbum, auscultantes voci eius, hoc est sunt mediatores inter Deum & creaturas cœlestes, sic etiam spiritus mundi aereus est, medium inter animam cœlestem & corpus. Vnde liquet, quod Deus & angeli mediante spiritu Empyreo sunt in anima cœlesti, vt anima cœlestis mediante spiritu sublunari, est in corpore, ex quibus liquet, quod mediante spiritu aereo, Deus, spiritus intellectualis & anima cœlestis insit in nobis, hoc est in nostro homine externo seu corpore. Quod quidem à Mercur. Trismegisto istiusmodi verbis confirmari videtur: *Anima hominis (inquit) in hunc vehitur modum, Mens in ratione, ratio in anima, anima in spiritu, & spiritus in corpore. Et alibi dicit, Mentis indumentum esse animam, anima vero indumentum esse ipsum spiritum.* Et alibi agnoscit spiritum æthereum esse vehiculum mentis diuinæ. Cui etiam Proclus astipulari videtur hisce verbis: *Anima descendendo varie restitur, & tandem purgatur.* Atq; horum contrariorum mentis diuinæ scilicet cum corpore coniungendæ rationem huiusmodi sermone luculenter explicare videtur Merc. Trismeg. *In mole terrea existere non potest mens diuina, nec valuit terrea fax mentem tam diuinam suscipere, aut tantum numen sustinere, Hinc (inquit) est, quod mens animam veluti amictum sumit, quia anima diuina vehiculo spiritu vtitur.* Sed ne à quibusdam profanis hæc ideo respuerentur, tanquam à sacris scripturis minime approbata, ipsis vnum vel alterum locum ex illis proferre haud desistam, quibus diuinos philosophos à Dei verbo minime dissentire ostendam, Apud psalmistam regium inuenimus, quod *Deus sit lucerna hominis illustrator.* Vnde directe inferre possumus, quod, cum per hominis lucernam intelligat eius animam, necesse sit, quod spiritus seu animæ lux omnis à viuifico radio vultus Dei procedat, sine quo anima est tenebrosa, & non anima, sed nihilum. Atq; hinc immediate post infert propheta: *Nam Deus splendentes efficit tenebras.* Vnde liquet quod Dei splendor, qui est mens diuina, illustrare soleat candelam hominis seu animam, sine qua anima non est magis lucida, quam candela sine flamma. Ex quibus sat liquido constat, quod vita animæ, sit mens diuina, & per consequens mens diuina mediante spiritu Empyreo, insit in anima ætherea seu spiritu vitali. Sed & hoc melius confirmatur, ex Iob, qui dicit ad Deum, *Vita benignitatem exercuisti erga me, & visitatio tua conseruauit spiritum meum,* quibus arguere videtur, quod præsentia faciei Iehouæ conseruatus est in homine spiritus vitalis, & per consequens, quod vita maneat in potestate, imo vero in ipso Deo. Et quod Dei splendor viuificans sit verus actor in spiritu cœlesti ad vitam hanc temporaneam, & in spiritu supercœlesti ad vitam æternam, quippe ex quibus est *fons vite & aqua viua* à Christo & Iohan. in Reuel. memorata: Nonne etiam alibi dicitur à Psalmista, quod *Iehoua sit fons vite & gloriæ*: apud ipsum etiam Ioh. legimus, quod *fit vita in verbo, & quod in vita sit lux hominum*, non enim ibi loci dicit, quod vita sit lux hominum, sed *in vita*, hoc est in vitali spiritu. *fit fons vite & gloriæ.* Per vitam intelligit vitam temporaneam, & per lucem seu gloriam vitam æternam, prioris seu momentaneæ vite vehiculum, est spiritus intermedius, de tenebris mundi inferioris participans, at vitam æternæ vehiculum, vbi in secula seculorum regnat Sabaoth, est spiritus Empyreus luci æternæ adhærens; Sed & hoc multis aliis in locis explicatur verbi gratia dicitur à Dauid, quod *vita sit beneuolentia Iehouæ*, Et alibi, *Vita fons penes Deum est*, Et alibi, *Vita restitutor Iehouæ*, Et alibi, *Vita mea Deus fortis*, Sed locus ille inter omnes apertissimus est ad hanc rem. *Deo abscondite faciem suam, creatura conturbantur, recipiente spiritum eorum, expirant, emittente spiritum suum, recreantur, &c.* His igitur manifeste declaratum est, quod spiritus hic sublunaris seu aereus sit receptaculum Dei, cum eius *tugurium & vehiculum sit densa nubes, cum ipse stet super alas venti*, & tamen proximum suum vehiculum seu vestimentum est lux Empyræa, vi pote quæ vbiq; in mundo adest, *insedit enim calum calorum antiquorum*, vnde etiam dicitur, *Iehoua quis in superiori nubepar estimatur.* Et tamen vbiq; adest & semper; ô quam admirabilis & occultus est literarum sacrarum sensus spiritualis! quam profunde vulnerat eius litera! Est etiam hic spiritus Angelorum cœli superioris vehiculum, vnde dicitur, *qui facis angelos tuos ventos, & ministros tuos ignem vrentem*, Et alibi, *Angeli sunt Dei ministri facientes placitum suum*, In quo sensu tam angeli vindicantes & malo persequentes, quam benignitate diuina homines afficientes, intelliguntur, nam teste Iob, *Angeli tam boni quam mali assistunt coram Iehoua*, Sic, *Angelum mittit Deus ante iustos in negotijs suis*, Sic etiam angelus malus Iob affligebat, & primogenita Ægyptiorum morte affecit, Et angelum Iehouæ vidit Dauid sublati oculis stantem inter calum & terram cum gladio suo stricto, in manu sua extenso contra Ierusalaima, populum deuastantem, & peste corripientem, ita vt metu deterritus fuerit Dauid. Sic etiam angelum suum misit Iehoua qui excidit omnem valentem robore, & antecessorem ac principem in castris Assyriorum. Quod autem aer sit commune receptaculum animarum cœlestium, spiritus ætherei deorsum se inclinantis, influentiarum, stellarum tam fixarum quam erraticarum, quod (inquam) actonum mirabilium & se-*

& secretorum ingentium tam cælorum quam terrarum sit sacrarium atque myrothecium, quod sit spiritus vnus & essentia vnica, vniuersum orbem terrarum & aquarum massam regens, quæ etiam ab orbe terrarum ad summum vsque cælum pertingit, atque etiam super illud ascendit, cum æther nihil sit præter aerem mediocriter tenuem, qui verbo Dei (in eius centro, & extra eius periferiam regnante) ducitur & mouetur, in cuius etiam virtute permanebit vsque ad vltimum pereat: quod occulta in se ventorum, fulgurum & tonitruum, simul atque cometarum, pluuiarum, niuis & grandinis mysteria amplectitur, quod sit mare mundanum, in quo formæ rerum omnium inferiorum specificæ, atque humidum cuiuslibet viuentis radicale natant; quod sit spatium illud commune in quod defunctorum animæ seu spiritus reuertuntur, quod denique sit spiritus ille, qui se cum omnibus rebus sublunaribus miscet, & in eis esse spirituum seu formarum tam salutiferarum quam malignarum, & veneno compositum afficientium vehiculum, neminem quidem in philosophia mediocriter versatum latere existimo. Hinc definitur aer à nonnullis, esse spiritus vitalis, qui omnia quæ sunt penetrat, eaque ad inuicem connectit, hic omnia implet, & virtute suæ animæ omnia mouet, & ob hanc causam à nonnullis Doctoribus Hebræis, hic spiritus inter elementa non numeratur, sed ipsum æstimant, tanquam gluten elementa & elementata simul coniungens, illumque vocant spiritum mundi resonantem influentias & spiritus omnes in se recipientem. Hic ergo est spiritus ille, qui se ipsum in sanguinem humanum mediante Naturæ adminiculo tanquam alter Protheus transformat, in qua quidem specie visibili, mysteria nihilominus sua inuisibilia comprehendit, utpote mentem diuinam. (Atque hinc dicitur homo templum spiritus sancti) Angelos bonos, cuiusmodi erat ille de quo sic loquitur Zaccharias proph. *Ecce Angelus, qui loquebatur in me egredietur* &c. atque huius officium sic describit Iamblicus, *Hic (inquit) angelus animam conciliat corpori, communicat am curat, vitam animæ propriam dirigit*, &c. quod etiam sit prauorum spirituum & dæmonum capax, nos docet non modo sacrarum scripturarum testimonium, verum etiam experientia quotidiana, in dæmoniacis, & spiritibus diabolicis obsessis, nam prauis spiritibus spiritum mundi infimum inhabitare concessum est, quippe qui spiritum aut æthereum aut Empyreum inhabitare ob suam impuritatem nequeunt. Porro etiam aer in sanguinem contractus est sedes animæ, in cuius centro, (vt superius est declaratum) mens diuina in spiritu suo Empiræo sedem suam habet, Atque hoc multis sacrarum scripturarum locis confirmatur. Hinc enim dixit Deus, *car-*

nem cum sanguine non comedetis, sanguinem enim animarum vestrarum requiram de monu cunctarum bestiarum, & de manu viri, & de manu fratris eius requiram animam hominis, quicumque effuderit humanum sanguinem, fundatur sanguis illius, ad imaginem quippe Dei factus est homo. Atque hinc est, quod dictum sit Iob. 24. 12. quod *animi vulneratorum seu intersectorum vociferetur, & Deus inultum abire non patitur.* Ac si diceret, Anima pro violatione sui ipsius & tabernaculi sui effusione &c. Quibus liquet in primis, quod anima seu vita sit in sanguine, deinde, quod similitudo Dei sit in sanguine, utpote qui stabilitur à verbo in quo est vita, atque hanc ob causam punitio feruissimum ordinatur pro iis qui templum naturæ atque animæ sacrarium violare aggrediuntur; Nam licet sanguis sit visibilis aer, tamen in eo species inuisibiles inhabitare videntur, utpote mens, Angelus, anima, & spiritus inuisibilis, horum omnium receptaculum proximum est aer, vt sanguis ab aere procreatus, est eorum vehiculum remotum atque exterius; Sed quod anima sit in sanguine ex hoc sacrarum literarum loco patet, vbi dicitur, *Qui comederit sanguinem, confirmabo faciem meam contra animam illius, & disperdam eum de*

populo suo, quia anima carnis in sanguine est, & ego dedi illum vobis vt super altare in eo expiatis pro animabus vestris, & sanguis pro anima periculo, Idcirco dixi filiis Israel, non animam ex vobis comedet sanguinem: si igitur in venatione aut aucupio quis ceperit feram vel auem, quibus vesci licitum est, fundat sanguinem, & operiet illum terra, anima enim omnis carnis est in sanguine. Sed audiamus (obsecro) quid hac in re loquantur philosophi antiqui, diuinitatis titulo insigniti. Alii volunt, quod vitæ vigor præcipue in humoribus cholera & sanguine consistat: in sanguine inquam vt per vniuersum corpus dispergatur, & in cholera vt in suo actu reddatur viuacior, Mercurius Trismegistus, *Sanguinem esse vitæ seu animæ curriculum, ita vt mouente vita ad eius motum impellatur & vehiculum, at sanguinem fluidum hac vita priuatum, coagulari atque congelari & quasi mortuum existere dicit.* Empedocles vim vitæ seu animæ præcipuam in corde posuit, hocq; per modum sanguinis, At Epicurei hoc negant, quoniam corde in Crocodilis extracto, vitam nihilominus in iis diu permanisse obseruarunt. Stoici agnoscunt vitam esse in corde, verum omnimodo negant eam cordi adesse ratione sanguinis, sed virtute spiritus, hocq; videtur luculenter Chrysippus demonstrare. Alii cum Moysè in hoc conuenientes, affirmant, ab Oraculis esse prohibitum & vetitum, sanguinem creaturæ comedere, utpote in quo est eius anima; At vero mea quidem sententia facillimum est pacem atque concordiam inter hos omnes philosophos producere, eosque inuicem conciliare. Nam qui dixit, animam esse in corde mediante sanguine, veritatem dixit, nec quidem qui eam in corde esse ratione spiritus asseuerauit, mentitus est, quia vt spiritus ætherei portio seu anima cælestis, est in spiritu mundano, sic etiam & ille spiritus inest in sanguine, cuius vasa sunt cor & hepar. Nec quidem sequitur Epicureorum ratio, quod ablato Crocodili corde statim moriatur animal, quoniam vis vitæ per venas & arterias in vniuersum corpus diffunditur, non enim sequitur, quod ideo arbor virescens statim moriatur, quia radice sua priuatur, nam quandiu sanguis in partibus animalis mouere percipitur, tandiu vita in eo permanere dicitur. Concludimus ergo ex his, quæ dicta sunt, quod verbum sit cuiuslibet rei centrum, sine quo perdurare nequit, & quod mens diuina in homine sit in spiritu angelico, & ille spiritus intellectualis est in anima cælesti, & anima cælestis est in aere inuisibili, & aer inuisibilis est in aere visibili qui est sanguis,

Zacch. 1. 3.

Gen. 9. 4.

Leu. 17. 10.

& sanguis est in corde & hepate, atque hac ratione anima potest dici esse in corde tam ratione sanguinis in quo est mediate, quam ratione spiritus, in quo inest immediate. Sic etiam Deus potest dici inesse spiritui humano, sanguini, & cordi, & per consequens tam in Microcosmo vbi que esse quam in Macrocosmo. Vnde ab Apostolo haud inconsulte dicitur *est homo Templum Spiritus Sancti*.

His igitur ita se habentibus euidenter est, quod anima sine spiritu suo æthereo (qui est quasi vitæ humidum radicale) nec ille, nisi in suo curriculo, qui est aer mundanus, neque ille sine suo vehiculo, quod est Humanus visibiliter condensatus, qui est sanguis, neque in corpus ingredi, nec in ipso monere, nec tandem ab eo mortis violentia discedere possit, quoniam sanguis aeri, & aer ætheri, & æther animæ lucidæ seu vitali vinculis naturæ adinuicem ita adligantur, vt vnum sine altero in hac regione elementari moueri nequeat, imo quælibet pars sanguinis talem habet ad suum totum respectum, dum anima in corpore agat, vt illa etiam respicitur à suo toto, nam spiritus aeris à suo simili (prout fat liquido declaratur in vnguenti atrarii effectu, de quo infra) non minus diuidi potest, quam anima pars à suo toto, vnde cum dictum est, *quod anima interfectorum vociferetur*, non intelligitur anima manca, sed integra, cum suis vehiculis inuisibilibus tam aereis, quam superlunatibus, quæ quidem vinculo admirabili vltimo suo vehiculo sanguini videlicet adligantur. Atque hinc prouenit, quod si quis transeat per locum in quo homo est interfectus, aut vbi mortui aut interfecti cadauer nouiter occultatur, stupore atque timore non nunquam afficiatur, quoniam in aere qui est iam vltimo vehiculum, in quo anima interfecti vehitur) huiusmodi cæde perturbatur, & spectris horribilibus & tremendis vndiq; circumdatur, & sic cum spiritu interno hominis transeuntis se iungens, ipsum et similibus figuris inuisibilibus afficit, vnde timor incutitur, nam tam tener est natura spiritus, vt impressiones externas etiam inuisibiles, facillime recipiat, atque hinc oritur, quod si sensus visionis spiritus propter longam ægritudinem, euadat debilis, et aer satis densus pro speculo ei inseruiat, ita vt quis suæ faciei imaginem in eo percipere queat, quod quidem non modo ab Aristotele & Alberto scribitur, sed etiam à me ipso quadam febrili periculosa laborante compertum est verum. Ex quibus euidenter liquet, quod aer, qui est animæ interfecti sedes, & currus, nexu inseparabili relationem habeat ad sanguinem adhuc in corpore defuncti remanentem. Nonne hoc lucide declaratur in reis, nam cædis consciis præsentibus cadauer confestim sanguinem recentem emittere solet, at vero si minime sint nocentes, nihil sanguinis è cadauere egredietur, quod quidem, nisi spiritus aeris animæ receptaculum ad cadauer huiusmodi relationem haberet, præstaret nunquam, nam spiritus hic à cadaueris sanguine minime adhuc totaliter separatus metu quasi percussus, in corpore mouetur, & motu huiusmodi subitaneo sanguinem congelatum liquefacit calore sui motus. Porro etiam est luctatio quasi atque contentio inter spiritus interfecti & interficientis, qualis erat inter spiritus Eteodis & Polynicis, quibus se inuicem pugna interficientibus, etiam spiritus eorum ignis flamma permixti, flammam à flamma distinguere videbantur. Nam proculdubio ipsa anima defunctorum in aereo spiritu tanquam suo vehiculo, etiam à cadauere separato inhabitare solet. Vnde & passionibus similibus post ipsius à corpore separationem, afficitur, quoniam hominis passionibus non à corpore, quod per se est immobile, sed à spiritu sublunari, quo ab anima tanquam passiuo ab agente impulsio turbide & peruersè mouetur, & in motu suo passionibus exagitat, influentibus fatalibus gubernatas: Nam anima tam pura in se existit, vt nisi ab huiusmodi spiritu rebeli afficiatur, suaviter & benigne agat, est enim spiritus sublunaris, & non æthereus, qui ad spiritus tam malignos quam beneuolos recipiendos paratus est, quibus aut perturbatur, aut pacificatur animus, nam cælum naturaliter mutationibus non est subiectum, quia elementar agit in suo spiritu, at vbi actiones eius male recipiuntur, peruersi erunt ipsarum effectus, sed vt vltimum adhuc procedamus in inquisitione hac nostra, inquit Merc. Trismeg. *quod anima recurrente in se ipsam, spiritus in sanguinem & anima in spiritum contrahatur*. Porro dicit, *quod anima sit receptaculum mentis, & quod spiritus sit indumentum anime, spirituum vero receptaculum sicut sanguinem, nam spiritus mediantibus suis interius essentis, non aliter agit in sanguinem, quam anima in corpus, seu cælum in terram. Similis etiam respectus habetur inter animam & spiritum, & inter mentem atque animam*. Vnde concludit, *quod spiritus in corpore per venas arteriasque sanguinemque diffusus, animal vndique cieat, molemque corporis suspensam sustineat, & circumferat*. Atque alibi concludit, *quod vt anima in corpus penetrare non potuit, nisi mediante spiritu, ita etiam è corpore egredi nequeat nisi mediante eodem spirituali vehiculo, nec quidem potest ille spiritus ita à sanguine separari, quin ad sanguinem cum sit suum vehiculum habeat relationem, quod etiam dissolutione in suam naturam inuisibilem & spirituales conuertetur*. Atque hæc est ratio quod animæ defunctorum quandoque appareant, hominibus, atque iterum victu quasi oculi euanescent, nam vt nubes visibilis nihil aliud est quam aer condensatus & contractus, quæ iterum dilatata, in suum esse inuisibile, etiam nulla pluma apparente dissoluta conuertitur, sic etiam spiritus iste animæ vehiculum, cum spiritu sanguinis priori iam putrefactione attenuato, & in aeternam inuisibilem redacto, in vasta mundi cauitate coniunctus, & huc atque illuc in spiritu mundano natans, subito se contrahere, & contractione hominibus visibiliter comparere solet, in eadem forma & effigie, qua corpus erat, dum vesali fruebatur aura, cum hoc sit certum, & à philosophis comprobatur, quod nulla figura sit in corporalibus, quæ non erat prius in spiritualibus, nec quidem est aliqua creaturæ effigies hic in terra, quæ in cælis non erat prius reformata: sic etiam spiritus Samuelis verus & non præstigiōsus apparebat Saul regi, videlicet condensatione sui spiritus inuisibilis, in speciem visibilem, qui subito per dilatationem iterum inuisibilis erat factus. Sic etiam corpus Eliæ spirituale factum transfiguratione cum illo Moyse Christo & Apostolis apparebat, in monte Tabor. Atque etiam il-

Iud Christi post resurrectionem in medio Apostolorum contrahendo scilicet speciem suam subtilem, illamque condensatione visibilem reddendo, comparebat; At vero cum euanescere voluerunt hoc quidem dilatatione & subtiliatione subito fecerunt; nam iuxta illud D. Pauli à corruptione surrexerunt ad incorruptionem, à corporea dispositione ad incorpoream & spirituaalem. Hinc igitur accidit, vt spiritus etiam mortuorum, cadaueribus ceremoniis defunctis conuenientibus destitutis, aut ipsorum sanguine præter modum & violentè tractato nonnunquam visibiliter apparere obseruentur. De huiusmodi apparitionibus innumerabilia exempla hoc in loco allegare possumus, sed quia alia me auocant, historiam hanc vnicam de simili euentu quod auctori prædicto nostro secretum antea descriptum quondam operanti accidit, vobis aperiam.

CAPVT VI.

De historia admirabili mysticum sanguinis post mortem alicuius cum spiritu & anima eiusdem nexum demonstrante.

AN huiusce accidentis constellation aliqua celestis, aut varia operandi ratio aut hora electionis in operis primordio, vel an ratione mortis nonnullorum ipsorum ex quibus sanguis erat prius extractus, aut in longa materia sanguinea putrefactione huius rei iam recitandæ causa esset, prorsus & ipse artifex, & ego, & multi aliam oculares quam auriculares testes ignoramus & ignorauerunt. Sed auctor ille noster antea citatus, in ciuitate Lutetia iuxta locum illum qui dicitur *Le Temple*, multorum amicorum suorum instantiis opus hoc seu sanguinis humani anatomiam chymicam constanter est aggressus, Sanguinem igitur ab amico suo accepit, qui per biennium in olla bene obturata putrefactionem est passus, eratq; sanguis ille ex variarum personarum brachiis emissus atq; extractus; exordium igitur huic suo operi die quodam Saturni, horam circiter nonam, vt pote quæ celebrandæ Missæ communis, fecit. Per integram septimanam varios ignis gradus (vt supra declaratur) obseruando intentionem hanc suam igne continuo persequitur. Interea vero temporis die Veneris sequente, circa mediam noctem, artifex hoc nostro in cubiculo, suo laboratorio contiguo, lecto incumbente inter somnum & vigiliam, dum interea plenilunii splendor cubiculum illustraret, quod & erat in parte domus fere superiori, Ecce, exortus subito mugitus horribilis, bouum mugitui, aut Leonis rugitui similis, quo audito artifex ille attonitus in stuporem, & sudore frigido vndiq; perfluens, se in lecto quietum & immobilem retinuit, finitoq; illo sono in laboratorio, subito inter ipsum & fenestram nebulam quandam in forma ouali condensatam prospexit, quæ paulatim effigiem humanam induere complete videbatur, clamoremq; alium & acutum efficiens subito euauit. Et certe licet hoc quibusdam incredibile videatur, attamen non modo nobiles in cubiculis proximis, imo vero & hospes ipse cum vxore, in ima regione domus iacens, verum etiam vicini in opposita plateæ parte habitantes, tam rugitum quam vocem distincte audiuerunt, atque etiam nonnulli eorum eiusdem vehementia expergefati sunt. At vero artifex in hoc se solatium inuenisse dicebat, quod Episcopus ille, à quo sanguinem hunc præparatum, simul atque secretum eiusdem accepit, eum præmonuerat, quod si eorum aliquis à quibus sanguis extrahabatur, tempore putrefactionis moreretur, eius spiritum sæpe in artificis obiecto cum perturbatione comparere solere. Porro etiam die crastino videlicet die Saturni sequenti, Retortam à sua fornace sustulit, leui clavis cuiusdam pulsatione confregit, & in eo caput sanguinis mortuum inuenit, caput (inquam) hæud inepte mortuum dicendum, quoniam in re omni videlicet in facie, oculis, naribus, ore & capillis qui erant aliquantulum rari & aurei coloris, caput humanum repræsentabat. Atq; huius etiam rei quamplurimi sunt testes oculares, videlicet amicus meus charissimus, & vir nobilis atque fide dignissimus, Dominus de Bourdaloue, primus Ducis Guisliæ secretarius, qui de hac re literas mihi in Angliam mittens fuit in causa, quod partim huius rei certitudinis cognoscendæ causâ atque partim aliis negotiis particularibus motus, Lutetiam profectus fuerim, vbi historiam istam à viris grauib; & honestis comprobatam & confirmatam audiui, videlicet à domino Menanton in illa domo tunc temporis viuente, à Doctore quodam in medicina, ab hospite illius, & multis aliis, vnde liquet, quod integer spiritus illius viri mortui, istius sanguinis exigui in vita sua extracti spiritum relatione indiuisibili respexerit, ita vt igne cruciata sanguinis ipsius portione, vna etiam spiritus eius è corpore exhalatus propter continuationem symphoniacam vnus ad alterum perturbatus & vexatus fuerit, sed & hoc experimentis sequentibus optime explicatur.

CAPVT VII.

De Experimento notabili in quo eximia inter sanguinem & sanguinem diuersorum virorum connexio & sympathia explicatur: quo etiam historia præcedentis probabilitas confirmatur.

AQuodam Duce seu Capiteo magnanimo, natu nobili, belli gnaro, natione Scoto, nomine Hambleton, in rebus occultis cognoscendis studioso, in regionibus exoticis optime versato, vita, conditione & fide honesto, nobilitate & diuitiis satis fausto, fideliter accepi, Italum quandam cui siue in pugna siue accidete aliquo alio nasus erat excisus, à quodam captiuo, paupertate misero, pretio prius posito, impetrasse,

vt vulnere in magis carnosa brachii sui parte impresso, locus ille ita recenter fauciatus, naso nouiter etiam mutilato seu decurtato applicaretur, hocq; sine vlla separatione, quousq; medicamentorum præsidio glutine tandem firmo in vnicam substantiam continuam vnirentur, quo quidem opere temporis diuturnitate, non sine vtriusq; patientis incommodo & tædio ad exitum perducto, ossa carnis satis grandis incisione ex brachio dempta est; quæ postea in nasi prioris effigiem reducta est scalpello partim, partim debita tenuissima plumbi laminæ applicatione; atque ita nasum satis decentem & ornatum possidebat.

Eueniebat autem, vt lapsis ab eo tempore annis quibusdam miser ille qui carnes suas pretio vendidit, mortem obiret, quo etiam tempore obseruatum est, quod pars illa nasi mutilati, quæ à defuncto dum viueret pecuniis empta est, primum languescere, ac tum postea putrescere atque gangrænare occeperit, ita vt carnem putridam vsq; ad illam sibi propriam pertingentem scalpello auferre coactus fuerit. Huiusmodi igitur obseruatione & experientia alii, quibus accidente aliquo decurtati sunt nasi, brachium suum proprium vulnerare, eiq; nasum mutilatum applicare solebant, & quamuis hoc non nisi extremo labore & tædio summo præstare potuerint, tamen duplicis commoditatis expectatio patientiam ingentem iis impressit, videlicet non modo membri defectiui reedificatio & resectio, sed etiam eiusdem in eo dem statu vsque ad mortem continuatio. Ex huiusmodi igitur experimento satis luculenter explicatum habemus, quanta sit inter sanguinem vnus & alterius relatio, multo magis inter integram sanguinis eiusdem massam, & portiunculam ab eo diuisam, quemadmodum in vnguenti Armarii seu magnetici mysterio (de quo infra aliquid dicemus) abunde explicatum est. Experimentum ergo hoc inter Italos satis notum & familiare, erat experimenti alterius momenti haud exigui fundamentum, quod etiam, vt quidam mihi recensuit, apud nonnullos tam Italos quam Germanos hodierno die in vsu habetur: Experimentum autem est huiusmodi.

C A P V T VIII.

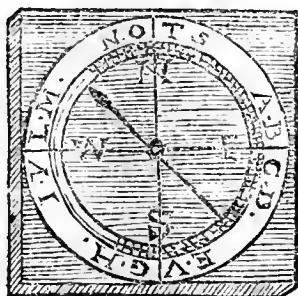
De quodam Experimento ab occulta sanguinis cum suo simili sympathia dependente, mediante quo, duorum hominum per longum interuallum ab inuicem distantium sensus (nullis literis aut nuncijs intermediantibus) facillime discerni possunt.

Experimentum (dixi) præcedens erat huiusce consequentis fundamentum, nam cum tantam perciperent nonnulli ingenio acutiores sympathiam inter carnes vnus hominis & illas alterius, (quarum origo atq; nutrimentum erat sanguis) hanc ab occulto sanguinis vtriusq; spiritu provenisse animaduertunt; Nam si animæ sedes sit spiritus, vt & spiritus sedes seu vehiculum sit sanguis, necesse est quod huiusmodi sympathia in natura à primo actore seu agente inprimis procedat, cuius currus & receptaculum mediatum est sanguis, & immediatum spiritus inuisibiliter per sanguinis massam vagans.

Hinc igitur rem istam hoc modo aggrediuntur, brachium seu locum aliquem alium aut incisione vulnerant, aut cauterizatione perforant, vulnereq; à suo sanguine aut materia mucosa optime expurgato, & incarnare incipiente focius istius viri sic fauciati, vel ex digito vel alio aliquo loco nonnullas sanguinis guttulas vel incisione vel punctione extrahere debet, casq; in alterius vulnus infundere, vt obturato cum emplastro aliquo foramine, sanguis hic infusus cum sanguine viri vulnerati fermentari, & tandem vniri possit. At si quis obiiciat, sanguinem istum infusum, vt pote extra suum locum proprium, putridum fieri, agnoscimus, quod sanguinis substantia, nihil huic nostro operi Sympathetico conferre possit, sed solummodo occultus in sanguine illo spiritus, mediante quo anima vnus cum anima alterius communicare videtur; Nam spiritus spiritui facillime naturæ glutine coniungitur, quoniam natura natura lætatur & gaudet. Vt in gutta aquæ seu argenti viui granula videmus, quæ suo toti inseparabiliter coniungi solet. Curato igitur vulnere more solito, secretum in hoc latere dicunt, videlicet quod si cicatrix vulneris acu vel acicula pungatur, locus seu pars alterius, à quo sanguis fuit extractus, longe vtcunq; à vulnerato distantis eandem punctiorem statim admirabili spiritu sympathia persentiet. Quod cum ita sit, rem esse facillimam concludunt, mediante Alphabeto quodam, rem aliquam cuiuscunque naturæ aut conditionis, inter se communicare. Verbi gratia pro litera A. punctio vnica sit imprimenda, pro B. duæ, pro C. tres, & sic in cæteris. Imo vero audiui, quod tam fortis sit virtute communicationis istiusmodi sanguinis consensus & nexus, inter spiritum vnus atque illum alterius, vt moriente homine à quo sanguis est extractus, necesse sit, naturam sanguinis in vulnere infusam etiam incisione eradicari, ne locus putrescat, & tunc postea more priori consolidandum est vulnus. Deniq; istiusmodi sanguinis cum sanguine consensus, admirabiliter in illa vulneris per vnguentum Magneticum curatione explicatur. de qua *cap. seq.* sufficienter (volente Deo) agemus. Porro etiam sympathetice huiusmodi operationis probabilitas, per expertissimam illam de lapide Magnete conclusionem adeo à nonnullis ebuccinatum confirmatur, virtute cuius communicatio inter amicos diffitis locis viuentes est facta. Huius autem rei mysterium (vti mihi à quodam meo amico reuelatum est) sic accipite.

In promptu parandæ sunt duæ tabulæ æqualiter quadratæ, à quarum cuiuslibet centro delineetur circulus æqualium diametrorum atque horum circulorum areæ more instrumenti illius marini nautis per quam necessarij quod Angli vocant *the sea Compass*, Galli *Le Compas marine*, excuari debent: Hi autem circu-

li caui per fundum duobus diuidendi sunt diametris, ipsos in partes seu quartas quatuor distinguentibus, quorum diametrorum extremitates super concauitates se extendentes indicare quatuor mundi cardines seu partes solent, videlicet Orientem, Occidentem, Aquilonem, Meridiem, quæ per N.S.E. W. in concauitatis margine notari solent. Tunc supra concauitatem ex utroque diametri extremitatis latere in angulo orientali per E. signato, quatuor exprimantur literæ primæ, a. b. nempe ex vno latere & c. d. ex alio; Similiter ex utroque latere extremitatis S. meridiem denotantis, describantur, E. V. & G. H. Arq; etiam ratione præcedenti, in extremitate W. occidentem quartam indicante, collocandæ sunt literæ I. K. L. M. Deniq; literæ n. o. r. s. in extremitate boreali per N. designata: Denique præparandæ sunt duæ acus eiusdem dimensionis, quæ ambæ cum eadem magnetis portione tangi debent, quæ ita præparatæ; concauitatis centro more communi applicandæ sunt. Porro etiam tintinabulum diligens concauitati ita est adaptandum, vt acus pars anterior, contra illud pulsans, vnum vel alium amicum de tempore interlocutionis admoneat. Huius rei descriptio hic sequitur.

Quo facto, in promptu habenda sunt duo instrumenta ferrea, ex ferro septies vel pluries fuso confecta, quorum dimensio debet esse ad pollicis magnitudinem in rotunditate, & cuiuslibet eorum extremitati vnica, ligneum quoddam manubrium applicabis, quo sine manus læsione id in igne calefactum retinere queas: Altera vero eius extremitas ad formam Rhombi seu Adamantis quadrati reduci debet, & supra istius quartas Rhombi scribe secundum mundi positionem, N. S. E. W. id est Septentrio, Meridies, Oriens & Occidens. Iraque diu teneantur huiusmodi extremitates Rhomboidales seu Adamantinae in igne, & ad metalli fusionem fere. Tunc ferrum ab igne extrahendo, terminumque Rhomboidalem deorsum tenendo, conuertatur quarta eius S. directe ad meridiem; & fortiter cum magnete potentissimo fricetur seu tangatur: Tunc parrem eius Borealem versus Boream directe positam, cum illa magnetis specie Theamedes dicta, (cuius proprietas est, Aquilonis a parte aërem attrahere) perfrices; post hæc applicata, vt antea S. ad Meridiem eleuetur, quarta Rhombi. E. versus Orientem, & cum Adamante etiam permulceatur. Deinde, secundum eandem stationem (S. scilicet respiciente Meridiem) verte quartam, W. versus occidentem, & fricetur more prædicto, quo facto; suspendantur duo ferrea ista instrumenta, extremitatibus Rhomboidalibus deorsum respicientibus, quousque complete refrigescant. Ac tum postea ex lignis quibusdam bonis, parentur manubria duo, ambabus ipsorum extremitatibus affigenda, Effigies huiusmodi instrumenti est talis.

Nota, quod si acus ex prædictis duabus vnica ab aliquo horum instrumentorum moueatur, tunc actionem habebunt ambæ ad inuicem Sympatheticam, etsi vna ab altera per 40. aut 50. miliaria fuerit distans; nã virtus hæc Sympathetica, eo latius se extendit, quo magis facultate & fortitudine exuberat magnes.

Operatio ergo huiusmodi est.

Duo amici suas tabulas & ferrea instrumenta possidentes, sic inuicem conferre solent, vitrum planum concauitatem circuli atq; acus obtegens, auferre debent, quo facto cum suo instrumento ferreo ad tintinabulum acum attrahunt, atque ita pulsatione acus contra tintinabulum sonus edetur, cui & tintinabulum tabulæ amici absentis resonando etiam respondebit. At si absens non prorsus simili pulsatione ei responderit, reiteretur hæc eius pulsatio tali tempore, quando amicum distantem suæ tabulæ propinquo rem esse imaginatur; habito autem inter ipsos signo, tunc campanellas auferant ambo, (nam tintinabula sunt pro artistarum placito vel auferenda vel addenda.)

Ille qui primã facit motionem, debet conceptionem suam paucis verbis contrahere, atq; etiam verba eius paucissimis literis; Tunc eius absens amicus sic cõpellatus, cartã habeat paratã & atramentũ, ad literas illas colligendas, quæ per acũ assignantur aut demonstrantur, q̄ indicatio fit, ducendo acũ ad quartã vbi prima litera est, ac° vero ductio, sit virtute instrumẽti ferrei, applicando illã Rhombi superficiem ad acũ, q̄ respondet

ad illam quartam, in qua litera supposita inest, Et si sit prima litera in ea quarta acum ducit ad eam non nisi semel, si secunda, acumbis ad eam quartam reducit, si tertia, ter, & sic in cæteris. Sed huiusmodi acus ductio debet consequenter & sine intermissione per 2, 3, aut 4. vices fieri.

Porro etiam amico absenti iisdem mediis respondere ad amici præsentis interrogationes & petitiones licet.

Hoc secretum ego ipse me nondum expertum esse fateor, eiusdem tamen probabilitas est valida, quoniam per spiritus mundi sympathiam in rebus variis sitam maiora adhuc longe posse præstari testatur experientia, utcumque mihi hoc secretum pro vero & experto ab amico meo docto, & pro fide in existimatione haud exigua habito, datum est, quod hoc in loco ideo lectori significare decretum est, quia similis est istius experimenti ratio illi à nobis antea recitata, ita ut vnius dispositio dispositionem alterius confirmare videatur. Ut enim spiritum in sanguine inesse supra affirmauimus, eumque per relationem exactissimam, hocque ratione spiritus sui magnetici ad distans per medium aerem radios suos ad suum simile transferre, sic etiam spiritus lapidis magnetis per ferri poros transfusi eandem cum suo simili absente mediante aere affectionem & sympathiam habere videtur.

Ego vero de lapide Magnete, candidi coloris, & venis repleto in ciuitate Auegnionensi, cognoui duo instrumenta huiusmodi, facta findendo magnetem per venam eius albicantem, vnamque eius partem tabulæ vni, alteram vero alteri adaptando, quorum acus vnius intra ciuitatis mœnia mouebat, ad motum illius extra: Sed an vis illa magnetica per longiorem distantiam se extenderet, hoc nesciebam.

Denique huius operationis magneticæ possibilitatem confirmare videtur vnguenti magnetici vis atque potentia toties à multis experta & explorata, de qua cap. hoc sequenti fusius tractabimus.

C A P V T I X.

De varia vnguenti Armarij seu Magnetici compositione, proprietate, & sympathetica illius per sanguinem operatione.

EXimia est inter res eiusdem naturæ sympathia, quemadmodum dispositionum inter eas contrariarum Antipathia admirabilis, quod quidem hominibus inscitia obrutis impossibile prima fronte videretur, nisi infallibiles huiusmodi naturarum proprietates, in rebus diuersis ocularis confirmasset experientia; Nec quidem extra hominis naturam quicquam inuenitur, quod rerum sympathiam magis arguat, quam fortissima ipsius magnetis ad ferrum relatio, eiusque ad stellam polarem affectio; Nec certe (ut ad hominis regnum perueniamus) est quicquam, quod sympathiam & compassionem inter eum atque partes vitali suæ dispositioni appropriatas, luculentiùs demonstrat, quam manifesta illa relatio quæ obseruatur esse inter vnguentum ex sanguine, aliisque hominis partibus conflatum, ac vulneratum, & inter cruorem à vulnerato effusum, atque sanguinis massam quæ in sauciato corpore adhuc referuatur, vnde via comparationis inter magnetis effectus & illos istiusmodi vnguenti facta, (utpote qui sunt simillimi,) vnguentum hoc magneti-cum appellatur.

Primum igitur compositionis eiusdem ingredientia atque mensuras ipsorum vobis explicabimus, atque effectus illos quos praxis atque experientia, etiam stultorum magistra produxit, describemus, quo facilius de partibus humanis in illud ingredientibus diiudicare possitis. Deinde naturales operis istius occulti & sympathetici rationes ex ingenii mei, quale quale illud sit, sacrario seu myrothecio depromere mihi liceat, quo reuera vobis quænam sit animi mei hac in re sententia atque opinio, breuibus ostendam.

Compositio est huiusmodi.

Rec. Moscæ seu Vinea ex Caluaria hominis diu suspensi excrecentis, vel pro defectu eiusdem, de ossibus suspensi & laqueo præfocati, aeri diu expositis & concretis, simul atque Axungia humanæ an. ʒij. Mumi, sanguinis humani, Boli Armenician. ʒj. Olei lini ʒij. Terantur omnia in mortario quousque in vnguentum reducuntur subtile, quod in capsulam est reponendum, atque sagaciter pro vlu referuandum.

Videmus ergo in huiusmodi compositione, vnguentum hoc ex rebus humanæ naturæ optime conuenientibus esse conflatum, & per consequens, quod magnum ad eius sanitatem & existentiam respectum habeat, quippe ad cuius compositionem sanguis primo loco cõcurrit, in quo sita est vis vitæ. Hic (inquam) adsunt hominis ossa & eorum essentia in forma moscæ seu vineæ excrecentis hic ipsius caro in Munio scilicet ex carne & balsamo confecto, hic humani corporis pinguedo cum cæteris ad vnguenti istiusmodi perfectionem conuenit, atque cum his omnibus sanguis (vtri dictum est) permiscetur, qui erat prædictorum omnium origo & pabulum, utpote in quo vitæ spiritus, & cum eo ipsa anima lucida delitescere & occulto more agere solet: ita ut integra corporis humani perfectio, ad huiusce vnguenti pretiosi confectionem concurrere videatur. Atque hinc est quod tantus factus sit inter hoc vnguentum & corporis vulnerati sanguinem respectus: Nam necesse est, ut aliquid sanguinis sauciati, etiam ex vulneris profunditate eliciatur, quemadmodum ex sequentibus manifeste explicatur.

Cum igitur vulnus alicui infligitur, aut instrumentum vulnerans cruore perlitum est recuperandum, aut pro defectu illius lignum aliquod acutum in profundum patorem, vbi vulnus dehiscit est immittendum quo sanguine intingatur. Illud igitur instrumentum siue sit ensis, cultellus, securis, seu deniq; lignum aliquod ita sanguine infectum, ad locum capsulae vtcunq; a patiente elongata reportari debet, deinde in vnguentum immergatur, & in eo ita ad curationis complementum relinquatur: Interea temporis vulnus singulis matutinis temporibus, recenti panno linteo in proprio patientis lotio madefacto ligari debet. Atque ita (Deo vouente) sine emplastro sanabitur. Est autem hoc in fauciatis expertum, qui ab ipso vnguento per 10. aut 20. milliaria germanica distabant. Prodest etiam & aliis doloribus, vtpote illis dentium & similibus, qui a prava sanguinis dispositione prouenire obseruantur. Item si clauo equi cuiusdam pes aut per fabri ferrarii negligentiam, aut ab alio quodam accidente vulneretur, ligno in vulneris fundum immerso, & in capsulam seu arculam reposito, vulnus intra paucos dies sanari repertum est.

In primis autem in curatione obiter hoc vnum obseruandum est, quod in ea summum & constans regimen sit obseruandum: nam si vnguentum hoc nimis calide custodiarur, & vulnus calore nimio erit affectum, vel si frigore rigeat, de eadem etiam indispositione gustabit & vulnus. Et iam in experientia & cognitione quidem mea historiam vobis recitare mihi liceat. Nobilis quidam & gradu eques auratus, nomine S. Nic. Gilbourn mihi frater, vtpote qui sororem meam natu maximam duxit, vir quidem nemini (vr opinor) ex nobilibus Angliae doctrina & philosophia postponendus, cum ex officio suo (quod circa naues regias versabatur) naualis Angliae apparatus eius cura esset, Hic (inquam) isto vnguento pixideni plenam secum retinens, fabrum quendam lignarium, ad naues reficiendas conductum grauius securi esse vulneratum audiuit, quo annunciat, securim cuius acies sanguine vulnerata erat perlita, prorinus ad se adferri iussit: & vnguento suo securis aciem eruentam perfricans, eamque pannis linteis a frigore muniens, in conclauis sui quendam clauum suspendebat, clausoque ostio discessit, & subito vulneratus ille se solatium sensisse fassus est, & indies magis magisque conualescere perrexit: Ar vero quodam die de vulnere suo atque de dolore, & intemperie eiusdem conquestus est admodum, astantesque omnes sunt admirati, quod nulla occasione euidenti data, tam repentina inquietudine esset afflictus, ad fratrem meum statim defugiunt, ipseque ad suum conclaue festino gradu properat, inuenitque securim forte fortuna humi prostratam, linteis amiculis destitutam, atque partem vinctam aeris inclementiae obnoxiam; quare vice secunda ipse instrumenti aciem vnguento illiniuit, eamque linteis tegumentis inuestiit, & immediate vulneris dolor est mitigatus, illudque ad pristinam temperiem redactum, atque ira mox conualuit.

Iam vero ad huiusce curationis sympatheticae demonstrationem naturalem progrediemur, vt non modo ore experientiae loquamur, cum hic sit mechanicorum mos atque consuetudo, sed rationibus ab occulto naturae gremio seu promptuario decerptis, more philosophorum huius actionis mysterium luculenter depingamus.

Cum aer (vti antea est dictum) sit medium seu vehiculum spiritus cuiuslibet rei, qui etiam citius ipsius animae seu lucis caelestis seu agentis primarij dicitur: Porro etiam cum sanguis sit horum omnium receptaculum, sequitur inde quod sanguis in vena seu arteria motus sit ab ipsius spiritus impulsu, vt ille iterum a luce seu anima in eo tanquam a vento recta agitatur, qua & ratione simili in homine a spiritu intellectuali in animae centro inhabitante incitatur, in cuius etiam meditullio residet mens diuina tanquam princeps, imperator, atque primum internum agens, quod est mundi maioris principium ante omnia factum (iuxta illud Ecclesiastici, *Sapientia ante omnia creata.*) Haec ergo mens erat primus spiritus mundani in suo organo inflator, primus chordae Monochordi mundani impulsor, in spiritu lucido seu Empyreo semper ambiens, vt ille in luce seu anima caelesti, qui etiam cum suo spiritu in aereo spiritu non aliter vehitur, quam ille in sanguine. Haec ergo est ratio quod sanguis non aliter aeri visibili nexu naturae concatenetur, quam elementum aquae terrae, atque iterum aer sanguinis visibilis, aeri inuisibili in eo in sito, quam elementum aquae illi aeri. Atque etiam anima lucida cum suo vehiculo lucido aeri (in quo vehitur) quam elementum aeris igni. Porro etiam se habet spiritus intellectualis ad animam, vt substantia caelestis seu aetherea ad illam Empyream, seu spiritum intellectualem, vt Deus ad spiritum angeli, cum quo vndique circundatur, (iuxta illud quidem Psalmistae regii) *Deus est amictus lumine*, hoc est spiritu igneo. Ex quibus manifestum est, quod Sanguis & vita primario mouentur a mente, at secundario ab anima, cuius impulsu prouocatur spiritus, ad cuius nutum sanguis mouetur in sua vena: quod etiam confirmat Mercur. Trismeg. huiusmodi sermone, *Anima humana in hunc vehitur modum, Mens in ratione, ratio in anima, anima in spiritu, & spiritus in corpore, ac tandem spiritus per venas arteriasq; sanguinemq; diffusus animal vndiq; ciet, motumq; corporis suspenfam sustinet atq; circumfert.*

Ex his ergo liquet, quod quatenus sanguinis substantia suo spiritui nexu quidem inseparabili coniungitur, atq; eius spiritus nihil sit aliud quam aer, cui anima caelestis inest, hocque continuo nexu, non aliter quam aether aeri, inde & sequatur, quod relatio inter sanguinem & suum spiritum sit admirabilis & firma, similiter eius spiritus cum sit nihil aliud, quam aer in sanguine inclusus ita adhæreat aeri in macrocosmo, vt pars suo toto, vel vt gutta aqua cum suo toto modo inseparabili vnitur. At vero quatenus hic spiritus est sanguinis inclusus eique adhæret, non aliter quam aer aquae, similiter quatenus anima specifica huius vel illius hominis factus est custos, eatenus de istius vel illius indiuidui natura participat, quemadmodum verbi gratia

Cap. 2

Psalm. 104. 2

Prim. 10.

tia aqua vel croco, vel herbis, vel fantalis, aut rubeo tinctorum vel atramento imbuta, si in flumen extinctoris officina paulatim effluat, speciem tamen suam tinctam retinebit à limpida fluminis aqua distinctam, quæ in medio illius fluminis lineam quandam in longitudinem protensam designare atque protrahere videbitur, & tamen substantia eius cum illa aquæ fluminis ita adligabitur, vt cum ea continua esse videatur. Sic etiam spiritus hic sanguineus, tametsi ab humano laboratorio effluerit, tamen naturæ suæ vestigia inuisibilia in suo simili videlicet in aere vbicunque portabitur, relinquet, ita vt à loco vulnerato à quo exiit, vsque ad locum pixidis seu capsulæ vnguento huiusmodi magnetico repletæ, lineam quandam inuisibilem, de natura sanguinis visibilis, qui per lignum vel arma ad sanitatis arculam transfertur extendere, & in suum simile aerem videlicet imprimere videatur: Nam tametsi omnis aer sit de eiusdem natura atque substantia, tamen est Mercurius ille mundanus cuius partes nonnullæ ab aliis discrepare videntur, non respectu substantiæ, cum in ea conueniant omnes, sed respectu proprietatis loci vel corporis, per quod transit aer, quemadmodum aqua non mutatur ab aqua sua dispositione, sed tamen de natura sulphurea, ferrea, aluminosa, simul atque de loci coloribus & qualitibus participare solet, quibus à natura seu qualitate aquæ dulcis discrepare videtur. Sic etiam observatur, quod natura dulcis fluminis Indorum Occidentalium, Amazon dicti, per multa miliaria in mare salsum ingrediatur atque penetrat, priusquam aut à figura & motu, aut dispositione sua dulci à natura aquæ marinæ vt cunque immensæ, alteretur aut discrepare videatur. Hic ergo Mercurius mundanus seu sublimaris omnia siue in caelo, seu denique in terris penetrans, more mercurii celestis, omnium qualitatum est capax, & tamen in sua substantia aërea (quæ est nihil aliud quam aqua subtilis) est semper constans, cum semel vim animalem induit, cuius quidem subito deponere non est facile, nam natura humida formam suam lucidam tam auide appetit, vt eam semel acquisitam non tam cito deponat aut amittat. Vnde liquet, quod linea ista spiritalis inuisibiliter in aere inter vulneratum & capsulæ locum protracta siue extensa, & suam formam animalem secum rapiat, quæ etiam anima à suo toto in corpore vulnerato contento non minus diuiditur quam radius solis à sole, vt igitur radius solis in spiritu mundano natans est quasi nuncius inter caelum & terram, sic etiam radius hic animalis est fidelis conductor naturæ salutiferæ, à Balsami myrothecio, ad corpus læsum atque lauciatum, eiusque medium; seu linea directrix, seu spiritum salutiferum mediante anima dirigens, est spiritus, inuisibiliter in aere porrectus, qui nisi in aere occulto modo esset figuratus, vnguenti virtus huc atque illuc efflueret, nihilque proficui ad vulneratum afferret. Simili quidem ratione videmus, quod si in visione optica radius pyramidalis non esset, spiritus quidem visuales ad obiectum egredi, & tum postea regrediendo de obiecti certitudine sensus efficere certiores non possent, acies enim à spectus animæ vulnerati est in capsula, in qua sanitas expectata delitescit, atque magnetica eadem animæ in obiectum intuens vis illius medicamenti vires spirituales attrahit, mediante suo radio in organo spiritali mouente, qui radius est radius pyramidalis aspectus ipsius animæ, atque huiusmodi animæ intuitus est compassione & amore sui subiecti seu tabernaculi plenus, in quo quidem ad se attrahit quæ sunt salutaria, vt eius aspectu antipathetico seu odio pleno obiecta propulsare atque evitare conatur. Sed vt luculentius adhuc operationem istam mysticam explicemus & demonstremus: Si filum aliquod de vno loco in alium fortiter extendatur, hoc filum occultæ spiritus sanguinei lineæ comparamus, cuius vnâ extremitatem si digito percutias, hic anima tua pulsans, animæ vulnerati, radium suum per lineam spiritali emittentis refertur, radius autem ab anima pulsantis emissus est virtus illa vniuersum filum à termino à quo ad terminum ad quem vibrans atque quatiens, estque nuncius quasi deferens per organon suum spiritali voluntatem sui integri, hoc est animæ quæ est totius & per consequens omnium partium domina. Videmus igitur, quod filum hoc ita protensum, ita in suis partibus sit continuum vt principio eiusdem pulso, integra eius substantia resonare atque vibrare videatur, sic anima pulsante lineæ istius aëream partem vulneri continuam, per multiplicationem vis illa agitans (quam animæ radium supra nuncupauimus) ad aliam lineæ spiritalis extremitatem in capsulæ profunditate mediante ligno intrusam migrat, atque vi sua attractiua seu magnetica naturam vnguenti facilius ideo ad se trahit, quia naturali quadam sympathia cum ea symbolizate atque conuenire videtur, nam natura lætatur in sua natura, natura naturam sibi similem adiuvat, natura à sua natura simili refici solet. Sic sanguis humanus cum suo simili in ossibus, axungia, mumio, & sanguine (quæ ad vnguenti compositionem concurrunt) facillime sympathetico consensu & symphonico amore delectatur, adunatur atque in defectu illius reficitur, nam vis vnita est fortior, & natura naturæ vnita res omnes vt cunque præternaturam se habentes vincere atque superare potest: Hinc ergo oritur secreta illa inter prauos spiritus & cacomagos vnio & combinatio, qua homines inepti à Diabolo turpiter decipiuntur. Vnde Diabolus seu spiritus malignus inuitamento huiusmodi stupis, veneficæ voluntatem atque imperata implere gestit. Vnde sapientule commercium est factum inter eos, vt spiritus ille quacunq; figura indutus, sanguinis portionem sugendo quotidie sibi hauriat, quo spiritus cacomaggi in sanguine delitescens, idem cum illo maligni spiritus fiat, atque ita in naturam diabolicam conuertitur, quo à cultu tandem diabolico impossibile est recedere. Imo vero pro defectu sanguinis fortiarum partes hominis à sanguine ortas colligere solebant, videlicet ossa sepulchrorum, crines barbitonsorum, vt in Apuleio legitur. Imo vero & vbi talia deesse observant, vel calceos, vel chirothecas, vel res aliquas huiusmodi quæ sudore corporis inficiuntur, accipere solent, quemadmodum ex quorundam fortiariorum hic

In Anglia degentium confessione explicatum est: Tantus inquam est inter spiritum vnus sanguinis, & suisimilis concentus atque sympathia, vt vel vnico sanguine, aut ab eo orto male vel bene à mago in distitis locis tractato, & alter aut vexabitur, aut gaudio & salute afficietur, quibus optime percipitur, quanta sit inter sanguinem vnus & sanguinem alterius compassio, etiam in locis ab inuicem longe distantibus, quæ quidem sit propter occultum spiritum in iis conclusum, cuius actus est animæ radius, at replicare quis possit fortasse, quod linea huiusmodi inuisibilis in aere à vulnerato ad pixidis sedem protracta, motu hominum vel animantium possit rumpi atque in partes diuidi, & quod exinde sequeretur, vt vnguenti virtus in vanum operaretur, vt pote cuius spiritus conducens est interruptus, & hac ratione vim sanatiuam ad optatum portum conducere nequit: cui respondemus, quod eadem sit ratio in aeris diuisione ac ipsius aquæ, nam si pars aquæ in flumine aliquo in longitudine more lineæ tingatur, & cymba per eius medium, transiens ipsam lineam sic tinctam diuiderit, eius tamen partes nictu quasi oculi ad inuicem iterum reuungi percipiuntur, nec etiam sequitur quod aer in duas partes ense diuisus in substantiæ vnitatem non reuertatur.

Concludimus ergo, quod admirabiles sint & stupendi spiritus inuisibilis in substantia sanguinis humani occultati effectus, tam sympathetici quam antipathetici, de illis superius iam locuti sumus, de his inferius paucis agemus. Atque hac de causa Arbatel (vir in mysteriis supernaturalibus admodum versatus) tractatum integrum instituit de Magia microcosmica, in qua denotat quid microcosmus per suum spiritum, & sibi à natiuitate additos genios, magice hoc est sapientia spiritali effecerit, & quomodo: atque per sapientiam illam omnium doctrinam mentem in anima humana mediante spiritu suo intellectualem vitam, vt animam in spiritu humano intelligimus.

CAPVT X.

De antipathia tam Macrocosmicæ quam Microcosmicæ ratione, Et quomodo spiritus vtriusque interior quandoque ab anima eum inhabitante alienetur, & à spiritibus malignis usurpetur.

DE sanguinis mediante eius spiritu aereo sympathia cum eius simili etiam in loco distito disposito, multo magis in eadem vena currente qua vita salubris seu sanitas & temperies ab homine acquiritur, in prædictis abunde satis est tractatum. Iam vero de antipathia inter animam viuentem, & illam malignam corruptentem, hoc est ei dispositione oppositam, seu malignam mediante eodem spiritu: & quomodo hic spiritus animæ propriæ vehiculum à sua domina & eiusdem cura alienetur, paucis hoc in loco noster instituetur sermo.

Quemadmodum est impossibile vt aliquis concentus Sympatheticus, aut societas symphonica possit esse, vbi spiritus aereus est suæ animæ diuersus, aut in dispositione contrarius, (iuxta illud Saluatoris Iesu Christi) *regnum oppositione diuisum diu perdurare non potest*: sic etiam necesse est, vt hæc in spiritu sublunari alienatio, à dæmone naturæ, animæ viuificæ contratio procedat, quoniam ipse aer est humida & passiuæ natura, & ab interno agente vel naturaliter & à natiuitate ei insito, ducitur, quo factus est regularis in facultate viuendi, vel præter naturaliter ei adueniente, quo contra cursum suum naturalem & ordinarium flectitur, & viuæ animæ rebellis est factus, & more curus Phaetontei extra naturæ semitam vectus mundum minorem aut igne destruere aggreditur, aut Deucæleonis diluuiò ipsum humido & frigido exitali submergere, præceps, & insano more, instar illorum porcorum qui à spiritibus malignis impulsu seipso precipites in mare dederunt. Tam (inquam) fragilis est hic spiritus inferior, & iniquationibus tam obnoxius, vt more mercurii cælestis aptus sit ad dispositionem cuiuslibet dæmonis seu malignæ & peregrinæ animæ, vtcunq; suæ dominæ propriæ, seu animæ vitæ sit contrarius. Atque hæc est ratio cur spiritus sublunaris tam in Macro quam Microcosmo sit tantis mutationibus & inconstantia imbutus. Vnde fit, vt assiduo nouarum formarum appetitu famescat, priuationeque vtitur loco lenæ, mediante qua nouos assidue amores sibi comparat. Hinc tanta mundi sublunaris incertitudo, hinc generis humani infelicitatis origo, & peccati initium; Nam (vt antea dixi) tametsi aer in humida sua natura patitur, influentiæ tamen corporum cælestium, in eum impluentes loco agentium seu animarum inseruiunt. At vero quatenus videmus quod influentiæ sint diuersæ, pro varia planetarum in cælo prædominantium ratione, eatenus diuersas in aere & rebus inferioribus impressiones atque alterationes à causarum varietate profluentes produci obseruamus, verbi causa, meteora quandoque ignita nonnunquam aquosa, atque etiam ventosa, pro diuersa influentium cælestium conditione in hac vel illa regione aeris præcreari solent. Ex hoc autem influentiarum cæli varietatem, imo vero & contrarietatem elicere fas est, videlicet quia Iouis aspectus naturæ humanæ vitæ faustus atq; propitijs, illi Saturni antipathia quadam à Creatore ordinata summopere opponi animaduertitur; nam aspectus quidam Saturnini vitæ & generi humano sunt infestissimi, vt pote frigidi, & per consequens calido humano contrarii & sicci, qui ideo humido radicali omnimodo

resistunt

resistunt, quod autem ad aspectus planetarii influentias atrinet, dicimus eos à spiritu seu dæmone quodam Olympico seu fatali gubernari, & deorsum impelli, qui est ex parte planetæ fortioris in cælo, hoc est illius qui totius schematis cælestis est dominus, atque hic fluxus cum ad regionem sublunarem perueniat, à dæmone seu angelo illius regionis, qui dæmoni prædicto Olympico inferuit, regitur atq; vehitur median-
te aere. Quibus sat liquido declaratur, quod dæmones tam naturæ humanæ, & aliis rebus in suis dispositio-
nibus contrarii, quam illi qui vitæ creaturarum sunt propitii in aere comprehendantur, & in aere secun-
dum varias planetarum in cælo prædinationes (à quibus vitam & potestatem hauriunt) vices suas in-
dominio & actione exercent, vnde fit, vt sanguis ab elemento aereo dæmonibus malignis infecto, facillime
morbis contagiolis corrumpatur & contaminetur, quoniam sanguis vitalis subtiliori aeris parte nutri-
tur, imo vero tam per inspirationem quam nutrimentum aer in corpus humanum ingrediens, spiritum non-
nunquam malignum atq; vitæ humanæ infensum secum trahit & introducit. Vnde alienatio haud exigua
fit inter spiritum aereum, & suam animam hoc in mundo minori, non aliter quam in aere sublunari mun-
di maioris euenit, cuius præsentia aer quietus, fulmine & fulgore, grandine, pluuiis, cometis, & infinitis aliis
impressiõibus perturbatur & ægrotare videtur. Arq; ita antipathia incurabilis quandoq; est facta in-
ter hominis genium bonum atq; dæmonem ei cõtrarium, qui aereum spiritum animæ vehiculum pollue-
re, & in malignam suam naturam conuètere omnimodo tentat. Sic quemadmodum Diabolus erat in ven-
to illo Macrocosmi, seu in aere illo à regione deserti irruente, quo mediante, *concusit quatuor angulos domus,*
quæ corruens oppressit liberos Iob. Sic etiam status hypochondriaci à maligno spiritu exagitantur, atq; tanto furo-
re impelluntur. Vt etiam ipsum hominis templum visibile quati & nonnunquam corruere faciat, atq; hoc
idem affirmare videtur Albotali, *quod melancholia sit à demonio, quod etiam demonijs affectos viderit qualibet mundi*
et. as: De quibus etiam mentionem fecerunt scripturæ sacræ, vnde etiam inuenimus, *quod porcorum spiritus*
aereus permissione Christi Cacodæmonum vehiculum erat factus, quo à spiritibus malignis violenter agitato, porci illi in mari
subito fuerunt submersi. Porro etiam, vt in Iob dictum est, *quod ex Diaboli malitia ignis ceciderit de cælo, & vaccas, o-*
ues, puerosq; consumpsit. In illo actu certum est ipsum malignum spiritum fuisse, videlicet in aere ignito, Sic
etiam (teste Artelio) *Diabolus se iungit infirmitatibus hum. uis ex Cholera prouenientibus,* vt in sequentibus latius
declaramus. Ex quib. luculenter docetur, quod anima humana in suo spiritu infimo nauigans, per natura-
rum antipathia affligetur à dæmone, seu spiritu alieno, atq; genio hominis aduerso, imo vero per huiusmo-
di spiritus veri infimi possessionem, præstigijs falsis & delusionib. decipitur homo, & morbis corporeis af-
fligitur, & furore pellitur, & falsa pro veris imaginatur, & timore ac trilitia sine causa afficitur. Sed huius rei
mysterium obseruate obsecro, cū illud ac vobis attingere me accingā, quo facilius intelligatis, quomodo
Deus seu mens, quomodo anima propria, & vitalis dæmon, seu anima aliena, in spiritu humano inhabitare
dicatur. Nam vt Mentis sedes est spiritus Empyreus, seu intellectualis, seu Empyreus, in quo nec dæmō nec
anima infimi ordinis vnquam inhabitare queat, sic locus animæ vitali proprius est spiritus æthereus, cui ita
adnectitur anima, vt forma materiæ. Ad primum locum ob singularem eius puritatem spiritus malignus pe-
netrare nequit, vtpote à throno & præsentia Dei à mundi primordio in exilium tenebrosum relegatus, &
tenebris ob inobedientiam suam obrutus; At hic spiritus seu aer Empyreus est bonorum angelorum sedes,
quippe qui coram Deo sunt; Etiam ad spiritum æthereum pertingere nequeunt, istiusmodi spiritus mali-
gni, quoniam ob eorum imperfectiõem & impuritatem, ad locū adeo purum, perfectum, & lucidum, ac-
cedere non nisi Deo sic volente possunt, quatenus lucifugi & lucis osores nuncupantur. Atq; hinc est quod
potestatem non habent in vitam humanam, hoc est in spiritum eius æthereum sine speciali Dei permissio-
ne, vnde dixit ad Diabolum Deus, *Ecce in manu tua est, veruntamen animam eius serua,* id est partem eius ætheream
ne tangas. At vero cum spiritu mundi sublunari familiares sunt spiritus nocentes seu angeli, & delusionib.
homines decipientes, vtpote quibus infima hæc mundi portio, sublunaris scilicet, in primordio post Luci-
feri lapsum pro habitatione erat destinata. Hinc in Apocalypsi inuenimus, *vidi quatuor angelos stantes super*
quatuor angulos terræ, tenentes quatuor ventos terræ ne flarent super terram, neq; mare, neq; vllam arborem, & vidi alterum
angelum ascendentem ab Ortu Solis, habentem signum Dei viui, & clamauit voce magna quatuor angelis, quibus datum est
nocere terræ & mari, dicens, Nolite nocere terræ neq; mari, neq; arboribus, quousq; signemus seruos Dei in frontibus; Quibus
liquet, quod angeli nocentes potestatem habeant in aerem seu ventos, in terram & in mare, sed quando ad
malitiam suam exequendam progrediuntur per ventos seu spiritum aereum mouere solent, nam spiritus pro
aere & vento accipitur, in quo videtur sapiens agnoscere totā vim inferiorum esse, vnde à Iohanne loco antea citato,
dicuntur huiusmodi angeli ventis præsidere. Similiter ex loco præcedenti patet, q̄ angeli cælorum superiorū impe-
rent illis mundi sublunaris: Nam superiora semper regunt inferiora, vnde vt cælū immittit influentias suas
in aerem, illumq; atq; spiritus in eo conclusos mouere obseruatur; sic etiā & angeli virtutes suas seu vim vi-
tæ à cælo Empyreo per Sephyrotas impluunt in cælum ætherem, quod & actus illos successiue impluit in
mundum sublunarem, atque etiam Deus simili ratione tanquam agens primum, deorsum à spiritu suo
increateo seu fonte lucido impluit omnes cæli Empiræi virtutes, quibus angelicæ creaturæ repletæ, eas liber-
raliter de suis spheris lucidis in inferiora tam ætherea quam aerea infundere solent, quemadmodum
in physiologia nostra Cabalistica satis declaratum est. His igitur declarari videtur, quod facillimum erit spi-
ritui maligno in microcosmi aerem seu sanguinis subtile penetrare, quoniam aer & elementa seu spi-
ritus sublunaris dæmonibus prauis & nocentibus pro sede sua naturali à Deo destinatus est. Vn-
de fit vt facilis sit eius in aerem humanum introitus, imo vero tam astutus est Diabolus, vt
etiam

Iob. c. 1.

Clar. ma-
ior. 6. 4.

Iob. 2. 6.

Sap. 7. 20.

etiam in electorum spiritum externum penetrare nonnunquam permissione diuina affleat, vnde dictum est: *Surrexit autem Satan contra Israel. & incitauit David vt numeraret Israel.* At vero, ad eius spiritum æthereū seu vitalem pertingere ne quibat, multo minus ad illum intellectualem contra quem Diabolus necquicquam vnquam aggredi est ausus, vtpote qui est sedes Dei atque angelorum suorum, à quo ab origine per inobedientiam suam est expulsus. Sic etiam *Diabolus in cor Iudæ prodicionem misit*, in cor inquam eius, quippe in quod inspiratione attrahitur aer, & cum aere seu vento spiritus maligni nonnunquam in cor introducuntur, atque ita spiritus iste deceprus pergat ad spiritus istius introducti exagitationem, ac si esset animæ suæ propriæ, & ei à natiuitate concessæ instinctu, ita vt in huiusmodi dæmonis alieni delusione, quandoq; ea videre, ea tangere, atque ea gustare putant ægroti, quæ reuera non sunt, & aliquando etiam se volare aut natate credunt, cum nihilominus in eorum potestate non sit, aut volare, aut natate. Alii iterum credunt se ipsos in asinum aut equum esse cōuersos. Alii se super bestias equitare, & Dianæ splendente Luna sacrificia seu victimas præbere putant, & tamen interea secure dormire obseruantur, quidam se caudam vulpinam in anum innatam, alii nasum admodum ingentem, alii angues in stomacho viuentes habere se falso existimant, atque infinitis huiusmodi vanitatibus hominem fallit eius spiritus sine ratione ductus, & tamen cælestis vitæ spiritus in his non afficitur; quia dæmoni non permittitur, vt animam tangat. At vero nonnunquam & animam permissione tangunt, sed ipsam totaliter extinguere illis non permittitur, iuxta illud Augustini, *Accipiunt sape angeli mali potestatem, & morbos immittere & aerem vitiando morbidum reddere, & peruersis malefacta persuadere*: Et alibi dicit, *Quod ex ineffabili Dei potestate fiat quod possunt mali angeli si permittantur: ideo vero non possunt, quia non permittuntur*: Nam spiritus ille, qui in centro aeris tam macrocosmi quam microcosmi in throno suo empyreo regnat, vel contrahendo se in se permittit dæmones accedere ad margines aereas ipsius animæ, vel extendendo, vultus sui lumine lucifugos & prauos dæmones fugat ab anima exteriori, iuxta illud Prophetæ superius allegatum, *Deo abscondente faciem suam creatura conturbantur, emittente spiritum suum recreantur*, Erat enim mediante spiritu lucido Dei quod *Christus spiritus immundos eiecerit*. Quare necesse est vt anima humana in medio inter spiritum diuinum seu empyreum, & mundanum seu aereum natans, Christo seu verbo in cælo intellectuali seu summo regnanti adhæreat, si à prauorum dæmonum insultibus secunda esse vult, nam si superiora negligendo ad inferiora seu sublunaria mundana tendat, hoc est, si Elementis seu Elementatis aciem suam affigit, Diabolorum tyrannidis immunis esse nequit, imo vero iis admodum obnoxia, vnde orauit David vt spiritu suo bono deduceret eum Deus in viam planam, hoc est in semitam veritatis, quæ est spiritus perfectionis, quæ admodum via falsitatis est spiritus ille aereus dæmonibus subiectus, nam *Diabolus appellatur mēdiciorum pater*, quia in eo non est veritas. Hinc inquit Archangelus in Cabalistica Dogm. *Sicut diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum, ita dissidentibus à Deo, omnia nocent, omnia vergunt in malum: quia contra huiusmodi discolors armat se creatura in vltionem scilicet inimicorum Dei*. Etiam dicit Augustinus quod omnium malorum causa sit peccatum, quod est deordinatio & distemperamentum animæ. Et alibi idem Augustinus ait, *De ludificationibus dæmonum quid dicemus, nisi de medio Babylonis esse fugiendum, quanto enim in hac ima maiorem potestatem dæmonum videmus, tanto tenacius mediatori adhaerendum, per quem ab imis ad summa conscendimus*. Actiones igitur dæmonum quæ in spiritu tam macro quam microcosmico nobiliori perficiuntur, sunt ideo præstigiolæ, & mendaces, & visus & sensuum humanorum deceptrices, tum quia fiunt in aere, cui præsunt angeli Dei maligni, tum quia Diabolus (qui est eorum pater) est deceptor & mendax ab origine mundi. Vnde euenit, quod fortissimi seu incantatores Ægyptiaci miracula sua fallacia, visionesq; præstigiolas, sensibus Pharaonis obiecerint, vtpote qui sophisticè tam in aere medio mundano inconstantiæ pleno, quam in illo animæ Pharaonis atq; astantium egerunt, ita vt nullum phantasmis eorum videretur discrimen inter miracula ipsorum diabolica, & Moysis diuina, at vero cum ad ciniphū confectionem atq; apparitionem peruenerunt, ipsi qui ranas & serpentes antea fecerunt, ciniphes conflare non potuerunt, quia maior aderat prohibentis Dei dominatio per spiritum sanctum, quod etiam magi confessi sunt dicentes, *Digitus Dei est hic*, Illi enim suæ artis in aere sophistico & fallaci mediantibus dæmonū apparitionibus fundamenta posuerunt: hic in spiritu diuino & Empyreo, vbi nullæ reperiuntur fallaciæ, vbi sola veritas regnat, vbi omnia infallibilia & permanentia existunt, assistentibus angelis bonis, suæ sapientiæ & operationis bases plantauit. Atq; hinc fit, quod impius dicitur spiritum suum conuertere contra Deum, hoc est alienare à Deo, quod fit, vbi anima ad carnem & sanguinis spiritum externum magis prona quam ad mētem, se subiicit potestati dæmonum, sic etiam antipathia facta est inter duorum spiritus, vnde in hunc sensum locutus est Iob: *Spiritus meus alienus factus est vxori meæ*; nam anima Iob ad mentem diuinam firmiter adhærens, spiritum suum in finem in legibus suis naturalibus, & in Dei obedientia retinuit, vnde & hic spiritus ab illo vxoris suæ fuit alienatus, quia anima eius inferiora respiciens, spiritum suum à Diabolo decipi, & menti diuinæ rebellem fieri permisit. Vnde tanta erat differentia inter spiritum Iob & Vxoris suæ quanta est inter Deum & Diabolum, quod & directe declarare videtur Iob. vbi dicit, *Spiritus ex intelligentia mea me fecit respondere*, hoc est, spiritus intellectualis seu Empyreus, mediante sapientia diuina: quippe cui eius anima firme vltique ad vltimam tentationem adhærebat: nam anima spiritui aereo adhærens, non differt ab illa bestia, humanum enim est illi spiritui adhære, à quo primordialiter est creata; at in eodem autore legimus, quod *Spiritus Dei fortis fecerit hominem*, & à sapiente dicitur, quod *Spiritus viri ponderet Iehoua*, Et alibi, *Spiritus Iehoua perpendit omnes vias hominis*. Et alibi, *Spiritus meus non permanebit in homine semper*; per quem spiritum illum intelligit, qui in anima hominis regnans eius vitam administrat, estque spiritus ille Empyreus dictus, nam respectu spiritus infimi seu aerei seu impuri, hic quidem ab illo bestiarum minime discrepare videtur. Vnde

Ex. cels. 3. 19 de hoc sic loquitur Salomon, *Spiritus hominis & bestia idem est, ut moritur hic, sic morietur illa; Nam est spiritus elementaris qui moritur, at vero ille cœlestis & supercœlestis est immortalis, estque illius elementaris quasi anima & vita, qua dempta mori dicitur.*

Concludam igitur quod antipathia tam inter res diuersas, quam in eodem subiecto, in substantia nempe aerea tam macro quam microcosmi consistat in naturarum seu animarum contrarietate & oppositione, atque præcipue vbi dæmon seu spiritus aliquis peruersus hostiliter spiritum alterius aggreditur. Sic etiam Catablephæ aspectus venenosis spiritibus impletus hominem ad distans occidere dicitur, hoc est, spiritus eiusdem malignus illi hominis bono tam est contrarius ut subito spiritum eius externum in sanguine expansum penetret, inficiat, humidum eius radicale absorbeat, spiritumque vitæ ex corpore euolare cogat. Et tamen nihilominus hic spiritus homini perniciosus, Catablephæ est salubris & propitijs. Talis etiam est naturæ antipathia inter spiritus lupi & agni, leonis & galli gallinæ, quemadmodum viceversa talis est sympathiæ ratio, inter magnetem & ferrum, aurum & argentum viuum, electrum & pallias, dux autem & fons Sympathiæ primus, est verbum seu lux summa, quæ est amor igneus & pax sempiterna. Antipathiæ vero origo est Diabolus, qui & Litigium dicitur. Hic de tenebris & morte participat, ille de luce & vita æterna. Ille ad saluationem tendit, ut & hic ad destructionem & ruinam. Hic creaturæ morborum atque perturbationum est occasio, ille sanitatis eiusdem fons, atque ægroti ad sanitatem suam pristinam reducendi author.

CAPVT XI.

De Antipathia inter sanguinem vnius atque alterius. Vnde procedat.

Lib. 10. c. 12 **P**ER ea quæ in præcedentibus dicta sunt, manifestum est, quod tanta sit inter rerum sympathiam atque antipathiam discrepantia, quanta est inter harmoniæ consonantiam & dissonantiam, & certe si rem paulo accuratius inspexerimus, percipiemus, eandem esse Antipathiæ atque discordantiæ symphoniacæ rationem, atque ita sympathiæ etiam atque concordantiæ. Vnde fit, ut inter sanguinem bene affectum & sui similem optimus reperiatur concentus. Sic etiam inter sanguinem sanum & venenosum contrarius est respectus atque hostiles inueniuntur esse ipsorum effectus. Verbi gratia, sanguis ille in mulieribus menstruosus dictus, qui nihil est aliud quam pars superflua totius massæ sanguineæ, si præter tempus & consuetudinem in corpore retineatur, ipsum multarum ægritudinum & affectuum præternaturalium esse causam animaduertimus, quoniam nonnunquam partes quasi principales suffocare videtur, cachexiam inducit, quam Hydropepsia, phrenitis, difficultas respirandi, matricis suffocatio, atque vniuersalis massæ sanguineæ corruptio sequitur. Imo vero tanta est in huiusmodi sanguinis substantia venenositas, ut teste *Isidoro*, Fructus crescentes solo ipsius contactu, suam viriditatem atque vegetandi facultatem amittant, desiccabitur eorundem humor naturalis atque tabescere videbitur, similiter, si herbe cum illo contaminentur, statim vigorem suum perdunt, arbores fructificare desinunt, imo vero & ipsum ferrum ab eo infectum æruginem destruetur, cuprum sibi nigredinem contrahet. Ad cetera vero animalia quod attinet, canes de eo comedentes rabidi deueniunt; imo quidem audiui quod si huius sanguinis portio homini in potione tribuatur, ipsi lepram inducat; Causa autem malignitatis huius sanguinis est malignus quidam spiritus, in eo nimia retentione procreatus, putrefactionis enim effectus mirabilia producit, quemadmodum videmus in carne quæ putredine in vermes, & animalcula innumerabilia conuertitur, at vero spiritus hic malignus huiusmodi putredine productus, naturam dæmonis infestissimi induit, cum & mulieres in matricum ipsarum præfocatione, non aliter afficiat quam si dæmone aliquo fuissent perturbatæ. Simili plane ratione se habet etiam sperma in corpore vel viduæ vel virginis, vel alicuius alterius feminae, atque etiam virorum à coitu diu abstinentium, nam loco procreationis suæ speciei humanæ, malignam sæpicule producit prolem, suis parentibus inimicissimam, quæ instar dæmonii vtrumque; sexum Epilepsia seu morbo caduco affligit, sexumque; fæmineum passione hysterica, & matricis præfocatione afficere gessit. Atque hi dæmones seu spiritus maligni videntur esse lunares, utpote qui nouilunio & plenilunio potestates & malitias suas præcipue exercere atque; huiusmodi miseros inclementer tractare gaudent: Nam videmus, diligenti obseruatione præeunte, quod ut sperma ad essentialiæ hominis naturæ productionem confert, ita etiam substantia sanguinis menstrualis ad elementare corporis subiectum, eiusque nutritionem imprimis conducere videatur, è quibus elicere fas est, quod ambo ad hominis generationem concurrant, semen videlicet, ac eius internum & sperma, ac ipsius externi initium, & sanguis menstrualis ad eiusdem vegetationem & augmentationem in externam fetus substantiam seu massam. Locus autem generationis istius maligni dæmonis tam in massa spermatica male applicata, quam in ea sanguinis menstrualis, est pars illius sublunaris, quia in parte spermatis cœlesti, spiritus nullus malignus aut produci aut in illam regionem penetrare potest, nisi in quantum ad eius vitam attinet. At vero in sanguine menstrualis nihil aut certe non multum essentialiæ quintæ inest. Vnde fit ut effectus longe deteriores producat quam sperma.

Quod autem ad sanguinum differentium seu variatum personarum antipathiam attinet, ille qui caco-dæmonis naturam induit, tolet sanguinem quidem sanum, vel ad distans inficere, vel per contactum solum. Qui ad distans transferunt suam contagionem, aere vruntur pro medio, atque huiusmodi est ille cuius spiritus elementaris vel seminariis pestiferis, variolosis aut Phthisicis intoxicatur, pestifero autem sanguini spiritus pestilens

pestilentialis adest, qui sub angeli maligni dominio est, cui datum est, terræ nocere, cuiusmodi erat ille angelus, quem *David sublati oculis stantem inter calum & terram cum gladio stricto in manu extenso contra Ierusalaima vidit*, *1. Chron. 21* cum tot millia *Israelitarum peste morerentur*, nam cuilibet horum ducum ad vindictam Dei ordinatorum, infinitæ sunt legiones, quæ cum aere hoc vel illo se miscent, secundum Dei voluntatem, qui aer cum ad vitæ pabulum primitus sit ordinatus, necesse est vt ad vitæ creaturæ sustentationem in inspiratione ad cor introducatur, quo facto, sequitur etiam vt pesti feri & maligni istiusmodi spiritus cum eo in corpus attrahantur, vnde sanguinis boni spiritus à maligno maligni corrumpitur. Atque hoc confirmari videtur ab hoc psalmistæ regii sermone, *Immisit in eos iram indignationis suæ, iram & tribulationem per angelos malos*. Et alibi dicit, *In ira & furore tuo turbati sumus, & in ira tua defecimus*, Sic etiam percussus Iob à Diabolo à planta pedis vsque ad verticem capitis eius, dixit. *Sagittæ omnipotentis in me grauiores sunt, virus earum ebibit spiritum meum, & conturbationes Dei quæ acie instructæ sunt, oppugnant me*. Vnde patet, quod per sagittas omnipotentis, malignos spiritus sub Diaboli seu angeli nocentis (de quo in *Apocalyp. 6. 7.*) conductu & imperio inuadentes intelligat, vnde & eos *conturbationes Dei* quæ acie instructæ sunt appellat. Locum autem vbi maneat in corpore, narrat esse spiritum illius, quem alibi in sanguine esse dixit, quomodo autem affligant, ibi etiam docet, videlicet in consumptione spiritus, atque humidi radicalis diminutione. Vnde dixit, *Virus earum ebibit spiritum meum*, atque hinc sequitur, quod spiritus essent ignei qui afficiebant Iob, nam inter omnia alia elementa, illud ignis maxime est sensibile, & proinde maiorem secum affert dolorem. Sunt autem spiritus maligni in sanguine qui tam grossi & terrestres sunt, vt alterius sanguinem ad distans contaminare nequeant, at vero huiusmodi spiritus per contactum virus suum grauius in sanguinem sanum effunderes solent, cuiusmodi virus lue venerea afflictis inesse animaduertitur, atque etiam tam in viris quam mulieribus gonorrhœa virulenta inquinatis, quorum insana sanam aut vice versa in sana sanum grauius seminare profluuiis, vlcerebus, atque aliis illius passionis accidentibus, vt pote Bubone, scabie, carie, inflammatione & urinæ ardore & huiusmodi aliis afficere solet, contactu etiam sanum leprosum inficere gaudet, quæ quidem contagio non nisi solo tactu facienda est. Atque internum huiusmodi contagionis principium in sanguinis spiritu externo delitescere videtur, quoniam natura terrestris in cælum ascendere nequit. Differunt igitur hæc duo contagionum genera, quoniam quod ad distantiam actiones suas perficit, est magis igneum & aereum. Vnde cum aere interiecto inter inficientem & infectum facillime se miscet, participatque de natura spirituum igneorum, quod autem non nisi per contactum ferit, est magis terrestre cum siccitate, vt lepra, aut aquaticum & graue, vt lues venerea. Vnde in aeris extremi naturam non ita facile se dispergit, atque hoc genus de natura dæmonum tam terrestrium, quam aquaticorum participare videtur, imo vero & dæmon seu spiritus malignus aliquis de natura prædictorum elementorum est in causa istiusmodi morbi, vt in cap. seq. fusius habebitis.

Pf. 77. 47.
Pf. 89. 7.

Iob. 6. 4.

CAPVT XII.

De Sanguinis tam cholericæ & phlegmaticæ quam melancholicæ mysterio antipathetico, & quomodo demones se ipsos cum ipsorum spiritibus permiscere possint.

VT quatuor à medicis & philosophis recensentur hominis complexionēs, ita quidem de illa vere sanguinea hoc in loco non est disputandum, vt pote in qua Antipathia non inest, quoniam temperie si non ad pondus, ad iusticiam tamen assidue gaudet, complexionēs inquam & eorum elementa, seu elementorum qualitates primas posuerunt medici & philosophi vulgares, vel sanitatis, si in suis limitibus retineantur, causas, vel morborum, si à iustis suarum temperierum limitibus recesserint, atque ita corpus quasi motum pro anima mouente acceperunt; nam vbi morbum à calore, frigore, humido vel sicco ortum dicunt, hic non nisi agentis vel motoris effectum calidum, frigidum, humidum & siccum explicauerunt, at vero interni agentis naturam penitus ignorarunt; sic etiam profundius se adhuc in multitudinem immergentes, dixerunt, causam huius vel illius morbi fuisse, aut non naturalem pituitam, vel vitream seu crudam, vel dulcem, vel acidam vel salinam; aut Bilem vel flauam, vitellinam, porraceam, æruginosam, Isaridem seu cæruleam: aut melancholicam (quam & bilem atram vocant) vel acidam radentem, vel ex adusta pituita ortam, atque ita externum elementum seu humorem, causam morbi faciunt, internum vero agens non, nec eius actus furibundos vel instupore, vel dolore ignorauerunt, atque hæc est ratio, quod medici hodierno die in curationibus suis tam sint incerti atque ignari, quippe qui ad effectus potius respectum habent, quam ad causam primariam, at vero in huius rei naturam nos paulo profundius & ultra paganorum & Ethnicorum captus respicientes, agnoscimus in primis, quod vt Deus sit causa primaria vitæ tam mundi quam creaturarum eiusdem, ita etiam rationem habet ad interitum ipsarum, atque ad peccatorum punitionem, morbis eos affligere & punire solet, vt autor primordialis tam vitæ quam mortis, atque in vita tam sanitatis quam morborum & perturbationum viuentium, secundum merita eorum & placitum suum. Quod ex multis sacrarum literarum locis confirmari videtur, quorum vnus supra citatus est huiusmodi; *Creatura Deo abscondente faciem suam conturbantur, recipiente spiritum eorum expirant, & in puluerem suum reuertuntur, emittente spiritum suum recreantur*. Porro dicitur, quod *ira tua consummabimur & estu tuo conturbabimur*. Item in alio loco sic scribitur, *Beatus*

Pf. 104. 29.

Pf. 90. 5.

Iob. 5. 17. est mortalis quem arguit Deus, quapropter castigationem omnipotentis ne spernas, quoniam ipse vulnerat & me-
Iob. 6. 4. detur, percutit & manus eius sanabunt. Et alibi, *Sagitta omnipotentis in me grauiore sunt, virus earum ebibit spiritum*
Iob. 21. 17. meum, & conturbationes Dei qua acie instructa sunt oppugnant me. Et alibi, dolores impertitur Deus ira sua. Et alibi, lo-
Iob. 33. 22. quitur Deus increpatione per dolorem in lectulo, & omnia ossa eius marcescere facit, Tabescit caro eius, & omnia ossa qua testa
Gen 11. 14. sunt nudabuntur. Appropinquabit corruptioni anima eius &c. Et alibi, peste & plaga affligebat Iehoua domum Pharao-
Exod 5. 3. nis, propter uxorem Abrami Et alibi, Ne Iehoua nos cadat peste & gladio. Et alibi inquit Iehoua, Ecce manus mea erit su-
Exod 9. 3. pra agros, & super equos, & asinos, & camelos, & oues, & boues, & pestis valde grauis. Et alibi, Faciet Iehoua vt adhaereat
Deuter. 28. tibi pestis, donec consumpserit te, Iehoua te percutiet tabe, peste calida & aestuante, ac adurente febre & siccitate, & vrigine, &
21. morbo regio, qua persequentur te donec pereas: Percutiet de vlcere Aegypti, & Hemorrhoidibus, & scabie, & prurigine, qui-
1. Sam. 2. 6. bus non poteris sanari, atque etiam auentia & caecitate, & stupore cordis. Et alibi, Iehoua afficit morte & in vitam resti-
1. Sam 5. 6. tuit, demittit in sepulchrum, & reducit. Item Hemorrhoidibus percussit Iehoua Aschodaos &c. Item percussit Deus ex
1. Sam. 6. Bersheheschitis plaga magna, & Ieremias Deum alloquendo dixit. Castiga me Iehoua, verumtamen modice, nec ca-
19. stiges in ira tua, vt non comminuas me. Et alibi, Dei Iehoua manus erant contra eum, in malum. At vero sciendum est,
Ier. 10. 24. quod Deus operetur, in impiorum punitione non immediate, sed mediate & originaliter; quæ enim siue
Iud. 2. 1.) bona siue mala creaturis accidunt, illa omnia a Deo ordinatione at non executione efficiuntur: que mad-
 modum regis seu imperatoris est, res omnes secundum mentem & conceptionem suam statuere atque or-
 dinare, postea vero quæ ordinata sunt à ministris & subministris, exequuntur, ita etiam Deus rerum om-
 nium dispositio, ministros suos angelicos habet, qui secundum suam voluntatem, vel bene vel male cum
 creaturis & præcipue cum hominibus agunt, Deus ergo agere dicitur secundum ordinationem, vt & an-
 geli secundum executionem ordinata à Deo præstare aggrediuntur. Atque hoc etiam in multis tam sa-
 crarum literarum, quam authorum fide dignorum locis confirmatum habemus. Nam apud Psalmistam,
 regium hoc scriptum inuenimus, *Benedicite domino omnes angeli eius, potentes virtute, facientes verbum illius, ad au-*
Pf. 102. 10 *diendum sermonem eius, Benedicite domino omnes virtutes eius, ministri eius qui facitis voluntatem eius.* Et alibi in eo-
Pf. 103. 4. dem authore sic habemus, *Qui facis angelos tuos ventos, & ministros tuos ignem vrentem, quibus colligere fas est,*
 quod angeli sint ministri, & virtutes Dei, qui vel in forma ventorum, vel ignis vrentis seu fulguris, faciunt
 voluntatem Dei, sunt enim septem angelorum principum, teste *Daniele & Tobia*, qui astant coram Deo, qui pa-
 rati sunt efficere mandata sua, siue ad eorum consolationem, siue punitionem, sic Iehoua angelus in auxi-
 lio erat Moyse in itinere suo per desertum: *Ecce* (inquit Iehoua) *ego mitto angelum meum ante te, ad seruandum te*
Gen. 21. 17. *in hac via.* Similiter angelus Iehoua inseruebat Agaræ: *Et in auxilio erat Elia cum fame erat in deserto confectus, porro*
1 Reg. 19. *etiam dicitur, quod immitteret angelus domini in circuitum timentium eum, & eripiat eos.* Et alibi, *Non accedet ad te ma-*
Pf. 32. 7. *lum, & flagellum non appropinquabit tabernaculo tuo, quoniam angelis suis mandauit de te in omnibus viis tuis, in manibus*
Pfal. 91. 9. *portabuntur te, ne forte ad lapidem offendas pedem tuum.* Porro quod angeli etiam ad destructionem & punicio-
 nem agant, ex his elicere fas est, In primis igitur in sacris literis legitur, *quod Deus immiserit in eos iram indigna-*
Pf. 77. 47. *tionis sue, iram & tribulationem per angelos malos.* Vnde liquet, quod iram & indignationem Deus per angelos
 malos exequatur, & alibi, *Inuasit Saul spiritus Dei malus, &c.* Vnde euident est: quod angelus malus sit spiri-
 tus Dei vnus ex ministris suis, similiter dictum est, *quod spiritus mendacij constitit coram Iehoua, quem ipse eligebat,*
1. Sam. 18. *vt prophetas mendacij seduceret.* Diabolus etiam erat Dei instrumentum, quo Iob vlceribus & doloribus afficeret. Deus
 etiam primogenita Aegyptiorum non per se, sed mediante suo vastatore percussit. Sic Angelum misit
Iob. 1. *Iehoua ad perdendum Ierusalaima, vt percuteret eam, cumque percuteretur, vidit dominus, & misertus est supra ma-*
Exo 12. 13. *gnitudinem mali, & imperauit angelo qui percutiebat, sufficit, iam cesset manus tua, leuausque Dauid oculos suos,*
1. Chron. *vidit angelum stantem inter caelum & terram, cum gladio euaginato: Sic Iehoua angelum suum mittens, excidit om-*
21. 15. *niem valentem robore, & antecessorem ac principem in castris regis Assyriorum.* Sed quid obsecro est illo Apocaly-
2. Chron. *pseos loco clarius, in quo hæc legitur; Vidi angelos stantes super quatuor angulos terræ, tenentes quatuor ventos ter-*
32. 21. *ra ne flarent, non super terram, neque super mare, neque in vllam arborem; Et vidi alterum angelum ascendentem ab ortu So-*
Apoc. 7. *lis, habentem signum Dei viui, & clamantem voce magna, quatuor angelis quibus datum est nocere terræ & mari, dicens, No-*
 lite nocere terræ, neque mari, neque arboribus, quousque signemus seruos Dei in fronte. His igitur ita se habentibus, au-
 diamus nonnullorum in philosophia occulta bene versatorum de hac reseruentias, quid etiam de morbo-
 rum causis primariis iudicent: & an à sacrarum literarum sententia dissentiant nec ne.

Pfell. de da-
mon.

Pfellus sex demonum agnouit genera, quorum primum igneum vocarit, quod circa sublimiorem ae-
 rem peruagari dixit, atque huiusmodi procul dubio cum tonitru, fulmine, comets, & aliis meteoris tam
 inacto quam microcosmicis se permiscet, & in iis agit. Secundum est aereum, & huiusmodi daemones in ae-
 re propinquo nobis oberrant, suntque meteororum ventosorum cause hi daemones, & in aere more
 ventorum agitati viuunt & oblectantur. Tertium est aquatile, cuiusmodi humoribus & aquis tam mari-
 nis quam dulcibus se immergunt, ac libenter circa lacus & fluuios, imo vero & in mari degunt, multos-
 que aquis perdere atque submergere gestiunt. Similiter in mari fluctus excitant ac tempestates, nauigia-
 que viris omnia funditus submergunt, multosque obruunt vndis. Quartum est terreum, quod vltimum
 circa terram versatur, terrenisque aduersatur multis rationibus & machinis. Quintum est subterraneum, vt
 pote quod sub terra latitat, inundatque eos qui puteos effodiunt, & metalla, elicit hiatus terræ, & funda-
 menta concutit, hamiuomofque ventos suscitatur. Sextum autem & vltimum genus facit lucifugum, in per-
 ferutabile ac penitus tenebrotum, passionibusque frigidis violenter res atque animalia perdens. Atque
 hæc omnia demonum elementarium genera sic affecta, dicit vt & Deos oderint, & hominibus aduersen-
 tur.

tur. Sed aliud alio peius, Nec quidem videtur hæc Pselli assertio à sacrarum literarum sensu discrepare; Nam in loco Apocalypseos supra commemorato dicitur, *quod quatuor angeli stantes super quatuor angulos mundi, teneant quatuor ventos terræ ne flarent.* Vnde liquet, quod hi sint ventorum præsidēs, vbi etiam explicatur, quod illis detur nocere terræ, atque mari. Borealis autem ventus habet terrestrem naturam, frigidissimam & sicillimam, atque huc referuntur spiritus seu dæmones terrestres, & per consequens, Angelus vento huic præsidens, est dux harum legionum, videlicet dæmonum terrenorum, subterrenorum atque lucifugorum. Meridionalis ventus cum suo præfecto dominium habet in spiritus partim aquaticos, & partim grosso modo aereos: Occidens spirituum aereorum genus respicit, vt & orientalis igneos.

Vt igitur cum spirituum malignorum natura exordium faciamus, quemadmodum in regione Macrocosmi sublimiori meteora ignita producuntur, & nonnunquam cum mediâ aeris regione se miscent, tonitrua & fulgura in ea producentes, sic etiam in microcosmi sanguine choletico meteora ignita generantur, cuiusmodi sunt febres ardentes, & pestilenciales, ac vt plurimum febres putridæ ex bili & pituita corrupta productæ, atque etiam tertianæ spuria cum ventorum rugitu (quas tonitruo fulgorique in mediâ aeris microcosmici regione productis comparamus) ratione spiritus cuiusdam maligni regionem ignis & aeris habitantis: Atque hoc ab istiusmodi Arresii (viri profundissimi & in philosophorum mysteriis versatissimi) statuminari videtur. *Sunt quædam infirmitates, quibus se adiungit diabolus, humore scilicet egrediente à suo temperamento, atque sanitatem ipsam perturbante, & hoc maxime accidit infirmitatibus ex cholera prouenientibus, atque huius rei causa est, quia natura cholera est calida & sicca vt est ignis: substantia autem Diaboli ex duobus est composita, scilicet ex igne & ex aere, eius ergo apparens est aer, occultum vero ignis.* Vnde manifestum est quod in hoc contrarietur, atque opponatur natura humana, quæ est natura equalitatis: Cum ergo accidit ægritudo corpori quæ est de natura Cholera, illud à Diabolo prouenire verisimile est, vt pote cuius occultum est igneum, & cholericum, atque ob hanc causam facillime se iungit per concentum cum cholera, atque ita auget suum dominium in alios humores seu elementa, quæ ad corporis & præcipue ad sanguinis compositionem concurrunt. Vnde factum est, vt ratione huius à temperiè naturali recessus, atque cholera rebellionis contra leges naturæ, anima à corpore recedat, & separetur ab eo. Hæc ille. Ex quibus sat liquido demonstratur, quod viri illius sapientis opinio sit, quod Diaboli seu spiritus ignei admistio cum sanguine bilioso, (quæ propter naturarum similitudinem frequenter & leuiter fieri assolet) febres cuiuslibet conditionis, secundum dæmonis ignei gradum & virtutem excitare solet; nam vt cholera de igne & aere participet, ita & Diaboli natura ignea igni, & aerea aeri facillime vniuntur, nam similia similibus aptissime associantur: Hic ergo est modus, hæc inquam ratio, quod meteora quacunque ignita in corpore seu sanguine accendantur, atque hinc oritur quod complexiones biliosæ huiusmodi meteororum præternaturalium præsentia magis affligantur. Sed & hoc per experimentum nostrum de elemento ignis in panis Anatomia luculenter demonstratur, vbi indicauimus aptitudinem in ea ad nigredinis & tenebrarum attractionem & ad malignæ Diaboli naturæ susceptionem: atque ob hanc causam probauimus, quod ignis elementaris sit corruptionis causa, vt ille cælestis vitæ & generationis origo: Non igitur criminanda est complexio, quia (vt inquit Ecclesiastes) *Deus fecit hominem rectum & temperatissimum quo ad corpus scilicet & animam, inter quæ duo spiritus aereus est medium, ambo amoris vinculo coniungens.* Nam (vt inquit Salomon) *Deus mortem non fecit, nec latatur in perditione viuorum, creauit enim vt essent omnia, & sanabiles fecit nationes orbis terrarum, & non est in illis medicamentum exterminii, nec inferorum regnum in terra, iustitia enim perpetua est, & immortalis, at iniustitia mortis est acquisitio, quæ est à Diabolo.* Nam *Deus creauit hominem inextinguibilem, & ad imaginem similitudinis suæ fecit illum, Inuidia autem Diaboli mors introiuit in mundum.* Sanguinis autem elementum aereum, siue de igne, seu de aqua, seu de terra magis participet, est tam maligni spiritus quam animæ vehiculum; nam (vt inquit Archang.) *morbi & mortis causa est peccatum, quod est error in parte elementari productus in animali, quæ pars non percipit quæ Dei sunt, non autem ex parte spirituali, quæ iudicat de rebus omnibus: Ratio enim iniustitiæ seu intemperiei est in spiritu externo & aereo animæ qui mortalis est, & non in spiritu animæ interno & æthereo, qui est æternus.* Vnde etiam sapiens dicit, *Corpus quod corrumpitur, aggravat animam, & terrena habitatio deprimit sensum multa cogitantem.* At vero spiritus hic aereus seu animalis de corpore participat, vt pote qui est medium inter animam & corpus: Est ergo hic spiritus qui à Diabolo deluditur, est hic spiritus qui eius violentias patitur, vnde de eo sic loquitur Dauid, *Spiritus meus consumitur, & similis est descendens in sepulchrum,* Et Iob: *Spiritus meus angustatur &c.* qui quidem spiritus quatenus à prauis & alienis spiritibus afficitur, eatenus passiones suas dolorosas communicat tam corpori, quod reuera cum eo patitur, quam animæ, quæ passionibus est immunis, & nihilominus tam vehementer carceris sui amore ardet, vt etiam doloribus eiusdem acriter affligi videatur, quæ per se dolere, ac pati ignorat, formidet interitum, quæ interire nescit, timeat defectus, natura cuius diuina deficere reuera nequit; Sed ad rem nostram redeamus & probemus ex sacris scripturis, quod angeli mali se miscant cum sanguine, eumque ignea sua dispositione flagrent, Psalmista inquit, *Immisit in eos iram indignationis suæ, iram & tribulationem per angelos malos,* vbi patet quod per iram intelligat feruorem febrilem & per Angelos malos ministros voluntatem suam in rebelles animos exequentes. De huiusmodi dæmonum genere, aut de eius natura non multum differentes sunt illi de quibus mentionem fecit Alzarabius, cum inquit, *Ægritudines inuadunt homines ex præuocationibus, & maledictis demonibus, qui dicuntur Alhabinabiles, quos per scientias aliquas nunc hominibus occultatas curare consueuerunt, veteres, hi enim subtilitate sua se sanguini immiscunt, to-*

tamque massam humoralem, corrumpunt, non aliter quam Diabolus plaga Iob affecit, contra quam nulla medicamenta humana prodesse potuerunt, auxilium enim diuinum ad huiusmodi plagæ curationem requisitum fuit, quo vsus est Christus & Apostoli in suis curationibus.

Sam. 8. 11.

Genus, inquit Plellus, aquatile, ex proprietate sua solet hominis spiritum sanguineum ita affectare, vt morbum in eo comitalem, seu Epilepsiam, & dementiam excitare soleat. At vero dicit, quod demones tam aerei quam terrestres, arte quadam occulta cogitationes falsas in spiritu animali effingere, humanos animos fallere, & ad perturbationes turpissimas, & iniquas perniciosasque flectere soleant. Atque vt mihi videtur, talis erat spiritus Dei malus, qui inuasit Saul, cuius instigatione misit Saul lanceam, quo confingere potuisset David cum pariete. Imo vero huiusmodi dæmonum effectus optime in Hypochondriacis, atque aliis melancholiæ speciebus exprimentur. Vnde audacter ausus est Alabahati affirmare, quod melancholia sit à dæmone. Denique dæmones subterranei atque etiam lucifugi, sunt in natura sua malefici admodum, atque perniciosi, hi enim non solum malis phantasiis atque excogitationibus animas hominum deprauant & lædunt, sed etiam ferarum syluestrium more oberrantes, ad perniciem hominum festinant. Porro spiritus aerei non agunt in nobis per dominationem, sed per delusionem: nam spiritus tuus nostro elementari (qui est phantasiæ nostræ organon & medium) à natura sua propinquat, quippe quibus moles corporea inuisibilis est aer microcosmicus. Vnde vt dæmones quidem ignei facillime humoris cholericis spiritui adhærent per concentum, sic etiam aer aeri naturali quodam instinctu se coniungit, atque hoc in causa est, quod huiusmodi dæmones spiritum in homine variis afficiant dispositionibus, tam ad ipsius perturbationem tendentibus, quam ad voluptates & lætitiæ eiusdem; nam si prauis influentiis, veluti Saturninis aut Martialibus vrgeantur, aut tristitia, timore, aut vexationibus afficiuntur, aut ad iracundiam, furorem & rixas ab illis incitantur, regnante vero Mercurio, flatibus vexant variis, secundum planetæ naturam cui applicat Mercurii aspectus, quem pro ipsorum patrono præcipuo habent: At viceversa si Mercurius planetas tales aspiciat, qui boni vitæ humanæ planetæ, quales sunt Iupiter & Venus, tunc magis sunt spiritui humano propitii, atque susurratione quadam insensibili voluptatis, lætitiæ aut gaudii carnalis insonant; nam susurro & sono quidem illi soli proprio, cuius spiritui insunt, & ab alieno spiritu inperceptibili verba & voces suas producere solent, quoniam spiritualia corporeis sensibus minime aut difficulter subiiciuntur. Sed quia istiusmodi soni occulti vox, cum animæ spiritu copulatur, ipsa anima eum statim capit, vt vnus vocem alterius susurrando loquentis inscientibus astantibus capere soleat; Hinc ergo est, quod bellum hostile huiusmodi dæmonibus infertur, contentionis vero huiusmodi autores penitus ignoramus, quod quidem arguere videtur sapiens hinc verbis: *Corpus quod corrumpitur aggrauat animam, & terrena habitatio deprimit sensum multa cogitantem, & difficile estimamus quæ in terra sunt, & quæ in conspectu sunt inuenimus cum labore, quæ autem in caelis sunt quis inuestigabit: sensum autem tuum quis sciet nisi tu dederis sapientiam;* nam reuera ob animæ in carcere opaco inclusionem, nihil fere eorum intelligere videtur quæ spiritualia & inuisibilia sunt, & nisi Deus aperuisset oculos Davidis, non vidisset angelum malum domini stricto ense israelitis persequentem, quem nemo præter ipsum intueri potuit, Sed pergamus ad spirituum aereorum actum, rationesque ostendamus, quomodo fictas rerum effigies, seu icones & simulachra in spiritum humanum imprimere soleant. Videmus, quod si ensis vel pugio moueatur versus speculum: concauum probe politum, ensis seu pugio videbitur extra speculum in motoris oculum reuerberatione quadam tendere, imo vero tam apparens erit ficta illius pugionis vel brachii in aere imago, ac si vera esset vtriusque substantia, & non similitudo, ita vt fatear me primo intuitu timore pauxillo fuisse percussum, quo subito retrogredi fui coactus. In huiusmodi ergo conclusionem perspectiuam, hæc quatuor reperiantur, videlicet obiectum, quod reuera videtur, videlicet pugio, & oculus videntis, & speculum, falsam rei veræ ideam recipiens, eamque in aereum medium emittens, ac tandem medium aereum, quod falsum obiectum in speculo procreatum in te recipiens, illud oculo videntis pro vero obicit. Oculo ergo aeri contiguo, animæ hominis delusi aciem comparamus, cui aer sanguineus eum immediate concludens atque circumeunt, falsum suum simulachrum a dæmone comparatum aereo & in eo tanquam in speculo polito impressum proponere gestit, speculum ex aere constat, est spiritus seu dæmonis aerei corpus: nam vt angeli Dei boni à Dionysio *Agalmata* vocantur clarissima specula rerum, lumen Dei suscipientia, eiusque imaginem repræsentantia, ita dæmones mali & nocentes sunt specula, in quibus falsitas & præstigiæ, & illa quæ videntur esse & non sunt, imprimuntur. At horum princeps fuit spiritus ille mendax, de quo mentio facta 2. Chron. 18. 18. *Vidi dominum sedentem in folio suo, & omnem exercitum cali assistentem ei a dextris & à sinistris. Et dixit dominus, quis decipiet regem Achab vt ascendat & corruat in Ramoth Galad, cumque diceret vnus hoc modo & alius alio modo, processit spiritus & stetit coram domino, dixitque, Ego decipiam cum, egrediar enim, & ero spiritus mendax in ore omnium suorum prophetarum.* Huiusmodi enim spiritus vt pote ex aere denso seu ventoso conflat, suscipiunt colores, & figuras phantasticas rei cuiusque, easque in ipsam spiritum animale seu aereum in sanguine litum reflectunt, & transmittunt, ita vt visibiliter oculis animæ appareant huiusmodi figmenta, vt ipsa ea credat vera & essentialia; atque ita negotia quidem multa sed vana ei præbent, cõsilia suggerunt imaginaria, figuras indicant præstigiolas, voluptatum ideas offerunt, simulachra passionum, vel ad iram & vindictam, vel ad timorem & tristitiam, & terrorem vanum repræsentant. Huiusmodi erat spiritus ille de quo sic dictum est: *Ecce ego indam ei spiritum vt audito rumore reuertatur in terram suam, &c.* Nam horum spirituum natura est animam, pro possibili, arte quadam sophistica & fraudulenta perturbare atque deludere, medium in quod huiusmodi simulachra ficta portiguntur ex specu-

Sap. 9. 15.

1. Chron. 21. 15.

2. Chron. 18. 18.

1. Reg. 19.

ſpeculis illis dæmoniâcis eſt ſpiritus æreus in ſanguine humano, mediante quo anima cum corpore coniungitur; atque hic ſpiritus in ſe eſt phantalticus, & more mercurii cœleſtis capax eſt cuiuslibet impreſſionis utcunq; leuis, nam aeri mundano omnes inſunt rerum impreſſiones. Porro, propter propinquam naturæ eiſdem cum illa diſpoſitionem dæmonum, aptus eſt aer ſanguineus (quem & *animalem* alibi vocauimus) omnes ſui ſimiles impreſſiones ſuſcipere. Has ergo impreſſiones falſas animæ tam ſani, quam ægroti, tum in ſomnis, tum etiam in vigiliis, iudicare ſolet ſpiritus eius, in quo ipſa immediate vehitur, quæ hac de cauſa eam tam vera & infallibilia exiſtimat, propter propinquum illum reſpectum, qui fit inter animam, & ſpiritum hunc ſuum, vt peſſimi & ſtupendi exinde producantur effectus, quales in dementia, delirio, hypochondriaca paſſione, mania, & cæteris melancholiæ ſpeciebus luculenter exprimit experientia: Imo vero me ipſum peſtilentiali febris lethaler fere affectum, huiusmodi ſpirituum malignorum effectus, expertum fuiſſe fateor, in qua vigiliis perpetuis per 7. vel 8. dies oppreſſus fui, & cum ſæpicule me ſomno reponere pertentaram, ſubito riuinabulorum plurium clangorem ſeu pullationem audiui expreſſe, qua ſemper omnis impedita erat dormiendi poteſtas, coactaque mihi vigiliarum ſocietas per totum illud ſpatium aderat, atque etiam muſica ex instrumentis ventolis conſtata, tam exacte aures meas ex pluribus partibus tempore vigiliarum penetravit, vt etiam in poteſtate mea erat, partem quamlibet ſymphonicam etiam calamo & atramento excipere. Porro etiam effigies turpiſſimas hominum monſtroſorum coram oculis meis repræſentabant, ac ſi veræ & viuæ eſſent, atque etiam homunciones equitantes mihi comparuerunt, ſerio inter ſe de re aliqua ſecreta communicantes, ita vt niſi Deus mentem mihi ſanam ex gratia ſua (cui etiam ſunt gratiæ immortales dictæ) adhibuiſſet, in deſperationem, ac denique in furorem me perduxiſſent: ſed cognoui ſpirituum horum fraudes, eorumque deluſiones eſſe vanas, & nullius momenti ſeu periculi, reipſa expertus ſum, atque ita diuina bonitate in priſtinam redactus ſum ſanitatem. Sed hoc in loco vobis obiter ſignificare volo, quod vbi ſtatus melancholicus ſe iungit cum Cauſonide, ibi etiam huiusmodi ſpiritus cum ignitis adeſſe ſolent; nam vt ignis & aer naturæ Sympathia vniuntur & ad inuicem conneſtuntur; ita etiam ſpiritus vtriuſque ſimul conueniunt, & pacis vinculis coniunguntur, vt in tonitru & fulmine viderur, quo tempore turbones venti ſunt frequentiſſimi.

Quod deniq; ad dæmones inferiorum orbium attinet, videl. aquaticos, terreſtres, ſubterraneos & lucifugos, hi (inquit Marcus Pſellus in alloquendo) nihil excogitant ſapienter, nec quicquam aſtu aut ſophiſtice aggrediuntur, quia tanta ſubtilitas iſis non inest, quare magis ſunt turpes & viles, atque ſenſui magis obnoxij, & conſequenter more magis aperto, & viſibilius ledunt, at maligniter agunt in corpora humana, cuius quidem rei ratio in promptu eſt, quoniam eorum corpora magis de aqua & terra, que ſunt elementa viſibilia, participant, quam de aere & igne, que ſunt inuiſibilia elementa. Vt ergo ab illis aquaticis exordiar, Hi ſanguinis pituitoli ſeu complexionis phlegmaticæ ſpiritum occupare ſolent, & humorem aquaticum cæteris dominio eminentiorem reddunt. Et quoniã huiusmodi dæmonum corpora ſunt illis æreorum magis groſſa, & aquatica, igitur vt primum in ſanguinis pituitoli ſpiritum æreum (qui eſt illo ſanguinis veri dêlior) irreperint, meatus inter naturales facultates & vitales, atq; etiam inter eas & animales opplere atq; obturare ſolent, nam ſpiritus æreum ſeu animale (qui per ſe eſt dens, & aquaticæ cõditionis) increaſant ſua præſentia, quia (teſte Pſello) ſpiritus animalis dæmoniorum huiusmodi corporum craſſitudine cogitur, quo fit vt vires corporis magis principales fund. onib. ſeu actiõnib. non fungantur ſuis, vnde motiones ſunt tardæ, ſtupidæ, atq; nonnunquam penitus interruptæ; nam in hoc genere eſt primus frigoris gradus, cuius eſt increaſare & congelare humores. Vnde hi ſpiritus præcipue ſunt in cauſa Epilepiæ ſeu morbi Comitialis, qui accidit propter obſtructionem meatuum cerebri que fit à pituita præſentia maligni ſpiritus condenſata. Sed ne aliqui ſcrupuloſi iſtã meam opinionem derideant, affirmantẽ dæmonium eſſe occultam Epilepiæ cauſam, audiamus Chriſtum ipſum loquentem. *Domine (dixit ei quidã) Ma. 17. 15* *miferere filij mei, quia lunaticus eſt, & male patitur, nam ſæpe cadit in ignem, & crebro in aquam, Et Chriſtus dixit, adſerte illum ad me, quo factõ, increpauit illum, & exijt ab eo dæmonium, & curatus eſt puer ab illa hora.* Luna dominiũ habet ſuper huiusmodi ſpiritus, vnde fit, vt in plenilunio & nouilunio crebrius afficiantur obſeſſi, atq; etiam vt ſputamam atq; viſcidam pituitam reddant. Sunt etiam ſpiritus meridionales qui catarrhos & deſluxiones, atque etiam morbos aquaticos ad caliditatem & ſalſedinem tendentes producant. Sed cum his in hoc caſu ſe iungunt ſpiritus ærei, dum ſcilicet mercurius lunam reſpicit, nam vt regalis mercurii angelus eſt ſpirituum æreorum præſes, qui ver ſipellis eſt, & ſe mutar ſecundum planetæ naturam cui applicat, ita etiam princeps Gabriel Lunæ angelus, pro ſui planetæ applicationibus, permittit ſpiritus ſibi in mundo ſublunari ſubditos, actiones ſuas mutare & variare.

Ad dæmones vero terreſtres accedamus iam, quibus præeſt Saturni angelus, atq; proinde huiusmodi ſummopere malefici & pernicioſi eſſe obſeruantur: & naturæ vitali quam oppoſitiſſimi, atque horum tria ſunt genera: quorum inferius eſt ſuperiori peius, omniumq; peſſimum eſt illud lucifugorũ, horum natura eſt ſpiritu æreo ſanguinis melancholici adhærete, atque horum ſummũ genus eſt illud terreſtrium, qui ex terrenis ſunt viuaciores, & proinde magis vigiles ſunt quam cæteri, atque melancholiam primæ ſpeciei exagitant, fatuos faciunt, & multas huiusmodi infirmitates producant, ſecundum Saturni applicationes cum cæteris planetis. Subterraneorum autem dæmonum natura eſt, Hypochondriacos atque maniacos reddere, atque hi maxime vires ſuas exercent, dum Saturnus à Marte recipitur, aut radiatio aliqua infauſta facta eſt inter hos: Nam quemadmodum hi ſpiritus ſolent perturbationes horribiles in terra producere, vtpote qui faciunt hiatus terræ, cuiusque fundamenta concutiunt, & flammiumos

ventos suscitant, qui inde Typhones sunt dicti, sic etiam in microcosmi terra totam fabricam quatiunt aliquando, & flatus hypochondriacos à Lienis seu terræ microcosmicæ centro excitatos cum igneo ardore mixtos procreare solent, vnde maniam & Lycanthropiam excitant, in quibus morbis vtuntur hi obsessi seu patientes spiritu velut proprio instrumento, & per illum clamant, & linguis quandoque à patiente haud intellectis loquuntur. Omnium autem horum generum pessimum est illud lucifugorum, vtpote qui segnitiam & torporem corpori adducunt, cohibentque vocem, (vti Marcus nos docuit) hominemque obsessum quasi mortuum reddunt, atque huius rei ratio est, quoniam hoc genus cæteris est terrestrius, & per consequens frigiditate & siccitate cæteris præcellit, atque omnimodo Saturni, generi humano infestissimi, naturam induit. Vnde factum est, vt cuicumque hoc genus irrepserit, eius vim animalem vt plurimum obtundat, hebetet, obfuscet, & deleat. Atque huiusmodi dæmonum species ideo surdæ & mutæ non modo à Marco ipso, verum etiam à sacris literis dicitur, quoniam homines ab iis obsessi tales efficiuntur, vtpote quorum ratio penitus priuatur. Hos ergo dæmones in causa Apoplexiæ, Paralysis, Stuporis, Cataleptis, Lethargiæ, Caros, atque huiusmodi aliorum morborum esse credimus, inter quos Apoplexia est omnium pessima.

Mihi veniam concedat lector humanissimus, si prima fronte hæc ei dura atque impossibilia videntur, at vero rem sensu paulo accuratiori inquirat velim, & videat in primis, an aliquis sit in crudo humore actus per se, vel in mera intemperie ex sola qualitate, quæ tantam naturæ humanæ (quæ in sua æqualitate est fortissima) iniuriam & violentiam inferre queat? Videlicet in cruda pituita, vel cholera præter naturam calefacta, vim tantam non inuenimus per se, quæ naturæ tam viriliter resistere, aut in 4. 7. vel pluribus diebus tantam victoriam in humanæ vitæ præfides obtinere, aut trophæa tanti spoliis erigere atque figere possit, necesse est igitur, quod istius actionis præternaturalis principium sit internum naturæ animalis vel animantis

quo animæ vitalis vigorem obtundere atque destruere potest. Cum igitur omnis actionis origo sit lux, quæ est principium caloris, vt ille actus, sic etiam Deus est fons lucis, qui actus suos mediante spiritu humano, primum in Angelos ad voluntatem suam, vel ad benedictionem, vel ad punishmentem impluit, deinde ab iis ad cæli ætheri stellas mediantibus angelis primigradus, ac tum creaturis sublunaribus omnibus: vnde liquet, quod omnis victoria à fortiori obtineatur, at angeli gubernationem habent in inferiora, atque Dei ordinationes in ea exequuntur, vtpote qui sunt eius ministri, parati ad voluntatem suam in creaturæ bono vel malo præstandam: Non igitur credamus humanam vitam à re ignobiliore posse extinguere: sed à fortiori tantum & potentiori quam illa est.

At scio multos respondere, hanc esse Hippocratis & Galeni sententiam, quos ad hoc vsq; tempus veridicos experti sumus: Illi nos docent, morborum causas esse intemperies calidas, frigidas, humiditas, siccas, vel humorum rebellionem atque superabundantiam, vel ipsorum prauitatem, vel flatuū & ventorum multitudinem. At ego iam audacter dicam, ipsos falsitatem hac in re non produxisse, sed improprie tamen est hoc dictum, quod candela illuminet cubiculum, non enim est candela, sed flamma eiusdem, nec quidem quicquam mali potest bombardam, vbi non adest puluis in quo est eius actus, nec proprie dicitur ens hominem interfecisse, sed homo tanquam primus agens, ipsi siquidem medici antiqui elementa respexerunt, at prima ipsorum agentia aut ignorarunt, aut mundo propalare noluerunt, aut saltē paucissimis. Nos Christiani dicimus, si aliquid prosperi vel aduersi nobis accidat, (etiam neglecto instrumento externo) Deus nobis hoc fecit, Imo vero tam in morborum principiorum inquisitione, quam in sanitatis originis indagazione, à Deo qui est ens entium, & actus actuum, deorsum gradatim tendendo progrediendum. Ad virtutes secundarias Angelos scilicet, respiciendum, actum postea ad creaturas ab angelis, & ipsorum influentiis gubernatas descendendum, ac denique ad res sensibiles subiectas, vt qualitates, humores, & huiusmodi alia tanquam passiuia procedamus. Sed audiamus quod PSELLUS Marcum alloquendo dicit, postquam de dæmonum dispositionibus præternaturalibus in humano spiritu mentionem fecisset: PSELLUS sic replicare videtur; *O Marce recentiora quadam sapere nos medicorum sectatores adducunt, asserentes, passiones eiusmodi, non esse effectus dæmonum, sed humorum vaporumque & ventorum male sese habentium, itaque pharmacis & diætâ, non carnunibus aut incantationum expiationibus hæc aggredi solent.* Cui Marcus: *Nihil mirum est hoc medicos dicere, qui nihil nouerunt præter sensum, & corporibus tantum incubuerunt cognoscendis. Illa fortasse decebat malorum humorum putare incommoda, capitis somniferam grauitatem, atra bilis angustias, phrenesin, deliramenta, quæ lauacris potionibusque vel euacuacionibus vel emplastris sedare consueuerunt, inspirationes autem occupationesque, quibus qui obsessus est, agere nihil potest, non intellectu, non ratione, non phantasia, non sensu, Aliud vero est quod mouet atque ducit, dicitque in sapere, quæ non nouerit occupatus, & futura nonnunquam prædicat, quo (inquam) pacto dicemus, has esse erraticas materia motiones.* Hæc ille. Et reuera ego ipse multos noui febris ardente laborantes, quorum alii delirio præeunte de die & hora mortis diuinabant. Et quidam peste laborans per visionem intellexit se breuiter moriturum, atque visum est ei quod post mortem suam ipse cum alio contenderet, quis per viam quandam angustam primus ingrederetur, & in contentione hac sua duo viri honestæ grauitatis superueniebant, quorum arbitrio controuersia hæc recommendata, & sic primo ingrediendi priuilegium ipsi erat concessum. Moriente autem postea intra paucos dies hoc ægroto, & ad sepulchrum ducto, contentio orta est inter amicos eius, atque illos alterius cuiusdam mortui pro sepulchro, itaque tandem à duobus parochiis S. Andreæ senioribus dirempta lis fuit, sepulchrumque somniantia adiudicatum. Alzarabius et hanc Marci opinionem loco antea citato confirmare vide-

videtur, vbi afferit, quod aegritudines inuadant homines, & prauaricationibus & maledictis demonibus, quos per scientias antiquas nunc hominibus occultat. a scurare consueuerunt, subtilitate enim sua se sanguini humano immiscerunt, totam massam humoralem corrumpendo, sicut ex sanissima plaga Diaboli Iob inflata apparet, vbi nulla remedia humana profuerunt, hæc ille. Intèrdum vero accidit, vt spiritus malignus in sanguinem irrepens atque totam massam perturbans, sanguinis missione exeat, cum spiritu sanguinis egredientis, atque ita subito conualescat patiens. At si adhuc in sanguinis massa permaneat, illa sanguinis missio, nihil proficui seu leuaminis afferre solet. Porro etiam Augustinum audiamus hac in re loquentem. *Prorsus quod scriptum est Eccles. 4. c. Graue iugum super filios Adam à die exitus de matris eorum ventre, vsque in diem sepulturae, matrem omnium, vsque adeo impleri necesse est, vt ipsi paruuli per lauacrum regenerationis ab originalis peccati quo solo tenebantur vinculo, iam soluti, multa patientes, nonnulli incursum spirituum malignorum patiantur:* Atque Hieronymus super obitum Blefillæ in epistola ad Paulum ait. *Quid causa est vt vbera maternalactantes à demonio corrumpantur.* Etiam de spiritibus aereis & de subtili eorum modo operandi in nobis aperte & luculenter loquitur in Decreto posito in cap. sciendum 36. quæst. 4. Vbi postquam de ipsorum excellentia super homines & alias creaturas, propter subtilem atque aeream eorum compositionem aliquid verborum fecisset, sic pergit; *Accipiunt saepe potestatem & morbos immittere, & ipsum aerem vitando morbidum reddere & peruersis & amatoribus terrenorum commodorum malefacta suadere: suaderibus miris & inuisibilibus modis per illam subtilitatem corpora hominum non sentientium penetrando, & se cogitationibus eorum per quædam imaginaria iussa miscendo, siue vigilantium siue dormientium.* Et alibi dicit: *Accipiunt autem saepe potestatem & morbos immittere, & aerem vitando morbidum reddere, & peruersis malefacta suadere.* Similiter Iohann. Chrysost. ait, *Homines non quantum vult tentat, Diabolus, quoniam quantum ad se nunquam cessaret à temptatione, neque enim habet alium actum, non enim manducat, nec dormit, aut aliud operatur, nisi vt tentet, fallat, subuertat: hic ciuis illius est.* Denique ex Apocalypsi loco supra citato colligimus; *quod demonibus concessa est potestas & permissio nocere terra, & hominibus, ac subuertere aerem & aquas.* Vnde neminem sapientem latere posse existimo, omnes morbos procedere ab illis quatuor angelis, in quorum potestate commissa est ventorum gubernatio. Atque hoc etiam medici Ethnici diligenti obseruatione perceperunt per demonstrationem à posteriori, hoc est, ab effectu, & non à priori, vt pote qui ad internum morbi agens penetrare non potuerunt, Hinc inquit Hippocr. *Mutationes temporum potissimum pariunt morbos, & in quibusdam temporibus magna mutationes aut frigoris aut caloris.*

De Cinit. Dei. lib. 21.

Aug. de Diuina. dem. Super Mat. lib. 1.

Aphor. lib. 3. 1.

Hic vidit ipse temporum mutationes in calore & frigore esse in causa morborum, aut vero angelos igneos aut terrestres esse harum alterationum principia, in ventis agentes ignorauerunt, ergo effectum pro causa efficiente posuerunt. Et alibi: *In temporibus, quando eodem die modo calor, modo frigus fit, autumnales morbos expectare oportet.*

Aphor. lib. 3. 4.

Nam conspectu demonum contrariarum conditionum, contentionis seminaria in aere telinquuntur, quæ in corpora per inspirationem vel nutritionem ingredientia, per oppositionem occultam febres spurias & putridas produciunt, quarum causas ideo pituitam corruptam seu pituitam patientem & bilem agentem posuerunt. Et alibi: *In siccitatibus febres acutæ fiunt, & si annus magna ex parte talis fuerit, qualem fecerit constitutionem, tales vt plurimum morbos oportet expectare.* Et alibi: *De temporibus siquidem hyems sicca & Aquilonia fuerit, verò pluuiosum & Australe, necesse est esse, ut febres acutæ & lippitudines, & intestinorum difficultates &c.*

Aphor. lib. 3. 7. Aphorif. 3. 11.

Hic autem ventos facit horum morborum causas; & tamen Angelos ventorum procreatores ignorauit, de quibus in Apocalypsi mentio facta est: Atque ita totus ille liber de morbis à ventorum flatibus, & aeris constitutionibus vanis prouenientibus mentionem vbique facit. Quibus euidentem est, quod si Angeli qui vim habent vel adhibendos vel emittendos ventos, sint maligni & nocentes tam terræ quam creaturis eiusdem, mediantibus ventorum flatibus, quibus infinitæ subditæ sunt ministrorum nocentium legiones, qui iussui eorum obediens ventis sese immiscerunt, & in aere se vndique dispergunt, illumque suis flatibus venenosis polluunt & contaminant, & cum eo etiam cordis humani penetralia permissio diuina peruadere gestiunt, atque ita dispositionem sanam in morbidam transferunt; si inquam isti angeli vim habent aerem suis instrumentis perturbandi, atque mutandi, in deterius à meliori, atque etiam nonnunquam coactione diuina à deteriori in melius, melius esset, vt medici isti Ethnici angelorum illorum naturas arcanas perscrutati fuissent, atque modum nodorum illorum solutionis, vt pote primorum in morbis agentium, quam vt instar cacorum ipsa elementa & humores vano modo crucient; ac si quis insanus (nulla ad ignem agentem seu comburentem habita ratione) flagello ideo ligneam verberare aut ense vel securi percutere vellet, quod in flammam est redacta, existimando, se hac via ipsum ignis nocumentum, seu damnum ablaturum; cum tamen per hoc nihil impediatur ignis violentia, & in actione sua nihilominus continet: Simili ratione medici sensibilia passiva nominant & respiciunt, internas vero essentias agentes nesciunt & negligunt. Hinc igitur vt plurimum in vanum purgant, in vanum sanguinem emittunt, in vanum potiones alterantes administrant, ita vt plures sub eorum manibus mori, & extremam passionem perpeti obseruentur, quam ad sanitatis pristinae limites medicamenti vulgaris virtute reuertunt. Ac si nonnulli ad pristinum statum reducuntur, plus vt plurimum vtilitatis attulit ipsius naturæ vigor, qui habilis est crisis expectatae examen perdurare, quam ipsius medicamenti facultas, atque hoc quidem euenit quoniam herbarum & animalium proprietates occultæ, quibus datum est, hoc vel illud demonium expellere, eiusque in corpore malignitatem suppressere, à vulgo sunt reconditæ;

Sap. 16. 10. ditæ, atque veterum inuidia in multorum hominum obliuionem relegaræ. Est autem vnicum medicamentum solum cælitus demissum, cui datum est omnia hæc dæmonia in momento quasi à spiritu humano diuidere, ac funditus inde extirpare, verbum videlicet Dei sanans omnia, de quo sic loquitur sapiens, *Misericordia tua sanauit illos, Etenim neque herba neque mælogma sanauit illos, sed tuum verbum domine, quod sanat omnia*; cuiusmodi medicinæ possessores erant Elias, Elisha, Christus & Apostoli, qui mediante verbo dæmonia omnia eiiciebant, atque morbo ex corpore expellebant; Sed quoniam huiusmodi medicinæ inuentio ob hominum, huius ætatis indignitatem difficilis est, ideo docemur à quodam patre grauissimo, quod, cum infirmitas corporalis sit ex peccato, vt medici, cum ad huiusmodi infirmos vocari eos contigerit, ipsos ante omnia moneant & inducant, vt medicos animarum aduocent, vt postquam fuerit homini de spiritali remedio prouisum, ad corporalis medicinæ remedium salubrius procedat, cum *cessante causa cesset effectus*. De magno sanguinis Christi mysterio per quem omnia tam in cælo quam in terra ad intimam reducuntur munditiam, hoc in discursu mystico omittam, vtpote quod à Theologis magis quam à Philosophis est disceptandum. At vero de reliquis simul atque de hoc in Tomi mei secundi tractatu tertio (vbi de supernaturalibus morborum causis agitur, atque etiam de bonis spiritibus, naturæ humanæ amicis, & præcipue de Amore, quem Philosophi magnum dæmonem, omnia creata concordie pace ligantem vocant, à quo vitam & sanitatem habemus, vt in Cabalístico nostro tractatu iam dictum est, atque etiam à prauorum dæmonum inuasionibus defendimur) verba quidem vberissima Deo volente facimus.

SECTIO-

SECTIONIS I.

PORTIONIS III.

PARTIS III.

LIBER TERTIVS.

IN QVO OCCIDENTIS MICRO-
COSMICI SEV SPERMATIS
materia pertractatur.

CAPVT I.

*In quo probatur, quod vasa spermatica quartæ cœli Occidentalis respondeant.
Similiter variæ de spermatis & seminis origine opiniones
explicantur.*

AD punctum iam tandem Occidentalem acus seu stili nostri magnetico animæ desiderio contacti aciem conuertimus, & de solis microcosmici occasu verba licet pauca, perspicua tamen satis proferre in animum venit. Vt igitur in præcedentium parte prima de polis septentrionali & meridionali microcosmi, deinde in parte secunda de eius aere sanguineo in genere cum mysteriis eiusdem mentionem fecimus: sic iam ad eiusdem angulum seu cardinem occidentalem accedemus; Nam vt in arcanis cordis, hominis ortum seu plagam orientalem infra describemus, sic vasa feminaria puncto occidentis hoc in loco comparamus, vt & sperma seu semen in iis contentum soli Occidenti, & viscera ea abscondita terræ. Nam quid obsecro aliud est semen, quam vitæ quinta essentia, à loco solis seu corde vbi oritur in microcosmo descendens in vasa hæc: & semen in iis contentum, est quasi sol descendens seu occidens, paratum, pro sepulchro vterino in quo moritur, vel saltem mutari videtur, quousque iterum resurgat & nouam producat creaturam, priori similem. Sic & Sol occidens videtur nobis mori, & vitam seu lucem suam perdere, noctemque quæ corruptioni assimilatur, superuenire, quousque sol iterum resurgat in oriente sicut antea. Eodem plane modo semen (quod est vitæ & generationis Sol) quod in corde prius exurgebat, ad vitam & terram humanam illustrandam, iam occidit in vasis seminalibus, vbi in vterum descendens mori videtur, & tamen viuunt secreta, agitque continue ad nouam creaturam producendam, in cuius corde non aliter oriri videtur ad terram suam illuminandam, quam sol macrocosmicus ad suam; Sed quoniam hoc à vulgo bene considerari nequit, quoniam difficillimum est, arcanam seminis generationem perscrutari atque enucleare, (tam incerta est philosophorum atque medicorum etiam omnium fere, de eo opinio, in iudiciis suis tam instabilem, atque inconstantem,) operæ pretium fore existimaui, opiniones illorum nonnullas in primo loco explicare, cum argumentis nonnullis iis repugnantibus, ac tum postea animi mei sententiam explicabo. quam licet nouam & minime vsque ad hunc diem (quod sciam) auditam, certam tamen esse, & citra vllam controuersiam recipiendam intemeratæ veritatis documentis perlucidis probabo.

Albertus Magnus in mulierum secretis, *sperma nihil aliud esse ait, quam superfluum alimenti, quod in substantiam rei non alenda recedit.* Vir quidem in philosophia prudentissimus, at in definitione hac sua minime (vt mihi videtur) iustus, & sibi ipsi inconstans, qui rei tam diuinæ (qualis est semen, in quo tot cœlorum dotes, tantus spirituum vigor latet) alimenti superfluitati, assignare ausus est ortum, ita vt illud vile (quod in sanguinis naturam reduci nequit,) illud inquam in pretiosum sperma cuius anima est semen reduci inconsulte redat, ac si tota fœtus vis, eiusdem anima viuens, & virtus specifica in ciborum & potulentorum superfluitate consisteret; Sunt etiam alii qui in seminis procreationis censura magis sunt dementes, voluntque *ipsum cerebri substantia fieri*: quod quidem si esset verisimile, sequeretur, quod multum cocuntibus parum esset cerebri,

cerebri, porro quod assertio hæc minime sit congrua, ex eo liquet, quia corporis vniuersæ proportio, & si-
gna paterna omnibus patris vel matris membris impressa à cerebro prouenire nequeunt. Denique quis tam
in philosophiæ speculatione debilis est, qui spiritus vitales atque naturales ab illis animalibus (qui in cere-
bro abundant) situ & natura discrepare ignoret? at cum similia similibus procreari soleant, ipse procul du-
bio qui à spermate ex solo cerebro scaturiente generatur, non (vti loquuntur) cordatus est homo, sed intel-
lectualis valde, vtpote à substantia totaliter cerebrali genitus atque conflatus. Alii (inter quos Galenum
nomino, in libello suo vel saltem ei attributo, de spermate,) affirmant, *quod sperma ab omni corporis humore qui
sit ex subtiliori natura quatuor humorum descendat.* Et quidem spermatis visibile, seu massæ corpus hi denotare
videntur, cælestem vero eius animam seu internum & inuisibile, quod semé vocamus, ne excogitarunt qui-
dem, cum de humoribus solummodo sublunaribus hoc in loco verba facere videantur. Alii in philosophia
bene versati, agnoscunt *in spermate causam internam agentem, quam fatentur esse qualitatem & vim quandam occul-
tam, semini per naturam inditam, quam à partibus corporis principalibus ortam dicunt, atque hanc vim materiam animato-
rum corporum informare volunt, forma & specie simili,* (Velcurium enim inter cæteros hoc allegantem legi,) qua
quidem confessione ignotum per ignotius colligitur, nam quis est tam absurdus qui nesciat formam in re
omni esse illud agens internum quo pellitur & mouetur externum, aut rem esse aliquam occultam & for-
malem, quæ essentiam specificam creaturæ visibili attribuat? Porro etiam hi in eandem, quam illi, absurdi-
tatem incidunt, volentes formam specificam (quæ est de substantia cælesti,) posse à corporis partibus (quæ
sunt elementa seu ex elementis conflata) deriuari, Aristoteles etiam ex philosophis, & Fernelius ex medicis,
sperma definitione ceteri & latiori declarant, *Semen illud esse ex quo oriuntur primo ea quæ secundum naturam
constituuntur.* Hi ergo ab effectu illud definiunt, & non in sua essentia. At vero nos quidem methodo cla-
riori, atque stilo paulo elatiore, non modo spermatis, verum etiam seminis in eo delitescens originem,
tam cælestem quam elementarem, cum ipsorum ad inuicem mixtionis atque præparationis ratione expli-
cabitur, atque illud nihil esse aliud præter spiritum aereum informam nubis macrocosmicæ vi spiritus, seu venti cælestis
(qui & suum demonem seu genium internum lucidum, illud instinctu Dei ipsi præsentis mouentem habet) ab omnibus mi-
crocosmi quartis afflatus impulsam, demonstrabimus. Et quod sit compositum respectu externi ab elementari, interni ve-
ro à cælesti. Sic etiam in Ezechiele est dictum, *Dixit dominus, Ecce ego mittam in vos spiritum, & viuetis, & dabo super
vos nervos, & succrescere faciam super vos carnes, & superextendam in vobis cutem, & dabo vobis spiritum & viuetis. Et (in-
quit dominus) à quatuor ventis insuffla super interfectos istos, vt reuiviscant, & ingressus est in ea spiritus & reuixerunt.* Ex
quibus euidentem est, ipsum sperma esse nubem seu aerem ab omnibus ventis naturaliter collectum, & con-
densatum, cuius internum est angelus à Deo constitutus, qui vitæ habet præsidium: Imo vero angeli tres ad
spermatis esse concurrunt, quorum vnus est ventus seu spiritus intellectualis, qui vim habet in spiritum ani-
malem à cælo empyreo emissus, alter est afflatus æthereus, qui præsidet spiritui vitali, & vltimus est elemen-
taris, qui est ventus seu spiritus virtutem habens in facultatem naturalem. Vnde & tres bullæ in spermate,
postquam per sex dies in matrice remanserit, apparere solent.

Ezech. 37.
5.

CAPVT II.

*Quod sperma ex duobus componatur, & quod à spiritu, seu vento in corpore
naturali in formam nubis contrahatur, & de ratione
generationis spermatis.*

VT certum & omnibus notum est, hominem ex corpore & anima componi, sic etiam & peritos minime
later, quod sperma ex duobus constetur videlicet externo & visibili, quod ex puriore elementorum
substantia elicitur, atque hoc loco corporis illius est, & proprio nomine sperma nuncupatur, & interno seu
inuisibili, quod ex cælo descendit mediante aere, de quo inferius verba proferemus.

Sed priusquam de origine harum humoris in generatione radicatiui partium, & coniungendi ratione
loquamur, necesse est in primis, vt vasa spermatis præparantia quatuor consideremus, quorum duo ex vtro-
que latere testiculos versus descendunt, vena scilicet & arteria, atque istorum in latere sinistro, à vena sinistra
emulgente, descendit aliud, arteria nempe seu aorta, seu arteria magna, prope renem sinistram progrediens,
deorsum itidem tendit; Etiam in latere dextro vnum vas videlicet vena à trunco venæ cauæ deorsum se por-
rigit, at arteria ab eodem trunco aortæ loco egreditur, quo & sinistra, atque itidem more sinistra versus testi-
culos se inclinat. Sciendum autem est, quod quodlibet cuiusque lateris vas ex vena & arteria conflatum, (vti
dictum est) in suo versus testes descensu admirabili vnione seu plexu in forma telæ sericæ se inuicem con-
textit & implicat, atque hanc texturam inseparabilem Græci *Anastomesin* vocant, atque huiusmodi venæ & ar-
teriæ implicatio durat, à mediæ quasi viæ descensu, vsque ad ipsos testiculos, quas vasa expurgantia superius
in anatomia vulgari dictitauimus. His igitur recte consideratis ad sequentia pergemus.

Incertus auctor in manuscripto quodam de spermatis natura tractante reliquit, *quod sperma sit hominis
semen ex principali omnium membrorum substantia compactum atque deriuatum:* & recte quidem: si de spermatis
externo mentionem fecisset, at vero irregulariter, quatenus sperma semen vocauit, ac si quis formam cum
materia confunderet, est enim sperma illud in succo generatiuo visibile, quod ex puriori quatuor elemen-
torum

torum

torum membra corporis componentium ſubſtantia actione naturæ occultiffima dicitur, at ſemen (quod eſt centrale ac formale quiddam, atque inuiſibile in ſpermate) ſe habens ad illud, vt anima ad corpus, non ex elementari materia, ſed ex ſubſtantia cæleſti atque ætherea, cum luce eiufdem, imo vero & eſſentia ſuper-cæleſti conformatur, quare incongrue prolata eſt illa definitio, materiam elementarem cum ſua forma confundens, videlicet ſperma cum ſemine, vtpote quæ ambo non aliter differunt, quam materia & forma, quarum vna agit, & altera patitur. Dicimus igitur quod ſperma, hoc eſt *maſſa viſibilis, ſit quaſi nubes ſeu aer, afflatu, ſecundum naturam afflatus ſpirituum ſeu ventorum tam ſuper-cæleſtium & cæleſtium quam elementariorum ab omnibus microcoſmi angulis ſeu plagis ſpirantium, in formam viſibilem nubecula alba & fecunda condensatus*, nam vt in aere macrocoſmico videmus, nubes propter maiorem ſubſtantia ſua puritatem mutare colorem, cum ſecundum philoſophorum antiquorum ſententiis ſi nubis vel nubecula ſubſtantia, ex vapore ſubtiliori, & non adeo cōdenſato fuerit procreata, tunc colore erit alba, & ſubſtantia magis rara, & diaphona, & lucida, hinc inde puritatem aeream denotando, at ſi fuerit denſior, & fumorum terreſtrium ſeu aquarum multitudinem arguat, tunc erit atra ſeu nigra, ita vt radii ſolares eam penetrare nequeant. Quare hæc vltima ſpecies præternaturaliter videtur ſe in mundo habere, & magnas pluuias ſeu inundationes inducere. Prior vero nubium ſpecies ſecundum naturam videtur exiſtere, & inclinant ad naturam illarum nebularum fertilium quæ dicuntur in principio antequam vlla nubes in cælo appareret aſcendiſſe à terra, ad eius ſuperficiem irrigandam, quo fertilis fieret, atq; plantarum incrementum & vegetationem magis apta & commoda. Sic etiam nebula huiusmodi alba à corporis ſeu terræ quartis expirat, & vi ſpiritus interni eam rapientis & condensantis in nubeculam albam, in vaſa ſeminaria venalia tanquam occidentis angulum introducit. ſubſtantia ergo manifeſta eſt quaſi quatuor elementorum membra tertæ microcoſmicæ conſtituentium eſſentia pura, quæ prius in membris ſeu vaſis ſuis elixatur atq; præparatur in ſubſtantia ſubtiliſſima aeris, quæ vim quatuor elementorum & conſequenter quatuor humorum in ſe retinet, ex quibus corpus ipſorum proles cōflatur, non aliter quam ex ſemine quod à corde prius emanat, eius anima diuina; Quod autem ſperma hoc elementare & viſibile ex omnibus corporis membris tanquam eſſentia rei compositæ ex ſua maſſa vi chymica, ad corporis nati compoſitionem & non ab aliqua eius parte particulari extrahatur, tribus argumentis colligimus, quorum prius eſt, quod poſt multum coitum omnia corporis membra deſeſſa, & torpore quodam contopita quaſi & deſatigata videmus, cerebri ſpiritus obtuſos, pedes atq; etiam brachiorum lacertos aggrauatos, & vniuerſam deniq; maſſam ſegnem, & fere inanimatam animaduertimus, imo vero & ſi podagra, chiragra, ſtatu hypochondriaco præteritis temporibus affectus fuit qui nimium coit, tametſi iam quaſi complete curatus, tamen poſt multum coitum dolores ſtatim & laſſitudinem in illis membris præ cæteris ſentiet, quod quidem eſt indicium (vt mihi videtur) certiffimum quod purum membrorum tractum ſeu quatuor elementorum eſſentia vi & ſpiritu ſeu vento quodam magnerico eliciatur ab illis & per venularum orificia in venam cauam introducatur, & per maſſam languineam effluens, deorſum in venas ſeminales ſeu vaſa introducatur, & effundatur, & vi ſpiritus elementaris nouam formam appetentis, ibi ad completam præparationem contineatur, quo ſua forma ſeminalis à corde per arteriam magnam influentis impreſſiones melius accipiat. Secundum eſt, quod experientia comprobatum ſit, quod filius participet de morbis incurabilibus parentum, ita vt ſi membrum aliquod tali inſormitate in patre aut matre afficiatur, illud etiam in nato ſæpicile taliter affectum obſeruemus: videlicet podagra in pedibus, chiragra in manibus, calculus in dorſo vel veſica &c. cuius rei ratio eſt, quoniam *natura ſimilia ex ſimilibus procreare gaudet & geſtit*. Tertium & certiffimum eſt, quod filius vel filia ſuorum parentum ſpecies & effigies vt plurimum præ ſe ferunt, videl. in vultu ſimilitudinem, in membrorum diſpoſitione ſymmetriam, imo & corporis vniuerſi geſtum atq; iconem. Cōcludimus ergo quod ſperma, ſeu viſibilior humoris generatiui portio, ſit eſſentia quatuor illorum elementorum quæ membra corporis conſtituunt, membra ſunt vaſa in quibus elixatur & præparatur in formam ſumi nebulofi, ſtatu ſeu ſpiritus elementaris nouam formam appetens, fumum iſtum ſucceſſiuo motu pellit ante ſe vt ventus aerem fumoſum à partibus carnoſis primum in maſſam languineam venæ cauæ per orificia venularum ex trunco cauæ exturgentium, ac tum poſtea in venas ſpermatikas, in quibus fumus ille in nubeculam albam paulatim ſe coagulat: Vnde manifeſtum eſt quod ſperma hoc loco corporis ſe habens, ſit corporis etiam fœtus, origo & initium, & licet viſcus ſeu materia ſpiſſa & nuda videatur, tamen inuiſibiles in ſe continet partes totius rei gignendæ, quæ ex parentis corporis membris fructus eſt, non aliter quàm pomum arboris pomi, vel vua vitis, qui fructus, licet à ſuo arbore decerpatur, non tamen moritur arbor ſed nouam ſibi generandi virtutem quotidie ab Elementis rapit. Atque hoc eſt, quod Philoſophi volunt, videlicet, *quod ſemina omnium rerum lateant in elementis*. Modus autem immediatus quo iſte ſpiritus elementaris (qui immediate volat à membris extremis, poſt ſpermatis emiſſionem in matricem, vt ſpermatis emiſſi locum ſucceſſiue ſuppleat) nutritur atque reficitur, eſt per ſanguinem, qui & à chiloſo nutrimenti ſucco procreatur: Quod autem ad ſpermatis huiusce cum ſemine ſuo mixtionem attinet punctum ægerimus capite ſequenti, vbi prius de ſeminiſ ſeu ſpermatis forma egerimus.

CAPUT III.

De seminis seu spermatis formæ occultæ procreatione mystica: Et quomodo sit verum vitæ aurum à cœlis emissum: Similiter quod sit essentia prolis.

QUAM stupenda & admiranda sit creatura aer, quam referta influentis tam vitæ quam mortis, similiter quod sit vegetationis & seminariorum formalium generationis, imo vero tam Dei quam angelorum, & dæmonum receptaculum, in præcedentibus satis luculenter à nobis demonstratum est: At vero quatenus in eo solo videlicet spiritu aereo natant vitæ & generationis scintillæ, sine quibus ne momentum quidem temporis viuere possunt creaturæ (inter quas hominem vt principem præcipue intelligimus) ideo necesse est vt inspiratio eiusdem omni temporis minuto fiat, cum sine ea confestim præfocetur animal, cum ablato spiritu aereo auferatur & eius anima, quæ est lux ætherea cum spiritu tali, quorum illo nutritur & refocillatur calidum vitæ in natum, hoc, humidum radicale decrescens successiue restauratur: Hunc igitur spiritum animal sed magis efficaciter homo inspirat in læuum cordis thalamum: ratione à nobis in nostra anatomia vulgari explicata, videlicet fibrarum cordis rectorum contractione, & per consequens obliquarum & transuersalium dilatatione, atque hic motus dicitur *Diastole*, cuius interuallo cor aerem ex pulmone per arteriam venosam in sinistrum eius ventriculum ad spirituum vitalium, atque generabilium, nutritionem introducit, non aliter quam hepar ad suam cavitatem alimenti succum attrahere obseruatur, ad spiritus naturales ad vegetationem destinatos regenerandos, in hoc igitur microcosmi laboratorio natuta perfecta aeris anatomiam perficere, eumque in partes suas æquali partitione diuidere aggreditur: hic enim substantiam cœli igneam, atque spiritum æthereum qui est eius vehiculum à fuliginosa & morbida aeris heterogeneitate distinguit, quorum cœlestia in suo sacrario aorta dicto recondit, elementaria vero à vitæ negotio (vt pote mutationi & corruptioni obnoxio) illa in fumum conuertendo, per illam viam quæ introducta sunt, emittit, tanquam superflua, & ad vitæ opus minime necessaria, sunt aut atomi lucidi in spiritu æthereo more inuisibili natantes, & in myrothecio microcosmico reseruati. Phœbea seminata à solis fonte influentia, quæ à solis natura atque essentia non aliter distat dicuntur, quæ radius illius à suo toto; At vero inquit psalmista regius, *Deus posuit tabernaculum in sole*, h. e. inest cœtraliter in sole, vnde rectissime dicitur à Platone, *Sol mundi inuisibilis, vt Sol qui videtur, dicitur visibilis*. Vnde à Propheta vocatur *Deus lux & salus iustorum, & robur vitæ*. Et alibi, *Iehoua est sol gratiam & gloriam dans*. Et Psal. 103. 1. & 104. 2. lux, dicitur Dei amictus seu vestimentum, & Iohannes dicit, *quod illa lux esset vitæ, & illa vitæ esset in ipso verbo*. Sed & hoc optime explicatur à rege Dauide in illo loco vbi dicit, *quod Deo dante creaturis, colligunt*, (hoc est cum vitam suo spiritu iis det, viuant) *at recipiente spiritum eorum, expirent*, recte igitur dixit alibi, *Deum esse lucem, à qua vitæ*, hoc est, spiraculum vitæ: Nonne etiam hoc idem confirmare videtur Diuus Augustinus *super Genes.* affirmans quod quanto plus lucis aliquid in se habeat, tanto magis Deum sibi vindicare videatur, in hoc igitur igne cœlesti, in aere occultato, qui est de essentia Solis, qui est fons vitæ, in quo anima mundi primariam possidet sedem, quam quidem animam Rabi seu Doctores Hebræorum & Ægyptiorum dicunt esse emanationem illam, quæ à Tetragrammato primum ad mundi creationem effulsit; Non enim dicimus ipsum solem esse diuinum aut Deiforme cum sit creatura Dei, sed dicimus spiritum diuinum & reuera lucidum ei inesse, qui est eius actus primus, & anima diuina seu sapientia primitus creata: sed de hoc subiecto in mystica corporis dissectione ipsius cordis, plura Deo volente disceptabimus hic autem ad spiritus istius solaris, ad vitæ actus in microcosmo expandenti formulam, atque iterum ad eiusdem in generationis progressu contrahendi rationem præcipue me conuertam.

Vt primum igitur materia ista in nobilissimo suo microcosmi laboratorio, seu officina chimica, sinistro videlicet cordis thalamo, erat ab aeris sublunaris impuritate separata, per tres valuas Semilunares intra apertas, extra ocellas, in arteriam magnam seu aortam tanquam in naturæ microcosmicæ sacrarium introducit, medianre cuius trunco, in ramulos infinitos vndique per vniuersum corpus dispergitur, videlicet per catotides ad cerebrum, per quas supercœlestior operis chimici, seu substantiæ solaris pars vt pote totius fontis vitalis dignitate superexcellens ad cœlum cerebrale, seu cælum microcosmi Empyreum eleuatur, quippe quod est intellectus atque animæ rationalis sedes. Deinde illæ ceruicales, Humerariæ & Thoracis partibus illis vitam præbentes, impressionem vitæ spiritualem illarum partium secum rapiunt, Coronariæ, internam cordis spiritusque eiusdem effigiem præ se ferunt, atque sic de cæteris, ita vt spiritus inuisibilis hic in tenuissima spiritus aerei substantia natans, non modo se expandat ad membrorum corporis viuificationem, verum etiam contractione sui ipsius (quæ in actione coitus vi quadam magnetica, & amoris diuini plena fieri solet) spiritus hic deorsum in arterias seminarias seu feminales ex omnibus corporis membris, sed præcipue à principalioribus allicitur, qui quidem spiritus inuisibilis, ad exemplar illius archetypici, in quo omnia creanda erant prius designata, (quemadmodum etiam gloriatur regius propheta Dauid, *quod imaginem templi totaliter acceperit ex manu DEI,*) inuisibilem corporis humani depingendi figuram in se continet, hoc est hominis inter-

interni & spiritualis effigiem, vt illa spermatis visibilis iconem occultum hominis externi, & ex quatuor elementis conflati. Sed & hoc ex verbis his prophetæ regii Dauidis luculentius explicatur. *Tu possides renes meos ex quo obtegebar in utero matris meæ. Non calata est vis mea tibi ex quo factus sum, in abdito artificiose confectus, velut in imis partibus terræ, Massam meam vident oculi tui, & in libro tuo membra omnia sunt scripta, ex quibus diebus formabantur, cum nondum vllum ex iis extaret.* Ex quibus patet, quod homo sit spiritualiter à Deo descriptus & depictus, priusquam in actum visibilem deducatur. Atque hinc dicit Iob: *Spiritus Dei fecit me, & spiraculum omnipotentis viuificauit me.* Et sapiens in hæc verba loquitur, *Vt ignoras quæ sis via spiritus, & quomodo ossapingantur in ventre prægnantis: Sic nescis opera Dei qui est fabricator omnium.* Similiter dicit Ezechiel: *Ecce ego intromittam in vos spiritum, & viuetis, & dabo super vos nervos, & succrescere faciam super vos carnes.* Hic ergo est spiritus ille vitæ à cœlis à Deo emissus, quo viuar & informetur homo: Atque hoc modo concurrunt ad hominis generationem, spiritus cœlestis qui est inuisibilis, ex quo conflatur eius internum, & dicitur semen, quod in illis vasis duobus includitur, quæ arteriæ feminales dicuntur, & essentia elementaris visibilis, quæ in illis vasis reconduntur, quæ venæ spermaticæ nuncupantur, ex quo hominis externum fabricatur, & dicitur sperma. Vnde factum est, quod cœlum & pura terra chimia naturali extructa sint humanæ structuræ materialia, vnde philosophus (ignorans spiritum diuinum increatum in illo solari creato inhabitasse, sed omnia naturæ attribuens) agnoscit, *quod sol & homo generent hominem*, ac si dixisset, seminaria solaria mediante aere per inspirationem attracta, & essentia membrorum hominis seu patris conflatorum, generant hominem, sed artifex in huiusmodi mixtione occultus est ipse Deus, qui in centro mouens agit ad hominis compositionem vnde cantat Dauid: *Tu possides renes meos ex quo obtegebas me in utero matris meæ.* Et Iob: *Nonne sicut lac fudisti me.* Iam vero tandem ad perfectam seminis vasorum arterialium, cum spermate vasorum venalium mixtionem & occultam secundum suæ speciei symetriad, reductionem progrediemur.

Ps. 139. 13.

Iob. 33. 4.

Eccles. 9. 5.

Ezech. 37. 5

Iob. 10. 9.

CAPVT IV.

De exacta seminis cum Spermate commiscendiratione, mediante plexu illo admirabili, quem Græci Anastomosis vocant.

IN Anatomia mea vulgari declaratum est, quod duo ex quatuor vasis feminariis præparantibus sint venæ, quarum dextra à vena caua sub emulgente pullular, sinistra vero ab ipsa emulgente deducitur, aliæ vero due arteriæ existunt à magnæ arteriæ trunco, & sub emulgentibus egrediuntur, atque harum alia in partem sinistram vergit, & cum sua deorsum tendens se iungit, vt & dextra in parte dextra venali illi occurrit: nam tamen quatuor hæc vasa in partem dextram & sinistram diuisa (nam vna se habet ad arteriam in utroque latere vt femina ad marem) primo aliquantulum distent vena & arteria ab inuicem, postmodum vero ita implicantur, vt vena arteriam, & arteria venam plexu admirabili ingrediantur, fitque præclara illa ac aspectu delectabilis & iucunda mixtio, quam Græci ἀναστόμιση vocauerunt; qui quidem implexus summo naturæ artificio præparatur non solummodo (vt Anatomistæ volunt) quod semen rubrum (vt dicunt) in albicantem colorem conuertant, sed primum vt spermaticam in vasis venalibus, & seminalem in illis arterialibus, substantiam diuideret à massa sanguinis tam naturali ab hepate scaturiente, quam vitali, qua ortum suum à corde habet: ac tum postea vt formam feminalem cum materia spermatica, secundum speciei similitudinem permiscerent, non aliter quam formam rei per vniuersam suam substantiam elementarem mixtione naturali perfusam animaduertimus, estque hic plexus seu Anastomosis fabrica talis, vt impressio alicuius sigilli notabilis, quæ in homine est humana, in leone leonina, in aquila aquilina &c. & secundum impressionem istam vix perceptibilem sperma vt argilla formatur, & suo spiritu seminali tanquam aqua irrigatur, & virtute diuina in spiritu illo delitescente, in animam viuentem reducit. Atque ita contemperantur ad inuicem, secundum naturæ leges sperma & eius semen, & semen à virtute diuina abscondita in eo exagitur, more spiraculi à spiratore, ad sperma secundum speciei suæ creatæ imaginem formandum, ac si talpa quædam domum sibi propriam & commodam in terræ gremio condere atque fabricare aggrediretur: Sed huius operis internum agens est Deus seu spiritus diuinus, vnde recte dixit propheta regius, *Verbo domini firmati sunt cæli, & spiritu ab ore eius omnis virtus illorum:* Ita vt spiritus hominis (qui est eius virtus sensitiva,) formatus est originaliter à spiritu diuino, atque ab eodem commotus atque gubernatus secundum voluntatem eius, qui spirat vbi vult, vt testatur Iohannes. Atque hinc dictum est à Eccles. 8. 7. *sapiente, quod spiritui suo nullus homo dominetur.* Hinc igitur dicit Iob. *In homine est spiritus, sed inspiratio omnipotentis intelligere facit eum,* ac si dixisset, in spiritu hominis creato inest & spiritus increatus, qui est eius actus primus. Vnde haud inconlulte concludit Diuus Paulus, *ipsum esse templum Spiritus Sancti.* Dicimus igitur quod mixtio formæ cœlestis (quæ est mentis vehiculum) cum essentia elementari (qua spiritus generatiuus fit vtriusque sexus particeps,) fiat in huiusmodi plexu admirabili, in quo spiritus tam aereus antea minime perceptibilis, aut à sanguine venali distinguendus, quam ille æthereus, à sanguine arteriali extractione seu chimia naturæ non selectus, in formam nebulae, seu nebulæ albicantis redigitur, quæ quidem spiritus generatiuus à massa sanguinis diuisio, atque spermatis cum sua anima seu spiritu viuificante

permixtio, vt fiat exactior atque exquisitor, ordinauit natura voluntate diuina, vt huiusmodi implicatio deorsum vsque ad testes descendat, perforatoque epididymo ad ipsam testium substantiam penetret, ita vt purificato optime, & per minimum mixto huiusmodi nebula, ventum suum habeat in se, vt illa mundi maioris vi spirat ad motum principii interni, vt angeli mouere dicuntur ad nutum Dei, cuius sunt ministri; atque ita ad testes descendit à quibus serosa & aliena illa substantia, quæ per diapedesim cum spiritu generatiuo à massa sanguinea exudabat à nebula seu massa generationi dicata expurgatur & separatur; ita vt iam iam paratus sit homo potentialis, vt in vas suum naturale seu ouum suum philosophicum, vterum scilicet muliebrem eiaculatione à vasis suis præparantibus emittatur, & in eo vsque ad perfectam maturitatem includatur hoc est quousque in hominis actum deducatur.

CAPVT V.

Quid de spermatis in vterum immittendi ratione, illiusque sic immissi operatione seu progressu sentiant philosophi: ac tum postea aut oris de eo sententia, tam philosophorum atque Theosophorum, quam sacrorum bibliorum testimonijs nixa explicatur.

Quod autem ad sperma suum semen includens, ipsiusque in vuluam immisionem, seu eiaculationem attinet, intelligendum est duas ad hoc opus requiri actiones, videlicet spiritualem, quæ circa intellectum atque eius famulos seu ancillas videlicet memoriam atque phantasiam, siue imaginationem versatur, atque corporalem, quæ per contactum operatur, Actio prior videlicet spiritualis versatur circa spermatis animam seu semen. Vnde vel per sensum visus, vel per imaginationem agit spiritus rationalis, in obiecti desiderati seu amati consideratione, nam impressio rei amata seu simulachrum eiusdem in phantasia depingitur, quæ quidem phantastica facultas à rationali dirigitur, tam ante actum generationis quam in ipso, atque in huiusmodi animi operatione præparatur semen æthereum, cuius fons est ipsum cor, quod illud à mari æreo inspiratione prius in lætum suum ventriculum more supradicto introduxit, per fortem igitur imaginationem fit virgæ virilis erectio in hunc modum, vitæ cum spiritibus animales se mediantibus carotidibus se miscent, ignis cælestis amoris excitat flammam in imaginatione prius conceptam, quæ per arteriæ magnæ truncum, deorsum in pudendi membrum seu penem fumum suum magicum impluens capillares eiusdem arterias suo halitu implet, atque ita membrum hoc virtute spirituum animalium in vitalibus vndique per illud diffusorum erigitur strenue, qua erectione mediante sperma à testibus per vasa deferentia, in vasa illa prostates, seu glandulosi præfides dicta, allicitur. Actio secunda corporalis seu elementaris procedit à materiali contactu videlicet ex motu seu fricatione, quæ fit in copulatione mutua, in qua delectatio & iucunditas excitatur in corpore vniuerso, ac interea elementorum medulla purissima à suis fundamentis exilire solet & in vasa spermatica præcipitatur, atque etiam spiritus seminales gradatim à corporis partibus descendentes illi permiscuntur. Vnde fit, vt sperma bene præparatum & temperatum iis nouiter succedentibus locum dare vrgatur, tum etiam vt in matricis profundum, aut in aeris lucem, frictione forti calorem excitante egredi pelliceatur, non aliter quam ignis ex silice ipsius ferri seu calibis cum eo collisione, in qua quidem actione reciproce etiam spiritus cælestis agit, atque sympathia admirabili delectatur. Vnde liquet quod in huiusmodi actione duplici spiritualis se habet ad materialem, vt anima ad corpus aut cælum ad terram.

Spermate igitur cum sua anima cælesti in vterum iniecto, necesse (vt nonnulli volunt) vt & spermata muliebri huic iniecto spermati in ipso instante occurrat, quod ni fit, concludunt generationem nullam posse fieri. Vt igitur in spermate masculino semen inuisibile erat quasi anima ad sperma visibile, sic etiam tota massa spermatis viri est quasi forma ad illam seminam, atque in hoc generatio hæc humana, cum mundi maioris creatione conuenit; nam anima mundi cælestis est spiritus lucidus cæli supercælestis, in quo ignis seu lux abundat in spiritu simplicissimo, sic enim semen viri quod est purus ignis in spiritu limpidissimo, cum natura spermatis, seu partis humoris generatiui visibilis in viro comparatur, similiter vt substantia cæli informata, seu spiritus æthereus est in mundo elementari anima, ita etiam sperma viri se habet ad illud mulieris, Denique vt Deus in mundi centro adest vnitas, à qua tam materia aquea, quam forma lucida, hoc est dualitas & ternitas procedunt.

Sic etiam in spermate humano se habet res, videlicet actus tam interni sui formalis, quam externi elementaris, in eius centro seu vnitate consistit, quia est spiraculum omnipotentis, vt testantur sacrae literæ: similiter eandem proportionem obseruat sanguis menstrualis ad respectum spermatis viri & mulieris, quam terræ ad elementa liquidiora & spiritum cælestem. Hinc igitur est, quod philosophi agnouerint sperma muliebri esse crassius & humidius illò viri, vnde se habent in matrice vt mas & femina, quum illud viri formam nato imprimat, ac hoc mulieris formam illam suscipiat, non aliter quam

quam cera seu lutum sigilli impressionem. Massa autem menstrualis terrestrem administrat vtrique soliditatem & vegetationis pabulum diligenter præbet, cuius imperfectione & impuritate, corpus quod ipsa ædificat, tantis mutationibus obnoxium, tot morbis subiectum, & ad mortem immaturam tam prouum efficitur.

Quod autem ad apparatus spermatis in utero condensatione & maturatione factas attinet, Galenus vult, quod in principio post spermatum in vase seu ovo suo philosophico mixtionem completam, spuma quadam oriatur. *Gal. in lib. de Sper.* Vnde arguere videtur, quod spiritus secretus in spermate conclusus, sit ventus quidam lente operans ad perfectionem. Deinde narrat, virtute istiusmodi venti triplicis naturæ inclusi, tres vesiculas eminentes ex dicta spuma constari, in quarum qualibet spiritus diuersus est inclusus, quo moles seu materia quolibet motus genere moueatur: aitque, quod horum spirituum quilibet ad propria causa materialis generationem intendat, videlicet medius, qui est vitalis, ad cordis generationem, infimus, qui est naturalis, ad hepatis complementum, atque summus qui est animalis, ad cerebri procreationem: Concludit ergo, quod subintrante in profundum spermatis ventositate, actione trium spirituum in medio nascatur vesica quedam, superius prope alia vesicula latere iuxta inferiorem alia: ex prima vesicula formatur cor, ex secunda superius posita cerebrum ex tertia hep. *ur.* Hac ille. Ex quibus euidens est, quod internus spiritus sit nihil aliud, quam ventus triformis, qui impellitur à triplici interno agente, qui omnes relationem habent ad unitatem vitæ, cui omnes tres venti cum suis agentibus obedire videntur. At iste Galenus noster alibi describit tempus apparitionis tam spumæ *Gal. de A-nato. vna.* quam ambullarum in huiusmodi verbis. *Per sex primos dies in illa materia apparet spuma in sine, quorum tres ampulla membris principalibus præalata, postea per tres dies sequentes inchoantur interius delineationes & punctationes aliorum membrorum. Per primos sex dies nihil attrahitur à matrice, quia parum aut nihil deperditur de illa materia, per sex autem dies sequentes penetrante ventositate, & spiritibus ad exteriora tendentibus, perficiuntur venarum & arteriarum ramificationes. Per duodecim sequentes subintrat sanguis per vniuersa membra carnea, vnde in abortu tunc temporis apparent frustra carnea: & in hoc etiam spatio diuiditur spinalis medulla in cerebro per spinam dorsi. Item per nouem dies sequentes distinguuntur membra à se inuicem, videlicet latera à collo, collum à cerebro & capite, coxæ à natibus & ita in singulis alijs, atq; ita vniuersim crunt 35. dies, vt plurimum, tamen si quandoque tardius videlicet 40. diebus, quandoque celerius nempe 30. diebus, ita vt quinque dies semper intercedant. At vero tarditatis ratio est caloris remissio, festinationis vero ipsius intentio. Huc vsque ille. Alii vero volunt, quod semine in matricem recepto, matrix protinus occludatur, & abhinc in spatio 7. dierum aiunt tres ampullas satis manifestas eleuari atque formari ex quibus tria corporis membra principalia oriuntur, Cor scilicet, cerebrum, & Hepar, postea agnoscunt dicta membra adhuc in potentia, quindecim dierum spatio in actum visibilem, & figuras suas naturales satis euidenter reduci, ita vt venæ ab Hepate, & arteriæ à Corde, neruique à cerebro laturientes quodammodo animaduertantur, & tum postea calore interno operante, pulmo, ventriculus, intestina, vesica, ac denique omnia alia corporis membra per diem trigessimum in homine, & trigessimum septimum in muliere in lucem proferuntur, atque ita fœtus retinens omnia sua organa ad maturationis complementum, nouem menses in utero manere solet, recipiens nutrimentum suum per venam umbilicalem à matris suæ hepate descendente: At vero quoniam fœtus peracto illo temporis nouimestris spatio, latiore aeris distantiam atque cibum copiosiore appetere solet, à tenebris vterinis in lucem mundanam egredi naturali quodam instinctu gestit, atque ad libertatem suam comparandam summo conatu tendit, quod quidem Astrologi ob Lunæ in illo partus mente prædeterminationem prouenire autumant. Concludentes ipsum mense octauo non posse viuere ob Saturni gubernationem, nec mense sexto vt pote in quo Mars suum habet dominium. At vero septimus mensis, quippe cui Iupiter præsidet, vitam ei concedit. Ex his igitur secundum omnium fere philosophorum, & anatomistarum sententias patet, quod spiritus triplex vnius essentiæ sed proprietate diuersus, ad modum trinitatis diuinæ sit operator & fabricator in machina mundi microcosmica. At vero de spermatis in utero actione & incremento, atque etiam de ordine, & partium producendarum apparitione, verba iam pauca secundum sententiam nostram faciemus. In primis ergo dicimus sperma hoc spiritu triplici vestiri, ad mundi maioris representationem, in quo tres reperiuntur spiritus, situ, natura, & dignitate discrepantes, videlicet intellectualis seu supercaelestis, qui naturam habet angelicam & discursiuam, athereus siue cælestis in quo eius anima vitalis residet in sole videlicet, & aereus seu elementaris, vbi alterabilium vegetandi & nutriendi facultas prædominatur, his igitur in homine referuntur ventus seu spiritus ille rationalis seu animalis cerebri regionem sufflando eleuans, vitalis cuius spiritu cor impletur & fabricatur, & naturalis, cuius spiratione hepar conditur: Dicimus etiam, quod cuilibet horum spirituum angelus seu dæmon præsit, quorum quilibet cuilibet dignitate & officio præcellit, non aliter quam angeli spiritus in mundo dignioris, in illos dæmones spirituum inferiorum habere dominium obseruantur. Videlicet Michael Archangelus Cæli Empirei atherei in dæmones solares, vt & hi iterum in dæmones elementares, qui à plaga orientali in mundo elementari flare solent, nam angeli sunt ministri DEI, qui perficiunt illud omne quod à DEO ordinatum est. At inquit DEVS, Ecce ego intronittum in vos spiritum & viuetis, & dabo super vos nervos, & succrescere faciam super vos carnes &c. Et inquit dominus, *Ezech. 37. 5* quatuor ventis veni spiritus & insuffla super interfectos istos, & reuiuiscant, & regressus est in eos spiritus, & reuixerunt. Vnde patet, quod spiritus hic naturam multorum spirituum habuerit. Et tamen dixit Iob. *Iob. 33. 4.* Spiritus DEI fecit me, & spiraculum omnipotentis viuificat me, hoc est mediantibus angelis suis, qui sunt ventosi*

Pf. 103. 4. eius ministri iuxta illud *Pfalmistæ regii, Qui facis angelos tuos ventos & ministros tuos ignem vrentem.* Et alibi: *Pf. 103. 20.* *Angeli DEI validissimi robore, efficientes verbum eius, auscultantes voci eius, ministri eius, facientes placitum eius.* Vnde liquet, quod vt Deus agit ordinatione, ita etiam angeli qui sunt spiritus seu venti perficiunt & exequuntur ordinata eius, vnde licet dictum sit, Deum hoc vel illud fecisse, tamen intelligendum est illum hoc fecisse mediantibus suis ministris, quorum varii sunt ordines dignitate ab invicem differentes; Atque hinc ait *Isidorus, quod archangeli digniores sint angelis inferioribus, vrpote quorum diligentia angeli inferiores informantur de voluntate Dei.* Et iterum dicitur; *quod Archangeli captant suas illuminationes à superioribus angelis, atque iterum illuminationes has infundunt angelis inferioribus.*

*Barthol. de
variet. rerum.*

Doctores Hebræi nouem angelorum ordines ponentes, eorum primum Haioth Kadosch, id est, animalia sanctitatis seu vitas vocauerunt, per quos angelos Elich effendi munus largitur, Tertium Arachim dixerunt, hoc est angelos magnos, fortes & robustos, per quos Tetragrammaton Elohim seu יהוה pronuntiatum cum hac coniunctione ארם formam fluxæ materiæ ministrat. Per quartum ordinem Chaschmalim dictum Elo Deum corporum finxit effigies. Vnde videmus quod ab vnico prioris ordinis secundum Hebræos deiforme spiraculum præbeatur, ab vno ordinis tertii sperma seu materia fluxilis cum semine seu forma permisceatur ad vitæ perfectionem, & ab vno vltimi ordinis corporis effigies in vtero delineatur.

*Archang.
in dogm.
Caball.*

Hi ergo angeli ad mentem, spiritum vitalem ex materia subtili, formaque viuifica consistentem & spiritum naturalem, qui agit ad corporis nutritionem & complementum effigiei ipsius præbent, Chaldaei & Ægyptii videntur distinguere dæmones in sacros, & dæmones stellarum, seu genituræ, seu natiuitatis, qui sunt ex stella in natiuitate prædominante, & elementares, qui omnium pessimi existimantur: Sacros volunt esse illos, qui ab ipso dæmonum Deo descendentes animabus rationalibus assignantur, atque horum officium esse dicunt, vitam animæ dirigere, cogitationes bonas semper menti adhibere, assidua illuminatione in nobis agere, quantumuis illam actionem in anima non semper animaduertamus, nisi quando purgati sumus, & tranquille viuimus, tunc à nobis percipitur iste dæmon, & quasi nobiscum loqui videtur, & vocem suam manifeste nobiscum communicat, qui antea silentio nobis aderat: studetque hic assidue nos ad sacram ducere perfectionem: talem ferunt dæmonis Socratici fuisse perfectionem, virtute cuius illum fati malignitatem euitasse legimus. Et de huiusmodi dæmone loquitur Iamblicus in hæc verba: *Hic animam conciliat corpori, communicatam curat, vitam animæ propriam dirigit, cogitationi assidue principia exhibet, nosque agimus talia qualia hic adducit in mentem.* De hoc etiam angelo sensit Iacob loquens ad filios suos in testamento suo, *Angelus ille qui me vindicat ab omni malo benedicat pueris istis.* Atque Christus ipse agnouit huiusmodi angelum cui liber homini esse destinatum vt, ex sermone suo luculenter percipitur,

Iamblicus.

Gen. 48. 15.

quando inquit, *Videte ne contemnatis vnum ex his pusillis, Dico enim vobis, quia angeli eorum in cælis semper vident faciem patris mei qui est in cælis,* ac si dixisset, quemlibet hominem habere pro suo duce spirituali vnum ex septem illis angelis, qui stant coram facie Dei, de quibus sic dicitur in Apocalypsi, *Gratia vobis & pax ab eo qui est, & qui erat, & qui venturus est, & à septem spiritibus, qui in conspectu throni eius sunt.* Et apud

Matth. 18.

Tobiam. Ego sum Raphael angelus vnus ex septem qui stantus iehouæ, Et apud Lucam, *Ego sum Gabriel qui affo ante Deum,* Effectus etiam istiusmodi angeli apparebat prophætæ Zachariæ, vrpote quem familiariter alloquebatur, videlicet quia erat homo purgatus, De quo dictum est, *Angelus qui loquebatur in me egrediebatur, & angelus alius egrediebatur in occursum eius, & dixit ad eum, Curre, Curre, loquere ad puerum istum: dicens &c.* Vnde manifestum est, primum, quod angelus vnus imperet alteri etiam in corpore humano; Secundo euidentem etiam est, quod duo angeli se manifestent in homine vno, quorum vnus alteri præest dominio & dignitate, sic enim hic imperat dicendo, *Curre, Curre, loquere &c.*

Apoc. 1.

Tob. 12. 15.

Luc. 1. 9.

Zach. 2. 3.

Hinc igitur habemus primum in vento seu spiritu illo motorem seu internum agentem, qui tabernaculum in microcosmo cerebrum inquam cum suis organis spiritu suo occulto immediate à Deo accepto inspirat, spirituque suo non aliter implet, quam ventus velicam, atque hic tandem ventus à flatu boreali induratur, & in substantiam cerebri solidam congelatur, & mediate alimenti successione crescit, ad perfectam fœtus magnitudinem: Non aliter etiam videmus spiritum diuini artificii in atanea telam eius Labyrintheam ex materia inuisibili paulatim atque gradatim in figuram exactissimam pertexere.

Hinc igitur habemus primum in vento seu spiritu illo motorem seu internum agentem, qui tabernaculum in microcosmo cerebrum inquam cum suis organis spiritu suo occulto immediate à Deo accepto inspirat, spirituque suo non aliter implet, quam ventus velicam, atque hic tandem ventus à flatu boreali induratur, & in substantiam cerebri solidam congelatur, & mediate alimenti successione crescit, ad perfectam fœtus magnitudinem: Non aliter etiam videmus spiritum diuini artificii in atanea telam eius Labyrintheam ex materia inuisibili paulatim atque gradatim in figuram exactissimam pertexere.

Iam vero ad spiritum medii cæli seu dæmonis Olympici, seu fatalitii Ægyptio summo illi angelo subiectum descendamus, qui immediatam habet vitæ gubernationem, qui, quatenus in medio dominium habet, eatenus participat tam de bono quàm de malo, nam fatum Olympicum impluit in inferiora influentias tam propitias quam aduersas, propitias inquam operante summo angelo, at vero aduersas cessante ipso ab opere suo. Atque hic angelus seu ventus æthereus, est quasi vehiculum illius supremi cui inferuit, vnde dixit Merc. Trism. *Assumpsit mens in suo descensu animam velut amictum, quia etiam anima existens diuina vehiculo spiritus vititur, spiritus autem animal totum percurrit.* Cabalisticæ autem mundi animam angelum Metatron fecerunt, inde arguentes formam mundi lucidam à tali Archangelo gubernari. Vt peculiare animæ ab angelis inferioribus infunditur

inſinitis ei ſubiectis. Atque huiusmodi ſunt dæmones illi, quos *Ægyptij ſtellares* dixerunt, & etiam genius nuncupatur quiſque horum dæmonum, quia eſt genituræ dæmon, qui teſtibus multo præſtantioribus à mundi diſpoſitione, ſyderumque circuitibus, qui in generatione verſantur, deſcendit, vitæque functiones præcipue curat, atque hic ventus cœleſtis cordis tabernaculum præparat, eiusque maſſam ſuo aſſlatu eleuat, & ſpiritus boreali condenſat, & nutrimentum vitæ proprium per inſpirationem à cœlo continue allicit.

Denique tertium nati dæmonem eſſe elementarem volunt, qui ſupremi angeli permiſſione curam habet in membra elementaria, & ad vegetationem & nutritionem illorum rendit, atque etiam niſi operetur mens, & eiſdem angelus, animam allicit à cœleſtium contemplatione, ad elementares delicias, & terreſtria blandimenta. Ab huiusmodi igitur ſpiritu inſtatur veſicula ſpermatis inſima, ſeu naturalis, quæ aſſlatu venti congelantis in hepar condenſatur. Proclus etiam eſt in huiusmodi ſententia, putans, *aliud demonem corpus, aliud animam, aliud mentem regere*; Et Platonici omnes ſimiliter tria poſuerunt in homine, quæ vocant, *ſupremum, medium, & inſimum*. Per ſupremum intelligunt mentem ſeu intellectum illuſtratum, quem Moyses vitæ ſpiraculum dictavit, à Deo, vel à Spiritu ipſius in hominem ſpiratum, per inſimam animam, ſeu ſpiritus inſimum, ſeu elementarem intellexerunt, qui carnes circa, & mundana verſatur: atque hunc Paulus *hominem animale* nuncupat: ſpiritus autem medius eſt ille æthereus & vitalis de vtroque extremo participans, & vtraque illa ſimul connectens, videlicet mentem cum ſpiritu corporali. Vnde fit, vt natura vtriuſque extremorum ſapiat; concludunt igitur, quod ſicut portio illa extrema nunquam peccat, nunquam malo conſentit, ſemperque errori reſiſtit, & ad optima hortatur, ſic inferior illa portio, & anima animalis ſeu carnalis in malo & peccato & concupiſcentia ſemper demergitur, & trahit ad peſſima, de qua ſic loquitur Paulus: *Videō aliam legem in membris meis, & captiuam me in lege peccati*. At ſpiritus medius, cum natura ſit liber, vtrique ad libitum adhærere poteſt, ſi igitur ſuperiori portioni conſtanter adhæreat, illi tandem vnitur, & beatificatur, donec aſſumatur ad Deum: at ſi ſpiritus carnali adhæreat, deprauatur, donec efficiatur malus dæmon. Quo quidem opiniones antecedentes confirmare videntur Platonici: ſed quoniam de angelis in ſuperioribus mentionem fecimus, quid Rabi Moyses & Rabi Breſeth de ipſis cogiter, paucis oſtendam: Rabi Moyses vocat intellectum agentem, angelum, à quo formæ influunt, quem etiam Metatron vocat, qui eſt præfectus vniuerſalitati, à quo quidem omnes virtutes ſingulares humanæ gubernantur, tam ſcilicet animales & vitales, quam naturales, quæ pariter & angeli vocantur, quorum multitudo eſt inſinita: Nam (inquit Rabi Breſeth) creator quotidie creat cœtum angelorum, quas alij vocant formas, vtpote qui ſunt ſubſtantiæ formales, quibus tota ſphæra generabilium & corruptibilium abſque numero plena eſt. Quod quidem & Heſiodus Poëta ille diuinus agnoſcere videtur, qui in huiusmodi ſenſu loquitur: *Ter decem mille ſunt ſupra terram multos paſcentes immortales Iouis cuſtodes hominum mortalium, qui vtrique obſeruant & iuſtitias & miſeranda facta, aere induti, vbi que euntes ſuper terram*. Porro etiam duæ voluntatis potentia in homine à ſapientibus angeli dicuntur, hoc eſt, autor boni, & autor mali, quemadmodum teſtatur Rabi Aſſe. in ſua *collectura*. Suntque hi Heſiodi cuſtodes ante dicti, qui Latine ſpiritus dicuntur, quorum quiuſ ſollicitudini negotiorum inferiorum deſtinatus eſt. Porro, *iuxta Reuulinum*, Angeli ſeu dæmones ſpiritus dicuntur, vtpote qui quaſi venti ſunt: vnde Rabi Tedacus Leui *lib de 10. numerationibus*, poſt explanatos quatuor ventos, Aquilonarem, Meridionalem, Orientalem, & Occidentalem, tandem ſic ſcribit: *Et illis quatuor ventis creauit quatuor angelos, qui præfecti ſunt ſuper iis in die & in nocte*, concluditque, quod ipſis plurimæ ſubiiciantur ſpecies. Imo vero in *Portulacis* legitur, quod à terra vſque ad firmamentum non ſit locus vacuus, ſed omne plenum formis, quarum alia ſunt pura, & capaces gratiæ, & alia fœdæ, noxiæ, atque tentatrices. Atque hoc etiam teſtatur *Ioſephus Caſtaliensis*. Vnde ex his colligere poſſumus, rationem varietatis actionis cuiuſlibet ampullarum in ſpermate à ſpiritu ſeu ventorum formalium naturis variis profluere, qui nihilominus ſibi inuicem correfpondent, & inferiores ſuperioribus quo ad vitæ actionem obediunt, non aliter, quam dæmones elementares cœleſtibus, atque itidem cœleſtes ſuper cœleſtibus, qui omnes ſunt eiſdem regni & dominij. Verbi gratia, ſeptem ſpiritus, qui aſtant coram throno Dei, principes illi ſunt, qui dominium habent in ſpiritus ſeptem Planetarum, quibus effundunt illas illuminationes, quas à Deo immediate acceperunt, qui iterum illas in dæmonum elementarium turbas eidem Planetæ ſubiectas impluunt, qui denique eas virtute ventorum, imo vero in forma ventorum in executionem ponunt; Verbi gratia, Saturni præſes ſeu Archangelus dominans eſt Sabathiel, Iouis Zedekiel, Martis Samael, Solis Michael, Veneris Anaël, Mercurij Raphael, & Lunæ Gabriel: Si Michael ſit temporis dominus, voluntatem Dei in hora natiuitatis in ſpiritus Solares impluit, & iterum ſpiritus Solares ad ventos ſeu ſpiritus Orientales influentias ſuas emittunt, à quibus denique ſpermatis exterioris cura habetur, vti ſpiritus Solaris curam habebit vitæ & ſpiritus ætherei, atque ipſe Michael erit cuſtos animæ, & dominium habebit in ſpiritus tam vitales, vtpote à Sole deſcendentes, & naturales ſeu elementares, quippe ab Oriente ſpirantes, cui mundi plagæ & ventis eiſdem præſidet Michael. atque ita in cæteris. Vnde liquet, quod, tametiſi vita humana eſſe Deiforme ſpiraculum dicatur, & homo à Deo in matrice formatus dicatur, nihilominus Deus in hæc inferiora neque naturaliter neque miraculoſe quicquam agat, ni-

si mediantibus angelis seu ventis suis formalibus, quod etiam ex eo apparet, quod tamen ira, & misericordia & tutela Israelitarum in deserto Iehouæ attributæ sunt, tamen fuerit angelus eius qui omnia vel ad punitionem, vel ad misericordiam & benedictionem operatus est in castris Israelitarum. na m dixit Iehoua, *Ecce ego mitto angelum ante te, ad seruandum te in hac via, & ad introducendum te in locum illum quem preparaui, Cui tibi à facie eius & auscultata voci eius, ne acerbes eum, quia non feret defectionem vestram, quia nomen meum est in eo.* Patet igitur, quod vbi angelus princeps agit, ibi etiam diuina essentia adsit, & per consequens sic dicitur **D E V** s hoc vel illud perfecisse, cum **D E V** s sit nomine suo præfens tam in executione, qua funguntur angeli, quam in eiusdem ordinatione, in consilio suo Archetypico decreta; nam angelus est tanquam virtus inter Deum & naturam media, à qua fiunt operationes in rebus quas natura earum sine ea facere non potuisset, atque huius actus est splendor voluntatis diuinæ qui ipsum angelum seu ventum non aliter pellit & agitat ad metam à Deo propositam, quam ventus nubem à mundi plaga in partem oppositam ciere obseruat. Quod autem ad ordinem partium seu membrorum in vtero diuino huiusmodi instinctu ordinatum & productum attinet, atque de ratione inflationis cuiuslibet eorum in speciem humanam, non opus est autores Ethnicos pro eo inspicere, cum in sacris literis ipsi hoc sit exactissime declaratum: imo à spiritu diuino est hoc descriptum in huiusmodi verbis, qui formauit hominis membra cum: nullum ex ijs extaret adhuc, Nonne sicut lac fudisti me, & tanquam caseum coagulasti me: cute & carne induisti me, ossibusque & neruis compegisti me, cum vita benignitatem exercuisti erga me, & visitatio tua præseruat spiritum meum. At ista recondisti in animo tuo, noni hac apud te esse: Porro etiam alibi dicitur: *Intromittam in vos spiritum & viuetis, & dabo super vos nervos, & succrescere faciam super vos carnes, & super extendam in vos cutem, & dabo vobis spiritum vt viuatis.* Quibus bibliorum sacrorum locis, docemur primum structuræ humanæ authorem esse Deum, eius instrumenta agentia, sunt duplex ventus seu spiritus, quorum prior agit ad corporis & organorum eiusdem complementum, estque creatus de natura angelica trium mundi regionum, vltimus vero est Deiforme vitæ spiraculum, vnde dixit Iob loco supra allegato, *corporis sui membris iam peractis & formatis, cum vita exercuisti benignitatem erga me.* Et Ezechiel, *post corporis complementum, Dabo vobis spiritum vt viuatis.*

Ex. 23. 10.

Iob. 10. 9.

Ezec. 37. 5.

Ezec. 37. 5.

Genes. 2. 7.

Iob.

Iob. 33. 4.

Psal. 77. 39

Psal. 144. 3.

Iob. 7. 17.

Iob. 14. 1.

Gen. 1. 27.

Psal. 8. 5.

Sed & in Ezech sequela hæc luculentius declaratur, nam postquam huiusmodi verba conclusisset: *Factus est autem sonitus prophetizante me, & ecce commotio, & accesserunt ossa ad ossa, vnumquodque ad rursuam suam, & ecce super ea nerui & carnes ascenderunt, & extensa est in ijs cutis desuper, & spiritum non habebant, & inquit dominus, dices ad spiritum, A quatuor ventis, veni spiritus, & infla super interfectos istos, vt reuiuifcant, & ingressus est in ea spiritus, & reuiuifcant, & steterunt super pedes suos.* Vnde liquet, quod vitæ spiritus a quatuor ventis seu virtute Dei vniuersum mundum implente, in hominem ex spermate latoso sic factum, & organis omnibus ornatum ingressus, videlicet post eius fabricam, sic etiam in Adami perfectione dictum est *eius externum prius ex terra luto efformatum fuisse à Deo.* Et Iob dixit: *Memento queso, quod sicut argillam fecisti me.* At vero tum postea dictum est, *quod Deus inspirauerit in faciem hominis, & factus est homo in animam viuentem* Vnde patet, ventum diuina agitatione fuisse informatione spermatis in fabricam & effigiem humanam, sed in viuificatione eiusdem aderat Deiforme spiraculum, sed & hoc luculenter declaratur huiusmodi viri patientis sermone, *In homine est spiritus, sed inspiratio omnipotentis intelligere facit eum.* Et alibi adhuc melius, *Spiritus Dei fecit me, & spiraculum omnipotentis viuificauit me.* Spiritus igitur prioris officio, corpus seu homo externus cum suis organis fabricatus est, ratione cuius dicitur *homo caro spiritus seu ventus, vadens & non rediens.* Et alibi, *homo quid est vt eum agnoscat, filius mortalis, vt rationem habeas eius, Homo vanitatis similis est, &c.* Et alibi, *Homo nudus exiit ex vtero matris sue & nudus redibit illuc.* Et alibi, *Homo miserabilis est & abiectissimus, Et alibi, homo velut putredo veterascit, vt vestis quam edat cinera.* Et: *Homo natus muliere, breuis ætatis, & satur commotione, Similiter homo alibi dicitur infirmus, & vite breuis.* Spiritus autem posterioris respectu dicitur *homo ad imaginem Dei creari,* Et alibi allertur *illo ipsis angelis paulo esse numer, & quod eum gloria ac decore decorauerit Deus, & quod dominum ipsum fecerit in opera manuum suarum, & quod omnia posuerit sub pedes ipsius.* Virtute ergo prioris, corporis membra virtute occulta seu spiratione occulta, in huiusmodi methodo ex spermate virili conflauit.

Primum ergo occultam & latentem hominis externi speciem sicut lac fudit, hoc est in naturam spermaticam lacti similem redegit. Deinde illam substantiam tanquam caseum in spumofam substantiam coagulauit, quem, neruis & venis & arteriis prius succrescentibus, tum demum in carnes condensauit, eumque cute cooperuit. Deinde partes & membra carnosa ossibus & ligamentis distinxit, atque stabiliuit. Denique membris hominis externi sic productis, inspirauit dominus in huiusmodi massam vitæ spiritum, quo non modo in animam viuentem reductus est homo, verum etiam ratione inspirationis omnipotentis intellectu & ratione est præditus, quemadmodum ex locis antea à sacro scripto prolatis confirmatum est.

Rationem instigationis hominis ad talem actum, atq; et tempus maturationis spermatis in vtero materno sic nobis descripsit sapiens. *Homo ex vtero matris figuratus est caro tempore decem mensium coagulatus cum sanguine, ex femine viri idq; per voluptatem coniuncto somno, & hic factus traxit aerem communem &c.* quo quidē sermone agnoscit causam coitus esse voluptatem coniuncto somno, effectum esse semen in vteru iniectum, qm in carnem perfectam spatio decem mensium redigitur. Deniq; (quod quidem & notatu dignum est) spiritus vitæ conseruandæ cibum denotat, quem ipse sibi incessanter attrahit, videlicet aerem communem, in quem vitæ dotes à

3ap. 7. 2.

Deo assidue impluuntur, eorum præsidio creaturæ in suo esse & vita continentur. Vnde dixit & Iob. *Tanquam caseum coagulasti me, cute & carne induisti me, &c. cum vita benignitatem exercuisti erga me; & visitatio tua præseruat spiritum meum.* Hoc est, pane tuo quotidiano seu manna in aere abdito, mediante inspiratione, reficis spiritum meum esurientem, & sine huiusmodi tua benignitate languescentem: Atque hoc modo videmus, quomodo Deus mediantibus ventis seu ministris suis, agat tam ad procreationem hominis, quam ad ipsius procreati conseruationem.

CAPVT VI.

In quo declaratur, quod sperma sit aer in meteoro, seu nubecula, aut nebula densa à ventis duobus salutiferis oppositis inspissata, & quod (contra nonnullorum opiniones) à sanguine menstruo non nutriatur in vtero materno.

VENTI Occidentalis temperies à philosophis tempori vernali assimilatur, est enim temperatus, & in sua natura fertilis, quare & herbas facillime suo flatu producit, & flores, ideoque *Fauonius* appellatur, utpote qui naturis rerum naturalium viuificis fauet, atque ob hanc causam eiusdem flatu constanti, omnes animalium species se applicat atque addicant ad generationem & procreationem suorum similibum. Vnde & hic ventus ab æquinoctio occidentali flans vocatur *Zephyrus*, ac si quis diceret, vitam & vigorem secum ferens. Atque hinc ventus hic attribuitur domino ex spiritibus Raphaeli, qui interpretatur medicina Dei, & explaneris Veneri qui fertilis & naturæ vitali gratiosus est: Porro etiam ventus Orientalis subfolanus, dictus est ventus ille, cui res omnes temperatæ attribuentur; nam eius spiritus seu afflatus est suavis, purus, subtilis & sanus, hocque præcipue matutino tempore, utpote quod venenosos spiritus non suffert, vnde fit, quod hic flat proprie tam corporibus quam spiritibus vti in tractatu nostro de sanitatis causis latius discurremus. Nam ut dicit *Tedacus Leui, Michael qui est spiritus Orientales ventos gubernans, est ex parte clementie, & Sol qui est eius planeta est ex parte vitæ*: Hos ergo duos ventos oppositos clementes & vitæ atque generationi propitios faciunt Doctores non modo Hebræorum sed etiam Philosophorum præstantiores: Hi ergo venti simul spirantes agunt in aerem intermedium, ut spiritus masculus cum illo fœminæ in matrice, ad meteoræ generationi dicati, videlicet humoris spermatici productionem, atque ita producantur nubeculæ illæ subflauæ aeris sereni argumenta, quæ sæpicule ab occasu ortum versus, & viceuersa, hocque vi spiritus in aere prædominantis pelluntur, nam venti contrarii vigore in æquali simul flantes, aerem intermedium partium scilicet appositione continua condensant in dispositionem talem qualem venti flantes habent, at venti prædominantis natura magis præualebit in illo meteoro aereo, quam illa ei oppositi, verbi gratia: si Occidens validius spiret, nubeculæ natura erit mediocriter frigida & humida more spermatis muliebris, cuiusmodi est Veneris temperies, & tunc Orientem versus itigrabit meteoron, at vero si ventus Orientalis validius spiret, nubeculæ natura de venti illius dispositione magis participabit, atque sic consequenter aer illo modo condensatus erit calidus & siccus magis hoc est de viuifica solis dispositione participans, eritque spermatis masculini instar, sed tamen & oppositi venti natura in illo habebit forte dominium etiam. Meteoron ergo ex huiusmodi ventorum salubrium flatibus procreatum ad generationem tam in macro quam microcosmo conducit, in quo spiritus orientalis se habet ut occultum in semine agens, & spiritus occidentalis ut occultum eiusdem patiens, quorum matrix communis est aer lacteus seu nebulosus, in qua ventorum horum mysteria includuntur. Hinc igitur in macrocosmo nubeculæ seu nebulæ tales in terram incidentes sperma administrant plantis, & vegetabilibus eiusdem mediantibus quibus crescunt, & sibi similia producant, & semina eorum ad nouam generationem imprægnantur.

In microcosmo vero atque etiam cæteris animalibus, huiusmodi meteora prolifica in spiritu sanguineo seu aereo proferuntur occultissimo horum spirituum afflatu, quæ in terram microcosmicam, hoc est in vasa seminaria, & visceribus abscondita, cadentia, & deinde ab iis in vteros fœmineos exilientia, in suis speciebus similia procreare gestiunt. Sunt enim duo venti directi in cælo qui ad generationem flant, videlicet hi duo, quatenus ex parte vitæ & clementiæ sunt: At venti alii duo directi videlicet borealis & australis, utpote ex parte seueritatis & morborum, ad corruptionem tendunt ut plurimum, nisi ab aliis ventis temperentur, vnde *iuxta Rabi Tedacum loco supra citato, Gabriel in virtute iudicii & seueritatis præsidet septentrioni, vti Noriel seu Vriel Meridici, in qua plaga etiam dæmontum magnum Meririm furere & æstuarè dicitur, infirmitates fere omnes corruptas & putridas producens. A corde igitur in homine tanquam à Solis ortu spiratur halitus generatiuus & salutaris occidentem versus, hoc est, in vasa seminaria, qui etiam suo afflatu aerem ceu elementorum subtile, ab vniuerso corpore in vasa spermatica venalia attractum condensat, postquam à vento subfolano seu à Corde spirante est inspiratus, atque ita productum est generationis meteoron, ad cuius coagulationem in ossa & carnes requiritur spiritus borealis, cuius flatu sperma*

sperma sicut caseus coagulatur, nam Saturnus qui ibi dominatur, est frigidus & siccus, ut & ad ipsius irrigationem & vegetationem pluuia sanguinea ab hepate descendit, atque ita spiritus omnium ventorum concurrunt ad fœtus compositionem, atque hoc modo fit, quod ex quatuor complexionibus seu elementis componi dicatur. Duo igitur ventus sani ad fœtus generationem & salutem concurrunt, & in suo esse illum conseruant, & duo cæteri morbis & corruptione eum affligunt.

Incluso igitur spermate in utero, necesse est intelligere, quo nutrimento illud nutriatur, ut ad fœtus complementum perueniat. At vero in huius dubii resolutione discrepare videntur philosophi, & medici nonnulli, quod substantia menstruorum retentorum concurrat ad prolis externum seu corporeum componendum, quod quidem eo magis credunt, quod menstrua deficere solent in grauidis, at vero alii ratione istam respuunt duplici respectu, primo videlicet, quoniam non verisimile est, rem tam venenosam, qualis est menstruum muliebre, posse carnes tam teneras atque recentes construere, & non ipsas potius destruere atque corrumpere, cum (ita testatur Plinius) *tanta malignitate sint menstrua prædita, ut eorum contactu solo verrica siccentur, semina fiant sterilia, speculum splendorem suum amittat, cultelli acies obtundatur, & canes de illis gustantes rabidi deueniant*: quare non fas est credere, quod fœtus structura sana, atque eius incrementum à re tam impura oriatur. Secundo quia (inquiunt) in prægnantibus calor, respectu creaturæ animantis in generatione existētis augetur, & consequenter menstrua ab eo destruantur, & consumuntur. At vero ego existimo menstrua eo tempore minime apparere, quia ipsorum subtile ad sanguinis incrementum trāsit, quod ille sanguis bonus qui ad fœtus nutritionem concurrat continuo suppleri queat, porro etiam portio illius multis cribrationibus à venosa & terrestri sua fœce diuisa aliquid ad lactis generationem conferre potest, nam in sanguine menstruali est portio sanguinis boni cum malo & venoso sanguine mista. Partes vero fœminalis post in partium expurgatione, fœcales, eiiciuntur è corpore ac emanant; Quod tamen principale fœtus nutrimentum ab hepate mediante vena umbilicali deducatur, fatentur medici: Sed & hoc luculenter nos docent scripturæ sacræ, in quibus hoc legimus: *Homo ex utero matris figuratus est caro tempore decem mensium coagulata cum sanguine ex semine viri*, vbi non dicitur, Sperma coagulatum esse in carnes, sed sperma cum sanguine, & non sanguine menstruali, quippe respectu cuius scribitur, *Mulier, cum edito semine peperit masculum immunda esse solet per septem dies*. Et alibi; *triginta dies manere solet in sanguinis purgatione post partum: quo tempore non debet tangere rem sacram, nec ad sanctuarium venire. Etiam in tempore profluvij immundi seu menstruorum. Videlicet cum profluvium esset in carne eius septem dies, esto in separatione sua, & quisquis tetigerit eam immundus esto vsq; ad vesperam*. De bono vero sanguine (cuius hic meminit sapiens) intelligitur, vbi dicitur *quod sanguis sit animarum sedes*, Ex huiusmodi ergo sanguine cum spermate misto fabricatur infantis substantia, secundum Salomonis sententiam supra allegatam.

CAPVT VII.

De spermatibus inficiendi & corrumpendi ratione, qua Gonorrhœa purulenta procreatur, similiter, quod sperma in vasis suis nimis diu retentum dispositionem dæmoniacam quandoque contrahat.

UT sperma igitur hoc est res pretiosissima in sua natura pura & impolluta, quatenus ad creaturæ rationalis perfectionem se porrigit, & via generationis naturali pergit, sic etiam via contraria si ratione præternaturali polluat, & à forma aliena & suæ naturæ contraria pollutione inficiatur, non ad generationem, sed viceversa ad corruptionem tendit, hoc est à medio meteorologico non ad terminum ad quem, hoc est generationem, sed ad terminum à quo, videlicet in illud quod fuit antea à natura destructiua, redigitur: Nōne pari etiam ratione obseruamus, nubes à vento meridionali cōgregatas, aut aerē eiusdem spiratione condensatum, à flatu ei oppositi dæmonibus seu formis dissipari & in nihilum quasi, nempe in aerem tenuem, quales in primordio sui motus fuerunt, reduci, ita ut spiritus meridionales ad nubium & pluuiarum generationem parati, ab eorum progressu, spiritibus septentrionalibus fortiter resistentibus impediuntur, & ad antra sua ventosa, videlicet plagam meridionalem propulsentur. Atque eadem etiam est ratio contrariorum, nam si spiritus boreales antea prædominantes, & niues atque grandines producentes à vento ei opposito iam prædominante superentur, meteora illa, quæ erant in via ad generationem, videlicet in progressionem à termino à quo seu aere simplici ad medium, & tum postea à medio meteorologico, ad perfectè mistum, subito afflatu meridionali dissoluuntur à duritie terrestri grandinis aut siccitate niuis primum in spissum aerem, & tum postea à vento Orientali in illam rem conuertuntur, quæ fuerunt antea, hoc est retrorsum reducuntur à generationis motu ad illum corruptionis. Dicimus igitur, si dæmonium deprauans dominium habuerit in massam spermaticeam, pellit ab eo genitales suos dæmones, à vitæ fonte ei immisso, & destruit etiam opera illius corrumpendo. Nam ut videmus aerem mundum & salubrem, perniciosorum dæmonum seu spirituum frequentia à salubri sua dispositione ad venosam seu contagiosam naturam inclinare, atque non ad vitam sed ad mortem tendere, ita etiam sperma ab halitu inquinato seu pestifero læditur atque destruitur, neque ulterius ad sēnitam generationis progredi potest, sed defluit in sua substantia non aliter quam

quam nubes à Borealibus ventis congelata, à flatu meridionali defluit & dispergitur: mundus igitur spermati proprius est ouum muliebre, seu matricis concavitas, cuius aer ipsum more vesicæ implens, si spiritibus seu formis benignis iungatur, propitius cum spermate ager, & ipsum ad generationis metam conducet. At vero si formæ præternaturales in eò natant, quæ aut ab vlcibus gallicis, aut à substantia contagiosa, aut venenosa exilierunt, non modo sperma salubre in locum illum coniectum destruit & corrumpit, verum etiam aer ille contagiosus momento emissionis spermatis à viro in vterum fæmineum, in vasa eius seminaria loco feminis eiectioni (ne vacuum in iis admittatur) allectus, corrumpit assidue spermatis materiam, ita ergo successiuo motu in vasa illa à corpore descendit, & venenoso suo spiritu solida dissolvit spermata, partes eiusdem salubres corrumpit, & quando suo flatu intoxicato vniuersum inuadit spiritum sanguinis, atque lue venerea dicta integram hominis machinam inficere, & interficere infectione gessit. Quandoque etiam substantia hæc spermatica in via sui motus siue progressionis naturalis diu nimis & ultra naturæ statuta manens, hoc est post exactam eiusdem præparationem, à loco ei ab ipsa natura ad generationem assignato, matrice scilicet, detenta, nouam solet sæpicule naturam induere, sibi que alienum contrahit spiritum, quem induit, qui naturæ parentum est oppositissimus; imo vero dæmonium eius naturam generatiuam in ruinam conuertens, monstrum inquam spirituale (appetitu vesano aliquid procreare sitiens) sibi attrahere gaudet, cuius dispositione tempestuosa, spiritus parentum connaturales opprimuntur, imo vero quandoque præfocari videntur, quemadmodum in largioris seu prouectioris ætatis virginibus, atque etiam viduis & aliis feminis à coitu diu abstinentibus videre licet, utpote quæ cachexia & suffocationibus tremendis matricis ac si à dæmonio fuissent obsessæ affliguntur, quemadmodum & viri qui vitæ continentia vtuntur infirmitatibus non paucis vexari percipiuntur, (in quibus etiam dæmonia suas portiones habere videntur) videlicet Epilepsia, morbo Hereos dicto, melancholia furibunda, aut mania, aut solitaria, infirmos ab hominum societate seducente, & huiusmodi aliis, de quibus alibi abundantius.

C O N C L U S I O.

EX his igitur quæ dicta sunt, habemus reuelata non modo interna spermatis agentia, verum etiam & externa eiusdem patientia, quæ ab elementorum puritate seu subtili deriuantur, internos quidem actus à regionibus cælestibus descendere, externam vero substantiam à sublunariis scaturire demonstrauimus, quæ omnia Mercur. Trism. paucis sic luculenter depingit, *Femina, aer & aqua coeundi compos, ex igne maturitatem, ex aere sumpsit spiritum, conglutinavitq, natura ad hominis speciem fingendam:* Nos vero paulo altius contemplantes agentia supercælestia tam in elementis, quam in æthere, illa explicare tentauimus, videlicet angelorum tam bonorum quam malignorum virtutes & efficacias, quæ sunt instrumenta media inter Deum & hominem, seu ministri velocissimi ad Dei mandata in creaturas vtriusque mundi visibilis, videlicet tam cælestis quam terrestris exequenda semper parati, qui quidem angeli seu venti formales non aliter delitescunt in spermatis spiritu, quam ventus actuosissimus in nube, qui se habet ut anima ad corpus. Atque ita venti in microcosmo occidentalis descriptionem breuiter perfecimus.

SECTIO.

SECTIONIS I.
PORTIONIS III.
PARTIS III.

LIBER QVARTVS.

IN QVO VENTI ORIENTALIS
IN MICROCOSMO AFFLATVS, SEV
vitalis in Corde spiritus mysteria enu-
cleantur.

CAPVT I.

*De cordis humani cum sole mundano relatione, & quomodo Cor sit sol mi-
crocosmi, non aliter quam sol macrocosmi cor.*

VE MADMODVM Phæbus aurea coma fulgens, & mundi sceptrum tenens, tanquam rex & Imperator in cæli quasi meditullio considere obseruatur, omnia vitæ suæ spiraculo regens atque gubernans, utpote cui, restantibus Iamblico & multis aliis, *omnes cælestium insunt virtutes*; nam Proclus asserere haud dubitauit, quod ad solis aspectum omnes omnium cælestium vires in vnum congregentur, quæ tandem in mundū hunc inferiore per eius ignea spiracula disseminantur: sic etiam in mundo minori cor se habere eernimus, atque hanc quidem comparationem lauculenter nobis explicare videtur Heraclitus, in hunc sermonem volens incidens, *Si solem (inquit ille) è mundo sustuleris, Quid est nostrum corpusculum si desit anima? Nulla ibi contractatur vena pulsabilis, sentiendum nullum, nesci iudicium, nullus in eo vitalis habitus, aut vlla respiratio*: quare nonnullis haud inconlulte visum est *Solem cor cæli nuncupare*, quoniam sicut in corde viuus sanguinis fons atque scaturigo inuenitur, cætera corporis humani membra clementer madefaciens atque irrigans, actumque vitæ vndique tam sursum quam deorsum effundens, sic etiam in sole videtur omnium rerum tam superiorum quam inferiorum vegetandi atque conseruandi facultas, tanquam in sacratio vitæ includi, utpote à quo vitæ seu calor innatus interioribus, imo vero & superioribus mediante suo lumine inspiratur: Pari siquidem ratione cor à suo myrothecio, mediantibus radiis suis vndique in corpore humano tam sursum quam deorsum per aortæ ramos eiacularis, vitæ spiritum dispergit, iuxta illud Merc. Trismeg. *Spiritus per venas arteriasq; & sanguinem diffusus, animal vndique ciet; molensq; corporis suspensam sustinet*: Videmus etiam, quod ut sol motu suo & vitali spiraculo res omnes in mundo visibili inspirat atque viuificat, similiter pari respectu cor hominis actu suo mediante vitali spiritu, partes corporis omnes mediantibus arteriis perfundat atque inspiret: Si sol est salutaris calor & spirituum vitalium scaturigo relatione etiam simili Cor calor innati atque benefici fons est, referentissimus. Porro etiam ut actio calidi solaris rebus terræ & aeris atque aquarum est grata atque propitia. Sic etiam cordis calor humani corporis rebus gratiose adest. Videmus etiam quod ut sol cælestis, aliorum siderum intempetie atque laboribus, videlicet Ecclipsibus & coniunctionibus præpediri vel saltem perturbari non nunquam solet, sic etiam cor humanum aliorum viscerum intempetie & affectionibus perturbetur & affligatur, imo vero uti solis impediementa & labores terræ nocumenta inferre solent, sic etiam & cordis perturbationes rebus quidem corporeis damnum semper afferre non desistunt, ita ut laborante sole, laboret & machina mundana, corde vero laborante, & integra humani corporis fabrica agrotet, porro sol motum suum naturalem nunquam intermittere obseruatur, & cor etiam humanum in suo motu constans hoc est ab intermissione immune se præbet, quod etiam in Thoracis meditullio non aliter est situm, quam sol in cæli centro, vnde exertissime liquet, quod cor in microcosmo hoc idem officium præstare soleat, quod sol quidem in mundo maiori. Ut igitur homo quam rectissime

Stiffime à Merc. Trismeg. *filius mundi dicitur*, vnde & microcosmus appellatur, quippe cuius omnia membra ab illis mundi maioris in sua creatione fuerunt deriuata, non aliter quam illa infantis in generatione ab illis parentum in spermate occultis oriuntur: Sequitur inde quod cor sit solis mundani filius, quod etiam in eo confirmatur, quod eum in omnibus actionibus & functionibus suis imitari videtur, & præcipue in actione sua primaria; nam vt Solis radij se habent ad spiritum aereum tanquam mas ad foeminam, ita etiam actio vitalis cuius fons est cor, in simili ratione adaptatur ad spiritus naturales in homine, quorum scaturigo videlicet hepar non aliter diuiditur à regione cordis per diaphragma, quam aeris moles, & eius miniana (quæ in media eiusdem regione sita est) diuiditur à suo marito Solari à Cribro Lunæ per quod impluit liberally spermaria sua solaria in aeternam, non aliter quam masculus spermata sua in vuluam mulieris.

CAPVT II.

Quod cor sit plaga microcosmi Orientalis, & quomodo relationem habeat ad macrocosmi Orientem.

IN primo huius tractatus libro, vbi microcosmum in suas quartas ad macrocosmi imitationem distinximus, atque etiam cuilibet earum proprium suum ventum seu flatum attribuimus, partem eius orientalem cordi non inconsulte applicauimus, quemadmodum puncto ei opposito vasa spermatica & locos ei adiacentes propter rationes à nobis libro hoc tertio productas retulimus, quod autem microcosmi quarta seu plaga à corde assignata in omnibus cum Orientis mundani dispositioni cõueniat, rationibus perspicuis hoc in loco declarare aggrediemur.

Imprimis igitur ex iis quæ capite præcedenti relata sunt, colligere possumus, quanta sit inter corpus solare, atq; illud cordis animalis relatio, quam vicina sit inter hæc corpora in vtroq; mundo maxime principalia amicitia & consanguinitas, cum hoc sit quasi illius filius vt & Sol pro cordis patre more reciproco sit habendus. Nam vt Sol in macrocosmo est vitæ fons atq; origo, sic etiam in microcosmo vitæ dotes à cordis sacrario scaturire obseruantur. At vero Solem in Oriente ortum suum quotidianum habere obseruamus, quæ ideo plaga ab Astrologis vitæ nati attribuitur, nam primã Hæmisphærij domum vocant angulũ orientis, videl. locum illum, in quo tam Sol quam reliqui planetæ instante natiuitatis in horis orientem nostrum asurgentes, genituræ & vitæ nati dominorum nomina sibi vendicant; nam prima domus Horoscopus dicta (testate rota Astrologorum turba,) vitam corpusq; nati, atq; etiam vitæ & natiuitatis principium significat, vnde & ipsam vitam vocant. Huic igitur domui triplicitates, & cuilibet eorum dominos totidem assignat, quorum primum vitam & naturam nati, videl. quid dilecturus aut quid ei aduenturum sit in vitæ sue exordio, secundum corporis fortitudinem & vitæ statum in media ætate, & tertium vitæ finem arguere affirmat. Hinc ergo euidenter est, quanta sit vitæ vis in hoc angulo, & proinde Cardo seu quarta hæc, est vitæ præsidium, vitæ flabellum, à quo eius anima Solis videl. virtus in mundi hæmisphærium inspiratur, vnde in naturæ mysteriis bene versati Michaeli (qui est Anghelus Solaris) angulum orientalem attribuunt, cuius officium est prauorum dæmonum malitiæ resistere, & consequenter creaturarum vitæ & sanitatib. diligenter præesse & fæliciter, vt in capite sequenti latius declarabimus. Vnde igitur videmus, quod post intensam noctis caliginem, & hæmisphærij quasi mortem, seu formæ lucidæ & quasi vitæ seu diei præcedentis priuationem, Sol vitæ sacrarium, nouo vitæ lumine resurgens, deformem quasi & tenebris obrutum spiritum mundanum regeneret & resuscitet. Vnde etiam vitæ & lucis resurgentis originem in angulo orientis existere obseruamus. Simili plane modo in hominis procreatione videmus, quod corrupto semine, seu post formæ prioris feminalis ablationem, noua vitæ & formæ lux in obscura fœtus massa, resurgere, eiusq; deformitatem tollere, formamq; nouam humanam restituere soleat, ita vt post noctem in spermate priuatiuam, Sol vitæ in cordis angulo (qui est orientalis) seu microcosmi horoscopo resurgens, nouam vitam, nouum diem, nouam formam & esse, & nouum hominem producere gestiat, vnde liquet, qd cor sit hominis initium, fons vitæ, & diei microcosmici Ortus, non aliter qd Sol ab oriente macrocosmi vitam, lucem, & quasi regenerationem mundo nouam afferre videtur, quemadmodum viceuersa in plaga mundi orienti opposita vbi sole occidente, mundi hæmisphærium eiusdem occasu occidi videtur, hoc est tenebris & formæ quasi diurnæ priuatione deprimi. Ita etiam pari ratione obseruamus, qd viuificus cordis effluxus (radiis & spiritibus vitæ plenissimus, & generationi aptissimus) à cordis sinu sinistro exiliens, in oppositum ei situm, vbi viscera stercorea & tenebrosa (terræ occidentali comparata) à natura collocantur, videl. in vasa spermatica occidat, & deinde in vuluam præcipitetur, & tunc Solis occasui assimilatur. Vnde in nonnullis sacrarum literarum locis sepulchrum abyssus, & inferno diuersorio comparatur. Sic enim granum tritici in terram esse proiectum, & in eius profundo superficiali debere mori animaduertimus, priusquam eius spiritus ad vitam resurgere potest. Pari etiam ratione dicimus, quod solis cœlestis ortus in mundo faciat quasi noui diei regenerationem, solis animalis ortus ex spermate in matrice, & vegetabilis in terra, faciunt nouum etiam diem seu vitam, ita vt hoc Philosophorum axioma in hoc optime verificetur, *quod scil. corruptio vnus sit generatio alterius, atq; consequenter corruptionem generationem sequi.* Harum autem in mundo mutationum oppositarum ratio est actio & resistentia illa, quæ inter formam & materiam est facta, ita vt materiam dominium integrum habentem in formam se-

quatur priuatio seu nocturna quies, hoc est cessatio à formæ actionibus; at vero superante forma, iterum informationis dies & sol informans resurgit. Sed & hoc à sapiente luculenter in his verbis confirmari videtur, *Generatio*, (inquit ille) *vna abit, & altera aduenit, quamuis terra in seculum permaneat, ortusq; sol postquam occiderit Sol iterum ad locum suum aspirat, vbi oriatur*, quo quidem innuere videtur, quod generatio & corruptio relationem habeant ad ortum & occasum solis. A solis igitur seu cordis mundani ortu seu vita succedit vita hominis, vtpote qui est filius mundi, & vt in primordio mundi Sol ab Astrologis dicitur motum suum fecisse ab ortu, tanquam à termino à quo, quemadmodum etiam & Sol spiritualis dicitur ab ortu die vltimo venturus, sic etiam probabile est, quod vita humana suum ortum habuerit à plaga microcosmi Orientali ad imitationem principij vitæ macrocosmicæ, quæ ab angulo Orientali occipit, & consequenter quod cor sit angulus seu cardo ille Orientalis, quippe à quo vitæ lux primum in embrione effulsit.

CAPVT III.

Quod vitæ status procedat ab oriente tam in macro quam microcosmo, & de metaphysica vitæ & animarum vtriusque mundi ratione.

Cum igitur cor sit microcosmo plaga orientalis non aliter quam locus ortus solis, angulus orientalis, choroscopus dictus, sequitur, quod ventus similis ab huiusmodi cardine in homine spirat: Atq; hic ventus spirat vitæ animam vniuerso spiritui humano, non aliter quam ille macrocosmicus vitæ dicitur dare & motum spiritui, seu aeri, seu vento humano. Vnde dicit Sapiens, *quod postquam occiderit Sol, iterum ad locum suum aspirat, vbi oriatur, properat ad meridiem, & circumueat Aquilonem*; Ex quibus verbis liquet, quod Sol, in quo, (iuxta Platonicos) est mundi anima facta (acetiam Psalmist. dicit, *quod Deus posuerit Tabernaculum suum in Sole*) sit principalis ventorum motor atque incitator, atq; hinc pergit Sapiens subnectendo istiusmodi sermonem præcedenti; *Conuersione sua circumiens properat aer*, (vel, vt Hieronym. interpretatur. *spiritus*) & *secundum circuitus suos reuertatur aer*, quod Pagninus sic interpretatur, *subinde circumeundo pergit ventus, & ad circuitus suos reuertitur ventus*. Hieronymus ait: *Lustrans in circuitu suo pergit spiritus, & in circulos suos reuertitur*: quo quidem sermone sat luculenter arguit Sapiens. quod aeris dispositio à motu solari dependeat, vtpote cuius radij sunt quasi anima ad eum. Vnde non aliter mouetur aer naturaliter, quam ad motum solis, cuius actione agitur motu circulari. Hinc igitur est quod venti dicantur infantes Titanis, Aстреæ, & Aurora, quatenus à calore Solis geniti, vt ait Aristot. qui aerem reddunt subtilem & rarum, hocq; præcipue in Aurora: At vero dicuntur mandatis Iunonis obedire quatenus non flant nisi in aere qui dicitur Iuno. Pari ratione videmus spiritum vitæ ab oriente microcosmi, hoc est à cordis Thalamo tanquam Æoli microcosmici, capsula spirare, atque afflatu suo omnem sanguinis spiritum aereum secum in gyrum quasi rapere, mediantibus cuius radiis viuit ille spiritus, & motu viuifico venti tam aquilonares & meridionales, hoc est lienales & hepatici, quam occidentales in microcosmo excitantur; nam vt in superiori Sapientis sermone dictum est: *Ortus Sol postquam occiderit iterum ad locum suum aspirat vbi oriatur, properat ad meridiem & circumit aquilonem, conuersione sua properat aer, &c.* Sic etiam in microcosmo ad imitationem macrocosmi dicere possumus, Ortus solis viuifici seu caloris vitalis postquam occiderit, in vasa spermatica, & tum postea subitus in vuluam seu terræ meridiem descenderit, iterum ad nouum quasi ortum aspirat, & properat per ramos aortæ, ad meridiem hepaticam, & septentrionem lienalem, & in iis status varios excitat: Nam cum cordis illa vltima sit solis propago, & verus filius (vnde dicitur *cor sedes animæ humanae, vt Sol est sedes animæ mundi* & illa anima in corde à Zenone *ignis naturalis* nuncupatur, & à Prometheo *ignis celestis, vita hominem ducens*) sequitur, quæ ipsa moueatur ad motum solis, vtpote quæ est radius eiusdem, quæ ab eo separari nequit, vnde fit vt pars ad totius motum moueatur. Atq; hinc erat quod Merc. Trismeg. *hominem mundi filium*, & per consequens eius cor Solis filium, vt cordis calor lucis internæ Solis, seu mundi animæ filium dicitauerit. Vnde vt à Solis mundani centro eiulantur vitæ & lucis viuificæ spermata in spiritum mundanum (quæ etiam à corde hauriuntur, mediante inspiratione) sic etiam à solis microcosmi centro seu cordis anima calor vitalis vndique in spiritu microcosmico (qui etiam ab aere mundano deriuatur) disseminatur atque dispergitur, quod etiam verbis expressis fatetur propheta regius hoc modo: *Cor tuum custodi supra omnem obseruationem, quia ab eo procedunt actiones vitæ.*

Sed vt ad venti Orientalis tam macro quam microcosmi animam internam seu metaphysicam, atque naturam eiusdem tam in sole quam in corde accedamus: diximus Deum vitam in creaturas suas originaliter per spiritum suum inspirasse, hocque mediantibus angelis suis, qui sunt ministri eius ignei, cuius exterius seu manifestum est aer seu ventus, interius vero ignis diuinus, vnde scriptum est, *nomen Iehouæ in angelo quem misit Deus ante Israelitas, fuisse*. Hinc ergo (inquit Dauid) *qui facis angelos tuos ventos, & ministros tuos ignem vrentem, facientes placitum tuum*; declarauimus etiam alibi, quod alij angeli habeant curam vitæ, alij corporis, &c. At vero quia omnibus est notum, solem mundi, esse vitæ fontem atq; originem, videamus obsecro, quis angelus ei præsit, quænam sit eius natura, & an sit spiritus Princeps habens dominium in flatu, an vitæ

Ecccl. 1. 4.

Ecccl. 1. 4.

Psal. 4. 23.

Exod. 23.
Psal. 103. 4

vita mundana præsideat necne, vt hac via ad vita mysterium intimum & magis formale veniamus, quo tandem ad primum omnium rerum spiritum, & domini minorum cognitionem accedamus. Inquit Picus Mirandula. *Res humana non corporum sed angelorum mysterio ordinantur, qui natura & dignitate media inter nos & Deum, gubernantur, quare cum à Deo descendis ad terram, descende per cælum, cum à Deo descendis ad homines descende per angelos.* Et omnes Peripathetici, imo vero & Rabi in Caballa peritiores agnoscunt, quod angelus sit tanquam inter Deum & naturam virtus media à qua fiunt operationes in rebus inferioribus. Atque alibi affirmant, quod omnes res inferiores sint representatiue superiorum, & vti fit inferius sic etiam agitur superius, & in hoc consentiunt Cabalisticæ omnes, in inquisitione ergo nostra sic pergimus, inquit Rabi Moyles, quod intellectus agens in quo forma influunt, sit angelus, vniuersitati præfectus, qui Metatron vocatur, à quo gubernantur omnes virtutes singulares humana, tam vitales quam naturales, quæ pariter & angeli vocantur, quorum multitudo est infinita, quoad nos. Et Rabi Breseth dicit, quod creator quotidie creet cælum angelorum, quos alij vocant formas, vtpote qui sunt substantiæ formales, quibus tota sphaera generabilium & corruptibilium absque numero est plena. Hunc vero angelum principem Metatron Hebræorum doctores fecerunt animam mundi, de quo in tractatu nostro Cabalístico abunde egimus. Atque hunc secretiores Theologi affirmarunt esse Archangelum Michael, vtpote cui assignatum est solis præsidium, qui est fons vitæ atque animarum viuentium. Atque hinc est quod Platonici omnes dixerunt, animam mundi fuisse in Sole, & Scripturæ sacræ, quod DEVS (qui est vitæ & lucis fons) posuerit Tabernaculum suum in Sole, & quod in Messia seu Verbo (quod est lux mundi) esset vita. Michael ergo seu Metatron (hoc est mundi anima) est intelligentia seu anima interna, (in qua vti scriptum est, nomen Dei est) Solem mouens, gubernans, & ei præsidens, vnde fit, quod ei assignantur mundi & creaturarum eiusdem vitæ. Hinc igitur & sapientes cum Scripturis sacris conuenientes dixerunt, quod Michael cum angelis & ministris suis pugnauerit pro animabus omnium contra serpentem antiquum: Et alibi dicitur, quod sit sacerdos magnus in cælo, offerens Deo animas rationales, atque iterum; traditur esse princeps militia Christi, constitutus super omnes animas suscipiendas; ponderat nempe illas non lanibibus vel stateris corporeis, sed statera habente sybolum cum mensura. Hic ergo est ille nempe Michael, qui (recte Archangel. in Cabal.) inter angelos in tribunali iustitiæ diuinae astantes principatum tenet: Nam vti quatuor sunt angeli prauis, qui in exercitu Satanæ latillima gerant vltoris vela, videlicet Samael, Azazel, Azael, Mahazael, sic etiam & quatuor sunt in exercitu Dei antesignani, videlicet Michael, Gabriel, Vriël & Raphael, quorum Michael est Princeps, vnde dixit Gabriel ad Daniele, Michael ex principibus mihi venit in auxilium: Hunc etiam & Christi angelum fecerunt, in Theologia secretiores. Vnde scriptum est, quod hic sit ille angelus, qui Iohanni apparuit, cuius oculi erant tanquam flamma ignis, vox autem tanquam vox aquarum multarum, qui habebat in dextera 7. stellas, & facies eius sicut Sol lucebat in virtute sua. Atque hinc declaratur, quod hic sit spiritus internus solis in quo consistit vita, & lux 7. planetarum, qui per 7. stellas in manu sua significantur, vnde dictum est, stetit in medio septem candelabrorum aureorum, hinc denotans, quod sit ille spiritus, in quo nomen Dei scriptum est, qui in solis centro, hoc est in medio planetarum posuit tabernaculum suum; Hinc ergo Angeli internum igneum verbu seu nomen Iehouæ dicimus cum sapientibus, quod erat illa emanatio sancta seu Tetrogrammati virtus ignea, quæ primum effulsit è tenebris, hoc est sapientia illa ante omnia creata, quæ potestatem habet in omnes alios angelos, à qua lux & vita spiritui mundano prius impertita est. Hic est Archangelus ille summus, cui obediunt Spiritus seu angeli, qui ventis præsidet, non aliter quam Solis gloria & excellentia exuberantis imperio subiiciuntur stellæ reliquæ. Vnde de illo in Apocal. sic scribitur: *Vidi quatuor angelos stantes super quatuor angulos terra, tenentes ventos terra ne flarent super terram, neque super mare, neque super vllam arborem, & vidi alterum angelum, ascendentem ab ortu Solis habentem signum Dei viui, & clamauit magna voce quatuor angelis terra, quibus datum est nocere terra & mari, dicens: Nolite nocere terra aut mari, neque arboribus, quousque signemus seruos Dei nostri in frontibus eorum.* Vndeliquet, quod hic Princeps erat angelorum, quatenus iis imperabat, atq; ei etiam illi reciproce obediabant. Deinde videtur esse Archangelus ille Michael, qui dominium habet in corpus Solare, imo vero est quasi eius anima, Vnde dixit Iohannes: *Facies eius sicut Sol lucebat in virtute sua:* hocque eo magis, quia dictus est ascendisse ab ortu solis, in quem mundi angulum seu cardinem Michael suum imperium habet. Denique ex hoc loco concludere possumus, quod in eius potestate est, permittere Angelos malignos mediantibus ventis damnum terræ & hominibus afferre, atque iterum pro placito suo angelorum illorum vires emittere aut reuocare atque restringere, ad aeris, terræ atque creaturarum eiusdem conseruationem atque sanitatem naturalem. Hinc volunt in Theologia secreta peritiores, quod Michael sit ille sacerdos cæli magnus, sacrificans in mundo superiori, animalque hominum immaculatas Deo benedicto præsentet, immundas & vitiis oneratas diabolo subiiciat: ad cuius exemplar, pontifex in mundo inferiori (vt in Leuitico habemus) iubetur animalia munda & infantia offerre Deo, criminibus vero & noxiarum mole oneratas Sathanæ tradere, sic enim princeps licet ad benefaciendum & misericordiam maxime sit inclinatus, tamen & peccata punire declaratur à Deo ipso in huiusmodi sermone: *Ecce ego mitto angelum ante te ad seruandum te in hac via, & ad introducendum te in locum illum quem preparavi, Caue tibi à facie eius, & ausculta voci eius, ne exacerbet eum, quia nõ feret defectionem vestram, quia nomen meum est in eo.* Hunc autem Angelum affirmant Cabalisticæ esse Moylis tutorem, & ipsum esse Metatron seu Michael affeueranter concludunt. At vero vidimus illum à Deo esse ordinatum, vt Israelitas præseruaret à malo tam corporali, quam spiritali. Vnde liquet, quod eius dispositio sit ad misericordiam,

Pic. Mirã.
lib. de Aro-
fog. 4. c. 4.
Reuelin. in
Caball.

Archang.
in Cabal.

Reuelin. in
Cabal.

Daniel.

Apocal. 1.

Apoc. 7. 1.

Apoc. 1. 16.

Exo. 23. 20.

Lib. de 10.
Numer.

inclinata, & ad vitas hominum quibus ex officio præstet conferuandas. Hinc ergo dicit Rabi Tedacus, vbi de quatuor angelis loquitur, qui præfecti sunt super quatuor ventos in die & in nocte, quod Michael, qui est ex parte clementia & miserationum, constituatur præfectus super ventum Orientalem vsque ad dimidium diei, & vsque ad mediam noctem. Atque hinc est, quod venti huiusmodi obseruantur esse tam salutares, de quibus, & præcipue de vento Orientali dicitur, quod subsolanus ratione suæ temperiei humido & calido innato simillimæ, aquas reddat claras & puras, atque boni saporis, aerem purificet, atque salubrem ac serenum faciat, præseruet corpus in sanitate, & talem reddat spiritum eiusdem, qualem & aerem mundi maioris, videlicet serenum, salutarem, & subtilem; nam aerem suo afflatu formis bonis & vitæ quam necessariis gratum reddit. Est igitur Michaelis afflatus (qui nihil aliud est quam spiritus solaris) vitæ beneuolus, vtpote qui dispergit seminaria solaris vbique per spiritum aereum, quibus nutriuntur vitæ creaturarum per viam inspirationis, & virtute vocis illius desistunt prauis angelis à malis suis halitibus seu ventis, quibus inficiunt aerem ad vitæ ruinam & destructionem, vt ex loco superius ex Apocalypsi citato declaratur. At si spiritus supremi placitum sit creaturam in iracundia sua pro peccatis castigare, tunc desistit bonus hic angelus à beneuolis suis afflatibus, locumq; dat vltoribus, qui seipsos in aere dispergentes illum inficiunt, & vel lædendo arbores vel fructus & pecudes famem inducunt, vel corrumpendo aerem, vel pecudes, vel nutrimenta pestem vndiq; disseminant, vel tempestatibus horrendis tam in terra quam mari derelictos destruunt. At vero Michael in quo nomen Dei est, & cui sigillum Dei viui committitur, clamat hæc dæmonibus, infestantibus, (vt in loco superius ex Apocal. allegato declaratur.) *Nolite nocere nec terra, nec mari, nec arboribus, quousq; signemus seruo Dei nostri in frontibus eorum.* Vnde fit vt in peste non omnes morti & destructioni destinantur, & Lot cum fidelibus suis inter cæteros Sodomæ & Gomorræ à tempestate sulphurea fuerit præseruatus.

Concludimus igitur quod Sol ideo sit plaga microcosmi Orientalis, quia in Archangeli Michaelis cura & præsidio est, & ideo est in eius præsidio, quia vitæ microcosmicæ sacrariū est, quæ à Sole impluit, cuius actus & anima vitæ seminaria impluens est mundi anima in Sole inhabitans, cui (vt declaratur) plaga orientalis & ventus eiusdem subiiciuntur. Vnde vt magnus obseruatur esse inter cor & Solem consensus, vtpote qui ambo sunt vitæ fontes, & animæ vtriusq; mundi receptacula, (sed ille microcosmi oritur ab illo macrocosmi, cum macrocosmi filius sit microcosmus) necesse est vt igneus spiritus qui cor incolit, à spiratione Michaelis scaturiet, vtpote qui est vitæ mundanæ fons, in quo est verbum Dei inscriptum, quod est lux vera mundi, primum à patre in tenebris latente effulgens, & omnia vitæ beneficio informans; de qua in discursu nostro metaphysico & cabalístico abunde egimus.

CAPVT IV.

De materia seu substantia vitæ humane, quid sit, vnde oriatur, & quomodo ad vitæ sustentationem assidue in leuum cordis Thalamum introducatur, & ibi chimia naturali operetur.

Am vero postquæ de metaphysico substantiæ viuificæ actu seu origine prima locuti sumus, restat vt ipsam vitæ essentiam, abditamq; eiusdem substantiam delineemus, quatenus ipsa in rerum vniuersitate consistit, hoc est vt natura illius occultæ & inuisibilis subiectum demonstremus, quod est vitæ creaturarum initium atq; pabulum, cuius successione & complemento contineatur vita cuiuslibet viuentis: Aristot. vocat istiusmodi naturam principium & causam motus & quietis in re naturali, cui primario & per se hoc est non per accidens inest. At Cicero ipsam definit *Vim quandam motus in corporibus necessario cientem.* Alij ipsam dixerunt *Vim quandam occultam, non quidem sensu sed intellectu sensibile, ita à Deo instinctam, vt cuiuslibet res naturali, nempe elemento, animali, vegetabili, & minerali suppediter essentiam & quaslibet vires naturales.* At vero veri Philosophi in mysticâ rerum naturalium Anatomia certiores, istius substantiæ viuificæ naturam stilo altiori & liquidiori exprimere solent, Scribentes eam *vim quandam esse infinitam, ex similibus similia procreantem, cunctas res generantem augem em alentemq; elementorum ligamentum, commiscendi virtutem, quæ in qualibet re huius mundi sublunaris elementorum mixtionibus efficit, formamq; suæ speciei congruam imprimis, per quam res vna in regnis nature ab aliâ distinguitur atq; segregatur, quare omnium dicitur in se habere nomina rerum. Nullius est coloris, & tamē colorum omnium parriceps est, & effatrix, nullius etiam ponderis aut qualitatis, omnium tamen qualitatum rerumq; secunda genetrix, imo vero tam mirabilis est huiusmodi natura, vt in hoc hesitarint veteres, An Deus sit natura, vel natura Deus: Vnde concluderunt: Deum esse naturam naturantem, hoc est lucem increatam, in qua est vita, & naturam non Deum, quam ideo naturatam seu creatam dicitur spiritum humidū intellexerunt, qui mediante sua luce increata existit. Quemadmodum igitur in tractatu nostro præcedente de spermate diximus, quod illud ex femine tanq̃ forma cælesti, & spermate q̃ substantia elemētari sit creatū, ita etiā dicimus, quod internum naturæ viuificæ sit ignis purus cælestis, qui est lucis increatæ thronus, eius vero externū sit spiritus æthereus, qui est spiritus increati diuersorū, atq; aer sublunaris est cœ vtriusq; vehiculū. Hinc ergo erat quod veteres dixerint, *Naturā Deum, Deum naturam,* videl. quoniam Deus inest in natura humida, cui inseruit loco vitæ, vnde Mer. Trif. *Naturam in ipsa diuinitate cōssistere* affirmavit. Et alibi dicit, *quod naturā humidā foueret verbū.* Quod quædā S. Script. sensu minime discrepare videt, in quo inuenim⁹:*

Arist. lib. 2
Phyf.

Cic. l. 2. de
nat. Deor.

Ars Chim.
c. 4.

Pimand. 3.
Pimand. 1.

Quod

Quod verbo Dei firmati essent cæli, (hoc est spiritus humidi fabrica) & *spiritu ab ore eiusdem omnes virtutes eorum.* Ex quibus sat liquido constat, quod omnis forma & omnis anima à S. Sancto deriuentur, Nonne etiã in mundi fabrica dictũ est, *quod spiritus Dei ferebatur super aquas,* (hoc est spiritum humidũ, igneum ei vigore imperientem,) vnde videmus, q̄ primordialis spiritus mūdani forma, à spiritus diuini radiatione promanet, cuius præsentia creatus est. Atq; ita natura humida dicitur creatura, sed forma prima informans est virtus lucida Tetragrammati, quam Cabalistsæ & Hebræorum Doctores angelum Metatron vocarunt, (quem animam mundi dixerunt) in quo nomen Iehouæ inest, hoc est eius verbum, quod est lux increata. Atque hinc est, quod in multis sacrorum Bibliorum locis videmus, angelum quandoq; Iehouam dici, hoc scilicet respectu formæ suæ increatæ, & quandoq; nomine angeli appellari, respectu eiusdem externi, q̄ est spiritus creatus; Ob hanc ergo causam Rabi Beseeth formas omnes in aere natantes angelos vocauit, vtpote quæ more angelorum vitam lucidam à Deo immediate accipiunt, earum vero externũ à natura cælesti humida contrahunt: Hinc ergo erat, quod philosophi species naturæ duas posuerint, videl: materialem, quam dicunt principium motus passiuum, quippe qui patitur se informati, atq; hoc est illud q̄ Merc. Trismeg. intelligit per naturam humidam & formalem, quam naturam agnoscit esse nobiliorem, vtpote quæ informat naturam passiuam. Vnde eam principium actiuum nuncupauerunt, estq; hoc idem quod Merc. Trismeg. intellexit, per verbum naturæ humidæ astans, quod illam naturam passiuam fouebat. Nonne est hoc idem q̄ innuere videtur D. Petr. 2. & 3. vbi dicit, *quod cælum & terra ex aqua & per aquas facta sint mediante Verbo,* & D. Iohan. *Per illud omnia facta sunt & sine illo nihil factum est quod est factum.* In hoc ergo principio actiuo est verbi seu spiritus diuini præsentia, quem supra per angeli Michaelis seu Metatroni internum significauimus. Hinc ergo Merc. Trismeg. *Patrem omnium intellectus vitam & fulgorem existentem hominem sibi similem procreasse* dicit, & à D. Ioh. accipimus, *quod Vita sit à Christo.* Et idem Mercur. dicit, *Animam esse in corpore, Mentem in anima, & in mente Verbum. Deum vero eorum patrem asseuerauit.* Vnde concludit, *quod Verbum sit imago Dei, mens Verbi, anima mentis, spiritus anima, & corpus ipsius spiritus, sequitur ergo quod purissima materia portio sit aer, aeris anima, anima mens, mentis deniq; Deus.* Vnde Deus circa omnia, mens circa animam, anima circa aerem, aer circa materiam versatur. Hæc ille. Ex quibus sat lucide explicari videtur, naturam cælestem esse Verbi vehiculum, vt & aer naturæ cælestis receptaculum, mediante quo in corpus introducit, vbi redit tam ad viuificationem quam ad generationem.

Concludimus igitur, quod illa naturæ portio, quæ passiuæ seu humidæ dicitur, sit spiritus cælestis, quæ alio nomine *humidum radicale* vocant Medici, at vero ignem diuinum in illud agentem, calidum innatum dicitur, & ignem inuisibile, à quo Zoroaster & Heraclitus Ephesius cuncta esse genita docuerunt, estq; hic ignis spiraculi vitæ efficacia, quod Deus rebus creatis fertur inspirasse, quando dicebatur in mundi genitura, *crescite & multiplicamini.* Virtute cuius afflatus sese cunctæ res multiplicarent. At vero, quia *Deus tabernaculum suum in Sole posuit,* iuxta Psalmistæ regij sententiam; (tam nihil est in firmamenti circulo, q̄ maiorem Dei similitudinem præse ferat, quã gloriosum solis lumen, cum quælibet res tantum sibi Dei vindicet, quantum habet luminis) inde concluderunt Philosophi mundi animam in Sole esse collocatam. Quæ animam (vti supra explicatum est) per angelum Metatron seu Michaelem Solis præsidem intellexere Cabalistsæ. A solis ergo myrothecio occultissima Michelis operatione, quotidie per ignea Solis spiracula disseminantur huiusmodi scintillæ seu semina phæbea in hunc mundum inferiorem, quæ à solis vasis interioribus tanquã sperma masculi à suis vasis feminariis in vterum mundanum aerem videl. emittuntur, & in momento emissionis cum humida ætheris natura, seu spermate passiuo semiscent, non aliter quam sperma masculi illo feminæ, pro vehiculo vritur. Vnde luculenter à sapientibus explicatur, quod aer huiusmodi feminariis solaribus vndiq; impleatur: Vt mare quoddam magnum pisciculis minutis.

Iam vero declarandum est nobis, quomodo in corpus humanum alliciantur huiusmodi seminaria solaris, mediantibus quibus viuit homo, *dicunturq; à Sapiente Sol & homo, hominem generare.* Ignis igitur hic inuisibilis, natura hæc actiua, omnia vita imbuens, omnia pullulare faciens & vegetare, in suo spiritu proximo & magis digno natans, atq; iterum hi ambo à cælo in spiritum sublunarem seu aerem, hoc est in generali suo vehiculo, prolapsi, vndiq; huc atq; illuc venti Orientalis afflatu feruntur, omnib. præsentem, omnia fouentes, & nectare quasi vitæ inebriantes. Sic Deum in cælis & in terris vbiq; præsentem & assistentem habemus, in throno videl. & tribunali suæ ancillæ naturæ altissimo & profundissimo sedentem, & omnib. assistentem, sic panem nostrum quotidianum, sic Verbi benedictionem, sic vitæ pabulum quotidie haurimus: Nam cum iuxta illud Parmenidis axioma, *natura naturæ lateat,* vitæ virtus in cordis meditullio sita, vti quadã magnetica suum simile sibi attrahere gestit: Hinc ergo est q̄ ille autor in naturæ mysteriis inspector profundissimus, in huiusmodi cadat admirandi sententiam. *O Natura cælestis veritatis naturas Dei nutu multiplicans.* Et iterum: *O Natura fortis, natura vincens & superans, suasq; naturas gaudere faciens.* Hac est illa natura specialis & spiritualis, cui Deus posse dedit supra ignis violentiam, &c. Quibus innuere videtur, quod mediante hac natura cælesti, spiritus vitalis & flamma in eo inclusa augeantur & multiplicentur, cum virtute eiusdem non modo vita, sed & generationis fructus in infinitum producantur: Imo vero maiora mysteria in vnione ignis vitæ humanæ; seu naturæ microcosmicæ, cum igne cælesti, seu natura actiua macrocosmi reuelantur, cum nexu huiusmodi vniuersa mundi natura cum illa hominis communicationem habeat, mediante qua in magia naturali stupenda præstare queunt; Ratio autem qua vitæ humanæ appetitus, in sibi simili nempe naturæ mundanæ attractione completur, est cor quod per partes suas tam simplices quam organicas operari

rari solet. Nam ex simplicibus fibris vititur omnium generum, ita vt rectarum contractione, obliquarū vero & transversalium dilatatione cor aerem cœlestē vitæ pabulum secum trahentē ex pulmone per arteriam venosam & eius ramos attrahat & sugat in sinistrum suum vētriculum, qui aer cum thesauro suo cœlesti, & diuinitate induto, per valvulas duas mitrales (foras apertas, intus clausas) intro ductus, chimia naturæ ita præparatur, vt eius impurū & fuliginosum à subtili separaretur, & via qua prius in sua substātia grossa inspirando est intro ductum, expirando expellitur, separatio aut̄ huiusmodi fit eodem modo, quo in chimia periti Oleū seu essentiam ex vegetabilibus mediante scilicet vase refrigeratorio, quo purum oleum in puriori aquæ portione reuelatur, grossiorq; aquæ portio tanquam inutilis reicitur, vel porius vt essentia aromatum mediante aqua extracta à suo menstruo seu vehiculo aquatico superfluo separatur in Balneo Mariæ, Refrigeratorium autem seu Balneum hoc repidum est ipsum Pericardium, cuius portio semper aqua impletur in qua natat cardis seu Alembici naturalis profundum, in quo extractum huiusmodi perficitur. Subtilis vero aeris portio spiritui cœli igneo (qui est materia vitæ) vehiculi loco inseruit, vt & ille rationis, & ratio mentis est receptaculum, atq; hoc confirmatur huiusmodi Merc. Trismeg. sermone. *Mens in ratione, ratio in anima, anima in spiritu seu aere tenui, & spiritus in corpore. spiritusq; per arterias sanguinēq; diffusus animal vndiq; ciet, hoc est mediante igne cœlesti à quo pellitur atq; exagitur.* Et alibi dicit, *quod Deus versetur circa omnia, mens circa animā, anima circa aerem, aer circa materiam.* Præparatio ergo huiusmodi facta, separando scilicet grossum à subtili, quo agens illud internum liberius in suo spiritu agit & moueatur, q̄ in cordis sacrario collectum est & expurgatum. Per valvulas alias tres semilunates, intus apertas, extra vero clausas in aortæ seu arteriæ magnæ thecam (quæ est vitæ sanctuarium) imponitur à quo ad vitæ & generationis functiones apte perficiendas, vndiq; per corpus vniuersum dispergitur: Atq; ex huiusmodi substantia essentialissima fabricatur homo internus, vt ex quatuor elementorum subtili externum fieri in tractatu nostro de semine fati superq; est explicatum.

Piman. 10

CAPVT V.

Quomodo tres sint cordis motus seu actiones, qui tribus macrocosmi regionibus respondent.

VT tres numerantur in macrocosmo proprietates, secundum tres ipsius regiones, videlicet *angelica*, quæ est intelligere, & secundum mentis diuinæ placitum agere, *cœlestis*, quæ Deo sic iubente, viuendi potestatem largitur creaturis, & *elementaris*, in qua corpora simplicia ordinatione diuina disponuntur, ita etiam obseruamus in microcosmo actionem esse triplicem tribus illis mundi regionibus correspondentem, *intellectualem* scilicet (quam & *animalem* vocant Medici) cœlo angelico, *vitalem*, cœlo æthereo, & *naturalem* illo subluari seu elementari, verum enim vero tam Medici quam Philosophi, actiones has tres tam in macrocosmo in proprietatem duplicem restrinxerunt, quarum illa quæ ad regionem vtriusq; mundi summam attinet, *voluntariam* vocauerunt, inferiorem vero (quæ tam circa regionem in vtroq; mundo vitalem, seu cœlestē & naturalem, seu elementarem versatur) *involuntariam* nuncupauerunt. Ex quibus in primo loco elicere fas est, q̄ vt Deus mediantibus angelis agit in cœlum & elementa originaliter, & scdm voluntatem suam, quæ nolentia volentia, hoc est inuoluntarie actus à Deo ordinatos recipere & secundum eos mouere coguntur, ita etiam quæ à microcosmi mente suprema in summa ipsius regione ordinantur & aguntur, ea voluntaria ideo dicuntur, vtpote à principio & actu primo procedentia, & consequenter nō inuoluntaria, quippe antequam nihil erat præexistentia. Vnde sequitur, q̄ nihil sit, quod actiones diuinas cogere possit. Vnde concluduntur esse voluntariæ, & non inuoluntariæ: Tales ergo sunt actiones supercœlestes & diuinæ in macrocosmo, & tales illæ intellectuales & animales à mente deriuatæ in microcosmo, videlicet voluntariæ & non coactæ, sic enim in macrocosmi naturalis summitate primum mobile situm videmus, cui voluntas refertur, vtpote quod mouetur secundum voluntatem diuinam, mediantibus eius ministris, at vero omnes cœli ætherei creaturæ, motu violento & inuoluntario ab huiusmodi voluntate circumuoluntur, atq; iterum elementa atq; elementata ad cœlestium motum rapiuntur. Vnde tam motus & actio cœlestium quam elementarium rapiuntur & feruntur ad motum voluntarium primi motoris, vnde & inuoluntarius dicitur eorum motus & actio, pari etiam ratione obseruauerunt Medici & Philosophi, ad intellectus motum & citationem vitales & naturales actiones in homine vires suas accepisse, & virtute motus mentis nolentes volentes torqueri & exagitari. Vnde concluderunt illi, actiones huiusmodi esse voluntarias, vtpote non suo proprio, sed magis occulto & excitato motu citatæ, non aliter quam in macrocosmo stellas & elementa à suis intelligentiis moueri & agi dicuntur, quarum actus internus seu primus motor est DEVS.

Hinc ergo respondetur (ni fallor) ad illud dubium inter Principes medicorum & philosophorum agitarum, videlicet an cerebrum vel cor in generatione sit præferendum, in quo Aristoteles & reliqua Peripateticorum schola strenue defendit: Cor primum in generatione obtinere locum, quibus apponitur Hippocrates, Cerebrum primum in generatione membrum esse assueuerans, atq; hanc suam opinionem experimēto quodam fulcite videtur, quoniam videlicet caput pulli in ovo primum apparuisse obseruauit: atq; Isaacus huic Hippocratis opinioni ad stipulari videtur, quatenus hominem arbori inuersæ similem, & per consequens cerebrum radici eiusdem simillimum esse existimauit: At nos aggrediemur hanc Hippocratis sententiam ideo

Gal. loc. aff. sect. & de diff. Symp. Auscer. prima primi. doct. 6.

ideo statuminare, quoniam sine questione certum est principium principiato tempore esse preponendum, at cerebrum est receptaculum actionis voluntariæ, quæ actionem inuoluntariam (qualis est illa cordis) nõ aliter præcedit, quam Deus creaturam, aut primus actus motusve, actus & motus secundarios: A voluntate ergo præcedente procedunt omnes actiones voluntariæ, vtpote quæ compelluntur mouere ad instantiam voluntatis præcedentis, at voluntarius motus à cerebro descendit & motu inuoluntario cor & hepar circa functiones suas mouere facit, non aliter quã ad motum primi mobilis (cui refertur cerebrum) sphaeræ inferioris motu quasi inuoluntario ab oriente nempe in Occidentem moueri vel torqueri solent. Sed ad rem redeamus.

Actionem istam inuoluntariam in corde (quam vitalem vocant) in motu triplici, tribus mundi maioris regnis seu cælis correspondente, consistere fecerunt, quorum primus tantum in cordis dilatatione consistit, in qua actione spiritus in corde passionibus bonis afficitur, cuiusmodi sunt lætitia, spes & alia, & huiusmodi sympatheticæ passiones voluptate plenæ, ad cælum microcosmi empyreum seu intellectum tendunt, vltimus in actu opposito videl. in contractione tantum consistit, in qua actione spiritus vitæ destinati passionib. malignis perturbantur, videl. metu, tristitia, &c. Atq; huiusmodi passiones antipatheticæ vexationibus oneratae cælum microcosmi elementare tenebrosis mutationibus obnoxium respiciunt: Medius vero inter hæc duo extrema motus tam in contractione quam dilatatione consistit, cuius actio de vtroque extremo participat; nam dilatatione vitæ suæ pabulum haurit cor à mente, non aliter quam Sol à Verbo & contractione illud dispergit ad inferiora, per diastolen ergo trahit à Deo vitæ benevolentiam, se dilatando, & per systolen eam cum inferioribus, & partibus naturalib. communicat, se ipsum contrahendo, sed de his in capite sequenti (Deo volente) latius agemus.

Auicenn. De
medic. Cor.
c. 7.

CAPVT VI.

De actionum in corde inuoluntariarum mysteriis, & quomodo ex iis triplicem hominis angelum eorumq; naturam elicere possimus.

Admiranda sunt actionum cordis inuoluntariarum mysteria, si rem paulo accuratius, & nucleo-tenus explorauerimus: nam si in priori loco solam cordis dilatandi dispositionem contemplati fuerimus, ab effectu percipiemus, eam solummodo circa beatitudinem supercælestem versari, cum mediante ea spirituales quasi cordis oculi aperiantur. Cor (inquam) spirituale seu medicullium potius cordis à tenebris dilatatione respiciens, visione supercælesti gaudet, hoc sursum diuinam mentis ideam speculando gestit; atque huiusmodi contemplatione vniuersam vitam humanam ab inferioribus ad superiora allicit, & licet totus homo à cacodæmonis curis ad boni angeli foelicitatem rapitur, & in sublime tollitur, vtpote mediante cuiusmodi cordis actione Diui Ioannes & Paulus in tertium quidem cælum fuere rapti, vbi se res mundo minime reuelandas vidisse fatentur: Nam spatiofa cordis solaq; dilatatione, spiritus cælestes vitæ in corde inclusi, libertatem suam requirunt, fratres cælestes vndiq; in aere vagantes visitare latagunt, in quorum lumine non modo animæ fontem, sed etiã in eo mentem, & in mente verbũ, & in verbo ac per verbũ Deum Patrem vndiq; gratiarum choro, atq; archangulorum famulatione stipatum intuentur, & intuitu illius rapiuntur: quod etiam confirmare videntur verba hæc diuini Synesij de mente loquendo: *Inest tamen, inest aliquid lucis operis oculis; inest etiam iis qui huc dilapsi sunt, in cælum reuocans quadã vis, cum fluctibus emersi viua sanctum ingrediantur, itur ad regiam parentis, Beatus qui post labores, post acerbas terrenas curas, ingressus mentis vias, altitudinem vidit, diuina resurgente luce.* Et alibi: *Ex bonorum perenni fonte conceptis suppliciter precibus, ad parentem ascende, neque cunctare, terra terrena relinquens, mox vero iuncta cum patre dea in Deo exultabis.* At vero hæc cordis dilatandi virtus, ab effectu comprobari videtur, quippe mediante illa introducuntur passiones bonæ & animo delectabiles, ratione visionis illius occultæ ad gaudium & beatitudinem tendentis, quæ licet homini spiritualiter videnti propter carnis suæ vmbra culum, decerni nequeat, tamen spiritus eiusdem internus aspectu exultare videtur, vnde fit vt hanc cordis actionem subsequantur lætitia, spes, confidentia, amor, misericordia & humanitas, quæ actiones sunt piæ, placidæ, & diuinitati proximæ; De huiusmodi ergo cordis dilatatione sentit Salomon, vt & de contractione eiusdem, in his verbis: *Exaltatio oculorum est dilatatio cordis, lucerna impiorum peccatum,* ac si dixisset, exaltantur spirituum cælestium in corde contentorum oculi ad Deum dilatatione cordis, at vero contractione eiusdem, lucerna eorum est peccatũ, hoc est tenebræ & error. Vnde etiam dixit Deus; *quis iste est qui applicet cor suum vt mihi appropinquet:* qui quidem sermo in hunc sensum conuerti potest. *Quis est ille qui virtute & timore mei, & spe, & charitate, & lætitia ita cor suum adaptabit, vt ad mei visionem attingat: nam passionibus, & habitibus bonis dilatatur cor, malis vero & impiis constringitur;* Hinc inquit Dauid exultando: *Paratum cor meum Deus, paratum cor meum, cantabo & psallam in gloria mea.* Hoc est, dilatatum est cor meum, & dilatatione paratum est, vt visione tui, qui es gloria mea, canam & exultem; hic ergo adest spirituum lætitia propter cordis dilatationem, quæ à mentis diuinæ intuitu orta est, mediãte qua & vniuersus corporis spiritus reficitur: Vnde dicit Sapiens; *Cor gaudens exhilarat faciem, at in mœnore animi deicitur spiritus,* quod quidem in hunc modum interpretari potest, Cor dilatatum exhilarat spiritum, per gaudij inuisibilis visionem; at contractione cordis producitur mœnor, & tristitia, quæ spiritus vitæ opprimunt, Pietas etiam,

Synes.
Hymn. 1.
Ibid.

Prou. 21. 1.

Iere. 30. 23.

Psal. 107. 1

Prou. 15. 13

fides, & religio producuntur in cordis dilatatione; nam ignis vitæ è spiritu suo in corde fixo visionem mentis & gloriæ ipsius summa cum voluptate prospiciens, redditur humilis, pius & iustus: vnde dictum est:

Ecc. 1. 18. Religiosus custodiet & iustificabit cor, iucunditatem atque gaudium dabit: Hinc ergo ait Sapiens amoris virtutem

Ecc. 2. 20. hoc in loco ex cordis dilatatione arguens: Qui timent Dominum preparabunt corda sua, & in conspectu illius sanctificabunt animas suas, vbi per timorem Domini, non illum seruilem, sed amorem cum reuerentia intelligit:

Ioh. 14. 1. quas pias animæ passionès à cordis dilatatione proficisci, etiam agnouerunt Ethnici. Porro pro fidei productione dicit Euangelista: Non turberit cor vestrum, creditis in Deum, &c. Ac si diceret: Non contrahatur in vobis cor vestrum, quia creditis in Deum; nam fides atque spes proueniunt à cordis dilatatione, charitas etiam est passio pia, quæ prouenit à cordis dilatatione. Vnde inquit Apostolus: *Des vnusquisq; prout destinauit in corde suo, non ex tristitia & necessitate, hilarè enim datorem diligit Deus.* Hoc est cor dilatando, & hilariter ipsum Deum seu mentem summam respiciendo, non illud contrahendo, & luctu & tristitia secreta, hoc est cum voluntate mala dando. Porro etiam in actione huiusmodi cordis bona loquuta est Ruth: *Inueni gratiam apud oculo tuos Domini mi, qui consolatus es me, & locutus es ad cor ancilla tua;* Ac si dixeret: Domine mi, locutione tua ad spiritum vitæ meæ seu animæ meæ, spes & lætitia mihi producuntur. Hæc igitur est pia illa cordis dispositio, in qua liberrima facta est communicatio, inter spiritus cæli humanos, & illos mundanos, mediantibus quibus spiritalis est ad maiestatis diuinæ obiectum prospectus, atq; etiam vitæ cælestis seminaria in macrocosmo atque illa cordi in microcosmo adhærentia vnita sunt, de qua quidem dispositione sentit Psalmista dicens: *Ponite corda vestra in virtute eius,* hoc est, pādite & aperite corda vestra, vt exulteretis in Domino: Ex quibus quidem videmus, quod actio cordis in dilatatione, sit bonarum atq; piarum passionum origo, quoniam mediante ea spiritus cælestes in cordis thalamo ad vitæ beneficium conclusi, per copiosam cordis dilatationem reficiuntur, visione mentis tam macro quam microcosmicæ, qua à terrestrium perturbationibus, curis & vexationibus, ad cælestium & super substantialium cōtemplationes, hocq; raptu quasi diuino sursum rapiuntur: & in extasi huiusmodi iucunditatem haud exiguam perferunt, imo vero quandoq; & huiusmodi cordis actionem passi sunt Paulus & Iohannes in instanti, quo in tertium vsq; cælum rapti mirabilia inibi & ineffabilia viderunt. Hanc ergo talem cordis actionem sequuntur passionès bonæ, videlicet gaudium seu lætitia, amor & charitas, fides, spes, misericordia, humanitas, pietas, humilitas, &c. quæ omnes ad Deum & diuinitatem tendunt, & inter virtutes numerantur; visio vero, mediante qua huiusmodi passionès bonæ, licet non semper, corpori conspicuæ redduntur, est illa animæ, seu spirituum vitæ, cuius sedes est in corde, Animæ vero oculus quo Deum intueretur est mens humana omni corporis labe & cōtagione libera, cui Dei idea non aliter adhæret, quam radius Solis soli, aut imago rei speculo, mentis vero aspectus est ratio, et usq; visio est intellectus: Accidit ergo non nunquam, harum passionum nonnullæ vt proueniant hominibus peccato inquinatis, videl. gaudium, lætitia, spes, amor, humanitas, &c. Sed in his visio quæ est causa harum passionum propter corporis tenebras animi aggrauantes non decernitur. At vero in visis Sanctis & Prophetis, visio illa beata sepicule reuelata est, vt & in Paulo, Iohanne, Elia, Ezechiele & huiusmodi aliis, quod quidem non accidebat, nisi præparatione conueniente præunte, vnde requiritur, vt ille qui visionem Dei distinte videre desiderat, sanos habeat oculos, quibus recte aspiciat, sanos autem oculos habere dicuntur, quibus mortalium cupiditatis purgata est anima, ab iisq; remota: Nec quidem recte spiritaliter quis aspiciere potest, nisi in Dei lumine cōtemplationis suæ oculos figat, videt ergo per illam cōtemplationem, quanta sint gaudia, quanta lætitia, quanta serenitas, & quanta iucunditas. Sanitas facit illam securam, aspectus rectam; visio beatam: quare ipsa ab omni fæce libera, maculisq; diluta, tunc quidem se in seipsa liberrime tenet, & nihil sibi metuit, aut vlla culpa sua quicquid agitur; Et tunc ingenti quadam & incredibili lætitia vel fiducia pergit in Deum, id est in cōtemplationem veritatis. Sic anima prius sanatur, sanata cordis valuas apertas inuenit, per eas egreditur eius aspectus seu visio, egressa ad obiectum diuinum introducit, introducta reficitur atque recreatur.

Vt autem anima seu spiritus vitæ (mediantibus illis intellectualibus) habet suas affectiones, quibus exercetur, circa virtutes, ita etiam ei adsunt quandoque passionès iis contrariæ, vt pote quibus perturbatur & vexatur, atque huiusmodi dicuntur spiritus vitæ seu passionès animam deprimentes. Atque vt passionès animæ bonæ seu virtutes à cordis dilatatione oriuntur, ita etiam passionès eius malæ seu vitia à cordis contractione tantum prouenire solent, videlicet tristitia, desperatio, metus, odium, inuidia, ira, furor, verecundia, &c. nam vbi cor magis ad contractionem quam dilatationem declinat, ibi spiritus nimium in cordis abyfso incarceratur, ita vt rarissime ad mentis diuinæ visionem pertingere queant, vnde melancholica, furibunda, mæsta vitæ anima, ad inferiora respicit, vt pote cui ad superiora occluditur via & multo magis ad illa suprema, Dæmonum visiones habet, de visione diuina priuatur: atque ita illa huiusmodi passionibus percita, cacodæmonis naturam non aliter affectat, quam in beata sua visione naturam angelicam induere solebat, vt pote quæ gratia diuina iam orbata, tenebrarum gustare amaritudinem videtur, & dæmonum elementarium rabiei subici, ventis hypochondriacis, & fluctibus auræ turbulentis vibrari atque exagitari, mania, infania, timore, tristitia, desperatione, furore, & similibus, affligi, & visionibus falsis atque præstigijs deludi solet. Hinc dicitur: *Dabit tibi cor pauidum & desiciente oculos, & animam consumptam mæore, & erit vita tua pendens ante te, Timebis nocte & die, & non credes vita tua:* Hoc est propter defectum visionis veritatis, qui fit ob cordis contractionem, huiusmodi vitia erronea animam tuam vexabunt. Vnde Iob dicit:

Spiritus

Spiritus meus in me angustatur. Et Psalmist. regius ait: *Spiritus meus consumitur & similis sibi descendit in sepulchrum,* hoc est spiritus meus est tenebris obductus; Quare & Sapiens dicit, *quod via impiorum sit tenebrosa, & nesciunt ubi corrumpantur,* unde aliter reperimus: *Deficit anima eorum & ad mortem usque læcessita est.* Et Mercur. Trismegist. sic loquitur: *Anima uaturæ rerum bonique conscientia, orbata oculis corporeis, sese passionibus implicat: Anima cademonis ritu corrupta seipsam ignorans, abiectis corporibus, monstrisq; deformibus seruit, corpus suum uoluit onus infestum circumferre, non presidens corpori, sed ob ignorantiam subiugata.* At uero Diuus Iohannes huic morbo remedium huiusmodi affert: *Ne turbetur cor uestrum, creditis in Deum,* &c. Vbi infert, quod fides cor dilatando sit causa curationis istius passionis; tristitiam etiam produci huiusmodi actione docet Euangelista in his uerbis: *Sed quia hæc locutus sum uobis, tristitia impleuit cor uestrum,* peruersitatis etiam & obstinationis est causa, unde dictum est: *Cor Pharaonis est induratum & non audiuit eos sicut præceperat Dominus,* hoc est, non ei erat fides nec obedientia. Huius autem animæ erroris ratio est, propter uisionis suæ impedimentum; nam cæca est propter cordis oclusi tenebras, & videre non potest, sed & hoc ex multis sacrarum literarum locis colligitur: *Occæca* (inquit DEVS) *cor populi huius, ne corde suo intelligat.* Et alibi: *Omnes uiderunt eum & perturbati sunt,* &c. & *cessante uento magis plus inter se stupebant, erat enim cor eorum occæcatum,* hoc est ueritatis uisionem videre non potuerunt propter cordis contractionem. Et alibi: *Populus hic labiis me honorat, cor autem eorum longe est à me.* Et alibi: *Non sicut Deum gloriantur, aut gratias egerunt, sed uanuerunt in cogitationibus suis, & obscuratum est inspiciens cor eorum.* Et alibi: *Secundum duritiam tuam & impenitentem cor, thesaurizasti tibi iram in die ira & reuelatione iusti iudicij Dei.* Ex quibus satis euidenter explicatur, quod passionis hæc, uidelicet, timor, error ob uisionis defectum, tristitia seu mæror animæ, desperatio & diffidentia, spirituum angustatio, animæ tenebræ, eiusdemque defectus delusiones præstigiöse, peruersitates seu obstinatio, cæcitas, separatioq; eiusdem à diuinis contemplationibus, procedant ab actione hac tetra atq; infausta cordis, uidelicet diuturna eiusdem contractione, hoc est, ubi magis ad contractionem quam ad dilatationem inclinatur, unde factum est, ut uitæ spiritus sit tenebris obductus, & de rebus diuinis recte indicare nesciat, iuxta illud Sapientis, *Corpus quod corrumpitur aggrauat animam, & terrena habitatio deprimit sensum multa cogitantem, & difficile estimamus quæ in terra sunt, & quæ in conspectu sunt inuenimus cum labore, quæ in cælis sunt autem quis inuestigabit, sensum autem tuum quis sciet nisi tu dederis sapientiam, & miseris spirituum tuum sanctum de altissimis,* &c.

Concludimus igitur, quod passionibus primis à cordis dilatatione ortis, spiritus ætherei in corde adhæreant supercælestibus, ultimis uero à cordis contractione deriuatis, sublunariis vicini sint facti: Sic etiam naturam cælestem de natura quandoque empyrea, & nonnunquam elementati participare pro libitu cernimus, cuius spiritus si deorsum descendat, prauis dæmonibus se permiscet, at uero regna supercælestia uisitans de natura angelica participat. Hæc eadem est ratio inter uitæ spiritum in homine, & eius spiritum intellectualem, in cerebro, ac illum naturalem in hepate; nam ut uitæ spiritus inuisibiliter uiuificat, sic ille naturalis in hepate uisibiliter vegetare facit. Unde denotatur, eum esse ex parte carnis & regni elementaris: Actio uero illa cordis, quæ est in medio inter hæc duo extrema, est illa quæ æqualiter participat de utroque extremo, ut uitæ solummodo necessitati inseruiat, atque hoc in opere est relatio mediæ ad utrumque extremum, uidelicet naturæ cæli mediæ seu ætheris ad illam cæli empyrei seu angelici naturam, atque iterum eius respectus ad naturam elementarem: A cælo ergo supercælesti spiritum intellectualem trahit, pars ætherea in se animam uitalem habet, & in aere sublunari uelitur, cum sua anima supercælesti, & tandem in corpus opacum ad hominis compositionem integram includitur. Hinc ergo est quod motu cordis, quod est spiritus mediæ sedes, Diastole nempe se dilatat anima, ut sibi simile tam rationale à cælo empyreo ubique in aere uagans, & uitale à suo regno æthereo, hoc est, à superioribus (quæ actio cordis dilatare completur) quam eiusdem systole mediante qua contrahendo impurum à puro separat, sibi indefinenter alliciat. Unde liquet, quod uitæ actio imitetur actionem animæ mundi, seu emanationem primariam à Iehoua quam ueteres (in Theologia periti occulta) mundi animam & messiam uocauerunt, hoc est; uirtutem Tetragrammati, quam Cabalista fecerunt angelum Metatron seu Michaellem, qui imperium habet in angelos malignos, qui inimici sunt uitæ humanæ: Dilatatione ergo organi sui principalis, attrahit anima amicitiam & uitæ atque rationis dotes à cælo, uidelicet mediante motu Diastole, ut follis aerem sibi attrahit, quo igni tabescenti uitæ pabulum præministret; succedente quo ipse semper in suo uigore ardeat, ubi homo flans est instar animæ uitæ, folles agitati assimilantur pulmonibus, & aer in folles attractus, est idem specie cum illo in pulmones attracto, ut ergo aer à homine mediantibus follibus attractus, nutrit ignis externi & artificialis flammam, ita etiam & aer similis à corde mediantibus pulmonibus attractus, præseruat uitam & successiuo supplemento succurrit ignis uitæ internæ & naturali flammæ, ueritatis & conseruatione cuius homo in suo uiuendi statu pergit & progreditur. Est ergo anima in huiusmodi uitæ motu internum agens seu principium formale quoad nos, ut & eius agens internum est mens seu uerbum. Causæ instrumentales sunt cor & pulmo, causa materialis est aeris pars essentialis, effectus uero est uita, unde sequitur, quod motus in uoluntarius Diastole dictus per organi sui dilatationem alliciat Dei beniuolentiam, (quæ teste sacra Scriptura, est uita & esse,) & systole contrahendo expellat inutilia aeris introducti, non aliter quàm ignis flamma sibi elicit purum ab eo aere à follibus afflato pro suo nutrimento, impurum uero & superfluum in forma fumi inutilis expellit: Cor igitur in primis est curandum, quemadmodum nos docet

Sapiens

Prou. 4. 23.

Sapiens in huiusmodi sermone: *Omni custodia conserua cor tuum, quia ex illa vita procedit.* Hinc igitur explicatur magnum in natura mysterium, videlicet quod in huiusmodi vitæ motu à pulsationis natura commensurato necesse sit vt fiat æqualitas, non aliter quam cælum æthereum videmus æqualem inter illud empyreum & elementare situm habere, cum ab huiusmodi qualitate consistat vitæ & elementorum temperies. Nam si huiusmodi motus equalitas corrumpatur, aut in suo pulsû deficiat, necesse est vt etiã error fiat in ligamento quatuor elementorum. quod est quinta essentia, vtpote quæ in sua natura conuenit cum omni qualitate elementorum, & consequenter pacifice cum illis viuunt, & in pace concordia ea adinuicẽ ligat: nam fortitudo vitæ est tam inæquali lucis sibi similis attractione, quam in superflui tenebrarum naturæ suæ oppositarum expulsiõne: vnde fit vt debilitata systole, & in statu suo natiuo manente Diastole, natura oneret superfluitatibus; nam hic est superfluitatum introductio fortis, earum vero expulsiõ debilis, ita vt licet calor naturalis sit in suo gradu naturali, tamen vapores fuliginosi & inanes Orthopnæam & Dispnæam producere, & præternaturaliter agere solent, atque etiam tam in his quam sine his febres excitantur, propter putredinem contractam ab aere corrupto & inutili, & inani in corpore manente, qui expelli debet per expirationem, qui sua spissitudine præfocare quasi & vitæ commodos meatus obturare solet, atque etiam sua natura inutili facile ad corruptionem vertitur. Hinc pulsuum æqualitas cum celeritate, propter angustationem & compressionem in obturatione, hinc febrium & morborum acutorum siue putridorum seu contagiosorum origo atq; initiũ, q; quidem ad hunc vsque diem non perceperunt Medici: Nam vbi vis expulsiua non est in igne cœlesti vitæ, ibi Michael, qui vitæ est Princeps, & malignorum spirituum expulsiõ, dominator quietit (voluntate diuina) à suo officio, propter hominum peccata, vnde demones naturæ vitæ contrarij, qui in aere superfluo & minime utili (hoc est magis inani) habitant, possessionem tenent in spiritum humanum atque ita difficultatibus respirandi, & febrilibus affectibus, aut aliis morbis secundum ventos & elementa prauis demonibus magis conuenientia autores fiunt. Hic ergo est actionis vitæ, seu cœlestis inæqualitas, quæ cum sit in æquilibrio à natura tam in macro quam microcosmo disposita, necesse est, vt si ab huiusmodi natura decedant in homine, vt vitæ habitus non naturaliter, sed præternaturaliter se habeat in homine, porro etiam si motus systole longior & diuturnior sit in suo tempore quam diastole, sequitur, quod prauis spiritibus & vitæ aduersarij magnum habeant dominium in tali ægroto; nam parum vitæ pabuli attrahitur, at multus aer superfluo retinetur cum spiritibus suis, tenebrarum filiis, & per consequens vitæ & luci contrariis. Atque huiusmodi naturæ sunt morbi frigidi vt plurimum, imo vero morbi mixti & melancholici: Vnde euidenter est, quod motus cordis ad exactam vitæ sanæ dispositionem tendens, debeat esse æqualis in Diastole & Systole, cuius media est illa inter illos duos motus quies, quæ ad cœli medij naturam refertur, vtpote in qua est æqualis portio humidi radicalis & calidi innati, in quorũ æqualitate consistit vite Sabbatum seu quies, vt systole ad cælum aereum seu elementare spectat, & Diastole ad illud supercœleste seu empyreum (à quo spiritus intellectuales descendunt) se dilatat atque extendit, mediante quo motu lux Dei intellectualis, & naturæ spiritus viuificus alliciatur atq; attrahatur in cordis thalamum. Diastole ergo in sua fortitudine, officio suo fungitur Michael in prauorum & inutilium spirituum expulsiõne à cœlo humano, qui sine eius assistentia damnnum inferrent vitæ, & functionibus eiusdem. Diastole autem vires viribus via naturali iungit, hinc natura sua natura gaudet atq; exaltatur, hinc animalis vita continuatur & præseruatur, affert atque introducit Diastole materiam confusam & incultam in læuum cordis ventriculum, Systole purgat ac præparat, & tandem faeces densas expellit, quies vero inter hæc duo materiam probatam & purificatam tanquam vitæ functionibus cõmodissimam retinet. Atq; exacta hæc naturæ operatio in motuum horum æqualitate consistit, quæ etiam & elementorum concordiam denotat, & firmitatem nexus naturæ, quæ fit per istam vite virtutem à cœlo deriuatam. At vero si adsit inæqualitas in huiusmodi motuum progressu, elementorum quoq; inæqualitatem, atq; nexus istiusmodi naturalis violationem arguit; quam infirmitates sequuntur, quæ nihil sunt aliud, quam intemperies ab inæqualitate motus.

Gen. 2. 7.

Hic vero quæstio oriri potest, vtrum in vitæ initio Diastole an vero Systole locum priorem sibi vendicet; cui quidem dubio respondere possumus, hocq; non inconsulte, quod Diastole in vita sibi præminentiam vendicet, quoniam necesse est vt attractio fiat, priusquam vlla fiat expulsiõ, vel priusquam vlla expulsiõ esse possit, probatur hoc ex dictis sacra Scripturæ, vbi reperimus: *Deum in faciem Adami terrestri, inspirasse spiraculum vitæ, qui inde factus est in animam viuentem.* Vnde patet quod prior erat inspiratio & pulmonis eleuatio, quam exspiratio seu pulmonis depressio, atque consequenter quod motus Diastole prior esset in suo actu quam ille systole: nam necesse est vt folles prius recipiant aërem, quam eum expirare queant.

Observationem autem quandam de vita seu morte in extremo infirmi periculo notabilem ex horum cordis motuum indifferenter ad inuicem se habentium actione collegimus: Nam tam ego quam & alij animaduertimus, in extremo mortis periculo, & in vltimo quasi suspirio, quod si inspiratio seu motus Diastole sit longus, & ille systole curtus valde sæpe viuunt patiens, vbi morbus est ex calidi innati defectu. Cuius rei ratio in promptu est, videl. quia calor natiuus in corpore ægroti adhuc relictus fortiter agit in sui similis ad se attractione, & ab ipso sic attracto in tantum multiplicatur atq; reficitur eius deficiens vigor, vt prauis spiritibus vitæ oppositis resistere iam valeat, atque ita ad pristinam sanitatem plerumque restituitur. At vero si motus systole, quo exspiratio fit, sit longus & Diastole curtus & subitaneus, hoc quidem est maximum mortis indicium, quoniam calor natiuus iam debilis, vires suas adhuc magis in forti superfluum expulsiõne

ione expendit & consumit, & propter debilitatem suam in attractione nihil quasi cœlesti sibi rapit, quo reficiatur & augeatur: vnde fit vt paulatim extinguatur. Hinc etiam oritur duplicis respirationis ratio in Melancholicis; quoniam scilicet aer seu ventus fuliginosus inspiratus non totaliter expiratur, vnde plenâ inspirationem impedit, quare cogitur natura vim atque actionem suam reduplicare; Sic etiam videmus, quod repleto ventriculo flatibus, alimēti deglutitio impediatur, vnde fit vt bis vel ter deglutiedum sit, priusquam victus per œsophagum ad ventriculi fundum mediantibus fibris rectis deduci queat.

Super hæc denique fundamenta considerare firme possumus, primum, quales sint angeli illi qui vim habent in hominem internum, similiter quot sint, atque quæ sint illorum officia, de quibus in libello præcedente de spermatis mysteriis, atque etiam in tractatu nostro Genethliologico (de quo in technica microcosmi historia egimus) abunde loquuti sumus, vt igitur videmus in corde tres actiones versari, quarum superior tantum in dilatatione consistit, media in dilatatione & contractione simul atque; infima in sola contractione, ita etiam facillime decernendum est quamlibet harum actionum respectum seu relationem habere ad tres mundi regiones, videlicet. Emphyream seu supercœlestem, Ætheream seu cœlestem, & elementarem seu sublunarem; nam passiones piæ atque bonæ & iustæ (quæ à cordis dilatatione producuntur) ad naturam angelicam spectant, & consequenter ab angelo superfatali mentis custode, cuius mansio propria est in regno supercœlesti, subiiciuntur, mediante quo, (teste Iamblico) nos agimus talia, qualia hic adducit in *Iamblic.* mentem, atque eatenus nos gubernat, quoad sacri præfecti dominium pro dæmone commuremus. Tunc angelus hic Deo cedens vacat ab opere, vel conducit ad idem. Porro etiam actiones vitæ commodæ (quæ ab æquali cordis dilatatione & contractione simul tanquam organis excitantur) ab angelo Olympico seu fatali (dominium habente in mundo cœlesti) procedunt primitus: atque hic angelus subiectus est angelo illi qui mentis est custos, habetque non aliter curam animæ seu vitæ, quam eius superior est mentis director. Vnde dicit prædictus Iamblicus. (nō nisi vnicum dæmonē hominis interno male attribuens) *hic dæmon fuit in exemplari antequam in generationem anima laboretur, quem cum primum anima ducem accepit, astat ipsi dæmon. explorator subinde vitæ, animamque descendente alligat corpori, commune eius animal ipse curat, vitam animæ propriam dirigit, & quocumque, ratiocinamur, exhibet ratiocinandi principia, agimus talia qualia adducit in mentem, gubernatque nos, vsque sacris operibus expiati Deum subeamus pro dæmone ducem, &c.* Et certe actiones posteriores, primario seu mentis angelo agnoscimus rectissime à Iamblico ascribi, Sed vt immediatus sit etiam vitæ custos hoc præsertim negamus, quoniam diuersas esse nonnunquam videmus vitæ & mentis actiones, vnde anima media à Platonice dicitur mentem negligere, & animæ animali seu naturæ sublunari adhærere: Quod si non nisi vnicus angelus & menti, & animæ, & spiritui attribueretur, sequeretur operationes vnus & alterius semper esse consentaneas, quod quidem falsum esse nos docet experientia, vt pote demonstrans, Tristitiam, lætitiā, spem, desperationem, inuidiam, odium, omnino esse opposita, quorum vnica actio, videlicet dilatatio à natura supercœlesti, contractio vero à sublunari deriuatur. Concludimus ergo alium esse mentis angelum, alium animæ, sed ipsum animæ angelum dicimus non aliter illi menti subiici, quam anima ipsa menti, cuius est vehiculum; Et quamuis angelus cœlestis seu dæmon Olympicus illum habeat mentis angelum pro suo principe, tamen nonnunquam suo principi inuenitur rebellis & perversus, iuxta illud: *Ecce quis seruiunt Deo* *Iob. 4. 17.* *non sunt stabiles & firmi, & in angelis suis reperit Deus prauitatem.* Hinc ergo Platonici agnouerunt in hominis interno tria, videlicet mentem quæ est eius supremum, cœlo Emphyreo correspondens, medium vero spiritum, animam vitalem infimum cum supremo ligans, vnde & de vtroque participat. Hanc autem portionem volunt ab illa suprema differre, vt vita ab intellectu in spiritualibus, & cor à cerebro in materialibus, quæ vasa sunt apta ad has duas cœlorum dotes recipiendas, etiam ab inferiori differt, vt cœlestia ab elementaribus. Infimum denique animam animale seu sensibilem vocant, quod à spiritu elementari constat: Concludunt ergo quod mens nunquam malo consentiat, errori semper resistat, & ad optima hortetur. At portio infima in malo, & peccato, & concupiscentia semper demergitur, & trahit ad pessima; nam de hoc sentiebat Paulus, quando dixit: *Video aliam legem in membris meis, & captiuantem me in lege peccati.* Mentem nunquam damnari dicunt, sed punitis fociis illas abire ad suam regionem, spiritum vero medium cum sit natura liber, vtriusque extremo ad libitum adhærere posse credunt; aiuntque, quod si superiori hoc est menti constanter adhæreat natura illa media, illi tandem vniatur & beatificetur donec ad Deum tandem transeat, at si neglecta mente seu superiori ad inferiorem sibi portionem inclinēt, deprauari assentunt & corrumpi, donec efficiatur malus dæmon. Ex quibus colligitur, quod naturæ horum trium vnus hominis portio sint diuersæ ad inuicem, & per consequens ipsas duces variarum conditionum ipsis præsentium habere, quorum dæmonum ille qui inferioris portiois curam possidet, est pessimus, estque quasi nati malus genius, vti superior bonus ipsius genius seu Archangelus nuncupatur. In infinitum possumus huiusmodi discursum dilatare, tam amplius enim est eius disceptandi campus, at vero, quoniam alia nos auocant, cor quidem spirituale & eiusdem actiones relinquendo, de illo materiali verba licet pauca faciemus.

*De corde materiali, eiusdem instrumentis, & ratione nutritionis
eiusdem.*

A Natomix experientia docti obseruamus, quod vt sinister cordis ventriculus circa spiritus inuisibiles versatur, & ad illorum vitalium creationem intentiones suas totas conuertit, ita etiam ventriculi dextri officium est, non solum elementa cordis materialia fabricare, statuminare & reficere, verum etiam flabellum eiusdem condere, nutrire, & in statu salubri continuare: nam ille idem in corde motus qui ad cordis dilatationem pergit, Diastole dictus, præter spiritus aerei introductionem, sanguinem extrahit à vena caua, in dextrum suum ventriculum, in quo tempore quietis præparatur atque attenuatur ille sic introductus sanguis, cuius pars densior & ponderosior per venæ cauæ ramulum ad cordis basin ascendentem quæ coronaria dicta, ad substantiæ cordis nutrimentum transit, mediante quo ramulo per vniuersum cor materiale, dispergitur sanguis venalis, ad nutriendum ordinatus, non aliter quam ex parte ei opposita ramulus ab aorta (priusquam à corde egreditur,) procedens, spiritibus vitæ inuisibilib. illud imbuit, hocq; ad substantiæ eiusdem viuificationem, vt ramus ille à vena caua illis naturalibus ad nutritionem destinatis: Tenuior autem sanguinis in corde præparati atq; attenuati portio, ad pulmonis seu cordis flabelli substantiæ incrementum, & præseruationem seu nutritionem per valvulas semilunares tres, mediante vena arteriosa transfertur in ipsius substantiam, in quâ vndiq; se per ramulos seu riuulos dispergit. Atq; hoc modo cõditur atq; reparatur organon hoc principale, cui in opere suo assistit pulmo. Cor ergo parat sibi alimentum tam spirituale quam materiale quo sustinetur, & in suo statu existit, instrumentisq; seu follibus suis in suo esse præseruat, sine quibus plane mancum & deficiens est in opere suo: His ergo vitæ organis in integro suo statu persistentibus, tota machina microcosmica tam vitæ spiritibus irrigatur, quam caloris natiui radiis vndiq; viuificatur atq; illuminatur, non aliter quam solis præsentia, qui à Deo haurit vt è fonte suum esse, quo vniuersus mundus sustentatur, trahit suam vitam, suum esse, suam lucem, suum spiritum, suum totum à Deo, & tum postea nutrit liberaliter omnia quæ in mundo cõprehenduntur: Vt etiam sol ille mundi visibilis (quem Plato vocat *visibilem Dei filium*) est exemplar filij eius inuisibilis, seu spiritus increati, & lucis seu emanationis, ita etiam & cor visibile habet & suum spirituale, ad cuius similitudinem formatur, inuisibile autem rei eius spiritum vocamus, in quo habitat anima, quemadmodum iterum in anima mens, & in mente verbum, vt cum Merc. Trismeg. loquar. Atque hinc est quod mystici Doctores atque Theologorum Hebræorum & Cabalistarum Doctores in hoc consentiant, videlicet quod omnes res inferiores sũt repræsentatiuæ superiorum, & vt fiat inferius, sic etiam agatur superius. At iam hoc in loco breuiter & quodammodo abrupte hunc nostrum de corde discursum dissoluemus, vt saltu leni ad cerebri mysteria transeamus.

SECTIO.

SECTIONIS I.
PORTIONIS III.
PARTIS III.

LIBER QVINTVS.

IN QVO CEREBRI SEV COE-
LI COELORVM IN MICROCOSMO
explicantur mysteria.

CAPVT I.

*Vbi Cerebrum in microcosmo tam in suo situ, quam vsu, cælo Macrocosmi Em-
pyreo comparatur.*

MERCVRIVS Trismegistus mentem agnouit esse animæ vitalis præsidem, vt & animam
cælestem seu vitalem eundem ait respectum habere ad spiritum elementarem, qui ei
subiicitur, quam illa ad mentem cui similem solet obedientiam præbere, Photinus ergo
cum cæteris Platonice tria agnouerunt atque posuerunt in hominem internum, vide-
licet supremum, infimum, & medium, per supremum illud diuinum intelligunt, quod
mentem seu intellectum illustratum vocauerunt, atque hanc mentem superiorem ho-
minis interni portionem fecerunt. Quam Moytes per ipsum vitarum spiraculum à Deo
vel à spiritu eius in nos spiritum significare voluit; vt igitur in homine externo cerebrum tertium seu su-
premum locum sibi vendicat, quod osseo quasi lapideo munimento vndique circumsepitur, sic etiam ce-
rebri internum est mundus intellectualis, in quo mens & ratio regnant, non aliter quam verbum Dei atq;
eius creaturæ rationales angeli scilicet in cælo tertio seu supremo sedem habent, quod ideo intellectuale &
rationale à Beda, Isidoro, & aliis dicitur: Cerebrum ergo spirituale est quasi anima ad illud materiale, atque
vt in sacro scripto reperimus, *quod mons Sion sit rupes sancta in qua Deus habitat*, sic etiam intra mænia huius ru-
pis eminentis Intellectus illustratus in suo spiritu empyreo sedem & dominium habet: nam vt cælum Em-
pyreum se habet ad illud cæleste atque Elementare, ita etiam cerebrum spirituale respectu illarum regio-
num spiritualium ei subditarum videlicet Thoracis atque abdominis considerandum est; Sic enim dicitur
Deum in cælo macrocosmi cælorum habitationem suam habere, sic mentem, seu vitarum spiraculum, in
regione microcosmi regionum thronum suum possidere, videlicet in totius corporis summitate. Quate-
nus ergo cerebrum spirituale est intellectus atque rationis sedes, eatenus certum est in microcosmo locum
illum ipsum vindicare sibi, quem spiritus cæli Empyrei in macrocosmo, præterea dicitur, quod Deus in spi-
rauerit in faciem Adami spiraculum vitarum non in pectus, seu ventrem, sed in supremam hominis por-
tionem, quam eligebat pro spiraculi sui diuini sede, quasi cælum cælorum antiquorum quod insidet ipse.
Ex his ergo sat liquido explicatum putamus, quod cerebrum non modo loco, sed etiam dominio & digni-
tate primas teneat tam in cor in media microcosmi regione consistens quam in hepar, quod est regionis e-
ius infimæ princeps, quatenus scilicet cerebri anima rationalis potestatem habet in illam tam vitalem, (cu-
ius palatium est cor) quam naturalem quæ in hepate regnat. Hinc igitur Merc. Trismeg. *Quibuscumque animis*
mens præsidet suo illas fulgore illustrat, earum moribus malis resistens. Vnde etiam alibi concludit, *quod anima mentis*
præsentia destituta, nec agere quicquam, nec dicere potis sit. Vnde liquet, quod, vt mens dignitate præcellit animæ,
sic etiam sequatur, quod eius diuersorium nempe cerebrum sit ei animæ multis gradibus anteponendum.
Ex quibus colligere fas est, quod cerebrum in microcosmo habeat eundem in sua dispositione respectum
quem cælum empyreum in mundo maiori.

Ps. 68. 34

Piman. 12.

Pim. 10.

Aa

CAPVT

CAPVT II.

*De plexu choroides mysterio, & de admirabili naturæ conatu in sanguinis materialis
& grossi in subtilem & spiritualem reductione, quo docemur, quod eius co-
nomen sit, res terreas in naturam cælestem
reducere.*

A Natomix petitores, obseruatione haud impertinenti instructi, plexum in cerebro choroidem seu choriformem (quem ob stupendam ipsius structuram Laurentius, rete *admirabile* nuncupauit, & Columbus *plexum reticularem*) ortum suum à rete mirabili ex pia matre texto habere dicunt, nam ex venularum & arteriarum textura labyrinthica per tenuis membranæ portiunculam excurrente componitur: quod autem ad eiusdem positionem attinet; membranam seu telam hanc in ventriculis cerebri anterioribus collocati docemur, in quibus super humorem limpido in iis contentum, non aliter natat, quam cor in pericardii humore balneari videmus. Hunc autem plexum existimant esse ad expirationem, inspirationem, & afflationem in ventriculos anteriores utilem, mouetur enim cerebrum per Systole & Diastole non aliter quam cor; idque ad spiritus animales grossos adhuc & instar fumorem in hoc plexu contentos, coquendos, præparandos & alterandos atque attenuandos, priusquam perueniant ad sensum naturalem seu ventriculum tertium, in quo dictorum spirituum præparatio absoluitur & perficitur, vt ad ventriculum quartum seu vltimum traducantur: Concludit ergo inter alios Columibus, horum vsum ad spirituum animalium generationem præcipue esse destinatum, In libello huius secundo, vbi de sanguinis mysteriis egimus, videlicet in capitulo eiusdem 3, in quo Naturæ in microcosmo laboratorium chemicum cum suis valis explicauimus, tria esse vasa seu organa euidentia demonstrauimus, mediante quibus succum semper purum ab impuro subtili modo & secernendo separat, & quodlibet massæ elementum ita segregarum, in proprium quoddam receptaculum transmittit. Horum autem vasorum vnumquodque operis dignitate super alterum habet præminentiam, videlicet hepar (quod est vas Alkimix naturalis secundum) super ventriculum, (qui est primum eius vas) & cor (quod est tertium eius vas) super hepar, & plexus huiusmodi choriformes (qui in supremo laboratorii naturæ loco habentur.) Nam ventriculus (qui est vas naturæ circulatorium, quod in simo seu visceribus non equinis sed humanis, cum suo subiecto purificando, imponitur,) est illud organum occultum, in quo prima fit alimenti puri chilosi, ab impuro fæcali extractio, quorum denique separatio fit in intestinis per filtrationem à mellaraicis factam: non aliter quam circulatione in balneo præeunte, spiritum vini cum suo phlegmate à fæcibus eiusdem à chimico perito separatam & extractam videmus. Atque vt hanc aquam vitæ adhuc impuram & aquositate sua mistam videmus in vase secundo impositam, & ad balneio rem expositam, quo purior adhuc spiritus vini à suo impuro & aqueo diuidatur, sic etiam & materia chilosa per filtrum à terrestribus fæcibus diuisa, in vase suo secundo (quod est primo magis tenerum & delicatum) coquitur, mediante viscerum vapore hepar circumambiente, in qua coctione aquea massa ab illo aere seu sanguineo secernitur, & deorsum in mare vesicæ per renes expellitur: sanguisque grossus aëri grosso assimilatus, vndique per corpus ad membra eius grossa nutrienda transfunditur. Porro etiam ad exactiorem adhuc spiritus venæ ab aquositate sua purgationem, in vas tertium indendus est ille cæteris dignius, cor scilicet. Vnde per venam cauam ascendente in assurgens iste sanguis primæ præparationis, eius portio in dextrum cordis thalamum immittitur, vbi igne tertii regiminis calori solis assimilato circulatur, atque attenuatur in naturam magis igneam, vt ille sanguis sic purificatus, pro leui pulmonum pabulo inferniat, & se habet vt purus spiritus vini visibilis, fæx vero aërea (quæ etiam huiusmodi elixatione attenuatur & purificatur) ad vasis nutrimentum, cordis scilicet, concurrat. Ex his igitur notandum est, quod fæx prioris operationis in ventriculo effectus est terrea, Cuius receptaculum est intestinum colon: fæx secundæ operationis (quæ in Hepate fit) est aquea, cuius receptaculum est vesica, & dicitur sanguinis serum, fæx tertiæ operationis est aer, & est utilis ad cordis substantiæ nutritionem: Denique sanguinis tam arterialis quam venalis portio depurata ascendit ad cerebrum, & plexus illos reticulares sua textura ibi constituit.

Hic autem cum diligentia obseruandum est, quod vt elementa vini naturaliter appetunt regionem ipsi à natura destinata (quemadmodum in experientia à nobis comprobata, & in physica macrocosmi atque microcosmi historia explicatum est, vbi aquam super terram natantem, & aërem super aquam, & ignem super aëre, & quintam essentiam, seu elementum calis super ignem depinximus, quod etiam experimentum inclusum, cuius subiectum erat vinum, Regi nostro serenissimo, non sine magna eius admiratione quondam dedicauit) sic etiam pars sanguinis cælestis, tertiam & summam hominis regionem naturali inclinatione appetit, pars ignea regionem eius mediam tenet, & infima eiusdem regio comprehendit aërem; quare necesse est credere, quod sanguis tam venalis quam arterialis, qui ad cerebri plexus ascendit, sit valde lubricus & tenuis, & se habeat vt subtilissimus vini

vini spiritus, qui adhuc est visibilis, cuius pars aerea igneae naturae dat ei corpus, quam à venalibus ramulis accipit, & eius pars ignea aethereae naturae, est quasi eius anima: est ergo in huiusmodi plexu vena instar faeminæ, & arteria instar masculi, quorum ad inuicem coitu nouus & spiritalis producitur partus, qui est inuisibilis, utpote qui non nisi ad intellectus visionem pertingere queat, uti infra declarabimus. Concludimus ergo, quod istiusmodi plexus admirabiles supremum in laboratorio naturae vas denotent, quod sanguine subtilissimo venalis, atque purissimo & tenuissimo arteriali impletum, in balneo Mariæ, hoc est in aqua limpida, ventriculis anterioribus cerebri contenta, calori simplicissimo exponitur, virtute cuius spiritus sanguinis inuisibilis & occultus; à suo fonte extrahitur, & instar spiritus vini decies destillari euanescit ab oculis humanis, ut officio suo spiritali, spiritalibus fungere queat dominis, videlicet phantasiae, imaginationi, rationi & intellectui, atque ut pabulum inuisibile & ipsis conueniens præbere queat.

CAPVT III.

Quomodo mediante membrana choriformi, hoc est plexu & textura eius admirabili, non aliter generatio spiritalis & inuisibilis in cerebro fit facta, ad rationalium idearum conformationem, quam mediante plexu illo admirabili, qui fit à vasis seminalibus, à grecis Anastomosis dicto, generatio corporalis & visibilis facta est.

Dixit Hermes in tabulis suis Smaragdinis, *Quod est superius, est sicut illud quod est inferius, & viceversa.* Et Doctores tam Hebræorum, quam alii in Cabala peritiores, Res omnes inferiores superiorum repræsentatiuas esse, & uti fit inferius, ita etiam superius fieri asseueranter dicunt. Sed & hoc verbis quidem expressis in sacris literis inuenimus quæ sunt huiusmodi. *Per fidem agnoscimus quod semper ita actum sit cum mundo per verbum Dei, ut ex ijs que videri non poterant, fierent ea quæ possunt videri.* Quis etiam hominis seu infantis externum iconem seu visibilem, prius in eius interno seu inuisibili fuisse delineatum ignorat? Cum & hoc ipsum à sacris literis luculenter sit declaratum, dicentibus, *Massam meam vident oculi tui, & in libro tuo hæc omnia sunt scripta, ex quibus diebus formabantur, cum nullum eorum adhuc extaret:* quibus declaratum est, quod imago visibilis rei corporæ fuerit prius inuisibiliter in suo spiritu depicta, antequam species visibilis appareret. At vero, hercule, videtur, quod huiusmodi effigies spiritalis in spiritu intellectuali fuerit delineata (iuxta illud præcedens *massam meam vident oculi tui, & membra mea in libro tuo sunt scripta, cum nullum ex ijs extaret*) priusquam aut cor, aut neper fuerint formata, iuxta Hippocratis sententiam, nam ut mens diuina erat ante vitæ anima, utpote cuius præsentia illa vita existit, sic etiam spiritus Dei depingebat speciem humanam in spiritu mundano inuisibili, antequam visibiliter oculis appareret, unde non inepte concludendum censemus, quod huiusmodi actio occulta & spiritalis in cerebro semper maneat, vbi parata est ad formas inuisibiles fingendas, non modo phantasticas & imaginarias, verum etiam essentielles & veras, quæ inuisibiliter per arteriam magnam in vasa seminaria arterialia descendentes, efficiunt spermatis semen, quæ est anima, seu internus generati homo: quod quidem & luculenter declaratur ex coitu illo Gennensi, vbi ex forti Mauri nigerrimi in lecti celo depicti, atque in coitu conspecti imaginatione, infante & Maurum & nigrum à parentibus illis albicantibus procreatum fuisse obseruatum est. Unde liquet, quod generati huius effigies, in spiritali ytriusque parentum cerebri officina primum inuisibiliter fuerit depicta, aut fabricata, priusquam in actum visibilem esset producta. Nonne etiam ad visiones & imaginationes fortes, tam in somno, quam in vigiliis cūdimus, quæ à falso aeris per nares inspirati, aut ab illo aere in sanguine male temperato incluso, oriuntur? At qui mente & ratione est sanus, & sanas, veraces, atque diurnas producit in cerebro ideas, quæ Deo instar victimarum quotidie offeruntur, vitæ & totius hominis regimen instituunt, & visibiles in procreatione carnali producant effectus: De spiritali ergo huiusmodi generatione intelligi vult Sapiens vbi dicit, *Castæ generationis immortalis est memoria, nam apud Deum nota est & homines.*

Ad Hebræos cap. 11.

Ps. 139. 13.

Sap. 4.

De generationis huiusmodi ergo spiritalis mysteriis, hic paucis agemus; quam in cerebro principaliter fieri supra declarauimus, videndum est ergo primo loco qualis sit inter organa generationis corporalis atque illius spiritalis relatio; Dicimus ergo, quod ad generationem corporalem, vasa spermatica bina tam in dextra abdominis parte, quam sinistra esse disposita, quorum vnum est vena alterum est arteria, cui respondent membranula duæ choriformes, ad quarum cuiuslibet compositionem concurrunt venula & arteria: quarum vna in dextra cerebri parte, altera in sinistra sita est. Porro ad generationem corporalem, plexus est factus admirabilis Anastomosis dictus, in quo vena cum arteria, & arteria cum vena textu admirabili ad instar telæ seu hederæ implicatur: Nonne etiam eodem plane modo videmus plexum similem Anastomosis dictum ex arteriæ & venulæ implicatione fieri, in huiusmodi membranulis binis? Tum postea in implicationis inferioris ad generationem corporalem destinata basi videmus esse vasa duo quæ elaborantia seu epididimes dicuntur, utpote quæ concoquunt, & sperma cum semine mistum vniunt, & simili plane modo videmus, quod bini anteriores cerebri ventriculi, loco refrigeratorii coagulando inferuiant,

ne spiritus hi cælestes (qui quodammodo, licet inuisibiliter incorporari debent) in vatum euanescentent; Hic ergo reales sensibilibus imagines imprimuntur, utpote ubi sensus communis tanquam speculum formas rerum corporalium sensibus externis subiectas recipit. A testibus etiam in generatione carnali absoluitur spermatis perfectio, expurgando & separando grossum à subtili, sic etiam virtus æstimatoria in sensatis à sensatis elicere dicitur in tertio cerebri ventriculo, in quo spirituum præparatio absoluitur & perficitur; Denique sperma præparatione, elaboratione, & expurgatione sic perfectum & completum, per virgam virilem in vuluam muliebrem reconditur ad tempus à natura ei destinatum. Nonne etiam ratione pari per foramen quod inter nates adest emittuntur huiusmodi spiritus animales ita præparati in ventriculum quartum, qui situ est infimus, hoc est in memoriæ sellam quæ est quasi animæ thesaurarium seu potius myrothæcium in quo singula, quæ vel imaginando vel cogitando seu æstimando, ino vero & imperfecte ratiocinando agimus, coaceruantur? Atque ita in hoc memoriæ tabernaculo tanquam in vtero materno continentur huiusmodi conceptiones, donec maturæ sint, ut tum postea creaturæ huiusmodi spirituales ita maturatæ, suum subtile in occulta rationis & intellectus spiracula remittendo spirituales faciant regenerationem, ad imitationem finis ultimi in natura, in qua est vera & infallibilis visio, & istiusmodi infans tam purus est ut seipsum coniungat cum Deo. Vti infra declarabimus.

CAPVT IV.

De regeneratione spiritualissima, quæ producit infantes rationis & intellectus.

Quemadmodum intellectus & ratio dignitate longe eminentiores sunt sensu & motu, ita etiam necesse est ut spiritus duplex vnus alio dignior, ad has duas animæ functiones præstandas requiratur, nam vnus se habebit ut anima ad corpus, alter vero ut corpus ad animam, nam ut sensus & motus sunt rebus corporeis proximi, utpote qui immediate circa corpora versantur, ita etiam & ratio & intellectus sunt spiritualibus supremi generis vicini, & in idearum speculationibus versantur: Ad sensum ergo & motum spiritus animales grossioris dispositionis requiruntur, ut & ad rationem & intellectum tenuiores & puriores. Ut igitur spiritus ætheri se habent ad illos empyreos & supercælestes, seu ut illi aerei se habent ad illos æthereos, ita etiam & spiritus illi animates qui ad sensus & motus officia complenda operantur, se habent ad illos qui circa res rationales atque intellectuales versantur: Nam spiritus cæli in macrocosmo empyrei (qui & intellectuales dicuntur) ad spiritus animales in microcosmo respectu vtriusque puritatis referuntur; Hinc ergo liquet, quod integer spiritus animalis, seu sperma (quod est inuisibile) in plexu choroide præparetur, & in tertio ventriculo perficiatur, & in omni re assimilatur spermati visibili ad materialem generationem destinato, quod, ut est ex parte grossa, sperma dicta, & parte subtilissima semen nuncupata compositum, quarum illa ad corporis seu hominis externi, hæc ad animæ seu hominis interni constitutionem concurrunt, ita quidem sperma inuisibile seu animale ex spiritu grosso, qui magis circa sensus versatur, & illo subtilissimo (qui ad intellectus operationes tendit) conflatur. A sola ergo quinta essentia istius spiritus seu spermatis animalis excitatur ratio seu intellectus, & ab vtrisque simul exagitantur motus & sensus, sperma ergo motus & sensus à plexu choroide præparatur, & in tertio ventriculo absoluitur, & per foramen transiens à tertio ventriculo ad quartum inter nates, videlicet per anum totum hoc sperma animale immittitur, cuius spiritus pars magis spiritualis occultis organis separatur, & in memoriæ cellula reseruatur, residuum partim ad sentiendi, partimque ad mouendi facultates producendas per neruos in vniuersum corpus diffunditur, nam spiritus in primis ad sensuum facultatem præstandam neruos adit penetrando, videlicet ad illos opticos videndi gratia, ad quintum neruorum par, audiendi causa, & ad tertium eorum par, quo gustus operetur, & sic in cæteris; Hinc etiam & motus & tactus cuiuslibet corporis membro elargitur, tam per dictos neruos & præcipue per sextum eorum par, (quod ad omnia Thoracis & abdominis viscera, tam sensus quam motus virtutem deserit, quam med' ante nuca, cuius radix incipit in calami argutia, hoc est in posteriori ventriculi quarti angulo, quod autem huiusmodi spiritus ad sensum & motum destinatus, sit magis scruiilis & inferioris conditionis, quam ille rationis seu intellectus, ex hoc luculenter delineatur, videlicet quia ratio in intellectus agentis lumine resplendens per medium quasi cerebri theatrum, in cathedra tribunali tanquam iudex erecta, imperat ut rex in suo regno, & de obiecto desiderato iudicat, an scilicet sit vitale nec ne? an odio prosequendum, vel amore afficiendum? spiritus vero communis locum nuntii supplet, qui rationis mandata mediantibus neruis deorsum ad musculos fert, & tandem muscoli spiritibus animalibus exagitati, & radiis intellectualibus quasi illuminati, mandata suæ principis seu reginæ perficere atque complere gestiunt; vnde euident est, quod rationis spiritus sint digniores cæteris, & eminentiam habeant non aliter in alias spirituum animalium species, quam spiritus solis in illos aliarum stellarum, vel elementum ignis dominium possidet in cætera elementa; Subtilior (inquam) & magis imperialis pars spermatis primi animalis, in memoriæ sacrarium reseruatur ad vsum rationis reginæ, atque pars ista in memoriæ articula occulta sic occlusa, iterum in sperma summi spiritualitatis gradus viis & modis abditissimis præparatur, prius-

priusquam in rationis matticem proiciatur, vbi tam diu retinetur & agitur, quousque ad partem maturam & sanam reducat, hoc est à potentia in actum rationabilem producat, & pariat. Atque hoc modo tres habemus in microcosmo generationes, quarum infima (quæ est carnalis) respondet generationi elementari, secunda, quæ est prima ex spiritualibus (quæ fit ex primo illo spermate animali, quod præparatum est in plexu Choroide, ad sensus & motus procreationem destinata) respondet generationi cælesti seu æthereæ. Ac tandem tertia quæ oritur à spermate purissimo seu potius semine, & quasi pure ex illo secundo extracto, & ad rationis & intellectus virtutes attributo, respondet cælo stellato. Quomodo autem hæc vltima generatio fiat, ne hominem quidem vnquam audiui, qui probabiliter iudicare potuerit, tam abditata est illa, ac à sensibus humanis occulta. At vero si rem paulo diligentius cõsideremus, percipiemus quidem, etiam istius tam spermatis vltimi, & magis sublimis ordinis conficiendi modum, tanquam rationis seu intellectus coeundi & parturiendi iconem posse satis probabiliter coniecturari: Sed priusquam ad huius rei probationem perueniamus, audiamus parumper quid dixerint Anatomistæ, cuius etiam rei & ego ipse, & cæteri in anatomia bene versati, oculati sumus testes; de nonnullis organis in cerebro inuentis, quorum vtilitatem ad hunc vsque diem ignorauerunt anatomistæ.

CAPVT V.

De organis nonnullis in Cerebro inuentis, quæ ad illa generationis Carnalis referuntur: Et quomodo probabile sit, quod ad generationem tertij seu supremi ordinis conferant.

IN anatomia bene versati agnoscunt, & etiam nos experientia docti intelligimus, quod post fornacem inextremo cerebro cerebellum versus, atque in posterioris ventriculi tertij partis finibus, nonnullæ cernantur partes eminentes, testium seu testiculorum effigiem præ se ferentes. Vnde ab Anatomistis testium nomen sibi non immerito vindicauerunt; Prope hos etiam testes duæ aliæ particulæ, illis paulo maiores atque eleuationes, se offerunt, quæ ob earum figuram clunes sunt appellatæ: inter quas foramen seu aditus ille situs est, qui à tertio ad quartum ventriculum vbi est sedes memoriæ, conducit, atque hic meatus ani nomine ob eiusdem similitudinem insignitur. In anteriori præterea testiculorum parte ad tertium ventriculũ se porrigente, alia cerebri portiuncula se præbet, quæ muliebris pubis seu vuluæ imaginem non inconcinne imo vero pereleganter exprimit, porro etiam apud hoc corpusculum glandula visitur duriuscula, colore à cerebri substantia diuerso, hoc est aliquantulum luteo, tenui quadam membrana obducta, atq; hæc glandula torculari affigitur, & penis seu virgæ virilis figuram habet; quibus ex omnibus videre licet, atque ita etiam à similitudine dicitur, quod circa eundem cerebri locum, omnia adsint generationis membra, vel saltem membrorum genitalium effigies, videlicet testium, clunium, ani, vuluæ, & ipsius penis, quæ non aliter hoc in loco inter se disponuntur, quam membra carnali generationi destinata in infima corporis regione: Quod autem ad horum particularum ita in cerebro dispositorum vtilitatem attinet, in hoc videntur auctores discrepare, sibi que minime constare: Nam Columbus existimauit, penem à natura ob vasorum diuisionem esse ordinatum: Alii vero sentiunt eum ideo à natura fuisse creatum, vt per eum tanquam obturamentum animales spiritus, seu spermata prioris gradus in ventriculum quartum includeretur: Alii ad conseruandas memoriæ species &c. De cæterarum vero particularum vsu nihil omnino iudicare potuerunt, & (ac si natura aliquid frustra fecisset) eas quasi inutiles fecerunt & superfluas; Ad vsum penis iuxta Columbi sententiam quod attinet, certe eius figura, color varius, cum tenui membranæ obductione, ac tandem eiusdem torculari affixione, vsus alium occultum denotare debet, quam vt ad vasorum diuisionem & partitionem ordinaretur, aut vt loco obturamenti iuxta aliorum sententias inseruiret, cum multis corporis partibus illud officium cernamus artificio ab hoc longe differente præstari. Porro etiam cur tam in loco quam in figura & dispositione ita conuenit hæc particula cum testibus, ano, natibus, & vulua etiam iuxta illa posita, nisi quod occultam habeant hæc inuicem, ad illa corporalis generationis instrumenta relationem, non modo figura, verum etiam actione & proprietate. Aut cum cætera etiam membra ad dispositionem huius penis seu virgulæ ita disponantur, cur attribuitur vsus aliquis particulatis huic, & non illis, cum natura nihil frustra fecerit? Imo vero ego probabili demonstratione instructus, in istam opinionem incidere coactus sum, videlicet quod tam nates quam anus, & tam testes quam virga arcanam habeant in spirituali & rationali generatione virtutem, videlicet anus & nates ad secretionem spermatis animalis grossi, ab eiusdem subtili, postquam illud sperma spirituale primi gradus in ventriculo tertio esset completum, spissiorque eius pars ad sensum & motum per nervos & spinam medullam porrigitur, subtile in secreta memoriæ arcuula reconditur & reseruatur, quæ torculari contigua est, cui penis affigitur; Vnde fortasse sperma hoc tenue seu intellectuale in testibus per secretos & inpercrutabiles meatus penetrans in iis rite præparatur, ad torcularis superficiem conducitur, conductum à pene in vuluam pro-

iicitur, atque ita fortasse proles seu conceptus rationales tam immediate, quam mediate hoc est à memoria promptuario hauriuntur. Vel, si totum sperma primum videlicet tam eiusdem subtile quam spiritum, ad sensus & motus actionem destinantur, tum licebit spermatis istius intellectualis originem à rete admirabili deducere, cum necesse sit, ut spiritus in eius plexibus elaboratus, sit eminentioris & dignioris naturæ atque proprietatis, quam ille, qui in plexibus choroidalibus attenuatur atque præparatur. Nam ut implicatio in membranis choroidalibus facta, ex venula & arteriola conflatur, ita quidem in rete admirabili non venula cum arteria, sed arteria cum arteria plexu admirabili implicatur; nam arteriolæ ex quibus contextitur, sunt ramuli seu surculi, ex Carotis ascendentes exurgentes, quæ vim atque texturam non nisi secundarium attribuunt choroidi: Ex quibus manifestatur, quod spiritus, ex huiusmodi plexu exiliens dignior sit, atque generis nobilioris, quam ille ex plexu choroide elaboratus, cum ad illius compositionem merus spiritus cælestis, hoc est vitalis, (cui spiritus intellectualis fortiter adhæret) concurrat, ad huius vero consistentiam spiritus sublunaris seu sanguineus, seu venalis cum cælesti, hoc est vitali, seu arteriali conveniunt. Vnde colligere fas est, quod sperma illud nobilissimum & igneum, solummodo dignum ut rationis seu intellectus radios suscipiat in plexu retis admirabilis præparetur, & per occultos meatus ad testes eleuetur, in quibus à vapore superfluo expurgatur (nam quo magis depuratur iste spiritus, eo clarior & perspicuor est eius hominis intellectus, eo efficacior & certior rationis effectus: Probabilitatis huius rei argumenta sunt varia, videlicet retis admirabilis situs, exaltata spiritus eiusdem proprietatis, implicationis anastomosis dictæ ad sperma fœmininum cum masculino permiscendum necessitas, generationis in homine triplicis observatio, Ac tandem effectuum genitorum diversitas. Ad retis admirabilis situm quod attinet, videmus quidem quod eius sedes sit immediate sub cerebro, vnde fit, ut nisi cerebrum detrahatur, non appareat, quare patet, quod eius situs sit iuxta instrumenta hæc generationis, quorum pubes torculari affigitur, & consequenter cerebello est contiguus: Porro testes profunde immerguntur, & à rete admirabili non multum distant. Vnde per meatus occultos mediante vi magnetica spiritus in plexu huius retis præparati attrahi possunt, & ab iis per penem in vulvam inferri: Deinde per exaltatam spirituum in huiusmodi plexu depuratorum puritatem denotare possumus, eos virtuti simplicissimæ & excellentissimæ inferuire, cuiusmodi est illa rationalis seu intellectualis, quæ taliter in microcosmo se habet, ut intelligentia angelica in macrocosmo, cui spiritus igneus seu Empyreus, qui est omnium purissimus, tenuissimus, & simplicissimus, respondet vel inseruit. Post hæc retis admirabilis anastomosis, seu implicatio admirabilis arguit ipsum altissimo negotio, hoc est spermatis excellentissimi præparationi esse à Deo & natura destinatum; nam ut in spermatis cum suo semine admixtione & præparatione pro generatione carnali & visibili, sit venæ cum arteria complicatio, sic etiam ad spermatis animalis productionem, & mixtionem ordinatus est similis plexus, qui dicitur choroidalis, cuius operatione (testantibus Anatomistis) spiritus animales grossioris ordinis seu primi gradus procreantur, qui ab illis gradus secundi non aliter differunt, quam sanguis venalis ab illo arteriali, seu spiritus aereus (qui est grossus) ab illo æthereo, qui est subtilis, atque in huiusmodi spiritibus primi gradus, anima sensuum & motus latet, qui in quartum ventriculum migrantes, tam per nervorum paria quam per nucam penetrantes, & sensum atque motum procreant per uniuersum corpus. Porro etiam videmus & rete admirabile etiam huiusmodi sibi vindicare plexus, quare fabricæ ipsius natura denotat similem proprietatem cum cæteris plexibus præcedentibus: Nam si illud esset verum quod Anatomistæ affirmant, videlicet quod huius retis utilitas sola sit continere spiritus vitales à corde ad cerebrum ascendentes: Obiicere possumus, non ad illud opus requiri huiusmodi retis seu plexus dispositionem, cum videamus maiores longe arteriarum ramos, spiritus vitales, cerebro præministrantes, in cerebro vndique dispergi, quare ad tale opus commune non requiritur plexus retiformis tam nobilis & insignis, tamque admirabilis. Columbus agnoscit, quod in arteriarum plexum retiformem conficientium finibus glandula penalis seu penis adsit, & alibi narrat, istum plexum ad torcular affigi, dicitque ex sua observatione huiusmodi plexum admirabilem, ex quatuor arteriis constructum esse, atque alibi dicit, Hoc opus esse admirabile, & arte inenarrabili constructum opus ab artifice summo, cuius de sapientia providentiaque silere satius existimauit, quam pauca dicere, ac si inde arguere vellet, eius officium & proprietatem esse occultam, sibi que non reuelatam. Ex quibus colligere fas est, quod testiculorum contiguitas ad penem, penis affixio ad torcular, cui etiam & rete admirabile adhæret, & vulvæ adaptatio ad penem, admirabilem ad generationem intellectualem producant probabilitatem. Nam quid dicam? An rete admirabile ad solam spirituum vitalium conservationem destinatur nec ne? cum vasa arterialia vbicunque per corpus dispersa hoc idem officium præstare soleant. At natura nihil frustra fecit; Cur ergo per plura conata est opus illud perficere, quod per pauciora ad finem optatum perducere poruit? Quid? An penis ad solam ventriculorum diuisionem, An testiculi & vulva in vanum conditi? Quorsum natium seu clunium effigies? Quid? An officium plane vanum & inane? nonne impium piis hominibus, & à virtute aberrans peccatum videbitur quæ in natura est? nonne accusanda fuisset natura, si ipsa, quæ prudens & oculatissima in hominis fabrica esset solet & debet, in substantia tam nobili quale est cerebrum tot imagines & figuras frustra efformasset? Fecit illa huiusmodi imagines in infima hominis regione, generationis gratia, Vnde verisimile videtur illam huius-

huiusmodi imagines in cerebro etiam ob eandem causam produxisse, cum forma rei exterior interioris imaginem depingat. Sic enim DEVS per suas creaturas, hoc est per demonstrationem à posteriori declaratur, sic anima per suum corpus depingitur; nam vt superius sæpe allegatum est: *Omnes inferiores sunt representatiua superiorum, & vt fit inferius, sic agitur superius.* Vnde per superius cælum & spiritum rei, per inferius eius internum seu visibile denotatur, nihil enim est externum & visibile, quod non habet suum simile internum & inuisibile, à quo procedit; nam (inquit) Apostolus: *Semper actum est in mundo per Verbum Dei, vt ex iis qui videri non poterant, fierent ea qua possunt videri.* Denique ab effectu declarantur huiusmodi tres in corpore generationes: nam effectus spermatis corporalis est homo visibilis seu elementaris, effectus generationis inuisibilis primi gradus est phantasticum & in imaginatione depictum, cuius species per sensum tam interiorem quam exteriorem, atque etiam per motum vbique in corpus diffunditur, estque infans hic non aliter medium inter sensibile & intelligibile quam cælum macrocosmi situm est medium, inter elementare & æthereum; nam generatum corpus est elementum: procreatum phantasticum materiæ cæli assimilatur; ac denique proles rationis seu intellectus angelicam in se habet compositionem: Sic elementum dissolutione in cælum redigitur, atque natura cæli subtiliatione ac depuratione angelicam induit formam: non aliter quam sanguis grossus & elementaris hepatis cum primo illo & æthereo cordis, subtiliatione facit sperma animale primi gradus, perplexum illum choroidem qui fit ex vena & arteria: Atque hoc idem ad suum simile æthereum, per rete admirabile, subtiliatione in sperma spirituale gradus vltimi redigitur. Habemus ergo hic generationem sensibilem corporei attributam, habemus & illam phantasticam imaginationi assignatam, ac tandem generatio rationi destinata supremum sibi vendicat locum. Sed & hoc luculenter declarare videtur Mercur. Trismegist. in his verbis: *Idea corporis est aer, aeris anima, anima intellectus, intellectus vero DEVS, DEVS ergo circa omnia, intellectus seu mens circa animam, anima circa aerem, & aer circa materiam; per materiam prima generationis effectum denotat, per aerem phantasticam facultatem, in quo spiritu agit anima qua ad intellectum subtiliatione penetrat, qui ad ipsam diuinitatem pertingit.*

CAPVT VI.

De oculi excellentia, & de notabili pupille mysterio.

QUANTA sit oculorum nobilitas, quanta illorum virtus, & quanta & quam multa mysteria in iis sint contemplanda quodque illi sint tam spirituales quam corporales, etiam à sacris Scripturis docemur: Imo vero non minor est in oculi natura differentia, quam inter panem hunc temporaneum, & illum spiritualem, qui est verbum; aut inter cælum & terram: quod etiam ex Genesi cap. 3. 5. elicimus: Vbi dictum est, *quod oculi viri & mulieris erunt aperti. Eritis sicut Dij noscentes bonum & malum.* Nui Et alibi: *Oculi Balami fuerunt detecti à Iehoua, vt videres angelum;* De huiusmodi etiam visione obrusa & 31. Mat. perspicua loquitur Euangelista ex admonitione CHRISTI: *In parabola loquor iis quia videntes non vident, &c. Oculi autem vestri beati quia vident;* Vnde liquet, quod oculi sint spirituales & corporales: Prom. Hinc ergo & oculi ipsi Deo attribuuntur, non aliter quam panis angelis. Vnde dictum est, *oculi tui & Iehoua ad rectum aspiciant.* Et alibi; *Oculi Iehoua in omni loco sunt speculantes bonos & malos.* Et Iob optime declarat, quales sint Dei oculi, *Oculi Dei, (inquit) carni non sunt, nec vident vt illi mortales.* Et Psalmista dicit; *Oculi Dei omnia vident, & nihil ab eis occultari potest.* Iob. 10

Quibus luculenter explicatur, quod omnia in mundo mysteria in oculi interni essentia comprehendantur, cum & ipsa cum Deo; cum angelis, & cum occultis etiam in spiritu mundano quibuscunque familiaritatem habeat. Nonne etiam in maioris mundi contemplatione videmus, duos in illo oculos omnem mundi visibilis massam omniaque eiusdem membra conducentes atque gubernantes, videlicet solem, quem Platonicus haud inepte dextrum mundi oculum, vt & Lunam eiusdem sinistrum dicitur; Et tamen agnoscimus soli visibili inesse oculum mundi inuisibilem, qui & lux mundi inuisibilis à sacris Scripturis dicitur, vtpote qui statuit Tabernaculum in Sole: non enim est massa solaris quæ mundum illuminat, & omnia in eo contuetur. Sed est illa mens diuina, quæ descendens ex throno suo Emphyreo, & supernaturali, in solis tanquam substantiæ dignioris meditullio Tabernaculum suum naturale constituit, ei vim videndi, illuminandi, atque viuificandi præbens. Simili etiam plane ratione non est oculus humanus qui videt, sed spiritus ille illustratus ab intellectu seu mentis emphyrea sede rationis alis deorsum vectus, per organa visceralia, seu neruos opticos penetrat, & in orbem visionis descendit, atque in eorum meditullia, videlicet humores ChrySTALLINOS, tanquam sedes claritatis suæ magis commodas, palatia sua struit, à quorum centrīs per oculorum pupillas virtutem

emittunt lucidam, ad obiectum aliquod videndum, non aliter quam Sol mundanus suos radios ad terræ seu nubis portionem. Hi autem radii mentis fulgore inuisibili coruscantes, & à Chrystallini humoris centro foras exilientes, se paulatim & gradatim dilatant, non aliter quam duæ anguli lineæ ab anguli puncto progredientes ab inuicem tanto magis distare obseruantur, quo magis à centro in longitudinem tendunt. Vnde fit, vt horum ita eiacularum basis facta & terminata sit in obiecto viso, vt conus in centro oculi, atque hinc diuinitus speculari possumus, quod vt punctus, seu vnitas istius motus pyramidalis sit in humoris Chrystallini medio puncto, at vero vltima eiusdem multitudo est in obiecto viso: Sic etiam concluditur, quod agens primum in illo centro seu puncto, propinquissimam habeat cum Deo relationem, vt pote qui est vnus & monas, qui se immergit per emanationem suam in multitudinem, vt radius mentis hic à centro, seu medio puncto, seu pyramidis cono ad eiusdem basin, in qua quidem emanatione semper magis magisque se immergit in materiæ profundum, quousque ad pyramidis basin perueniat; Sic enim factus est mundus, & in eiusdem fabrica magis magisque profunde se immergit spiritus diuinus à centro vnitatis in multitudinem mundanam. Vt ergo videmus in radiorum solarium emissionem quod in obiecto, vbi est pyramidis basis, radii superficiales concurrant, & reflectantur in basis centrum, vbi ambo extrema simul in media concurrentia, resistentia pari & æquali radiant directo motu ad solis centrum (qui motus dicitur pyramidis axis, hoc est linea formalis per pyramidis medium à basis eiusdem centro, ad ipsius conum tendens.) Sed & hoc confirmatur in eo, quod videmus in speculo concauo rotundo, omnes radios exteriores contrahi in centro, & per resistentiam eorum in eo per rectam lineam ab eo exilire videtur species integra visa; Eodem plane modo res se habet in radiis ab oculi centro ad basin & à basi per centrum eiusdem ad conum reflectentibus; quia quidem reflexione recta veritas de natura externa obiecti sensui visus declaratur, & hoc modo per nuntium spiritualem ab oculi centro ad rationis thronum motu seu reflexione quadam retrograda refertur illud veritatis simulachrum, de quo iudicat ratio, & secundum hoc vel odio vel amore, vel appetitu, vel fastidio, vel neutro instruit animam naturalem, & omnia per nuntios suos instruit corporis membra, vel ad euitandam rem visam, vel ad amore eam amplectendam.

Primum ergo sperma animale, seu spiritus animalis primi gradus, in plexu choroide præparatus; cuius est sensibus & motui interuire, est nuntius ab intellectu missus, ad faciendam huiusmodi inquisitionem, qui mandatum mentis conducit ad Chrystallinum oculi palatium, atque illud mandatum in hoc mineri mundo est instar Dei verbi in mundo maiori, luce intellectuali & fulgore diuino vndique stipatum. quod est primus tam vitæ quam visionis actus, qui posuit in oculo microcosmico tabernaculum suum non aliter quam verbum Iehonæ in sole: sperma ergo spirituale secundi gradus seu depurationis est immediatum lucis seu fulgoris huiusmodi intellectualis vehiculum, quod non aliter super alas prioris vehitur, quâ spiritus cælestis seu anima super illas aeris seu venti: nam spiritus hic ex cremore spiritus vitalis abundanter in reti admirabili affluente atque natante extrahitur, qui cremor super natans & inuisibilis depuratione factus, se habet ad grossum spiritum animale ut aether (in quo dotes supercælestes abundant) ad aerem: Nam in eo non modo vitæ, sed etiam intellectus fulgor dominium habet: Atque hæc est ratio, quod imagines in pupilla oculi vitæ & scintillantes conspiciantur, hoc est propter copiosam horum radiorum fulgurantium præsentiam, qui nihilominus obseruantur hominibus extremo mortis periculo propinquis, per tres dies ante obitum abesse & deficere, quod est certissimum apud medicos mortis securæ inditium, cuius quidem rei ratio in promptu est, videlicet quia ob naturæ debilitatem, facultas animalis spermata sua præparare ac depurare nequit, mediantibus quibus fulgor intellectualis ad Chrystallinam visionis sedem vehi atque conuci debet; Hoc etiam idem in causa est, quod externo & diuturno morbo laborantibus oculi acies sit tam debilis & obtusa, vt lucem intueri, aut solis radios tolerare non possit, videlicet, quia naturæ ægritudine debilitata non nisi tarde & debiliter in spirituum animalium consortione operatur: & consequenter fulgor mentis diuinus ad chrystallinos oculorum montes seu turres specularias non nisi parce emittitur: Vnde fit, vt ob animæ huiusmodi fulgidæ defectum tenebre reddantur oculi & infirmi.

C A P V T VII.

De cranei mysterijs. Et de minicula illa in homine portione, adeo à philosophis mysticis decantata quam Luz appellauerunt.

NON possum ego hoc in loco nonnulla caluarie mysteria præterite, primū enim obseruatione dignum existimamus, quod vndique sit constitutionis petrosæ, qua, tanquam arce lecura tenerrima cerebri substantia ditissima mentis & animæ sedes muniatur: Deinde, quod eius essentia interna sit quasi fuga dæmonum, cum experientia frequenti facti simus certiores, quod ille morbus Cacodæmonius Epilepsia dictus, seu potius dæmonium huiusmodi morbum inducens, mediante illius in potionibus seu electuariis vsu, seu eiusdem extracto arte chimica effecto & in aliquo conuenienti vehiculo administrato soleat expelli atque eiici. Porro etiam eius rasura vel portio quædam combustionem in cineres redacta: febres

febres quattanas, quæ à pessimis malignorum spirituum obsidentium insultibus procreari solent, propul-
sare atque curare animaduertitur, quod quidem perficere non posset, nisi magna cælestium virtus atque ef-
ficacia huic parti petrosæ adesset, quemadmodum alibi latius explicabimus. At vero, quod ad Epilepsiæ cu-
rationem attinet, obseruatum est à nonnullis diligenter inquirentibus, quod in quorundam suspenforum
craniis (quod quidem in iis solummodo euenite & inueniri dicunt, qui morte violenta obeunt) crux quæ-

dam albicans in aliqua huius ossis integri particula reperitur, istius quasi magnitudinis, quæ præci-
pue in se continet Epilepsiæ curandæ facultatem: atque istam quidem portiunculam magno: precio habe-
re solent, putantque virtutem haud exiguam, & proprietates abditissimas in huiusmodi ossis transfusali
comprehendi.

Porro etiam Philosophi in occultis naturæ mysteriis summo opere versati, de quodam ossis in corpore
humano occultato mentionem fecerunt, quod ipsi Luz vocauerunt, de cuius interna proprietate ingentia
certe & stupenda declarauerunt veteres, Nam de eo hæc scribuntur: *Est in corpore humano os quoddam mini-
mum, quod Hebræi Luz appellant, magnitudine ciceris mundati, quod nulli corruptioni obnoxium, nec igne quidem vincitur,
sed semper conseruatur illa sum, ex quo velut planta ex semine in resurrectione mortuorum corpus nostrum animale repullu-
lascet;* Concluduntque has virtutes non ratione sed experientia declarari, Et certe hæc est mirabilis illa in
homine portiuncula, quæ à corpore humano nunquam discedit, & per id tanquam custos permanebit vs-
que ad vltimum diem.

Hæc vobis (lectores beneuoli) scribere in animum meum venit, quo intelligatis, non omnia homi-
nibus vulgariter intelligentibus esse nora, imo vero vt ipsi ingenue confitemini, plura esse hominibus oc-
cultata, quam ipsis ad hoc vsque tempus reuelata; In bonam ergo partem, & frontibus serenis, hanc meam a-
natomiam accipiatis velim, atque vt prius legatis, relegatis ac omnia punctim reputeis, quam temere &
inconsulte hos meos labores minime (vt opinor) leuiter respuendos, condemnetis, obtestor: Cum omnia
tam rationibus ex philosophiæ fundamentis depromptis, quam philosophorum & Theosophorum imo
vero & sacrarum scripturarum testimoniis comprobata habeatis, quæ à nobis sunt dicta & scriptis manda-
ta: Nec satis est dicere hanc nostram doctrinam ideo esse respuendam aut reiiciendam, quia noua videtur,
& ad hunc vsque diem minime aperta & diuulgata: quin eo magis iustitiæ trutinis ponderandam existima-
mus, quo philosophiæ atque medicinæ inter nos tractationem incertiorem esse & fallaciorem deprehen-
dimus, In tractatu autem nostro proximo, de morborum causis disceptante, hæc omnia speramus luculen-
tiora reddere, imo quidem tam euidentia facere, vt neminem credamus mente sana præditum de his
rebus amplius dubitaturum. Interea temporis vobis mentes sanas in corporibus
sanis ex corde precamur.

F I N I S.

[The text in this section is extremely faint and illegible due to the quality of the scan. It appears to be several paragraphs of dense text.]

MONOCHORDVM MVNDI
SYMPHONIACVM,

SEV

REPLICATIO
ROBERTI FLVD, ALIAS DE
FLVCTIBVS, ARMIGERI ET IN
Medicina Doctoris Oxon.

AD APOLOGIAM VIRI CLARISS. ET IN MATHESI
*peritiß. IOANNIS KEPLERI, aduersus Demonstrationem suam
Analyticam, nuperrime editam,*

IN QVA ROBERTVS VALIDIORIBVS IOANNIS
obiectionibus, Harmoniæ suæ legi repugnantibus,
comiter respondere aggreditur.

Francofurti

Typis ERASMI KEMPFERI,

Sumptibus IOAN. THEODOR. DE BRÛ.

ANNO M. DC. XXIII.

AD CLARISSIMUM ET EXCELLENTIS-
SIMUM VIRUM

IOHANNEM KEPLERUM,
MATHESIS PROFESSOREM
CELEBERRIMUM.

Quid literæ tuæ (breui occasione data) tam subito ad meas per-
 uenerint manus (Vir Excellentissime) latitia haud exigua sum
 delibutus, gaudioq; in sperato persusus. Nec quidem velim ex-
 optata earum presentia me ideo latum atque alacrem emeruisse
 intelligas, quippe ex quibus simul atque Apologia ipsis annexa
 indignationem in me tuam publice excanduisse animaduerti-
 mo vero in eo augetur & duplicaretur mihi inæstitia, nisi te
 in mea opera (minime ad hoc vocatum aut incitatum) digi-
 tum, ad famæ honestæ violationem armatum, appetitu temerario immeruisse persensis-
 sem: Sed quia Apologia tua nouiter legati instar publici in lucem prodiens, suū dominum
 in eo ipso mihi & mundo quodammodo excusare uidetur, in quo ut ipsum acriter discursu
 meo Analytico accusarem prouida me admo:ebat cautela, coacta urgebat necessitas.
 Verum hercle te admirari dicis, quæ me necessitas ad Discursui tuo Analytico responden-
 dum redegerit, cum nihil spononderis, nihil rogaueris, nihil obieceris. Siccine, mi Iohan-
 nes, nobiscum lucis? De coloribus adhuc me posse iudicare nescis? Aut de spiritu plane
 insensili linguæ contactui minime subiecto me conflatum censēs, utpote qui duros ver-
 borum ictus & flagrantia scripturæ vulnera persentire nescio. At quis curiose arbitran-
 do aut secum de hac re sedulo deliberando, Virum, mentis lumine adeo exaltatum, scientia
 mathematica nemini postponendum, variis animi dotibus per vniuersam sere Euro-
 pam celeberrimum, & calorū Harmoniam more suo mathematico diuinitus canentem,
 in tantam moralitatis antipathiam incidisse, animo conciperet, ut via comparationis
 nulla præeunte causa cudenti, ignotum plane & minime ferientem occasionem ve ius-
 tam ei præeuentem, frondoso quasi verborum suste contunderet, ac spissis infestisque male-
 uolentiæ calcibus insequeretur? Et impune te relaturum meas contumelias putasti? aut
 iniuria tantæ vexationem silentio transeundam, & calamo veritatis argutia imbuto nõ
 diluendam existimasti? Quis enim mortaliū famam & dignitatem suam insolentiæ a-
 sspersionibus tabescentem in se rursus mutuo quasi nixu reficere & veritatis Opobalsa-
 mo restaurare non contenderet? cum & musca suo splendore prædita, & vermiculus felle
 muni-

munitus inimicorum inuasiones atque opponentium contumelias omnimodo propulsandas, naturali quodam instinctu videantur declarare. At vero tu in pulpito te pro solito constitutum somnariis, ad Lectores quasi ex eo erudiendos locutū asserere non erubescis, ac si iusta idoneaque hæc esset contumeliæ Ptolomæo & Roberto oblatæ excusatio, utpote mediante qua secure & nulla hac in re quæstione impostero facienda, condita eorum scientiæ fundamenta in prosœnium publicum velut quandam victimam voluntati tuæ præbendam produceres. Quid? An quia magnus & regalis ille quondam Ptolomæus (nunc parua fati truculentia contumulatus humo) causam suam voce viua agere aut iniurias; utcunque erroris crimina honori & dignitati suæ inferentes, propellere nequit; ideo & Robertum, Ptolomæi vitæ licet non gloriæ superstitem, pro se ipso in causam suam harmonicam haud descensurum, eique, etiam fortiter oppugnante Iohanne, licet in re symphoniaca eruditior longe euassisset, licet omni Auditorum & discipulorum choro stipatus, & tota suæ turba seu sectæ caterua comitatus; viriliter adfuturum in animo cogitasti? Ergo & ecce præter expectationem tuam (quippe improuisum me è turba coortum dicis, non propria voluntate, sed ratione iusta me ad huiusmodi certamen impellente, Nundinis vernalibus penultimis comparui, in conspectum, inquam, publicum sub Discurtus Analytici titulo tam dudum prodij. Nam heus tu, qui comparationem, præsentis contentionis sobolem, occæperas, & sermonem in Harmoniæ meæ leges ieceras priorem, qui gestis in re aliena subtili ipsius Lyncei & multifario Argi intuitu curiosus, quam æquum est, inquirere, non te pigeat vel pudeat, si profusus eiusdem conditionis nummulos verbosos, par scilicet pari referendo, calumniatoris seu detractoris mercedi destinauerim: cum & Christiana sit hæc admonitio, ut alteri non faciamus, quod nobis fieri nolumus, scriptisque mandatum inueniamus, quod oculus pro oculo sit restituendus, sanguis sanguine abluendus, & opprobria verbosa similibus quandoque reprimenda, nam venenum veneno expellere, & scorpio in pulpam contusus proprii ictus vulnera sanare dicantur. Nec sane quicquam contrarietatis tibi aut Harmoniæ tuæ siue malitia in te aliqua commotus, siue ad talem finem inuidiæ stimulis percitus struere aut molire cogitabam: sed causam solummodo meam contra errores in me conijcientem audacter agere duplex me inuitabat occasio, gemina persuadebat cautela: ut scilicet imprimis mundi literatis ostenderem, quam sit Philosophiæ peritiori facile quam dotibus ingenij etiam mediocribus induto leue, Philosophiæ suæ fundamenta, utcunque verbis contumelia delibutis obfessa atque oppugnata defendere: triplici præsertim cum sint demonstratione, tanquam inuidiissima armatorum factione munita; validissimis, inquam, Physices armata rationibus, frequente tam Philosophorum quam Theosophorum stipata authoritate, ac denique (& quod omni argumento est efficacius) certissimo conclusionum ocularium choro ab occulto quinque elementorum mysterio, & spiritualibus eorum operationibus deriuata atque confirmata: ac tum postea, ut Lecturi, iustitiæ alis elato indicarem, quod tam mihi Roberto sit possibile clausis quasi oculis & obdurato corde Harmoniæ Iohannis leges respuere & viles facere, quam tibi Iohanni suas refellere iniuriasve afficere: cum non sit volenti difficile prauissimis opinionibus & argumentis probabilitate aliqua statuminatis ea fingere mendacia, & veritati minime consentanea, quæ vel auditu noua, vel supra cogitationis vulgaris captum ardua videantur, quæ nihilominus si paulo accuratius inspiciantur, non modo compertu euidencia, verum etiam factu possibilia, imo vero facilia censeantur. Physices ergo har-

monia Roberti bases tuâ astutia & subtilitate mathematica euertere conatus es. Si arte siquidem pari & rationibus è naturæ promptuario scaturientibus ego illas Iohannis mutuò conatu cõuellere sibi aggressus, ideo Iohannem ad iniustam indignationè arrectum, etiam ultra modum facti (Scholaribus; Verbofis in castro Mineruæ gladiis luctantibus; familiaris) seuiturum existimaret quispiam, cum par pari referatur, equum censetur atque honestum? At in Apologia sine tu crebris te irritatum iniuriis dicis, causamque habuisse passim excaescenti. Meam hercle tu cantilenam canis, qui non nisi semel te bis ferientem feriens, duplici iam percussus verberere, causam pro tua vnica geminam habuissem excaescenti, nisi te ipsum pag. 50. comiter asserentem sales & iocos Disputatorum em bammata fuisse auscultassem. Vt igitur ego duplici apud te Conuiuio iam Philosophico interfui vocatus, illic deprehendo epularum dispositiones non harmonia adeo physica concinnas, quam verborum amaritudine conditas: sic etiam te ad dapes atq; mensulam meam haud dissimiles, quamuis non nisi semel rogatū indignatione & tædio magis quam victu; palato arridente, grauatum sentio, atque ita vtrumque nostrum video pacis & quietis procliuem. Quare cibariis malevolentia vâsculis raptim remotis noxiisq; inimicitia huius poculis ultra montes hyperboreos in exilium relegatis, nos tandem sic propitiati, querelas scilicet potius iurgia hæc philosophica (si placeat) absoluamus: ad amicitiam pro tuo voto accedamus, eam; à lite quamuis philosophica inceptam, conglutinemus, indulgeamus; habenas, inquam, eiusdem habeamus laxissimas, atque vt sermoni tuo pag. 50. prolato verbatim fere correfpondeam: Illa quidem tua æquanimitate ecce me mitigatum atq; propitiatum inuenis, nec video (modo tu æqui boniq; facias) quid in posterum impediet, quin amicitiam colamus literariam, & quod quifquis acceperit à Deo Talentum, id in laudem Creatoris inq; proximi eruditionem citra obrectationem alterius conterat: quæ vero alter ab altero benefcripta offenderit, ea ab illo cum veneratione largitoris spiritus animo grato accipiet atque fruatur. Enimvero dignum reuera illum iudico extrema sustinere, si quid est tamen nouissimo extremius, qui, minime coactus atque incitatus rixas & contentiones placidæ Dei & Naturæ contemplationi præferre gaudet. Quicumque ergo nostrum amicitia huius à te prius allatæ præscriptis in posterum repugnare tentauerit, feriatur merito. At vero hoc te scire interea velim, quod vt ne quicquam posthæc in tuam cogitare perniciem, aut aduersus Harmonia tuæ leges agere mihi proposui: sic etiam Deus mihi melius, quam vt mei negligentia vel minima aut Harmonia aut Operum meorum Physicorum particula vel tantillum indignitatis aut contumelia patiatur scrupulum. Imo vero si quid in Apologia tua aduersi aliquod ipsorum membrum respiciat, id prorsus argumentis à veritatis fonte depromptis (pace tua saluisq; amicitia nostræ vinculis) abluere non desistam: in quo nihilominus negocio efficaciam (spero) fateatur Iohannes quod Robertus in hâ eplicatione hac sua nec lecum (vt ait pag. 4.) in ferenam frontem torquere, nec in quempiam nisi in ferientem retorquere gestiat.

REPLICATIO IN APOLO- GIAM AD ANAL. I.

AN Iohannes in comparatione sua videatur me inscitia accusare licet occulte tibi Lectori, curiosa iustitiæ trutinis ponderanti, lubens commendo. Et quis in hoc mundo fallaci tam iustus, & rei veritate adeo syncertus est inueniendus, qui rem sibi propriam cum aliena comparans, hanc illi præferre, aut suam alteri utcumq; præcellentiori postponere solet? Iohannes Comparationem inter suam & illam Roberti Harmoniam fecit voluntariam. Quid ergo magis est expectandum, quam ut Iohannes sibi proximus, Harmoniæ suæ honores faciat egregios, illam vero Roberti prauissimis contaminet opinionibus, tentetq; suis astutiis mathematicis, ut ea videantur mendacia, quæ verissime à nobis perhibentur, factuq; facilia sentiantur. At iam nunc exitus acta probabit. Nam

Pag. 41. in hæc verba prorumpit: *Plus diuinorum operum in meis harmoniis detexi, quam tu tuis, qui priuatis de mundo conceptionibus, nullo sensu confirmatis, indulgeas.*

At quia Lectorem multitudine foliorum minime ob meam causam grauatum esse velim, paucis hic illas Cõparationis Iohannis particulas; errores nescio quos in me coniicientes; recitare atq; remetiri aggredior, quibus Lectori benèuolo & iusto luculentius ostendatur, iustam mihi occasionem oppugnantis contumelias propulsandi, & dignitatem meam inuidiæ apertionib. conspurcatam, veritatis quasi fluctibus abluendi atque abstergendi, fuisse oblatam. Verba eius hæc sunt:

Text. 10. *Propterea in ipsius opere plurimæ sunt picturæ, in meo diagrammata mathematica literis instructa.*

Quid aut quare hæc inter picturas & diagrammata mathematica Comparatio, nisi quia picturarum vanitatem; diagrammatum vero mathematicorum utilitatem inde mundo intimaret?

Text. 11. *Videat ipsum plurimum delectari rerum ænigmatibus tenebrosis, cum ego res ipsas obscuritate inuolutas in Lucem intellectus proferre nitur. Illud quidem familiare est Chymicis, Hermeticis, Paracelsistis; hoc proprium habent Mathematici.*

Hic mundo quidem innotescere videtur, Harmoniam meam ideo inutilem esse, quia ænigmatibus tenebrosis inuolutam, atque ita literatos prauissimis suis opinionibus à mea Harmonia iniuste destrahere conatur, at vero ut sua in respectu & honore haberetur, narrat, eam esse apertam, perspicuam, & umbris parabolicis penitus destitutam.

Text. 12. *Vbi eandem mecum tractat materiam, hoc discriminis est inter nos: quod ipse sumit à veteribus, ego è rerum natura eruo. & ab ipsis fundamentis instituo. Ipse quæ accepit, ea confusa propter variantes tradentium sententias, & incorrecta vsurpat. Ego naturæ ordine procedo, ut omnia secundum leges naturæ sint emendata, & confusio vitetur.*

Multa de se hoc in loco prædicare videtur, Lector optatissime, sed si ré paulo accuratius inspexeris monites promitti, vix colliculos produci senties: At mihi interea (causa, minime audita vel penitus ab eo ignorata) quam austerus sit iudex, quam iniquus arbiter ex supradictis est colligendum.

Text. 13. *Vbi ego veteres expressè refuto de causis consonantiarum differentes, ibi ipse citra dubitationis aleam sequitur, de causis verioribus ne cogitat quidem.*

Perge igitur trophæum victoriæ tuæ verbosum figere: sed interea te cauere moneo, ne incompleta tua causarum consonantiæ scientia fallaris, quippe quem de fontis ipsarum Heliconij dulcedine non adhuc prælibasse, aut Parnassum Musarum sedem nunquam visitasse ex tuis scriptis sat liquido percipio. Sed perge inquam, cum tua Comparatione, quam (pag. 5. huius) comparationem & non accusationem vocitare gestis.

Text. 14. *Vbi Musicam ille in mundum introducit. Hic vero immane quantum inter nos discrimen est. Primum quas ille Harmonias docere intendit, ea sunt mere symbolisni, de quibus idem dico, quod de symbolisni Ptolomai, poeticos potius esse aut oratorios quam Philosophicos aut Mathematicos.*

Video, hercle, Iohannem ideo Harmoniam meam pro symbolisni potius poeticis quam philosophicis habere, quia eius basim Chaos illud ab Ouidio allegatum, Aquas, Lucem & tenebras adeo ab Homero & Hesiòdo, imò vero à Vergilio toties decantatas esse obseruauit. At vero ideo nullum esse Chaos, nullas aquas, aut Lucem, aut tenebras, quippe à Poetis celebratas, nemo sapiens arbitrabitur. Quod denique sint subiecta Physicæ originalia, hoc omnes fatentur Philolophi, tam ethnici quam Christiani. Quid igitur impedit, quod Harmoniæ meæ fundamenta, si pro symbolisni habeantur, non sint symbolisni philosophici

magis, quam illa Iohannis, quæ fundantur super circulum in anima & eius diuisiones, quod ideo pag. 16. & 17. probat necessario sequi, quoniam anima est imago Dei: atque hinc inde dicere videtur, quod figuræ omnes Geometricæ in plano deriuentur. Anne quidpiam est hoc magis symbolicum & parabolicum? nam Anima dicitur Circulus atque etiam Deus ipse, sed more analogico & plane metapharico. Nec tamen pro hoc à Iohannis Harmoniæ legibus quicquam distrahere volo aut cupio, cum & numerus dicitur fuisse principale in animo conditoris exemplar condendorum: sed quomodo? videlicet, quatenus per eum declaratur esse infinitum; nam numero nihil est infinitius. atque etiam per eum Dei immutabilitas declaratur, quatenus nil immutabilius numero & proprietatibus eius. Insinuat ergo numerus Deum simplicem, dum immutabilem, insinuat sapientem, dum præcientem, insinuat incomprehensibilem, dum infinitum, & insinuat mirabilem & singularem, dum hæc tria. Atq; hæc est ratio, quod numerum tetra- narium tanquam primarium & perfectissimum elegerit Theologia, volens Deum primam omnium formam exprimere, inde arguens, ipsum esse formarum & Lucis originem. Porro etiam per numerum explicatur eius magnitudo, vnde à Mathematicis triangulus ei adscribitur, vt pote quæ figura in alias nõ resoluitur, nec vllis obnoxia est principiis, sed principium est in omni figuratum geometricarum compositione & in earum resolutione finis, cum tetragonus, pentagonus & reliquæ figura ab ipsa procedunt & redeunt in ipsam, est ergo quasi forma prima, à qua materia suam esse accepit, & sine qua esse non potest. Porro forma est accidenti infuscipibilis: Ex his igitur patet quomodo Deus aut ipsa Mens (quæ participat de Deo) dictus est à Sophis numerus, vel circulus, vel triangulus, non quod reuera ita sit, sed per similitudinem, & sermone parabolico ita dicitur. Quare si meæ Harmoniæ sit symbolum, est quidẽ tale philosophicum, vt illam Iohannis fateor esse tale mathematicum, hocque spero sine iniuria aut ad suam aut meam Harmoniam.

Text. 15. *In primo suo Tomo mundum distribuit in tres regiones, vbi secundum illud celeberrimum Hermetis axioma, supera, similia seu analogia facit inferis. Hæc vero analogia vt per omnia succedat, sæpe criminibus trahenda sunt, qua vteriq; comparantur.*

At iam nunc quo tendit hæc Iohannis Comparatio, facillime animaduertat Lector: videat, an hæc sit proprie, vt ipse dixit, comparatio vel accumulatio. Pergit autem & liberaliter sic mecum agit:

Text. 17. *Ille vobis fisis, vbi Harmoniarum ex numeris abstractis esse credebat, sat habet si quas inter partes concordantiam demonstrabit, eas numeris quomodo vique comprehendat, nulla cura cuiusmodi vnitates illo numero accumulentur. Ego vspiciam deo quæ res harmonias, vbi res, inter quas sunt Harmonia, non possunt commensurari eadem quantitate mensura.*

At toto tu hic, bone Iohannes, in hac tua assertionem errasti cælo, vt in Demonstratione mea analytica luculenter est explicatum, vbi etiam imprimis probaui, te sensum Harmoniæ meæ physicum minime intellexisse, atque etiam quod vnitates harmoniæ meæ externo & modo mathematico sumptæ in monochordo mundano (quod Pyramidis cuiusque axem effingo, vbi formæ eum materia gradus optime explicantur) bene, harmonice, & proportione iusta ad res mundanas secundum Platonis & Procli tui placitum ordinantur, in hoc Tractatulo me satis aperte demonstratum haud desperabo. Obserua iterum, bone Lector, quanta hic importunitate me premit:

Text. 18. *Præterea ille totum mundum ratione se nihilometri in tres æquales partes diuidit, sat cognitum habens, æquales illas minime esse. Sed ideo solum, quia prima vnitas est mundus elementaris, secunda mundus æthereus, tertia empiricus: & vero vnitates pingualiter non possunt, quam a qualitate linearum.*

Hic multum inuenit Iohannes erroris in mala vnitatum applicatione, quippe qui nullas præterquam in linearum æqualitate depictas agnoscere videtur. Vn quidem est in Mathesi strenuus, & demonstrationibus geometricis adeo addictus, vt Vnitatum vere physicarum & formarum nullis dimensionibus determinatarum oblitus sit. Si tibi Lectori placeat, demonstrationem meam analyticam in hunc contextum legere, digneris obtestor. Quis ergo ex hoc eius sermone confutationem potius quam Comparationem non eligeret?

Text. 19. 20. 21. 22. 23. 24. & 25. huiusmodi conditionis atque farinae esse obseruabis, si eos mente iusta inspexeris. Denique

Text. 26. sic concludit: *Ex his paucis constare arbitror, etsi ad intelligenda mysteria confusa Philosophia profundissima, quam tradidit Robertus, cognitione proportionum Harmonicarum omnino opus est: tamen illum qui vel totum opus meum edidit, adhuc a mysteriis perplexissimis absfuturum haud paulo longius ac ipse ab accuratissima certitudine demonstrationum mathematicarum recesserunt.*

Ex his igitur vt (credo) Lectorum haud latet, non comparationem, imo vero expressim Harmoniæ atque Physicæ meæ refutationem, Iohannem per vniuersam Appendicis suæ discursum fuisse aggressum, atque omni conatu pettentasse: quamuis illud in multis suæ Apologiæ locis abnegare videatur, inter quos nonnulla hic recitare mihi proposui:

Iamdudum abs te, Roberte, petij, vt me excusatum habeas de crimine obrektionis aut maleuolentia, Nullum neque sibi neq; Prologo dedit obtrudo, quod symbolis vniuersi nihil directe demonstrantibus. Pag. 31.

Comparationem instituit, non accusationem, ad erudiendum Philosophia Studiosum. Pag. 5.

In titulo Præfationis: Miror quæ te necessitas ad respondendum adegerit, cui prior ego nihil sponderim, nihil rogauerim, nihil obiecerim. Pag. 3.

Non iniuriam tibi feci, Roberte, nullum in opere tuo finxi stigma inuidia, sed opus Lectori à sua proprietate nata scripsi. Pag. 11.

Queritaris, me sentate tuam ignorantiam atq; inscitiam mundo pro palare. Plane falleris aut fallis. Ego, vt dixi, mecum hui comparo, vt Lectorem erudiam. Pag. 14.

Nullam doctrinam tuam iniuriam illatam à meis comparationibus dico, dum ego meos harmoniarum terminos appello Mathematicos, tuos vero enigmaticos, pictos, Hermeticos. Pag. 33.

Non refuto, Roberte, tua, sed comparo mea, vt sciat Lector, quid penes te querat, quid penes me. Pag. 37.

Frustra te munis, Roberte, non aduenio oppugnator, sed hospes eminens te salutans. Pag. 40.

Plus excusationis inuenire potuisset hæc tua vindicta cupiditas, quam nunc, vbi meris comparationibus vsus, sepem in gratiam Lectoris inter tuam & meam Harmoniam struxi. Pag. 47.

At iam ad te, Iohannes, orationis meæ filum conuertam, atque aucter dicam, quod nec tibi, nec Harmoniæ tuæ mathematicæ pertinetet illa mea Physica, quare inuidiæ nota est potius tibi quàm mihi assignanda, qui huiusmodi inter nos contentionem seu disputationem occæpisti, & sermonem in Physicam meam iecisti priorem. Quare lectoris & iustitiæ testetur oculus, quibus casum meum præsentem commendo, si sermo iste tuus pag. 41. prolatus, sit conueniens necne. *Nec nunc (inquis) ego conuiuere debeo quietus quin potius indignationem meam demonstrare, quod te video æmulatione irritatum iniuriæ, (quoniam tibi imaginariis ex eo, quod ego Deo suum tribui, munere meo suuctus, distinguendo inter tua & mea) huius, atq; offensusunculæ vltionibus exagitatum, te transfuersum rapi, &c.* Falleris & fallis, Ioannes: non enim æmulatione ardeo, nec virtuti tuæ inuideo, imo vero collaudarem potius, nisi te minime vocatum aut à me prius incitatum in me atque Harmoniam meam transfuersum rapi persensissem: nihil enim in te, in tuam dignitatem Harmoniam proprio appetitu moliti tentabam, sed coactus & incitatus, vt sapientem decet, violentiam alienam viribus propellere propriis, atque munimentum aduersus hostis inuadentis conatus summopere defendere sum aggressus. In te ergo coniciatur inuidiæ atque æmulationis vitium, qui querelas has philosophicas incepisti: nam reuera, quod ad me attinet, ego inuentiones in re mathematica tuas laudo, in re astronomica non inuideo felicitatem, sed solummodo à te peto, quod tam moralitate quam doctrina sis eminens, nec æquum siue honestum statuo, vt quempiam tibi in omni scientia æqualem sine ratione vili pendas, aut ipsius doctrinam vituperio & calumniis afficias, nisi ab ipso in palæstram philosophicam aut saltem mathematicam sis prius citatus. Sed ad Apologiam tuam sic progredior.

In Apolog. ad Analysin. II.

An ego mihi in Analyfi hac gloriam aliquam arrogare gestiam, Lectori iustitiæ alis elato committo: qui proculdubio hanc tuam assertionem tam veram inueniet quam vocabula ista tua: Putrefactiones. Calcinationes, Sublimationes, & Reuerberationes, ad Apologiam tuam vel Analysis meæ materiã seu subiectum pertinentia.

In Apolog. ad Annal. III.

Nolo ego de vocabulorum sensu aut grammaticali eorum applicatione vterius disputare. Sufficiat enim illud à te dictum, videlicet, quod in verborum numero partem discriminis nullam ponis. Ad huius ergo Apologiæ tuæ partis materialia potius me accingam, cuius intentio primaria circa orationis in vtramque Harmoniam docendo contractionem vel dilatationem versatur, similiter in mediætatam explicandarum methodo atque consonantiæ Diapason inuentione seu demonstratione magis commoda & conueniente.

Ad copiosam autem verborum seriem quod attinet, agnosco ipsam professoribus publicis, qui artem, circa quam versantur, ex pulpito suis Auditoribus prædicare solent, valde esse necessariam atque vtilem, vt nimirum imprimis Artis; quam profitentur; arcaha verborum multitudine & circumlocutionibus ad faciliorem Auditorum capacitatem reddendam, explicare atque demonstrare queant, deinde vt horæ constitutæ spatium non inaniter transcurrant. Non ergo inuideo Iohannis verborum affluentiam, imo vero laudo potius. Nec tamen sequitur, quod succincta in re musica Roberti demonstrandi ratio eiusque per figuras indicationes sint penitus abiiciendæ aut negligendæ, quippe professionem Mathesis publicam nunquam exercuit, aut eam sibi exercere proposuit. nam licet (fareor) Professoris publici conditio & officium sit laudabile valde & reuerentia dignissimum, me nihilominus neque ad tale negotium, vt pote laboris tanti impatientem, & linguæ volubilitate minime præcellentem, promptum aut idoneum persentio. Nec certe (Deo gratias) me tanta cogit necessitas, vt ad aliquod opus seu conditionem naturæ aut inclinationi meæ aduersam, victus vestitusque mihi comparandi causam eam diligentiam impenderem, cum mihi Pater olim charissimus honore & titulo Equitis aurati insignitus officiis in republ. haud imæ conditionis imbutus; & diuitiis atque possessionibus satis fortunatus, mihi portionem seu patrimonium (quamuis non ita magnum, natu nihilominus minimo sufficiens, nihil mediante quo per me solum sine Professionis aut Artis cuiuspiam præsidio laute satis & opipare vitam agere & conducere queam. Et quamuis Medicinæ

professionem nunc amplectar volens lubensque, tanquam scientiam naturæ & diuinitatis mysteriis refertissimam, ab eius tamen praxi me magis vacare quam in ea versari, propter contemplationem Dei & Naturæ placidam me à negotiis mundanis vt plurimum auocantem agnosco. Est ergo hæc ratio, quod de scientiis quidem variis (Iuuenturis meæ fructibus) non nisi succincte egerim, quibus ita in breues Epitomes contractis, non discipulos mere rudes atque recentes more Professoris informarem, sed vt mediocriter in Physica atque artibus liberalibus versatos ad perfectionem in iis promouerem. Succincte, inquam, scripsi, & picturis quasi viuis rem oculis luculenter delineavi, vt vnum alterius defectum supplere possit, & Scientiæ mysterium citius à diligenti Scrutatore elici. At Iohannes hic deridere videtur ipsos, qui loco verborum multitudinis oculo docere nituntur, minime quidem considerans, quod visus sit omnibus sensibus præstantior, & per se magis existens: res enim visâ validiores solet in animo impressiones efficere, quam illa solis verbis explicata. Dicimus igitur, quod artis medulla cum picturis tum verbis enucleata citius ab eruditore concipiatur, quam si sermone solummodo auribus incutiatur. Laudo ergo Iohannis prolixitatem, quatenus Professoris, non itidem me pudet pigetque succincta Roberti Scribendi formulæ, picturarum demonstrationibus intermixta. Quod vero ad medietates harmonicas & consonantiæ Diapason inuentionem attinet, atque etiam clauium b. b. ex fundamentis Naturæ reuelationem, quoniam tu, Iohannes, meam in Musica & Mathesi cognitionem tam paruipendis, inferis loco suo de illis verba faciam, vbi efficiam (spero) vt mundi literati me tum fundamentorum Iohannis rationem & conditionem non penitus ignorare, tum ipsum intemeraria de meis censura toto cælo errasse oculis apertis percipiant: nec tamen me, iuxta promissum meum quicquam in te aut Harmoniæ tuæ leges inferre percipies. Nec enim, insulse hoc à me factum scias (vtcunque ego in Apologia hac tua probris sæpiculeque sim exagitatus) quod te per vniuersum hunc meum tractatulum moralitatis potius suauitate mitigare, quam aut indignatione aut iracundia studeam inflammare.

In Apolog. ad Anal. IV.

Et certe Musicam naturalem ab artificiali haud iniuria distinguo, quamuis vtraque ex fundamentis eisdem sit producta: non enim domum, aut vas fictile, aut vitrum res ideo naturales nuncupamus, quoniam ex basi eadem naturali omnes derinantur, lapidibus scilicet, lignis, luto, herbis & arena: sed artificiales potius, quatenus naturæ fundamenta se elementaria artis industria permiscetur, componuntur, atq; ad Artificis placitum efformantur. Ex his igitur colligere liceat, Lectori, si in huiusmodi assertione sim homo difficilis, necne?

In Apolog. ad Anal. V.

De multifaria temporis tui diuisione, de mirabili tuo inter chordam grauem & acutam, sonum Diapason constituentes, experimento, quo spaciū inter systolen & diastolen pulsus humani metiri dicis, An mensura tactus locum, vt dicis, non habeat in Harmoniis Planetarum? An Harmonicæ Planetarum proportiones in prolixitate temporum periodicorum consistant, necne? Si in realibus Planetarum moribus, vt quidem ex centro Solis, appareant, Harmoniæ sint quaerendæ? An motus Augium non sit phisicus? De his, inquam, omnibus acres & tædiose fieri possunt Disputationes & controuersia. Sed de illis quidem hoc in loco indicare aut disceptare non intendo, ne nimitum Lectori imprimis tædium afferrem, aut ad vltiorem te iracundiam incitando tibi studiūq; tuis forem molestus. An possit in Harmoniis Planetarum considerari tempus durationis, vt in cantu humano: tu negas, & tamen tempore, videl. duratione motus, ab inuicem distinguuntur, nec, vt mihi videtur, secundum vnum solū temporis respectum se habent. Sed agnosco ego hæc omnia (tuo enim ore vt loquar) *in diuinam ingenij Roberti vi. n. penitus esse transfusa*. Sed an fallatur nec ne Robertus in his rebus, nolo ego curiosius inquirere, nec vltius tecum cōtendere, quoniam ad Harmoniam tuam pertinent hæc, aduersus quam secundum promissum nolo ego quicquam aduersi posthæc producere, ne stomacho abundiorem te redderem aut ad iram nouam exagitarem.

In Apolog. ad Anal. VI.

Toni vno respectu dici possunt interualla dissona, alio vero consona, ergo nec in hoc veterum assertio- nem negari. Nam iuxta Guido Monachum, Consonantia, est quasi simul consonantia: quod nisi simul duæ voces sonauerint Consonantia esse non potest. At tonus numeratur inter Consonantias, quas numero facit ipse 8. Me porro etiam docuit praxis, chordam grauem cum B. molli sonum efficere cum altero in B. duro, & quamuis aliquantulum rudis & durus sit ille concursus, tamen inclinatione subitanea consensūs in identitate iucundus est factus. Præterea duos tonos eiusdem interualli videmus, sonos numero differentes procreare. Nec hic ludo æquiuocatione (vt tu dicis) cum tonus atque etiam interuallum sint ambo soni & ad inuicem consonent; nam aliter Tonus consonantia non diceretur, sic tonus cum tono identidem sonat. Nec arguo ego, esse interualli specie differentiam inter tonum & tonum, cum dixerim, vnius chordæ tonum alteri

alteri proportionis identitate correspondentem symphoniam vnisonam effecisse, sed numero. vnde affirmavi ipsum esse consonum interuallum vno respectu, licet alio respectu sit dissonum. In barbitone huius rei veritas facillime explicatur.

In Apolog. ad Anal. VII.

Pythagoras sine ictuum marculorum praxi ad scientiæ huius mysterium nunquam peruenisset. Porro etiam legitur quod TubalCaïn Musicae inuentor primarius in instrumentorum musicalium praxi optime fuerit versatus. Ptolomæus etiam Musicae praxin minime ignorasse dicitur. Nec igitur hos à Musicæ theoria repello, imo vero in ea confirmo magis.

Denique ita curia, nescio qua, percitus in exclamationem hanc incidis: *O misellos Philosophos, qui de Creationis opere speculationes suas obrudunt, cum creauerint ipsi nihil.* Et profecto, Iohannes, tu qui tam strenuus, non dicam misellus es Philosophus, tam ingens Mathematicus, quid in nomine Dei creasti tu? Scisne tu reuera, quid sit creatio, quid mundi conflatio, quid Dens in potestate hominum reliquerit, cum quo permisit, vt Sapiencia sua permaneret perpetuum, vt in cunctis eum erudiret, eumque doceret, quid sit acceptabile Deo, & quomodo mundus erat factus? Aut scisne tu, quid Robertus, cum sit homo ad imaginem Dei creatus, possit: quantum in vera Creationis praxi versetur? putas tu, scientiam eius esse imaginariam, aut more Mathesis vulgaris (illam tuam hic excipio) incertam? Anne credis infallibiles suæ scientiæ Mathematicæ demonstrationes imo quidem & oculares deesse? Falleris, falleris, Iohannes, & toto cælo tuo externo erras, tametsi Planetarum situs motusque harmonicis te de longinquo perspicillis tuis opticis perspicere credis. De interna hominis mente aut occultioribus eiusdem actionibus iudicare nescis. Audacter ergo dicam, quod si Iohannes in sua Arte tanta peritia abundaret, quanta in sua Robertus, in meliori & rectiori Harmoniæ mundanæ statu insisteret, quam adhuc existit. Fateorque me in eo exultare, quod sim dignus inter Moyses discipulos numerari, à cuius arte Theosophica & Philosophica omnes aliæ scientiæ, imo vero & sacrosancta illa & solummodo vera Astronomia & Astrologia, in qua pauci versantur, deriuantur, quam nec Proclus quidem tuus nec Copernicus gustarunt, aut gustasse videntur vnquam. Quare ne exclames, oro, contra homines tibi non adeo cognitos aut familiares, ipsos Philosophos misellos pro tuo placito vocando, ac si neminem tibi comparandum censes. Scio equidem & fateor, te bene versatum in Mathematica vulgari, collaudo industriam, magnifico inuentionem, nec ego voluptatem fortasse vulgare in ea reperiri posse. Sed tamen hoc in tua acquisita gloria indecorum est sentiendum, quod homines tibi ignotos tu de ignorantia crimine tam facile condemnare non haesites. Sed agnosco ego accubitati tuæ, quoniam iratum hoc in loco te scripsisse video.

In Apol. ad Anal. VIII.

Hic ego te in angulum tuum reconditum relinquam, utpote citius instrumenta musica, & illud nouum ad tuæ cõparationis subiectum nihil attinent. Aut enim superflua addidisti, aut cachinandi gratia illa allegastis, vtrumque ego non respicio, sed flocci pendo.

In Apol. ad Anal. IX.

Pythagoram (dicas) malleorum ictus considerasse ante causas Musicæ inuentas, & tamen concludis, Robertum hodie tradidisse noua instrumenta. At Robertus replicare videtur, quod licet illa habitu seu figura sint noua, causæ tamen Harmoniæ eorum sunt antiquissimæ, & à visceribus naturæ extractæ. Deinde aliteris, *te, pro eo, quod liber tuus, meus instrumentis, areat, consonantiarum causas, tuo Lectori præstasse.* Respondeo, me hoc idem opus Lectori (sed sub alia forma) perfecisse, licet verbis non tam copiosis. At ingenue hic fatearis velim, *an nulla accidentia [vt dicas] præterquam illa quantitativa & mathematica concurrant ad veram rei physicae explanationem?* Tunc pergis affirmando, *quod inter accidentia primum genus sit quantitativum, hocq; ex Aristotele didicisti, reliqua omnia posteriora dicas.* Peto ergo quamnam quantitatem admittit formam substantialis, quæ est actus primus & principium motus ab omni accidente externo denudata? Aut quid tu facis de qualitate formali? Post hæc dicas, *harmoniam & mathesi indigere & physici ad causarum inuentionem.* Negatur hoc, quia est in natura harmoniæ suæ causas inquirere: imo vero ipsa patefactione sui occulti per motum suum admirabilem in mundi tam veteris quàm noui, hoc est, tam macro, quam microcosmi fabrica harmoniæ causas etiam scientifici oculis, manifestare solet, nullo ad res mathematicas habito recursum. Nec tamen nego, Naturam quodammodo etiam mathesi posse indicare, licet non ita aperte & naturaliter. Porro sit hoc quoque à me sine peccato dictum, quod Physicis meâ sacra est eadem cum Metaphysici tua.

Quod Robertus voce Harmonia vtatur sensu (vt ait) latissimo, non erubesco, cum vnica agnoscam mundi animam ubique expansam, quæ chordam harmoniæ mundi, quæ est spiritus vniuersalis, pulsare videtur, cuius instrumentum est ipsa mundi congeries vniuersa. Non est mihi error aliquis, quod inter Artes liberales Musicam, licet sit veræ Musicæ formalis cortex & umbra, collocauerim. Quis n. recte affir-

mabit, exteriora interioribus esse præferenda, aut circumferentiam centro, aut corporea spiritualibus, aut crassa subtilibus? Non acquiesco ego (vt innuete videris) in Musica sensibili, at in elementaribus omnino, quippe in quibus habitat forma pulsans, tamen Musicam formalem formales & internos habere sonos, vt materialem externos dicimus: nam alia est vox spiritus, alia corporis, alia Dei, alia Angeli, & alia hominis. In hoc nec à Iamblico meo, nec quidem à Scripturis sacris distare videor. Rationem concordantiarum & discordantiarum videbit (spero) mundus imposterus, me non plus ignorare, quam ipsum Iohannem, nec in Platonis, Porphirij, Iamblici aut Procli Harmonia minus versatum. Et vt tu *dogmata eorum ex præscripto doctrina catholica correxisse* ais, sic quidem ego, quatenus Christianus, eos in omnibus non sequar.

Eandem Musicam reuera in omnibus dico, vt eadem Anima mundi generaliter loquendo, at vero scis quod voces: aut soni eduntur diuersi secundum actus agentis proportionem in patiente: vt idem ictus diuersum sonum facit in cupro, stanno, ferro, plumbo, & in terra, at vero in aere vix auditur. Porro etiam fortis ictus fortiozem dat sonum in eodem subiecto, debilior magis debilem, magis enim obediens spiritus leuiorem & magis insensibilem reddit sonum, ita vt corporalia corporalibus, & spiritualia spiritualibus recte conueniant. Vide scne hic, quam Harmonia mea sit æquiuoca, vt dicitis: At ego dico, omnem Musicam consistere ex sonis, licet alij sint sensibiles, alij vero sensui nequaquã subiecti. Et quamuis concedam, quod harum vocum siue sensibilibum siue non, mathematicis proportionibus satis bene demonstrari queant, tamen talis indicatio est magis analogica, symbolica & accidentalis, quam est illa Physica, in qua res ipsa in sua natura, prout est, explicatur: cum natura sit suæ naturæ propior, quam aliena, & reali substantia magis, quam imaginariis accidentibus lætetur. Non condemno ego, mi Iohannes, artes mathematicas, imo ipsas laudare & extollere me cogit veritas, atque vero in naturæ demonstratione ipsam quidem naturam & eiusdem motus reales Physicos oculis gradus distinguentes rebus omnibus mathematicis præferre cogor. quis enim nisi more imaginario aut forte fortuna aut analogice formam aut formæ motum & actum in natura passiuæ Mathesis industria recte & infallibiliter declarare potest?

In Apol. ad Annal. X.

Hic, tu Iohannes, *pieturis ære excusis* Librum meum ex meo proprio concessu abundare dicitis. Fateor, nec exinde me percepi succensum. Sed miror, quæ te mouebat incunditas, aut in comparatione tua necessitas, vt de picturis meis tuisque diagrammatibus verba ieceris, cum hoc cuilibet Lectori esset familiare, nisi quia diagrammata tua picturis meis præferre gestis: quod si non hoc sequitur illud à te superflue dictum, & ad comparationem tuam inutile.

Concludis, Iohannes, nimis pompose, vt mihi videtur, & iactabunde, hisce verbis: *Liceat mihi etiamnum proferre vocem magis claram. Qui Mathematicarum Disciplinarum certitudinem amat, plus ille capit utilitatis in parte Mathematicæ harmonica perdiscenda ex opere meo harmonico, quam ex Roberti de Fludibus. Qui vero ingenium philosophiæ mysticæ (qua per anigmata tradit solet) oculis picturis pascere cupit, quod quarit in meo libro non inueniet.* Cui ego: me ex sola monochordi mei contemplatione plus harmonicæ internæ veritatis illud mundo & mundi animæ recte applicando; posse (si velim) legentibus explicare & docere in vnus dici spacio, modo si in Philosophia non nisi mediocriter essent versati, quam Iohannes in pluribus inuentione sua. Sed video optime, Iohannem aut nō legisse nisi solos librorum & capitum eorū titulos, aut in legendo ea accepisse pro anigmatibus, quæ reuera intuenti sunt valde clara, perspicua, & conclusionibus ocularibus confirmata atque demonstrata. Nec reuera rationem video ego vllam, cur Iohannes ita mundo proclamet anigmata mea, omniaque à me scripta obscura & parabolica publicate gestiat, sua autem luculenta ac manifesta: cum tamen certum & à quibusdam bene cognitum atque expertum sit hoc, quod etiam homines tam in Theologia quam Philosophia hic in Anglia versati, imo vero & nonnulli tam superiōris quam infimi gradus Nobiles sola librorum meorum lectura, locorum concatenatione & nexu bene obseruato ita in meis operibus Physicis docti euaserint, vt neglecta & quasi condemnata peripathetica Ethnicorum Philosophia; laudes illius meæ [fortasse præter mea merita] ebuccinauerint, & in eiusdem contemplatione mirifice visi sint oblectari. Refero igitur me & Librum meum physicum ad Lectorum beneuolorum censuram, iterum atque iterum eos orando, vt (more Iohannis) non solos titulos inspiciant, sed in veram eiusdem medullam se immergant, priusquam de eo iudicent: Et viderint spero, rem longe aliter se habere, & ab anigmatibus remotiorem quam iniuriōse atque iniuste ebuccinare videtur Iohannes, cuius argumentum solum hocque sæpius decantatum est: *Quæ scripsit Robertus anigmata sunt tenebrosa & hieroglyphica, cum ego res ipsas obscuritate inuolutas in lucem intellectus proferre nitar.* Ac si diceret: Venite, amplectimini meam doctrinam, est enim clara, facilis, perspicua ac incunda: fugite illam Roberti, quippe quæ est ænigmatica, Hermetica & tenebrosa. At Robertus negat hoc tuum Argumentum, dicitq; maiorem esse difficultatem in perceptione fundamentorum Harmoniæ tuæ, vt infra declarabimus, quam illorum mei, si res apte consideretur.

In Apol. ad Anal. XI.

Multum me hic cum his vocabulis; Hieroglyphicum & ænigma, oneras & vexare credis, & me ipsum ad stipulatorem habes, me in scriptis meis vsum esse hieroglyphicis. Conceditur me dixisse, templum meum musicum esse loco signi hieroglyphici: at Lectorem imprimis intelligere velim, hieroglyphicum aut in suo esse obscuro & mystico velatum manere, aut quod aulæo seu sipario eius detracto & interiori reuelato, literisque & interpretationibus enucleato, patefactum est & manifestatum. Templum dico Musicum sine clauibus & notulis in ipso expressis esset imago hieroglyphica, & res pyramidum Memphisitarum instar obscura, at expressis in eo clauibus & notulis à Systemate Musico Guidonis & aliorum in Musica optime versatorum haud differt. Porro etiam quamlibet eiusdem partem literis & scriptis demonstrauimus, atque ita res sese habet in aliis meis picturis. Hic ergo, Iohannes, habes Hieroglyphicum apertum & non celatum. Et quid, obsecro, differunt imagines mathematicæ in libris tuis explicatæ à talibus hieroglyphicis, si non essent literis & scriptis demonstratæ & explicatæ. Porro si tuum Proædromum inspiciet Lector, ibi picturas inueniet nouas & hieroglyphicis characteribus magis propinquas quam illæ meæ. Ergo voces & verba inania sunt hæc; & per consequens, quæ tot lineis scripsisti, vnico verbo sunt negligenda atque reiicienda. Porro si sapientum tam Theosophorum quam Philosophorum sententias produxerim, de silentij & taciturnitatis approbatione, non tamen hoc feci, vt me ipsum excusarem pro Scriptis meis ænigmaticis, sed contra tuam assertionem, qui parabolica Scripta & ænigmata condemnare videbaris.

Proinde hic me minis videris afficere, atque verbis sequipedalibus mihi timorem incutere. Verba sunt hæc: *Velim te respicias impofterum diligentius, ne tua ipsius æstimationi noceas. Nam me quod attinet, mihi que neque recantatione tua neque contraria laudatione opus est. Nec officies hac importunitate, vt detrahæm tecum velitari, quoribus id sine meo sumptu & cum aliquo Lectoris profectu potero.* Hæc tua: quibus ego: *Æstimationem equidem meam (hic te moneo) in tua potestate minime sitam esse, fat scio, quo aut elegantia tua, aut demonstrationibus mathematicis ipsi nocere queas. Ecce ergo Robertum in palæstra philosophica (si quid aduersus cum aggrediaris) ad quamlibet à te oblatam iniuriam propulsandam paratum, vbi me non verborum tuorum metu turbatum, aut in stuporem attonitum, sed partim veritatis clypeo partimque acutis ingenij spiculis armatum inuenies. Tantum in te virtutis philolosophicæ vbi quæram? videbo quando? mediante qua coactus aut res à me allegatas, recantarem, aut laudibus indignis te atque tuam in re philolosophica potestatem in admiratione tanta haberem. Deus bone, qualia sunt ista verba iactantia, homini tantæ famæ atque doctrine quam inconuenientia? Nec putes velim, me aliquid in te ideo protulisse, quo ne mecum velitareris impedirem, imo vero impulsuam è regione ingenij tui diuini vittutem expectaui potius. Et si impofterum inquisitione adhuc magis scrupulosa Opera mea tentaueris, expectare te velim, me iisdem verberum nummis aut saltem similibus te perfolaturum sitq; hoc promissi mei arrhabo: & pro certo credas, nec mihi deesse ad illud præstandum potestatem, nec quidem (amicitiæ à te oblata & à me reciproce acceptæ vinculis semel violatis) voluntatem.*

Concludis denique hæc Apologiae membrum hisce verbis: *Verior, vt est natio hodie peruersa, ne non ista iniquitas vtra verba se in facta ipsa proferat, si lectorum aliqui tibi temere credant non inspecto meo textu.* Vtinam Iohannes aulæum hoc tragicum dimouisses, aut siparium hic scænicum complicas, quo bene aut male hoc à te dictum discernerem. Quid, mi Iohannes, ex Mathematico iam subito in Chymicum es mutatus? ænigmata iam eloqui gestis, qui modo parabolas reiecasti? Anne, quia cum Sacris Scripturis dixi, Scientiarum arcana per Spiritus Sancti acquisitionem compatem, ideo peruerse sub ænigmatate de me loqueris, ac si scientia aliqua nouis inuentionibus sine Spiritus Sancti assistentia possit acquiri? Video ego te huius meæ Analysis calcaribus in iracundiam stimulatam, quare, quæ à te successu nunc dicta sunt, volens remitto.

In Apol. ad Anal. XII.

Pythagoras interuallum semitonium in Harmoniam admittere noluit, quoniam proportio superarticularis in partes æquales non potest diuidi: & ipse Ptolomæus & Proclus licet in hoc conuenire videntur, quod proprie semitonium dari non possit, tamen nihilominus tonum diuidere tentauerunt in partes inæquales, quarum maiorem dixerunt Apotome, minorem Lemna. At quanta erat Pythagoræ in Musica scientia perfectio, neminem sanæ mentis latet. Quod autem inspectat ad Semitonij definitionem, quod tu incorrectum vocas, & an duo toni dentur maiores necne, similiter de reb. aliis à te hic allegatis agere, quia infra Deo volente de his verba iaciam, hoc in loco omittam. At vero hic dicam, quod qui cauillari videretur in Semitonij minutis, in quibus paruus & fere nullus error sensibilis inuenitur, in rebus vero magis perspicuis & apertis culpam nullam inuenire potest, hunc ego rite scrupulosum nomino, quippe qui circa scrupulos imo vero minutias insensibiles tam acriter versatur, plus igitur videri gerit ille, quam reuera est.

At hic ingressum facis ad inquisitionem meam factam in opera tua, quam quidem non aliam ob causam feci,

feci, nisi vt tibi ostenderem, æque facile esse mihi, vt errata seu errores in tuis scriptis scrupulosa inquisitione facta animaduertam, quam tibi in meis. Non enim hoc aut inuidia aut atrogantia factum credas, sed more disputantium; quorum est de re qualibet proposita pro & contra agere; à me inceptum & ad exitum productum. De his autem quæ ad Harmoniam tuam hac in analysi prolatam attinet, nihil dicam, sed tantummodo in ea, tria præcipue à nobis tractanda putamus, quorum vnum est animi mei sententiam de naturalibus Harmoniæ tuæ fundamentis explicare, ad quod quidem opus non nisi hæc verbis tuis inuitatus atque incitatus accessissem pag. 17. lin. 11. *Iam ito tu Roberte, & prius euertere has partes natura: subtrve has fundamenta: tum demum nega, me promissum impleuisse, naturaliter, pcessisse:* Secundum vt nonnullas in philosophiæ assertiones à me prolatas (quas tu in hac Apologiæ parte conatus es subuertere) verbo quidē & breuiter sustineam. Tertium vt me ipsum; contra tuas allegationes; in veterū Philosophorum Harmonia satis bene versatum ostendam, & per consequens, Harmoniam meam non esse ita imperfectam, & veris demonstrationibus destitutam, aut hieroglyphicis & ænigmatibus absconditum & velatum, vt tu Iohannes in multis locis inferre gestis luculenter demonstrarem. Ad naturalia ergo Harmoniæ tuæ fundamenta quod attinet, ea hæc verbis pag. 16. circa finem explicare videris: *Huius (inquam) rei causas me è rerum natura e-ruisse patet. Visne igitur scire, qua sit illa rerum natura? Anima humana pars est natura: in Anima relucet circulus cum suis diuisionibus, per regularia plana, propterea quia animus est imago Dei. Ex diuisione circuli, qua sit in ipsius anime essentia, secundum Proclum constituuntur termini harmoniarum intellectualium; in mundo vt tuus, tam blicus intelligibili, vt ego in mente diuina, cuius exemplar hic est humana, characterem rerum geometricarum inde ab ortu hominis ex Archetypo suo retinens. Amplius: Auditus pars est natura, testaturque de sonis eorumque quantitatibus, quas sensus communis representat intellectui. In his si inuenitur proportio in intellectu iam ab origine relucens, soni hi censentur harmonici: hinc oritur delectatio ab iis. Hæc sic in genere. Iam in specie, pars natura rerum intelligibilium est Triangulum, pars Quadrangulum, & sic in cæteris, & quodlibet distinguit circulum in partes, qua sunt quantitate seu longitudine sua, terminum proportionis alicuius harmonica. Ad numerum consonantiarum sic constitutum sequuntur reliqua, que insunt in cantu artificiali Naturalia. Iam ito tu Roberte, &c. vt antea dictum est. Ecce, mi Iohannes, me Robertum tuum paratum, vt quid de his Harmoniæ tuæ fundamentis sentiat, tibi verbis quidem succinctis, nec tamen hieroglyphicis aut parabolicis comiter ostendam.*

Vt mihi videtur, ex hisce Harmoniæ tuæ fundamentis Quæstiones & dubia multifaria non facile dissol- uenda oriuntur: videlicet

I. *An anima humana sit pars natura.*

II. *An in Anima reluceat Circulus cum suis diuisionibus per regularia plana, propterea quia ipsa est imago Dei.*

III. *An ex diuisione, qua sit in ipsius anime essentia constituantur termini harmoniarum intellectualium in mente diuina, vt vult Iohannes Keplerus: cuius exemplar est hic humana, characterem rerum Geometricarum inde ab ortu hominis ex Archetypo suo retinens?*

IV. *An Auditus pars sit natura, testeturque de sonis eorumque qualitatibus, quas sensus communis representat?*

V. *Si inueniretur proportio (ex predictis) in intellectu ab origine relucens, an soni censentur harmonici, & vtrum ab iis delectatio oriatur, necne?*

VI. *An pars natura rerum intelligibilium sit triangulum, pars quadrangulum & quodlibet distinguat circulum in partes, qua sunt quantitate seu longitudine sua termini proportionis alicuius harmonica, & an ad numerum consonantiarum sic constitutum sequantur reliqua, que insunt in cantu artificiali Naturalia?*

De harum, inquam quæstionum præcipuis, mi Iohannes, ordine, non vt tibi in re aliqua contradicam, aut aliquid Harmoniæ tuæ damni afferam, sed disputandi solummodo gratia, atque vt Philosophus à Philosopho ad quæstionum quorundam resolutionem præter opinionem suam irritatus, sic exordior:

An Anima humana sit pars Natura?

Quæstio hæc negatiue à me contra spem tuam tenetur:

1. Quia Natura quatenus anima vniuersalis rationem habet totius, nec in partes quidem essentielles diuiditur, vt testatur Plato.
2. Dicit Mercurius Trismegistus, Animam scilicet mentem humanam (quam Dei naturam appellare haud dubitauit) à Deo non minus separari aut diuidi, quam radius Solis à Sole.

3. Plato cum Aristotele affirmare videtur, quod Creator omnium possideret Animam totale quiddam ante diuisionem. Et Plato hanc animam Vniuersalem naturam nuncupauit.
4. Plato dicit, quod Anima separata à legibus corporeis non sit numerus habens quantitatem, nec diuidatur nec multiplicetur in partes, sed est vniformis.
5. Et Iamblicus ad stipulari videtur, quod Anima, quamuis videatur omnes rationes & species in se habere, tamen determinata est semper secundum aliquid vnum.
6. Pythagoras denique & omnes alij Philosophi diuinitate aliqua præditi Deum agnouerunt esse vnum & inuisibile. Sic ergo Syllogistice disputamus:

Quod erat totale quiddam ante vllam diuisionem, non est pars alicuius rei,

At Anima erat totale quid ante diuisionem,

Ergo non potest esse pars nature.

Minor probatur per tertium axioma supra allegatum.

At si ad Maiorem dicis, Philosophum intellexisse de Anima mundi seu totali, te autem de illa humana. Replicamus cum axiomate quarto, quod Anima separata à corporeis legibus non est numerus, neque diuiditur: At Anima illa mundi, quæ secundum Platonem iuxta axioma 3. est ipsa natura, separatur à corporeis legibus, ergo nec Anima humana potest recenseri pro parte illius, cum sit indiuisibilis, vt per 2. 3. & 4.

Vel aliter sic tecum agam, argumentum meum à tuo proprio ore defumendo:

Imago Dei non est pars alicuius rei,

At vero, ex concessu, Anima humana est imago Dei,

Ergo non est pars Nature.

Maior patet, quia Deus est vnum & indiuisibile, per 6.

Minor est assertio tua, vt in quæstione secunda declaratur & Trismegisti sermo de Mentis amplitudine hoc declarat. Axiom. 2.

Iam vero ad secundam quæstionem properabimus;

*An in Anima reluceat Circulus cum suis diuisionibus per regularia plana,
propterea quia ipsa est Imago Dei?*

Hanc etiam Quæstionem validissimis Philosophorum suffragiis stipatus & ad hoc incitantibus negare non hæsitabo. Videlicet quoniam.

1. Imprimis Plato dicit, quod Anima separata à legibus corporeis non est numerus habens quantitatem, vnde nec diuiditur illa nec multiplicatur. Sed est vniformis, in se reuertens, & rationalis, quæ superat omnes res corporeas & materiales.
2. Aristoteles ac Plato dicunt, quod Creator retinuerit animam totale quiddam ante diuisionem: & Pythagoras ipsam in se ipsa vnum facit, dicitque illam vnitatem suam habere in intellectu.
3. Pythagoras ad Eusebium agnoscit, Deum esse vnitatem & indiuisibilem, dicitque dualitatem esse Diabolum & malum, quippe in qua est multitudo & materialitas. Et Plato vult omne bonum esse per vnum: at Malum vult esse propter multitudinem confusam.
4. Cicero dicit, quod non possit esse ordinis perfectio in omnibus mundi partibus, nisi de vno solo diuino & continuo spiritu non essent continuatæ.
5. Deus nec potest definiri, nec diuidi nec componi. Franciscus Georgius.
6. Deus infusus in omnibus rebus à Platonicis dicitur Anima mundi, quam dicunt rationem habere totius, quatenus vniuersaliter diffusus implet & vigorat omnia.
7. Deus est neque quid, neque quale, nec quantum, quatenus eum nullum comprehendit prædicamentum. Scotus.
8. Pythagorici & Platonici includentes Animam inter 7. limites, dicunt ipsam in primo limite quiescere in summo intellectu, & tum dicunt ipsam factam esse idem cum eo.
9. Sicut omnes numeri sunt in vnitatem, sicut in centro sunt omnes lineæ circuli, sicut membrorum vires sunt in anima, sic Deus dicitur in omnibus & omnia in Deo. Ars Chym.
10. Mercurius Trismegistus dicit, quod Deus est cuiuslibet rei centrum, cuius circumferentia est nullibi.

Sic igitur super ista Philosophorum Axiomata contra vestram assertionem argumentamur.

Arg. I.

Quod per se sumptum non est numerus nec quantitatem habet illud quidem figuram quantitatiuam (qualis est circulus) in se non recipit.

At Anima separata à legibus corporeis non est numerus, nec quantitatem habet,

Ergo Anima figuram quantitatiuam (qualis est circulus) in se ab origine non recipit, & per consequens, circulus in ea minime reluces.

Maior

Maior patet in eo, quod non quantum quantitates recipere non potest, quemadmodum vnum non admittit multitudinem, & consequenter, non est numerus.

Minor confirmatur per axioma 1. & similiter per 2. & 3. quibus Anima probatur esse vnum. Quod si respondeas, Animam, quatenus à te accipitur, non esse à legibus separatam, quippe humanam; dico ego, te de animæ essentia intellexisse, quemadmodum ex sequentibus apparet, quæ in homine existente non differt ab illa magni mundi, de qua intendit Axioma 1. in secunda quæstione, & per 2. primæ, ubi probatur animæ essentiam non posse diuidi à Deo. Vel aliter sic:

Si Anima sit imago Dei, non est quantitas nec numerus,

At, te confitente, est Imago Dei,

Ergo nec numerus est, nec quantitatem admittit.

Maior constat, quia Deus est nec quid, nec quale, nec quantum per axioma 7. quatenus extra & supra omne prædicamentum.

Quod autem ad confirmationem tuæ sententiæ (animam Dei imaginem probantis) attinet, illud axioma 7. comprobatur, quod testatur, Animam quandoq; quiescere in Deo, & idem cum eo in summo essentia suæ limite factam esse. Et per Axiom. 2 in Quæst. 1. mentem à Deo non esse diuisam.

Si in Anima reluceat circulus cum suis diuisionibus per regularia plana ab origine, ut dicu, tunc Anima diuiditur aut multiplicatur.

At Anima nec diuiditur, nec multiplicatur, Ergo.

Maior constat, quia si eam impleat circulus, vnde à Platonicis & circulus (quamuis metaphorica loquutione) dicitur, & ille circulus diuidatur in partes per regularia plana, sequitur, quod & Anima per diuisiones illius circuli etiam diuidatur.

Minor confirmatur per Axioma 1. præterea per Axioma 2. liquet, quod Creator obtinuerit Animam totale quiddam ante vllam diuisionem, vnde à primordio nec circulus in ea relucebat, nec circuli diuisiones per regularia plana admittebat. Sed & hoc luculentius Argumento isto sequenti declaratur:

Anima humana (etiam te ad stipulante) est imago Dei,

At Deus nec diuidi nec componi potest,

Ergo nec anima humana.

Maior constat ex concessis.

Minor declaratur primum per Axioma 3. ubi Pythagoras Deum facit indiuisibilem. Deinde per Axioma 5. Porro Platonici vocant Deum mundi animam, à qua Mercurius Trismegistus dicit animam humanam non magis posse diuidi, quam radius Solis à Sole. Atque hoc etiam cum sacris Bibliis conuenit, ubi inuenimus, quod Deus sit Sol hominis vitam & gloriam præbens. Ex his ergo infero, quod si Anima sit imago Dei, sequitur, quod eius diuina essentia sit eadem cum Deo, per quam etiam & idem facta est cum Deo.

Denique & illud axioma Ciceronis denotat, Deum esse vnum solum & continuum, hoc est, non diuisum spiritum, mediante quo fit ordinis perfectio in omnibus mundi partibus. Atque hunc Spiritum, ut dictum est, Platonici pro Anima mundi accipiunt, eamque dicunt rationem habere totius, quatenus vniuersaliter diffusa implet omnia, & moderatur iugiterque conseruat per virtutem, quam rebus creatis quotidie de perenni fonte spiritus sui impluit liberaliter: non ita tamen, ac si circulus reluceret in eo, aut inspiraculo suo, vitam & amorem igneum aquis impertiente, cum & anima humana sit continua, sed sic dicitur esse in omnibus, vel omnia in eo, sicut numeri in vnitate, sicut in centro sunt omnes rectæ lineæ circuli, aut sicut membrorum vires in anima. Quoniam sicut vnitas omnium numerorum communis mensura est fons & origo, omnem numerum vnice in se coniunctum continens, multitudinis omnis est principium, sed in se indiuisibilis & multitudinis infons, semper eadem & immutabilis: sic pari modo res creatæ se habent ad creatorem: & quemadmodum anima humana indiuidua reatrix existit sui corporis, & tota toti corpori, eiusque cuiuslibet parti præsens, ita similiter Deus in hoc mundo vbique est, & omnibus in eo creaturis præest. Atque hoc est, quod videtur Hermes luculenter declarare, quando definit Deum cuiuslibet rei centrum, & alibi: cuius centrum est vbique, circumferentia nullibi. Ut ergo centrum est punctus vix imaginabilis, & punctus est minima pars quantitatis, ita verisimile non videtur, quod in eo maxima & capacissima Geometriæ figura in suo esse possit recipi, multo minus in partes minutiones diuidi & tamen ex isto puncto resplendet maiestas & potentia in infinitum, videlicet à centro, ubi nulla reperitur periphæria, quoniam in seipso est omne quod est, & extra se emittit radios vitæ pro placito in infinitum. Atque hæc est ratio cur ipse affirmetur reuera nec definiri nec diuidi nec componi, & tamen has omnes proprietates habet metaphorica locutione, in quo etiam sensu dicitur audire, loqui, irasci, & oculis videre, digitoque & manu palpare: quod tamen sit hic sermo metaphoricus & à similitudine desumptus, neminem ratione præditum latere existimo. Atq; hoc idem de Anima dici potest: quare Iamblicus in hæc verba haud inconsulte loquitur: Anima quamuis videatur omnes rationes & species habere, tamen determinata est semper secundum aliquid vnum.

His igitur ita se habentibus non opus est ad quatuor quæstionum sequentium explicationem vel refutationem pergere: nam cum lapis alicuius structuræ angularis sit infirmus aut ex sabulo transitorio confusus,

flatus, in nihilum per se liqueſcat & reducatur neceſſe eſt, & vt totum ædificium per ſe nulla vi impellente corruat ac in nihilum redigatur.

At nihilominus Deus mihi melius, quam vt hoc in loco violentiam aliquam principiis aut fundamentis Iohannis inferrem, ſed ſpero imo ſcio ipſum ſermone metaphorico ibi uſum, ubi dicit, quod Anima humana ſit pars nature, quod in ea reluceat circulus cum ſuis dimensionib. per regularia plana, &c. Nec tamen ego ſuam Harmoniam Symboliſmam aut Poeticam fingam, vt ille meam: nam quis admirabilia Dei aut Nature ſeu ſapientie primogenitæ niſi per ſimilitudines ad res creatas explicare poteſt? Cum Deus cognoſcitur per creaturas ſuas eſſe immenſus, ineffabilis, inexcogitabilis, ſupra omnem imaginationem, ſupra omne cogitatum, ſupra omnem intellectum & eſſentiam, innominabilis, ſolo ſilentio in corde prædicandus, altitudo incomprehenſibilis, Trinitas impartibilis, & eſſentia immutabilis. Huius ergo imago eſt ipſa noſtra ſcil. Anima vniuerſalis: vnde impoſſibile eſt reuera ſcire aut imaginari circulum in Deo poſſe reperiri, aut in ſpiraculo illo quod homini communicauit, niſi allegorico quodam reſpectu: multo minus quod figura Geometricæ poſſint reali aut ſpiritali impreſſione in eo reperiri aut repræſentari, niſi per ἀναλογίαν, & ſimilitudinem loquendo. Philoſphi ergo ſecundum captum eorum de Deo locuti ſunt & non reuera prout eſt, nec de diuinis myſteriis iudicare potuerunt, quippe quæ ſunt ſupra omnem imaginationem, ſupra omnem intellectum, ſupra omnem eſſentiam & incomprehenſibilia. Nam Deus Creator in ſeipſo clauſus eſt, & nemo Patrem cognoſcere poteſt niſi per Filium, nec ſunt myſteria eius reuelanda, niſi per Spiritum ſuum proprium. Datur tamen Phyſicis, datur Mathematicis priora elicere per reſpectum ad poſteriora. Phyſici namque per adaptionem debitam graduum materie ad formam in ſpiritu mundano & elementis tanquam paſſionis aut ſæminæ ad actionem & maſculum, mundi harmoniam ducunt à throno Dei. Mathematici per proportiones Arithmeticas & Geometricas ritus numeris atq; menſuris hoc idem præſtare non in ſulſe tentant. Phyſici deſcribunt ſpiritum Dei ſolio proximum eſſe tenuiſſimū & ſimpliciſſimum: Mathematici à Deum multitudine via Geometriæ, videl. à corpore ad ſuperficiem, & ab illa per lineas ad anguli punctum aſſurgunt, vel mundi Harmoniam ex circuli in triangulum, quadrangulum, &c. diuiſione, apteq; eorum ad partes mundi applicatione quærun: aut via Arithmetica per regressionem à numero ſ. multitudine ad vnitatem. Phyſici quærun denudari formam & confuſionem materie deponere, qm̄ exiſtimant per hanc viam adytum fore ad Dei cognitionem, quippe cuius ſedes eſt lux inaccessibilis, concluduntq; q̄ quanto magis aliquid lucis habet in ſe, tanto magis Deum id ſibi vendicare poſſe: atq; his gradibus reuera mundi Harmoniã animaduertunt & colligunt. Mathematici hoc idem demonſtrare quærun per figurarum ſolidarum ſimplicitatem, per medium quadratum & reſolutionem in radicem. Non eſt ergo Phyſicus ideo à Mathematico contēendus, quia ad Harmoniam demonſtrandã non ſua vtitur inuentione nec Mathematicus à Phyſico, licet in demonſtratione phyſica non ita verſatus; nam variis itineribus effectu haud differentib. tenditur à Praga Romam verſus. Iungamus igitur Mathēſin Phyſicæ, vt virtus ſic vnita fortior & validior ad hoc opus perficiendū eſſe poſſit: nam magna ad Harmoniæ mundanæ deſcriptionem virtus atq; diſciplinæ ſiquidem Oceanus, requiritur, & tamen in ſcrutationis fine nos percipiemus à myſteriorum Dei inueſtigatione adeo remotos quam à principio, eſt enim vt dicit Propheta, myſterium Dei mare magnum, in quod introierunt flumina multa.

Simonides Philoſophus à tyranno Hieron quid eſſet Deus interrogatus petiit vnus diei ſpaciū ad quæſtionis huius reſolutionem. Hic iterū die craftino in tyranni conſpectum prodiens ſecunda iam vice ad quæſtionem ſuã reſpondendum vrgebatur, at ipſe duos adhuc alios dies ad quæſtionem enucleandam requiſiuit, deniq; finito termino tyrānus ſapius illum premebat, vt ad ſuum dubiū reſponſum faceret, at Philoſophus dies ſuos ſemper vice qualibet duplicare ſolebat: tandē vero tyranno rei rationē diligenter perquirente, huiusmodi traditur accepiſſe reſponſum: Quoniam, inquit, quo magis rem iſtam mecū iterum iterumq; cogitando reuoluo, eo quidem illa mihi obſcura magis redditur atq; myſtica. Hoc idem etiam reſtantur S. Scripturæ: nam, vt Deus dicitur lumine amictus, ita quidem eſt Lux illa inaccessibilis. Atq; hinc Sap. c. 9. inuenimus, quod nemo cognoſcat conſiliū Dei, nec poſſit cogitare, quid velit Deus: quoniã rationes mortalium ſunt timidæ, & inſtabiles cogitationes eorum. Hoc optime confirmare videtur Antistes Moyſes verbis quidem pauciſſimis, Deut. 29. 29. Dei occulta nemo ſcit, ſed penes Deum ſunt, manifeſta autem & reuelata nobis, & filiis noſtris ſunt cognita. Quare manifeſtum eſt, quod etiam per poſteriora ad abditorum Dei myſteriorum cognitionem peruenire ſit impoſſibile, niſi ſit per Spiritus ſancti reuelationem. Sed audiamus, quid pro te loquantur Philoſphi, inter quos tui Procli ſententias hic recitabo.

Primum Proclus aſſerere videtur, q̄ diuiſio animæ non ſit ſecundum materiã aut res inferiores, ſed prouenit à cauſa efficiente: illam ergo diuidit per p̄fectas ſuas omnium rerū menſuras, ad quas reſpiciens Creator opus erat ſimili modo vt diuideret vniuerſalitatē hanc in exemplaria intelligibilia: atq; hanc diuiſionem in multitudine per ordinem harmonicū diuerſas partes aſſimilantem colligi aſſerit.

Plato aſſerit Animam eſſe diuiſibilem & indiuiſibilem, videl. facit eam diuiſibilem à legibus corporeis non ſeparatam, at vero ipſam deſcribit non eſſe numerum quantitatem habentem, & conſequenter, nec diuidi nec multiplicari in partes.

Ariſtoteles dicit (cui etiam Plato adſtipulatur) quod Creator conſtituerit Animam totale quiddam ante diuiſionem.

Franciscus Georges Venetus, qui mirabiliter & diuinitus de Harmonia mundi scripsit, dicit, substantiam animæ esse quiddam vnicum simul habens partes, videl. vnitatem & multipliciter collectam de Harmonia mirabili: dicitque quod qui voluit animam recte percipere, non debet metam suæ industriæ aut laboris applicare ad contemplationes mathematicas, sed seipsum eleuare tantum. quantum fieri potest, versus locum substantiæ animalis magis conuenientem, & in rectis trutinis ponderare, quod sit triplex totum, cuius vnum est ante suas partes, alterum ex partibus ipsis, & vltimum in qualibet partium. Totum quod oritur ex productione partium non consumitur, sed permanet: nam quod dat partes est bonum & ne dissoluit quidem partium compositionem: nam hoc proprium maligno est & non bono spiritui: vnde fit, vt totum illud, quod præcedit partes superest & permanet, at illud quod est de partibus, dissoluitur & perit per partium dissolutionem: nam illud quod est ex partibus inferius est, illudque designat Plato per illos circulos, in quos diuiditur anima. Concludit igitur quod Anima sit vnica & multiplex habens vnitatem suam in intellectu, & qualitatē atque multitudinem, quatenus ad res inferiores habet respectum. Quare anima per se existens est vnica & simplex, ad res vero inferiores descendens diuisa dicitur. Atque hæc est generationis & corruptionis ratio in rebus inferioribus. Hinc ergo dicit Pythagoras scribendo ad Eusebium: Deus est in vnitatem, in dualitate vero est Diabolus & malum quippe in quo est multitudo materialis.

Hinc ergo liquet, quam variæ sint scriptorum opiniones de diuisione Animæ, cum alij volūt, quod non sit secundum materiam, alij vero quatenus participat cum rebus materialibus. Nam reuera interior anima (quæ est ipse Deus) nec patitur nec diuisiones admittit, est ergo eius diuisio respectu materiæ in qua est, & non ex sua essentia, quæ est eadem cum Deo, à quo emanauit prius iuxta illud Hermetis Trismegisti in Piman. 12. Mens quidem ex ipsa Dei essentia, si quæ tamen est eius essentia, nascitur. quare ab essentia Dei nequaquam diuisa est, sed illi eo modo connexa, quo Solis corpori lumen. Hæc mens Deus est in hominibus, atque idcirco nonnulli ex hominum numero Dij sunt. Hæc ille. Ex his ergo liquet, quod diuisio sit in multitudine, quæ est in materia & non in essentia formæ. Sic videmus infinitos Solis radios seipso permiscere cum mundi spiritu, eum in partes infinitas distinguentes, cum tamen nihilominus radij illi non diuidantur aut distinguantur à copore solari.

Plato, vt supra dictum est, videtur diuidere Animam in circulos, & alibi animam vocauit circulum. At Aristoteles dictus est reprobare Platonis proposita, non vt ea, quæ ab ipso scripta sunt, refutaret, sed vt ea vocabula condemnaret, quæ vulgariter sonant, & tamen alium habent sensum, vt hac ratione aliqui per scripta aut vocabula metaphorica à Platone sepicule vsurpata (in quibus solebat sensum includere & occultare profundum) in errores non inciderent. Huius rei exemplum ponit Franciscus Georges Venetus. Quando, inquit ille, legunt in Platone, quod anima sit circulus aut numerus, non credendum, quod hoc dictum sit secundum mathesin materialem, aut Arithmeticam vulgarem. Similiter quando dicit, quod res omnes non nisi vnum sint, non intelligendum per vnam rem compositam aut aliquod particulare, sed ideo dicta sunt omnia vnum, quatenus per vnum habent virtutem existendi, quemadmodum omnes numeri suum esse habent ab vnitatem in eos expansa. Hæc ille.

Simili plane ratione dicitur Deus à Platoniceis Circulus, qui non capit originem aliunde, quam à seipso, & ad seipsum tendens conducit res omnes secum. Et tamen ab iis & Hermete Trismegisto, dicitur cuiuslibet rei centrum. Porro etiam Trinitatem idem Hermes, vt testatur Francisc. Georg. Venetus, sub anigmate de Sphæra explicat, cum dicit, quod Deus sit Sphæra, cuius centrum, hoc est, Pater, est vbique, sed circumferentia, hoc est, Sapientia & Filius est nullibi, quia incomprehensibilis, & tamen comprehendit omnia, at vero inuicem respectus s. harmonia & amoris nexus inter centrum & circumferentiam, qui fit per regularitatem proportionum similium semidiametrorum denotatur per Spiritum Sanctum, qui dicitur catena illa in mundo aurea, omnes mundi iuncturas s. elementa in pace & cōcordia amplexu suo amatorio cōseruans, hoc est, vigorem igneum s. vitæ & multiplicationis virtutem amatoriam aquis s. spiritui mundano impertiens, omniaque harmonia sua in vasto mundi concauo implens, ne vacuum iterum in rerum natura daretur. Hanc quoque circuli interpretationem videtur illud Ecclesiastici confirmare: Ego sola inquit Sapientia circumiui totum cælum, & ego penetraui vsque ad abyssum. Porro dicitur, quod Verbo Domini firmati sint cæli, & Spiritu oris eius omnis virtus eorum. Quod autem huius circuli periferia sit vltra captum humanum, ex verbis his viri Sancti, Iob c. 11. 9. liquet: Dei Sapientia non inuenienda, est enim illa altissimis cælis altior, & profundior sepulchro imo, longior terra mensura eius, & latior mari. Vides ergo hic quam ænigmaticus sit Philosophorum sensus, & à captu vulgari remotus, quando nominant Deum aut Animam Circulum, aut quod Circulus sit in ipsis.

Imo vero & per Harmoniam eiusdem verbi à vinculis tenebrarum exilientis mortisque stigmata superantis omnia redibunt ad vnitatem, à qua prius sunt regressa, iuxta illud Diui Pauli antea allegatum, quod docemur aperte, non modo homines, sed etiam res omnes alias esse conductas ad suas harmonias veras per sanguinem Christi. Verba eius sunt huiusmodi: Pacificans per sanguinem suæ Crucis res omnes, quæ sunt in terra & quæ sunt in cælis. Hæc inquam, est extensio Filij s. Sapientiæ à centro, videl. Patre, quem Cabalists vocauerunt Aleph tenebrosus s. Deum latentem, vt Filius s. Lux s. Verbum ab hoc à Centro vndique exiliens quasi in circulum, ab ipsis Aleph lucidum scil. Deus patens nuncupatur, de quibus copiose satis infra. Et Platonicei acceperunt hanc Hebræorum Sapientiam, & Christianorum Messiam, & Cabalistarum

rum Mittatron, & Prophetarum atque Apostolorum Verbum pro vera mundi Anima, quam dixerunt harmonice impleuisse omnia mundi intervalla in ternario, eius quadrato & cubo: videlicet 3. 9. 27. quæ proportio formalis & perfectissima agebat in illam materialem 2. 4. 8. vt agens in patientem, mas in scemellam, forma in materiam, & perfectio in imperfectionem. Spiritus ergo Sapientiæ actiuus sc. Mittatron angelus pulsât per proportionem prædictas perfectionis in mundi spiritum passiuum, qui accipit mensuras, sc. impressiones consonantiarum à spiritu pulsante, vt Chorda à Musico, vel fistula à flatore, at ipsa fistula scil. instrumentum est vasta ipsius Mundi cauitas, quam cum anima percussit, flatu diuino eam implet, vt vis flantis cõcauitatem fistulæ suo spiritu. Atq; hic sat liquido obiter demonstratur, quod vt proportio harmoniæ scil. sonorum, scil. consonantiarum erat in fistula sc. chorda, & non in flatore seu pulsatore, sic etiam circuli, à cuius partib. in anima harmoniâ ortam dicis, ipsa quidem harmonia seu proportionem eam constituentes erant in re commensurata, & non in commensurante, hoc est in numerato & non numerante, vt statim more physico ostendam. Sed ad rem redeamus, vt Platonici omnem Musicæ mundanæ actum ad ternarij cubum reducerunt; ita ad mundi harmoniam explicandam tres enneades ad cubi illius compositionem concurrentes modo duplici expresserunt: vel scil. quatenus ternarij cubus hic 27. addendo tres nouenarios in vnum aggregatos 999. protulerunt vel disposuerunt eos à dextra sinistram versus hoc modo: 999. Per cubum ergo Harmoniam mundanam mathematicè demonstrare sunt aggressi, formæ proportionem harmonicas per eiusdem partes in mundo arguentes, vt infra declarabimus. Atque hoc idem voluit Pythagoras in numeris peritissimus, vbi asserit, quod perfecta harmonia compleatur per cubos: vnde Pythagoræi dixerunt cubos harmoniam, quia illi inter alias figuras habent angulos proportionaliter æquales in lateribus & superficiebus. Plato vero & Cabalistæ in hac enneadem ferie 999. mysteria harmoniæ mundanæ tam metaphysica quam physica includere videtur admiranda: nam secundum Algorithum Arabum & Hebræorum primus numerus versus dextram est numerus simplex sub numero denario contentus, cui propter eius simplicitatem formalis essentia & nouem Ordines Angelorum attribuerunt, qui in mundo intelligibili sunt: secundam enneadem, quæ est denariorum, & in qua est compositio, auricularis nouem cœlis applicarunt: & vltimam, quæ est centenariorum, in qua compositio est adhuc magis materialis, & compacta, ad nouem gradus generabilium & corruptibilium in mundo elementari, quæ omnia in homine terminantur, qui est quasi mearus & medium, per quod illa transeunt ad res cœlestes, & ab illis rursus ad intelligibilia exaltantur. Atq; per hæc intervalla mundum perfecte implentia, ita vt nullum vacuum sinanitas relinquatur in rerum natura, exactissima Sophorum Harmonia tam mundi quam anime elicitur: at de his rebus exacte particularizare cum Philosophis & Mathematicis res est difficilima. Verum Zohar, ternariam hanc diuisionem demonstrauit non numeris, sed analogia sc. similitudine: nam tria, inquit, sunt quæ correspondent & figurata sunt ad exemplar Archetypi sc. primariæ Ideæ, videl. Tabernaculum Dei à Moysè præparatum, Templum Salomonis, & Corpus humanum, secundum trium numerorum prædictorum, qui ad ea respõdent, in Macrocosmo, nempe vocalis sc. operatiua, quæ trahitur ex mensura ad mundum elementarem, formalis quæ elicitur ex vocali sc. operatiua ad illum cœlestem, & rationalis, de formali scaturiens ad intelligibilem. Nam Tabernaculis à Moysè repræsentatum symbolizare videtur cum tribus mundis tam in macro- quam microcosmo huiusmodi: Prima eiusdem portio, quæ non tegitur, sed aeri aperto patefacta, ventis, pluuiis, grandini, niui, & aliis aeris impressionibus in mundo sublunari exponitur, & est in perpetua mutatione & alteratione, & huic loco fit accessus turbæ vulgaris & animalium, atq; ibi erat assidua vitæ & mortis vicissitudo propter continua sacrificia ibi oblata. Hæc ergo Tabernaculi portio denotat Mundum elementarem, qui de Aquis grossioribus componitur tanq̃ substantia fluxibili, instabili & minime in eodem statu permanente, vnde hic pprie dicitur Mundus tenebrarum & obscuritatis, vbi habitationem suam & dominium habet Tentator & tenebrarum princeps. Vnde morti corruptioni & mutationib. subiicitur. Et in ipso homine hoc denotatur per eius corpus. Secundo pars auro coruscans & per candelabrum septem punctis ornatum (qui sine dubio sunt 7. cœli Planetarum Symbola) Mundum denotat cœlestem, qui de lumine & tenebris participat, quæ respondent aquæ & igni: vnde ab Hebræis Cœlum dicitur אשמים Eschamaim ab אש esch Igne, & מים maym Aqua: vnde æther etiam dicitur quasi æthaer, i.e. igneus aer. Atque hinc est, q̃ licet pars hæc corpore imbuatur, tamen propter vincentem formæ lucidæ in ea dispositionem & intellectum quendam illum gubernantem, (vt anima rationalis corpus) corruptioni se non submittit. In homine talis est eius anima seu spiritus vitæ. Pars tertia Templi est Sanctum Sanctorum, Mundum in macrocosmo supercœlestem sc. intellectualem commonstrans, ex lumine & igne perfecto & intelligibili totaliter conflatum: estque Angelorum coram Deo magno Tetragrammaton administrantium sedes. atq; hoc denotatur per duos illos Cherubinos aureos, qui elegantes & extendentes alas suas versus altare & Propitiatorium adumbrantur. Mundus hic ergo mouet illum cœlestem, atque is tandem Elementarem. Est ergo Mundus Supercœlestis masculus ad illum Cœlestem, in quem agit, vt mas in sceminâ, cuius matrix vniuersalis est Sol, qui implet suo Lumine stellas cæteras; atq; itidem ille Cœlestis est mas ad Elementarem, cuius matrix est ipsa Terra. Simili quoq; modo talis est respectus sc. comparatio inter partem extremam Tabernaculi & Corpus humanum, vicissim inter partem eius mediam ac deauratam & Animam humanam, atque tandem inter Sancta tabernaculi Sanctorum, atque Rationem, Intellectum & Mentem in homine. Atque hinc est, quod homo etiam ab Apostolo dicatur Templum Spiritus Sancti.

Atque hinc prouenit, quod per respectum illum, qui habetur ad 999. facta sit fructuum & bonorum terræ in Lege Mosaica diuisio: nam centum portiones populo erant destinatae, & pars decima hominibus Ecclesiae, de qua iterum parte portio decima erat extracta pro ipso Deo, ita ut numeri centenarij tanquam magis materiales, grossi, atque in multitudinem immergi pro populo, vulgo & prophanis reseruati essent, decimus pro presbyteris & vnitas pro Deo, qui existens omne in omni, non tamen est nisi vnitas. Ex quibus constat, quod omnia non sunt nisi vnum, respectu ad Deum habito, sed ratione captus humani res plures ac multifariae esse videntur.

Atque sic, quoad Philosophos, Anima & ipse Deus videntur esse Circulus, & diuisiones in se recipere, ex quibus scientias elicere, atque varias Harmoniae mundanae formulas inuenire gestiunt. Sed intelligant recte velim quid hac in re loquatur Ieremias cap. 9. Ne glorientur Sapientes in sua Sapientia, nec robusti in robore suo, nec opulenti in suis diuitiis, sed in eo, quod Deum cognoscunt atque intelligunt. At vere Sapientes aliud dicunt & aliud intelligunt, uti antea probatum est. Sed ut in Discursu hoc pergamus, & numeri ternarij mysterium ampliori adhuc hiatu aperiamus, Cabalisticæ & Hebraeorum Sapientes numerum hunc 999. in literis Hebraicis intelligentiae fortissimi כו"ט טר"י. Metatron inueniri dicunt, quem dixerunt facierum Principem, quia officium habet introducendi coram facie Domini eos, quos vult appellari, quem alij sumunt pro illa Platoniorum mundi Anima. Hic ergo Metatron scilicet Mundi anima erat (secundum Sapientum traditionem) prima res creata, retinens in se perfectionem omnium aliarum Creaturarum: vnde videtur mihi, ipsum fuisse illam Sapientiam, de qua in Ecclesiast. dicitur cap. 1. *Prior omnium creata est Sapientia, & intellectus prudentia ab aeo*: quemadmodum etiam ex sequentibus apparebit.

Theologi secretiores & in Cabala vera expertissimi dixerunt, quod ut Mens dominium habet in Animam humanam, sic etiam Metatron mundo caelesti, & in quo Soli praesidet, & anima Messiae mundo angelico, & Adonai ipso Archetypo. Et quemadmodum animae lux est intellectus agens sicut ipsa Mens, sic etiam lux ipsius Angeli Metatron seu Mundi Animae est Sadai, & lux animae Messiae est Elchai, qui significat Deum viuentem, & lux ipsius Adonai est Entoph significans Diuinitatis infinitatem. Mundi igitur Anima est Metatron, cuius lux est Anima illa Messiae seu virtutis Tetragrammati, in qua est lux Dei viuentis, in quo est lux Entoph, ultra quam non est progressio. Ex quibus liquet, quod in ipso Metatron sicut anima mundi, sicut sapientia ante omnia creata & in aeo cum Deo existente, sit virtus Patris, Filij atque Spiritus Sancti: vnde de eo (ut Sapientes exposuerunt) intelligebat Deus, quando Israelitis in huiusmodi verba loqueretur, Exod. 23. *Ecce mitto Angelum meum ante faciem tuam, qui te in via conseruabit, ausculta voci eius, nec es succensatis, &c. nam nomen meum est in eo*: Hoc est tetragrammaton, quod est Trinitatis Symbolum. Ecce ergo quam potens, & ipsi Deo Creatori proxima est ista mundi anima, & quam profunde videl. ab ipso Entoph seu infinitate diuinitatis haurit illa Harmoniae illius spiritualis atque igneae originem, quae est harmonia agens & formalis in mundo, à Platonis per ternarium numerum 1. 3. 9. 27. seu 999. significata, cuius actus harmonici sunt in materiam imperfectam per numerum binarium 1. 2. 4. & 8. iuxta Philosophos imprimuntur, secundum dignitatem & proportionem materiae in puritate, subtilitate, grauitate aut opacitate, quibus virtute sua lucida aut magis aut minus implet spiritum mundanum tam subtilitate tenuem quam conge- latione densum. Atque ut per actum huius animae vniuersalis vnitas hylae deformis & obscurae in multitudinem diuiditur, quemadmodum oculariter Solem in infinitas partes spiritum mundanum suis radiis diuidere percipimus, sic etiam omnes illas partes per illuminationem in principio creatas, ad inuicem coniungi intelligunt Platonici per igneam illum aeternam (qui & gluten scilicet ligamentum naturae igneam vocatur) formam suam creantem cum rebus in multitudine materiali creatis harmonico nexu coniungens: ut in numeris videmus quod 3. coniungit 2. ad 4. & 6. coniungit 4. ad 8. & sic in caeteris. Atque hinc orta est medietatum triplicium inuentio, videlicet illius Harmonicae, Geometricae & Arithmeticae, inter quas illa quidem harmonica est vere naturalis & ad phisim pertinens: caeterae ad mathesin potius quam ad naturam spectant. Ab hinc igitur deriuata est Platoniorum & Pythagoraeorum inuentio de Heptachorda, ubi mixtiones suas faciunt de numero impari cum numero pari, inde denotantes coitus scilicet progressionis scilicet nexus harmonici proportionales factas inter marem & faeminam, inter lucem & tenebras, inter materiam & formam, inter caelum & terram, inter creatorem & creaturam, vel numerando ab infima multitudinis basi vnitatem scilicet simplicitatem versus ascendendo, ut Aristoteles & Peripatetici, qui Naturam & eius consensum per demonstrationes à posteriori delineare solebant, hoc est ascendebant in sua demonstratione à rerum sensibilibus natura per elementorum mysteriorum explicationem & principia rerum inferiorum vsque ad machinam caelestem & non ultra, hocque per numerum quaternarium, hoc est corporalem materialem & sensibilem (qui numerus iuxta doctrinam Pythagorae ita participat de materia & corpore, ut numerus ternarius de forma.) Vei descendendo per demonstrationem à priori ab ipso supremo rerum omnium Creatore ad infimum creaturarum gradum, hocque per numerum ternarium, more ordinis Sephirotarum, primum à caelo intellectuali in illud aethereum, & ab illo in 4. elementa scilicet caelum elementare. atque inde deriuauit ego Demonstrationes meas naturales, à duarum pyramidum, formalis nempe atque materialis, transuerso modo dispositarum compositione, ex quibus materiae aquae atque formae lucidae gradus & nexus in natura mundana, hoc est, monochordii mundani intersectiones cum eorum interuallis ad inuicem nexu harmonico concatenatis depromuntur, de quibus copiose in phis-

in physica Macrocosmi Historia egimus. Hinc igitur obiter animaduertendum est, quam variae sint Hominum philosophandi rationes, quam diuisa Harmoniae vere mundanae inuentio. Quorum alij per numeros, & ex iis alij incipiunt cum binario, vt Peripathetici, alij cum ternario, vt Platonici, quorum hic materiam per formam demonstrare gessit, ille vero formae mysteria per materiam explicare nititur. Pythagorici vtraque formula vsi sunt. Cabalists, Sophi & Hermetici per realem & viuam naturam actionum & passionum speculationem ac obseruationem hoc praestare aggrediuntur. Vt cunque omnes agnouerunt & confessi sunt Catenam illam auream, cuius primam iuncturam Cathedrae Iouis alligatam & fixatam credunt, quae deorsum ab illo puncto declinans, & per vniuersam naturam viscera ad mundi vsq; medietullum se porrigens harmoniae mundanae consonantias atque interualla suis iuncturis delineat, chordamque instrumenti mundani harmonicam Symphonice vibrare cogit atque pulsat ipse Iupiter. Scala, inquam, est haec Iacobae, mediante qua Angeli, hoc est, diuinae hominum mentes se de caelo inclinant, & ad caelum harmonia admirabili ascendunt. Huius, inquam, harmoniae instrumentum erat lapis ille Iacobi puluinar totius mundi similitudinem & harmoniam in se possidens, atque representans quippe qui dictus est domus Dei, cuius imago erat illud Moysis Tabernaculum tripartitum a nobis antea descriptum & ad tres Mundi regiones relatum, imo vero in illo microcosmo vero Dei templo vera mundi harmonia oculis viuis conspicitur, & numerorum formalium ratio, & binarij atq; ternarij consideratio primordialis, & tenebrarum atque lucis dispositio clara, & naturae passivae cum actiua unio, & elementi in elementum secundum leges naturae progressio, & numeri ternarij perfectionis ratio, & illius septenarij ex materiae & formae nexu admirabili hoc est, 4. & 3. scaturientis productio, & diei Sabathi, sc. quietis in Domino explicatio, & 7. Scaelae Iacobae graduum demonstratio luculenta, nempe via per terram, per aquam grossam, per aerem impurum, per ignem grossum, per vitam aetherem, quem quintum statuunt elementum seu aerem igneum & purum, per caelum pure igneum, scilicet elementum sextum, & denique ad ineffabilem essentiae & maiestatis diuinae reuelationem, vbi quies inexplicabilis & pax Sabbathum & gloria in aeternum quam luculentissime explicantur: nam Iacobus dixit: Deus est hic, & ego nesciebam. Hic ergo explicatur vera mundi harmonia, hic philosophorum diuinorum illuminatio prima atque scientiae Musicae inuentio, quam ad numeros & figuras Matheseos externas adaptauerunt, vt ad Templi Salomonis aut Mosaiici Tabernaculi exemplar arcana mundi tam archetypici quam typici elici declarauimus, sed hoc quidem more symbolico seu analogico fieri afolet, quando per numeros Arithmeticae vulgaris aut figuras Geometriae externae, aut per res visibiles illud fit, quoniam nulla est vera aut certa visio in rebus corporeis, quippe quae videntur & non sunt, sed omnium visio certitudo est in forma medietullio videlicet intellectualis, quoniam in ventre formae Sapientia sc. Verbum sc. Messiae Lux relucere dicitur, quemadmodum in Metatron mundi anima est dictum. Ex his igitur sat liquido constat (ni fallor) quod, cum Philosophi dixerint Deum esse Circulum, aut Circulum esse in anima, eum in partes Geometricas diuisibilem, videlicet triangulum, quadrangulum, pentangulum, diuidentes, &c. illud quidem, mi Iohannes, non esse nisi more analogico & metaphorico dictum: & tamen adhuc spero, me tantum coram mundo esse futurum, vt, quia in amicitia literaria iam sumus (vti spero) coniuncti, efficiam quod ambo in iisdem Harmoniae fundamentis conueniamus, vnde mundo apparebit, quod non vterioris inter nos contentiois sit opus, sed vt in pace simul impofterum, vti bonos Christianos decet, conquiescamus. Tu igitur dicis, quod Anima humana sit pars naturae, & quod in anima reluceat circulus cum suis diuisionibus per regularia plana, propterea, quia animus est imago Dei: at ego dico, quod Anima, quatenus habetur ad eius essentiam respectus, non possit diuidi a natura, tanquam pars a toto, iuxta illud Mercur. Trismeg. Pim. 12. Mens ab essentia Dei nequaquam diuisa, sed illi potius eo modo connexa, quo Solis corpori Lumen. Videmus enim radios solares cum corpore solari esse coniunctos, & minime reuera diuidendos, quoniam Lucis essentia est vnica, & in partes non diuidenda: at vero respectu nostrum, qui in multitudine sumus versati, dicimus Animam huius ab illa alterius numero & specie differre, cum nihilominus omnes animae ad vniam mundi animam seu Metatron habeant relationem continuam, vt lux Solis ad Solem. Est ergo reuera pluralitas in materia & non in forma, quae nihil aliud est quam continua a Deo scilicet. Verbo emanatio, vitam & essentiam omnibus Creaturis impertiens, cuius quidem reuocatione tollitur vita, iuxta illud Psalm. 104. Deo dante Creaturis colligunt, illo aperiente manum suam replentur & saturantur bono, abscondente faciem suam conturbantur, recipiente spiritum suum respirant & in puluerem reuertuntur, emittente spiritum recreantur. Et Iob cap. 12. 10. dicit: quod in Dei manu sit omnis viuentis anima, & spiritus vniuersi carnis. Et Psalm. 146. Benignitas Dei conseruat omnia in seculum. Et alibi dicitur, quod Deus sit Sol, vitam & gloriam dans. Nam Deus, vt dictum est, vbique sua essentia versatur per mundum, & in Metatron suo inhabitans, Lumineque [vt aiunt Scripturae sanctae] vestitus omnia implet, eaque sua praesentia iugiter conseruat. Hinc omnia in creatione opera dicta sunt bona, quae mala atque inania ante Creationem fuerant aestimata, quae quidem bonitas a Deo, (qui est solum & summum bonum) & a participatione cum eius essentia orta est: atque hoc eius glutine ac harmonia omnia in mundo concordiae pace & vinculis aeternis connectuntur. Concludo igitur, quod, vt Dei essentia est indiuisibilis, sic etiam ipsa Natura, quae est eiusdem emanatio in mundum, est omnimodo vnica forma & in se indiuisibilis, & quatenus Deus est diuisibilis in Personas tres, inde arguendo officia & proprietates ad huius mundi perfectionem productae, sic etiam & anima in partes varias diuidi dicitur, vnde quandoque est sensus, nunc

memoria, aliquando imaginatio, deinde ratio, intellectus, Mens, &c. Qui agitur Animam considerare gestiunt rebus caducis incertam, oculis corporeis eam cum corpore eiusque proprietatibus distingui animaduertent. At qui in se & ad centrum suum reuertendo, externo, quasi umbra præstigiola neglecto, ad interiores suos aditus penetrabit, is quidem oculis spiritualibus percipiet nec diuisionem nec quantitatem inesse animæ, nec in Deo (qui est supra quantum & quale, cui animæ essentia continua est) numeros aut figuras geometricas posse inuestigari. Sed in hoc dixerunt Cabalistsæ Metatron circulum (ad cuius imaginem est anima humana, quippe quæ est de eadem & cum eiusdem essentia continua) affirmantes eam fuisse lineam quandam viridem, vastam mundi cauitatem circumambientem, vnde & ab aliis Cheterelion, id est, suprema corona appellatur. Atque horum opinionibus ad stipulari videtur Moyse dicendo, quod Spiritus Domini ferebatur super aquas, & vt alius addit motu peripherico vim igneam iis impertiens. Nec tamen propterea anima mundi est circulus, neque circulus ei inest, sed ipsa potius suo motu circulari quasi per figuram capacissimam mundum terminat atque continet, vt & ab hyles tenebris diuidit. Est ergo circulus eiusque diuisiones imaginariæ in spiritu passiuo creato & non in anima creante. At vero quatenus anima per suam essentiam ternarios & formales scalæ harmonicæ gradus implet, & vbique dicitur adesse, omnia comprehendere, non tamen aliter est res comprehensa in natura scilicet essentia comprehensoris, quam Creatura in essentia Creatoris. Sed dicuntur Circuli mundani esse in anima lucida, vt tenebræ semel illuminatæ sunt in luce, aut aqua mundana in igne, sic etiam multitudo dici potest in luce reperiri, videlicet in materia à Luce comprehensa, quamuis Lux illa sit indiuidua, vnica & indiuisibilis in se. Non ergo inest circulus essentiæ animæ, sed rei illi materiali scil. spiritui mundano, cui anima dat esse, & quem vnde quaque ad instar circuli amplectitur, at tamen in illo circulo inuenitur nec centrum nec circumferentia, iuxta illud Iobi supra citatum cap. 11. 9. Dei sapientia non inuenienda, est enim illa altissimis cælis altior, & profundior sepulchro imo, longior terra mensura eius, & latior mari.

Conuenimus ergo in hoc: quod Spiritus mundi vniuersus (olim manis & tenebris obductus, iam facie ipsius Iod, seu Dei prius latentis at reuelatione nunc patefacti, seu Verbi, (quod est Lux & vita mundi) scil. sapientiæ ante omnia creatæ, quam Salomon dicit in se esse Sole & Stellis clariorem) in figuram sphericam, vastam mundi cauitatem implentem; & ab actus scil. animæ mundi potentia & virtute sustentatam, & tanquam terminatum & finitum in re indeterminata & infinita inclusam, esset redactus; ita vt hic spiritus orbicularis ab ignea mundi anima illum circumambiente includitur, cum cuius etiam partibus quam minimis ignea illius animæ vis & amor Symphoniacus permiscetur, vt anima humana in toto esse & in parte qualibet totius; Agnosco etiam, quod Mathematicos arte spherica hæc substantia tam numeris arithmeticis quam figuris geometricis via imaginaria & mente concepta partiri atque in partes distingui possit, quo per demonstrationem vel à posteriori vel à priori ad perfectiorem Dei & naturæ cognitionem peruenire possumus: tamen hoc scire debent Mathematici & Philosophi in mathesi ob illam metam versati, quod reuera nec sint numeri nec figuræ externæ in anima mundana per se consideratæ, quippe quæ est continua & diuisionis experta, sed demonstrationes fieri per analogiã s. similitudinem, cum verum Physices atq; harmonicæ eiusdem subiectum sit Spiritus (Aqua, & Lux) anima. hoc est materia & forma. More ergo mathematico bene descripsit Iohannes mundi visibilis harmoniam, sed ratione magis abstracta: more etiam physico Harmoniam suam explicauit Robertus, sed ratione magis concreta. Cum ergo vtere; nostrum super eadem fundamenta naturæ firmæ stabiliti simus, non video ego, cur Robertus viam Iohannis mathematicam in naturæ Symphoniam describendo iuste possit respuere, aut itidem Iohannes semitam Roberti physicam in Harmoniæ suæ explicatione & demonstracione repudiare, cum eadem (inquam) sint fundamenta, idem obiectum & meta, progressus vero in demonstrando tantummodo diuersi.

Vbi autem videris asserere, quod diuisio illa & Harmoniæ interualla essent in mundo archetypico ab origine, & abinde in animam humanam esse infusa, dico ego quod nulla fiat diuisio in essentia diuina, vt pote quæ est indiuisibilis, nec circuli aut figuræ impressiones (nisi metaphorice loquendo) potes sit recipere. Est enim instar Diapason perfectissimæ & completissimæ consonantiæ, quæ oriens à sua propria virtute in illam iterum redit, & hoc vnum manet, atque itidem se habet anima, iuxta illud Platonis supra dictum, quatenus à legibus corporeis sit libera: cum sit radius illius diuinitatis à qua orta est. Vnde sciendum est, quod, vt in rerum natura Sol est integrum totum & vnum sine diuisione, nihilominus radios (qui sunt eiusdem essentiæ cum suo toto) infinitos emittat in mundi spiritum, illum in infinitas species distinguentes, vel vt vnitas in Arithmetica est indiuisibilis, per se tamen ab ea multitudo effluit: sic etiam Deus qui est semper vnus & idem & omnimodo indiuisibilis, in multitudinem, hoc est, materiam & eius partes dispergitur, ipso vnum hoc & indiuisibile manente, vnde tam à Philosophis in Theologia versatis Ens entium & creaturarum Pater nuncupatur, est ergo vnum infinitum & indiuisibile, quatenus in se & per se consideratur, atq; iterum est quoad nos & captum vulgarem in partes & proportiones harmonicas diuisum, quatenus vitæ & esse radios suos ab vnico quasi centro ad infinitos circumferentiæ punctos cuiuslibet mundi proportioni & creaturæ vitam attribuentes, & vnam ab alia distinguentes, vnde omnia dicuntur viuere in Deo & in eo existere, hoc est, ab ipsius essentia vitam & existentiam ducere existimantur. Atque hæc erat ratio, quod Democritus & Orpheus & multi Pythagoræorum vulgariter considerando omnia Diis plena asseruerunt,

verauerint, inde declarantes, quod quælibet creatura proprium & peculiarem suum Deum possideat, sed tamen oculis interioribus hæc omnia arbitrando concluderunt hos Deos omnes relationem habuisse ad vnicum Iouem, vt omnes Solis radij ad vnicum Solem referuntur. Vnde in Exod. 20. inuenimur: quod non colendus est nisi Deus vnicus, qui & alibi Deus Deorum appellatur: & alibi: Tu solus, ò Iehoua, es Deus. Non ergo sequitur, quod, quia Spiritus Sanctus est in quolibet homine vim & virtutem viuendi & ratiocinandi ei præbens, quod ideo sint multi Spiritus sancti aut Spiritus sanctus in partes diuisus, quatenus essentia Dei non est diuisibilis. Sed tamen homines quasi infinitos esse, & ab inuicem reuera distinctos & diuisos certum est quoad materiam, quæ sola in multitudine dilatur, & non in forma, quæ semper continua est ad suum fontem lucidum.

Sed vt ad magis particularia iam transcendamus, inquiramus parumper, an varia fuerit Harmoniæ naturalis inter Philosophos in natura peritiores inuestigandi ratio necne, & an vnicam obseruauerint viam aut vnâ methodum? & si non, quærendum est, cur noua harmoniæ mundanæ ratio non concederetur tam Iohanni & Roberto, quam cuiilibet illorum, qui operam in Harmoniæ mundanæ inquisitione adhibuerunt.

Legimus imprimis Terpandrum chordam septimam s. heptachordum inuenientem illud tandem 7. planetarum numero æquasse. Alij ex veterib quadruplex inueniunt Harmoniæ genus in vtroq; Cosmo elementis conueniens, videl. Doricum Aquæ & Phlegmati, Phrygiû Igni & Cholerae, Lydium Acriæ & Sanguini & Myxo, Lydium Terræ & atræbili consonare arbitrati sunt: similiter Nicomachus Tetrochordum à Mercurio inuentum 4. elementis destinauit; cuius neruus vnicus Hypate Terram, Parahypate vel Mese Aquam, Nete vel Diazugmenon aut Hyperbolæos Ignem, & Paranete Aerem resonare atq; indicare autumauit. Alij cælorum numerum virtutemq; respicientes, Dorium Soli, Phrygium Marti, Lydium Ioui, Mixolydium Saturno, Hypophrygium Mercurio, Hypolydium Veneri, Hypodorium Lunæ, Hypomixolydiû cælo stellato tribuerunt. Nonnulli iterum spacium, qd inter Terram & Lunam interiacet Toni interuallum faciunt. (Hic quidem Iohannes me hercle derideret, scio, si in mea Harmonia tonum târæ longitudinis inuenisset.) Deinde à Luna ad Mercurium dimidium illius spacij facit semitonium & tantundè ab illo ad Venerem. Inde vero ad Solem triplû quasi tonum & dimidium statuit Diapente. à Luna autè ad Solem duplum cû dimidio faciens Diatessaron. à Sole vero ad Martem rursus tantû voluit haberi interualli, quantum à Terra ad Lunam faciens tonum. Inde ad Iouem dimidiû illius, aliud faciens semitonium, & tantundem ab illo ad Saturnum constituens semitonium, à quo ad stellarum orbem iterum semitonij spatium interiacet, est itaq; à Sole ad cælum stellatum Diatessaron, duorû nempe tonorum cû dimidio à terra vero perfecta Diapason, sex nempe tonorum integrorum. Secundum alios à proportione motuum Planetarum ad inuicem & cum octauo cælo resultat Harmonia vt dicunt omnium suauissima, est aut proportio Saturni ad Iouem dupla sequialtera, Iouis ad Martem sescupla, illius ad Solem, Venerem & Mercurium, qui pariter iter perficiant, pportio dupla, illarum ad Lunam duodecupla, Saturni vero ad orbem stellatû millicupla & ducentupla. Agrippa vult, qd Saturnus, Mars & Luna plus vocis habeant q̄ concentus, dicitq; Saturnum habere voces tristes, raucas, graues, tardos & veluti ad centrum coarctatos sonos. Mars voces asperas, acutas, minaces, veloces, iracundas. Inter has Luna obseruat mediocres. Iuppiter, Sol, Venus, Mercurius possident concentus. Iuppiter ergo sibi vendicat concentus graues, constantes, intentos, suaues, hilares & iucundos. Sol venerabiles, puros, dulces. Venus lasciuos, luxuriosos, voluptuosos. Mercurius remissiores, multiplices, & cum quadam strenuitate letos & iucundos. Ex particularibus v. concentibus & proportionatis tonus Musis nouem obtemperat, Iuppiter habet gratiam vocis octauæ & quintæ, s. Diapason & Diapente, Sol obtinet octauæ vocis melodiam, s. Diapason. Similiter & tonos quodecim Disdiapason. Venus tenet gratiam vocis quintæ scil. Diapente. Mercurius habet Diatessaron, scil. gratiam vocis quartæ. Et sic in cæteris.

Plato & Pythagoras à numerorum & proportionum ratione & ad inuicem concatenatione Harmoniæ suæ demonstrationes hauriunt. Aristoteles per principia & principata physica rem istam explicare tentat. Iridem sunt & alij, qui fingunt Animæ humanæ Harmoniam constare ex debito temperamento & proportionem virtutum & operationum ipsius, quæ sunt, Concupiscibilis, Irascibilis, & Rationabilis, quarum proportionem ferunt esse huiusmodi: videl. illam Rationabilem & Concupiscibilem habere proportionem Diapason, ad Irascibilem vero Diatessaron: Irascibilem autem ad Concupiscibilem habere proportionem Diapente. Et huiusmodi alia inuentiones variæ secundum mentes & intentiones Philosophorum & Mathematicorum variè & diuersimode philosophantium.

Ex his igitur luculenter apparet, quod liceat tam Iohanni secundum animæ suæ conceptum mōre suo mathematico in Harmoniæ mundanæ demonstratione procedere, quam Roberto Symphoniæ suæ naturalis leges pro sua inuentione & inaginatione explicare: cum ex præscriptorum testimonio constet, rem esse inter Philosophos communem & familiarem, naturæ mysteria suo more & methodo peculiari scriptis mandare.

At iam, mi Ioannes, quoniam inquisitionem in tuæ Harmoniæ leges vltiorem facere in animû meum propter amicitiam inter nos comiter olim contractam, nō venit, mihi quidem hoc loco in mentē occurrit, vt de mea Harmonia mundana atq; de eiusdem proportionibus verba pauca, sed luculenta satis proferam, similiter vt comparationem inter proportionem eiusdem atque illas Platonis leuiter hic inseram, quo

tibi & mundo succincto quidem sermone declarem, Robertum in Harmonia sua inuentione & proportionum dispositione non ita grauiter errasse, ac tu fortasse prima quidem fronte cogitasti. Sed priusquam in propria mea Harmonie Discursum descendam, de Harmonia veterum verba, duplici ratione mea ad hoc compellente, nunc faciam. Primum scilicet ut literatis indicarem, me in veterum Harmonia non esse omnimodo tam ignarum, ac ab Iohanne in multis locis sum prædicatus. Secundum ut ipsorum Harmonia proportionum ad meum mundi monochordum rectius & facilius adaptarem, quo vos (Lectores optatissimi) de comparatione illa mea rectius iudicaretis.

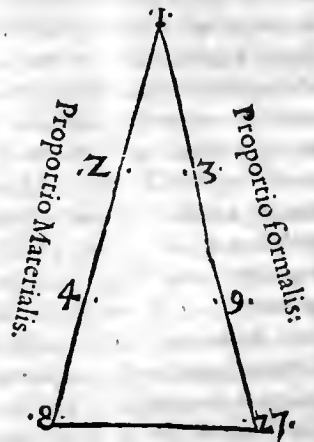
Scriptis mandatum reperimus, tam secundum Pythagoricos quam Academicos mundum vtrumque cum suis animabus per proportionum harmonicas quam commodissime fuisse describendum: Et quoniam tria melodiarum, scilicet harmonia genera in usu præcipue & praxi apud veteres fuerunt, Diatonicum scilicet quod per Tonum Tonum & Semitonium consonantiam Diatessaron constituentia, in omnibus tetrachordis (ad dispositionem quatuor elementorum prius inuentis) processit, quod genus aliquantulum durum est, sed non naturale: Chromaticum à Diatonico scilicet naturali recedens & mollius resonans, illudque decreuit per semitonium, semitonium & tria semitonia, quæ coniuncta faciunt etiam Diatessaron, ac denique Enharmonicum, quod in omnibus detrachordis cantatur per Diesim (quæ hic accipitur pro semitonij dimidio) & Diesim & dittonum, quæ omnia simul addita consonantiam etiam Diatessaron commensurant. Ex his diuinus ille Plato ad Harmoniam suam mundi & animæ describendam ideo Diatonicum eligebat, quippe quod genus magis naturale esse percipiebat atque simplex & generosum & per consequens magis per se dispositum ad originaliter depingendos, & describendos mundi & animæ, hoc est, materiæ aquaticæ & formæ lucidæ seu passiuæ & actiuæ nexus, officia Symphoniaca & proportionum harmonicas in quolibet per se & inter se: ad quam quidem electionem eo magis inductus est, quoniam obseruatione diligenti ab eo & Timæo Locro animaduertebatur hoc genus habere in sua natura quandam vitæ rationalis gubernationem, quemadmodum illud Harmonicum omni vitæ corpori accommodata præsidere, ut & Chromaticum respectum habere ad ideam corporalem, sed quoniam ex his animæ proprietatibus ratio est eminentior & nobilior, & genus hoc Diatonicum magis in sua dispositione naturale, ergo illud præ cæteris ad hanc suam Harmonia mundanæ inquisitionem eligebat. At vero ut veteres per hoc in tetrachordis processerunt, sic Plato ad Nicomachi imitationem ad meliorem & magis proportionalem Harmonia suæ demonstrationem ad Heptachordi naturam ad septem limites conformati illud dilatauit, incipiendo ab unitate atque duplicando vsque ad cubum binariam, videlicet 8. & tum postea triplicando vsque ad cubum & solidum ternarij. Secundum huiusmodi ergo numerorum proportionem existimauerunt Academici tum animæ tum mundi fabricam fuisse dispositam atque ad exitum productam, iuxta antiqua illa Pythagoræ documenta, qui numeri ternarij proportionum animæ, tanquam perfectioni masculo agenti, & luci adæquauit, ut & illius binarij materiæ, tanquam imperfectioni, fœminæ, patienti & aquæ, ex quarum coniunctione videlicet ex materia & forma omnia sunt procreata atque propagata in hoc mundo: Aptauerunt ergo numeralis scientiæ consultissimi Monadem opificii Deo, Diadem aut Dualitatem materiæ, ac formis ipsis Triadem virginem, ac vitæ & homini Heptadem. Atque hinc Plato Diatonicam suam Harmoniam ad Heptachordum ordinauit, quia mundi vtriusque interhi scilicet seu animæ & substantiæ corporeæ adaptauit, cuius proportionum ab 1. 2. 3. prædictis deducit, quorum numerorum cubi perficiunt tam animæ quam mundi structuram, animæ, inquam, cubus ternarij, videlicet 27. & corporis scilicet materiæ cubus binarij videlicet 8. Sed has quidem proportionum in mundi fabrica, quam optime, ut mihi videtur, ex Antistitis Moysis relatione colligere fas est: Spiritus Domini ferebatur super aquas. Hic spiritus Domini est unitas formalis, ut aquæ unitas materialis. Tunc duplatio facta est, quando imperauit Creator, ut materia vniuersalis informaretur, dicendo: Fiat Lux. Deinde huius binarij quadratum erat productum cum generalis illa mixtio in 4. redacta est elementa, quæ per vastam mundi cavitatem dispersa sunt. Denique per binarij illius cubum corpora creaturarum elementa sunt propagata, videlicet stellæ ex elementorum cælestium mixtione, mineralia, vegetabilia & animalia ex illis sublunariis. Atque hoc modo proportionaliter completa est creatura materialis, & fœmina in hoc mundo secundum dispositionem triæ dimensionis, longitudinis scilicet latitudinis & profunditatis, scilicet lineæ, superficiæ & corporis, quæ respondent in mundo maiori ad substantiam tenuissimam cæli Empyreï, ad illam mediæ, & Elementaris, quorum, ut in Harmonia nostra diximus, respectus est, ad radicem, quadratum & cubum in binario numero. Denique omnia numerorum illorum binariorum interualla implentur cum numeris ternariis eiusdem proportionum, sine quibus existere nequeunt: nam sine his vacuû & inanitas sequeretur in massa fœminina: vnde in Genesi omnia creata dicta sunt bona & diuinis radiis impleta, quatenus de bonitate Elohim, hoc est, Spiritus sancti numerum ternarium in proprietate diuina arguente, participant, sine qua omnia essent, ut ante eius apparitionem, tenebræ & inanes, per vim ergo masculinam scilicet ternariam procedendum est in eadem proportionum cum illa fœminina ad cubum, scilicet vsque; nam erat virtus ista masculina, quæ attribuebat gradus & proportionum substantiæ fœmininæ, eius interualla vita, essentia & actione implens, & perfectissimam in mundo harmoniam instituens, proportionum nempe consonantiæ perfectissimæ Diapason in Angelis & Spiritu intellectuæ, quæ est in dupla proportionum, ut 1. 2. & illam minus perfectam, videlicet Diapente: in Dæmonibus Olympicis & cælo æthereo, & imperfectam Diatessaron in rebus inferioribus, ut in animalibus vegetabilibus & mineralibus. Ad has ergo tres mundi regiones pertinent tres hæc enneades sic dispositæ:

fitæ: 999. quæ simul additæ statuunt 27. qui numerus est cubus numeri ternarij. Impleuit ergo Plato ad exemplum animæ mundi suæ harmoniæ interualla, sed nos Christiani attribuiamus huius Harmoniæ rationem ad vitæ spiritum, vitæ lignum, vitæ fontem, qui est mundi vita eiusq; verus Metatron dicitur, summaq; mundi Sapientia & veræ Harmoniæ basis scilicet lapis angularis, de quo tantum prædicauit Iacob, arguens vt per solam illius Harmoniam, tanquam per eius scalam, datum esset hominibus in regnū cœlorum ascendere, de quo Paulus loco antea allegato sic loquitur: Pacificans per sanguinem suæ Crucis res omnes quæ in terra & in cœlis sunt. Vnde concludere videtur, quod non modo homines, vetum etiam res omnes aliæ sint ad suas harmonias veras conductæ per sanguinem Christi. Ad cuius quidem mysterij exemplar Veteres Sophi tam Academici quam Pythagorei per vmbrosas numerorum & figurarum formulas explicare tentauerunt; nam quanta erat ipsorum in mysterio diuino cognitio, quam admirabilis scientia, in eo docemur, vt pote quibus tamen religione Ethnicis, Sacrosanctæ Trinitatis mysterium est reuelatum, vnde etiam à nobis Christianis Mercurio Trismegisto & Platoni diuinitatis titulus non infulse attribuitur. Christus ergo noster seu Deus patens ex petra Iacobi exurgens, è terra tanquam à centro Patris seu Dei latentis germinans, vbique se expandens & in infinitum vltra & extra omnia se extendens (quoniam Sapientia diuina non habet finem) omnia creata tentat ad Creatorem per Harmoniam plusquam perfectionis (in qua excellens ista consonantia exertissime sonat & gloriosus Sol scil. Lux diuina vitam & gloriam dans sonat in æternum) reducere; à consonantia in perfecta Diatessaron, hoc est, Creaturæ vita tenebris obruta, per Diapente consonantiam minoris perfectionis, hoc est, per spiritum æthereum (in quo primum gustat perfectionis & beatitudinis delicias ad ipsam Diapason, quæ terminatur in ipso Deo, quando idem cum Deo per Christum mediante consonantia illa vera perfectionis fuerimus facti. Et quemadmodum iuxta Platonis heptachordi Descriptionem quatuor sunt gradus tam in fœmello quam masculino progressu videlicet 1. 2. 4. 8. vel 1. 3. 9. 27. qui quatuor séries sic disponuntur 1. 2. 3. 4. sic in generali hoc Harmoniæ systemate 1. 2. quæ est dupla proportio, denotant illam consonantiam plusquam perfectionis in vnitatem scil. Deo terminata, videl. Diapason: vbi omnia ab vnitatem in multitudinem progredientia in vnitatem & simplicitatem suam. iterum reuere obferuantur. Et sesquialtera hæc proportio 2. 3. indicat consonantiam minoris perfectionis, Diapente. Et sesquitercia 3. 4. arguit consonantiam imperfectam Diatessaron: sic enim videmus res exactissime se habere in hoc mundo, videl. ob huiusmodi imperfectionem, qualis est in Diatessaron, res omnes sublunares languescere & assiduis alterationibus subiici obseruamus, in cœlo æthereo res propter perfectionem diapente minorem corruptionis immunes docemur, & in cœlo angelico summam beatitudinem per plusquam perfectionem per Diapason acquiri cognoscimus. Vnde Diatessaron ex quatuor se habens in sesquitercia proportione vt 3. ad 4. arguit quatuor elementa sublunaria, Diapente quinque denotans median perfectionem regionis cœlestis, se habens vt 2. ad 3. in sesquialt. Quinta essentia vocatur; & Diapason ad cœli angelici plusquam perfectionem, quæ sex tonis commensuratur & Essentia sexta dicitur, se habens vt 1. ad 2. in dupla. Atque hæc consonantia in Deum plusquam perfectionis fontem & metam vltimā desinens, & omnia ab vnitatem in multitudinem effluxa in vnitatem, iterum diuinam reducens. Quies nuncupatur Sabbathi in Ensofph, qui terminatur in numero 7. cum ex tot interuallis constat Diapason. Progressus ergo ab vnitatem in multitudinem est vsque ad numerum millenarium, vltra quem teste Aristotele, non est progressio in numeris, qui numerus ab Hebræis describitur per Aleph magnum, vt vnitatem per Aleph paruum, quæ litera apud Cabalistas est indicium & Character diuinitatis in vnitatem: atque hinc est, quod Deus à diuo Ioanne dicatur α & ω , principium & finis. Progressio ergo ab Aleph paruo scil. vnitatem fit ad multitudinem 999. iuxta Platoniorum documenta, cui numero si Aleph magnum addatur producit 1000. per quem fit rerum à multitudine reditus. Recte ergo dixi Mundum sublunarem esse imperfectum & mutationibus obnoxium, quoniam in eo est minima Luminis scil. animæ mundanæ portio, quemadmodum animam magis in capite & corde hominis credimus, quam in tibiis aut cruribus; nam ibi materia dominium habet super lucis proportionem: Iterum eadem proportione explicauit corruptionem à regione ætherea reiici, & perfectionem median ibi habitare propter equalitatem dominij & proportionis lucis ad illam materiæ mundanæ, vnde in eius centro Solem collocaui haud inconsulto, atque hoc probatur ita esse, quoniam à Philosophis & in praxi mysteriorum secretorum peritioribus æthæer quasi igneus seu ignitus aer ab æqualitatis proportionis aeris scil. aquæ & ignis scil. lucis in ea & præcipue in loco vbi transit Sol. Denique ostendi ibidem, quod regio angelica immensa propter ignis scil. lucis in eo dominium super tenuissimum spiritum mundanum, perfectissima fuerit in sua essentia, & ad Diapason summam recte comparata, atque hinc cœlum empyreum à græco vocabulo $\pi\nu\rho\varsigma$ quasi ignis & igneum nuncupatur. Hæc quidem ego omnia propter formæ igneæ atque materiæ aqueæ contrarietatem cum illa in vnitatem, Lucis perfectione, actione essentiali, subtilitate, motu & entitate sit omnimodo opposita huic, quæ est multifaria, opaca, passiuæ, grossa & quieti obnoxia sub forma duarum pyramidum figura & quantitate similitum, sed situ & positione oppositarum depinxi: nam vt multitudinis scil. materiæ motus & resolutionis progressus fit à numero millenario in vnitatem, sic Lucis creatæ proportio æquivalent illam millenarij numeri. sed in vnitatem, vnde quo magis progreditur à multitudine ad vnitatem, eo etiam magis vincit vnitatem scil. forma lucida, & dominium magis sibi vendicat in materiam. Hinc ergo iuxta Platonis proportionem vt inter binariam scil. fœmininam materiam, & ternariam scil. masculinam formā, (quæ inter se proportione conueniunt) est discre-

pantia, sic æqualitatem aliam finxi ego inter pyramidum vtrarumq; figuras. Cum 1. informat 2. & 3. 4. & 9. 8. & 27. corpora elementata: sed de his copiosius infra dicemus, postquam de harmoniæ Academicorum ratione & progressu parumper disceptauerimus.

Qui hoc suum Heptachordum ex pluribus consonantiis perfectis secundum proportionum interualla inter 1. & 8. vel 1. & 27. conflare gestit, ad cuius descriptionem huiusmodi apparatus me accingam.

Heptachordum Platonium (quod ipse ad mundi & animæ Harmoniam demonstrandam applicuit atq; ordinauit) ex septem quasi nervis vel proportionibus partim paribus & partim imparibus constat, videlicet 1. 2. 3. 4. 8. 9. 27. quas quamuis Porphyrius & Proclus in lineam protraxerunt, tamen Adrastus & Calcidius ad Trianguli scilicet Pyramidis latera hoc modo adaptauerunt, in summitate cuius vnitas tam materialis quam formalis exprimitur, inde confirmans illud Synesij & aliorum Theosophorum opinionem, quod Deus sit omne quod est, quippe à quo, in quo & per quem sunt omnia: Est mas & est fœmina, vel vt Mercurius Trism. ait vtriusque sexus fœcundissimus: Est potentia est actus, Est forma est materia: Imo & reuera nihil est quod ipse non existit. Sex autem aliarum figurarum lateri respondent opposito, videlicet parium proportionum semel & imparium ter: ita vt proportio qualibet formalis ternarij nempe numeri directe correspondeant illis parium oppositorum hoc modo:

In Creatione:

In his ergo numeris luculenter demonstratur primaria rerum omnium in Creatione genera cum ipsorum Harmonia, atque etiam species subalternæ & intermediæ quæ inter has proportionum continentur, & præcipue ad mundi spiritus atque animæ eiusdem complementum. Sed in hoc Platonis Heptachordo imperfectionem videtur Proclus tuus haud exiguam inuenisse, eo quod, vt inquit ille, interualla in eo nonnulla non sunt completa, & principaliter illud spacium, quod est inter 1. & 2. quia (ait ille) non est medium inter hos terminos, nisi vnitas in partes frangatur. Hic quidem Proclus non instar Christiani sed Ethnici loquitur, & à Philosophis Christianis hac in re falli oculis apertis cernitur: quoniam Deus, in quo solo est consonantia plusquam perfecta (nempe Diapason) se habens, vt 1. 2. in dupla proportione, produxit hanc maximæ perfectionis consonantiam in Lucem suam archetypicam, quando Sapientiam scilicet Verbum suum ante secula gigneret, quod nihilominus Verbum ab Esse diuino non fuit diuisum, sed idem & vnum cum illo in æternum. Hoc ex Philosophia confirmare videtur Hermes Trismegist. in his verbis: Monas generat Monadem & in seipsum reflexit ardorem suum: inde arguens, quod ante mundi Creationem Filius, hoc est, Deus patens è tenebris, & Aleph lucidum, reluxerit seu egredieretur à Patre, hoc est, Deo latente in tenebris, & Aleph tenebroso: nec tamen in Creatione aut post Creationem diuisus est Filius ab essentia Patris, licet à proprietate & officio in mundi Creatione Persona dicitur secunda à prima quidem distincta, vt 2. ab 1. Porro etiam ex Sacris Scripturis colligimus, Filium esse vnum cum Patre, manere in sinu Patris, esse in ore Patris, sedere ad dexteram Patris, mediatorem esse pro nobis hominibus ad Patrem, nullum inter ipsum & Patrem medium habentem, sed eo modo ei coniunctum, vt lux Solis corpori solari, aut diameter circuli centro. Atq; hinc à Poetis fingitur, quod Apollo & Cupido sint Iouis filii, inde declarantibus Christum in mundo relucens radiosque suos amatorios vndique per spiritum mundanum eiaculantem. Vel in respectu habito ad primam Creationem dicitur Iuppiter, hoc est, Deus potens & patens, qui filius erat Saturni, hoc est, Dei tenebrosi & latentis. Vnde liquet, quod contra Procli opinionem terminus hic sine medio impleatur, quatenus est vnus atque continuæ essentia, descendens per consonantiam plusquamperfectam Diapason à mundo archetypico in illum creandum videlicet ab 1. denotans puram, simplicem & ineffabilem lucem increatam, in 2. hoc est in vnitatem materiæ, vnde 1. increatum lucidum & formale creat & actuat vnum tenebris deforme & potètiac ac materiale seipsum cum eo permiscens, atque ita creata est lux prima in mundo creatura, formarum omnium subiectum, per Diapason spirituale. Deinde 3. quod est medium occultum inter 2. & 4. describit cæli ætherei seu firmamenti naturam, quod est medium inter 2. seu cælum Empyræum, quod est receptaculum primæ Creaturæ lucidæ & 4. denotans quatuor elementa sublunaria. At huius ergo regionis mundi productionem concuterebat natura primæ Creaturæ, quæ erat Lux seu Mundi anima (quæ ei erat loco animæ seu formæ) & substantia aquæ eius præsentia creatæ & nomine firmamenti iam nuncupatæ: inter primum ergo cælum Creatura prima lucida impletum, & cælum hoc æthereum est tam distantia quam ratione compositionis ex materia & forma in proportione sesquialtera, videlicet 3. & 2. ex qua conflatur & in qua consistit consonantia minus perfecta Diapente, vnde & pars hæc mundi dicitur Quinta essentia, vt illa sexta & septima. Nam vt Diapente est consonantia minoris perfectionis, ita & Diapason est consonantia perfectionis summæ, sic enim se habet cælum æthereum, quod est regnum Solis visibilis ad illud Empyræum, cui præfideret Sol spiritualis & inuisibilis. Deniq; 4. quod est quadratum ad Radicem 2. denotat cælum elementarum in 4. stationes distinctum, quæ elementa dicuntur.

Atque in hac mixtione regia 3. seu spiritus æthereus informatus est anima & forma videlicet ad 4. id est,

est, ad materiam mundi sublunaris, cum ille spiritus cœlestis sit instar agentis seu maris ad illum elementalem. Atque hac de causa dicitur à Philosopho, quod superiora agant in inferiora motu, lumine & influenza. Sed hoc via harmonica comprobatur, videlicet ratione differentiarum consonantiarum: nam vt Diapente est consonantia minoris perfectionis, sic etiam Diatessaron est consonantia imperfecta, & quod habet de perfectione, illud recipit à cœlis 3. at vero inter 3. & 4. est proportio sesquitercia, quæ denotat consonantiam Diatessaron proportionem. Denique ex 2. 3. & 3. 4. hoc est, Diapente & Diatessaron conflatur Diapason materialis, hoc est, perfectissima illa proportio, quæ reperitur in natura mundana, cuius anima est Diapason spirituale. Vt 1. in illo Heptachordo est anima primaria & Ensoph scilicet infinitudo scilicet originalis & Archetypica illa consonantia Diapason in essentia diuina, quæ dat vitam æqualiter tam ad materiam aquaticam, quam ad formalem Lucem primitus creatam, vt per eius positionem luculenter indicatur ex Porphyrij, Seueri & Procli in recta linea sic: 1. 2. 3. 4. 8. 9. 27. Vbi hæc omnia manifestius apparent; nam 2. materialis nexu formali ipsi 1. fit ens in actu per Diapason supremam; & natura numeri materialis 2. per nexum formalem vnitur ad materiam sibi duplam. 1. Ergo est forma ad 2. videlicet Deus ad materiam informem, quæ à Platonis per 2. significatur, quam vnitatem confusionem dicunt Pythagoræi, estque quasi Chaos: sed emanatione spiritus lucidi 1. in spiritum deformem 2. seu Iod in He fit illa Lux creata: quæ quidem vnitas increata se altius in materiam confusam immergens facit 3. seu cœlum, quod est quasi forma & anima ad 4. hoc est, ad Elementa sublunaria 1. ergo quasi radix primaria & elementum ignis summum produxit lucem Empyream, quæ est Elementum 2. & deinde se altius in multitudinem immergens, creauit spiritum æthereum, qui est Elementum 3. Tum postea in regionem mundi infimam penetrans, ibi quidem Elementa alia 4. eaque grossa creauit & disposuit, quorum quodlibet in loco idoneo secundum materiam dignitatem suspendit & suo glutine igneo ligauit, atque hi sunt quidem 7. à Deo gradus. At si radix in suo regno archetypico relinquatur & compositum elementatum addatur, quod per cubum significatur, erunt quidem in rerum natura 7. gradus ad supremam Monadem dirigentes.

Porro etiam, si formale Trianguli latus consideremus, ibi 3. inuenimus esse formam correspondentem ad 2. & 4. vnde dictum est, quod spiritus Domini s. Elohim s. Dii in tres Personas vt nonnulli volunt, in vno spiritu arguendo ferebatur super 2. aquas, igneum & amatorium iis vigorem atque vitam virtutem impertiens; vnde Aquæ à Cabalisticis per Mem Hebraicum denotatur, quas Pythagorici per 2. signarunt: & Spiritus Sancti hieroglyphicum fecerunt Schin ignis characterem, inde arguentes, per tria cornua spiritum vnicum tripliciter operantem: qui se profundius in aquis immergens seipsum diuidit proportionaliter in partes 9. ac denique illas 9. partes secundum trinam suam naturam ad centrum vsque penetrando triplicauit, hoc est, quamlibet in alias partes 3. diuisit, videl. 27. 3. ergo seu spiritus igneus creauit 2. id est, cœlum empyreum, & ad suum exemplar in Hierarchias Angelorum tres diuisit. Sic formatum est cœlum spirituale: & altius descendens secundum triplam suam naturam se disperfit in cœlorum materialium multitudinem, atque sic quodlibet eorum informatur. Denique se iterum triplans creaturas compositas informauit: atque hoc factum est secundum illud Psalmistæ: Verbo Domini firmati sunt cœli, & Spiritu ab ore eius omnis virtus eorum.

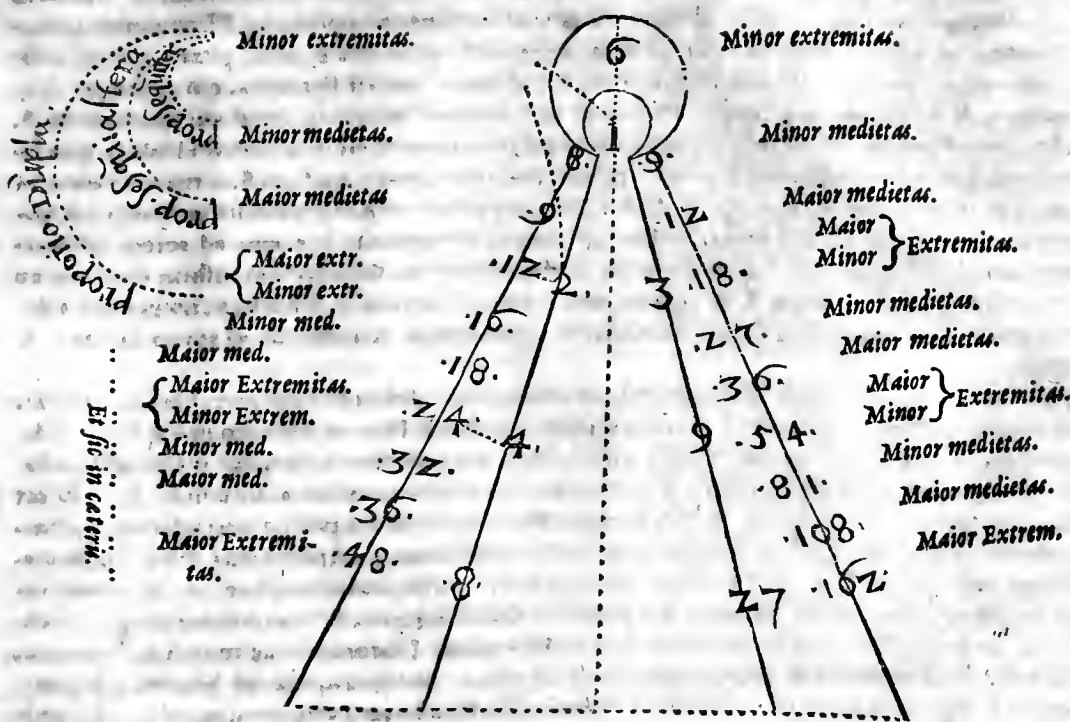
Denique ex proportionibus sesquialtera 4. & 6. & sesquitercia 6. ad 8. tanquam ex Diapente & Diatessaron producitur Creaturarum compositarum Diapason, quæ est Harmonia grauis atque bassa ad similitudinem consonantiarum Diapason spiritus mundani, quæ formata est ad exemplar consonantiarum plusquamperfectæ in spiritu intellectuali: in quibus quidem proportionibus Pythagorici Hexadem attribuerunt ad compositionem humanam, & Heptatem inter 8. & 6. firmam ad vitam saniam ipsius: ad vitam omnium aliarum creaturarum ipsi Enneadem adæquauerunt, quæ est ternarij quadratum. Atque hoc modo videmus, quomodo Deus creaturis suis est alligatus, videl. primum 1. seu monas in actu ad 1. seu monadem in potentia, & fit Dias. Deinde Monas ad Diadem vnita produxit Triadem. & Monas iterum Triadi conglutinata producit numerum quaternarium: atque ita per hanc Harmoniam mundus in tribus primis Creationis diebus conflatus est, & Deus omnia implere dicitur, vnitasque formalis seu diuina erat agens, vnitas vero materialis ante æuum in potentia existens erat patiens s. fœmina. Hæc, inquam, est vera mundi Harmonia, & qui vltra hanc curiosus per se sine influxu diuino explorare gestiunt, fallunt & falluntur, quia particulariter de Deo eiusque operibus, hocque directe disceptare immensum, impossibile & imperferutabile foret negotium: quia admirabilia sunt opera Dei, & ab captu humano minime comprehendenda, nisi vbi Deus dederit Sapientiam suam & miserit Spiritum suum Sanctum è sanctis cœlis, iuxta illud Salomonis cap. 9. Sapient. Corpus, inquit ille, quod corrumpitur, aggrauat animam, & terrena cogitatio deprimit sensum multa cogitantem, & difficile æstimamus, quæ in terra sunt, & quæ in prospectu sunt inuenimus cum labore, quæ in cœlis autem sunt quis inuestigauit: sensum autem tuum quis sciet, nisi tu dederis sapientiam, & miseris spiritum tuum de altissimis.

At in descriptione Harmoniarum Platonice iam pergamus, & admittamus illum Procli scrupulum, quod non sit medietas aliqua inuenienda inter 1. & 2. Ac rum postea, quod quamuis solus numerus ternarius inueniatur inter 2. & 4. quippe qui (vt innuere videtur) cum sit hæc proportio tantum cum dimidio ad minorem 2. comparatur, & illa ad minorem comparata in sesquitercia proportionem inueniatur, vnde concludit, quod interualla

terualla non possint harmonice impleri. Et iisdem proportionibus diminutis interuenit numerus 6. inter 4. ad perficiendam Harmoniam corpoream. Et pariter similibus: sesquialtera scilicet & sesquitercia proportionibus numerum etiam imparem in fundamentali & primaria Platonis numeratione harmonica obseruari & recte dicit, videlicet 6. inter 3. & 9. ut in prædictis 3. inter 1. & 4. & 18. inter 9. & 27. quemadmodum in prædictis 6. inter 4. & 8. Concludere ergo videtur, quod huiusmodi numerorum dispositione Harmonia interualla impleri non possint. Et tamen, ut mihi videtur (pace Procli & aliorum suæ opinionis) ubi adest proportio sesquialtera, quæ se habet ut 2. ad 3. ibi per consequens, consonantia Diapente se repræsentat, in cuius mensura subintelliguntur interualla trium tonorum cum dimidio. Et similiter ubi occurrit proportio sesquitercia, quæ se habet ut 3. ad 4. necesse est ibi ut tria interualla subintelligantur, videlicet duo toni cum semitonio, quæ ambæ proportionibus simul iunctæ cōstituunt Diapason. Sequitur ergo, quod si Consonantia Diatessaron sonet, vel illa Diapente vel Diapason, quod omnes harum consonantiarum partes necessario subintelligantur. At inter 1. & 2. est proportio dupla, quæ est consonantiæ Diapason indicium cum impletionem omnium ipsorum interuallorum, quæ sub ea comprehenduntur. Similiter inter 2. & 3. Diapente. Ac denique inter 3. & 4. Diatessaron. Denique 4. se habet ad 8. ut 1. ad 2. Porro etiam in ternario scilicet masculino ordine 2. intercedit inter 1. & 3. qui est in proportione dupla ad 1. & sesquialtera ad 3. & inter 3. & 9. occurrit numerus senarius, ubi proportio adest dupla ad 3. & sesquialtera ad 9. Denique inter 9. & 27. per eandem rationem intercedit 18. Sed tamen progrediatur ille suo more: Ipse, inquam, propter interuallorum impletionis defectum repudiens numerum 27. sub quo omnia genera rerum primaria comprehenduntur, elegit numerum alium ampliolem, limites nihilominus atque proportionibus easdem cum primariis obseruantem, licet (inquam) maioris sit quantitatis ad prædicta interualla exactius implenda: quare ut cuiuslibet proportionibus in particulas suas integras reducat, loco unitatis sumit numerum senarium, qui ita se habet ad 12. ut 1. ad 2. qui progressionem duplicatam producit 12. 24. 48. & triplicatam facit 18. 54. 162. Concludit igitur, quod interualla omnia huiusmodi numerorum figura compleantur quoniam medietates inter inter duo extrema 6. & 12. sunt 8. & 9. ubi medietas 9. æquali numerorum proportione excedit 6. & à 12. exceditur. Porro à minori extremitate 6. ad minorem medietatem 8. est proportio sesquitercia, videlicet 6. & eius pars tertia, quæ est 8. unde exultat consonantia Diatessaron. Atque etiam à maiori medietate ad maiorem extremitatem. Sed à minori extremitate ad maiorem medietatem est proportio sesquialtera, videlicet 6. & eius pars dimidia, hoc est 3. qui cōstituunt 9. ex qua proportione eruitur consonantia Diapente. At ab extremitate minori 6. ad illam maiorem 12. dupla reperitur proportio, ex qua exurgit consonantia Diapason: Toni igitur interuallum est illud, quod iacet inter duas medietates, minorem scilicet 8. & maiorem 9. Atque ex his oriri dicunt Platonici Harmoniam omnem quæ ex tonis conflatur. Hoc idem etiam faciendum est, cum numero ternario, ubi extremitates sunt 6. 18. medietates vero 9. 12. alteræ vero eius extremitates sunt 18. atque 54. quarum medietates sunt 27. & 36. atque ita proportionaliter procedendo à 54. ad suam extremitatem. Quorum omnium medietates tam ad extremitates inter se eisdem, quam illæ binariæ seu duplicatæ respondent proportionibus. Medietas ergo Arithmetica inter duas extremitates 6. & 12. est 9. quippe quæ est quædam numerorum proportio alteram progressionem proportionali excedens, ut 6. 9. 12. ubi in 9. tantus inuenitur excessus in maiori extremo 12. quantus est defectus in minori 6. videlicet 3. At medietas harmonica procedit à multiplicatione minoris termini, videlicet 6. per seipsum, & productum 36. diuidendo per medietatem, ubi Diuisor 2. addito minori extremo, nempe 6. producit 8. quæ est medietas harmonica. Quoniam proportione eadem excellit minorem extremitatem, quæ maior extremitas illam superat. Nam ut 8. excedit 6. seu dimidium totius per 2. sic 12. quod est totum, excedit 8. per 4. qui est dupla ad 2. similiter in 3. 4. 6. res se habet, ubi 3. est medietas harmonica. Ergo medietas harmonica non videtur multum differre à Geometrica, cum hæc sit proportio quædam de proportionibus, ex quarum duabus resultat medietas Harmonica. Hisce, inquam, Regulis docet Proclus implere omnia mundi interualla, præterquam semitonio & Diesi.

Huius toni inueniendi ratio per scalam istam sequentem luculenter demonstratur.

Minor

At huiusmodi Scalæ tam masculinæ quam fœmininæ ordine recto sic à Porphyrio, Proclo & Seucro ordinatur. Tamen nos formam hanc Harmoniæ Platonici triangularis cum Adraſto & Calcid. propter aptiorem pyramidem noſtra physicalia ad eam applicationem magis amplectemur.

Extrem: 6. minor.

Diatesſ: 8. Proportio ſeſquitercia.

Diapente 9. Proportio ſeſquialtera.

Diapaſon: 12 Proportio Dupla:

1:6

18.

Diſdiapaſon. 24 Propt. quadrupla.

2:7

3:2.

36

4:8.

5:4.

8:1.

10:8.

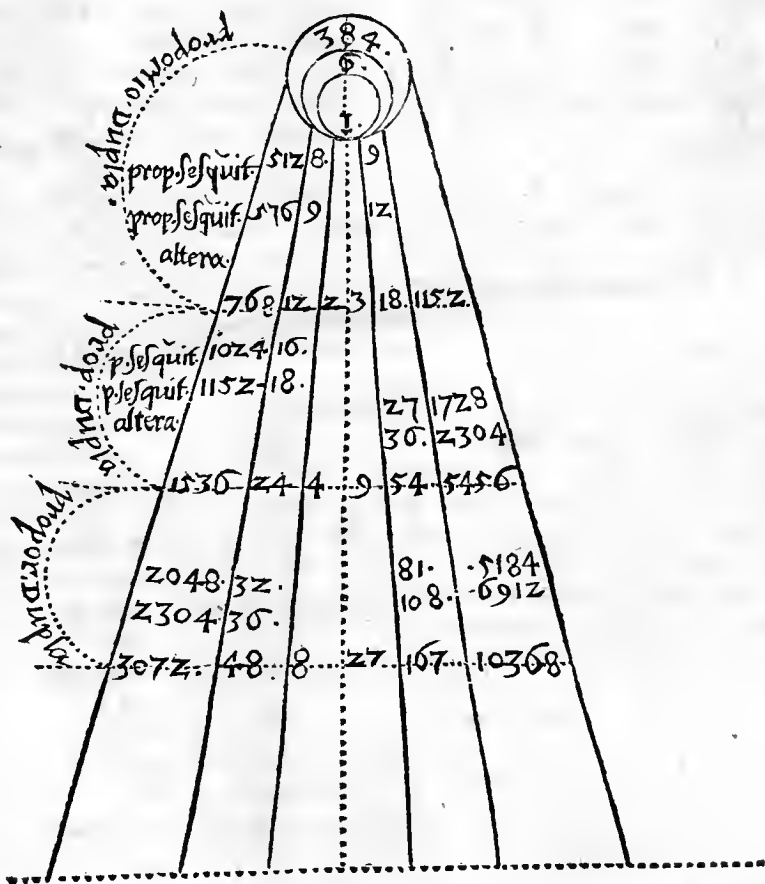
16:2.

Ex istiusmodi vero Porphyrij & Procli ordine recto (vbi fœminini gradus cum masculinis secundum naturæ dispositionem concatenantur) facillimum est nexum in rebus compositis, atq; Harmoniam earundem discernere, quæ quidem facta est inter spiritum æthereum, quem per 6. intelligimus, qui est indicium 2. Platonici; ac spiritum elementarem, qui per 8. indicatur, qui est signum 4. qui ambo per formam lucidam 9. se hic habent pro ternario Platónico cum corpore terreo. 12. quod est argumentum 8. seu cubi fœminini Platonis. Hinc inde arguendo, quod 6. per vnitatem viuificantem & lucidam, quæ facit 7. coniungit spiritum dignissimum & prius creatum, cum elementis mundanis 8. ac iterum eadem vnitatis altius se in multitudinem immergens, de 8. facit 9. atque hæc vnitatis est medium coniungendi spiritum æreum ad corpus, vt illa in septenario illum æthereum ad elementa præcipue ad aerem sublunarem: forma enim lucida possidens hic medietatem arithmeticam quasi cathedram iustitiæ spacium, seu interualla Geometrica 8. & 6. atque 8. & 12. harmonicam consonantiam reddere facit; quippe qui 8. denotat medietatem harmonicam seu spiritum mundanum, qui vibratur & animatur ab anima lucida 9. & sic in cæteris.

At iam ad illam Proclereanam (de Semitonij & Diesis inuentione) descriptionem pergamus, qui exactius de interuallorum repletionem cogitando, semitonia minora huiusmodi Platonis Harmoniæ suo more addere est progressus. Tamen si Pythagoræi scientiæ numeralis quam peritissimi semitonia omnino repudiauerint: eo quod proportio superparticularis in portiones duas æquales minime possit diuidi. Vnde liquet quo Semitonium proprie dari nequeat. At nihilominus Ptolomæus, & qui post eum scripserunt, tonum in partes quamuis inæquales diuidere non hæsitauerunt, quarum maiorem Apotomen s. Semitonium maius vocauerunt, cum quibus Timæus Locrensis voluit, vt interualla minutiora implerentur, minorem vero Lemma seu Semitonium minus dixerunt, & huiusmodi Semitonij species, Apotomes omnino reiiciendo, Proclus noster in hoc Platonem imitando (qui genus Harmoniæ Diatonicum ad mundi harmoniam explicandam eligebat) ad interualla minora refarcienda eligebat. Sed priusquam ad Semitonij minoris collocationem & dispositionem in Harmonia mea Platónica seu Proclereana verbum aliquod faciam, familiarem ex iis, quæ antea sunt dicta, semitonij tam maioris quam minoris inuentionis demonstrationem hic proferam, quo sequens Procli in multitudine profundiori indicatio facilius intelligatur. Primum ex superioribus patet, quod Tonus in sesquioctaua proportionem consistat, cuiusmodi est 9. ad 8. at hic nullum reperitur inter hos numeros medium: quare has medietates duplicamus, & exurgent 16. & 18. inter quos numerus ille 17. mediat. 17. ergo ad 18. collocati sesquioctauam sibi vendicat proportionem, quod quidem interuallum, vt dictum est, mensurat tonum. Sed hanc proportionem numerus medius 17. non diuidit æqualiter, quoniam si 17. comparatur ad 16. habet eum totum cum eius parte decimasexta, videl. vnitatem. At si 18. ad 17. comparatur, habet ipsum totum, ac in super eius decimaseptimam partem, scil. vnitatem. Quare sat liquido constat, quod numerus iste medius partibus quidem inæqualibus minorem superet, & à maiore superetur, quatenus pars 17. est 16. maior, & 18. minor. Atque hæc partes sunt toni, quæ Semitonia vocantur, vel minus vel maius, secundum defectum vel excessum. Et sic se habet medietas 3. inter 24. & 27.

Sed progrediamur cum Procli inuentione Semitonij. Ipse negat esse possibile, quod proportionem sesquitercia (in terminis antea descriptis) possint in sesquioctauas & lemmata diuidi: Est enim, vt antea dictum est, proportio inter 8. & 9. sesquioctaua, & hoc interuallum est toni mensura, quod quatenus est mensura vnitatis, non potest diuidi in partes. Ad hoc opus igitur efficacius perficiendum primum tentauit 8. in se multiplicare, atque ita à 64. numero, quippe ex quo numero possibile erat tres sesquioctauas formare; nam triplicando iterum 64. produceretur 192. cui si sesquitercia eius 64. addatur, facit 256. & si huc sesquioctaua eius pars 32. adiciatur produceret 288. qui tenent medietatem Arithmeticam inter 192. & 384. qui est dupla numeri 192. proportio, & sesquitercia ad 288. At quoniam impossibilitatem inuenit ad efformandas duas sesquioctauas de numero 288. quoniam eius sesquioctaua: 224. non habet octauam: ideo concludit, quod ex hoc numero fabricari nequeat proportio sesquioctaua, cum eius pars octaua est 40. cum dimidio s. vnitatis fracta. Vterius ergo ad exactam Semitonij inuentionem, in multitudinis abyssu se immergere est coactus, quare pergit duplicando omnes prædictos numeros, videl. 192. & producit 384. & sic in cæteris. Vel sit numerus 384. loco numeri 6. seu vnitatis minor extremitas, & quia sesquioctaua proportio assignat toni interuallum, ideo addatur huic numero eius proportio sesquioctaua, quæ est 48. & aggregatum nempe 432. commensurabit tonum a. 384. Deinde addatur huic etiam producto sua proportio sesquioctaua, quæ est 54. & efficiet 486. & designat secundum tonum: at vero sesquioctaua proportio non reperitur in 486. quia diuisione facta restant 6. vnde semitonium occupat hoc interuallum inter 486. & 512. proxime sequitur pars sesquitercia addenda ad 384. & efficiet 512. qui est minor medietas s. medietas harmonica inter duo extrema 384. & 768. At si proportio sesquioctaua addatur huic medietati minori produceretur medietas maior s. arithmetica, videl. 576. estque alius tonus: tunc postea si huic pars sua sesquioctaua addatur, dabit 648. eritque inter 576. & 648. spacium alterius toni. Atq; iterum, si pars sesquioctaua numeri 648. ei addatur, producit 729. & quia pars sesquioctaua non reperitur sine fractionibus in 729. ideo Lemma implet spacium inter 729. & maiorem extremitatem, quæ est 768. Atque hoc modo habemus septem interualla impleta cum quinque tonis & duobus Lemmatibus seu semitonis minoribus, quorum interuallorum tria priora cum

cum duobus tonis & hemitonio implentur, & producant consonantiam Diatessaron, & quatuor posteriora cum tribus tonis & semitonio s. lemmate metitur, quæ constituunt consonantiam Diapante: ex quibus duabus consonantiis simul vnitis consonantia perfectissima Diapason deriuatur. Simili plane modo progrediendum est efficiendo extremitatem maiorem in priori diapason: minorem in secundo: & maiorem producendo per minoris duplicationem. Verbi gratia: minor extremitas erit 768. & maior 1536. quod est minoris duplum. atque ita progrediendum est cum medietatibus & omnibus aliis numeris, qui excreuerunt ex additione sesquioctauæ proportionis sui ipsius. vt bis 432. est 864. bis 486. est 972. bis 512. est 1024. bis 576. est 1152. bis 648. est 1296. bis 729. est 1458. atque peruenitur ad maiorem extremitatem, quæ est 1536. Atque hoc modo habemus secundam consonantiam Diapason completam. Post hæc progredimur secundum generalem rerum naturalium ordinem 1.2.4.8. ad tertiæ & quartæ consonantiæ Diapason inuentionem, semper efficiendo duplicatione, vt minor extremitas exurgat ad maiorem: quemadmodum in sequenti demonstratione luculentius explicabitur.

Secundum Proclii institutionem sic secundum ordinem rectum disponuntur numeri isti etiam interual-
la semitonia implentes:

- 384 Tonus.
- 432 Tonus.
- 486 Semitonium seu Lemma.
- 512 Tonus.
- 576 Tonus.
- 648 Tonus.
- 729 Semitonium seu Lemma.
- 768 & cætera.

His ergo ita se habentibus operæpretiū fore existimauimus, vt perspicuam faciamus cōparationem inter istam Platonis Harmoniam ex numerorum proportionibus. constat, atq; illam meam, ex proportionibus geometricis in planam superficiem circinorū ope delineatis atq; cōmensuratis. vt eo modo mundo declararem imprimis Harmoniæ meæ proportionibus in omnibus conuenire cum illis Platonis præterquam q̄ mea à mensuris per circinos diuisis demonstratur, vt illa Platonis atq; Procleriana à numeris arithmetis scientibus explicatur: ac tum postea, vt Harmoniam istam meam cum illa Platonis ad Mundi fabricam quam aptissime applicarem, quo lectoribus doctrinæ alis elatis declararem, Harmoniam meam mundanam proportionibus mathematicis non minus indigere, quam illa Kepleriana. Demonstratio sequitur. ***

Ex huiusmodi monochordi dispositione videmus eiusdem diuisionem secundum leges Geometriae in omnibus conuenire cum intentione Platonis: Et quamuis eius Harmoniae proportionem ratione Arithmetica numeris explicatur, & illa mei more geometrico super superficiem planam mediantibus circinis delineantur, non video tamen, quid impedire queat, quod adiuicem non correspondant, cum vtriusque artis proportionem in idem quasi conueniant, quemadmodum per conuenientiam inter numeros Cossicos & illos Algebricos satis luculenter enarratur. Vt igitur vnitas in nouenario numero excedens octo seu sesquioctaua proportio est mensura toni inter duo extrema: sic igitur Monochordū istum in partes 9. diuidimus, estque pars vnica toni primi in hoc monochordo interuallum, hoc est, proportio sesquioctaua totius: & refertur hoc monochordi spatium ad interuallum 384. & 432.

Deinde distantiam Monochordi Γ . Δ . in alias partes 9. æquales diuidimus. & pars prima erit proportio sesquioctaua ad illam distantiam, & per consequens, responder ad vnus toni valorem, est ergo tonus in monochordo secundus hoc videl. spatium D. E. quod se habet in eodem statu cum proportione Platonica 432. & 486. Tum postea diuidimus Monochordum integrum in partes quatuor æquales, & vbi prior definit, erit videl. in F. erit semitonij minoris seu lemmatis finis: ita vt spatium inter E. F. erit illud monochordi interuallum, quod Lemma dicitur: at quoniam quarta pars monochordi est in proportione sesquitercia videl. 3. & eius pars tertia, quæ est 4 ideo consonantia Diatessaron hic producitur ex duobus tonis videlicet C. D. & D. E. atque Semitonio E. F. estque proportio monochordi C. F. seu sesquitercia Chordæ pars: Hoc Monochordi spatium E. F. se habet in monochordo isto vt 486. & 512. in Heptachordo Platónico seu Procleareano.

Habemus ergo hic productam consonantiam imperfecta Diatessaron. Progrediemur autem ad reliquorum interuallorum inuentionem & spatium inter F. & Γ . in 9. æquales iterum diuidimus, quarum pars prima sesquioctaua, nempe inter F. & G. erit valor vnus toni, qui in monochordo respondet ad interuallum numerorum 512. 576. atque hæc est distantia vel differentia inter medietatem minorem 512. & illam maiorem 576. Deinde alter tonus inuestigatur eadem plane ratione, videlicet interstitium G. & Γ . in nouem æquales, & spatium G. A. erit tonus secundus à semitonio, quod se habet, vt interstitium inter 576. & 648.

Post hæc tertius à Semitonio priori tonus elicitur eadem plane ratione, diuidendo A. Γ . in nouem æquales. eritque toni huius interuallum a. b. & se habet vt 648. & 729. Denique sesquialtera Monochordi pars inter F. vbi Diatessaron finitur & Γ vel duplæ proportionis sed dimidiæ monochordi integri C. Γ . erit pars in c. & terminus interualli b. c. est lemma. atque punctum C. terminus consonantiæ Diapente inter F. & c. conclusæ quippe quæ ex tribus tonis cum semitonio consistit. Vel est terminus consonantiæ Diapason, à C. numerando, quæ conflatur ex Diapente & Diatessaron. Ad cæterorum interuallorum inuentionem videl. c. d. & d. e. & e. f. & f. g. & g. aa. & aa. bb. & bb. cc. atque ita de cæteris. aut procedendum est ad tonorum inuestigationem cum diuisione c. Γ . in 9. æquales, & ad semitonij prioris productionem e. f. cum diuisione c. Γ . in 4. æqualia, & illius ultimi bb. cc. portionem monochordi c. Γ . in tria æqualia partiendo. Vel hoc omne citius perficitur procedendo à qualibet litera versus Γ . totum semper diuidendo in duas æquales. Verbi gratia: Si verum locum d. inuenire velim, tunc D. Γ . in duo æqualia diuido, & intersectio media erit d. similiter media intersectio spacii E. Γ . erit e. atque sic in cæteris. At cum ista Monochordi nostri diuisionem in omnibus proportionibus tam extremis quam intermediis, atque etiam per consequens, consonantiis harmonicis sic conueniat cum Heptachordo Platónico vt cunque à Proclo correcto & minimis interuallis repleto, videamus iam obsecro, an eius partes & proportionem ad mundi maioris Harmoniam recte & apte comparari possint, necne. Deum dixere Sapientes centrum atque circumferentiam, vt pote qui est omne quod est, sed omnia superans in se dicitur & extra omnia, h. e. infinitus & incomprehensibilis. Hinc eum etiam & Mercurius Trismeg. circulum fecit (metaphorice loquendo) cuius centrum est vbiq; circumferentia verò nullibi. Atque hinc dicit Iob. c. 11. 9. vt sapius allegatum est, quod Dei sapientia non sit inuenienda, cum sit illa altissimis cælis altior, & profundior sepulchro imo, longior terra mensura eius, & latior mari. Erat ergo Deus in se solo, h. e. in centro ante creationem: at à centro ad peripheriam progressus est in creatione, se aquis deformibus. reuelando, vnde scriptum est; Spiritus Domini ferebatur super aquas, (& vt nonnulli addunt) motu circulari, igneum illum vigorem impertiens. At medium, quo Deus Pater se extendit à centro ad peripheriam, in qua Spiritus Domini ferebatur, erat Verbum: atque hæc omnia non sunt nisi vnica & eadem essentia cum Verbo: vt centrum, Diameter cum suis partibus & peripheria à circuli essentia minime differunt, aut ab inuicem distinguuntur. Quare vt omnia interualla inter centrum & peripheriam à semi diametro implentur, sic omnis mundi spiritus inter eius centrum & circumferentiam à Verbo informatur & perficitur, nec amplius vacuum in rerum natura inuenitur, iuxta illud D. Petri 2. 3. Cæli erant prius, & Terra de Aqua & per aquam consistens Verbo Dei. Et D. Ioan. c. 1. In principio erat Verbum, & Verbum erat apud Deum, & Deus erat Verbum: hoc erat in principio apud Deum. Omnia per ipsum sunt facta, & sine ipso factum est nihil, quod factum est. Hinc ergo vera Harmoniæ mundanæ per Circulum metaphoricum explicatio. Sed ad rem redeamus.

Concipitur ergo ipsius Dei cognitio ab hominibus, aut gradatim progrediendo & descendendo à circumferentia seu peripheria centrum versus: aut ascendendo à centro ad circumferentiam. Prior autè demon-

Strandi ratio licet, vulgariter censetur esse à priori: quoniam Deus dicitur esse in cœlo cœlorum, hoc est, in mundi peripheria, iuxta intentionem vulgarem: est tamen reuera Demonstratio à posteriori: quoniam vt omne centrum debet considerari ante suum circulum, sic etiam Deus erat in suo centro & in se, priusq̄ emicasset & reuelasset se è tenebris ad mundi creationem. Hinc igitur ego ad intellectum vulgarem (qui omnia considerat, prout oculis nunc se habent) Physicam meam atq; Harmoniam eiusdem à Dei sede in circumferentia mundi seu eius summitate sita seu imaginata gradatim produxi, quamuis reuera Sapientibus exploratum atq; explicatum sit, Deum esse vbique, & in Scripturis Sacris inuenimus, quod Deus impleat mundū sua præsentia & virtute, quæ ab essentia eius haud differt. Et ibidē inuenimus, quod Spiritus disciplinæ sanctus impleat orbem terrarum. Atq; hinc dictum est (vt antea) Iob 11. quod Sapientia Dei sit altissimis cœlis altior, profundior sepulchro imo, longior terra mēsurā eius, & latior mari. Inde arguendo, eam esse in omnibus inter mundi peripheriam & eius centrum interuallis, atq; iterum respectu sui extra omnia. Dicitur ergo Deus in cœlo cœlorum, quatenus in loco dignissimo, siue sit in terra siue in corporibus elementatis, siue in illis cœlestibus, atq; etiam in digniori & magis lucido ipsorum elementorum spiritu, igneo seu empyreo ob eius excellentiam dicto, qui vbique reperitur, quatenus Deus dicitur vbique, qui illud, videlicet Lucem primitus creatam, pro primario suo vestimento in hoc mundo eligit. Ad illud ergo vestimentum penetraverunt oculi intellectuales ipsius Apostoli, quando dixit, se in cœlum tertium fuisse raptum, vbi mirabilia & ineffabilia se vidisse narrat. Nam, vt diximus, vt cœlum Empyreum seu Angelicum sumitur pro tertio cœlo seu cœlo cœlorum, sic etiam si sit hoc cœlum Dei solium, necesse est, vbi Deus sit, vbi etiam & cœlū hoc: at Deus, vt dictum est, vbique essentialiter adest, Ergo & vbique est cœlum illud, videlicet in Sole, quippe Dei tabernaculo, in nube densa, vtpote eius tigurio, in terra, cui datum est germinare Saluatorem, in Homine, vtpote Dei templo, & in qualibet Creatura, quatenus in Verbo est vita. Cœlum igitur summum pro summa dignitate & puritate atque exaltatione sumitur. Sic Episcopum dignitate exaltatum dicimus, non dimensione quantitatiua.

Dei autem demonstrationem & reuelationem, more mystico & non vulgari loquendo, à priori putamus potius esse à centro quam circumferentia. Nam nemo mentis sanæ dicet, circumferentiam esse suo centro, tempore & ordine priorem. Hinc ergo dictum est, Deum è tenebris ad mundi creationem apparuisse. Et Mercurius Trismegistus dixit, quod Monas generauerit Monadem & in seipsum reflexerit ardorem suum. Et sacra Scripturæ agnoscunt, Deum in creatione apparuisse ex tenebris. & iterum, quod Tenebræ fuerint locus eius secretus. Atque hinc appellatur à Cabalisticis Deus latens, quatenus in se seu suo centro consideratur, atque etiam Aleph tenebrosū. Sed à suo puncto seu à se emittens radios suos circulariter hocque in infinitum, reducit aquas potentiales in actum: atque sic mundus est creatus, & hinc à Cabalisticis dicitur Aleph lucidum, & Deus patens, quæ est illa sapientia diuina, quæ effluxit atque emanauit à sinu Patris ante omnia (vt in Ecclesiastico 1. reperitur) creata, iuxta illud Mercurij Trismegisti superius allegatum: Monas generat Monadem, &c. A terra ergo seu tenebrarum meditullio (quippe quæ Saluatorem germinare dicitur) tanquam à nobis manifestiori circuli mundani centro ad eiusdem peripheriam (imo vero & extra omnia) monochordum nostrum mundanum extendimus: ita & Aleph illud minus Cabalitarum vnitatem importans in centro, hoc est, primo monochordi seu semidiametri extremo, posuimus, quod in monochordo notatur per C. Aleph vero magnum numeri millenarij character in eiusdem circumferentia multitudinem importante, iuxta illam Platoniorum enneadum dispositionem 999. vel litteratum Iehouæ ordinationem, vbi Iod. 7. est centrum c. He prius est interuallum a. ad c. vt Vau explicatur per c. naturam Solis internam arguens. & vltimum He postremum Dei in multitudinem progressum, quo iterum redit ad se videlicet ad Iod, à quo est prius effluxum. Atque hinc hæc literæ obseruantur à Cabalisticis esse solummodo inter omnes alias literas Hebraicas phæricæ & rotundæ. Videmus ergo quod inter Iod & Vau, videlicet per He seu spiritum purum consonantia Diapason spiritualis reperitur, vtpote immediate à Iod è tenebris ad mundi creationem emanans, vnde Lux & cœlum Empyreum primo die sunt creata, & cœlum æthereum secundo, mouente Spiritu Domini Vau siue Metatron super aquas vice Solis. Deinde inter Vau ad Iod iterum, videlicet per spacium He seu spiritum grossum siue elementarem altera consonantia Diapason videlicet illa materialis constituitur: & per hunc nexum harmonicum materialia à circumferentia seu Deo transeunt in spiritualia, & illa tandem in ipsum Deum, qui est centrum, vnde Iod. He & Vau omnia monochordo mundani interualla implent. Sed hæc omnia dices fortassis mystica & Cabalistica: procedamus ergo via magis aperta & oculis tuis perspicua. Vides monochordi chordam æqualiter tensam non esse nisi vnicam, & vnicum certum & immobilem sonum edere pulsatam: at si directe in medietate premitur, videlicet m. c. dabit vtraque portio æqualis, videlicet C. & c. C. sonos eosdem & æquales, hoc est, eiusdem toni, & tamen portio, chordæ c. C. comparata ad totam chordam C. C. dabit percussa primam consonantiam Diapason, atque identidem portio c. C. percussa cum tota, secundam, proportionem duplam in omnibus prioribus simile, præterquam quod hæc sit in multitudine magis immersa, vtpote à fonte c. magis dilatata. Hinc ergo in hoc experimento oculari habemus vnum ante aliquā dimensionem, videlicet chordam per se solam & in se totam consideramus: a. c. ad C. habemus etiam & 2. videlicet duas chordæ portiones, duplicem consonantiam Diapason cum toto seu vnitatem chordæ sonantes. Hic videmus notabilem Trinitatis ab vnitatem progressionem in eadem portione seu consonantia perfectissima, ad cuius exemplar

omnis Harmonia numeri tam binarij quam ternarij exprimitur in mundo: nam ex vna chorda duæ sunt sectiones factæ, sic Filius, qui essentia à Patre non diuiditur, à Patre vno emanauit, & sic Monas generat Monadem, & 1. fit 2. hinc prima producta est in mundo Diapason & 2. iterum rediens in vnitatem. (Nam vt monas generauit monadem, ita in seipsum reflexit ardorem suum) & hoc modo producta est 3. quæ est ico seu exemplar Trinitatis officij in vnitatem essentia; nam vnicam habemus chordam, at tres habemus in hoc vno Harmonia perfectissimæ proprietates, quæ vniuersam mundi harmoniam consummant: nam vbi Diapason ad est & Diapente & Diatessaron itidem includuntur necessario. Monas 1. generat monadem 1. & sunt II. in loco solis seu mundi meditullio, vnde sphaera æqualitatis dicitur & ardore in se I. reflexit, & sunt III. quæ non sunt nisi Monas vnica, videl. Iod in Vau per He, & Vau iterum in Iod per He in nomine magno Tetragrammaton. seu Aleph paruum progressus in Aleph magnum, inde arguendo, quod omnia sint in vno & per vnū, & per consequens, quod multitudo non sit nisi vnitatis. Atq; hoc modo circulus mundanus suis semidiametris harmonicis tam medijs quam extremis vndiq; impletur atq; perficitur, ab eius meditullio ad peripheriam numerando. At si huius rei approbationes adhuc magis manifestas experis, scias, quod omnis perfectio est à Deo fonte summo perfectionis, qui refertur ad monochordum, quatenus se extendit à centro ad circumferentiam, atq; hinc inde Deus dicitur centrum & circumferentia ac punctum perfectionis, quem in mundo producit mediante sua presentia in medietate Diametri mundani, à qua ad Deum tam quatenus, est circumferentia, quam vt est centrum, respondet videl. ad vnitatem in dupla proportione, quæ producit consonantiam perfectissimam, & proinde Deitatis lucidæ plenissimam, quia omnis plusquam perfectio est in Deo. Pergamus ergo, & ad Solem iam sermonem nostrum applicemus, quippe qui est omnium creaturarum splendidissima, lucidissima & perfectissima, ita se habens in mundo, vt aurum inter metalla. Sequitur ergo consequenter, quod vt in monochordij medietate inter vtraque extrema, centra scilicet & circumferentia coincidat consonantia Diapason seu perfectissimæ mensura, sic etiam hæc medietas in mundo in centro solari tanquam loco summæ perfectionis in rebus creatis existat, & per consequens, quod solis positio sit directe in meditullio inter Deum centrum, & Deum circumferentiam, & quod solis anima in terra harmonice & spiritum mundanum consonantias minores effundens sit à Deo, in Deo, & per Deum, imo vero & ipse Deus non minus quam anima totam chordam sonans sit eadem in toto, & in qualibet eius parte. Atque hoc idem est, quod Propheta agnoscere videtur asserens, Deum posuisse Tabernaculum suum in sole. Verum hinc obiter tibi innotescere velim, Iohannes, quod quamuis omnem facultatem à stellis quatenus creaturis auferre videar in Declaratione mea Analytica, omnem tamen virtutem Dei creatori in iis operanti attribuo, quem Harmonia fontem & originem hic facio, Solem vero instrumentum & quasi receptaculum radiorum suæ perfectionis, & per consequens, generaliter loquendo, consonantia Diapason locum in hoc mundo. Sic videmus speculam ardens radios solis minime ignitos in se recipiens operationem magis euidentem & vehementem proferre, quam ipse sol sua virtute. Dico igitur, Spiritum Sapientia ubique in mundo perfusum & vitam tam homini & cæteris creaturis, quam Soli dare, & tamen Sole tanquam instrumento vtitur ad mutationes promptiores tam in generatione quam corruptione producendas, in spiritibus densioribus at semper hæc omnia attribuo creatori Sapientia ubique per mundum expansa & secreto modo operante, & non creatura; ita vt Soles non modo geminos dicam esse in mundo, verum infinitos, & in qualibet re mundi, hoc est, Sapientia Sole visibili clarioris & luculentioris longe radij vitam, motum & esse cuiuslibet rei vtrumque minime adhibentes. Vnde Democritus & Orpheus omnia Diis plena dixerunt, sed hos omnes Deos vnico Ioui seu increata Sapientia attribuerunt: nec quando hoc dixerunt (Iohannes) aut crapula dirigerunt, aut vino Germanico erant distenti, aut cereuisia Britannica fumis intoxicati, vt tu humaniter pag. 46. de me innuere videris. Nam te scire velim, quod dupla proportio seu consonantia Diapason, hoc est, perfectionis se habet tam in minima creatura, quam in maxima, videlicet mundo. Hoc enim ex isto monochordo demonstratur. Nam Harmoniam tam completam habet proportio dupla C C C C C. ad c c c c c. quæ denotat regnum minerale inter composita; quam dupla proportio C. c. denotans harmonia proportionem inter Deum centrum & sphaeram æqualitatis seu Solem: nam omnia inueniet opifex in creatura composita, quæ in mundo visibili: imo vero & vterius subtiliationibus suis progredi potest. Ex quibus liquet, quod sapientia seu Sol increata sit in qualibet creatura, vtpote in qua plusquam perfectionis consonantia reperitur: sed in vna magis elucescit illa, quam in alia, tam in Mundo scilicet quam in homine, & tam in homine quam cæteris. Luculenter, inquam, explicatur hoc ex gradibus diuisionum monochordi in proportionibus duplas.

Hic ergo vides duo generalis Harmonia extrema, quæ non nisi idem sunt, & in vno conueniunt: nam aliter non esset regressus à Deo in Deum. Hic etiam vides vniuersalis Harmonia mundana medietatem, quæ pacem & concordiam facit inter vitam creatura tam cælorum quam terrarum, & ipsum creatorem: videlicet anima increata, quæ posuit Tabernaculum suum in sole, atque hæc anima est summa illa Sapientia seu Messias & Verbum, de quo sic loquitur Apostolus Paulus, inde arguens plane, vt antea dictum est quod non modo homines verum etiam res omnes alias ad Harmonias suas veras esse conductas per sanguinem Christi. Verba eius sunt hæc: Pacificans per sanguinem suæ crucis res omnes, quæ sunt in terra, & illas quæ sunt in cælis.

Ex his igitur luculenter patet, quod chorda monochordi in suo integro Patri referatur, qui ut est unitas, est etiam omne, quod est, & omnia sua harmonia implet, at se secundum iustitiam suam in partes æquales diuidens arguit emanationem unitatis in dualitatem, videlicet, quæ est imago Personæ secundæ, mundum & eius partes proportionibus harmonicis fabricantis, & secunda unitatis portio à chordæ centro seu prima portione tanquam Patre & Filio promanans, videl. spacium c. Γ . ad Spiritum Sanctum relatum, est illa proprietas, quæ iungit c. sphericis progressu cum C. in vnione amoris & harmoniæ; omnibusque mundi creaturis vitam & virtutem dat, iuxta illud Psalmistæ regij: Verbo Domini firmati sunt cæli, & Spiritu ab ore eius omnis virtus eorum; ac si diceret, quod emanatione consonantiæ perfectæ Diapason, hoc est, verbi effulgentis, à C. centrali, hoc est, Patre faciei suæ lucem emittente ad c. mundanum; cæli firmati sunt, & emanatione consonantiæ Diapason, hoc est, c. γ . ab utroque emanans mundus completus est, & eius creaturæ informatæ. At quia Sol in hoc mundo diuinitate amplissima est præditus, (quatenus Lumine repletissimus, iuxta illud D. Augustini & aliorum: Quantum magis aliquid lucis in se habet, tantum magis Dei sibi vindicare videtur. Et illud Platonis & Apulei: Ne loquaris de Deo sine Lumine, utpote qui est luminis pater.) Ideo de harmonica Dei perfectione maxime participat, & per consequens eius proportio ad Deum est, vt C. ad c. videlicet dupla, quæ producit perfectissimam consonantiam Diapason, & propter aspectum eius perfectissimum ad eum dicitur Sapientia (quæ est summa omnium rerum perfectio à fonte perfectionis exiliens) Tabernaculum in eo posuisse. Hic ergo habemus Alpha principium, & Omega finem, in quorum medietate statuitur creatura omnium pulcherrima, utpote magis apta & digna propter politissimam & purissimam sui corporis substantiam, ad suscipiendos summæ perfectionis radios ab utroque perfectionis circularis extremo per vnionem amoris inexplicabilis ad inuicem coniuncto atque continuato.

Videmus ergo ex diligenti huius Monochordi mysterio, quomodo Deus est centrum, & quomodo circumferentia, videlicet centrū ante creationem in se delitescens, & circumferentia in & post creationem per radiorum suorum reuelationem & expansionem in circuitum, ac deniq; totum in toto seu omne quod est quatenus circulus. nam vt chorda, quam semidiametro circuli comparant, implet omnia monochordi interualla: sic etiam & Deus in creatione se circulariter patefaciens seu à tenebrarum meditullio peripherice exurgens, spiritum mundanum seu aquas splendore Verbi, (quod est itidem Deus) replere dicitur, iuxta illud Diui Petri: Ex aqua, in aqua, & per aquam cælum & terra sunt facta mediante Verbo. Videmus etiam quali perfectionis proportionem migrauerit Deus post creationem in Solem, videlicet duplæ proportionis saltu. Ex quibus liquet, Solem debere in meditullio esse inter Deum centrum & cum circumferentiam. Atque hic locus, vbi Sol ambulat, dicitur à Platonis, sphaera æqualitatis, ac si dicerent, hoc in loco semidiameter est æqualiter diuisa in duplicem & æqualem proportionem ab utroque extremo videl. à Deo centro & Deo circumferentia, Diapason duplicem constituenta. At vbinam hic inuenit Ioannes errorem inter principales hos tres Harmoniæ mundi generalis terminos? aut vbi in proportionibus tam graue hic reperitur peccatum, quale in text. 26. prætereundum videtur: Aut ænigmatibus & mysteriis perplexissimis obuelata est hæc mea demonstratio? nonne tam cum Philosophorum quam sacrarum Literarum sententiis videtur hoc conuenire? Nonne hoc confirmat cuiuslibet viri mentis sanæ iudicium atque ratio? Imo vero si Lector debito respectu hoc considerare atque contemplari se accingeret, rem sane aliter se habere non posse obseruabit.

At petet Iohannes fortasse, quomodo possunt ergo & reliqua mundi interualla impleri, si termini hi tres admittantur? Respondeo ego, quod vbi consonantia maior Diapason nempe inuenitur, ibi & consonantiæ minores subintelliguntur necessario; & vbi hæc minores in mundi monochordo imprimuntur, ibi etiam & minima interualla includuntur, videl. tonus & semitonia. Porro etiam, minora huiusmodi monochordi interualla hoc modo possimus implere: incipiendo scilicet à dissolutione compositi retrograde via generationis hoc modo progrediendo, videlicet ab Alpha ad Omega: numerando cælorum ordines more vulgari acceptos, hoc est, in distantia & positione quantitatiua loci; quamuis reuera Dei in natura progressio harmonica fiat secundum depurationis & purificationis gradus, per quos gressum fit subtile, & corruptibile incorruptibile, iuxta illud Apostoli: Quod seminatur corporeum & corruptibile, surget spirituale & incorruptibile. Spacium ergo inter C. & D. se habet, vt illud inter Terram & Aerem, videlicet Aquam, respondens tono: Et rursum inter D. & D. ad illud interuallum inter Aquam & Ignem, nempe Aer, assignans alium tonum. Et inter E. & F. ad illud inter Aerem & Lunam, videlicet Ignem: quod Semitonia propter acuitatem & tenuitatem suam respondet. Atque huiusmodi interualla in cælo sublunari inter se in proportionem sesquialtera reperiuntur, ex qua consonantia imperfecta nempe Diatessaron exurgit. cuius natura huic mundi regioni optime conuenit, utpote quæ est imperfecta, quatenus generationi, corruptioni & mutationibus obnoxia. Procedimus autem iam ad interualla medij mundi regionis seu cæli ætherei, dicimusque, quod spacium inter F. & G. se habet, vt sphaera Lunæ inter Ignem & illam. Mercurij, tonoque vnico respondet. Et illud inter G. & a. vt sphaera Mercurij inter illam Lunæ & Veneris, alteri tono relata. Et illud inter a. & b. vt sphaera Veneris in illam Mercurij & Solem collocata, Tertio tono comparata. & b. c. vt sphaera Solis inter illam Veneris & Martis, respondens ad Semitonij conditionem

propter solaris naturæ virtutem subtilem, synceram, igneam & occultam: atq; ita procreatur Diapente materialis, quæ est consonantia minoris perfectionis; nam & talis est natura cœli, cui & Quinta essentia rectissime ob hanc consonantiam conuenire videtur. Et ex his duabus consonantiis minoribus consonantia Diapason materialis orta est. At nunc credat Ioannes velim, me magis hoc locorum dignitates in purificatione & subtiliatione quam in eorum dimensiones respexisse.

Deinde progrediemur eodem modo à Deo in circumferentia seu cœlo cœlorum ad complendam consonantiam Diapason spiritualem in sole hoc modo: diuidendo secundam chordæ monochordi medietatem in similes partes cum priori hoc modo: dico quod interuallum inter C. c. & b se habeat, vt prima Angelorum Hierarchia inter sedem Dei & Hierarchiæ secundæ regionem: & hoc spaciū propter infinitam suam puritatem & subtilitatem respondet semitonio: & illud inter b. a. se habet vt interuallum Hierarchiæ mediæ, tono integro respondens. Et illud a. g. ad interuallum Hierarchiæ infimæ, tono secundo relatum. atque ita consonantiam Diatessaron spiritualem habemus. Deinde illud g. f. se habet vt interuallum spheræ octauæ Semitonio comparatum, & f. e. ad spheram Saturni tono relatum, & e. d. ad illam Iouis alio Tono respondentem. ac denique d. c. ad illam Martis, quæ Soli est contigua, atque ita consonantiam Diapente spiritualem habemus productum in cœlo etiam medio, ex quibus iunctis consonantia maxima & perfectissima Diapason est producta. At si interualla hæc more mystico implere volumus & non vulgari, tunc progrediendum est in omnibus via huic contraria, quia à centro in prima creatione effulgens Deus spiritualem quidem Diapason primum impleuit, incipiendo cum spherarum & creaturarum digniorum creatione, vt in Monochordo nostro demonstratum est. Atque hoc modo completa est monochordi mundani in duas consonantias diuisio. Et quamuis hic Iohannes hanc diuisionem propter differentiam cœlorum in dimensione oppugnare tentauerit: ego ei hic respondeo sicut alibi, quod vnum grossum non differat pondere philosophico ab vno dilatato, & consequenter vnitates non mensurantur iisdem lineis sed ponderib; Quare Lectores hic notare moneo, vt substantias meas quemadmodum dictum est non intelligant esse quantitatis dimensionibus, sed qualitate formali differentes. vt si eadem res in eadem substantia & quantitatis gradu olim cruda, iam formæ lucidæ in ea prædinatione magis matura, pura, perspicua, subtilis & incorruptibilis redditur, vnde illud idem in terra purificatione naturali à natura terræ in cœlum, & à cœlo in naturæ Spiritus Deum ipsum circumambientis reduci potest, in medio gradu ad huiusmodi perfectionem se prodit Sol cuilibet extremo per consonantiam Diapason respondens. Verbi gratia: Terra inanis, tenebræ & quasi nihil lucis apparitione, in aquam mutatur, ac tum cōtinua Lucis diuinæ actione illa aqua in aerem purificatione reducitur, & postea per tertium gradum ille aer in ignem elementalem operatione Verbi astringit, & ille in ætherem per quintum gradum, & tunc lux ista purificans in substantia Solis se conglomerat, iuxta illud Hippocratis Philolphi & Medici diuini: Illud immortale, & calidum vocatur, cum omnia essent conturbata, in supremam discessit peripheriam, quam Veteres æthera dixerunt. Et Mercurius Trismeg. in suo sacro sermone: Erat vmbra (ait ille) infinita in abyssu, aqua insuper, & spiritus tenuis intellectualis per diuinam potentiam in chaos inerant, cumque indistincta fuissent omnia, leuia postea in excelsum regionem prouolarunt, grauiam sub arena humida resederunt distinctis libratisq; rebus, quæ igneo spiritu vehebantur, emicuit cœlum in septem circulos. Hoc modo atque hac ratione diligenter obseruauerunt sapientes Harmoniæ mundanæ gradus, per quos mediante scala veritatis ascendimus à terra in cœlum, ad corpus vsq; solare, per consonantiam Diapason materialem, & tum postea à Sole ad ipsius creatoris sedem per gradus alterius Diapason, quæ ideo & spiritualis dicitur. Atq; hæc est Scala illa iacoba, per quam Angelos à cœlo ad terram descendentes, & à terra iterum ad cœlum ascendentes re vera & non fictè somniauit Patriarcha. Iterum secundum tres Platonis Enneades 999. Harmoniam hanc mundanā disposuimus, monochordum in consonantias Diapason tres diuidendo, vt in exemplo prædicto sat liquido explicatur, & cuilibet consonantiæ magnæ nouem attribuuntur stationes nouem vocibus, quæ ad Diapente & Diatessaron concurrunt, ex quibus conflatur Diapason, respondentes: quemadmodum & in Harmonia mea in Historia de Macro- & Microcosmo explicatum est.

Porro quælibet Mundi regio potest etiam referri ad Harmoniam totius, vnde & in Musica mea Macrocosmica diuisi Regionem mundi elementarem more totius in duplicem Diapason, vbi feci Solem mundi inferioris ipsum Deum in nube super alas ventorum vectum, vt à Psalmista regio habetur, quippe mediam aeris regionem posuimus medietatem inter terram & concavam Lunæ superficiem. Nam hoc certum atq; approbatum est, quod illa res quæ ex mundi elementis conflatur & habet in se secundum suam proportionem ad totum & exactissimos Harmoniæ mundanæ gradus, quod quidem in Homine Mundi filio, & in luto illo pretioso, ex quo prius Adam erat extractus, quod Microcosmum verum appellamus, comprobatum est, & à Filiis veræ artis Physices sapissime expertum.

At nunc, vt prima diuinæ maiestatis emanatione totum monochordum mundanum in duo æqualia consonantiam duplicem Diapason ad eius totum sonantiam diuisimus, quod erat proximū ad diuinam ideam exemplar in mundo archetypo: ita etiam illud iam in tres partes ad exemplar ideæ secundæ, quæ est in mundo creato, diuidimus, easque inæquales propter regionum mundanarum in dispositione materiæ spiritus vel subtilis cum forma in ea inæqualitate. Nani vt mundus est imago Dei, sic etiam est eius Templum, vel domus quæ ad sui Domini iconem & similitudinem efformatur: vnde in tres regiones secundum re-

spectum ad Trinitatis in illum operantis proprietates distinguuntur. Ad mundi igitur tam maioris quā minoris exemplar (qui est imago Sapientiæ in mundi tenebras ante omnia coruscant) Deus tam mundum quam Hominem creauit, (vnde Mercur. Trimegistus Hominem Mundi filium, vt mundum Dei filium appellauit.) Nam vt mundus in cælum Empyreum, Spiritum æthereum & regionem elementarem vertitur, sic etiam Homo ex mente diuina, spiritu viuente, & corpore opaco conflatur eodem plane modo Moyses arcam seu tabernaculum, ex portione dicta Sanctum Sanctorum, vbi Cherubim erant, regione media auro & septem lucernis ornata, & parte cælo & aeris mutationibus obnoxia, & mastrationibus & morti pecudum destinata est diuisa. Sic etiam Salomonis Templum ad Moysis Tabernaculi exemplum, in tres partes dignitate alteri præcellentes est distinctum. Est ergo Sapiencia seu Verbum imago Patris, Mundus imago Sapientiæ, Homo imago mundi, Tabernaculum Moysis imago Hominis, & Templum denique Salomonis simulacrum tabernaculi. Per emanationem ergo Sapientiæ à Patre fit primæ Harmoniæ perfectio, per consonantiam Diapason in hoc mundo, quæ per aliam Diapason in vnitatem essentiæ (quæ à Patre tanquam fonte seu centro, & Sapiencia tanquam Filio & lucido vitæ flumine seu diametro circulum implente, & in sole tabernaculum statuente, tertia Persona eiusdem essentiæ nexu inuolabili duo extrema in vnum coniungit: Sic etiam in magno nomine Tetragrammaton \cdot Iod per η He transit in γ Vau atque iterum per secundum η . He reuertitur etiam γ Vau in η Iod, à quo progressum est. Vbi He spiritus seu respirationis signum est Gluten illud amatorium & sempiternum, à quo & per quod secunda Persona à prima egreditur, & in primam reuertitur. Sic etiam in mundi fabrica Sapiencia egressa est ex sinu Patris, seu Alèph tenebroso, seu Deo latente seu vnitatem suam seu centro, & in mundi multitudinem se immerfit, & in Sole spirituali, hoc est, in lucido spiritu primo die creato posuit perfectionis suæ tabernaculum per primam mundi Diapason, eratq; hoc spacium propter subtilitatem & puritatem suam omnium capacissimum, atque ita etiam interuallum huius consonantiæ Diapason immediate à centro C. exilientis ad c. est omnium capacissimum: & refertur in idea diuina seu nomine magno ad primum η He, in quo η Iod seu Lux se immergit, in mundo ad cælum Empyreum seu mundum igneum, superælestem, intellectualem & angelicum, in nouem Angelorum gradus, vnitatibus seu radicibus propter ipsorum simplicitatem comparatos diuisum, & repræsentant hi gradus primam enneadum seriem, nouem vnitates importantē: estq; diei primi in creatione opus. In homine huic regioni comparatur Mens cum nouem suis dimensionibus: in Tabernaculo Moysis Sanctum Sanctorum: in Templo Salomonis pars eius secretior Arcam Dei custodiens. Deinde per Diapason mediam completa est secunda Mundi regio seu firmamentum siue cælum stellatum, seu æther, seu regio cælestis, ad exemplar cæli supremi. Nam vt Iod fons Luminis in He fontem spiritus limpidissimi prius est ingressus, ad cæli Empyreici creationem, hoc est, radij lucis diuini olim latentes iam per puriorem spiritum mundanum sunt perfructi, atque hac ratione Lux prima creatura est creata: sic etiam radij ipsius Iod in spiritu Empyreico, profundius se immergentes in spiritum mundanum & grossiorem in mundo produxit spiritum, Filio in Trinitate relatum, vt spiritus ille Angelicus Patri, vnde illud Prophetæ regii antea allegatum: Verbo Domini firmati sunt cæli, &c. atque hoc Cælum denotatur in Tetragrammato per literam Vau, quæ est media inter η He spiritum & η He. quasi firmamentum separans aquas ab aquis. Atq; hic consonantia minus perfecta Diapente terminatur in Sole, vbi Verbum posuit Tabernaculum suum, & Diatesaron, hoc est, consonantia minus perfecta finitur in Luna, hinc denotans Lunæ imperfectionem ad Solem. comparatæ. & Diapente & Diatesaron constituunt Diapason vitæ seu intermediam. Hic ergo spiritus est priori densior & spissior, & prior spiritus informatus inseruit huic, vt anima corpori. In 9. diuiditur sphaeras, quæ loco quadratorum se habent ad illas Angelorum respectu tenuitatis ipsorum ad illas ætheris, vt radices ad quadrata. In Homine huic cælo spiritum vitalem comparamus, in Tabernaculo Moysis partem deauratam, vbi 7. sunt lucernæ, Planetarum 7. icones: in Templo Salomonis eius cor seu medietatem & mysteria eiusdem. Denique Deus profundius adhuc in multitudinem versus peripheriam rerum descendens Diapason mundi materialem & elementarem produxit, eratque hoc opus diei tertii, in quo litera Tetragrammati Vau se in vltimum spiritum He non aliter immerfit, hoc est, in aquas mundi inferiores seu sub firmamento sitas, quam litera Iod in primum He. seu aquas superiores. & hoc cælum Spiritui Sancto attribuitur, quippe quod animam suam à primo & secundo cælo tanquam à Patre & Filio deriuauit, & spiritus hic, vbi vult, spirare dicitur: Et proprie anima huius cæli est substantia cæli medii, vt illa medii est portio cæli superioris: æther ergo corpus est, & eius anima cælum empyreum: aer corpus est, & eius anima æther, atque horum omnium matrix seu vltimum receptaculum est terra. Est ergo hæc regio infima ad superiores tanquam cubi ad radices, & per vltimam Enneadem Platonis significatur, quatenus in regiones etiam nouem diuiditur, vt alibi à nobis tum in Historia nostra Macrocosmica, sed præcipue in Microcosmica explicatum est. In Homine huic comparatur corpus, in Tabernaculo pars mutationibus & alterationibus externis obnoxia, in Templo Salomonis pars vulgarior & communior. Hic autem imprimis obseruandum censemus, quod in monochordo consonantiæ cuiuslibet Diapason quantitatē semper descendendo contractiorem & breuiorem esse, inde arguendo, materiam cuiuslibet regionis esse spissiolem & densiorem, & per consequens minorem locum requirere ad suam in mundo existentiam: Sic pugillum terræ subtiliatione dilatatum in aquam decies tantum loci requirere iam in aquea natura videmus quam antea in terrea.

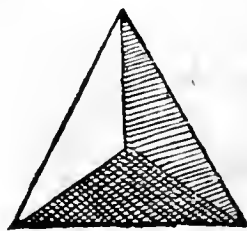
Quod autem ad inferiores illas consonantias Diapason spectat, quæ ultra has generales exurgunt, arguunt quidem corpora ex prædictis composita, in quibus quidem eadem Harmonia sonat, sed prior assignatur Homini, videlicet inter $c c c$. & $c c c c$. utpote in quo est completa mundi harmonia ab vnitare seu Deo numerando ad infimum Elementorum descendendo, per quem omnia tam in cælis quam in terris sunt saluanda. Hic enim Deum Alpha & Omega seu Aleph paruum & magnum designat, & vniõnem cum Deo per Deum habere dicitur: estque verissimus mundi filius, quippe Mundus est propago Dei. Secunda ab hac Diapason datur compositioni cæterorum animalium. Tertia vegetabilibus, & vltima mineralibus, utpote totius centro contiguus. Atque ita omnia in mundo creata ab vnitare numerando ad numerum millenarium in hoc nostro monochordo quam luculentissime secundum Platonis intentionem explicantur: Ita ut corpora composita sint quasi cubi ex cubis composita. Nam ut in simplici mundi structura concurrebat respectus radices vel cæli supremi ad quadratum seu ætherei & quadrati ad cubum seu cælum elementare: sic in compositis Animalia se habent ad vegetabilia ut Radix ad quadratũ, & Vegetabilia ad Mineralia ut quadratum ad cubum. Porro corpora Angelica seu supercælestia se habent ad stellaria illa, ut linea ad superficiem, & hæc ad corpora sublunaria, ut superficies ad corpus. Concludimus ergo, quod Deus existens in se vnus sit tamen omne quod est, & Harmoniam omnem potentia sua diuina comprehendat qui Harmonia suæ perfectionis commeticus est cælum supremum, ad cuius exemplar cælum medium secundo die formatum est, & ad huius denique die tertio cælum infimum. Ex rebus autem compositis animalia primum cælum respiciunt, utpote conditionis magis igneæ, quorum caput est Homo, Angelis Seraphin comparatus, qui semper stant coram facie Dei. Vegetabilia ad cælum medium referuntur, quatenus magis ærea: & horum caput Triticum scilicet Soli cælesti rite confertur. Et Mineralia cælo infimo comparantur, quatenus magis participant de aqua grossa, & huius caput, Aurum nempe, de Sole centrali participat.

Ingens quidem de hac re Volumen in lucem edere potui: sed non est mea intentio, ut tædiũ Lectori hoc in Tractatulo afferam, sed solummodo cum ingenue & candide admoneam, Harmoniam meam mundanam à proportionibus etiam mathematicis non ita longè distare, ut Iohannes in hoc quidem deceptus in sua comparatione existimabat: nec quidem Robertus in Harmonia Platonica, Pythagorica atque Procleareana adeo ignarus, ut ipse illum mundo ebuccinare tentauit.

Ac iam quia Iohannes videtur aliquibus in lociter leuiter de Roberti, in Harmonia ex 5. corporibus regularibus exurgente, cognitione aut scientia iudicare, ac si in huiusmodi area harmonica aut nunquam aut non bene se mentem fecisset: ostendam Lectori paucis, quid in iuuentute mea (contra Ioannis sententiam) obseruauerim, de illis quantum proficui ex iis elicuissem, Ad corpora ergo regularia quod attinet, quinque ipsorum figuras mundi partibus, cælo videlicet atq; 4. elemētis, (ex Mathematicorum optimorum sententia) correspondentes animaduertimus quarum tres ex superficiebus triangularibus, quartam vero ex quadratis, ac denique quintam ex pentagonis planis constitutas agnouimus. nam præter figuras quidem has plures à Mathematicis in Geometria non reperiuntur, quippe quod nullus angulus solidarum quatuor rectos superficiales æquiparare aut valere potest: quemadmodum ex 21. libri 11. Elementorum Euclidis latius reperitur.

Trianguli igitur, qui ad Anguli recte constitutionem concurrunt, debent esse vel 3. vel 4. vel 5. nam in triangulo æquilatere angulus sane quilibet continet grad. 60. vnde sequitur, quod tres istius conditionis anguli constituent 180. qui sunt minus quam 4. recti: & per consequens, quatuor huius generis anguli producant gradus 240. & quinque itidem efficiunt gradus 300. atque ultra hoc in angulis non est progrediendum, quia sex anguli tales producant 360. qui æquivalent quatuor rectis, quod sane solidi anguli nature minime conuenit.

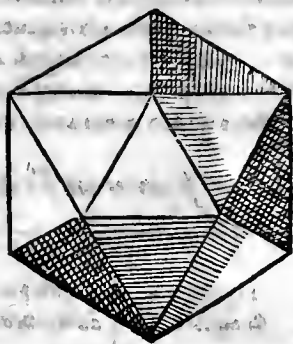
Ex angulorum ideo concursu tres producantur figuræ, quarum prior est Tetrahedron, quod est plane quatuor basium triangularium pyramis. atque hoc elemento Ignis assimilatur. Et huius angulus solidus, constat ex tribus angulis planis seu superficiebus trianguli æqualium laterum, ut in sequentib. apparet.

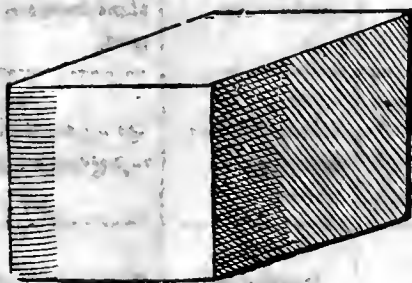
Secunda est Octohedron, cuius angulus quilibet solidus ex angulis planis quatuor iisque triangularibus constat. Atque figura hæc est Elementi Aeris Symbolum. estq; huiusmodi:

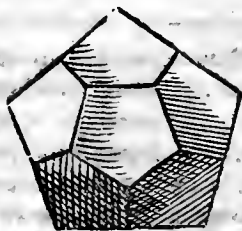
Tertia est Icohedron, quæ angulos habet solidos ex quinq; angulis planis triangularibus conflatos. estque hoc Elementi Aquæ argumentum: cuius character est huiusmodi:

Non sunt ergo plures quam hæc figuræ regulares, quæ ex triangularibus sunt conflata. Ex Quadratis autem docemur, quod vnica tantummodo eliciatur figura, quæ Cubus nuncupatur, qui ad elementum Terræ proprie & naturaliter applicatur. Huius autem angulus solidus ex tribus quadrati angulis superficialibus exurgit, lateribus sex est prædita, vnde & Hexaedron nuncupatur. At si plures angulos quadratorum coniungamus ad quatuor rectos deueniemus, quod in angulo solido figuræ angularis minime toleratur. Cubi figura est huiusmodi:

Denique ex Pentagonis exurgit etiam vnica figura, quæ appellatur Dodecahedron, estq; cæli Symbolū: atq; huius angulus solidus à tribus pentagoni angulis perficitur. At hic notandum est, quod quilibet in pentagono angulus recto æquiualeat, & desuper parti quintæ recti, ita vt tres æquipollean gradibus 324. quod si quatuor huiusmodi anguli sumantur, quatuor rectos excedant. Figura hic sequitur:

Hic denique obseruare liceat, quod superficies Hexagonæ ad anguli solidi compositionem concurrere nequeat, eo quod angulus Hexagoni valeat rectum & $\frac{2}{3}$ recti, vt ex lib. 32. Euclid. colligitur. & inde etiam liquet, quod sex anguli intimi in Hexagono æquiualeant 8. angulis rectis, vnde vnus eius angulus æquiualeat vni

vni recto, & tertie recti parti: quare cum tres anguli hexagonæ figuræ æquivalent quatuor rectis, in angulum solidum admitti non possunt. Ex his igitur constare videtur, quod quinque tantummodo sint corporum regularium figuræ à nobis sic describæ & non plures.

Ad Harmoniam vero seu proportionem harum figurarum ad partes mundi quod spectat, sic statuere Platonici, videl. q̄ Cubus utpote quæ inter omnes figuras est magis stabilis & firma, terræ quippe, quæ est fixa atque immobilis, respondeat. Porro Pyramidem seu Tetrahedron elemento Ignis applicuerunt, cum ipse in tali figura sursum tendere obseruatur. At vero quoniam Octohedron ad pyramidis compositionem & figuram proxime accedit, huic Elementum Aeris, utpote qui igni est proximus, accommodarunt. Deinde Icosahedron (eo quod est multifariorum laterum atque angulorum.) Aquæ adaptauerunt, quæ ob fluctuum diuersitatem in formas infinitas Prothei instar permutatur. Ac deniq; Dodecahedron (quippe quæ inscriptionem omnium aliarum figuratum in se patitur) cælo comparant atq; assimilant, quoniam cælum naturali suo complexu omnia contineat. Porro in hoc etiam peroptime cælo adaptatur huiusmodi figura, quoniam ut cælum in partes 360. seu gradus commodissime diuiditur, sic etiam Dodecahedron ex totidem angulis rectis constare obseruatur: nam hæc figura constat ex viginti angulis solidis, & ad eorum constitutionem concurrunt tres pentagoni, in omni pentagono tres anguli æquilateri reperiuntur, ita ut in omni angulo solido sint nouem trianguli æquilateri, qui per 20. multiplicari faciunt 180. In triangulo vero omni tres æquivalent duobus rectis, ita ut in Dodecahedro contineantur potestate 360. anguli recti.

Proportiones harum figurarum sic depinguntur.

Figura corporum regularium.	LATERA	Angulorum Solidorum num.	Figuræ Simples	Anguli plani solidum continentes.	Anguli solidi quantitas	Partes Mundi
Tetrahedron.	4	4	Trianguli plani 3. æquilaterum.	Tres anguli plani singulo 60. grad.	180. grad.	Ignis
Octohedron.	8	6	Trianguli plani 4. æquilaterum.	Quatuor anguli plani singulo 60. grad.	240. grad.	Aer
Icosahedron.	20	12	Trianguli plani 5. æquilaterum.	Quinq; anguli plani singulus 60. gr.	300. grad.	Aqua
Cubus.	6	8	Quadranguli plani.	Tres anguli plani singul. 90. grad.	270. grad.	Terra
Dodecahedron.	12	20	Pentagoni plani.	Tres anguli plani singul. 108. grad.	324. grad.	Cælum

Posthæc ut verba illa Iohannis adhuc Naturæ vacuo inaniora literatis demonstrare, quæ siquidem more contemptu pleno, atq; etiam (ut plane percepi) subito violentiæ atq; indignationis afflatu accenso, huiusmodi erant pag. 9. ò misellos Philosophos, qui de creationis opere speculationes suas obrudunt, cum creauerint ipsi nihil. Scilicet etiam in oculis, etiam in experientia operis alieni, habet suum Theoria subsidium. Ut igitur Iohannes & alij me percipiant in centrali rerum creaturarum enucleatione, atq; per consequens ipsorum creationis mysterio praxi quodammodo, & non contemplatione aut imaginatione sola versatum: velim ego, ut imprimis sciatis vos secundum D.N. Iesu Christi responsum ad ipsum Diabolum, quod duo sint præcipue, quibus viuic homo, videl. Pane & Verbo Dei, quorum ille ad corporale nutrimentum, ut & hoc tam ad corporale quam spirituale conducit: prior ergo est panis mortalium, alter vero est immortalium seu Angelorum, quem Maana abconditum vocauerunt S. Scripturæ. Panis materialis creatura est, ille spiritualis ab afflatu diuino scaturire dicitur, estq; Verbum sine quo nulla creatura, imo verone cælum aut terra, aut aliquod

aliquod elementorum momento quidem temporis per durare posset, cum iuxta Diuum Ioannem per Verbum omnia facta sint, & sine eo nihil; nam in eo erat vita, &c. Et D. Petrus agnoscit, quod mediante Verbo isto cælum & terra ex aquis & per aquas fuerint creata. Sed ingens huius Verbi seu panis Angelici seu rupis spiritualis mysterium & ineffabilia eiusdem arcana illuminatissimis illis & reuerentia summa colendissimis viris Fratribus Rosæ Crucis non sine ratione sic dictis, exploranda atque enucleanda commendo, quippe qui per scripta sua circa huiusmodi panis diuini mysteria referui, & eiusdem functionem habere agnoscunt, de quibus te moneo & obtestor Ioannes, vt maiori modestia imposterum loquaris, qui fol. 43. sermone non ita casto sed contemptu potius cachinnolo pleno eos tractare videris. nam reuera te scire velim, omnia Naturæ arcana, aut Ioannis aut Roberti capacitari vtcunque acurè nondum esse subiecta. At quam sit alicui absurdum, de rebus illis iudicare, in quibus sementem nunquam fecerit, neminem sapientia imbutum latere scio. Igitur precor, ipsos dicacule probris afficere desinas, qui tum Ioanni tum Roberto in Philosophiæ mysteriis atque profunda & vera Harmoniæ mundanæ cognitione mille procul dubio gradibus sunt præferendi.

Ergo igitur ambitione omni ablata, & alis humilioribus vectus, ne Solis ardori appropinquando, Icarum instar, deficiente pennarum glutine ima me deglutiret abyssus, circa panem illum materiale solummodo versari contentus euadam, cum nihil præter solum Hominem agnouerim pani illi spirituali eo materiali propinquius. Nec quidem sine ratione coniunxit Christus panem cum Verbo, cum & ipse panem materiale hoc dignaretur honore, vt ipsum loco sui corporis in Cæna sua vltima discipulis præbere eligeret. Et dictum est 24. Luc. quod per panis fractionem cognoscerent Christum. Imo vero videmus totam fere Christianitatem inter se de abdita huius Panis natura & dispositione contendere. Quare ego ad eiusdem naturam & mysteria inuestiganda procliuius, huius creaturæ medullam atque centrum gradatim anatomizatione suavi perquisiui, & vltra imaginationem aut præter spem meam admirabilia naturæ arcana adinueni. Ex huius ergo subiecti medullis mundi & Physices meæ fabricam extraxi (fateor) ramentis profundiori & magis solida adhuc contemplatione concomitante, Verbo seu Pani spirituali seu sapientiæ diuinæ tanquam speculo magis certum adhuc & infallibilem mundi creationis ordinem atque rationem inesse cum Salomone agnoscam. Imprimis ergo omnia in nubem vastam conglomerata & perturbata vidi. Secundum Aquæ luce tinctæ apparuerunt, in cuius basi massam nigerrimam & omni forma priuatam obseruaui, quam de formi Chaos substantiæ comparauit, illud ergo ego tractare aggrediens ad centrum vsq; eius oculis quidem curiosis gradatim penetrare non destiti, & in ipso tandem Elementa quinque; natura, substantia & qualitate distincta animaduerti, singula subalternatim extraxi, ab inuicè separaui, depuraui, vnum super aliud loco & dignitate dominium habuisse vidi. Quid autem de quolibet eorum sim expertus nunc verbo dicam.

In Elemento Terræ experimento primo vidi rationem, qua natura vegetabilis tam insit in natura minerali quam animali. secundo interni caloris in Terra originem percepi: quod videl. à sale quodam limpido & fixo procederet. tertio causam auscultauit, cur Terra elementorum 4. cæterorum videl. Quintæ essentiæ & reliquorum sublunarium dicatur Matrix & receptaculum. quarto, quid sit Naturæ Archeus seu Sol centralis. quid denique Terra inanis & vacua.

In Elemento Aquæ primum paruulam vitæ portionem inesse obseruaui. secundum, quod ad destructionem in se potius quam ad nutritionem cōducatur: vnde hæc cum Igne tam ad putrefactionem & ruinam agere percepi, quam Aer cum Elemento quinto ad vitam & conseruationem. at nihilominus hoc elementum per naturæ vinculum in pace ligatum ad compositionis refrigerium quodammodo conferre vidi.

In Elemento Aeris primum obseruaui, illud nihil aliud esse, quam saltem purissimum & volatilem. Secundo vidi, quomodo Aer in Aqua ex omni parte esset inclusus, cui vim vitæ suppeditare videtur. Tertio, quod Aer sit præcipua causa vegetationis, & quomodo agat ad vegetationem, imo vero experiētia eram doctus, quod ipsum ferrum ad vegetationem promoueret. Quarto vidi experimentum, quo instruebar, quomodo multiplicatio facta sit in corpore animali, vegetabili & minerali. Quinto, quod ex his sublunariis Aer sit quasi sperma seu materia apte disposita ad suscipienda seminaria lucida seu Tincturâ solis tam visibilis quam inuisibilis: quod hisce oculis, quibus hæc scribo, breuissimo temporis spacio euenisse cōspexi. Sextum experimentum declarabat, quod hic Aer sic extractus esset de vniuerso spiritu mundano, quoniam de aqua, igne, & quinta essentia participauit. Septimo probatum est, quod omnia iuxta Epicureorum sententiam ex atomis essent facta. Atque vltimo experimento collegi, quod spiritus hic semper per purificationem agat in hoc mundo.

In Elemento Ignis primum ratione satis prægnante ductus obseruaui, illud esse præcipuum in natura sublunari corruptionis & putrefactionis authorem atq; productorem: & promptum ad nigredinem & tenebras tristes ac diabolicas sibi attrahendas, & consequenter, ad morbos æstuentes & melancholiæ malignos inducendos. nam hoc Elementum agit tam contra & præter naturam, quam Ignis ille æthereus ad vitæ & naturæ sustentationem.

In Elemento quinto seu æthereo hæc consideraui, videl. imprimis experimento notabili ductus sum, quod sit vitæ author, atque illud quod ad animalis vitæ sustentationem præcipue versatur in nutritione. Secund. eius excellentiam in Medicina tentauit. Tertio, quod tam, gustu quam suauitate odoris, & compo-

tione substantiæ suæ à cæteris quatuor omnimodo differat, & consequenter explicatum est, quod sit Elementum quintum. Quarto, quod eius compositio optime declarat diligenti Philosopho æqualitatem compositionis corporis Solaris in luce & spiritu. Atque ab eo pyramidum æqualium Lucis & spiritus, inuentionem me accepisse fateor, finxiq; ibi illum sphaeræ mediæ & æqualitatis locum (in quo Sol à Platonis dicitur mouere) ubi intersectio facta est inter duas pyramides situ opposito inter se dispositas quam affirmavi ita se habere ad axem pyramidis cuiuslibet, vt 1. ad 2. hoc est, in dupla proportione, ac si monochordum vnicum per medium diuiserim à principio eius ad illam mediam intersectionem, erit proportio ad totum vt 1. ad 2. quæ sonat consonantiam Diapason: atq; ab huiusmodi proportione sic disposita videlicet vno integro & duabus eius portionibus æqualibus, Harmoniam meam tam spiritualementem quam materialem disposui, videlicet à termino à quo in monochordo tanquam ad eius medietatem, ubi Diapason spiritualis seu Mundi superioris perfectio sonat in Sole, quippe in quo Deus seu summa perfectio posuit Tabernaculum suum: & deinde à medietate ad alteram extremitatem tanquam magis deorsum in multitudinem descendens, ubi etiam altera consonantia Diapason sonat in rebus mundi magis grossis & materialibus.

Cum igitur, vt antea dictum est, ad corporis solaris in pane exemplar demonstratione à posteriori venimus elementorum 5. substantias sensibiles obseruando, per gradus Diapason materialis à termino ad quem seu multitudinem reuertendo tanquam ad medietatem: iam oculis intellectus prospiciendum existimaui in gradus Diapason spiritualis, quo ad terminum à quo seu Monadem & ipsum Deum & Lucis præsidem accedamus, quoniam proculdubio sensibilia & corporea ad exemplaria insensibilium & spiritualium sunt facta: Atq; ita à sole magis sursum assurgens Animæ atq; Angelorum mysteria enucleare gestiebam, atque ad ipsum Lucis increata fontem tandem aliquando attingere hac via minime desperabam.

Hæc, inquam, (Ioannes) obseruaui in ventris naturæ meditullio, ex quibus secure tuto & sine fallacia meæ Philosophiæ fundamenta posui, quæ non sunt ænigmata, parabola, aut Symbola, vt tu dicis, sed vera, & demonstratione certa comprobata, atque eo magis, quia ab ipsius Antistitis Moysis atque sacris Scripturis vbique, & Philosophorum vererum doctrina confirmata sunt. Et quamuis in hoc nihil creare videar, tamen pace tua, quid sit creatura, quomodo creetur, & ex quibus mediis mundanis constituatur, huiusmodi hæc nostra inquisitione facillimum erit Philosopho concipere. At heus, tu, anne credis homini esse impossibile (mediante virtute diuina) nouum creare mundum Microcosmum dictum? Si hoc opinaris, toto erras cælo & deciperis, cum Salomoni & alijs huiusmodi fuerit data potestas, quemadmodum ex S. Bibliis euidenter declaratur. Sed ne furor ultra crepidam. Nam in eo quod fatear me nihil scire, contentus sum cum hoc meo naturæ experimento, quod quidem, Deo volente, in meo proximo Volumine, ubi de Anatomia triplici verba facere mihi est propositum, mundo particulatim cum omnibus ipsius visionibus, hocq; luculenter, copiose explicando, vt cupidos inde liratos magis sedulo incitarem ad interna Philosophiæ mysteria inquirenda: & vt imprimis recte intelligant, Philosophiam illam meam non esse vanam aut ænigmaticam, sed ab ea fructum debitum accipiant & naturæ suauitatem prælibent, quo facilius per panis materialis naturæ reuelationem & contemplationem sinceram ad illius panis diuini, Christi nempe veri, & petreæ spiritualis, Summi boni & Perfectiōis fruitionem (quæ est vltima cuiusque appetitus meta, de qua fratres eluminatissimi R. C. tam benigniter mundo cecinerunt) perringant. Proinde mundum literatum scire velim, quod si efficaciter illam perlegerit, ipsam ab ænigmatibus tam longe abesse animaduertet, quam illi, qui Scripta mea parabolica & ænigmatica proclamare atque ebuccinare solent, à charitate Christiana, aut religione vera.

At iam ad huius Apologiæ tuæ particulas, mi Ioannes, reuertar, & singula iam breuiter percurram, semper ea, quæ ad tuam Harmoniam pertinent, cum taciturnitate & respectu, excipiendo & transeundo: & quæ contra meam Philosophiam obiecta sunt, pro posse delendo atque abstergendo.

Pergo igitur ad fol. 19. inquisitionem: & primum dico, quod Planetæ cælestes à Sole animam accipiant, & Sol suam à Mundi anima. Secundo, quod Anima terræ est, vt illa brachij vel tibie in homine, quoniam Terra est mundi pars, quæ ab integra eiusdem anima gubernatur, cuius mansio seu sedes est in spiritu mundano. Tertio concedo aerem quoad nos sumptum esse instrumentum, per quod influxus cælestes fiunt in terram, at vero est vita quædam in aere occultata, mediante qua omnia hæc inferiora fouentur & spirant in hoc mundo, hinc à Philosophis numeratur Aer inter elementa agentia: atque vita hæc in aere sic occultata est ipsa sapientia, omnia mediante isto spiritu mundano implens & viuificans. Vt ergo Aer est instrumentum, ita patitur: vt vero omnia sublunaria viuificat, ita quidem & essentialiter agit. Vnde cum Aerem omnia fouere & viuificare dixerim, hoc intelligitur de eius interno seu forma occulta, quæ ideo proprie dicitur aer, quia dat nomen & esse. porro etiam aerem ignem spissum vocamus. Hic fol. 20. dicis contra meam assertionem, qui affirmavi, Marmorum pluuioso tempore sudoris causam esse aeris humidum in marmora ingressum, cuius contactu madido salia interna dissoluuntur. Primum hoc per pondera marmoris probare videris falsum, quia tunc lapidem illum propter salis emissionem leuiorem fore dicis. Deinde impositione eiusdem in aquam solueretur etiam sal ille, porro quoque & vacui euitationis necessitatem allegare videris. Ad primum dico, quod quamuis sal internus quodammodo humectatur, non tamen sequitur, quod per angustos lapidis poros efflueret, tamen omnibus cognitum est, quod aere humido sal dissoluatur attrahendo sibi simi-

lem ex aere madido & denso, nec tamen sequitur, vt desiccato in aere sicco illo sale humido proinde sit leuius factū iam quam fuit antea. Ad secundum dicimus, aerem subtiliorem longe, & per consequens facilius corpora penetrare posse quā aquam, vt pote quæ est grossior aere. Et quis dubitat, quod corpora porosa aerem propter vacuæ euitationem perpetuo imbibere soleant, qui aer si humidus sit factus vt in sale marmoris agat humectando, sed non diffluendo, vt tu dicis. Ad hoc te admonere velim, quod experientia sum doctus, ipsium marmor sale naturali magis impleri, quam aliquis alius, quem scio, lapis.

Post hæc dicis, plus esse materiæ in vnica aquæ gutta, quam in aeris amplissimo spacio, quod scilicet implet conclaue totum. Iam quidem Ioannes extra elementum suum loquitur, quoniam chimica experientia ego sum instructus, quæ aer in globulo vitreo per se inclusus, & igne lampadis suauis supposito in multas aquæ guttulas rotis instar concreteret, & tamen aeris proportio loci quantitati necessaria eum implebat. Concedimus quidem in Chymia experti, quod centrum aeris portiones ad vnica aquæ concurrant, non tamen sequitur, quod rotius cubiculi aer non nisi vnica aquæ guttam efficiat.

In Apolog. ad Anal. XIII.

Ecce me hic illum Robertum, qui se hucusque, vti dicis, in Hermetis sui lucos abdidit, in palæstram, inquam, mathematicam prodeuentem; ipsum hic vides, ad dicta & scripta sua aduersus oēs, siue sit Ioannes ipse siue aliquis Auditorum suorum, indignam operam meam aut minimum eiusdem particulam conclamantes, defendenda, & ad iniurias ipsorum propulsandas paratum.

Imprimis igitur me concludere assersis contra Veterum assertiones, consonantias esse incommensurabiles. Male, Ioannes, me hic capis, nec quidem dogma Geometricum de proportionibus incommensurabilibus ideo tollo, sed hoc solummodo innuere videor, quod Physico imo vero & Mathematico quodam respectu omne interuallum, cuiusmodi est tonus, Diatessaron, Diapente, & Diapason, sit in partes suas diuisibile, cum omnis mensura motus sit per terminos, vt illa numeri per vnitates & lineæ per puncta. Anne hic dogma aliquod Geometriæ refello, aut si fingit Ioannes, hoc non esse verum, negat etiam, quālibet monochordi proportionem esse in partes, hoc est, in tonos & semitonia diuisibilem, cum Diatessaron ex tribus interuallis, videlicet ex duobus tonis cum semitonia, Diapente ex quatuor, & Diapason ex Diatessaron & Diapente componantur. Hanc equidem in longitudinem seu interualla diuisionem agnoscunt Veteres, & sine ipsorum consensu hoc idem testatur ocularis & infallibilis monochordi observatio. Cape tu ergo consonantiarum incommensurabilitatem tuo more, mihi quidem sufficere, earum commensurabilitatem meo modo, ei etiam ad stipulante experientia, intellexisse.

Porro etiam male concludis, me consonantias dixisse à numeris denominari, numeris tamen proportionalibus via comparationis explicari & ab inuicem distingui, affirmare non erubescō. Vt Diapason se habens in dupla proportione vt 1. ad 2. Diapente in sesquialtera, &c. Similiter dicimus Diatessaron Vocum esse quatuor: Diapente quinque: & Diapason consequenter 8. Nondum ergo est Ioannes in Palæstra mathematica satis validus, vt pote qui Robertum verbis inanibus superare potest, nec quidem in tantas adhuc angustias sum redactus, vt Aduersarij cuiuspiam assistentiam implorem.

Præterea magnam tu facis inter commensurationem & connumerationem differentiam, minime considerando, quod omnis mensura per motum sit facienda, ipsumque motum nihil aliud esse, quam vnitatum multitudinem, quemadmodum omnis mensura sit in linea, quæ est nihil aliud quam punctorum fluxus. Talis ergo est differentia inter commensurationem & connumerationem, qualis inter vnitatem arithmetica & punctum geometricum, quæ in effectu sunt idem.

Post hæc mecum de vnitatis natura litigare placet, quam dicis mentis esse opus, simplicem esse, & in abstracto. Equiuocare nobiscum videris Ioannes; nam ego de vnitatis hac vel illa intelligo, videlicet de substantia vna reali & concreta, cuius proportione talis vel huiusmodi sonus editur. verbi gratia, accipio lignum quoddam planum, illudque circinis ad hoc opus adaptatis in partes nouem æquales distinguo. pars ergo prima erit toni monochordi prioris dimensio, cum huius spaciū seu interualli dimensio respondebit ad toni proportionem, atque huiusmodi commensuratione in alias vnitates diuiditur monochordum, vt in præcedentibus declaratum est. Atque istiusmodi sunt vnitates meæ, non in abstracto, sed in concreto, vt apud mercatores libra 1. vel scuta vna, &c.

Sed procedamus vterius. Tonum comparo Trianguli lineæ, dicoque (vt assersis) quod, vt in figuris multiplicentur latera, sic etiam in consonantiis toni coaceruentur. Anne hæc sunt renebræ Roberti cimmeriæ, quas intimare videtur Ioannes. & tamen eius atque omnium aliarum consonantiarum ortum ex sectione chordæ circuli per figuras facta scribit. Respondeo ego, quod quodam comparationis respectu tonos ad trianguli lineas applicuerim, vt non qui eos ab iisdem lateribus originaliter prouenisse existimarem. Quare Lectorem moneo, vt diligenter istius contextus Analysis intueatur, quo vnus controuersæ veritatem exinde hauriat.

Tum postea conclamas ore aperto: ò Geometriæ, accurate inquire, si quis è vestro numero sit, qui præcedentem Roberti orationem intelligat. Patet minora interualla esse simplicia. Imo vero ausus est Geometra cuiuspiam cum Ioanne sustinere, quod partes non sint magis simplices, quam ex iis compositum? quod

vero sonus sit simplicior quam consonantia Diatessaron, cum illa ex duobus tonis cum semitonio constet aut Diapente, quam Diapason, quæ conflatur ex Diatessaron & Diapente, neminem credo aut philosophiæ aut Geometriæ peritum latere.

In sequenti clausula vides Ioannem ira excandescens, quare donec refrigerium patiat mihi silentium imponam, dum ipsum interea ab expectato victoriæ suæ trophæo tam remotum adhuc sentio, quam ego à verborum ipsius timore inconcussus scire huc vsque persisto.

In Apolog. ad Anal. XIV.

Dicis te operam in erudiendis mysteriis Naturæ ex Poetarum fabulis non dedisse. Et facile credo, scriptaq; tua narrant, hanc tuam assertionem non esse fabulam. Sed an Mathematicæ tuæ demonstrationes sint veritate sub fabulis Poetarum occultatæ certiores, nec ne. Hic labor hoc opus est depingere.

Ad Anal. XV.

Ad tuam Harmoniam pertinet Analysis hæc: quare silentium mihi hoc in loco imponam.

Ad Anal. XVI.

Hic Ioannem ira, nescio qua, stimulum per sentio, vapore cuius flagrante me adeo concoctum & recoctum (eius enim verbis ut liceat) inuenio, ut terrestri Chymicorum culina omnimodo neglecta ipsum in illa spheræ Martis combustionem & indignationem plenissimam, coqui officium diu exercuisse credam. Ad huius vero Analysis meæ subiectum Lectorem lubens remitto.

Ad Anal. XVII.

Quanam sint vnitates tuæ Geometriæ æquales aut inæquales, mihi quidem meis propriis vnitatibus contento non interest. Porro etiam si tecum ulterius de numeris formalibus disputarem, inane mihi foret negotium, utpote qui vel nescit, vel scire non videbitur, aut proportionem in natura formales, aut numerorum essentialium rationem. Si nescis, tunc contra ignorantem nulla est disputatio, si scis & scire non videberis, cum peruerso inanis foret contentio. At ut primum de rei essentia, videlicet de mentis quantitativibus (si quæ eius sint dimensiones) tractare exordiaris, protinus afflatu quodam malevolentia raptus in iniurias erga me statim prorumpis: & tuum Proclum falso allegare videris, ac si ille cum te suo discipulo simul iunctus maturationes, ut dicis, & perfectiones meas in μέγα κύμα βαρυφλοίσβοιο γενέλης abiiceret. Cum ille hominibus esset superstes, ego quidem nullibi eram, & iam existente me inter homines, ubi ipsum inuenirem anne scis tu Ioannes? Et tamen ore eius uti non erubescis, quæ de Roberto minime, dum esset, existente falso iudicasse fingis. Sed tibi iam iam fortasse Procli genium adesse somnari videris, qui Dæmonis Socratici instar de rebus optatis te instruat. Sed falleris, mi Ioannes, fallitur in meis maturationibus & perfectionibus tuus Dæmon, Cacadæmon tibi adest, te decipit, quare caueas interea, ne ille demonstrationes tuas imaginarias, circulos Geometricos reales & eiusdem partes realiter in mente indiuisibili fingentes in μέγα κύμα βαρυφλοίσβοιο γενέλης abiiciat. Agnosco violentiam tuam: video enim te propter veram meam de vnitatem formali opinionem miracundia intensum. Imo vero omnia à me dicta anigmatica & parabolica facis, quæ reuera diligentibus intuentibus sunt tam clara & perspicua, quam est tuus Sol. Quæ igitur in hac mea Analysis sequuntur, iudicis iusti arbitrio lubens commendo. nam si omnia à Ioanne proposita & opposita agitarem, tam mihi quam Lectori tædium fortassis foret.

Ad Anal. XVIII, XIX, XX.

In hisce Apologiæ Ioannis partibus ad meam Harmoniam pertinentibus, adeo sum ego in Discursu meo Analytico securus, & monochordi mei descriptione prædicta, & per eiusdem ad mundi harmoniam applicationem munitus, ut Lectori iusto sat liquido explicatum sperem, nihili momenti esse ea, quæ Ioannes in Apologia sua aduersus ipsam inferre videtur.

Ad Anal. XXI.

Hic ego tecum, Ioannes, loqui, hocq; certiori conatu & ratione magis apta, potui, quam tu mecum ad Analysis. 13. dicendo, quod quamdiu te ipsum in Procli tui lucos abdidisti, tuitus es existimationem vicung. Nunc postquam prodidis in palæstram Chymicam, statim omnibus huic professioni addictis adeo manifestus es, ut indignam huius Apologiæ tuæ partem clamaturi sint. Et si errores, quos in breui hac tua trium principiorum Chymicorum memoracione protulisti, hic enuclearem, te magis magisque in me stomachabundum proculdubio redderem, & à scopo meo deuiarem nimis. ergo tuam culpam ob meam quietudinem & commodum hoc in loco detegere non placet.

Ad Anal. XXII, XXIII, XXIV.

Contra actionis & passionis Lucis cum Aquis proportionem à me allegatas tendit hæc tua Disputatio: in quibus Demonstrationes meas certiores sat scio esse, quam ut oppositio aliqua tua iis in re qualibet nocere

nocere queat. Inspiciat ergo Lector Analyse illas meas, & per ipsas sensum & animi mei intentionem percipiet à veritate haud dissentaneam.

Ad Annal. XXV.

Quod Monochordum meum eiusque; interualla (contra tuam sententiam) mundi seu naturæ in mundo gradibus rite applicauerim, in præcedentibus, spero, satis superque; sapienti explicatum est, vbi etiam demonstrari locum semitonij ad illum mundi gradum pertinere, vbi Lux magis abundat quippe que propter subtilem suam dispositionem contracta in locum minimum reduci potest, videl. Elementum ignis, sphaera Solis, cælum stellatum à viuifica & lucida sua virtute ζωὴ, id est, animal dictum, & sphaera denique; Seraphin præsentia Dei lucis fontis & ignis præsidis flagrans. Iubet me nominare terminos contrapuncti. Dico ergo ipsos esse Alpha & Omega, vel Aleph paruum & Aleph magnum quorum medietas est illa creatura perfectissima, Sol dicta, quæ tonat Diapason duplicem ad vnitatem sui creatoris, hinc inde denotans, quod ipsa sit reaturarum cæli perfectissima cui inter composita in regno animali respondet Homo, in Vegetabili Triticum, in minerali Aurum. Differentiam tum postea quæris generum cantus in isto monochordo mundaño: Respondeo secundum Platonicos & præcipue Proclum tuum, genus istiusmodi melos esse magis Diatonicum, atque; huius rei rationem in præcedentibus enucleaui. Porro etiam in virtute huiusce cantus iuxta Psalmistę regij opinionem, cæli, stellę, aquę, pluuię, nubi sonantes, niues, tonitrua, venti & omnes creaturę Deum creatorem laudare, & voce altissima honores ei resonare dicuntur. Imo vero, ipsis dico stellis & Planetis inesse huiusmodi cantus formulam, sed nõ aliter quidem quam in cæteris creaturis vtcunq; minimis, licet nobis propter subiecti exiguitatem non ita clare elucetcat hæc virtus harmonica. At tu dicis, te plenum esse certitudine rei, videl. quod semitonij sedes certis naturæ metis distincta, differentia generum, cantus, Termini contrapuncti, & c. in ipsis Planetarum motibus esse expressa, atque; inde concludis plus aliquid in operum in tuis harmoniis te derexisse, quam ego in meis, qui (vti fingis) priuatis de mundo conceptionibus nullo sensu cõfirmatis indulgeo. Profecto, mi Ioannes, si ex Mathematico in Prophetam mutatus fuisses, tibi ampliolem fortassis præberem hac in re fidem, ac me ipsum suspectum haberem, omniaque; mea secreta & virtutem vtcunq; magnam vel exiguam tibi reuelatam atque; detectam somniarem. Sed ex dictis scio, te nudum Mathematicum permanere, & cum ipso Endimione seu Lunę amatore ea in somnio forsitan vidisse, quæ reuera non sunt. At ex 7. Planetarum longe à nobis distantiũ motibus, cur eam Harmoniã expectaremus, quæ in minimo & vnico apud nos subiecto oculis apertis & sine hæsitacione vlla est reuelata. At tu clamas, vti pag. 46. habetur: Ecquando tandem finem impones, Roberte, Nomenclaturę tuę arbitrarię? Respondeo, quod omnia sint tibi densis incitię nebulis circumsepta, arbitraria, & proinde hominibus incredulitate turbatis arcana vtcunq; vera explicare, esset margaritas porcis proiicere. Sed te ipsum iam producam contra te testem, qui pag. 13. Tychonem Brahe (cui in parte operis tui te successisse fateris) fidum silentij in Hermeticis custodem agnoscis, at vero in rebus mathematicis ipsum vulgo apertum & perspicuum facis nulla illum ænigmata cõminisci, nihil in picturis tradidisse innuis: non, inquis, est pollicitus motus cælestes docere sine quantitatibus, non dedignatus subuenire ingeniis infirmioribus. At quid, aut quo tendit hoc à te narratum, Iohannes, (vt te ipsum iam nunc testem habeam) quod Ars ista Hermetica sit tam nobilis respectu illius Mathesis vulgaris, vt hæc quidem vulgo profano sit tradenda atque; publicanda, illa vero in Sacrario Dei atque; Naturę eius recondenda, ne panis filiorum hominum (vt cum Christo loquar) canibus proiiceretur, aut Margaritę porcis. Ipse mysterium naturę profanis minime commendandum atque publicandum denegans hoc secreta sibi & dignis referuauit, at vero Artem mathematicam communem suo more mundo & hominibus cuiuslibet conditionis promulgare non hæsitauit, vtpote rem non adeo occultatione dignam: vtraque; tamen artes mathematicas appellamus. at illa Mathematicorum vulgariũ est externa, atque; vt tu ipse fateris, quantitatibus & dimensionibus quantitatiuis demonstranda. hæc Hermeticorum est interna & demonstratione formali, & essentiarum in progressu suo ad perfectionem obseruatione declarata, & non dimensionibus quantitatiuis, quibus impossibile est vt forma illa diuina in & à creaturarũ meditullio mouens commetiri queat, vtpote quæ est infinita, & à nullo prædicamento comprehendenda, multo minus dimensionibus mathematicis explicanda aut terminanda. Vt igitur Anima est corpori præferenda, sic quidem & Mathesis occulta & formalis illi manifestę & ex quantitatibus, videl. lineę, superficie aut corpore metienda. Et hic Lectorem admonere velim, quod Artes septem liberales vulgariter acceptę sint solummodo vmbre & externę quasi icones illarum septem, quæ à vera sapientia dependent. vnde scriptum est, sapientiam domum suam ædificasse super septem columnas. Et alibi Spiritus disciplinę Sanctus dicitur scientiarum verarum productor. Sunt ergo scientiæ omnes vulgares non nisi internarum atque; occultarum exemplaria, vt corpus est ad imaginem animę conflatum, & sub litera interficiente spiritus dicitur delitescere. Vt ergo corpus dimensionibus quantitatiuis, videl. superficiebus, lineis & punctis metiri solet, sic etiam Anima habet dimensiones suas, quæ magis sunt essentielles & vere substantiales, vtpote mere spirituales & à corporis natura longissimę, quam vt à quantitate, quæ circa corpora seu trinam dimensionem versatur, delineari aut demonstrari queat. Et quamuis Deum & ipsam Mentem numeris mercatoriis aut dimensionibus geometricis describere tentent Philosophi, hoc quidem more analogico & Symbolico faciunt. Sic Deum describimus per figuras Algorithmicas 1. 2. 3. Et alij dicunt, Iouem in septingentis numeris compre-

hendi quam exactissime. Alij Monadem Deo creatori, Diadem materiæ, & Triadem formæ assignant: & sub his numeris externis numeros intelligunt internos, qui numeri sunt veri & formales, & hi sunt visiones variæ Lucis & tenebrarum in progressu naturæ, quæ quidem cum admiratione, vt dicunt, à spectatorib. percipiendæ sunt, quibus numerorum vulgarij ordinem fundamentalem, atq; figurarum geometricarum, rationem originalem discernimus, quæ quidem nihil aliud sunt, quam variæ progressionis naturæ ad plusquamperfectionem gradus, ad quorum obseruationem & exemplaria sapientes Artes quidem externas inuenerunt, atque audacter hoc dicam, nullam fuisse in mundo inuentionem originalem, quæ ab huiusmodi Iustitiæ speculo non habuerit exordium, iuxta illud: Sapientia omnia docet. Sed pergam ad reliqua, & ad te iam conuertam orationis meæ filium.

Dicis, *quod nunc non debeas conuiuere quietus, quin potius indignationem tuam demonstrare, quoniam me vides amulatione irritatum, iniuriæq; (quam memet mihi imaginari aũ, ex eo quod tu Deo suum tribuisti, munere tuo functus distinguendo inter tua & mea) huius offensacula vltionibus exagitatum me transuersum rapi: vt aspersione & deformatione tui operis opera ipsa Dei diuturnioribus ignorantia tenebris, quantum in me situm, inuoluam.* Hic certe pulcherrimum pro te ipso præludium finxisti, minasq; cum pietatis argumento simul peroptime misces. Si tibi placeant hæc, ego quidem voluntati tuæ & in ea voluptati congratulor. At hoc interea te scire velim, Robertum nec curare nec flocci quidem pendere, an Ioannes cõnuieat, aut oculis quidem apertis, & iracundia terribilius ipsum intueatur nec ne: non enim Ioannem metuo magis quam virtuti suæ diuinitatem inuideo, ad virtutis suæ felicitatem in mathematicis non inuideo, quippe quæ inuidiæ meæ stigmatem aut non sit digna, aut eo eminentior longe. non video ego, quæ in tuo opere sunt adeo admiranda, sufficiat, si, quæ scripsisti quorundam laude sint digna. At quod tu Deo suum tribueris, quod Christianum hominem decet, à te factum puto, & in eo pergas moneo. At quod Deo suum tribueris in eo, quod munere tuo sis functus distinguendo inter tua & mea: Hic singis quidem, cum formalia à Deo magis accipiantur, quam corporalia, si respicias Harmoniarum nostrarum dignitatem, & pacem ac concordiam philosophicam, quam litigium & iurgia, si controuerisiam à comparatione factam intelligas, quare nullo modo Deo, vt mihi videtur, quod suum est, hoc in opere tribuere videris, sacrificio enim magis formali quam materiali propitiatur Deus. At quod ego ideo in te iratus aut stomachabundus sum factus, quia illa omnia fecisti, egregie hac in re falleris, non inuideo, non irascor, imo vero video & alacrior deuenio. At deniq; Deus mihi: melius, quam vt aspersione & deformatione tui operis opera ipsa Dei diuturnioribus ignorantia tenebris, quantum in me situm, ideo inuoluam, quia Harmonia Ioannis Chimæris vanis & in aere representatis assimilo: nam vt interiora seu formalia sunt Deo proxima, externa vero & corporea à Deo remota, ita etiam (secundum Scripturarũ sacrarum sententiam iam loquor) corpus vmbra & tenebris assimilatur illud apparens quod non est, vnde corruptibile, anima vero & mens vera Dei imago & similitudo. Sic etiam externam Ioannis doctrinam de mundi Harmonia dixi ita se habere, vt litera ad spiritũ & anima ad corpus. Nec tamen negare possum Harmoniam suam secundum Mathesis exterioris & vulgaris respectum esse laudabilem, nec non inuentiones seu obseruationes suas minime spernendas: ad Mathesim vero formalem & originalem ita eam sese habere dico, vt rei vmbra ad eius realitatem, vmbra (inquam) est veritatis, sed non ipsa veritas. Ignoscat mihi Ioannes, si veritatis ore iam loquar, & ab adulatione seu recantatione me iam inueniat remotum. At si qualis sit veritas hæc occulta, aut quæ sit eius descriptio, inquiras: si hercle scirem, & in ea bene versatus essem, tamen me monere videris tute ipse Ioannes, ad Tychois Brahe exemplum, illud minime reuelare, quippe quem in mysterio Hermetico silentẽ & taciturnũ declarasti. Sufficiens aut hoc vnicum putarẽ, vt demonstrationib. aptissimis (quamuis modo quodammodo metaphoricis) ipsam ad lucidum vsq; eius vestimẽtum denudem, gradusq; ipsius ad plusquamperfectionis metam tendentes more quodam Symbolico, sed ad ipsam naturæ veritatem proximo indicare aggrediar.

Multa alia tu hic profers non magni momenti, quæ omnia ad amissum examinare nimis fortassis Lecto-ribus longum foret atq; tædiosum, quare ipsos ad meæ Analysis examinationem remitto.

Ad Anal. XXVI.

Ego te triumpho tuo & laudũ tuarum monumentis hic deferam. Hoc solum interea te admonere volẽs, Fratres Rosæ C. quos me dicis laudasse & me ego adhuc laudare agnosco, maiores profecto esse (vti opinor) quam quibus maleuolorum opprobria nocere possint, sileas ergo velim (vt in præcedentibus est dictum) atque os durum occludere suadeo: mouetur enim inuidiæ contra eos flatus, vt venti spiritus aduersus scopulos nulla violentia remouendos. Sic caniculi quidem è longe latrare solent, mordere nesciunt. Oh quam corpore robustus esset Ioannes, quam spiritu potens & fortis, qui Fratres hos, Philosophia & Theosophia eminentissimos solo suo nutu cogeret vt in hominum frequentiam prodirent. Imo vero nec tibi (mi Ioannes) nec mihi Roberto tuo, obediẽtes, neminiq; nisi soli Deo subiecti in publicum prodire & mundo se reuelare suo tempore proculdubio nõ desistent, dum interea tam Ioannes q̃ Robertus suis contenti maneant conceptionibus, & contra homines ipsi (vti mihi videtur) millies doctiores probra & conuitia sine causa aut ratione inferre desistant, ne hæc linguæ suæ intemperantia iis tandem aliquando damnum afferat.

Ad Annal. XXVII.

Ista Apologiæ Ioannis pars ab aliarum farina multum non videtur dissentire, iurgiis inquam, plena est, & non magnicum cæteris nonnullis momenti materia, quare eam breuitatis causa omittendam sentio. At nunc tandem ad vos, Lectores optatissimi, ad vos, (inquam) sermonis huius breuiusculi filum extêdere mihi fas sit atq; honestum. Quamuis ferenda non sit quorundam inuidorum & maleuolorum insolentia, vos tamen, viri candidissimi, per commune ius humanitatis in officio sanctæ bonitatis vestræ maneat rogo, omniaq; tam in Demonstratione mea, Analytica, quam Ioannis Kepleri Apologia trutinis iustitiæ ponderetis obtestor. Atq; vt Robertum nihil in Analyti sua explicatum adhuc recantasse inuenietis, sic etiam ipsum (spero) verbis Ioannis cachinnosis in multis Apologiæ suæ locis leuiter & patienter satis trãfactis, ne quicquam aut contra Ioannis honorem aut Harmoniæ suæ leges in Replicatione hac sua intulisse sentietis, sed illud solummodo in hoc Tractatulo perfecisse, quod virum Philosophum apprime decet, videlicet, quod suum est aduersus cuiuspiam contumelias aut calumnias pro posse statuminare, verbisq; demonstrationis fulcro sustentatis, validi Mineruæ militis instar defendere: Iudiciis ergo vestris æquitate munitis me, causamque meam lubenter commendo.

*Epilogus ad Virum clariss. & in Mathesi celeberrimum Ioannem
Keplerum.*

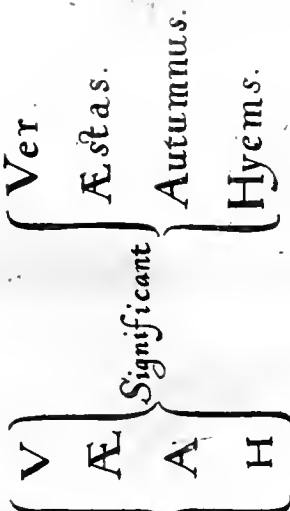
Tametsi, Vir clariss. vt ad iustam ego variis huius Apologiæ tuæ locis indignationem arrectus mihi non mediocriter succenserem imo vero pro modo vehementia & feruoris tui sæuirem, aptissima se præbuerit occasio; en tamen & ecce, quemadmodum magico iusurramine amnes agiles reuerti, ventos vnanimis exspirare, atq; fulguris violentiam inhibere dicuntur, sic etiã me, moderamine & patientia meliori imbutum, atq; biliosum in meo meditullio elementum vtcunq; in se mobile & rapidum, æquanimitatis tuæ atq; amicitia oblatæ spiritu propitiatum mite atq; fixum satis hucusq; te inuenisse spero quo tibi comiter mundique literatis me tuam in Mathesi gloriam aut ebuccinatam in Philosophia, qualis qualis est, virtutem æmulatione aut inuidia minime vnquam persecutum, sed quod meum est potius Athlanticis quasi humeris sustentare in præcedentibus aggressum indicarem. Quam autem ad pacem & amicitiam literatiam dispositus est in me animus, à perplexis disputantium contentionibus quam remotus, ad Dei & Naturæ suæ contemplationem quam procliuis, in Epistola huius Tractatuli initio annexa satis superq; tibi explicatum opinor. Sis igitur, Vir ornatissime, in studiis tuis mathematicis tam priuatis quam publicis felix atque sanctus, precor, A Roberti Philosophia abstineas suadeo. sic firmum inter nos impostherum amicitia philosophicæ nexum & nodum confirmabimus comiterque expediemus, sic valida contentionis & iurgij nostri vincula perrememus atque absoluemus, ac amicitia dextra inter nos vnanimiter sic porrecta, fœdus tandem & pactum si placeat, ineamus perpetuum, quo spiritus ille disciplinæ sanctus concordia amator veræque scientia instructor, nos in viam veritatis afflatu suo propitio conducat, mediante quo ad exoptatam summæ sapientia metam feliciter pertingamus.

Vale, Die 9. Decemb. Anni 1621.

F I N I S.

V	♄	♂	♀	♁	♂	♃
Turbidi humores Coloris remissio Nebulae Præina Nix.	Venti pluviosi. Venti. Venti nubiferi Venti niugi.	Pluvia frigida Nubes pluviosæ Frigidae imbræ	Pluvia frigida Grando Tonitrua Pluvia frigida. Nix Nebula.	Pluvia frigida Grando Tonitrua Pluvia frigida. Nix Nebula.	Tempestas pluvia Tonitru Grando. Tempestas pluvii Venti vel pluvia Tempestas.	Tempestas. Grando Tonitru Venti vel pluvia Tempestas.
Aeris temperies.	Ventus magnus.	Temperies.	Ventus. Tonitru Fulgur. Venti. Frigoris profligatio.	Venti robusti Tonitru Tempest. Venti validi. Frigoris profligatio.	Venti robusti Tonitru Tempest. Venti validi. Frigoris profligatio.	Ver. Æstas. Autumnus. Hyems.
Frigoris et humoris fuga.	Venti aliquando nubiferi.	Pluvia. Imbres. Pluvia. Frigoris remissio	Venti siccitas. Tonitrua. Venti siccitas Frigoris remissio	Venti siccitas. Tonitrua. Venti siccitas Frigoris remissio	Venti siccitas. Tonitrua. Venti siccitas Frigoris remissio	Ver. Æstas. Autumnus. Hyems.
Aeris alteratio pro natura temporis	Ventus.	Pluvia. Tonitru nimborum Pluvia. Humiditates.	Pluvia. Tonitrua. Venti siccitas Frigoris remissio	Venti siccitas. Tonitrua. Venti siccitas Frigoris remissio	Venti siccitas. Tonitrua. Venti siccitas Frigoris remissio	Ver. Æstas. Autumnus. Hyems.
Cælum caliginosum Caloris remissio Nebulae ergissior Nix.	Venti humidius nubiiferi.	Pluvia. Tonitru nimborum Pluvia. Humiditates.	Pluvia. Tonitru nimborum Pluvia. Humiditates.	Pluvia. Tonitru nimborum Pluvia. Humiditates.	Pluvia. Tonitru nimborum Pluvia. Humiditates.	Ver. Æstas. Autumnus. Hyems.
Venti aliquando nubiferi	Venti humidius nubiiferi.	Pluvia. Tonitru nimborum Pluvia. Humiditates.	Pluvia. Tonitru nimborum Pluvia. Humiditates.	Pluvia. Tonitru nimborum Pluvia. Humiditates.	Pluvia. Tonitru nimborum Pluvia. Humiditates.	Ver. Æstas. Autumnus. Hyems.

Nota. quod litera.

○. est Signum Coniunctionis.
 ○○. est Signum oppositionis.
 □. est Signum Quadrilis aspectus.

♄. est character Saturni. ♃. Iouis.
 ♂. Martis. ☉. Solis. ♀. Veneris.
 ☿. Mercurij. ☾. Lunæ.

